

B. 30. 739

125

13

C. D. 113/119

Recolleste Saisetani super octo libros
physicorum cum annotationibus textuum.

154748112

154748112

Recollige les livres de la bibliothèque
de la ville de Paris.

Thietani de Thienis Vincentini philosophi preclarissimi recollecte super octo libros physicoz Aristotelis incipiunt feliciter.

Epe aniad,

ueru (in signes ac lute, ratissimi viri) ex veteri consuetudine diu obseruatum fuisse: vt is q sciētiam aliquā legere instituisse eam in primis omni cura studio ac diligētia sumis laudib⁹ exornaret. Quod quidē cū satis honeste a me pretermitti possit omittitur statui: p̄sertim

cum de philosophie laudib⁹ vobis audientibus sepenuero copiose atq; ornate posatū fuerit: z nos hoc in loco vilitati magis q̄ ornamēto attēdēdū esse censeamus. p̄terea ipsius philosophie laudationem relinquēs ad id me cōuertā qd̄ ad libri physicoz quem hoc anno duxim⁹ exponēdum maximū adiumentum p̄stare videtur. s. ad proemium Auer. in quo cōmentator. d. nobis declarat.

Primū est intentio sciētie naturalis z sciētie tradite in hoc libro q̄ pars eius existit. z dicit q̄ intentio sciētie naturalis est cognoscere causas rerum sensibilū siue naturalū z causas sensibiles accitū eis. Nam cū sciētia naturalis sit de rebus naturalib⁹: z sciētia est pprie p̄ causas: sequit̄ sciētia naturalē intendere cognoscere causas naturalū rerū z accidentū naturalū ipsarū. **C** Intentio autē libri physicoz est cognoscere causas cōes oibus reb⁹ nālibus z causas p̄mas s̄m q̄ ei cōuenit. s. materiā p̄mā z efficiēs p̄mū. Formā primāz nō cōsiderat seu cognoscit: q̄ illud est metaphysice cum sit a materia abstracta: sed cōsiderat seu cognoscit formā vt est in materia naturali. z similiter nō cōsiderat finem principalissimūz eadem de causa: sed finem sensibilibus vnitū. **S**ecundo cōmentator ostendit huius sciētie vtilitatem dicens: **U**tilitatem huius sciētie esse partē vtilitatis sciētie speculatiue. vnde vt declaratum est in sciētia moralī: esse hominis p̄fectissimū est esse perfectum per sciētias speculatiuas. in hoc enim consistit eius vltima felicitas z sempiterna vita. **E**t ex hoc infert cōmentator q̄ hoc nomē homo dicitur equiuoce. i. analogice z s̄m p̄ us z posterius de homine perfecto per sciētias speculatiuas: z de homine inepto ad eas: sicut equiuoce dicit̄ de homine vero z viuo z de homine picto z mortuo seu lapideo. **M**ultra alia hic subiungit que hic enarrare non expedit. **T**ertio declarat cōmentator ordinem quē habet liber hic ad alios libros naturales z dicit q̄ hic liber est primus inter libros naturales: nam cum cōiā p̄cedat̄ specialia: z in hoc libro determinet̄ de rebus cōmūib⁹ omnibus rebus naturalibus: in alijs autē de rebus specia libus z proprijs vnicuiq; generi diuersarū rerum naturalium: conueniens est hunc librum alios libros naturales p̄cedere. **C**ause vero pprie quas pars cōmūis est prior partibus pprijs a cōmentatore tres assignantur. **P**rima q̄ cōmūe est notius ad nos q̄z particulare. **S**econda q̄ si esset posterior: tunc idē in disciplina esset plures repenti: qd̄ patet ex hoc: quia particularia includūt cōmūia et presupponunt. **T**ertia causa est: quia tūc propositiones v̄sitate in hac sciētia. s. libri physicoz est. **P**rima z pprie. **P**rimē quidez: quia cōmūes. z propt̄: quia posteriores. hoc autē est impossibile. **Q**uarto ostendit cōmentator libri diuisionem dicens q̄ diuidit̄ in octo sermōes: quia in octo partiales libros: z quilibet eorū diuiditur in tractatus z capitula z partes alias minores: vt in sequentibus apparebit. **Q**uinto cōmentator

tor declarat p̄portionē libri physicoz ad alios libros naturales dicens: q̄ ei⁹ proportio ad alios est sicut proportio elemētōz rei ad rem: quoniam hic liber est de rebus que sunt sicut principia z radices vniuersales eorū de quibus particulariter est in alijs libris naturalibus cōsideratum: proportio tamē totius sciētie naturalis ad omnes sciētias speculatiuas est sicut p̄portio partis ad totum vt constat. **S**exto manifestat cōmentator vias hui⁹ doctrine z dicit q̄ sunt tres modi demonstrationis q̄ v̄santur in doctrinis. s. demonstratio signi: demonstratio cause: z demonstratio simpliciter. z per demonstrationē signi intelligit illā que est ab effectu ad causam. effectus enim significat suam causā: similitudinē eius quodāmodo gerendo. **P**er demonstratōnē cause intelligit illam q̄ est a causa ad effectum suum: dūmodo non sit potissima. **P**er demonstratōnē autēz simplr̄ intelligit demonstratōnem potissimā: cui⁹ mediū aggregat oia genera causarū illi⁹ qd̄ demonstrat: z saltē illā cuius p̄missē sūt in illa sciētia in demonstrabilibus z forte intelligit aliter vt post apparet. **M**aneries autem hui⁹ doctrine sūt maneries diuisionis: diffinitionis: emptimematis z inductionis: quibus v̄mur in demonstrando vt dicit̄ in posteriorib⁹. **A**lter tamen v̄mur emptimemate z inductione in sciētia naturali q̄z in rhetorica: aut dialectica. nam in rhetorica: aut dialectica eis v̄mur immediate p̄positū cōcludēdo z in eis sistendo. **I**n sciētia autē naturali nō imo emptimemate: aut inductione principia inuestigam⁹: in quib⁹ nō sistimus: sed eis inuentis cōclusiones intentas p̄ ipsa demonstramus. **S**eptimo ostendit cōmentator nomē istius libri dicens: q̄ nominatur auditus naturalis: nam hic liber est sermo naturalis: z q̄ sermō accitit q̄ audiatur propter extraneitatem z delectationem que est in nouitate nominū: dicitur est auditus naturalis. **E**t q̄z hui⁹ hoc sit nomen totius sciētie naturalis: huic tamen parti appropriatur tanq̄ principaliori: et ei que est radix totius artis: et appellatur pars nomine totius. **C**etero z vltimo narrat cōmentator nomē auctoris dicens: q̄ fuit Aris. Nicomaci filius grecorum sapientissimus qui multa opera condidit in logica z philosophia: z adeo ingeniose q̄ nullus sequēs eum a mille quingentis annis citra in eius dictis inuenit errozē alicuius quantitatis: z talem virtutem reperiri in vno in diuiduo qualis in ueta sit in Aristoti. est miraculosum z extraneum valde. vñ homo talem dispositionē habens magis diuinus q̄ humanus dici meretur.

Subiectū istius artis nō est nisi res sensibiles. **C**ōmen. i. prolo. hui⁹ primi. **Q**d. s.

Ubitatur **Q**uod corpus mobile sit subiectū in scia naturali? **N**egatiue arguit p̄mo. **N**ullū ens per accidens est subiectū in aliqua sciētia: sed corpus mobile est ens per accidens: igit. patet consequētia cū minori. maior arguitur: quia de subiecto sciētie potest haberi sciētia: sed de ente p̄ accidens non potest haberi sciētia vt habet. 6. metha: ergo zc. **M**inor patet q̄ corpus mobile est aggregatum ex substantia z accidente ex his autē nō sit vnū nisi per accidens. **S**ecundo arguitur: **N**ulla sciētia probat suum subiectum esse: s̄z scia naturalis pbat corpus mobile esse: ergo. maior patet primo posterior: quia de subiecto oportet primo cognoscere: quia est z quid est. minor patet. 6. physicoz. vbi pbat̄ur omne mobile esse corpus: quia omne qd̄ mouetur est partim in termino a quo: z partim in termino ad quē. sed sequitur: omne mobile est corpus: ergo corpus est mobile per conuersionem: z p̄ p̄ns corpus mobile ē: quare zc. **T**ertio. **N**atura est ita principū corporis quiescibilis sicut corpus mobilis: vt patet ex ei⁹ diffinitione posita secundo physicoz. ergo nō magis est subiectum in scia

na naturali corpus mobile: q̄ corpus quiescibile: sed corpus quiescibile nō ponitur in ea subiectum: ergo nec corpus mobile erit ponendū. Quarto illud non est subiectum in scientia naturali ad q̄ nō habent attributionē oīa considerata in scientia naturali: sed nō omnia cōsiderata in scientia naturali habent attributionē ad corpus mobile: ergo r̄. patet p̄ntia cum maior. z minor probatur. q̄ in scientia naturali considerantur motores celozū qui nō sunt corpora mobilia: z p̄ consequēs ad corpus mobile nō videtur attributionem habere.

In oppositum arguitur. illud est subiectum in scientia naturali: q̄ est cōmunissimū z principālī in ea cōsideratū cuius partes et passiones declarātur: z ad q̄ cetera in scientia naturali considerata habent attributionē: sed corpus mobile est huiusmodi: igitur. patet p̄ntia cū maiori ex p̄mo posteriorum. z minor declaratur discurrēdo per oēs libros philosophiæ naturalis. Unde in primo physicorū inuestigatur materia z forma que sunt p̄tes z principia essentialia corporis mobilis. In secundo inuestigantur ei⁹ cause extrinsecæ: in sequētibus libris tractatur de motu infinito: vacuo: loco: tempore: z reliquis huiusmodi: que sūt ipsi⁹ passiones: z sūt in alijs libris apparebit. quare r̄.

Ad istam dubitationē reperti sūt varij modi dicēdi. Nam quidam dixerūt ens mobile esse subiectū h̄c: quia aut corpus mobile est h̄c subiectum aut ens mobile ex sufficienti diuisione: sed nō corpus mobile: vt arguit secūda ratio sup̄ius inducta. quare r̄.

CAlij de quozū numero fuit Albertus magnus tenuerūt q̄ corpus mobile est h̄c subiectū: vt arguit ratio post op̄positū adducta. **P**ro quo nota q̄ triplex est corpus. s̄. metaphysicū: mathematicū: z materiale: z primum abstrahit a secundo: z secundum a tertio. Corpus autē metaphysicū est ex eo q̄ vbiq̄ aptum est vt duodiametri se interfecant ad angulos rectos. z tertia cōsimiliter alijs duas. habet enim corpus tres diametros s̄m numerū dimensionum: quarum vna est longitudinis mensura: altera latitudinis: tertia vero profunditatis. Corpus vero dicitur mathematicū ab actuali trina dimensione triū diametrorum: sic q̄ aptitudo ad intersecationem trium diametrorum prior est q̄ actualis trina dimensio. S̄ corpus dicitur naturale a forma perfecte materiam sensibilem in actu trine dimensionis. Ex quibus potest cōcludi q̄ corpus metaphysicū abstrahit a substantia et a quantitate: z q̄ corpus mathematicū est quantitas et q̄ corpus naturale est substantia sensibilis que trine subijcitur dimensioni. **S**ed cōtra hanc viam. quia famosa ē arguitur. Illud q̄ est aggregatum ex subiecto z passioe consideratis in aliqua scientia non est primū subiectum illius. vt patet. sed corpus naturale z mobilitas sunt subiectum et passio de quibus consideratur in scientia naturali: ergo r̄. **C**huic respōdet Joannes de Jāduno negandū q̄ mobilitas sit passio corporis naturalis: sed est eius ratio s̄m quā considerat de ipso naturalis. **C**ontra. omne accidens fluens a principijs alicuius subiecti est passio illius: sed mobilitas est accidens fluens ex principijs corporis naturalis vt constat: ergo est passio eius. Sicut ergo risibilitas est aptitudo hominis ad ridendam risus vero operatio ad eandem sequēs: sic mobilitas est aptitudo corporis naturalis seu substantie sensibilis ad motum. motus vero est eius effectus ab ipsa pueniens mediante mobilitate. **P**ropter hec z plura alia solitus sum ponere tertiam viam dicēdo q̄ substantia sensibilis est subiectum in scientia naturali: q̄d cetera arguebam. **M**obilitas ē p̄ntia passio naturalis z cōmunissima: ergo habet aliquod subiectum adequatum q̄d est primum z cōmunissimum in scientia naturali cōsideratum: sed tale non potest esse nisi substantia sensibilis. ergo probatur minor: quoniam tale non est corpus vel ens mobile cum ista sint aggrega

ta ex illa passione z aliquo subiecto: sicut nec corpus nec ens risibile est subiectū p̄p̄riū risibilitatis: sed homo precise: tale etiā non est corpus vel ens: quia non omne corpus vel ens est mobile: vt metaphysicū vel mathematicū relinquitur ergo q̄ substantia sensibilis sit passio illius primū subiectū. quare r̄. **E**t hanc puto fuisse mentes Aver. in prologo libri physicorū dum dicit q̄ subiectum istius artis nō sunt nisi res sensibiles: sed subiectum dico s̄m q̄ trāsmutatur de se. s̄. q̄ habet principū motus z quietis: constat enī q̄ res sensibiles que sunt de se trāsmutabiles: z que de se habent principium motus z quietis nō sunt nisi subiecte sensibiles: quare r̄.

Siquis tamen Alber. defendere vellet ad rōnes in principio adductas sic posset respondere. **C**Ad primā dicit q̄ duplex est ens p̄ accidēs: q̄dā est: cuius vnio nō habet causas p̄ se z indeterminate: vt homo albus: z de tali loquitur Aristot. 6. metha. dicēdo q̄ de ipso nō potest haberi scientia. Aliud est ens p̄ accidēs cuius habet causas de se: z determinatas sicut corpus mobile: cum mobilitas in sit mobili per principia intrinsecā eius: z de tali ente potest haberi scientia. **C**Ad secundā negatur minor. conceditur t̄n q̄ in 6. physicorū pbatur q̄ omne mobile p̄ se est corpus: sed hoc non est probare corpus mobile esse: licet ad illud sequat: quoniam corpus mobile esse est p̄ se notū z manifestū ad sensum: ideo dicit Aristot. parum infra. **N**obis autē subijciātur omnia aut q̄dam moueri. **C**Ad q̄ omne mobile sit corpus p̄pter angulos est dubitabile quos aliqui dicūt p̄ se moueri licet sint incorporei: ideo probari potest. **C**Ad tertiā dicit Alber. q̄ corp⁹ mobile magis d̄z poni subiectū q̄ corp⁹ quiescibile. **P**rimo q̄ corpus mobile est cōius: nā omne corp⁹ quiescibile est corpus mobile z nō econuerso. **S**ecundo quia motus est habitus: quies vero p̄uatio: p̄uatio autē non cognoscit nisi p̄ habitus: vt dicitur. 9. metaphy. ideo corpus quiescibile cognoscitur p̄ corpus mobile. cum ergo subiectum sit notus alijs in scia considerans: sequit corpus mobile magis esse h̄c subiectū q̄ corpus quiescibile. **C**Ad q̄rtā negat minor: z dicitur q̄ ad hoc vt oīa in scientia naturali considerata habeāt attributionē ad corpus mobile nō requirit q̄ oīa sint corpora mobilia: sed sufficit q̄ sint talia: aut principia vel partes vel passioes corporis mobilis: aut q̄ ad aliquid tale p̄ se habitudinē habeant. **M**otores autē celozū p̄ se habent habitudines ad motus quos efficiunt qui sunt corporis mobilis sicut passiones: z similiter centrum z poli mundi: quies vero p̄ se habet habitudinē ad motum sicut p̄uatio ad habitum sibi oppositū: z similiter est in alijs: quare hec omnia ad corpus mobile dicuntur attributionem habere. **C**Ad argumenta vero alia pro vltima opinione facientia respondeat qui sicut respondere.

Tūc ei opiamur cognoscere vnū q̄dā cū cas primas cognoscim⁹ et p̄cipia prima et vīq̄ ad elemēta. **Tex. cō. p̄i. Q. o. ij**

Abitatur **U**trum ad habendā scientiam de aliquo causato oporteat omnes eius causas cognoscere: **C**uestiōne arguitur primo de substantijs separatis quaz posteriores dependent a prima tanq̄ a causa habet scientia vt patet. 12. metha. z tamen nō habetur per omnes causas: igitur. patet consequentia cū maiori z minor a cōmentatore cōmento colligitur primo dum dicit q̄ omnes artes considerant de oibus causis: sed q̄dam considerant de causa formali tantum. s̄. mathematice: z quedam de tribus causis. s̄. motore forma z fine: z est scientia diuina: z quedā de quattuor z est scientia naturalis. **S**ecundo. res mathematice habent causas z tamen de eis nō habetur scientia nisi per causam formalem: igitur

tur, patet consequentia cum minori ex auctoritate comē. statim allegata: et maior declarat: nā forme mathematice sunt in subiecto: ideo habent causam materiale: habēt etiā causam formalem per comē. habent etiā causā efficiētem: cū circuli quadratura lineae ac superficies producantur de nouo, et sicut habēt causā finale cum omnia ordinentur in primū simpliciter tanquā in fines. Tertio de re diffinita per diffinitionē habetur sciētia cū diffinitio sit principii demonstrationis aut conclusio: aut tota demonstratio positione differens: sed per diffinitionē nō cognoscitur res per omnes suas causas: ex quo nō omnes cause ponuntur in diffinitione: sed intrinsece tantū pertinētes ad quidditatem: ergo etc. Quarto per demonstrationē propter quid habet sciētia de aliquo effectu: quōuis nō omnes eius cause cognoscantur: igitur, patet p̄na. et assumptū colligit ab Aristotele secundo posteriorum: ubi per quodlibet genus cause docet demonstrare.

In oppositū est Aristotele in principio huius phetis m̄i dices. Quoniam quod contingit scire circa oēs scientias etc. Et idē asserit comē. comēto primo dum dicit, et inquit per hoc quod dixit, sicut Aristotele doctrina ordinata est incipere a cognitione causarū primarū rei cognoscende perfecte: deinde intendere ad cognitionē aliarū causarū proximarum de remotis secundum ordinem donec perueniatur ad causas propinquas.

Pro questione premittendū est primo quod de aliquo causato duplex haberi potest sciētia. scilicet perfecta que est per causā: et imperfecta que est sine causa. colligitur hec distinctio ex comē. comēto primo dum dicit, Scientiarū enī alia est perfecta: et est illa que est per causam: alia est imperfecta: et est illa que est sine causa. Premittendū secundo quod tria sūt genera demonstrationū quibus in nobis acquiritur sciētia. scilicet demonstratio signi: demonstratio cause: et demonstratio simpliciter: ut in prologo posuit comē. Per demonstrationē signi intelligit illam que est ab effectu ad causā: que etiā dicitur demonstratio cause t̄m: quoniam in ea per esse effectus solum esse cause demonstratur. Per demonstrationē cause intelligit demonstrationem cause tantū: et est illa que non declarat effectum esse sed solum propter quā causam est effectus: ut si viderē lunā eclipsari causa ignorata: et postea mihi demonstrare quod luna eclipsari per diametralem interpositionē terre inter solem et lunā: talis demonstratio dicēda est esse cause t̄m. Per demonstrationē vero simpliciter intelligit comē. demonstrationē cause et esse: et est illa que notificat effectū esse: et propter quā causam est effectus: ut si mihi nesciētī triangulum habere tres angulos demonstrare illud propter ipsius habere angulum extrinsecū equiualentē duobus intrinsecis oppositis talis dicere demonstratio simpliciter. Et quod sit hec mēs comētatoris: vide ab eo secundo physicorum commento. 22. et 8. physicorum comēto. 58. et expressius. 2. de celo comēto. 3. ubi ponit hec verba. Et iam declaratum est in his logicis: quod demonstrationes sunt: in quibus itur ex notiori ad latentiū. Si igitur notius fuerit posterior erit demonstratio quia: et si notius fuerit prius et latens fuerit suum esse: et sua causa: erit demonstratio absoluta. id est simpliciter que dat causam et esse: et si latentiū fuerit causa rei nō suum esse erit demonstratio propter quid tantum. Premittendū tertio: quod perfectum dicitur dupliciter ut asserit Aristotele quinto methaphysice. scilicet simpliciter et in genere. Ex quo sequitur quod sciētia dupliciter potest dici perfecta videlicet simpliciter et in genere: tunc de aliquo causato habetur sciētia perfecta simpliciter quando cognoscitur demonstratiue a priori secundum omnē rationē per se ei conuenientē: ut si cognoscere hominē in quātum homo et in quātum animal et in quātum animatū corpus: et sic de alijs per demonstrationē datam per causam. et sicut secundum omnes per se passiones ei secundum istas rationes conuenientes. Sed tunc de causato aliquo habetur sciētia perfecta in genere quādo co-

gnoscitur demonstratiue a priori secundum rationē aliquā per se ei conuenientē. et nō secundum omnem: et quantū ad ea que per se illi conueniunt secundum illam determinatam rationem: ut si per demonstrationē datam per causam cognoscere hominē secundum quod homo solum et quantū ad per se accidentia hominis ut homo. Premittendū quarto quod principii causa et elementum diuersimode capi consueuerūt. Uno modo per principium intelligendo causas extrinsecas. scilicet efficiens et finē: per elementū causas intrinsecas. scilicet materiam et formam: et per causas indifferenter tam causas extrinsecas quā intrinsecas: et sic sumitur in questione. Alio modo principii sumitur pro causa efficiente: causa per causā finale: et elementum pro materia et forma: et sic sumitur ab Aristotele in propositione prima secundum expositionē comē. comēto primo dicentis. Et intendebat. sicut Aristotele. per principia in hoc loco causas agentes et mouentes. et per causas fines: et elementū causas que sunt partes rei. scilicet materiam et formā. Tertio sumitur principium causa et elementū ab Aristotele in parte sequenti. scilicet illa. Tunc enī arbitramur cognoscere. ubi comēta. comēto primo dicit quod Aristotele non habendo sollicitudinē de nominibus aliter caput illos terminos causa principii et elementū quod fecerat prius. unde hic per primas causas intelligit primas causas exites in re. scilicet materiā primā et ultimā formā que sūt simplices et nō compositae. Et subiungit quod que sunt preter materiā primā et ultimā formā cuiuslibet rerū nāliū sūt materie compositae et forme compositae per primā principia intelligit primas causas que sūt extra rem scilicet primū agens et ultimū finē. Per elementa vero intelligit causas propinquas et essentielles in re existentes. scilicet materiā propinquā et formas propinquas: et per hoc dedit intelligere primum agens et proximum finem. Et putat quod dicit alij quod comētator per primam materiā intelligit materiam simplicem comūissime sumptam que via compositionis est prima: et per ultimam formā intelligit formam simplicem comūissime sumptam que est ultima in resolutione. Per materiā vero compositam intelligit materiam contractam que aliquāter componitur ex materia et forma sicut est materia secunda respectu elementorum et elementum respectu mixti: et caro siue os respectu animalis. Per formā autem compositam intelligit formam resolubilem in aliam ea priorē sicut est forma equi que resolubilis est in forma corporis animalis: et forma animalis que resolubilis est in formā animati: et sic de alijs. Unde vniuersaliter forma minus comūnis est compositior quā forma magis comūnis: ideo illius comparatione dicitur forma composita.

His premissis sit hec prima conclusio. Ad habendam notitiā simpliciter perfectam de aliquo causato siue complexā siue incomplexam requiritur cognitio omnium causarū suarū per se: probatur quia ad habendam notitiā perfectā simpliciter de ipso causato requiritur omnium eorum cognitio a quibus per se dependet: sed causatum per se dependet ab omnibus suis causis per se: igitur, patet consequentia cum minor: et maior arguitur quia eadem sunt principia a quibus causatum per se dependet in esse vel fieri et in cognosci: ut patet secundo methaphysice. Forte ad hoc dicitur quod ratio bene arguitur de notitiā complexa et demonstratiua: sed de notitiā incomplexa et diffinitiva non procedit: quod ad illas sufficit cognitio solum causarum intrinsecarū. Sed contra hanc responsionem insequētū Bur. instatur probando notitiā diffinitiuam habitam solum per causas intrinsecas non esse notitiā incomplexam perfectam simpliciter. Et arguitur sic. illa notitiā incomplexa non est perfecta simpliciter quā datur alia incomplexa perfecta: sed notitiā habita per causas intrinsecas solum datur alia incomplexa perfecta. scilicet illa que est tam per extrinsecas quā intrinsecas: igitur. per p̄na cū maiori: et minor probat. Primo quod illa notitiā incomplexa est perfecta que per perfectionē diffinitionem habet: sed illa

que habetur p diffinitione aggregante omnia genera cau-
 sarum habetur p diffinitione pfectior: q̄ illa que habe-
 tur p diffinitione datam solum per causas intrinsecas: igitur
 patet p̄na cum maiori: q̄ pfectior diffinitio pfectio-
 rem notitiā gignit. z̄ minore aduersarij concedit. **C**Se-
 cundo supponit: p̄mo q̄ intēno fiat p additione parti gra-
 dualis forme ad partē gradualē vtrāq; remanēte: secun-
 do q̄ cognitio sit qualitas gradualis intensibilis z̄ remis-
 sibilis. Deinde ponat q̄ for. habeat de aliquo causato no-
 titiam incōplexā p causas intrinsecas solum intensibilis
 vt duo: z̄ debeat acquirere supra p̄existente notitiā cōple-
 xam p causas extrinsecas intensibilis vt vñ. z̄ tunc sequi-
 tur vigore suppositionū premissarum q̄ ex illis duabus
 notitijs resultabit notitia prima intensior: z̄ ex consequē-
 ti pfectior: quia in qualibet eiusdē rōnis intensior ē perfe-
 ctior saltē accidentaliter. **C**Et cōfirmat q̄ q̄cūq; pfectio-
 nem habet prima notitia habet secūda. z̄ cum hoc aliam
 superaddit. igitur. Item p quācūq; causam cognoscitur
 causatum in prima notitia cognoscit in secūda z̄ vltra h̄ p
 alias causas eius per se ergo pfectus. quare z̄c. **C**Se-
 cunda cōclusio. ad habendā scientiam pfectāz in gene-
 re de aliquo causato nō oportet omnes p se eius causas co-
 gnoscere: patet q̄z de triangulo habetur in geometria sci-
 entia pfecta in genere. z̄ tamē nō habet per omnes per se
 causas trianguli: cuius triangulus habeat efficiēs materiāz
 et finē: de quibus nō cōsiderat geometria: se demonstrat
 passiōe de subiecto p diffinitionē formalem. vñ de vt di-
 cit Albertus. q̄z scientie metaphysice abstrahūt a mate-
 ria. z̄ nō cōsiderāt de ea: quia etiā abstrahūta motu q̄ ab
 efficiente pducitur ppter finē nō cōsiderāt efficiens ne-
 q; finem. Et hoc voluit cōmentator cōmento p̄mo dum di-
 cit. Nam dispositio scientie certe inuenit in rebus habē-
 tibus causas quāsdam per scientiā illarum causarū. s̄. con-
 sideratarum in illa scientia: sicut inuenitur in habentib⁹
 oēs suas cās. s̄. consideratas in illa sciētia. Vult ergo cō-
 mentator q̄ ita habeatur scientia pfecta in genere d̄ triā-
 gulo in geometria p solā causā formālē: sicut habet in sci-
 entia naturali per quattuor genera causarū. **C**Ex quo se-
 quitur q̄ scientia habita in geometria per vnum genus
 cause est pfectior habita in scientia naturali solum per
 tria genera causarum. **C**Attendendum tamen q̄ de aliq̄
 potest haberi scientia pfecta. licet nō habeat per aliqua
 eius causam: z̄ hoc vbi nō habeat causam: vt est de scien-
 tia habita de deo: z̄ hoc sensit cōmentator cōmento p̄mo
 dum dicit. q̄ artium speculatiuarū: aut suarum partium
 sunt quedam que considerant de rebus singularibus ca-
 rentibus principijs: tunc dispositio scientie certe in istis
 non acquiritur per cognitionem causarum quoniam ca-
 ret causis: z̄ hec est dispositio scientie considerantis de p̄-
 mis principijs cuiuslibet entis id est metaphysice. **C**Ter-
 tia conclusio. Ad habendā scientiā pfectam in genere de
 aliquo causato requiritur: z̄ sufficit cognitio omniū suarū
 causarum per se spectantium ad aliquod genus: z̄ hec sit
 pro mente Arist. in littera: que probatur sic. Ita se habet
 scientia pfecta in genere ad omnes causas illius gene-
 ris sicut scientia pfecta simpliciter ad omnes causas sim-
 plices: sed ad scientiā pfectam simpliciter requiritur cog-
 nitio omniū causarū per se simplr: per primam conclusio-
 nē: q̄ ad scientiā pfectā in genere requiritur cognitio om-
 niū causarum p se illius generis: z̄ patet maior q̄ sicut
 simpliciter ad simpliciter: ita sim qd ad sim qd: q̄ autē il-
 lud sufficiat p̄z. **C**Quarta. Ad nullā notitiā pfectā reg-
 rit cognitio carū per accūs p̄z: q̄ cāe per accūs possūt eē
 infinite: z̄ infinitū vt sic est ignouū p̄mo physicorū. **C**Et
 si contra hanc determinationē instaret: quia ex ea sequit
 q̄ in nulla arte vel doctrina de aliquo causato habeatur
 scientia pfecta simpliciter: quia nulla videtur doctrina
 que omnes per se causas considerat ipsius causati. licet
 enim scientia naturalis consideret quattuor genera cau-

farutu trianguli sim q̄ est effectus naturalis: triangulus
 tamen aliquam per se causam habet: de qua non natura-
 lis: sed mathematicus se intromittit. **C**Dici posset hoc in-
 conueniens non esse saltem de aliquo causato z̄ sufficere
 illi⁹ posse sciētā simplr pfectā haberi in plib⁹ doctrinis.

Ad argumenta principalia. Ad primū con-
 ceditur q̄ in. 12. metaphy.
 habetur scientia pfecta de substantijs separatis z̄ nō per
 causas materialē: q̄z substātie separate materiē nō habēt
 ppter qd metaphysica quantū ad illā partē solū de trib⁹
 causis considerat vt voluit cōmen. Quantū autē ad aliaz
 partem in qua de substantijs materialibus cōsiderat be-
 ne considerat de oibus generibus causarū. **C**Alij dicūt
 q̄ licet metaphysica consideret quattuor genera causarū
 non tamē demonstrat p materiā: ideo ad scientiam perfe-
 ctam in ipsa habendā: non requiritur p cognitionē mate-
 rie eam haberi. **C**Ad secundū patet q̄ in mathematicis
 per solam forme cognitionē habetur scientia pfecta ex
 quo de alijs nō considerat causas. **C**Ad tertiu dicitur q̄
 per diffinitionē datāz solum per intrinseca non habetur
 de re notitia pfecta simpliciter: sed solū in genere. **C**Ad
 quartum respondetur q̄ p demonstrationē datam p vñ
 genus cause tantū acquirif scientia pfecta in genere cau-
 se: sed non oportet q̄ quelibet talis sit pfecta in genere
 sciendi per aliquam scientiam totalem.

Cinnata autē ē nobis via ex notioribus
 nobis et certiorib⁹ i certiora nature et no-
 tiora. Non enī eadem sunt nobis nota et
 simpliciter. **Text. cōmenti secūdi. Q. d. iij.**

Habitatur **C**irum eadem sint nobis
 magis nota z̄ nature? **C**af-
 firmatiue arguit. **C**Primo sic. in secundo p̄ces-
 su nature in quo procedim⁹ a causa ad effectū
 nos procedim⁹ a magis nota nature vt patet
 etiam p̄cedimus a magis nota nobis: aliter causa nō no-
 tificaret nobis effectus. q̄z ppter qd vñ qd q̄ tale z̄ illud
 magis est. p̄mo posterior: ergo z̄c. **C**Et istud videt voluit
 se cōmentator cōmen. 2. cum dicit: z̄ si contingeret vt no-
 tum apud nos sit notū apud naturā: tunc demonstratio-
 nes date in hac scientia erunt demonstraciones cause z̄ ef-
 se. **C**Secundo qualitates sensibiles sunt magis note na-
 ture q̄ species ab eis producte. z̄ sit etiā magis nobis no-
 te: vt constat: igitur z̄c. **C**Tertio eadem sunt nobis equa-
 liter nota z̄ nature: ergo eadem possunt esse nobis ma-
 gis nota z̄ nature. p̄na videtur nota. z̄ assumptūz probat
 ponēdo q̄. a. b. c. d. q̄ttuor cause. g. effect⁹ q̄ sint sibi mutūc
 cause in eodē genere cause. tunc. a. causa est notior natu-
 re. g. effect⁹. z̄ contra. g. effectus est nobis notior q̄z a. cā.
 Sit ergo. a. causa nota nature. vt octo. z̄. g. effectus minus
 et contra. g. effectus sit nobis notus: vt octo z̄ a. causa mi-
 nus. **C**Et vlti⁹ ponat q̄ a. causa sit notior nature i duplo
 plus q̄z b. z̄. b. in duplo plus q̄z c. z̄c. **C**Et ecōtra. g. effectus
 sit nobis notior in duplo plus q̄z d. z̄. d. plus q̄z. c. z̄c. **C**Tūc
 arguitur sic. a. est in duplo notior nature q̄z b. z̄. b. q̄z. c. er-
 go a. est in quadruplo notior nature q̄z c. sed a. est nota na-
 ture vt octo: ergo c. est nota nature vt duo. **C**Similiter ar-
 guitur cōtra. g. effectus est in duplo nobis notior q̄z d. et.
 d. q̄z c. ergo g. effectus est in quadruplo nobis notior q̄z
 c. s̄. g. effectus est nobis notus: vt octo: ergo c. ē nobis no-
 tus vt duo: z̄ etiā nature: vt supra argutū ē: ḡ z̄c. **C**Quar-
 to si nō essent eadēz magis nota nobis z̄ nature. hoc esset
 q̄z p̄cedendo ab vno effectū ad causam p̄cederem⁹ a ma-
 gis noto nobis: z̄ minus noto nature ad minus notūz no-
 bis z̄ magis notū nature. **C**Sed arguitur q̄ nō: quia si i
 primo p̄cessu quo ab effectū ad causam p̄cedim⁹ effectus
 est nobis magis notus q̄z causa: cum postea in secundo p̄-
 cessu quo econuerso a causa p̄cedimus ad effectum causa

fit magis nota q̄ effectus: sequeret q̄ idē respectu eiusdē esset magis notū z minus notū: z q̄ notitia effectus sine causa esset maior z p̄fectior q̄ notitia eiusdēz cum causa. p̄ns falsūm. Et q̄ illud vltimū sequeret arguit. q̄z prima notitia effectus p̄ quā causa demonstratur in primo p̄cessu est maior q̄ notitia cause: q̄z propter qd̄ vnūqd̄q̄ tale z illud magis zc. Et notitia cause p̄ quā effectus demonstratur in secūdo p̄cessu est maior q̄ illa secūda effectus notitia p̄ idē: ergo p̄ma notitia effectus ē maior: z ex p̄nti p̄fectior q̄z secūda notitia eiusdē: sed p̄ma est sine causa. z secūda cum causa: ergo zc.

In oppositum ē Ari. dū dicit. Mō. n. sūt eadēz nobis nota. s. magis z simplr. i. nature. Et cōmētator cōmēto. 2. dicit q̄ via quā itur in hac scia est de reb̄ posterioribus in esse ad priora in esse. z res note apud nos nō sunt res nō sunt nām siue simpliciter. Cūlt ergo cōmētator q̄ in primo p̄cessu naturali quo acquirimus cognitionē causarūz p̄cedamus ab effectibus posteriorib̄ in eē magis notis nobis: z min⁹ notis nature ad causas prioras in esse minus notas nobis: z magis notas nature. Lūz aut̄ effect⁹ absolute sint nobis magis noti suis causis: z eō cāe sint magis note nāe suis effectib̄: seq̄ q̄ nō eadē sūt nobis nota magis z nature.

Primo premittendum q̄ causarū q̄dam p̄cedūt in eē suos effectus saltem s̄m naturā: sicut materia for. ma z efficiēs: quedā vero sequūtur sicut finis quo. l̄z p̄cedāt in nature in intētiōe: quoniam p̄ prius natura intendit finē q̄ ordinata in ipsum: z loq̄mur de fine quo. q̄z finis gr̄a cuius est eternus quez nihil in esse p̄cedit vt deus. C̄secūdo est p̄mittendū q̄ causarū quedā sunt sensibiles: z quedā insensibiles: z similit̄ effectū ab eis pueniunt. Et iterū inter ista siue fuerint sensibilia siue insensibilia reperit diuersitas s̄m magis z min⁹. C̄ad p̄positū applicando q̄ notitia nostra ortū habet a sensu. Illud qd̄ est sensibile est absolute nobis magis notū q̄ illud qd̄ est insensibile. Et inter sensibilia magis sensibile est nobis magis notū q̄ minus insensibile. Et p̄portionaliter minus insensibile est nobis magis notū q̄ magis insensibile. Et dico absolute: q̄z certa determinata notitia staret oppositi: vt postea apparēbit. C̄tertio est p̄mittendū q̄ quadrupl̄r aliquid d̄z magis notūz nature. Primo mō illud dicit magis notū nature qd̄ per prius intenditur a natura: z sic spēs dicit magis notū nature q̄z genus vel indiuidū: secūdo modo illud d̄z magis notū nature qd̄ s̄m naturā suā est maioris entitatis: z magis cognoscibile q̄ vnūquodq̄: sicut se h̄z ad eē ita se h̄z ad cognosci: z sic sube se parate dicitur magis note nature: sc̄do mataphy. tertio mō illud dicit magis notū nature qd̄ p̄t cognosci sine alio. z nō ecōtra. quarto mō illud dicit magis notū nature a quo natura incipit opari: z de magis noto nature. hoc mō loq̄tur cōmētator cōmēto tertio d̄z dicit. Lau se aut̄ sunt notiores apud naturam: q̄z natura facit cōposita ex causis. vñ vt q̄ cause sint notiores apud illā: sicut est dispositio in rebus artificialibus cum artifice. s. q̄m cause sunt notiores apud illū. Si ergo agerem⁹ res naturales: tūc cause essent notiores apud nos: sed q̄z nos non habemus agere eas: ideo dispositio in eis apud nos est cōtraria dispositioni in rebus artificialibus.

Ex quibus dictis colligunt̄ q̄ttuor p̄positiones. Prima p̄positio. S̄c nature sūt magis note nature suis effectib̄. p̄z. q̄z pri⁹ occurrūt sue operationis cū ab illis incipiat operari ex eis p̄ducendo effectus. C̄sc̄da p̄positio. cause rerū artificialiū sunt magis note artifici ip̄s rebus artificialibus: patet simili ratiōe. C̄tertia p̄pō. si nos facerem⁹ res naturales ex suis causis cause eēt nobis notiores. p̄z q̄z ita nos haberem⁹ respectū illarū: sicut se habet artifex respectu artificialium. C̄quarta p̄pō est: q̄z nos non p̄ducim⁹ res naturales ex

suis causis: ideo nos habemus ad eas dispositionē cōtraria illi quā habet artifex ad artificialia. sic. s. q̄ effect⁹ naturales sunt nobis notiores suis causis: z hic vltim⁹ modus est ad p̄positū Ari. hic. C̄ Et intēdiū Ari. z Lōmētator hic p̄ naturā agēs naturale cui cause dicitur notiores effectib̄: nō q̄z agēs naturale cognoscat: s̄z q̄z cause pri⁹ occurrūt sue opationi p̄pter qd̄ si cognosceret: cognosceret illas prius: z magis cognosceret q̄z effect⁹. C̄uarto est p̄mittendū q̄ duplex est processus demonstratiū. s. ab effectu ad eam: z ecōtra a cā ad effectū. Primo est resolutiū: q̄ in eo resoluim⁹ effectū in suas cās. Sc̄do est cōpositiū: q̄ in eo p̄cedim⁹ i effectū causas cōponēdo. In metaphy. sica z naturali sciētia vrimur vtrōq̄ p̄cessu: s̄z i mathematica solū vrimur processu cōpositiū. Lū illic semp̄ procedat a causa ad effectum vt sciunt in ea exercitati.

His premissis sit hec prima conclusio. In mathematicis eadē sunt notiora quo ad nos z quo ad naturā. p̄bat: q̄z illis in q̄b⁹ cause sunt notiores quo ad nos: eadē sunt notiora quo ad nos z quo ad naturā. igit. p̄z p̄na cū maior: z minor cū p̄clō. ne colligit ex cōmētatore cōmēto sc̄do dū dicit. Et ē econuerso in mathematicis. Illa enī q̄ sunt cognita in illis: et sunt cognita apud naturā sunt cognita simplr z sunt cause priores in esse: z sūt cognite apud nos. C̄sc̄da p̄clō. in causis sensibilibus effect⁹ insensibiles habētibus quos in esse p̄cedūt: eadē sunt nota magis nobis z nature. Ista cōclusio exēplariter p̄bat. nā albedo sue sp̄i cōparata ē cā sensibilis p̄cedēs ipsam speciem in esse que est ei⁹ effectus insensibilis z ipsa est magis nota nature q̄z spēs illa vt p̄z ex dictis: z etiā est magis nota nobis p̄ sc̄dm p̄missis. quare zc. C̄tertia p̄clō. in effectib̄ sensibilibus carum finitū q̄s i esse p̄cedūt eisdē cōpatis effect⁹ quo ad nos sunt notiores z quo ad naturā. p̄bat: q̄a dato q̄ aliquis egrotās de ambulet p̄pter sanitate recuperādā tūc est q̄ deambulatio que est effect⁹ sensibilis sanitatis in gr̄ie cause finalis ē notior quo ad nos q̄z sanitas. etiā est notior quo ad naturāz cū ab ea incipiat nature opatio. ideo zc. C̄quarta cōclō p̄o mēte Arist. sit ista. in causis materialib⁹ formalibus efficiētib⁹ sensibiles effect⁹ habētibus que sunt min⁹ nota quo ad naturā sūt quo ad nos notiora. Ista conclusio p̄z: q̄z in talib⁹ effect⁹ sunt quo ad naturā minus notū. cū ab illis nō incipiat nature opatio: sed magis ad eos terminent: et idē effect⁹ sunt quo ad nos notiores vt patz. q̄re zc. C̄ Et h̄ac p̄clōne sensu cōmē. cōmēto sc̄do. dū dicit. Et si p̄unge ret vt nota apud nos nō sint nota apud naturā q̄ sunt nō priora in esse: sed posteriora tūc demonstrationes date in ista scia erūt signorū nō demonstrationes simpliciter.

Ad argumenta p̄ncipalia. C̄ad p̄mū d̄z q̄z in p̄cessu p̄pter qd̄ cāe sint nobis magis note q̄z effect⁹: absolute tñ effectus si fuerint sensibiles sunt nobis magis notū. Vel p̄t dici q̄ licet q̄z est causaz sit nobis notū q̄z p̄pter qd̄ effect⁹. tñ q̄z est effectus est nobis notū q̄z q̄z est causarum: q̄m p̄q̄z est effect⁹ q̄z est causarū: inuestigamus in p̄mo processu: ante q̄z per q̄z est causaz p̄pter qd̄ effect⁹ in sc̄do p̄cessu nobis demonstratur. C̄ad sc̄dm patet responso p̄ sc̄dam cōclusionem. C̄ad tertiu d̄z q̄ supponit falsūz. s. q̄ cā remotior ab effectu sit magis nota nature q̄z ipse effectus: z etiā q̄z cā effectū p̄pingor. imo ē ecōuerso: q̄m l̄z cā effectū p̄xima q̄z p̄ prius occurrit operatiōi nature sit magis nota nature q̄z ipse effectus. tñ q̄z effectus z cā p̄xima p̄ pri⁹ occurrūt operatiōi nature q̄z cā remota. iō sunt nature eadē notiora: sed de hoc magis dicit in q̄dōne sequēti. C̄ad q̄rtum cōcedo primū illatū ad intellectū quarte p̄clōnis: sed cum postea ex illo inferatur q̄ idē respectu eiusdēz esset magis notū z minus notū. nego absolute: z s̄m easdēz notitias: s̄m tamē diuersas nō inconueniret. C̄ Et cum postea ad huc inferatur q̄ notitia effectus sine causa eēt maior z p̄fectior q̄z notitia effectus cū causa. hoc etiā negatur. Nec

est verū vt qdā putāt q in primo p̄cessu notitia effectus sit p̄fectior notitia cause. Et q̄ postea per negationē intellectus acquirat de causa notitia p̄fectior q̄ sit aliq̄ p̄exi stentiū p̄ quā postea in .2. p̄cessu acquirat notitia effectus p̄fectior priorib⁹ effect⁹ z cause notitijs. Sed imp̄fectior notitia cause p̄ negationē intellect⁹ acquirata imaginādo q̄tuor notitias: q̄rū p̄ma sit effect⁹ p̄fectiois: vt quattuor, gr̄a exēplis: z sc̄da sit cause p̄ eam in primo p̄cessu acquirata: que sit p̄fectiois vt duo: z tertia sit eiusdē cause p̄ negationē acquirata p̄fectiois vt octo. ex q̄ in sc̄do p̄cessu acquirat alia effect⁹ notitia p̄fectiois vt sex. Nam p̄ma notitia c̄ae est dem̄stratiua. prima aut notitia effect⁹ nō est dem̄stratiua: ergo p̄ma c̄ae notitia ē p̄fectior q̄ p̄ia effect⁹ notitia. C̄itē .2. notitia c̄ae p̄ negationē acq̄lita: aut est dem̄stratiua: aut nō. Si nō ē dem̄stratiua. ergo ē imp̄fectior p̄ma q̄ est dem̄stratiua. Necq̄ dici p̄t q̄ sit dem̄stratiua: q̄ in ter primū p̄cessu z sc̄dō dem̄stratiuū nulla cadit dem̄stratio media. C̄uidē ergo dōm q̄ in illis duob⁹ p̄cessibus sunt solū tres notitię. Prima est notitia q̄ est effectus nō habita p̄ dem̄strationē. Sc̄da est notitia p̄pter qd̄ eiusdem per dem̄strationē vltimā acq̄lita. S̄ tertia ē notitia cause q̄ est termin⁹ ad quē in primo p̄cessu: z termin⁹ a quo in sc̄do. Et semp̄ notitia prior ē imp̄fectior: sufficit autē q̄ sit euidētior. q̄ p̄pter qd̄ vniūquodq̄ tale zc̄. Nec icōuenit agēs instrumētale minoris p̄fectionis cōcurrere ad p̄ductionē effect⁹ maioris p̄fectionis in vigore agēs p̄ncipalis p̄fectiois: sicut p̄ncipia imp̄fectius sc̄ta q̄ cōclusiones ex eis dem̄strate: sunt in euidētior nota z cōcurrētia: vt instrumētā intellectus p̄fectioris z principaliter p̄ducentis.

Cande ex vniuersalib⁹ i singularia opz procedere. Textu cōmē. iij. Qd̄ iij.

Abitatur vtrum vniuersalia realia sint ponēda: C̄ Arguit q̄ nō. Primo. si daret v̄lia realia. tūc sequeret q̄ daret corp⁹ de p̄dicamēto q̄ntitatis: qd̄ nō esset diuisibile. p̄ns est falsus z icōueniēs. Et p̄bat p̄na de corpore i cōmuni: tale enim si daret nō haberet extēsiōnē formaliter: q̄ tūc nō cōmunicaretur cuili bet suo supposito s̄m totā essentiam eius: qd̄ nō cōtingit de aliquo tali. C̄ Secundo. si dentur vniuersalia realia: tūc sequitur q̄ color in communi est p̄p̄riū z adequat⁹ obiectū visus. p̄ns est falsum. q̄ p̄p̄riū obiectū visus est p̄ se visibile: sed nullū vniuersale est p̄ se visibile. ergo zc̄. C̄ Tertio. si detur vniuersale reale: sequitur q̄ idiuuidū est p̄fectius sua sp̄e: p̄ns est falsū. q̄ natura p̄ prius intendit sp̄em q̄ idiuuidū tanq̄ eo p̄fectiorem. z patz p̄na. q̄ idiuuidū p̄fectionem speciei p̄tineret z p̄p̄riam super adderet. C̄ Quarto. si daretur vniuersale reale: sequeret q̄ tūc quilibet terminus specificus esset equiuocus. p̄ns non est p̄cessum: z p̄batur p̄na: q̄ quilibet terminus significans plura eque primo differētia plus q̄ genere ē equo: cus: sed ita eēt de quolibet termino specifico: cū qlibz talis eque primo significaret sp̄em z idiuuidū: quoz vniū est icorruptibile z corruptibile reliquū: mō corruptibile z icorruptibile differūt plus q̄ genere. C̄ Pro hac parte viuēt esse itētio Aris. 7. metaph. dum dicit. Ex his ita qz speculātib⁹ palā est q̄ nihil existentium est substantia. C̄ Item primo de aia dū dicit. aia vniuersale: aut nihil ē: aut posterius est. Et idem videt velle cōmētator in pluribus locis in metaphysica dices q̄ in idiuuiduo non est substantia nisi materia z forma particularis ex q̄bus cōponit. Et primo de anima cōmēto. 8. dices q̄ Ari. non op̄natur q̄ diffinitiones generū z specierum sint diffōnes vniuersaliū rerū extra aiam existentium. Sed sunt diffinitiones rerū particulariū extra intellectū existentū: sed intellectus est qui agit in eis vniuersaliter.

In oppositum arguit: q̄ nisi daret vniuersalia realia: tūc in p̄dicatio

q̄dditatis p̄cederet in infinitū p̄tra Ari. p̄mo posterior. p̄bat p̄ntia: q̄ p̄dicatū q̄dditatiū aligbus cōp̄tēs essentialiter sumit ex eoz p̄ueniētia eēntiali. Si ergo nō daf vniuersale in re i quo singularia eēntialr cōueniāt. seq̄tur q̄ s̄m maiorē: aut minorē gradū cōueniētie eēntialis ipoz sumit aliud: z aliud p̄dicatū q̄dditatiū. Nonaf ergo q̄ a gradu cōueniētie essentialis vt. 8. quo sor. z plato cōueniūt s̄m q̄ sunt hoies sumaf hoc p̄dicatū q̄dditatiū hō. Et a gradu p̄ueniētie eēntialis vt duo sumaf hoc p̄dicatū suba. Tūc arguit sic. a quolibet gradu cōueniētie eēntialis quo sor. z plato p̄ueniūt p̄t accipi aliqd̄ p̄dicatū q̄dditatiū cū nō sit maior rō de vno q̄z de alio: S̄z infiniti sunt gradus ineq̄ales iter mediū iter gradū vt. 8. z gradū vt duo q̄z sor. z plato eēntialr p̄ueniūt: ergo infinita p̄dicata q̄dditatiua nō coincidētia sunt ab illis abstractibilia: hoc aut nō seq̄ret si ponant v̄lia realia a q̄z ipsa abstractant: cū talia solū finita ponant. C̄ Sc̄do si nō ponant v̄lia realia: tūc aliqua sp̄es sp̄alissima nālr significaret res d̄ntes sp̄e. p̄ns est icōueniēs: z p̄bat p̄ntia: q̄m signū nāle nō significat rē nisi ex cōueniētia quē habz cū ea: sed maior est cōueniētia iter fortē z suū idolū q̄ iter fortē z platonē sibi dissilēz: cū idolū sortis ex tali cōueniētia significet ip̄m: nō aut plato: sed quēcūq̄ sunt magis similia iter se: sunt magis similia cū eodē ierno q̄ illa que sunt adinuicē minus similia: ergo sor. z suū idolū ex quo sunt magis similia q̄z sor. z plato maiorē cōueniētia habebunt cum cōceptu communi sortis representatiuo: vt est ille cōceptus hō: q̄z sor. z plato. cū ergo ille p̄cept⁹ cōis representet naturaliter fortē z platonē: a fortiori representabit sortem z suum idolum: que tamen differunt specie. C̄ Tertio. sp̄es sunt sub numero finito per porphyrium: sed cōceptus in infinitū possunt multiplicari etiam non synonymi: ergo tales cōceptus non sunt species: res ergo ad extra erūt species. Et q̄ conceptus nō synonymi ipsorum entū in infinitū multiplicari possint: p̄bat: q̄ non maioris potētie est intellectus ad formādū p̄ceptus fictici. os de nō entib⁹ q̄ ad formādū p̄ceptus veros de entibus sed in illis in infinitū p̄t p̄cedere. ergo z in istis. C̄ Quarto. qualiter cunq̄ hō est taliter aliquis istoz est dem̄stratio hoib⁹ particularib⁹: sed necessario hō ē. ergo necessario aligs istoz ē tenet p̄na. z p̄ns est falsum. ergo z aīis. nō p̄ minor: ergo p̄ maior: q̄re sequit q̄ suuz oppositū est verum: v̄z q̄ aliquat hō est qualiter nullus istoz est: sed q̄ liter cūq̄ hō singularis est taliter: aligs istoz est. ergo aliq̄ liter hō est: qualiter nō est: homo singularis: qd̄ eē nō p̄t nisi detur hō cōis seu v̄lia zc̄. C̄ Pro hac parte est auctoritas Porphyriū dicens q̄ sicut statua cōponit ex ere z si gura: sic hō cōis ex genere vt mā: z dīa vt forma. Itēz dicit q̄ participatōe sp̄ei plures homines sunt vnus homo Item dicit. Dico autem p̄p̄rietas hois q̄ est cōis. C̄ Ad idē facit auctoritas Aris. p̄mo posterior dicens. Scientiā esse solū de incorruptibilib⁹ z impossibilib⁹ aliter se h̄re. Itē tertio de aia in illa pte. Quoniā aut aliud est magnitudo z magnitudinis esse: vbi vult in m̄ltibus q̄dditatez distingui ab eo cui⁹ est q̄dditas. C̄ Et idē videt velle cōmētator: p̄mo physicoz. cōmē. q̄nto vbi p̄t triplicē cōpositōez. v̄z. idiuuidū ex suis partib⁹ essentialibus: z generis ex suis sp̄ibus: z sp̄ei ex genere z dīa: q̄zuis ponat sp̄em duplices h̄re partes. s̄. s̄m imaginādoem. z sunt ille q̄ dicte sunt vt post apparebit. z s̄m fidem vt sunt materia z forma specificē sumpte. C̄ Itē. 5. metaphice dū dicit q̄ suba quam significat diffinitio non est nisi forma v̄lia.

Pro hac dubitatio est itelligēdū primo q̄ de v̄li bus varie inuēte sunt positōes. Quidāz dixerunt nullo mō dari v̄lia realia vt q̄ non daf hō cōis ex parte rei hoibus singularib⁹ cōdicatus: ita z de alijs: sed solū dant v̄lia que sunt termini cōes de pluribus vniuersalibus: aut nāliter si fuerint mētales: aut ad placitū si fuerint vocales vel scriptū illis subordinati. Alij

dixerūt dari vltia totaliter ex parte rei nullatenus ex ope intellectus de pēdētia. Et hi bipartiti fuerūt: nam qdaz ea posuerūt suis singularib⁹ nō solū cōicari: sed etiaz idēficiari: de quoz secta fuit Joānes eucliph. Cōmōnulli vero tenuerūt vltia realia suis singularib⁹ cōicari: sed nō idēficiari: de quozum numero fuit Bualterus Burlens dicens qd vltia q̄ insunt forti nō sunt idem q̄ fortes: nec ipm essentialit̄ componūt: sed sunt forme in eo existētes declarantes ipsius q̄ditatē. Cālij vero voluerūt viā mediaz perambulare dicētes vltia quodāmo realia esse z quodāmo de pēdētia ab intellectu. ad quā opionez vident declinare cōmē. Auer. Albertus: sanctus Tho. Egidius. z alij plures: q̄suis in mō loquēdi diuersificētur: z fm hāc vltiam dēter minabit p̄sens q̄stio. C̄ntelligēdū sc̄do vt ex Alberto colligit q̄triplex est vltē. s. ante rem: in re: et post rē. Vltē ante rē est vltē in causando vt deus z intelligētiē: z maxime vltē est cā prima oīa causata p̄hīs potēntialiter in seipsa. Vniuersale in re est natura cōis fm esse accepta in particulari vt hoīs natura fm q̄ inuenitur in hoc hoīe vel in illo. Vniuersale post rē est simplex reruz p̄cept⁹ aut simplex rei q̄ditas q̄ ē in intellectu p̄ ei⁹ abstractionem. vt dū intelligitur aliqd vt hō vel vt aīa: et ita de alijs. Ex quibus seq̄tur qd vltē in re est vltē solū māliter et in potentia. Vniuersale post rem aut est conceptus simplex a re abstractus: aut est res ipsa p̄ intellectum abstracta seu vltier apprehēsa: z dicitur vltē formaliter z in actu. Vn res que est fortes vt hō singularis ante abstractionem dicitur potentia vltē: post vero abstractionem per eam factus est formaliter vltē. C̄ Ex q̄bus vltier⁹ p̄z: qz cōmētator materiam z formā dicit partes speciei fm fidē: z genus z differentiam fm imaginationem: hoc n. idēo dicit: qz materia z forma sunt partes reales totaliter extra animā existentes: sed genus z differētia: quia imaginationem z opationem intellectus q̄stum ad suum esse formale p̄supponunt partes fm imaginationem nominantur.

Habitis ponunt cōclusiones. C̄ Prima conclusio. Bānda sunt vniuersalia conceptualia seu que sunt termin cōmunes de pluribus vniuoce predicabiles: pbatur: quia sicut diuersis doctrinis correspondēt diuersa predicamēta: ita z diuersa vniuersalia cum predicamēta ex vniuersalibus cōstituātur. Sed metaphysice: naturalis scientie z dialectice diuersa debeat attribui predicamēta. s. metaphysice predicamēta quidditatū acceptaruz fm se. Et naturalis scientie predicamēta quidditatū sumptaz in particularib⁹ z materia naturali Dialectice vero predicamēta signozū: ergo seq̄tur qd vltia metaphysicalia erūt q̄ditates fm se sumpte. Vltia realia erūt q̄ditates in particularibus z natur ali materia accepte. Vniuersalia vero logicalia erūt termini cōses de plurib⁹ vniuoce p̄dicabiles: quare zc̄. C̄ Sc̄da cōclusio. Ex parte rei ponēda sunt vltia materialiter z in potētia. Pro hac cōclusione faciūt oēs rōnes z auctoritates pbantes dari vniuersalia realia. C̄ Tertia conclusio. Vltia q̄stum ad esse formaliter z in actu dependēt ab ope intellectus. Pro ista cōlone faciūt multe auctoritates supius iducte

Cōtra conclusionē primā cōiter arguit sic pbādo qd nō datur vltia p̄ceptualia. C̄ Primo quia tūc genus generalissimū p̄dicamēti substantie esset cōceptus in aīa: sed glibet talis est in diuiduū de genere qualitatis hīs genus supra se: ergo genus generalissimū p̄dicamēti substantie erit de genere qualitatis z habebit genus supra se: qd erit valde absurdū. C̄ Secūdo. qz tūc sequitur in predicatis quidditatis esse p̄cessus in infinitū: cōtra Arist. primo posterioroz: z secūdo metaphy. probatur cōsequētia: quia habeamus duos tales cōceptus homo: tu vnum z ego aliū: z pater: quia ex quo conueniunt ab eis cōtingit abstrahere vnum cōceptuz eis cōmunē. abstrahat vniū: z ego aliū similit̄: z arguatur vt supra: quia ex quo isti duo aliq̄ cōcept⁹ cōueniūt: ergo in aliquo cōmuni

cōceptu quem ab eis abstrahere cōtingit. Abstrahant ergo tales duo modo p̄iori simili z proceditur in infinitū. C̄ Tertio. spēs z indiuiduum sunt de eodem predicamēto: sed fortes est de predicamēto substantie: ergo species que predicat in quid de eo est in predicamēto substantie: z per cōsequēs nō est cōceptus anime. C̄ Quarto. illud per qd cōuenienter respōdetur ad questionē querentē: qd est hoc de substantia prima est substantia: sed per genera z species cōuenienter respondet ad questionē querentē: quid est hoc de substantia prima: ergo genera z spēs sunt substantie z nō cōceptus in aīa: patet cōsequētia cū minori z maior colligit ab Aristotele in p̄dicamētis. C̄ Quinto. si darent vltia que essent cōceptus in anima: tūc vniuersalia separarētur in esse a suis singularibus. cōtra Arist. z cōmētatorē. z metaphy. commento. 48. dicētem qd mixtio intentionis vniuersalis cum particularibus ē fortior q̄ mixtio accidentis cum suis substantijs. quare zc̄.

Ad ista respōdetur C̄ Ad primum qd generalissimū predicamēti substantie dupliciter cōsiderari potest. Vno modo vt signum adequate omnes substantias significans sine connotatione: z sic est de genere substantie dialectice sumpto nullū genus supra se habēs. Alio mō cōsiderari pot̄ vt res talis: z sic est qualitas indiuidualis de p̄ma spē p̄dicamēti q̄litas metaphysice aut naturalit̄ accepti. z hoc mō hz gen⁹ supra se nec incōuenit idē diuersimode sumptū esse in diuersis p̄dicamētis diuersimode acceptis. et qd aliqd sit gen⁹ in aliquo p̄dicamēto terminoz. z indiuiduū in alio p̄dicamēto reali. C̄ Ad sc̄dū negat qd sequat p̄cedi i infinituz in p̄dicatis q̄ditatis. Et dicit qd cum de vniuersalibus ad duos p̄ceptus generalissimos inuenimus nonimos: ab illis nō pot̄ abstrahi p̄ceptus cōior qd de illis in qd predicet: cū illis correspondeat ratio cōisima illius p̄dicamēti: verūtāem ab illis poterit abstrahi cōceptus cōior nō p̄dicabilis de eis in qd: vt cōceptus entis: sed cū deuenimus ad duos tales conceptus q̄stūcunqz sint similes z cōueniāt: ab illis nunq̄ poterit p̄ceptus communior abstrahi: qz ip̄s correspondet ratio communissima qua aliquid est intelligibile. C̄ Ad tertiu dicit qd for. z homo sunt in predicamento substantie reali: sed hi termini for. homo sunt in predicamēto substantie quod est predicamētum signozū: vt indiuiduū z spēs eius. C̄ Ad quartum respondetur qd ad questionē querentem qd est hoc de substantia p̄ma respōdetur p̄ terminos genericos z específicos: q licet realiter sint accidentia: qz tū substantias significāt absqz aliqua cōnotatōe: dicūtur genera aut spēs in predicamēto substantie logicali: ideo p̄ eos fit cōueniens respōsio ad interrogatōez factā p̄ terminos substantias primas importantes q̄ sunt de eodē p̄dicamēto. C̄ Ad quintū dicit qd licet vniuersalia logicalia a suis singularibus in esse separant nō tū vniuersalia realia. Et hoc voluit Arist. z cōmētator in locis p̄allegans contra platonē q̄ posuit vniuersalia realia a suis singularibus fm esse separata: de quibus alibi est perscrutandum.

Ad argumenta p̄ncipalia. C̄ Ad p̄mū cōcedit aliq̄ qd corp⁹ in cōmuni de genere q̄ntitatis est indiuisibile extēsiue propter rationem adductam. Alij dicūt qd est diuisibile z q̄stum formaliter: indeterminate tū: sed corpus particulare est determinate q̄ntitatis. Et hoz aliqui cōcedūt qd corpus in cōmuni de genere q̄ntitatis est q̄stuz: z tamē nec pedale nec bipedale: z ita de alijs. Nōnulli vero dicūt qd est magnū z parū pedale z bipedale: z sic vltierius. C̄ Ad secūdū cōcedi potest qd color in cōmuni est p̄puz z adequatum obiectū visus: lz nō fit p̄ se visibilis: sufficit autē qd oīa sub eo p̄tenta sint hō. C̄ Ad tertium negat qd indiuiduum sit p̄fect⁹ sua spē. Et vltierius dicit qd lz indiuiduū p̄tineat p̄fectionēz sue spē: est tū imp̄ctius: qz eam mō imp̄ctiori cōtinet. s. p̄tracte z limitate per p̄ditiones indiuiduantes.

Ad 4^m negat pñtia: z negat q terminus specificus si gñificet eā primo spēm z indiuiduū. sifr negat q corru- pibile z incorruptibile differat plus qz genere pñdicamē tali: sifr vlr intelligat: sed bene genere naturali. qre zc.

Sūt aut primū nobis manifesta et cer- ta cōfusa magis. Posteri⁹ autem sūt ex his nota elementa et pñcipia nobis diui- dentibus hec. Textu cōmen. ij. Q. d. v.

Habitatur vteri⁹: vtrūqz sunt nob magia z pri⁹ nota qz singu- laria: Arguit q nō. C. Primo. vtra sūt magis nota nature qz singularia: ergo sūt min⁹ nota nobis. tenet psequētia: qz nō sūt eadē nota no- bis z nature. z añs probat: qz vtra sūt cause singulariū z cause sunt magis note nature qz earū effect⁹. C. Secūdo. il- la q sunt ppingora sensui sunt nobis magis nota ex quo nra notitia ortū hz a sensu: s; singularia sunt sensui ppin- gora vt pstat: cū immediatus ipm imutēt qz vtra. C. Tertio cōposita sunt nobis magis nota qz simplicia cōponētia: vt vult hic Aristo. sed singularia seu minus vtra compo- nunt ex magis vlib⁹ sicut spēs ex genere: ergo singularia seu minus vniuersalia sunt composita: ergo sunt nobis magis nota qz magis vtra. C. Quarto. p eadē parte facit Aristo. auctoritas primo posteriorū dicētis. Dico aut ad nos priora z notiora que pxima sunt sensui. simplr autez priora z notiora que lōgius sunt. Sunt autē lōgiōra vtra maxime pxima singularia: z opponūtur adiuicem.

In oppositum est Ari. in illa pte. Vñ ex vli- bus i singularia oz pcedere z sic Aristo. hic z primo posteriorū videt sibi cōtrarius.

In hac difficultate pñcipalr inuētū sunt duo modi rñdēdi. Anus tenētūz qz itellect⁹ puz itelli- gut singulare qz vlr. Et alius tenentū oppositū. Primo ergo tractabitur modus primus: z secūdo secūdus.

Proprio mo pñmitti Bur. q duplex in itelle- ctu nro catur cognitio. Una cōfusa z implectā. Alia distincta z pfecta. z iuxta hoc duas ponit pñclones. C. Prima in cognitiōe cōfusa z ipsecta singulare prius z magis cognoscit ab intellectu nro qz vlr: z min⁹ vlr qz magis vniuersale. Ista pñclō probat supponendo primo qz itellectus nri intelligit singulare. Que supposi- tio probat primo: quia itellectus noster ponit differen- tiaz inter vniuersale z singulare. Secūdo quia aliter nō posset formare tales ppositiōnes. Sortes est hō. Sortes tes est aial. Tertio qz ars z pudētia que sunt habitus in- tellectuales sunt circa singularia. Illa igitur suppositiōe stante arguitur sic. Si itellectus noster nō intelligeret prius singulare qz vniuersale hoc esset: qz ad hoc qz intel- ligat singulare oportet ipsuz prius intelligere vniuersale consequēs falsum. igitur zc. Qz cōsequēs fit falsum pro- batur: quia si itellectus prius intelligeret vniuersale se- queretur qz nunqz intelligeret singulare cōtra supposi- tionem pximissimā: z probatur cōsequētia. quoniam vni- uersale est equaluer idifferens ad omnia singularia sua. z per cōsequēs non magis ducit in cognitionē vntus sui singularis qz alterius: aut ergo duceret in cognitionem omnium simul: quod est impossibile: aut nullius: z hoc ē ppositum. non ergo prius intelligit itellectus vniuer- sale qz singulare: sed ecōtra pringit: z simili modo argui posset de minus vniuersali z magis vniuersali. C. Forte ad hoc dicitur qz vniuersale determinat ab aliquo alio vt magis ducat in nouitiam vntus qz alterius singularis. Sed cōtra. quia illud determinās oportet esse cognitum ab intellectu: aut ergo esse vniuersale: aut singulare. non pōt dicit qz vniuersale cum sit idifferēs ad quodlibet sin- gulare suum. Si autem est singulare quero vtrum fuerit prius cognitum qz suū vniuersale: aut non? Si sic habe-

retur propositum. Si nō quomodo ex notitia illius vni- uersalis peruenit intellectus in notitiaz illius singularis aut per determinans: aut non. z tūc aut pcederet in in- finitum: qd est inconueniens: aut oportebit deuenire ad aliquod singulare qd fuerit prius notum qz vniuersale. C. Secūdo ad cōclusionem arguit sic per Aristo. in primo metaphy. Vniuersalia sunt difficillima ad intelligendūz qz sunt ad sensum remouissima: ergo per oppositūz singu- laria sunt facillima ad intelligendū: quia sunt sensui pro- pinquissima: quare zc. C. Tertio. nihil est extra animam nisi singulare: sed itellect⁹ pmo intelligit rē extra aiaz: igitur: p; pñtia: minor colligit ex tertio de aia. vbi ostēdit in- tellectū nō itelligere se: nec ea que sūt i eo: nisi secūdario z p reflexionez. maior colligit ex Cōmentatoze. 12. meta. dum dicit qz vniuersalia apud Ari. sunt collecta ex pñcu- larib⁹ ab itellectu qui cōprehēdit iter ea sicutudinē z facit ea intētionē vnā. C. Quarto. itellect⁹ nō itelligit vlr nisi abstrahēdo a singularibus vt habet videri tertio de ani- ma. sed itellectus nō abstrahit nisi a noto: ergo per pri- us cognoscit ab intellectu singulare qz vniuersale. C. Se- cūda cōclusio. Intellectus noster cognitioem perfecta z distincta prius cognoscit vniuersale qz singulare z si- militer magis vniuersale qz minus vniuersale. Nec con- clusio arguitur sic: quia ad cognitionē distinctam haben- dam ab intellectu de aliqua re requiritur cognitio eozuz in que ipsa est resolubilis: z que claudūt in ea: sed res est resolubilis in omnia vniuersalia ad eam superiora: er- go si res aliqua ab intellectu distictē debet cognosci: opo- tet prius ab eo cognosci omnia vniuersalia ad eam supe- riora. z per consequēs distincta z perfecta notitia intelle- ctus ipse prius cognoscit vniuersale qz singulare: z ma- gis vniuersale qz minus vniuersale.

Sed contra hanc viam multipliciter argui cō- suevit. C. Primo. qz illud qd pmo ab intellectu intelligit est primū eius obiectū: si ergo sin- gulare primo ab intellectu intelligitur: sequeretur qz singulare est primum obiectum intellectus: consequens est falsuz: z cōtra Ari. tertio de anima. in illa parte: Quo- niaz aut aliud est magnitudo. C. Secūdo. illud quod intel- ligitur solū reflexe z indirecte non intelligit primo: sed singulare intelligit ab itellectu solū reflexe z indirecte: igitur. patet cōsequētia cū maior: z minor colligitur ab Aristo. tertio de anima dū dicit: Sensituo quidem igitur calidū z frigidū iudicat. s. anima z quozū ratio quedam caro: alio autem aut separato aut sicut circūflexa se habet ad seipsam: que cum extensa sit carnis esse discernit. Ex quibus verbis apparet Aristotelē velle qz anima huma- na discernit indiuiduum z quidditatez separatis virtuti- bus. s. indiuiduuz sensu z quidditatez itellectu. Aut qz si vtrunqz itellectu discernit hoc est diuersimodē: qz car- nem hoc est indiuiduum discernit sicut circūflexa ad se- ipsam in sensu: sed carnis esse. i. quidditate discernit cūz sit extēsa. z primo aspectu. Et idem videtur velle cōmen- tator tertio de anima commento nono. dū dicit qz ista est dispositio intellectus in cōprehendendo alietatem que est inter formā z indiuiduum: quia cōprehendit formā per se z cōprehēdit indiuiduū mediāte sensu. C. Tertio. inter obiectum z potentiam debet esse proportio: sed in- ter singulare z intellectum nulla est pportio: quia singu- lare est materiale z intellectus immaterialis. quare zc. C. Quarto. qz videtur qz Aristo. velit qz vniuersalia sint prius nota nobis notitia cōfusa qz singularia: quoniam di- citur qz pueri primo cognoscūt vniuersaliter omnes vi- ros appellādo patres: z omnes feminas matres. posteri- us vero determinate horum vnūquodqz distinguendo patrem ab alijs: z similiter matrē: sed pueri in principio non habent nisi confusam notitiam. igitur.

Adhec respondet Bur. C. Ad primū dicendo qz quadrupliciter aliquid dicit primū obiectū

ctum intellectus. Primo primitate ad equationis: et sic ens est primū obiectum intellectus. Secundo primitate exclusionis. et sic vniuersale est primū obiectum intellectus. Tertio primitate perfectiōis. et sic deus est primū obiectum intellectus. Quarto primitate immutationis seu generationis. et sic singulare est primum obiectum intellectus. Aristoteli autem loquitur de primo obiecto intellectus sumpto secūdo modo in loco supius allegato. quare et cetera. Ad secundum negat minorem dicendo quod singulare intelligitur ab intellectu directe. et vniuersale reflexe. Unde singulare cognoscitur a sensu et ab intellectu. Vniuersale autem siue quidditas a solo intellectu cognoscitur. Et intelligendo quidditates intellectus diuersimode se habet quia prima quidditates que est in indiuiduo. scilicet species specialissima intelligitur directe: sed quidditates alias vsque ad generalissimam intelligitur reflexe. Et hoc videtur velle commentator tercio de anima. commento. 10. dū dicit. Et necesse est ut forma. id est quidditas siue vniuersale experimetur per aliam virtutem. quod per sensum qui comprehendit singulare. Et hoc erit ex hac virtute aut per dispositionem similem linee recte cū intellexerit formam primam existētē in hac re singulari: aut si disponēt similem linee sperali quā fuerit reuerfa quārendo intelligere et quidditates illius forme: deinde quidditates illius quidditatis quosque pueniat ad simplicem quidditatem in illa re. Nelle igitur videtur commentator quod intellectus primo intelligit singulare et sensatiuū: deinde primam formam. scilicet spem specialissimam directe. quidditates autem illius. scilicet genera superiora gradatim ascendendo vsque ad generalissimam: quod non habet vltimam quidditatem: intelligit reflexe: quod quodammodo vadit ab eodem in idē. ex quo quidditas superiorum in inferioribus includitur: et alij velint quod semper intellectus dū ascendit resoluendo habeat dispositionem linee recte. dum vero componendo descendit linee speralis seu circūflexe: sed de alijs de anima plenius inquirat. Ad tertium dicitur quod inter singulare et intellectum possibile est sufficiens proportio qualis debet esse inter mouens et motum: quod vniuersalium sit materiale et aliud imateriale: presertim cum singulare non sit mouens principale: sed instrumentale agens in virtute alterius scilicet luminis intellectus agentis. Ad quartum respondet quod puer prius cognoscit notitiam singulari quam vniuersali: prius enim per intellectum cognoscit quod iste vir est iste pater quod vir sit pater. Et si argueretur contra hoc: quia tunc illud exemplum de puero non esset ad propositum Aristoteli. qui intendit hic ostendere quod vniuersalia sunt nobis magis nota quam singularia sed potius argueret oppositum. Quic intricate respondet Bur. Adhibet tamen videtur ipsum innuere quod duplex sit cognitio singularis. Una est singularis apprehensiuā qua cognoscitur res singulariter: eam tamen nesciendo distinguere a qualibet alia. Alia est singularis discretiuā qua res cognoscitur singulariter ipsa a qualibet alia distinguendo: et in ea conditiones indiuiduantes comprehendendo que in nulla alia re comprehenduntur. Vult igitur quod licet in prima cognitione que est confusa cognitio singularis apprehensiuā precedat cognitionem vniuersalem siue primam conclusionem. tamen in posteriori cognitione que est distincta cognitio vniuersalis precedit cognitionem singularē discretiuā. et hoc vltimum est ad propositum Aristoteli. hic: cuius intentio est ostendere quod in notitia distincta vniuersale est prius et magis notum quam singulare vt etiam innuebatur in conclusione secundā. Unde per primo cognoscit cognitione singulari apprehensiuā. deinde de notitia vniuersali: postea vero vigorato eius intellectu et virtute cognoscitua meliorata per excitationem et expurgationem eius a superfluitatibus cognoscet notitia singulari discretiuā. quare et cetera.

Primo modo secundo respondendi ad questionem premittitur primo siue Albertus quod vniuersale in re dupliciter sumi potest. Vno modo simpliciter quidditate siue sumpta: et de hoc non est consi-

deratio in scientia naturali: sed in metaphysica. Alio modo pro natura communi siue esse accepta in particulari et de hoc consideratur naturalis scientia et appellatur indiuiduum vagum quod exprimitur per tales terminos: aliquis homo aliquis bos. Et per ista intelligimus vniuersalia physica: puta hominem carnem ossum taliter complexionatum et cetera. Unde duplex est indiuiduum. scilicet vagum et signatum. Indiuiduum vagum: ideo non dicitur vagum quod non sit in natura determinatum: quia natura determinat cū dicitur aliquis homo: sed dicitur vagum ex eo quod per accidentia sensibilia non est determinatum: vt hic homo. Indiuiduum ergo vagum est illud cuius natura contracta et particularizata per suppositum indeterminatum certificatur. Sed indiuiduum signatum est illud cuius natura contracta et particulariter certificatur in supposito determinato demonstrato: vt hic homo forte demonstrato. Indiuiduorum autem vagorum aliud correspondet speciei specialissime: vt aliquis homo: aliud generi subalterno: vt aliquod animal aliquod corpus: aliud generi generalissimo vt aliqua substantia. Premittitur secundo quod natura dupliciter accipi potest. Vno modo pro natura que est principium cognoscendi: quomodo accipitur cū dicitur quod illud est primo natura a quo non conuertitur subsistendi consequentia. Alio modo pro natura que est principium essendi et operationis que non est nisi agens naturale: et hec est duplex. vniuersalis et particularis: vniuersalis primo intendit speciem: particularis primo intendit indiuiduum. de natura secundo modo dicta loquitur Aristoteles in hoc proemio. Premittitur tertio quod duplex est processus in doctrinis. Vnus resolutorius quo habemus diffinitam cognitionem indiuidui resoluendo ipsum primo in speciem specialissimam: deinde in genus proximum: et sic ascendendo donec vltimo deueniamus ad generalissimam: et huiusmodi processus nihil est in sensu nisi indiuiduum et totum resoluendum est in intellectu. Alius est processus compositiuus qui fit apud confusam et indistinctam sensus cognitionem quo primo cognoscitur natura generalissimam: deinde generis subalterni. postea natura specialissimi: et vltimo sub illa accipit indiuidui distincta cognitio: et totus hic processus est in sensu: et est proprius naturali scientie: quia nulla alia considerat vniuersale siue esse acceptum in particulari: et ideo secūdo ipsam solam vniuersale est notum siue sensum quam singulare: nec ob hoc negandum est quin similis possit esse processus in intellectu vt credo. Premittitur quarto quod cū queritur vtrum vniuersalia sint nobis magis nota quam singularia: hoc potest dupliciter intelligi. Vno modo absolute. Alio modo habendo respectum ad eandem virtutem: vt solum siue sensum aut solum siue intellectum: et hec differunt non parum vt statim apparebit.

Premissis fit prima conclusio talis. Alia sunt nobis magis nota et prius nota secūdo sensus quam singularia et magis vniuersalia quam minus vniuersalia: et intelligatur conclusio loquendo de vniuersalibus physicis et notitia naturali. Probatur per exemplum Auicenne de homine viso a lōge quem prius cognoscimus vt aliqua substantia: postea per motum quod est aliquod animal: deinde per rectitudinem stature quod est aliquis homo. vltimo autem per comprehensionem conditionum indiuidualium quas in alio impossibile est reperiri cognoscimus quod est fortis. Secunda conclusio. Singularia seu minus vniuersalia sunt prius et magis nota nature quam magis vniuersalia: et hoc siue teneant se ex parte causarum siue ex parte effectuum. Ista conclusio arguitur: quia illa sunt prius et magis nota nature que sue operationi sunt propinquiora: sed cause particulares sunt propinquiores operationi nature quam cause vniuersales: et si militer de effectibus accidit: ergo. Unde dato quod a ignis producat b. ignem ex. c. materia et d. forma: per quod sicut. c. materia et d. forma sunt magis nota. a. igni quam b. ignis. ita

c. materia z. d. forma sunt magis nota. a. igni q̄ materia ignis z forma ignis: z hoc magis q̄ materia corporis z forma corporis. z sic deiceps. z eodē modo ex parte ipsius effectus. s. q. b. ignis ē magis notus. a. igni q̄ ignis: et ignis magis q̄ corpus. z sic ultra. **C**ōclusio tertia. magis vniuersalia sunt nobis prius z magis nota s̄m intellectum q̄ minus vniuersalia: z minus vniuersalia q̄ singularia z hoc etiam loquendo de vniuersalibus vniuersaliter s̄m prius. **H**ec cōclusio probatur multipliciter. **P**rimo intellectus in acquirendo cognitionē rerū procedit de potentia ad actū z de pura ignorantia ad perfectā notitiā: sed cognitio rei in suo vniuersali est media inter purā ignorantiam z noticiam eius perfectam. **L**uz igitur nō sit trāsitus de extremo ad extremum nisi per mediū sequitur q̄ ante q̄ cognoscatur res ab intellectu perfecte z in speciali oportebit ipsum prius eam cognoscere in vniuersali. z per cōsequēs magis vniuersalia sunt nobis s̄m intellectū prius z magis nota q̄ minus vniuersalia vel singularia. **S**ecūdo. sicut se habent prima principia cōplexa ad alias propositiones: ita se habent prima principia in complexa ad alias notitias in complexas per cōuenientem similitudinem: sed prima principia cōplexa sunt s̄m intellectum prius z magis nobis nota q̄ alie propositiones que ex ipsis probantur z notificantur: ergo prima principia in complexa sunt nobis prius z magis nota s̄m intellectum q̄ alia in complexa sic q̄ in intellectu prius formantur prima principia in complexa q̄ notitie alie in complexa: qd esse nō potest nisi intellectus prius intelligat vniuersalia q̄ singularia. **E**t iste tres conclusiones sunt pro mente Aristote. in littera. **Q**uarta conclusio. **A**bsolute loquēdo singularia sunt nobis prius z magis nota q̄ vniuersalia vniuersaliter sumpta. **H**ec conclusio sic probatur. illud qd cognoscimus p̄ sensum est absolute nobis prius z magis notū q̄ illud qd solo intellectu cognoscimus: cum necesse sit quēcūq̄ intelligentem fantasma aliqd speculari: s̄ p̄ sensum nos cognoscimus singulare: **U**niuersale autem vniuersaliter sumptum per solum intellectum: ergo absolute singularia sunt prius et magis nobis nota q̄ vniuersalia vniuersaliter sumpta. **E**t hec conclusio fit pro mente Arist. primo posteriorum auctoritate superius inducta: vbi asserit q̄ singularia sunt nobis magis nota q̄ vniuersalia que sunt sensui p̄p̄inquisitima. **E**t ex his conclusionibus remouetur apparatus contradicendi i dictis eius ibi z hic. **E**t si argueret q̄ Arist. vult in primo posteriorū q̄ vniuersalia sunt magis nota nature. quia sunt a sensu remotissima: cuius tamen oppositum dictum est in secunda conclusione. **R**espondet q̄ ibi z hic est equiuocatio de natura: quoniam ibi loquitur de natura que est principium cognoscendi s̄m quam vniuersalia s̄nt magis nota q̄ singularia. hic vero loquitur de natura que est principium operandi. z s̄m h̄c singularia sunt magis nota q̄ vniuersalia vt dictum est.

Sed cōtra probationem primam tertie conclusionis plurime instantie adducuntur. **P**rimo. quia si ratio illa valeret sequeretur q̄ ante q̄ res aliqua cognosceretur ab intellectu in speciali oporteret ipsū eam cognoscere in vniuersali per omnia sua superiora que de ea quidditative predicantur: patet consequentia: quia cuiuslibet superioris cognitio est media inter puram ignorantiam z noticiam rei in speciali. consequens tamen est falsum: quia eo dato nō posset aliquis intelligere equum sub propria ratione equi nisi prius cognosceret ipsum s̄m omnia genera superiora. hoc autem non est verum: quia aliquis optime intelligit equum vt equus est: quamuis ignoret genus sibi immediatum. quoniam tale non est animal: cum plus conueniat essentialiter equus cum vna specie animalis q̄ cū alia: ergo in aliquo cōmuni inferiori ad animal z superiori ad equum et speciem illam cum qua magis conuenit: **Q**uid autem sit

illud genus forte non est aliquis quis sciatur. **E**t confirmatur: quia omnis cognoscens aliqua finita potest scire numerum illorum: ergo si aliquis intelligeret equum s̄m omnia sibi superiora posset dicere quot illa sunt. sed hoc est falsum: quia oporteret ipsum cognoscere omnes species animalis: quia cum vna est equus sub vno genere sub quo non est cum alia. **N**ullus autem inuenitur qui omnes illas cognoscat. **S**ecundo. si ratio illa valeret sequeretur q̄ materia nō posset transmutari de priuatione ad formā perfectā nisi prius reciperet formas imperfectas: consequens est falsum: q̄ omnem formam immediate potest recipere. patet consequentia: quia forma imperfecta est media inter priuationes forme z formam perfectam. **T**ertio. data illa ratione sequeretur q̄ terra non posset immediate transmutari in ignē. consequens est falsum et contra Arist. secūdo de generatiōe. z p̄ p̄ntia: q̄ aqua z aer sunt media inter terrā z ignem nō solum s̄m situm sed etiam s̄m perfectionē. **Q**uarto. si ratio illa valeret non posset aliquid trāsmutari de albo in nigrū nisi prius transmutaretur in omnes medios colores. p̄sequens ad experientiam patet esse falsum. z tenet p̄ntia: q̄ omnis medius color est medius inter album z nigrum. **Q**uinto stante illa ratione non posset intelligi sortes vt sortes nisi prius intelligeretur vt substantia: vt corpus: vt animatum corpus. consequens p̄ esse falsum vbi sortes fuerit prius optime notus z in moderata distantia de nouo obiectis.

His omnibus premissis respondetur. **A**d primū cōcedo q̄ ante q̄ res intelligatur in speciali intelligitur per omnia sua superiora: licet non semper habeant nomina imposita. z dico q̄ animal est genus equo immediatum. z q̄ sc̄o numerum illorum superiorū generum: quia quattuor. **U**nde sicut differentia numeralis habet latitudinem: quia plus numeraliter differunt sortes z berta q̄ sortes z plato. ita conuenientia specifica siue generica habet latitudinem: quoniam plus sub animali conueniunt homo z symia q̄ homo z formica: q̄ nō sint species sub eo immediate contente. **A**d secūdum negatur consequentia: quia ille forme imperfecte nō sunt media essentialiter ordinata sicut cognitio magis vniuersalis dum est trāsitus de pura ignorantia ad noticiam perfectam. **A**d tertium respondetur similiter. **A**d quartum responderi potest eodem modo. **A**liqui tamen concedunt q̄ in trāsmutatione de albo in nigrum sit transitus per omnes species colorum mediorum q̄ nō semper omnes distincte percipiuntur propter temporis paruitatem quo mobile manet sub eis. **A**d quintum responderetur q̄ vbi debeat noticia de nouo generari siue presentetur in distantia moderata siue non: homo prius cognitus siue incognitus semp̄ prius cognoscitur magis vniuersale q̄ minus vniuersale vel singulare. **C**eterum tamen inter acquisitiones illarum noticiarum aliquando est ita parua distantia q̄ non percipitur vnā precedere alia: sicut in casu argumenti. **A**liquando autem tāta est inter eas distantia q̄ optime apparet vnā noticiam prius altera generari. sicut in exemplo **A**licenne superius posito.

Ad argumenta vero alterius positionis que huic determinationi aduersari videntur ex prius habitis non difficile est respondere. **A**d primum concedo q̄ oportet intellectum prius intelligere vniuersale q̄ singulare. **E**t dico q̄ vniuersale ad hoc vt ducat in cognitionem vnius singularis z nō alterius determinatur a fantasmate illius singularis qd est in sensu. nec propter hoc oportet illud fantasma prius esse cognitū ab intellectu sicut species albedinis recepta in visu ita determinat q̄ fiat visio albedinis q̄ non alterius coloris: nec tamen propter hoc oportet prius visum illam speciem videre. **A**d secundum dicitur q̄ illa auctoritas non est ad p̄positum: quia Aristote. ibi loquitur

de vniuersalibus in causando: sicut sūt deus et alie intelli-
gentie: de quibus non est hic sermo: sed solum de vniuer-
salibus sūm cōmuniatē que non sunt sepata a sensibilib⁹
sicut illa: sed sunt eis cōiuncta. CAd tertiu patet ex dictis
in questione p̄cedēti quomodo vltia sunt quodāmodo
extra animā et quodāmodo in anima. CAd quartū patet
per cōmētatorē tertio de anima, qui in plerisq; locis vult
q; abstrahere specie vniuersalē a fantasmate singularis
est operatio intellectus agentis: formare autē seu intelli-
gere est operatio intellectus possibilis. Sed quomodo,
cūq; sit: negandū est q; intellectus non abstrahit nisi a
noto ab eo. Cū autē intellectus intelligat singulare so-
lum per reflexionem ad fantasma: aut per speciem prop-
iam ipsius singularis in eo receptam: aut per specie vni-
uersalem qua intelligit etiam vniuersale: sed ordine quo-
dam, in tertio de anima perquiratur.

Ad argumenta principalia. CAd p̄mum
dam conclusionem: quoniam non omnes cause sunt magis
note nature: sed cause proxime cōuertibiles cum effecti-
bus suis. CAd secundū dicitur q; probat quartam cōclu-
sionem. CAd tertium dicitur sūm hanc opinionē q; Aris-
per confusa non intelligit composita naturalia sed intel-
ligit vniuersalia. Et per partes intelligit partes corporis
subiectiuas. modo bene dictum est q; vniuersalia prius
cognoscuntur a nobis per intellectum q; sua inferiora.
Ad quartum patet per questionem 22.

Aut soluere litigiosam rōnem q; sane
vtreq; qdez hnt rōnes et melissi et pme-
nidis: et tēni falsa accipiūt et n̄ syllogizā-
tes sūt. Magis aut melissi opinio onero-
sa est et nō hīs defectū. **Tex. cōmen. x.**

Intelligendum sūm cōmētatorē
commento de
cimo q; illa ratio appellatur vana: que aut ni-
hil concludit: aut si concludit aliquid nō con-
cludit intētum. Et magis vana est illa que ni-
hil concludit: q; illa que concludit quod nō est intētum
per eam. Quia ergo rō Melissi nihil cōcludebat ex quo
accipiebat minozē negatiuā in p̄ma figura et predicatiōe
directa: quāsi arguēdo non sequitur conclusio: vt in p̄o-
ribus dicitur. Parmenides autē bene concluderebat: lz nō
concluseret conclusionem intētā: quia capiebat mino-
rem affirmatiuā de subiecto infinito: ideo magis erat vna
ratio Melissi q; ipsius Parmenidis. Melissus autem
ponebat vnum ens esse: et illud dicebat immobile et infini-
tum: ad quod probandū sic arguebat: Omne quod gene-
ratur habet principiu: ergo quod nō generat non habet
principiu: sed ens nō generat: ergo nō habet principiu:
et per p̄mā nec finē: ergo est infinitū. Ex quo vltim⁹ sequi-
tur q; est t̄m vnu: q; nihil aliud secū cōpatit: et q; est imo-
bile: q; nō habet locū ad quē possit moueri.

Ista argumentatio primo peccat in for-
ma sūm fallaciā cōse-
quentis: quia p̄supponit q; sicut sequit. Si aliquid gene-
ratur illud habet principiu: ita sequat: si aliqd non gene-
rat illud nō habet principiu. Et certū est q; hoc nō seqt:
quia celū nō generat et tamē celū habet principiu. bñ autē
sequitur q; si aliquid nō habet principiu illud non gene-
ratur. Ibi ergo arguitur a destructione antecedentis ad
destructionem cōsequentis: et sic arguēdo p̄ma non valet.
Secūdo peccat in materia: quia in secūdo processu ca-
pit maiorē falsam. scilicet: omne qd nō generat nō habet
principiu. Tertio in eodē processu peccat in forma: q; ar-
guitur directe in prima figura maiore existente negati-
ua. Quarto peccat sūm fallaciā equiuocationis p̄mo
quia accipit principiu pro principio temporis aut gene-

rationis successiue: postmodū pro principio magnitudis
cum dicit: ens nō habet principiu: ergo nec finem.

Parmenides vō dicebat t̄m vnu ens esse im-
mobile: sed finitum. Et ad pro-
bādum t̄m vnum ens sic arguebat. Quicquid est p̄ter
ens est nō ens: sed nō ens et nihil p̄uertunt: ergo quicquid
est p̄ter ens est nihil: sed ens et vnu cōuertuntur: ergo
quicquid est p̄ter vnum est nihil: et per cōsequēs t̄m vnu
ens est. CRatio sua primo peccat in materia: q; p̄ ante-
cedente capit istā p̄positiōnē: Quicquid est p̄ter ens ē nō
ens. que est falsa cū ad eā sequat q; aliquid fit nō ens: vt
patet. Secundo peccat in forma per fallaciā equiuoca-
tionis: quia p̄mo capit vnu transcendēt vt est passio cō-
uertibilis cum ente: postea vō in cōsequēte vltime conse-
quentie capit vnu nominaliter vt dicit p̄cipiu numeri.
Parmenides ergo concluderebat t̄m vnum esse: capiēdo
ly vnum transcendēt: quod verū est: sicut t̄m ens esse: sed
nō cōcludebat t̄m vnu esse capiēdo ly vnum vt dicit p̄-
cipium numeri sūm q; ipse intendebat.

Intelligendum sūm cōmētatorē q; Brisso
volebat circuli quadrare
portiones eius lunares quadrando: que ideo lunares di-
cuntur: q; similitudinē habēt i figura cū luna semiplena.
describerebat vnum circuli: deinde ipsum in quattuor por-
tiones equales diuidebat: quas postea rectificabat. et qua-
tuor alias lineas rectas illis equales sumebat ex quibus
cōficebat quadratū: deinde quattuor portiones circuli in
curuabat vt prius: et circulum p̄iozi equalem faciebat: et
tunc arguebat illud quadratū huic circulo fore equale:
quia latera illius quadrati portionibus huius circuli cir-
cumferentiam constituentibus sunt equalia.

Huic rationi geometra habet respōdere: q; a
cedebat. Brisso geometrie principia cō-
diceretur igit hanc cōsequentiā non valere:
Laterā illius quadrati sunt equalia circūferētie hui⁹ cir-
li: ergo quadratū illud huic circulo est equale: quoniam
lz ille quattuor portiones circuli consumant totam circū-
ferentiam eius: nō tamē consumunt totum circulū illum:
nō relinquit figura eius q; nō est ps que p̄ diuisionē acci-
pi possit. nec qualis ē portio chorde ad arcū: talis est por-
tio quadrati ad circulū: vt alibi habet ostēdi: q; cū cetera-
rū figuraz figura spherica sit capacissima: fateri debem⁹
ipm circulū nō eq̄ri illi q̄drato lz p̄tinēre fore maioris.

Antiphon autē ad istud p̄posuit aliam rationē
adducit. Capiebat enī vnu circulū
in quo erat quadratū: cuius quattuor anguli ad circūferē-
tiam circuli terminabant: deinde ab angulis quadrati ad
circūferentiā circuli lineas protraherebat facientes trian-
gulos ysocheles. Quo facto resultabat figura equalium
laterū et anguloz: sed in duplo pluriū et maior p̄iozi.
Iterū ab angulis illius figure protraherebat lineas ad cir-
cumferentiā circuli similes triangulos faciēdo. Sed mino-
res et plures in duplo: et tūc resultabat figura p̄ozi maior:
et in duplo pluriū laterū et anguloz: equaliū t̄m vt imi-
diatē de alia prius dicebat: et q; vt ipse aiebat in tali diuisi-
one circūferētie circuli per angulos triangulozū q; ysoch-
eles seu equaliū laterū nominant ad eam terminatorum
non proceditur in infinitū: quia sūm eum in diuisione con-
tinui nō proceditur in infinitum: sed ad indiuisibile ē sta-
tus: quia ex indiuisibilibus compositus: ideo tunc figura
resultans dum vltimū nō procedit diuisio illi circulo
erit equalis. Cum autē cōtingat inuenire quadratū huic fi-
gure multiangule equalē sequitur quadratum illud nūc
scripto circulo adequari: quia quecūq; vni tertio sunt eq̄-
lia: inter se sunt equalia. Sed huic ratiōi geometra respō-
dere nō debet: quia principium est apud geometriam cō-
tinuum esse diuisibile in infinitum et componi semper ex
indiuisibilibus: cuius oppositum hec ratio accipiebat.
Dicendum tamē q; figura illa multiangula quotiens

eunq; fiat sibi talis additio: nunq; tamen efficietur illi cir- culo equalis: quare &c.

Sicut enim geometre nō ampli^o rō ē ad destruētē p̄cipia sua. S; aut alteri^o est sciētie: aut oibus cōmunis sit: neq; ei qui de p̄cipijs. *Tex. commenti. viij.*

Questio sexta.

Habitatur vtrū philosophus natu- ralis possit pbare sua p̄- cipia affirmatiue: C Arguit primo q; sic. Ar- stote. in hoc primo physicoz demōstrat ma- teriam esse que est vnum p̄cipiū reruz na- turaliū: ergo &c. cōsequētia patet. z antecede s declaratur in p̄cessu huius p̄imi. C Secūdo philosophus natura- lis potest pbare motū esse: sed motū esse est p̄cipiūz in sciētia naturali: ergo. patet consequētia. z minor colli- gūtur ab A. in lra cum dicit: Nobis autem subiiciantur que sunt natura omnia: aut quedam moueri. maior argu- itur: quoniā motus est passio naturalis habens causas p- prias propter quas inest mobilis: ergo p illas poterit na- turalis pbare motū inesse mobilis: sed motus inesse mo- bili est motum esse: cum accidentis esse sit inesse: ergo na- turalis potest pbare motū. C Tertio. sicut se habet meta- physicus ad sua p̄cipia: ita se habet naturalis ad sua p̄- cipia per cōueniētē similitudinē: sed metaphysicus po- test pbare sua p̄cipia: vt patet quarto metaphysice. er- go naturalis pōt pbare sua p̄cipia. C Quarto A. in p̄- mo physicoz qui est liber sciētie naturalis arguit contra Parmenidē z Melissum qui negabāt motū z plura en- tia esse: z pluralitatē entiuū que sunt p̄cipia scientie natu- ralis: vt asserit Cōmētator cōmento. 8. ergo philosophus naturalis pōt p̄cipia sibi negata pbare.

In oppositū est Arist. in lra dicens. Sicut enī et geometre non ampli^o ratio est ad destruētē p̄cipia: sed aut alterius scientie: aut oib^o cōmunis: sic neq; hūc de p̄cipijs.

Premittendū p̄mo q; scientiarū quedaz est cōmunis vt metaphysica z lo- gica que cōsiderāt totū ens: h; differēt: quia metaphysi- ca considerat ens reale: logica vō ens rationis. Quedam autē est sciētia particularis que considerat partem entis: si- cut sunt alie scientie. C Premittendū secundo q; sciētia- rum particulariū: quedā est subalternans: quedā est sub- alternata: exemplū p̄mi: vt geometria z arismetica. exē- plum secundū: vt p̄spectiua z musica. nam p̄spectiua sub- alternatur geometrie: z musica arismetice. C Premittē- dum tertio q; tripliciter vna scientia dicit alteri subalter- nari. s. rōne subiecti: rōne p̄cipioz z rōne conclusionis. C Rōne quidē subiecti: vt quia suum subiectus est pars subiectiua alterius scientie: z sic scientia naturalis subal- ternatur metaphysice: talis tñ subalternatio est impropē- dicta valde. C Rōne p̄cipioz dupliciter fit subalternatio. Vno modo. qz oia p̄cipia vnius sciētie p̄bātur in alia scientia: z sic subalternat medicina physica scientie naturali. Alio modo q; aliquod p̄cipiū vnius scientie p̄betur in alia: sed nō oia: z sic geometria subalternat sci- entie naturali: qm̄ in scia nāli p̄bat cōtinuū esse in infini- tum diuisibile: qd est p̄cipiū in geometria: sed alia p̄- cipia geometrie: aut nō p̄bantur: aut in alia scia. p̄bantur q; in scia nāli. C Ratione autē cōclusionis contingit vnā scientiam alteri subalternari quādo aliqua cōclusio vni^o scientie probatur per p̄cipia alterius scientie: z sic sci- entia naturalis q̄tum ad illam partē que est de yride sub- alternatur p̄spectiue: z medicina cyrugica q̄tum ad il- lam conclusionem. vulnera circularia tardius sanantur q; oblonga: subalternat geometrie vt asserit Arist. p̄mo postter. C Premittendū quarto q; triplicia sūt p̄cipia scie nālis. Quedā enī sunt p̄cipia cognitiois tñ: sicut

sunt p̄tas entiuū: siue motū eē: z plura esse entia. Quedā sūt p̄n^o esse tñ sicut mā z forma. Quedā sūt p̄n^o cognitio- nis z esse: sicut q; entia nālia habēt in se p̄cipia que sunt cause motus z getis in eis: vñ motū esse z p̄ta entia eē nō sunt p̄cipia esse simplr rez nāliū: qz mot^o z p̄talitas sūt p̄prietates q; p̄sequunt ipas res nāles. Sūt tñ p̄cipia co- gnitiois earū: qz p̄ cognitionē accidētū p se sensibilitū du- cimur i cognitionē subaz nāliū. Ecōtra autē mā z forma sūt p̄cipia esse rez naturalū qz sūt pres eoz essentialē: nō tñ sūt p̄cipia cognitiois earū: z qd est p̄n^o in cogno- scēdo aliud debet esse notius eo: sed materia z forma nō sunt nobis notiora q; sube cōposite: qre zc. Sed qz entia naturalia hñt in se p̄cipia q; sunt cause motus z getis in eis hñt est p̄cipiū cognitiois z esse rerū naturalū: qm̄ in tali p̄cipio includit natura z p̄pria opatio eius: z ratiōe nature est causa esse: z rōne p̄prie eius opationis est cau- sa cognitiois rerum naturalium: quare zc.

His habitis ponūtur h̄nes. C P̄tia q; In nul- la scia p̄nt p̄bati simplr p̄cipia cognitiois illi^o. p̄z q; ois probatio simplr ē p̄ notiora: s; i nulla scia ē aliū notū suis p̄cipijs cognitiois: qre zc. C Itē si nihil cōcedat ab aduersario nō est via aliq; ad ea p̄banda: sigif. C 2^a q; Tā in scia cōi q; in scia subalternāte alia rōne p̄cipioz p̄nt probari simplr p̄cipia cognitio- nis scie subalternate. C Sēda ps hui^o h̄nis patz ex tertio p̄missio. C Sed p̄ma argnit sic. Metaphysica ē scia cō- munis z in ea pōt probari simplr q; omē totū est maius sua parte: qd ē p̄cipiū cognitiois in geometria: sic argu- endo. Omē p̄tēs aliud z aliqd vltra ē maius illo: sed oē totū p̄tinet aliud. s. p̄tē z aliqd vltra: q; zc. C 3^a q; Artifex cōis pōt vlt pbare sua p̄cipia cognitiois neganti ea. C Nec h; arguit: qm̄ artifex cōis p̄siderat totū z h; p̄nci- pia: q; ex quocūq; cōcessio sequunt vt h; videri. 4° meta- physice: q; quocūq; cōcesso ab aduersario negāte p̄cipiū scientie cōis poterit artifex cōis ex illo cōcesso p̄cipiūz suum cognitiois prius negatū inferre. C 4^a q; p̄s nā- lis pōt simplr pbare p̄cipia esse tñ rez naturalū. p̄ba- tur: quia p̄s naturalis per transmutationē naturalē de- monstrat materia esse z etiā formā subales: aut tā q; agēs aut tanq; finē: vt patet ex primo z scdo physicoz: igitur. C Quinta p̄clo. H̄s nālis nō pōt vlt pbare p̄cipia cognitiois neganti ea: patet qz ē artifex sp̄ālis q; p̄siderat solū p̄tē entis: nec h; p̄cipia q; ex quocūq; cōcesso sequū- tur: sicut habet artifex cōis: ideo si sibi negent non pōt ea vlt pbare sed solū p̄culariter: z in casu quo ab aduer- sario aliud sibi cōcedat ex quo p̄cipiū prius negatū se- quatur: qd tñ nō est opportunū. z si aduersario multa cō- cedat. z hec cōclusio fit p̄ mente A. in littera.

Ad argumēta principalia. C Ad primū patz rñsio p̄ quarta p̄clonēz. C Ad scdm negat ista p̄na: motus h; cām p̄ quā inest mobilis: q; per illā pōt demōstrari inesse mobilis: qz illud nō sufficit: sed oporteret etiā q; motū inesse mobili seu motū esse nō sit p se notū: qd tñ est falsum. C Aliq; tñ dicūt q; motū esse est p se notū q̄tū ad qz est. z sic p̄supponit in scia naturali et nō p̄bat. Est autē dubitabile q̄tū ad p̄pter qd ē: z vt sic nō supponit in scia nāli: sed pōt p̄bati. z hoc p̄bat argu- mētū. Nec est incōueniens idē in aliq; scia p̄bati z p̄suppo- ni sed diuersimode. Cū sicut vidētēs lunā eclipfari non querunt si est eclipfis lune: sed p̄pter quā cām lune inest eclipfis. Sic in scia naturali nō querimus si est motus in mobili: sed p̄supponimus tanq; per se notū: C uerim^o au- tē p̄pter quā cām motus inest mobili: z hoc p̄dē demōstra- ri. C Ad tertiu patet rñsio per tertū z quartā cōclusioēz: qm̄ h; in hoc simile sit q; vterq; p̄sideret sua p̄cipia: est tamē dissimile in alio: quia metaphysicus z artifex cōmu- nis qui habet p̄cipia que ex quocūq; cōcesso sequunt: nō autē naturalis. C Ad quartū dicit q; Arist. arguit cō- tra Parmenidem z Melissum non tanq; naturalis: sed

vt primus philosophus: quare zc.

Principiū aut maxie oim pprū ē: qm̄ multipliciter dī id qd̄ ē. *Tex. comē. xij.*

Questio

vij.

Abitari hic solet virū ens dicat equo- uoce de decē predicamētis. Et videt qd̄ sic p̄ cōmentatorē cōmēto. 13. dicē- tem qd̄ est notum qd̄ ens multipliciter dicit de decem predicamētis. Quid aut multipliciter dicitur: equiuoce dicitur: quare zc.

In oppositū videt esse cōmētorē eodē cōmē- to parū post vbi dicit: hoc nomē ens aut significat gen⁹: aut vnū indiuiduū nūero z quod- cunq; sit ens erit multū: sed certū ē qd̄ neq; gen⁹ neq; indi- uiduū est equocuū: igit. C2° hoc idē rōne sic arguit. Nul- lū adeq̄tū obm̄ alicui⁹ potētie cognoscitiue ē equocuū: sed ens ē adequatū obm̄ alicui⁹ potētie cognoscitiue. s. intel- ctus: igit. p3 p̄na cū minorī. Et maior arguit: qz cullibet tali p̄ oibus suis significatis vnū corrdēt pceptus.

Pro dubio premittendū p̄ qd̄ illud p̄prie dicit vnuocuū cui p̄ oib⁹ suis significat vnū corrdēt pceptus: z cū hoc de illis equalr dī vt spe- cies aut gen⁹. vt ly hō. Illud vō dī p̄prie equocuū cui p̄ oib⁹ suis significatis ples z nō vnū corrdēt pceptus: vt canis: cui⁹ i mēte ali⁹ pcept⁹ p̄ latrabilis: ali⁹ p̄ maris: ali⁹ p̄ celestis corrdēt. Illud vō dī analogū qd̄ inter hoc mediū: qd̄. s. vnū cū h3 pceptū p̄ oib⁹ suis significatis: s3 cō- p̄tū illis ieq̄r fm̄ pri⁹ z posteri⁹ p̄pter h̄ qd̄ ab ill' ineq̄r- pticipat: z h̄ a cōmētorē mltiplex appellat siue abiguū

Ad dubiū ergo cū q̄rit de ente virū sit equocuū: diuersi varia r̄ndēt. Quidā enī dice- runt rōnes sube z accidētis adeo dispares esse qd̄ ab illis nullus cōcept⁹ cōis eis abstrahi pōt: pp̄ qd̄ huic voci ens duo corrdēt pceptus eius ambitū euacuātes: vn⁹ sub- stātijs cōpetēs: z alijs accidētib⁹: z sic fm̄ istos ens esset pure equocuū. Cālij tenuerūt qd̄ sibi vn⁹ pcept⁹ p̄ subijs et accidētibus corrdēt: z ex p̄nti vna rō cōis illis: que qz per prius cōpetit sube qz accidētis: z ab illis fm̄ magis et minus p̄cipat. iō dixerūt nullā naturā eidē attribui de- bere qd̄ ad subas z accētia sit cōis: z fm̄ hoc ens esset ana- logū. Cā p̄les vō alijs p̄cesserūt illi voci ens mediū pceptū vnū: verū etiā naturā vnāz cōpetere p̄ suba z accētis illis vnuocā: z deo. z creaturis eq̄r pueniēt. Cā qz hec vl- tima via ē infusa valde: iō h̄ ipam mltiplr instat. Cā v̄- mo si daf ens i cōi tūc ē creatū: qz oē aliud a deo ē creatū ab eo: z tale ens esset prius deo cū esset cōe sibi z alijs: er- go aliqd̄ creatū esset prius deo. p̄ns est falsuz: quia tūc de- us nō esset primū simplr. Cā secūdo. dato illo sequeretur qd̄ aliqd̄ esset causa dei: z per p̄ns qd̄ deus nō esset prima causa. p̄ns est falsum z pbatur p̄na. quia om̄e cōmune ali- cui cōmuni essentialiter ē causa illius: sicut de genere re- spectu specier: sed ens in cōmuni si datur est essentialiter cōe deo z alijs: q̄ est causa dei. C3° seq̄ref qd̄ aliquid esset qd̄ nihil est: pbaf: z capiat prima passio entis. s. intelli- gibilis q̄ sit. a. tūc. a. est aliqd̄: vt patet. Et qd̄ nihil sit argui- tur: qz nullū ens ē ex quo nō est ens: cū nulla passio sit suū subm. Cā quarto. sequeretur qd̄ in deo est cōpositio: pbatur qz deus supaddit enti z ipm̄ cōtrahit: sed om̄e cōtrahens aliud dicit cōpositionē ex eo qd̄ cōtrahit z eo quo contra- hit: igit. Cā quinto. sequeretur qd̄ aliqd̄ ē qd̄ nullus p̄fecti- onis est: pbaf: qz om̄e aliud ab illo ente in cōi supaddit ei aliqd̄ p̄fectionē z est eo p̄fectius: sed in infinitū modice p̄fectionis est aliqd̄ aliud ens: igit. Cā tenentiū hanc viā p̄ duob⁹ primis argumētis p̄cedūt aliqui qd̄ ens in cōi ē prius deo prioritate cōitatis: sed tñ deus est prius priorita- te p̄fectionis z causalitatis: z per p̄ns simplr prius cū prio- ritas causalitatis z p̄fectionis sit simpliciter prior prioritate cōitatis. Et p̄pter hoc negant absolute qd̄ ens in cōmuni

est prius deo. z similiter negant qd̄ om̄e cōe alicui z alijs sit prius illo: qz vltra illud oportet qd̄ esset causa illius: sed vltra illud oportet qd̄ sibi esset essentialē: vt genus vel differentia ingrediens eius diffinitionē essentialē: qd̄ nō est de deo z de ente in cōi. Cā Sed cōtra. Si ens in com- muni p̄dicat de deo: vel p̄dicat intrinsece vel extrinsece. Si intrinsece: ergo cōicaf deo intrinsece: z p̄ p̄ns de⁹ par- ticipat naturā entis i cōi: qd̄ nō pōt esse nisi causet ab eo intrinsece. Si extrinsece: tūc de⁹ ex natura sua nō eēt ens p̄ns est falsum cū maxie sit ens. Cā Itē aut ens in cōi p̄di- catur de deo eternalr: aut nō. Si eternalr aliqd̄ eternalr causatū fuit in deo: qd̄ est impossibile. Si nō eternalr sed ex tpe: tūc sequit qd̄ ante creationē mūdi deus nō fuit ens qd̄ est falsum: qz tūc deus in creatione mūdi incepisset mutari. Cā Ad hoc quidā dicit qd̄ ens p̄dicatur intrinsece de deo: qz deus de se habet esse: nec in eo distinguit eē ab essentia p̄pter suā cōpletissimā actualitatē: sed nō p̄dicat intrinsece de creaturis cū non habeat ex se esse: sed pro- pter participationem alicuius intrinsece.

Et tunc respōdetur ad rationes vltimo factas. Cā prima concedit qd̄ ens cōicatur deo intrinsece. z negatur postea consequētia: ergo deus participat: igit zc. quia communi- catio potest esse sine causalitate: non autem participatio. Cā secūda concedit qd̄ ens eternaliter p̄dicat de deo et negat p̄sequētia cū inferit qd̄ aliquod creatūz eternalit̄ fuit in deo. z ratio: quia ens in cōmuni abstrahit a crea- to z increato: finito z infinito: sicur animal formaliter nec est rationale nec irrationale. Cālij in hoc dixerūt oppo- sitū. s. qd̄ ens p̄dicatur de deo extrinsece cū nō sit causa ei⁹. Sed p̄dicat de creaturis intrinsece quaz est causa: hoc tamē nō obstante deus z natura sua est ens: quia de natu- ra sua est ens increatū z infinitum. Et si obijctur qd̄ ens p̄dicatur intrinsece de creaturis: ergo a fortiori de deo cū sit p̄fectissimū ens. negatur consequētia. Cālij tamē vo- luerūt qd̄ ens p̄dicatur intrinsece de deo z de creaturis. Cā tertium principale dicit negando consequētiāz. et qd̄. a. est ens: z qd̄ ibi passio identificatur suo subiecto. Cā quartū dicitur qd̄ ibi nō est contractio eo modo quo species contrahit genus: aut concretū accidentale suum subiectum: sed precise illa est contractio communitatis. Cā quintum negatur consequētia. z ad probationem negatur minor: quia species sunt finite z inter eas datur minime perfecta. Cā In sequēdo itaq; cōmentatorem te- netur via secūda scilicet qd̄ ens est ambiguū siue analogū. Et cum dicitur postea qd̄ aut significat genus aut indi- uiduum: per extrema dedit intelligere medium. s. speciem. et hoc dicit arguendo cōtra antiquos: asserentes omnia esse vnum ens. s. alicuius predicamentū: quia si sic esset: ef- fet vnum genus: aut vna species: aut vnum indiuiduum. et quomodocunq; diceretur: sequeretur esse multa entia: quia genus presupponit speciem: z species presupponit genus z differentiam. et indiuiduum presupponit speci- em et genus.

Ratio vero arguit qd̄ ens non est pure equiuo- cum: quod conceditur. quare zc.

Subam ifinitā esse: aut q̄litate: aut pas- sione nō cōtigit nisi fm̄ accētis. Si igitur et alie q̄ntitates sūt. ifiniti enī rō p̄gruit q̄ntitati. *Tex. com. xv. Questio. vij.*

Abitatur vltorius: Vtrū quantitas distinguat realr a mate- ria. Arguit qd̄ nō: qz si sic esset: hoc esset: qz q̄n- titas esset accidēs in mā fundatū vt i subiecto: et p̄ p̄ns mā esset ens absolutū p̄ns quāntitates sed omne absolutū prius altero deus pōt conferuare po- steriori destructo: ergo stare abfq; repugnātia aliq̄ mate- B 2

ria esse absq; quantitate. **C**Sed arguit q; nō: quia aut eēt diuisibilis aut indiuisibilis: sed nullo illoz modozū dici potest: quare zc. **Q** nō esset diuisibilis arguit Alb. mult rōnib⁹. **P**rima mā nuda existēte aut est simplex aut ē cōposita. Si simplex habet ppositū. s. q; est de se indiuisibilis: z q; nullā indiuisibilitatē habet nisi a quantitate diu illi subijctur. Si dicat q; est cōposita: aut cōpositione prima: aut cōpositione secunda. Non cōpositione prima q; cōpositio prima est ex potētia z actu: materia autē ē pura potentia. Nec cōpositione secūda: quia secūda cōpositio est ex subiecto z accidēte et causat a prima cōpositio ne et eam p̄supponit: igitur ibi nō est prima cōpositio: nec secunda. cum ergo materia nuda existente in ea non est cōpositio prima: sequitur q; nec etiā cōpositio secunda. **C**Secunda ratio. Necesse est partes in quas diuiditur totum abinuicē differre aliqua differētia: igit si materia sola accepta ipa esset diuisibilis in partes ille abinuicem differūt aliqua differētia substantiali vel accidentali: hoc autē est falsum: quia nō differūt differētia accidentali cum ponat nullum accidens habere: nec etiā differētia substantiali: quia omnia que differunt differētia substantiali: aut differūt suis formis substantialibus: aut suis materijs: sed partes ille nō differūt formis substantialibus: quia nullas ponūtur habere: nec etiā materijs: q; non est idem in quo aliqua conueniunt: z in quo differūt: sed partes ille si huiusmodi materia eas haberet cōuenirent in principio materiali: ergo nō differunt in illa. **C**Tertia ratio. Quicūq; attribuit aliqua passio alicuius subiecti eidem compet z illud subiectū euz sint cōuertibilia: sed diuisio est passio quantitatē: ergo si materia in casu q; sit nuda esset diuisibilis: sequeret q; esset quāta: quod in nō est verū. **Q**uarta ratio. Passio distincta per subiectū nunq; inueniet extra illud. unde quia finitas diffinitur per nāsum: nunq; inuenit nisi in nāso: sed diuisio in partes eiusdē rationis de qua est hic sermo est passio cōtinua que diffinitur p cōtinuū: vt patet: ergo nunq; inuenit extra cōtinuū: quare. **Q**uinta rō. Si materia sola existēte ipa esset diuisibilis. cōsimilr possemus dicere q; color et albedo z alie hmoi forme separe a quantitate ptes haberent: qd nō est verū. **C**Sexta ratio. Si sic esset: sequeret q; materia esset p se qualis. p̄ns est falsum. z pbatur p̄na: quia materia per se sumpta habet et passionē: puta diuisibilitatem eam qualem reddentem: ergo zc.

Sed quod non esset diuisibilis plurib⁹ alijs rationibus arguit. **C**Primo sic: Quicquid est causa antecedens est causa cōsequētes: sed diuisibilitas in partes eiusdē rationis consequitur essentia quantitatē: vt patet: z essentia quantitatē causat ab essentia materie: ergo diuisibilitas in partes eiusdē rationis causatur ab essentia materie: z per psequēs primo cōpetit illi z ratione eius cōpetit quantitatē. **C**Secūdo. Remota quantitate a materia ipa habet partes easdē quas p̄us habebat: cum ponamus nullā corrūpi: nec vna in alteram cōuertatur: sed materia prius habuit partes eiusdēz rationis: cum alia pars materie fuerit in vna medietate corporis: z alia in alia medietate: ergo z nunc materia tales partes habet: z per consequēs in illas est diuisibilis. **C**Tertia ratio. si materia nō esset ex se diuisibilis in tales ptes: tūc talē diuisibilitatē ab alio haberet: z nō videt ab alio q; a quantitate. p̄ns est falsum: q; nullū accidēs largit aliquid essentialē suo subo. essentialē autē ē materie q; ipa fit in plura p̄tibils z sibi cōpetēs vt materia: q; alit nō possit generatio infinitū perpetuari. cuius oppositū vult Aristot. in secundo de generatione.

Ad dubitationē igit r̄ndet dicēdo quantitatē a materia realr diffinitur: z cōcedo q; nullā claudit repugnātā materiā esse sine quantitate z vlr sine forma: lz nō sit possibile fm materiā. Et eo admissō dico vlti⁹ q; mā ē diuisibilis in ptes

eiusdē rōnis: z q; hoc cōpetit ei p̄mo z p̄se: z p̄ eā cōpetit quantitatē: lz tūc nō h̄ret mā vna p̄te ex aliā: q; h̄re vnam p̄te ex aliā cōpetit quantitatē p se z p̄ z māe p̄ quantitatē.

Et tūc ad rōnes Alberti tenēt mān nuda simp̄ esse indiuisibilē r̄ndet: ad p̄mā cōcedendo eo dato mān esse cōposita. **C**Sed vlti⁹ dico q; tres sunt cōpositiōes in ḡnē: z nō due tm vt dicit Alb. **P**rima ē ex p̄tib⁹ eiusdē rōnis cū toto: z hec p̄met māe: vt dictū est z p̄ mān inest quantitatē. **S**ecūda cōpositio ē ex actu z potentia. **T**ertia ē ex subo z accidēte. z hec due vltie cōpositiōnes nō essent in mā nuda. z hoc solū p̄bat argumentū. **C**Ad scđam dico ptes illas differre differētijs subalib⁹ q; sūt ipsemet. z cū d̄r q; p̄ueniūt in principio māi. v̄p̄ ē in spē sed nō in numero. **C**Ad tertiā dico q; diuisio in ptes eiusdē rōnis nō ē passio p̄pria quantitatē: imo p̄ p̄ri⁹ inest materie. z sicut mā ē cā quantitatē fm suū physicū essentia est cā sue diuisibilitatis. **C**S; passio p̄pria quantitatē est diuisibilitas in p̄te ex p̄te. **C**Ad quartā p̄z ex dictis. **C**Ad quintā p̄cedo q; albedo a quantitate separe h̄ret ptes q̄duas les vltēntēsuas. **C**Ad sextā negat p̄na: qm̄ diuisibilitas illa nō esset passio a materia vel suis p̄tib⁹ realr distincta. **A**ut si ponat realr distingui nō admittat materiā ab omni accidēte absolui posse: q;uis quantitate spoliari possit: nisi theologico modo ponere vellem⁹ signa nāe: z dicere q; mā i p̄ signo nature: nec ē vnū nec multa. sed hec obmittant.

Quantū itaq; aliqd est quod ē. Tex. cōmeti. xv. Questio ix

Habitatur ad hoc vtrū longitudo: latitudo z profunditas sint passioes quantitatē abinuicē distincte realr: z a quantitate? **C**Arguit q; nō. **P**rimo: q; illo dato sequitur q; q̄dratū bipedale ē p̄cise duplū ad quadratū pedale. p̄ns ē falsum: q; ē octuplū. p̄ quadratū intelligēdo corpus figure taxilli. z pbat p̄na. q; sit q̄dratū bipedale. a. z pedale. b. z arguit sic. **L**ongitudo. a. ē p̄cise dupla ad lōgitudinē. b. z s̄nt latitudo z pfunditas: g. a. est p̄cise duplū ad. b. **C**Secdo. q; sequitur q; oē corp⁹ sex sp̄ficiez planaz eēt quadratū. p̄ns ē f̄lm: cū aliqd sit q̄drāgulū. z p̄na pbat: q; in qualibet pte ē lōgitudō: latitudo z pfunditas: ḡ sequitur q; nō maior ē lōgitudō q; latitudo aut pfunditas: nec minor: ḡ zc. **C**Cōfirmat. z capio vnū corpus qd̄ paduerfariū sit q̄drāgulū z nō quadratū: z sint latera plus distātia. a. b. z minus distātia. c. d. tūc arguit sic. **P**recise eadē ē distātia inter. a. z. b. et. c. et. d. ḡ oia illa latera equalr distāt. p̄z p̄na: q; maior distātia facit pl⁹ distāre: z mino; minus: z equalis equalr. antecedēs autē ē notū q; illd̄ corp⁹ q̄drāgulū ē distā⁹ ad eāq̄ia iter oia illa latera.

Ad dubiū r̄nderi pōt q; ille tres dimēsiōes quantitatē. s. longitudo: latitudo z pfunditas sunt realiter abinuicē differētes: z a quantitate: q;uis alij oppositum sentiunt.

Et tunc respōdetur ad argumēta principalia. **C**Ad primū negādo p̄naz: imo quadratū bipedale ē octuplū ad quadratū pedale: vn̄. a. habet ad. b. p̄portionē cōpositā ex tribus duplis: talis autē ē octupla: qm̄ p̄portio octo ad vnū est cōposita ex p̄portioē octo ad quattuor z quattuor ad duo: z duoz ad vnū. Ita in p̄posito p̄portio. a. ad. b. ē cōposita ex trib⁹ p̄portioib⁹ duplis dimēsiōnū. a. ad dimēsiōnes. b. **C**Ad secūdū d̄r negādo q; latitudo aut pfunditas sit equalis longitudini in quadrāgulo: lz in quacūq; parte est latitudo: aut pfunditas sit lōgitudō: z eōtra. qm̄ longitudo mēsurat ad sursum in deorsum: latitudo a dextro ad sinistru; et pfunditas ab ante et retro. mō lines mēsurās lōgitudinē in quadrāgulo est alijs maior: ideo zc. **C**Ad cōfirmationē p̄ idē r̄ndet negādo q; sit equalis distātia inter oia latera illa. **E**t cū arguit q; est idē spatium et idē corpus: intermediū cōcedo: tū illud corpus est mā

gis longū q̄z latū seu pfundū: et p̄ p̄ns plus distāt que p̄ longitudinē distāt q̄z p̄ latitudinē: aut pfunditatē zc.

Infiniti autem ratio quantitati cōgruū. Textu cōmē. xv. **Questio. x.**

Abitur insuper: Cūtrū quantitas terminet p̄ terminos p̄o p̄rij generis ab ea essentialr differentes: vt q̄ corporeitas sit quāntitas trīns h̄ns dimēsiōē et terminet ad sup̄ficiē q̄ habeat solū latitudinē: z sup̄ficiēs terminet ad lineā q̄ solū h̄ear lōgitudinē et lineā terminet ad punctū simp̄r̄ in diuisibilē: z simili- ter sit de tempore in ordine ad instans.

Et quia Burle^o h̄ac materiā diffuse p̄tractat: ideo breuiter expedit arguēdo q̄ nō: quia si sic tūc sequeret q̄ alicuius corpis pedalis s̄m oēm dimēsiō- nem esset aliqua ps infinite longa: z ex p̄ntū q̄ alicui^o cor- poris pedalis aliq̄ ps esset maioris longitudinis q̄ suum totum: q̄d est cōtra p̄ncipiū geometricū: Om̄e totū ē ma- ius sua pte. z p̄bat p̄na: z capio vnū corpus colūnare pe- dale lōgitudinis: latitudis z p̄fūdītatis: q̄d diuido p̄ defi- gnationē in ptes p̄portionales p̄portioē dupla maiorib^o incipitibus ab .a. extremo: z minoribus terminatis vsus b. extremum: z signo in illo corpe duas lineas gyrationas taliter gy rates ptes p̄portionales illius corpis: q̄ vtrius- q̄ istaz p̄mū pedale gyret p̄mā p̄tē p̄portionalē: z 2^m pe- dale scđam p̄tē p̄portionalē: z sic in infinitū: z tūc sequit q̄ vtraq̄ illaz lineaz est infinite longa: qz cōposita ex in- finitis pedalib^o nō cōcātibus vt segtur ex casu. Sed iter oēs duas lineas in corpe distātes mediat sup̄ficiēs: ḡ iter illas duas lineas lōgitudis infinite s̄m se totas abinuitē distātes mediat sup̄ficiēs lōgitudis infinite: sed oīs sup̄fi- cies terminat corpis: ḡ illa sup̄ficiēs lōgitudis infinite ter- minat p̄tē illi^o corpis lōgitudis infinite: z sic h̄r p̄positum.

Ad dubiū respōdetur tenēdo p̄tē ei^o affirmatiuam.

Et ad argumētū in oppositū p̄cedo q̄ alicui^o corpis pedalis infinite lōga est aliqua ps. Illud enī nō incōuenit de pte gyrationa: sed d̄ pte in lōgū p̄tēsa siue in rectū esset mere ipole. z lz maioris lōgitudis sit aliqua ps q̄z suū to- tum: nō tū est maioris quāntitatis sed minoris: qz magni- tudo corpis nō atēdit solū penes vnā dimēsiōē sed pe- nes aggregatū ex oibus. mō sicut in infinitū crescit longi- tudo p̄ns gyratione supra lōgitudinē totū: ita in infinitum minoratur latitudo illius: cū p̄tinue p̄p̄inquoib^o inuitē et p̄p̄inquoib^o lineis terminet in infinitū: procedēdo s̄m partes p̄portionales minores zc.

Habet autē dubitationē de pte et toto fortassis aut nō ad h̄ac rationē. sed ad ip- sam s̄m seipsaz. **Utrū vnū aut plura sunt ps et totum** Tex. cō. xvij. **Questio. xj.**

Abitur virū totū sit realr idē cū oibus suis p̄tib^o simul sumptis: Cō: nō arguitur burleus muluplr. **Primo** illa nō sunt idē de quoz vno vere aliquid affirmat q̄d de negat d̄ altero: sed de toto aliqd v̄e affirmat q̄d vere negat de oibus suis p̄tib^o s̄m sumptis vel ecōtra: ergo. p̄z p̄na. z maior ē ex p̄mo p̄- cipio. minor v̄o arguit ex multis. Nā h̄ec ē vera: Cōposi- tū ex materia z forma ē per se causatū ex materia z forma Et s̄m ista: Materia z forma s̄m sumpte nō sūt per se cau- satū ex materia z forma. C̄tē iste sūt vere. materia z for- ma s̄m sumpte p̄stituit cōpositū: z cōpositū nō p̄stituit cō- positū. C̄tē iste sunt vere. totū est aliqd: z materia z for- ma s̄m sumpte nō sūt aliqd: qz nec causatū a se vel ab alijs: nec incausatū: vt ip̄e dēducit. C̄tē r̄sibile p̄dicat de ho- mine: q̄d tū nō p̄dicat de materia z forma hoīs s̄m s̄m p̄tis

Secūdo p̄ncipalr arguit q̄ illo dato sequeret q̄ entitas cōpositū humani remaneret diuisolūtis partib^o: p̄ns ē s̄m qz tūc cōpositū humanū remaneret post suā corruptiōēz et p̄z p̄na: qz materia z forma h̄uana manēt post earū dis- solutionē. Siḡ materia z forma h̄uana s̄m sumpte sūt ip̄m cōpositū humanū: z ex p̄ntū tota entitas sua. sequitur zc.

Tertio p̄ncipalr arguit q̄cūq̄ sunt eadē eidē nūero sūt eadē inter se: si ergo uēs partes s̄m sumpte sunt idē toti se- queret q̄ oēs partes s̄m sumpte sūt eadē inter se. p̄ns est s̄m. C̄tē si materia z forma s̄m sumpte sunt ip̄m totū cō- positū: z ip̄z ē vnū numero: agit materia z forma s̄m sumpte sunt idē numero: z per p̄ns nō differūt: q̄d tū est falsum.

Itē totū vnuerū ē vnū numero: si ergo oēs ptes vni- uerū s̄m sumpte sunt ip̄m vnuerū: sequit q̄ oēs partes vnuerū s̄m sumpte sunt vnū numero: z si sic segtur opinio Parme- nidas z Dellusi q̄ oia sunt vnū: improbaia ab Aristō. i hoc p̄. C̄tē segtur q̄ suba z accidens sunt vnū numero: qz sortes albus ē vnū numero. sed sortes z albedo s̄m s̄m- pte sūt sortes alb^o: si p̄o est vera: ergo sortes z albedo sūt vnū numero. **Quarto p̄ncipalr arguit** q̄ quattuor sūt mille: z q̄ partes q̄litate s̄m partes quāntitate z econ- tra. et q̄ simplicia sunt cōposita: si pars affirmatiua q̄o nis sit vera: quoz oīm dēductionēs vide ab eo si placet.

In oppositū arguit p̄ sic. Si totū esset distin- ctū realr ab oibus suis partibus simul sumptis: aut ergo se toto aut per aliquid aliud. non se toto: qz nihil ē in toto q̄d nō sit in oibus suis partib^o s̄m sumptis: z econuerso: nec per aliqd aliud: qz si per aliqd aliud: maxie esset per vnitatē totū supadditā quā h̄ret to- tum z nō partes. Sed arguo q̄ nō: qz tunc ex toto et illa vnitatē fieret aliud totū realr distinctū a priori toto z vni- tate: Sed hoc nō esset nisi per aliā vnitatē supadditā: igitur dare d̄ secūda vnitatis per quā s̄m totū distingueretur a p̄ toto et a p̄ma vnitatē: Sed ex tali secūda vnitatē et se- cundo toto resultaret tertū totū: sicut de p̄ozi toto diceba- tur q̄d esset realr distinctū a secūdo toto et a secūda vni- tate: et nō nisi per tertā vnitatē supadditā illi: et sic ascen- dente: et p̄z q̄ p̄cederet in infinitū in talib^o totis et vnitati- bus: q̄d est incōueniēs. **Cōfirmat scđo. separet de^o a sor- te oia accētia ip̄o remanēte. z p̄z qz sortes est quoddā to- tum ad suā matertā et ad suā formā: tū nō distinguit realr i- ter ab illis s̄m sumptis: q̄ nec p̄ seipm nec per vnitatem su- peradditā sibi. Cōfirmat 3°. qz illa vnitatis aut esset illō totū: vt qdā dicit. aut accēs respectuū superadditū illi: vt alij posuerūt: si est ip̄m totū: tūc sequit cū totū nō sit i se ip̄o nec habeat seipm q̄ vnitatis nō est in toto: nec totū ha- bet vnitatē: cui^o oppositū Bur. cōcedit. Si aut vnitatis est accēs superadditū totū: tūc sequit q̄ per seipm nō distin- guit totū realr ab oib^o suis partib^o s̄m sumptis: sed solū ac- cidētalr siue formalr: vt hoc est totū: z ille sūt partes: q̄d ē p̄cedēdū. Cū nullus diceret q̄ sortes per aliqd accidens realr distinguit ab ei^o aia z a corpore suo: cū nullū accēs sit de essentia sortis. Sz bñ p̄cedim^o q̄ sor. per eius aiam realr distinguit a suo corpore: z ecōuerso. Et h̄ec rō ap̄d me ē q̄si dem̄stratiua i hac materia. **C̄do** hac parte ē Az. in textu di. q̄ vnū in actu ē pla in potētia siue multa. z 2° de aia vbi dicit q̄ sicut mā z forma sunt vnū: sic corpus et aia sunt vnū: z q̄ oculus ē pupilla z visus. Et idēz videt vellem cōmēta. cōmēto. 17°. vbi dicit q̄ totū nō est aliud q̄z p̄gregatio partū: z q̄ lz vna q̄z partū dicit aliud a toto tū oēs partes in s̄m nō p̄nt dici aliud a toto. z infra 4° p̄p̄- fico. cōmē. 43°. dices q̄ totū nō est aliud a partibus.**

Ad istā questionē alter est r̄ndēdum s̄m q̄ est mota: z aliter si moueret vt eā mouet Ari. in lra. Nā Az. in lra q̄rit vtrū pars z suū totū sint vnū aut p̄la: z vult h̄ac q̄dem intelli- gi nō solū de partib^o cōtinuis: sed etiā de partib^o nō conti- nuis. Et per partes p̄tinuas cōmēta. itelligit partes h̄ntes solū ptes p̄tinuas cū alijs suis partib^o: sicut sūt caro z os.

est sermo sp de partib⁹ qntitativis z suo toto. Per partes aut no pnuas itelligit partes hntes partes adinuicē ptiuas: vt sūt caput z man⁹. CSz Alb. per partes continuas itelligit illas q tm dnt fm sūi: vt partes homogenee q adinuicē pnuant sicut sūt ptes carnis. Per partes vo no pnuas itelligit ptes dntes fm sūi z fm formā partib: sicut sūt caro z os in aiali. C. Et Az. arguit q ps z suū totū nō sūt vnū z idē. Ex hoc q ptes sint in toto: quia tūc cū qlibet ps totū sit in eo seqret q vnaqz ptiū esset idē cū suo toto: s; qūq; sunt eadē eidē nūero: sūt eadē int se: g oēs ptes totū eēt eadē inter se: z sic caput z man⁹ essent idē: z pres z brachiū: qd ē impole: qz tūc totū eēt indiuisibile: ex q nulla hret ptiū deistinctionē: g segtur q ps nō est idē cū suo toto. C. Alb⁹ vo ad hāc qōem rñdet dicēdo q ptes qūq; relate sint ad formā totū vntētē eas in toto: siue sit ptiuitas: aut forma alia: sūt vnū in forma illa: sed fm seipias accepte diuersificat: aut fm sūi tm: aut fm situm z formā: vt dicitū ē pūs. Nec segt ptes sūt vnū sub forma totū: g sūt idē: qm vntas q vnunt in forma totū ē relatiua: sed idē dicit vntatē absolutā. Cōcedēdū ē ergo q totū ē vnū cū pub⁹: qz vnt in se ptes: z ptes sūt vnū cū toto: qz sūt i vntate totū: ps tñ nō ē idē cum suo toto.

Sed rñdēdo ad qōem fm q mota sūt in pñ⁹ C. Dremittēdū est p q totū cathegoreumaue z pprie sumptū ē ens pfectū ex suis ptiibus. z h dī multipl^r. s. de toto vlti: de toto diffinibile: de toto essentiali: de toto qntitatio. qō itelligit de toto tertio et qrtō mō sūptio: s; Az. solū moueat qōem de toto qntitatio. CS dō pmtitēdū cū qrit vtrū totū sit sue ptes: qō duplr pōt itelligi. vno⁹ formalr. alto mō realr. Sitr de partibus possumus loqui dupliciter. vno modo diuisiue sumptis. Alio modo collectiue.

His premissis de mēte Burlei ponunt ifra scripte qnes. C. Dia. 5. Totum p vntatē realr distinguit ab oib⁹ suis pub⁹ sil sūptis. Istā qnē arguit sic. p illud distinguit totū realr ab oibus suis pub⁹ sil sumptis: qd ē in toto z nō in pub⁹ suis sil sūptis: sed vntas ē in toto q nō ē in oib⁹ suis ptiibus sil sumptis: ergo. p3 pñā. z assūptū sitr. C. Et si qraf: qd ē illa vntas: rñdet q ipmmet totū. Et pcedit piter q totū se toto distinguit realr ab oibus suis ptiibus sil sūptis: z h capiedo totū cathegoc^c z nō sincathegoc^c. C. S dā 5. totū distinguit realiter ab oibus suis ptiibus sil sumptis p oēs suas partes sil sūptas. p3: qz totū per vnā ptē distinguit realit ab alia pte: z p alia ptē ab alia. z sic de oibus. C. Tertia 5. totū per vnā eius partē realr distinguit ab alia parte. p3 ex q illā eius partē hz totū z nō alia eius pars. C. Quarta cōclusio. pars distinguit realiter a suo toto per priuatiōz aliarū partiū quas habet totum: z nō illa pars. p3 satis.

Sed qz hec opio nō ē vera qnti ad duas qnes primas: vt p3 ex argumētis adductis in oppositū qōnis: z est q cōmēta. cōmēto. 17°. qui videns q Ari. mouet qōem: z arguit tm ad vnā ptē pbādo q pars nō sit idē cū toto suo nō ponēdo aliā solutionē: dicit q fmo oppositus istī. s. quē facit Az. pbādo q pars ē aliud a suo toto. nō expmif. s. ab Az. ppter ei⁹ famositatē et ille ē fmo pbās q ps ē idē cū suo toto sic arguēdo. Si ois pars ē aliud a suo toto: g oēs ptes sūt aliud a suo toto: sed totū nihil aliud ē nisi aggregatio suarū partiū: g totū est aliud a se toto: qd ē ipole. qre zc. C. Et cōmēta. rñdēdo ad h argumētū dicit q hic ē sophisima ppois z diuisiois. s. dū arguit sic. ois ps ē aliud a suo toto: qz pñs pōt capi collectiue z diuisiue. Collectiue aut capiedo ē flm: z pñā nō valet: qm dicit cōmēta. vnaqz ptiū bñ dī eē aliud a suo toto: sed oēs ptes insil nō pnt dici a toto aliud: qz oēs ptes insil sūt ipm totū. Si aut capiat diuisiue ipm ē vez. s; tūc nō v3 vltia pñā. C. Ex q p3 cōmēta. velle q totū sit realit idē cū oib⁹ suis ptiū simul sūptis. Nec vificat illa ppo cōmētatoris: oēs ptes insimul nō pnt dici aliud: vt dicit Bur.

extorqndo dcm cōmētatoris ad sentū exneū: qz tūc nō est ad ppositū suū: sed hz itelligi vt paz supra declarauit ē. **Et tenendo hoc** rñdet ad argumenta Burlei in oppositū facta. C. Ad

primū negat q mā z forma simul sūpte nō sūt p se causa, tum ex mā z forma: imo sūt p se causatū ex mā z forma: qz ipm cōpositū. z vltēr⁹ nō sequit: mā z forma simul sūpte pstituit cōpositū: sed cōpositū nō pstituit cōpositū: g zc. qz nō bñ sumit minor: qz deberet ē pluralis sicut maior. vñ si argueret sic. mā z forma simul sūpte pstituit cōpositū: sed cōpositū nō ē pstituentia cōpositū: g zc. bñ valeret pñā. sed tūc negaret minor. deide dī q mā z forma simul sūpte sūt aliqd. z q sunt aliqd causatū a se: ex q nō segt q nō sint p me cause: aut q sint ptes se: sed solū segt q sūt piores illo causato a se. Cōcedit vltēr⁹ q hec ē va. mā z forma hois simul sūpte sūt risibile qzuis nō sint risibiles. C. Ad 2^m principale negat q sequat q diuisiue partib⁹ alicui⁹ hois remaneat tota entitas siue eēntia eius: qz facta dissolutiōe forme a mā hois ipē nō sunt aliqd: z p pñs nō sūt aliqua entitas siue eēntia alicui⁹ hois: nec aliqua illarū ē materia sine forma: aut ps eēntialis in diuidiū hūana: ex q ex eis nullū tale cōstituit: z sic segtur q hō remaneat post suā coruptiōnē. C. Ad tertiu principale cū arguitur sic. qūq; sunt eadē eidē nūero sunt eadē inter se: sed oēs ptes sil sumpte sunt idē tou p positionē: ergo oēs ptes sil sumpte sunt eadē inter se. negat pñā: qz nō bñ sumitur minor: q deberet esse ista. oēs ptes sil sumpte sunt eadē totū. q negat: qz ex ea segtur q qlibet eaz ē eadē cū suo toto. ppter ly eedē ponit in plati nūero. Et cōceditur vltēr⁹ q mā z forma sil sumpte sunt vnū nūero: qz cōpositū: ex q nō segtur q mā sit forma vel ecōuerso. C. Et sitr cōcedit q oēs ptes vniuersi sil sumpte sunt vnū numero: qz sunt ipm vniuersū qd ē vnū nūero. Nec ex hoc segtur opinio pmenidit z mellisi dicitū sic ē oia vnū nūero q nihil aliud ab illo sit. Et piter pcedi pōt q suba z acciōs simul sumpta sunt vnū numero per aggregationē: qzuis non sint vere vnum. C. Ad quartū principale. concedendū est q quattuor sunt mille. sed vltēr⁹ negādū ē q partes qualitatiue sunt partes quātitatiue. z q simplicia sunt cōposita: qz ex numero pñari in pposito nō hz inferre nūez singularē. nec ecōtra. Cōcedi tm potest q partes qualitatiue sunt aliquid qd est partes quātitatiue: z q simplicia sunt aliquid quod est composita.

C. Postea ppter quid immobile si vnū est sicut eni et pars vna cuz sit hec aque mouetur in ipsa: quare nō et omnis. Tex. cōmen. xxiij. **Questio xij.**

Abium hic mouet Burleus: An possibile sit toto conti-
Ad quod rñdēdo ponūtur aliq con-
 clusioes. C. Dia. pole est parte ptiui moueri motu locali mixto cū rarefactiōe vel cōdēsatiōe toto geseēte: seu altera pte nō mota: p3: vbivna ps aeris gescat altera calefacta z rarefacta: z ex pñti localiter mota. C. 2° 5. Imposē ē ptē ptiui moueri motu locali puro toto geseēte seu altera pte nō mota: p3: qz tūc suphicies media inter totā partē motā tali motu si sic esset: z totam partem quiescentē simul moueretur z quiesceret ad motum z quietem istarum partium: qnōd nō sequeretur in motu locali mixto.

Sed contra hāc determinationē instat deducēdo aliqōs qnes incōueniētes. mouet motu locali recto: z tm ipm est cōtinue in eodē situ adēqte C. S dā 2° cō. q aliqd quiescit z tamē nec p se nec p acciōs. C. Tertia cōclusio. q aliquid simul mouet motib⁹ ptiarū

Circa prima ponat qd sit aliqd corpus spericu cuius diame-
ter sit bipedalis; z capiat ps ei centralis sperica hnis dia-
metri pedale que rarefiat totalr vsus circnferentiã cor-
poris: sic q in ea sit latitudo rarefactois incipiens a cetro
a non gradu: z terminata ad quatuor ad punctu mediũ semi-
diametri totius. ps alia supior totalr pdenset supficie eius
cõuexa p̄tinue remanẽte immobili. ita. vs. q in illa sit lati-
tudo pdensatõis incipiens a quatuor in pũcto medio semidia-
metri z terminata ad nũc gradũ in supficie p̄uexa. z tũc qz
tũc cedet ps supior z pdensatões sic iferior p rarefactionez
plus occupabit. sequitur q corp⁹ illud cõtinue remanebit
eiusdẽ quãtitatẽ z in eodẽ situ: z tũc q̄libet ps eius remo-
uet localr cũ q̄libet rarefiat vel condensat. **C**irca 2ª ca-
piat casus **Burlet.** vs. q vnus aeris vna medietas totali-
ter rarefiat ad vnam diam p̄õnis: z alia ad oppositum
Tunc dic q supficies media gescit z nõ p se: vt ps. Sed q
nec etiã p accõis arguit: qz oẽ gescẽs p accõis gescit ad gete
alteri⁹ p se. sed illa supficies nõ gescit ad getem alterius p
se: ex q̄ tot⁹ iste aer cui⁹ est supficies mouet z q̄libet ps ei⁹.
igit̄ zc. **C**irca 3ª tertia capiat vga q̄ ex vitro q̄ laterẽ flectat
ẽqlit̄: z tũc arguit q talis virga mouet simul motib⁹ p̄rijs
qz pdensat z simulif rarefiat. ḡ zc. **P**robaf assumptũ p p-
ma pie. q̄libet ps huius virge condensat. ḡ zc. **P**robatur
aũs. quelibet superficies huius virge inter conuexam z
concauã condensat. igit̄. **A**ũs probaf: qz qucumqz tali sup-
ficies capta illa est supficies cõcaua: aliquid partis illius
vge que vt notũ est cõdensat qm cuiuslibet qd curuat su-
p̄ficies cõcaua condensatur zc. **C**irca 2ª pie idẽ assum-
ptũ cõsistit arguit. q̄libz supficies huius vge iter cõuexã z
cõcauã rarefiat. ḡ quelibet eius ps rarefiat zc. **A**ũs pbatur
qz quacũqz tali supficie data illa est supficies conuexa ali-
cuius ptis ipsius vge. q̄ rarefiat: qz cuiuslibet qd curuatur
superficies conuexa rarefiat.

Ad primam cõclonẽ negari posset qz q̄libet ps
illius corpis moueat localr: sic q
mouet sitũ. qz vtraqz medietas eius est cõtinue in eodez h
tu sic ipm totũ. **C**irca scdam dõ. qz illa supficies media q
escit p accõis ad gete aeris p se: non simplr: s̄z gete oppo-
sita motui. quo variet sitũ fm totũ. **C**irca 3ª sunt plures
rõsiones quaz quelibet tñ negat cõclonem. **Q**uidam
dicunt qz talis vga nec rarefiat: nec cõdensat: z vltiori⁹ ne-
gat qz q̄libet eius supficies intrinseca rarefiat vel cõdẽset.
z eodẽ nõ dicit de ptib⁹. cõcedunt tñ qz q̄libet ps teriata
ad supficie p̄uexã rarefiat. z qz q̄libet terminata ad supficies
p̄cauã pdensat. z qz nõ maior ps terminat ad supficie p̄cauã
q̄ ad p̄uexã vñ ecõtra. id nõ maior ps rarefiat qz pdensat.
nec ecõtra. q̄re zc. **A**ũs dicit q nec illa vga nec aliq̄ ps ei⁹
rarefiat aut pdensat. z silr qz nulla ei⁹ supficies rarefiat aut cõ-
densat. vñ imaginãt h̄ p̄rigẽ sic accidit in alluta siue corri-
gia si ad diãas oppositas trahat. tũc eni rarefiat fm lõgitu-
dinẽ. z fm latitudinẽ seu p̄fũditatẽ pdensat: z cũ i ea mot⁹
rarefactõis nõ sit maior motu pdensatõis z ecõtra: id ab-
solute dicẽdũ e illã allutã eẽ eã magnã: sic pus. lz sit ma-
ior fm lõgitudinẽ q̄ p̄ri⁹: z minor fm latitudinẽ seu p̄fũ-
ditatẽ. Sic i pposito p̄rigẽ de vga qz supficies exteriores
rarefiat fm lõgitudinẽ: z fm latitudinẽ seu p̄fũditatẽ pdẽ-
sant. supficies vò interiores pdensant fm lõgitudinẽ. z fm
latitudinẽ seu p̄fũditatẽ rarefiat. z qz tales supficies eẽqlit̄
z eã velocit̄ rarefiat fm lõgitudinẽ sic pdensant fm latitu-
dinẽ vñ p̄fũditatẽ aut ecõtra. hic eẽ qz neqz rarefiat neqz cõ-
densat. **E**t silr dicẽdũ e de ptib⁹ z tota vga. **C**irca 4ª dixit
rũt qz h̄ vga nec rarefiat nec pdensat. s̄z pcedũt qz ei⁹ medi-
etas supior q̄ sit. a. rarefiat z eã pdensat velocit̄ ei⁹ medietas
iferior q̄ sit. b. z id cũ nõ sit maior mot⁹ pdensatõis nec itẽsi-
ne nec extẽsiue motu rarefactõis: neqz minor z eã. seq̄
qz vga ista nec rarefiat: nec pdensat. **H**oc at̄ p̄õc sic demõstrari
Et supponam⁹ p qz iter mai⁹ z min⁹ sit dare eã. h̄ ps za-
tis: q̄ sitate ponam⁹ qz tal vga sit fm lõgitudinẽz bipedal
quãtitatẽ. z flectat talit̄ qz linea p̄caua extremã q̄ sensibi-

lit̄ pdensat fiat. vbi gra. pedale: z linea extremã p̄uexã q̄ se
sibiliter rarefiat fiat bipedal quãtitatẽ. z sit linea p̄caua. c. z
p̄uexã. d. z quãtitas bipedal quã pus habebat ista vga sit
e. **E**t arguit sic. dat in hac vga linea maior. e. qz. d. e tal: z
dat minor. qz. c. ḡ dat eãqlis. e. p̄z p̄na ex supposito. sit ḡ illa
linea. f. z tũc p̄z qz tota ista ps q̄ intercipit int̄ c. pdensat. qz
q̄libet ei⁹ linea e minor. e. z silr tota illa ps q̄ incipit int̄. f.
d. rarefiat: qz q̄libet ei⁹ linea e maior. e. **E**t si argueret qz. b.
medietas iferior nõ fm se totã pdensat: qz si. a. eẽt sepata a
b. adhuc. b. eodẽ nõ se h̄iet sic nũc: si tũc aliq̄ rarefiat. ḡ
z nũc. **C**irca dẽf negãdo maiorẽ. verũtũ dõ qz vbi tũc oi-
no p̄sist se h̄iet. b. sic nũc se h̄z: qz tũc totalit̄ pdensat. z lo-
quẽdo de. f. linea media q̄ p̄tinue e bipedal q̄stitat: p̄z qz
non sequitur oia eius duo puncta mediata cõtinue eruit p.
pinquiora. ergo cõdensabitur. vt patet ex dictis.

Sicut autẽ phisici dicunt duo modi
sunt. hi quidẽ eni vnũ faciẽtes quod est
corpus subiectum aut triũ aliquid. **T**e-
rtu commenti. xxxij.

Que principijs rerum nãliũ antig di-
uersimode opiat sũt.
Quidã posuerũt tñ vnũ pũctũ dicen-
tes oia eẽ vnũ. sic qz nõ multa
sũt entia nec aliud q̄ tale p̄m: vt **D**armenti-
des qz posuit tale p̄m finitũ z imobile: z **Z**elliusus qz po-
suit ipm finitũ z imobile: z ibi fuerũt nõ nãlit̄ loquẽtes:
quia negauerunt motum.

De naturaliter aut loquẽtib⁹ fuerũt qdã qz so-
lũ posuerũt vnũ p̄m mãle
z hi diuersificati sũt: qm qdã dixerũt ipm eẽ aerẽ ex eo qz
minime sensibilẽ. **A**lij aquã p̄p̄t ei⁹ nimis fluxibilitatẽ: vt
vbiqz eẽ possit ad ḡnãtionẽ. **A**lij dixerũt illud eẽ ignẽ p̄p̄t
ei⁹ durabilitatẽ p̄p̄t eẽ a p̄rijs maxime remotuz. **N**õnulli
vò posuerũt illd eẽ mediũ int̄ ignẽ z aerẽ: vñ int̄ aerẽ z a-
quã vta p̄rietatib⁹ q̄ in elemẽtis repiunt sit maxie rẽotũ.
Nullus aut̄ posuit tale p̄ncipiũ eẽ terrã p̄p̄t ei⁹ stabilitatẽ
z sensibilitatẽ nisi **E**thodius qz nõ sũt p̄hs: s̄z legista: vt **E**õ
mentator dic. 2. meta. **D**iuersificabant etiã p̄dicũ q̄ ad
modũ ḡnãtõis rez ex tali p̄m. **Q**ũ qdã posuerũt res nã-
les ḡnari ex illo p̄m fm raz z densã. **A**lij vò vt platonici
fm magnũ z parũ. z p̄m dicebat raz z densũ eẽ p̄m for-
malitã z p̄ria. **A**lij vò magnũ z parũ eẽ p̄m mãlitã z p̄ria
sp̄z vò siue idẽ eẽ p̄ncipiũ formalitã. **E**t hi oes ponebat
aliq̄ p̄ria fm excellẽtiã z defectũ. magnũ eni dicit excellẽ-
tiã: z parũ defectũ. silr raz vt seq̄ caliditatẽ excellẽtiã
dicit. z densũ vt seq̄ frigiditatẽ dicit defectũ.

Alij de naturaliter loquẽtib⁹ qdãmõ po-
suerũt vnũ p̄m rez
nãliũ: z qdãmõ multa vt **A**naxagoras: **A**naximãdros: et
Empeocles. **D**ẽs nãqz hi i h̄ pueniũt qz erat vnũ p̄nci-
piũ mãle oiũz. vs. vnũ chaos p̄fusũ ex qz p segregationez
fuit aliq̄ p̄m ex qb⁹ res nãles ḡnant. **D**ifferebat tñ **A**naxi-
mãdros ab **A**naxagora i h̄ solũ: qz ponebat illud chaos
p̄fusũ z infinitũ: z alia p̄m ab eo separi p alterationẽ.

Anaxagoras vò dicebat illud finitũ eẽ: z p̄nci-
pia alia p segregationẽ. ab ipso
seq̄strari. **C**irca **A**naxagoras vò z **E**mpeocles in p̄hsibus di-
uersificati sũt: qm **E**mpeocles posuit mũduz infinites
ḡnari z corũpi fm segregationẽ in q̄ aliqñ erat status et
cõmixtio p̄ncipioz q̄ vocabat elemẽta: z qd p tantuz tẽp⁹
manẽt segregata: z tũc est mũdus: z p quãtuz postea ma-
nent p̄fusa. z tũc est chaos z corrupt⁹ est mũdus: z h̄ dõ
infinites ḡnari vel fieri. **C**irca **A**naxagoras aut̄ posuit ipsum
chaos ab eterno fuisse z itellectũ aliqñ icẽpisse segrega-
re p̄ncipia ex qb⁹s fuit alia: z tunc mũdũ incepisse. **E**t
qz hec segregatio nunqz cessabit: qz eẽ infinitoz p̄ncipiozũ
p̄sistũ z p̄rioz: puta infinitaz p̄tũ carnis: ossis: sãguis zc:

id mundus nunq̄ corrupet: z sic multiplex fuit d̄tia inter Anaxagoras z Epedocle. **C** Prima. qz Empedocles ponit mūdū īfinites ḡnari z corrupi. Anaxagoras v̄o semel fu ille genitū z nunq̄ corrupi. **S**eda. qz Empedocles ponit illū chaos eē q̄ddā diuinū: z alia p̄n^a seip̄is segregari: z abiuce postmodū p̄misceri. Anaxagoras v̄ nō posuit illud chaos eē q̄ddā diuinū: s̄ intellectū qui segregabat alia p̄ncipia ex qb^o res nāles fiūt. **T**ertia. qz Empedocles ponebat statū ī segregatōe illoz p̄ncipioz. Anaxagoras v̄o dicebat segregatōe illā ī īfinitū p̄cedere. **Q**uarta qz Empedocles posuit finia p̄n^a. s̄ q̄tuor elemēta. Anaxagoras aut̄ posuit īfinita p̄n^a p̄ilia z p̄ria vt īfinitas p̄tes carnis ossis zc. **Q**uinta. qz Empedocles posuit elemēta eē p̄n^a carnis: ossis zc. Anaxagoras v̄o p̄riu. **S**exto. qz Empedocles posuit gnationē z corruptionē fieri p̄litē z amicitia. Anaxagoras v̄o p̄gregationē z segregatōez zc.

Videtur aut̄ Anaxa. sic īfinita op̄ari vt accipiat cōez opinionē p̄hysicoz eēve rā tanq̄ nō fiat nullū eorū ex eo q̄nō est **Tex. cōmēti. xxxij. Q̄o xij.**

Veritur vtrum forma anq̄s generet i mā p̄xi-
 stat: z arguit q̄ sic. **C** Dico: qz nisi sic eēt q̄ forma anq̄s p̄ducēt simplr aliq̄ mō ī mā nō p̄xi-
 stēt: seq̄ret q̄ ei^o p̄ductio eēt creatio: z n̄ gnā^o
 nālis. p̄ns flm. z p̄bat p̄na. qz illi^o forme p̄ductio eē crea^o
 q̄ sit nullo ei^o p̄xiēte ī mā in q̄ itroducitur: vt d̄i de aia itel-
 lectiua. s̄ si forma gnanda nullo^o p̄xiēt in mā tūc nihil
 ei^o p̄xiēteret ī mā: ex q̄ fieret vt p̄z. ḡ ei^o p̄ductio eēt crea^o.
C 2°. si forma gnanda nullo^o p̄xiēt ī mā: seq̄ret q̄ gnā-
 tio forme subal eēt violēta. p̄ns eē flm. qz eē nāl a nā itēta cū
 sit via ī nāz. p̄ Ari. 2. p̄hy. z p̄bat p̄na: qz illud eē violētū qd̄
 eē solū a p̄n^a extriseo: s̄ si forma nullo^o p̄xiēt ī mā eius
 gnatio eēt solū a p̄n^a extriseo: ḡ eēt violēta. p̄z p̄na. z ma-
 ior ab Ari. 3. ethi. vbi dicit: qz violētū eē c^o p̄n^m eē ex. z minor
 facti nota ē. **C** 3°. ois trāsmutatio eē iter finios eiusdē gn̄is.
 s̄ gnā^o forme ī mā eē trāsmutatio. ḡ eē inf̄ terminos eiusdē
 gn̄is. cū ḡ termin^o ad quē gnatiois subal sit de gn̄is f̄be: se-
 gur qz termin^o a q̄ eē it de gn̄is sube. aut ḡ termin^o a q̄ gnā-
 tiois f̄bal eē puatio forme gnande: aut for^a corrupif: aut
 for^a gnanda f̄m eē diminuti ī mā p̄xiēs coagēs cū agēte
 extriseo ad sui p̄ductionē f̄m eē cōpletū: z gnationē faci-
 ens nālē: vt p̄z p̄ sufficiētē diuisionē. **N**ō eē puatio: cū sit nō
 ens: vt postea patebit. **I**lec for^a qz corrupif: qz illa eē termi-
 nus corrupiois. z idē nō ē im̄n^o duaz mutatioū opposi-
 taz. ḡ relinq̄ tertiu. v̄z. qz tal̄ termin^o a q̄ eē forma gnanda
 f̄m eē p̄fectū q̄ ī mā existit f̄m eē ip̄fectū. **C** 4°. puatio for-
 me p̄ducēde eē ī mā an̄ ei^o gnationē. s̄ ī mā nō p̄t eē puā^o
 simplr nulli actui p̄mixta. qz a tali ī hitū īpossibilē ē regres-
 sio. ḡ puā^o q̄ p̄cedit formā ī mā eē alicui actui p̄mixta. s̄ ī p̄a
 nō p̄t eē alicui actui p̄mixta: nisi secū p̄xiēt for^a gnā-
 da f̄m eē icōpletū qd̄ d̄i eē ī potē^a f̄m eē cōpletū f̄m qz ab
 agēte nālī p̄ducif z d̄i eē ī actu. ḡ forma gnanda anq̄s ad
 actū cōpletū ducit aliq̄lit ī mā p̄xiēt. **T**ota deductio p̄z
 cū maior. z minor declarat. qz ois act^o q̄ iuenit ī mā cū p̄-
 uatōez: aut eē for^a p̄cedēs: aut for^a sequēs. p̄ sufficiētē diuisionē
 s̄ forma p̄cedēs n̄ eē mixta cū puatioē. ḡ relinq̄ qz sit for^a se-
 quēs gnanda. **E**t qz for^a p̄cedēs ī mā ex̄ns nō sit mixta cū
 puatioē p̄bat. qz nulla for^a ex̄ns ī suo eē cōpleto eē admi-
 xta puatioē: p̄ admixtionē forme cū puatioē desinat for-
 ma a suo eē purissimo. **S**z for^a p̄cedēs ī mā ex̄ns eē ī suo eē
 cōpleto. z repōit ī diuiduū ī sp̄e d̄finita. ḡ ista nō eē admi-
 xta puatioē. relinq̄ ḡ solū for^a gnanda f̄m actū cōpletū
 p̄xiēt ī f̄m actū icōpletū d̄z d̄i admixta puatioē. z hāc
 sniaz v̄uelle Ari. vbi cūq̄ d̄i formā ab agēte nālī deduci
 de po^a ad actū. **C** Ad eē vt. 7. meta. dū d̄i: qz p̄n^m artificii
 aliū eē cōḡfete: z p̄n^m nālū ī moto. **C** Ad eē vt. s̄nti Auer.

S. meta. dū d̄i qz agēs n̄ largif multitudinē: s̄ p̄fectionē. z
 12. meta. vbi d̄i qz gnans aiaz n̄ ponit eē ī mā: s̄ extrahit
 illud qd̄ eē ī mā aia ī po^a ad illud qd̄ eē aia ī actu. v̄n ex hac
 auctitate arguit sic. ī gnatioē for^a extrahif de po^a ad actū.
 qz ḡ de illa po^a q̄ ducif ad actū purū nō p̄mixtū potēte:
 viz sit cōpositū: vt mā: vt for^a gnanda q̄ p̄xiēt sue gnā-
 tioi q̄z ad eē cōpletū f̄b eē cōpleto z potē^a admixto. **N**ō
 p̄t d̄i cōpositū vt p̄z. **N**ec mā eē h̄z po^a q̄ deducif ad a-
 ctū. qz resp̄cū eiusdē d̄z p̄ d̄i po^a. z postea act^o. ḡ zc. r. li.

In oppositum **Q**uif ḡ qz illud est forma.
 ē Ari. post p̄dicamēta d̄icēs qz
 gnā^o eē p̄grellio de n̄ eē ad eē. **E**t. s. p̄hy. dū d̄i gnationē
 eē mutatoez de negato ī affirmatū. **E**t. j. d̄ gnatioē dū d̄i
 formā f̄balē simplr gnari z cape eē. **E**x q̄ seq̄ eā nullo^o

Ista questio **I**z sit ista apud p̄les. (p̄ri^o fuisse.
 h̄tū p̄ncipalit mouet vt videatur
 q̄zū v̄tati p̄tineat op̄io Anaxagore qz posuit formas ī mā
 latitare. **C** Dropt qd̄ aduertēdū qz de q̄nōe p̄missa apud
 v̄eles ī gn̄e reprob̄es sūt op̄iones. **I**z qd̄ fuit Anaxa.
 qz posuit oēs formas eē actu ī mā z ī ea latere p̄limas: z qz
 gnatio n̄ eē deductio eaz de po^a ad actū: s̄ māifestatio qd̄ā
 ip̄az p̄ occultationē alioz q̄ p̄hibent ip̄as eē māifestas.
C Eōtra quā op̄ionē m̄lta ex d̄i Ari. obijci p̄nt. **I**z ea
 data seq̄ qz nihil v̄tē gnaf aut corrupif: s̄ solū f̄m appen-
 tā. **I**z qz ī īfinitū sūt īfinita: ex q̄ ex q̄libz īfinitē gnaf seu
 māifestat qd̄libet. **C** Itē qz intellect^o quē ip̄e ponebat n̄ eēt
 faciēs aliqd̄: sed segregas t̄m. **C** Et si q̄raf v̄n h̄z qz segre-
 get n̄ poterit rō affigri. qz tātū p̄perit ei aggr̄ egare quātū
 segregare. **C** Itē n̄ fieret v̄niuocū ab v̄niuoco. s̄ illd̄ qd̄ i-
 est n̄ p̄ueniēs cū agente māifestare. **C** Itē nō posset ista
 positio affigri v̄n v̄tentiē forme etherogenē eoz sic sūt for^a
 hois aut eq̄: man^o aut pedis. ista enī d̄i n̄ p̄nt eē ī q̄libet.

Secūda positio **I**z sit Pythagore p̄bi aniq̄
 fuit: z post eū Platōnis qz
 d̄i ex ut formā an̄ ei^o gnationē nullo^o eē ī mā: s̄ t̄m ī luce
 p̄ntē itelligēte formaz d̄i rict q̄ suo lumine irradiādo has
 matias īferiores f̄m qz plus aut min^o de illo luie iste reci-
 piūt: z p̄t varias eoz p̄portioēs z dispōnes ī eis varias
 fōz iduc̄ recte: sic sol̄ sua luce irradiās diūf̄as p̄ficiēs: cor-
 poz n̄ trāsp̄ntū ī eis varios ḡgnit̄ colores p̄z qz lux il-
 la ī ill̄ p̄ficiēb^o magt̄ v̄l min^o icorpat. **C** ū f̄m Platōnē
 agētia p̄ticularia n̄ p̄ducit formas subales ī matia: s̄ t̄m
 eā disponūt ad receptionē ip̄az. z hāc p̄nē p̄ p̄te secur^o
 ē **A**uce. qz posuit nō p̄mā itelligētā: s̄ īfinitā ip̄e gnābilū
 z corruptibilū appropatā eē formatū datorē. hui^o op̄io-
 nis īproba^o magt̄ ad diuinū q̄z ad naturālē spectare v̄t.

Tertia vero **I**z qz for^a gnanda aliq̄ mō p̄st ī mā
 p̄ntē duas p̄cedētes mediu tenet
 tertia: z aliq̄ mō n̄ p̄st. **E**t ī hac snia p̄les p̄ueniūt de secta
 pipatheticoz: s̄ ī v̄bis differre vidēt. **C** ūt enī Lyncomē-
 sis qz for^a an̄ q̄z gnaf sit ī matia ī po^a p̄ formā sui gn̄is. v̄z.
 corpeitas quā d̄i eē matie coēfā: cū oē īfer^o sit in po^a in
 suo sup̄iori: s̄ n̄ p̄xiēt actu: qz q̄z ad modū eē d̄i ī actu
 ī matia p̄ducif a nālī agēte deducēte formā corpeitat̄ ad
 eē ī actu cōpleto sp̄z talē vt ī diuiduū tale: ad qd̄ for^a cor-
 peitat̄ pus fuerat ī po^a. **C** Egid^o at̄ posuit formā cōpoui
 ex eēntia z eē tāq̄ ex p̄nt^o realit̄ distict̄ q̄rūs eēntia se h̄z
 vt po^a: z eē vt act^o. d̄i x̄t at̄ formā ī matia p̄xiēt f̄m eēntia
 sue gnatioē. gnari at̄ f̄m eē. **C** Albr^o v̄o d̄i x̄t formā an̄ ei^o
 gnationē eē ī matia sub eē p̄fuso z dimiuto rōne sue īcho-
 atiois ī matia p̄iuuo ex̄ns. gnari at̄ f̄m eē cōpletū z ī actu
 v̄n h̄ sūt ei^o v̄ba. j. p̄hy. tractatū. 3°. caplo. 15. **D**icam^o f̄m
 pipatheticoz sniaz p̄fecta qz for^a eē īfinit^o ī matia p̄ eēntiaz
 p̄fusa vt dixim^o z ip̄a eadē nūero eē ab extra p̄ v̄tute forma
 tuā agētī īmissā ī matia quā tāgit agēs: aut mediate: aut
 imediate. **I**mediate qd̄ sic or̄b̄ mouet īferiora p̄ aerem z
 ignē. **I**mediate at̄ sic semē masculi mouz sāguinē: z semē
 fēineū ī mixtū ī ip̄a: z sic coagulū imixtū lacti: nec intēdo
 dicē qz for^a p̄s sit ab it^o z p̄s sit ab agēte: qz h̄z for^a p̄iet p̄te

z ptesed tota est ad int^o z tota ab ex^o fm ee diuersu: qz fm ee psum tota e int^o. CAdhuc aut obseruadu q ex q po-
 num^o forma tota ee int^o in ma no possum^o dicere q agēs
 agat ad pducēdū eēntiā forme: qz ista tā est: s; agit ad esse
 forme: qd licz fit ee forme sic ee cāe: m ee est cōpositū sicut
 e^o qd ē. Et ita act^o agētis terminat sup cōpositū z nō sup
 simplicē eēntiā forme vel materie. Impole eni vī ee fm
 intellectū q act^o alicur^o agēs fm nām terminet i simplici:
 sic etiā vī i opib^o artūū q oia i cōpositis sic i domo z idolo
 terminant zc. Ex qb^o dictis Alberti colligi pnt qdā pun-
 cta pncipalia sup qb^o posito sua fūdaf. CPrimo ē. qz ois
 forma q gnat educit de potētia ad actū: z hec potentia de
 q educit est ita māz: z tñ nihil ē de suba māe. CScdm ē
 q omne qd educit de potētia ad actū extrahit p aliquid
 mouēs qd aut ē vniuoū gnatō: aut reducit ad vniuoū.
 CTerū est: qz ois mor^o iferior q est i mā gnabiliū redu-
 cit ad motū celi q est cā z mēsurā hui^o mor^o p formā intel-
 ligentie mouētis motū illū: z p formā stellarū orbis z per
 virtutes radioz. CQuartus est: qz nihil fit ex nihilo fm
 nām: sed oia q hūt pcedūt ex indeterminatis z psums in
 choatioib^o suaz eēntiāz q indite sunt māe z inate semp.
 CQuintus est: qz nō quodlibet fit ex quibet: s; oē qd fit p-
 cedūt ex aliq sui generis: z h gen^o ambitu suo: z extensio-
 ne ambit id qd fit z suū pūū. Et ideo pna sunt vñū in ra-
 dice sui generis. C Et si argueret q fm h nō esset differē-
 tia iter puatioē z eēntiā forme. Mā ex q puatio nō est pu-
 rū nihil sed eēntia forme pteest sub esse diminuto sue ge-
 nerationi q ad ee cōpletū. videt q hō forme essentia sub
 esse psum accepta nō fit aliud qz ipsa puatio. CQuic pōt
 respōderi p distinctionē quā ponit Albertus de puatio-
 ne. caplo. 13°. e iudē tractatus. vbi vult q puatio duo i-
 portat. s. negationē forme z aptitudinē subiecti ad for-
 māz. qz tū ad carentiam siue negationē forme puatio ni-
 hil est. id nec saluatur in motu: nec in mobili. Si aut acci-
 piat vt dicit aptitudinē ad formā pūue in motu perfu-
 ciunt. Et si talis aptitudo cōsideret vt res qdam formalis
 sic manet z supplementum accipit in actu. Est igit intentio
 Alberti q puatio i qstūm est aptitudo ad formam: seu for-
 ma mchoatio nō differt eēntialr a forma: s; tñ hz ee: eo qz
 inquantū est aptitudo ad formā dicit ipsam formā sub ee
 impfecto. Quā essentiam dicit formam in termino mor^o sub
 ee pfecto. s; h aptitudo accipitur vt res qdaz forma:
 hō hns plemētū in actu: tūc est idē qd ipsa forma: z quā-
 tum ad ipsam eēntiā. z qz tū ad ee: eo qz tūc est in termino
 motus. CEx qb^o segtur qz idē realr est puatio z motus
 pro forma fluente: z forma terminans motū. I3 diuersimo
 de. nā eēntia forme vt est sub ee impfecto est puatio: non
 qdē quātū ad negationē forme ex q sumit nomen puatio-
 nis: sed quātū ad aptitudinē formale: quā puatio in subo
 reliqz: z tal eēntia vt fluit de ee impfecto ad esse pfectuz dī-
 motus: vt autē est in termino mot^o gescēs sub ee pfecto
 dī forma. CSegtur vltimus qz forme inchoatio est qdā
 mō vñū: z quodā mō multa. Est eni vñū in gñe ambiēte
 plura pna: z ē multa in spē fm qz ad diuersas spē i actu
 ipioz pūoz p trāsmutationē pōt deduci. C Et vt h clari^o
 intelligat imaginemur mām hie in se psumas inchoatio-
 nes formarū: sed ipam nō ee pctam p dispōnes accñtales
 ad formam alicur^o speciei fm ee in actu: tūc i ipsa est vna
 cōfusa inchoatio forme in gñe respectu forme ignis: z re-
 spectu forme aq. Et si ipsa mā disponat ab agente cā trāf-
 mutātē p caliditatē z siccitatem illa forme essentia q pū^o
 erat sub esse confuso deducetur ad hoc. vt fit forma ignis
 in actu. vbi aut disponat p frigiditatē z humiditatem de-
 ducetur vt fit forma aq in actu. z ita de alijs.

Sed quod iste opinioēs nō sint oīno ad mē-
 te Ari. arguit. z p h opinioēz
 Inconicōis qz tale ee in actu forme fm qz dicit ipaz gñā
 ri: aut ē forma subalis: aut accñtalis: cū nec fit mā nec cō-
 positiū. Si dicat qz ē forma subalis: z nullo mō pteest in

mā. g aliq forma subalis gnatur q nullo mō pteest i mā cu-
 tus oppositi dicit positi. Si autē dicat qz est forma acci-
 dentalis: tūc segtur qz nulla forma subalis gnatur: z nulla
 eēt gnatio simplicit: qd ē p Ari. j. de gnatioē. CScdo ar-
 guit h opinioē Egidij: qm si forma generat fm ee: vt di-
 cit ipse: qro de illo esse forme fm qz pducit in mā. vñūm
 fit forma subalis vel accñtalis. Si ē forma subalis: cū etiā
 eēntia forme fit forma subalis: qz de illa loqz: tūc segref
 qz forma subal cōponeret ex duab^o formis subalib^o tāqz
 ex pūb^o eēntialib^o rōne diuersis. pns falsū: cum forma fit
 simplici z iuariabili eēntia pntes p auctore sex pncipio-
 rū. si vō ē forma accñtal: tūc segf qz forma subal cōponit
 ex suba z accñte: z cū ipsa fit vñū p se: tūc ex suba z accñte
 fieret vñū p se: qd ē ipole. C Tertio instat h opinioē Al-
 berti. nā si puatio z forma eēt eēntialit idē tūc puatio z
 forma nō pūarent. cōtra Ari. j. pphicoz. z pater pna: qz
 illa q sunt essentialit idem non pūantur. aliter idem sibi
 ipsi esset pūum. C Tūc sequeretur qz puatio nō corrupē-
 retur in aduētū forme. cōtra Ari. in hoc pmo ponētē dif-
 ferētiam int puationē z mā in hoc qz materia perma-
 net ad aduentum forme. sed corrupitur puatio z non
 permanet in aduentu forme: z pbatur pna. quia illa apti-
 tudo formalis q dicit esse puatio: aut permanet: aut non.
 Si dicatur qz nō permanet: tūc segtur qz forma que ge-
 nerat nullo mō pteest in mā cū solum ratione tal apti-
 tudinis dicatur forma suba gnationem pcedere: cuius op-
 positū dicit positi. Si aut dicatur qz pmanet z ipsa ē pu-
 uatio. ergo puatio pmanet: z per pns non corrupitur.
 Nec pōt dici qz Ari. loquatur de puatione: vt est negatio
 forme. qz loquitur de puatione: vt est pncipium vñuz nu-
 mero cū mā z dīns rōne: vt p3 p Arist. z ipmmer Albertū
 tale aut nō est puatio vt solam dicit negationē: quia vt sic
 nihil ē. ideo nec vñū nūero erit cū mā. relinqz g qz illud
 fit puatio fm qz ē aptitudo formal^o i mā derelicta. qre zc.

Propter hec z plura alia in pposita difficulta-
 te vī aliter esse respondendum
 CPrimitendū pmo qz triplex ē potētia māe. CPrima
 est potētia pncipal^o q est idē qd ipsa mā: z hanc inuestigat
 Ari. in illo caplo. Subiecta aut nā. CSecūda ē potētia
 eius instrumētalis: aut absoluta merito cui^o quālibet for-
 mā in ea gnandā ē apta recipe. vñū sicut forma subalis nō
 pōt imēdiatē in ei^o opationes extr: sed indiget aliq potē-
 tia vt instrō eius essentia pntē: sic de mā dicere eoz: licz i h
 fit dīa: qz potētia forme ē actiua: z potētia materie ē pas-
 siua: ex eo qz ppa operatio forme ē actio. materie vō pas-
 sio. C Tertia est potētia materie respectiua que determi-
 natam formam respicit: z hec in materia multiplicat fm
 multiplicationē formaz gnandaz: z corrupit aduenien-
 te forma quā respicit. z ea corruptia nō ē ampl^o materia
 in potētia ad formā illā: nec ampl^o forma illa de potētia
 materie pōt educi: alit semel corruptū posset reuerti: idē
 numero pira Ari. scdo de generatione. z de hac loquitur
 infra Lōmētator dū dicit: qz aduenientē forma potentia
 corrupitur. CPrimitendū scdo qz dupliciter aliqd dī ee
 vel fuisse. s. i actu z in potētia. Illud dī esse in actu qd pū-
 cipalit existit: z hoc loquēdo de actualitate exñtie q huic
 deseruit pposito. Illud aut dicit ee in potētia: quod licet
 nō sit potētialit: est tñ in potentia ex: qua ad actum pōt de-
 duci: fm quē modū dicimus donū hēndā: aut ei^o formā
 esse potentialiter in lignis lapidibus z relis hōz: z ppor-
 tionalit modo defuisse in potētia dicatur.

Quibus premissis ponūtur due pōnes
 CPrima pō. Nul-
 la forma anteqz gñet actualit in materia pteexistit. pbaf
 qz illud nō pteexistit actualit in materia anteqz generetur
 ad quod pūue ipsa est in potentia. sed continue anteqz
 forma generetur materia est in potentia ad ipsaz. igit zc.
 p3 pna cum toto antecedente. CScda p. Forma ante ei^o
 generationem potentialiter pteest in materia. patet.

qz añ gñationē forme p̄fuit mā: de cuius potentia potuit generari z ad actū deduci. Ex qbus sequitur qz forma añ ei' gñationez aliquo mō p̄fuit in mā: z aliq' mō non: p̄fuit enim in potentia: sed nō in actu.

Ad argumenta ante oppositū. **C**Ad p̄mūz negat p̄na: nec vt ibi ponit distinguit creatio a gñatione nāli: sed sic distinguūt: qm̄ creatio nō p̄supponit subm̄ de cui' potētia forma p̄ducē, da educat. nā aīa itellectiua q̄ ad p̄duci nullo' depēdet a mā: nec exigunt a mā qualitatuē dispositiones vt p̄duca tur aīa: sed solū vt ipsa corpotur in fūdat tanqz organo ido. neo ad eius deferendū opatiomb' q̄s eo mediāte h̄z exerce. gñatio aut nālis p̄supponit māz de cui' potētia vigo re dūpōnū in ipsa p̄ agens nāle inductarū forma generā. da educit. vñ forma generāda aut dispositā p̄supponit nedū vt ipsa in mā inductat aut p̄feruet: sed etiā vt gene. ref. **C**Ad secūdū negat p̄similit' p̄ntia: qm̄ oē qd̄ sit soluz a p̄ncipio extrinsecō est violētū: sed vltra illud oporteret qz passum nō p̄ferret vim. i. nō haberet nālem in clinationē ad illud: vt colligit. 3. ethicoz: qd̄ tñ est falsuz: qm̄ mā habet nālem inclinationē ad illud. vt colligitur. 3. ethico rū: qd̄ tñ est falsum: qm̄ mā h̄z nālem inclinationē ad ge. nerationē forme substantiālis vt p̄ ipam p̄ficiat. appetit enī materia formā sicut femina masculum. z turpe bonum: vt post apparebit. **C**Ad tertū p̄cedo qz oīs motus est inter terminos eiusdē generis. z dico qz in gñatione forme sub stantialis est duplex terminus a q̄ de genere substantie. Unus p̄uatiuus q̄ est p̄uatio opposita forme substantiālis q̄ generat: qm̄ p̄uatio reducit ad gen' habit' sibi oppositū vt post oñdet: z alius positū' vt ē forma substantiālis que corūp̄it. vt infra dicit Lōmētator. **C**Et cū dicit qz p̄uatio est nō ens: de h̄ infra dicit. **E**t cū addit qz forma q̄ corūp̄it est termin' corūp̄tionis. dicit p̄t eandēz mutatio. nē esse gñationē z corūp̄tionē respectu diuersarum for. marū. corūp̄tionē qd̄ respectu forme q̄ corūp̄it: z gñatio. nē respectu forme q̄ gñatur. **C**Sed si tenerem' eas eē mutatiōes distinctas nō eēt incōueniēs dicere terminuz in trinsecū vni esse terminū a q̄ extrinsecū alteri: vt qz for. ma q̄ corūp̄it est termin' ad que extrinsecō corūp̄tionē z termin' a q̄ extrinsecō gñationē. **C**Ad q̄rtū p̄cedit p̄uatio nē in mā precedere z ipam esse p̄mixtam actui: z non tñ materie. Sed dicit vltēr' qz nō p̄miscet actui q̄ debet generari: sed illi q̄ d̄z corūp̄it. vñ semp in materia cū pri. uatione vnius forme p̄iugit alia forma. z cū forma gene. rat corūp̄it p̄uatio respectu illius: z remanet respectu aliarū formarū ad q̄s mā est in potētia. **C**Et cū dicit Ari. qz agens deducit formā de potētia ad actum: h̄ est p̄cedē. dū ad hunc sensum qz agēs facit qz forma q̄ p̄fuit potētia. liter in mā sit in ipsa in actu. **C**Et dicit vltēr' qz p̄ncipiū nāliū est ī moto: nō intelligēdo p̄ motū p̄cipue mām: sed cōpositū naturale in q̄ est vtrūqz p̄ncipiū motus z ope rationis: actiui. s. z passiui. **C**Ad Aueroym d' qz agēs nō largit multitudinē: qz cū vna forma generatur in mā p̄uatio sibi opposita corūp̄it. largit at p̄fectionē: quia p̄ fectionē forme in materia in ducit quam puabat priuano. **C**Et cū vltēr' dicit qz generās aīam in mā extrahit il. lud qd̄ est aīa in potētia ad illud qd̄ est in aīa in actu: h̄ est p̄cedendū sub hoc intellectu qz ex aīato in potētia facit aīatum in actu: z ex eo qd̄ erat in potētia aīa. i. in potētia vt subiectā aīe: facit actū aīa. qz actū aīe subiectā. z hu. iusmodi agēs nō ponit esse in mā: qd̄. s. prius fuerit ī actu bene tamen ponit in materia esse qd̄ prius fuit in potētia z deducitur ad actum.

CPrincipijs autem infinitis existētib' et s̄m multitudinē et s̄m spēm ipossibile est que sunt ex his cognoscere: **Tex:** **commen. xxxv. Questio. xiiij:**

Abitur vtrū omne composituz ex p̄ncipijs īfinitis sit ignotū? **E**t arguit qz non. **C**Primo. qz si sic seq̄ret qz omne p̄tinuū esset ignotū. p̄ns falsum. z p̄ba. tur p̄ntia. qz oē p̄tinuū est cōpositum ex īfinitis p̄ncipijs: videlicet ex īfinitis partib' quātitatiuis que sunt eius p̄ncipia siue cause in genere cause mālis. cum omne p̄tinuū in īfinitū sit diuisibile. q̄re zē. **C**Secūdo: si omne cōpositū ex p̄ncipijs īfinitis esset ignotum: hoc maxime eēt p̄ rōnem factā ab Ari. q̄ est qz cōpositū nō co. gnoscit p̄fecte nisi ex cognitiōe suoz p̄ncipioz que z q̄t sunt: sed vbi cōpositū habeat īfinita p̄ncipia non possū. mus ea cognoscere q̄ z quot sunt. cū īfinitū s̄m qz īfinitū sit ignotuz. q̄ zē. **C**Sed arguit qz illud qd̄ assumit pro suo fundamēto sit falsum videlicet qz īfinitum s̄m qz īfinitū sit ignotū: qz si in intellectu possent esse īfinitē spēs itelligibiles: tūc aliqd̄ īfinitū s̄m multitudinem possent esse notū: qz īfinitas distinctas notitiās intellectus pos. set h̄z: Sed ī intellectu possent eē īfinitē spēs itelligibi. les. igit. p̄bat minor: qz in intellectu p̄nt eē due spēs intel ligibiles vel q̄tuoz. vt p̄z: sed q̄ rōne due eadē rōne īfinitē. cū nō plus inuicē repugnēt īfinitē spēs itelligibiles q̄z due. z quāto plures ī se h̄z itellect' tāto magis p̄ficiat z vigorosior reddat. q̄re zē. **C**Tē illud qd̄ h̄z diffinitio. nē nō est ignotū. sed īfinitū s̄m extēsiōnē h̄z diffinitioez. igit. p̄z p̄na: z maior colligit p̄ topicoz. z. 2. posterioz: qz diffinitio dat causa īnotescēdi diffinituz. minor vō habet a Lōmētatoze p̄ physicoz dicēte: qz diffinitio īfinitū est quātū nō terminatū. **C**Tē si vñū oppositorum est cogni. tū reliquū est cognitū. qz oppositorū eadē est disciplina: sed finitū z īfinitū sunt opposita: z finitum est notum. q̄ zē. **C**Tē Ari. 3. physicoz. facit tractatum de īfinito notū fican do ipsum s̄m qz īfinitum: z in octauo probat motū p̄tinuum esse īfinitum: z tempus esse īfinitum. ergo īfinitum s̄m qz īfinitum non est ignotum.

In oppositum est Ari. ī lra z Lōmētatoze cō. mēto. 35. q̄ ad p̄bādū Ari. cō. clusionēz facit tres syllos: quoz p̄mus est talis. in scda si. gura. **C**Omne cōpositū ex p̄ncipijs īfinitis in quātita. tez in forma ē cōpositū qd̄ nō scit ex qbus cōponit' z ex q̄t sed oē cōpositū notū est cōpositū qd̄ scitur ex qbus cōpo. ponit' z ex q̄t. q̄ oē cōpositū ex p̄ncipijs īfinitis zē. est cō. positū ignotū. maior hui' p̄mi syllogismi p̄bat p̄ scdm̄ syl. logismū h̄ mō. in p̄ma figura. **C**Omne cōpositū ex magni. tudinib': aut numeris: aut quātitatib' nō scibilib' est cōposi. tū ex p̄ncipijs ignotis: sed oē cōpositū ex p̄ncipijs īfinitis in quātitate z in forma ē cōpositū ex magnitudinib': aut numeris: aut quātitatib' nō scibilib': qz oē cōpositū ex p̄ncipijs ignotis: sed h̄c ponit Lōmētatoze hunc terminum ex p̄ncipijs ignotis loco illi' termini qd̄ nō scatur ex qd̄ cōpo. nit' z q̄t: minor hui' p̄mi syllogismi sic p̄bat p̄ tertius syl. logismū in tertia figura. **C**Omne īfinitū est non scibile: sed omne qd̄ est īfinitū in magnitudine: aut numero: aut qualitate est īfinitū. ergo oē īfinitum ī magnitudine: aut numero: aut quātitate non est scibile. sed hec cōclō ponitur loco illi' minoris: oē cōpositū ex p̄ncipijs īfinitis ī quāti. tate z forma est cōpositū ex magnitudinib': aut numeris: aut quātitatib' nō scibilib': qz idē ipoztāt. **C**Et dicit Lōmē. tator: qz h̄ tres syllogismi p̄stitunt ex sex p̄positiōnibus i. p̄missis quaz due sunt cū medio. i. p̄banf. s. maior p̄mi syllogismi: z minor secūdi syllogismi: z quoz sūt sine me. dio. i. nō p̄banf. quia sunt manifeste. licz Ari. in sua rōne taceat tres ex eis: quarum due sunt cum medio: z altera si ne medio p̄pter breuitatem.

Pro dubio p̄mittendū p̄mo ex Aueroi cō. mēto. 36. qz partes sunt duplices. s. s̄m quātitate: z s̄m quātitate. **P**artes s̄m qualitate sunt partes diuersarum rationum ex quibus essentialiter cō.

ponitur solum totus sicut materia et forma substantialis. Partes sunt quantitate sunt partes in quibus sunt extensione diuiditur totus: et hec in primo sunt eiusdem rationis: et sunt duplices: quod quidam in potentia: et quidam in actu. Ille dicitur partes sunt quantitate in actu quod diuisum et seorsum prout existere: sic partes equeles mimo nati in illa specie aut maiores. Sed ille dicitur partes sunt quantitate in potentia quod sunt potentia: non tamen prout se et seorsum existere propter paruitate: sed per diuisione ita corruptur: ut pars minor mimo nati in illa specie. Secundo promittendum est colligitur ex Aristotele in textu quod tripliciter dicitur infinitum. scilicet secundum quantitate in actu: et secundum multitudinem. C. Infinitum secundum quantitate est compositum ex infinitis specie dicitur: secundum quod Anaxagoras ponebat unum quod corpus naturale est compositum ex carne: ossibus: et nervo: et sic de infinitis. C. Infinitum secundum magnitudinem est duplex: successiuum ut motus celi infinitus: aut tempus infinitum. et tale dicitur infinitum in potentia: et permanens sicut corpus vniuersum prout sine fine. quod infinitum partes antiquorum processerunt. et tale dicitur infinitum in actu. C. Infinitum secundum multitudinem est duplex. scilicet in potentia. et est multitudo infinitorum non per se seorsum existit. sic multitudo infinita prout linee: aut punctorum suorum. et ad tale reducitur infinitum secundum diuisionem: vel apponem de qua infra dicitur tractatu de infinito. Aliud est infinitum secundum multitudinem in actu: prout multitudo infinitorum corporum per se seorsum existit. si daretur. Infinitum autem secundum vigorem: aut durationem sic est deus: aut secundum prout actionem specificam determinationis sic est materia prima non sunt prout in se rationis. C. Tertio promittendum secundum compositorem compositum. quod de causato duplex potest haberi scia. scilicet perfecta quod habet cognitionem oium prout principiorum tam prout principiorum quod remotorum. Et imperfecta quod habet absque illorum cognitionem. Quarto promittendum quod scia iterum est duplex. Quedam enim est acquisita per syllogismum categoricum. et per prout apponem affirmatiua de inesse affirmatiua. Et quedam per syllogismum hypotheticum: aut per prout apponem negatiua modalis vel affirmatiua. C. Ex his primo potest apparere quod licet hec propositio Aristotele. Infinitum secundum quod infinitum est ignotum apud diuersos diuersis modo verificat. Quidam enim dicitur quod infinitum in potentia sic sunt motus et tempus. et infinitum secundum diuisionem vel apponem bene est non tamen secundum quod infinitum per prout apponem affirmatiua. et per prout apponem affirmatiua de inesse non affirmatiua: prout talia sunt in rerum natura. et per prout apponem prout care. et de eis prout fieri demonstrationes affirmatiue. Sed infinitum in actu siue prout unum siue discretum sed quod infinitum est ignotum: sic quod non potest cognosci per prout apponem affirmatiua: nec per prout apponem affirmatiua de inesse: non affirmatiua: quod nullum tale potest esse in re natura. Cui si de eo habeat aliquod notitia illa est solus quod notis: aut per prout apponem sui oppositi negatiue super: aut per prout apponem negatiua vel affirmatiua modalem: aut prout apponem negatiua: siue aliquod tali modo: sic ex 4. huius seif vacui non esse: vel esse locum prout corpus quod ad quod notis est. et ita de alijs. C. Dicitur igitur quod cum Aristotele dicitur: infinitum secundum quod infinitum est ignotum. non fuit locutus de infinito in potentia: nec de oium notitia: sed solus de infinito in actu. et quantum ad notitia per prout apponem. et per prout apponem affirmatiua. C. Et licet verum sit infinitum in actu non esse eo modo cognoscibile sic infinitum in potentia: sed tamen expone non valet ad metem Aristotele. si bene prout dicitur: quod Aristotele. huius loquitur de infinito sed compositum. et dicit quod si est infinitum secundum magnitudinem: aut multitudinem est quantum ignotum: et si esset infinitum secundum speciem esset quale ignotum: quod arbitramur vnum quod compositum cognoscere cum cognoscimus ex quod et quantum sit: et ly quod refertur ad prout: et ly quantum refertur ad nunc principiorum. C. Vult igitur Aristotele quod da to quod est compositum in actu infinitum: quod ipsum est igitur quantum infinitum quod nescit sua prout quod et quantum est: ex quod est infinita. et per prout apponem ipsum non esse non est causa quod sit igitur huius modo. C. Propterea dicitur alij in melius promittendum quod infinitum secundum quod infinitum est ignotum duobus modis potest intelligi. C. Uno quod infinitum quantum ad rationem formalem secundum quod dicitur infinitum seu quantum ad ipsam infinitatem sit ignotum. Alio quod quantum ad nunc determinatum oium suarum prout sit igitur: sic quod non cognoscitur nunc alijs determinat oium suarum prout secundum quod infinitum: ut si est infinitum secundum quantum non cognoscitur alijs nunc determinat oium suarum prout quantum actualium non cognoscitur. et si est infinitum secundum formam non cognoscitur alijs determinat.

Et secundum huius ponitur duas rationes. Prima conclusio infinitum secundum quod infinitum primo modo non est ignotum. i. quantum ad rationem formalem secundum quod dicitur infinitum. Et hac ratione probatur alij rationes super adducte. Nam finitas et terminatio est cognita. et igitur finitas et prout terminatio potest esse cognita. C. Item infinitum sub ratione infinitatis diffinitur taliter diffinitio quod notis. igitur ut sic potest esse notum. C. Et quantum infinitum in actu non possit cognosci affirmatiue siue esse: ex quod est non potest: neque prout apponem simplici vero. cognoscitur tamen negatiue siue non esse. et falso conceptu. cui nihil contridict ad ex. sic cognoscitur tragelaphus aut chymera. C. Item de infinito secundum rationem probatur infinitum intellectus aliquid affirmat vel negat. igitur ut sic est notum ab intellectu. C. Secunda: infinitum secundum quod infinitum secundo est ignotum. scilicet quantum ad determinatum numerum oium suarum prout modo super dicto. C. Ista conclusio sic probatur. Ad quod nullus habet determinatum numerum omnium suarum partium non cognoscitur quantum ad determinatum numerum oium suarum partium: sed infinitum non habet aliquem determinatum numerum oium suarum prout: igitur et per prout apponem cum maiori. et minor etiam per prout apponem si infinitum habet aliquem determinatum numerum oium suarum prout tunc infinitum est finitum. Et si est sermo de prout quantum actualitatis vel quantitate actualibus non dicitur. Cui si est infinitum secundum formam non est alijs determinat numerum oium suarum prout formalium: et si est infinitum secundum quantum non est alijs determinat numerum oium suarum prout quantum actualium actualium adiuncte non dicitur: cuius oppositum est de oium composito finito. ut per prout apponem. C. Et hac finem videtur expressisse in uere verba Aristotele. dicitur. Tunc enim arbitramur unum quod cognoscere compositum numerum ex quibus et quantum sit. Et cum hac prout apponem concordabimus prout apponem prout dicitur: quod infinitum. scilicet secundum compositum secundum quod infinitum est igitur. scilicet quantum ad determinatum numerum oium suarum prout quod et quantum sunt. C. Et idem sensus compositorem in syllogismo primo sub ratione superioris posite dicitur sumptis illa maiorem quam postea probatur in syllogismo sequente. De composito ex principijs infinitis in quantitate et in forma est compositum: quod non scit ex quibus compositum et ex quantum. per hac enim innuit quod infinitum secundum quantum vel formam est sic ignotum quod non scitur ex quibus aut ex quantum sit compositum. Ad hunc sensum capit Aristotele. prout apponem illa: infinitum secundum quod infinitum est ignotum. Sed Anaxagoras quod probatur infinita prout rerum natura tam secundum quantum quantum tamen dedito quod tunc nullum compositum naturale est notum. quod sua principia ex quod est infinita non est cognita quod et quantum est: et nisi huius modo intelligeret prout apponem illa non est ad prout apponem Aristotele ut prout apponem tangebatur.

Ex premissis ulterius ad dubium principale prout dicitur in deri ifra scriptas ponendo rationes. Prima est talis: dato quod est aliquid compositum ex infinitis principijs modo Anaxagoras: de illo scia imperfecta posset haberi. per conclusio. quod ad tale sciam huius de aliquid composito non regitur cognitio suorum principiorum. ut hitum est tertio promissio. quod et per prout apponem. C. Secunda. Ad huius sciam perfectam de composito ex principijs dicitur in specie per prout apponem oium illorum cognitionem haberi. per conclusio. quod perfectam sciam de composito ex aliquo principijs presupponit oium illorum cognitionem iuxta metem Aristotele in prologo. C. Tertia conclusio. Ad huius sciam perfectam de composito ex prout quantum actualitatis non oium illarum cognitionem habet. per prout apponem ille sunt finite: id est earum cognitio distincta non regitur ad perfectam cognitionem totum: aliter nullum prout unum posset esse notum perfecte. C. Quarta conclusio. Ad huius sciam distinctam de composito quantum actualium regitur et sufficit cognitio oium suarum prout quantum actualium non dicitur si tales huerit. huius conclusio declarat: et primo quod regitur: quod illarum oium prout regitur cognitio in quantum totum est diuisibile ipse in actu se pato remanere potestibus: sed he sunt oes partes quantum actualitatis actuales non dicitur. igitur et per prout apponem cum minori. et maior arguitur: quod aliter de toto non habet notitia distincta. C. Illud etiam sufficit per prout apponem ex quo non requiritur cognitio partium potestatum siue communicationum: cum ille sint infinite.

Sed contra. quod partes potenciales siue actuales dicitur actuales non dicitur: sed ex quod res habet esse habet cognosci.

ergo ad cognitionē totū ita bñ regit cognitio ptiū potē-
 tialū siue cōicātū sic partū actualiū nō cōicātū. Cūqz
 impōse vī dato aliq̄ quāto scire dicē q̄ sunt i eo ptes actu-
 ales nō cōicātes. q̄ si oīuz illaz distincta cognitio regit ad
 distinctā totū cognitionē seq̄ret de nullo quāto distinctam
 posse hēi cognitionē. Cūqz dato q̄ ps actual' mima sit di-
 gital: z q̄ totū sit cōpositū ex trib' digit' cū dimidio: d. ue-
 rif vtrū cognit' trib' pnb' digitalib' absqz residui notitia
 totū sit distincte notū. z statū segtur ex q̄ne q̄ sic. qz oēs par-
 tes ei' actuales nō cōicātes sunt note. pns tñ ē falsum: q̄a
 adhuc nescif tota quātitas ei'. Cūqz arguit stante eodez
 casu q̄ nullus pōt scire q̄ sunt oēs ptes actuales nō cōicā-
 tes illi' totū. z p pns q̄ de ipō nō pōt hēi notitia distincta
 z pidez nec de aliq̄ alio. Mā sit vna ps digitalis. a. alia. b.
 alia. c. z semidigitalis sit. d. tūc si tu dicas. a. b. c. esse oēs il-
 liusmodi ptes: arguo q̄ nō z signo tres ptes digitales di-
 uisione opposita. p pma capiedo. d. cuz medietate. c. pro
 scda medietate. c. cū medietate. b. p terua medietate. b. cū
 medietate. a. tūc iste sunt ptes illi' totus actuales nō cōi-
 cātes alte a pnb' q̄ pns vate nō sūt oēs. Cūqz si tu dicas
 q̄ iste nūc assignate cōicant cū illis. pariter q̄ dicam q̄ il-
 le cōicant cum istis. q̄ nō magis ille q̄ iste debent dici oēs
 partes actuales non cōicantes dicti totius.

Ad ista respondeo. Cūqz pmiū dicendo
 q̄ nō oēs ptes totius
 quātitate facietes ad suū eē faciūt ad suū cognosci disti-
 cte. ita q̄ oīuz illaz pexigat distincta cognitio: qz nō de po-
 tētib' ex q̄ nō pnt sepatim existerē: nec de actualibus
 cōicātibus: qz includūt i actualib' nō cōicātib'. Cūqz
 scdm dē q̄ nō est ipōse scire numerū pni actualiū nō cōi-
 cātū lapidis vel ligni aut alteri' totū: licz sit valde diffi-
 cile. Jō est etiā difficile talē distinctam notitiaz de toto hēi.
 Mā iste numer' ē ens: z nullū est ens qd sit nālit ignotuz.
 neqz incōuenit multa eē scibilia q̄ nō dū sint scita nec fore
 vnḡscierit. Cūqz tertū dē q̄ i casu posito oī illud resi-
 duū cognoscere z q̄ pclusio intelligit de totis q̄ pnb'
 actualib' mimis nō cōicātibus adeq̄te cōstituitur. Cūqz
 quartū rñ def q̄ q̄liter cūqz fiat diuisio sufficit scire q̄ z q̄
 sint ille ptes fm talē diuisione totū psumētes. Cūqz uerte
 tñ q̄ in q̄ne dē si tales habuerit ppter mima nālia q̄ ptes
 actuales nō hnt: qz ad illoz sciam hñdā nō regit cogni-
 tio suaz pni actualiū. Cūqz quinta q̄. Ad aliq̄liter pfectam
 sciam hñdā de toto quātittatio sufficit eius ptes cogno-
 scere ipm adeq̄te pstituetes z non cōicantes: sic duas me-
 dietates: tres tertias: quatuor q̄rtas. z ita de alijs. Cūqz
 cōclusio p̄ pmo. qz min' difficile eēt de toto quātittatio
 pfectā sciam hēi si oporteret oia mima nālia ipi' nō cōi-
 cāta distincte cognoscere: vt p̄z ex dictis. q̄ ad aliq̄lit pfectaz
 sciam hñdā de ipō p̄tinuo nō regit oīum illoz modoz
 distincta cognitio. z p pns videt sufficere aliq̄s ptes ipi'
 nō cōicātes cognoscere ipm ad q̄te cōstituetes: sicut sunt
 due medietates: vel tres tertie: vel alie tales ptes. illaz co-
 gnitis talibus pnb' q̄ z q̄ z quāte sunt sufficienter totius
 quātitas pōt sciri. vt si scierim' vñū p̄tinuuz esse adeq̄te
 cōpositū ex tribus pnb' pedalibus nō cōicātibus sciem'
 ipm eē tripedale: z ita de alijs. Cūqz de toto quātittatio
 qd est minimū nāle pōt hēi pfecta cognitio: z tñ nō oīz co-
 gnoscere ei' ptes actuales ex q̄ nō hz. sufficit q̄ cognoscere
 ptes ei' eo mō q̄ in q̄ne parū an dicebat. Cūqz sexta cōclusio
 Ad cognitionē pfectā alicui' numeri regit oīum suarū
 vnitatū distincta cognitio. p̄z. qz nisi q̄libet vnitās eēt disti-
 cte cognita nescirem' aliq̄ numero dato p quātū illū exce-
 deret: aut ab illo excederet: aut eēt ille eqlis. z p pns de il-
 lo nō hēret pfecta cognitio. Cūqz q̄libet illarū vnitatū est
 pncipiū illi' numeri: sed ad pfectā cognitionē pncipiati
 regit pfectā cognitio oīuz suoz pncipioz. q̄ zc. Cūqz hac
 q̄ne segtur q̄ si eēt aliq̄s numer' infinit' ille non posset a
 nob scia pfecta cognosci. p̄bat: qz ad illi' pfectā sciam hñ-
 dā regit distincta cognitio infinitarū vnitatū: s̄z infinitē

vnitates nō pnt ab intellectu nro distincte cognosci sine
 diuersis intellectib'. igit'. p̄bat minor: qz intellect' noster
 nec simul nec successive pōt infinitas intellectōes intelligi-
 biliū hēi. p̄mo enī nō simul: qm̄ aut nulla: aut valde pau-
 ca pōt intellect' nri simul diuersis intellectōib' intelligē p
 pter sue potētie finitātē aut limitationē: nec etiā successi-
 ue vñū post aliud intelligēdo: qz sic successive intelligēdo:
 aut aliq̄ deueniret ad vltimū intelligibile: aut nō. Nō pōt
 dici q̄ sic: qz i infinitis nō hntib' positionē in p̄tinuo nō
 dat vltimū intelligibile. z sic nūqz veniret ad vltimū itel-
 ligibile seq̄ret q̄ nunqz intelligeret oia illa. q̄re zc. Cūqz
 prima q̄ rñ sua z p mēte Arist. sit ista. Illuz cōpositū ex
 pncipijs q̄littatibus totalib' infinitis: aut ex pnb' quātita-
 tiuis actualib' nō cōicātib' infinitis: aut ex vnitatib' p̄pe-
 sumptis infinitis ē scibile a nobis scia perfecta: p̄z. qz ad il-
 lud z cuiuslibet talis cōpositū sciam pfectā oporteret scire
 aliq̄e determinatū numerum oīum suoz pncipioz: sed
 nullus talis cōpositū est aliq̄s determinatū numer' oīum
 suoz pncipioz ex q̄ ponūtur infinita. q̄re zc. Cūqz ad cu-
 iuslibet talis cōpositū sciam pfectā regit oia ei' pncipia
 diuisim eē cognita: sed h nobis nō est possibile: vt de nu-
 mero infinito fuit ostensum. igitur.

Ad argumenta pncipalia. Ad pmiū p̄z ex di-
 ctis. Cūqz scdū dū pcedit sū-
 damētū Ari. eē veruz. z negat q̄ infinite spēs intelligibiles
 possint filē in intellectu nro. Cūqz p illo nō sufficit q̄ iut-
 cē nō repugnēt: s̄z oporteret etiā infinita factasmata fil' mouē i
 tellectū. z infinitas res intelligibiles siml' eē cātes infinitas
 spēs in intellectu: qd nō ē pole. Et dē vlteri' q̄ infinitū in
 actu nō cognoscit quātū ad determinatū numerū zc. sed
 bñ cognoscit quātū ad ipam infinitatē: nō p diffinitionē qd
 reit: s̄z p diffinitionē qd nois: z p pceptū cui nihil i re core
 spōdet: qd dicitis nō obstat. Ex q̄ p̄z etiā q̄lit nō solū finitū
 s̄z etiā infinitū ē notū. Datet vlteri' q̄ Ari. 3. p̄phys. notū
 cat infinitū sub rōne infiniti: ondēdo i diuisibē p̄tinuo esse p-
 cessus i infinitū: vt i numeri appōne. Sicut de infinito i actu
 nō tradidit sciam p ppōne de in eē affirmatiuā nō ampli-
 atiuā. s̄z p ppōne negatiuā ondēdo ipm nō eē. Sicut i octa-
 uo p̄physicoz ondēdo motū p̄mū z ipō esse finita fm successi-
 onē. z carere terminatione: z istud nō obuiat i rētiō Ari.
 hic: nō vult q̄ infinitū nullo mō sit notū: s̄z infinitū non
 sit notū pfecta scia qua oēs ptes eius actuales nō cōicātes
 cognoscatur que sint diuisim: z quot sint fm aliquem de-
 terminatum numerum. z reliqua huiusmodi que vera
 sunt vt i questioe fuit ostensum. quare zc.

**Carnis autē determinata est quātitas in
 magnitudine et paruitate. Tex. cōmē-
 ti. xxxviii. Questio quintadecima.**

Habitatur Cūqz in q̄libet spē corpis
 nālis sit dare minimum po-
 tēs p se existē seorsuz de spē illa: Cūqz dūmo ar-
 guit q̄ nō: qz si sic seq̄ret q̄ forma subal' ignis
 stare in mā cū sūma frigiditate: aut q̄ forma
 subal' aq̄ stare in mā cū sūma caliditate: pns ē ipole: z p
 bat p̄na. ponēdo q̄ vna aq̄ agat in minimū ignis p frigi-
 ditatē z humiditatē: z inducat i vna pte illi' frigiditatem
 sūmā alia nō alterata. z tūc q̄rit an i mā q̄ pfuit sub forma
 ignis sit inducta forma aq̄ aut nō. si dē q̄ nō: tūc ibi erit for-
 ma ignis cū sūma frigiditate. Si dē q̄ sic: aut in tota mā:
 aut solū in pte frige facta. nō pōt dici q̄ solū i pte frige factā
 qz tūc residua pōt emaneret ignis z daref min' mīmo. Si
 in tota mā: cū i aliq̄ ei' pte sit sūma calitas tunc forma aq̄
 erit cū sūma calitate. Cūqz scdō diuidat mimuz ignis. z tūc
 diuisibē facta: aut ptes remanebūt aut erūt corrupte. Si
 remaneāt dabit min' mīmo: qd ē ipole. Si nō: tūc seq̄ q̄
 nō oīs corruptio subal' est termin' alteratiōis. q̄ Ari. j. de
 gñatiōe. Cūqz tertio arguit sic. sit mīmū terre pedal' quātū
 tatis. exēpli grā. ex q̄ debeat gñari vñū mīmū ignis: qz p

portionalit sic ignis e rarioz terra: sic mimu ignis e mai^o
 mmo terre. Deinde capio vna portione terre que sit pe-
 dalis cu dimidio i cuius pte pedali agat ignis couertedo
 ea in minimu ignis. z tuc querit de alio semipedali ill^o
 terre: an remanebit: an puerit i igne: vel i alud: si rema-
 nebit: tuc dabit min^o mmo. si puerit in igne cu alio pe-
 dalitunc in pma generatide ignis gen eraref plus vno
 mmo: s. Auer. 6. phy. Seqref et q forma sbstancialis ignis
 induceret i ma cu dispobib^o oino puenientib^o forme ter-
 re. p3 de illa q induceret in illo semipedali. Et vlti^o q
 forma aliqua iduceret in ma in q nullu agēs ageret p illi
 us pductioe: p3 ex q actio ignis no se extēdit ad illud se
 semipedale: q in oia vident iconuenientia: nec videt q in
 aliud illud semipedale possit conueniri ex cōsimili rōne.
Quarto arguit sic. dato illo seqref q alicur^o sbe mālīs
 p verā alterationē corrūpēde daref vltimū instās sui eē
 fm quālibet ei^o pte q̄titatiua. s. Ari. 8. phy. pbat p̄na. et
 capio minimū aerē cui applicet aqua debēs ipm infrigi-
 dare. z p̄nter cōdensare. z simus in illo instās in quo in ci-
 pit illa aq̄ agere in illū aerē. z tuc q̄rif an imēdiate post h
 ille aer erit: an nō. si nō: segtur q̄ a fortiori: nec aliq̄ eius
 pars q̄titatiua. z p̄ p̄ns dabit vltimū instans eē illius mō
 supius arguto. nec p̄ōdici q̄ remanebit: q̄z cū imēdiate
 post hoc esset minor q̄z tunc. ex q̄ incipit infridari: z p̄ p̄ns
 cōdensari: tuc daref min^o mmo. **Quic** forte dicit q̄ nō
 ad quālibet infridationē segtur p̄densatio: z q̄ pus p in-
 fridationē corrūpēt q̄z in ei^o mā fiat p̄densatio. **CS** p̄tra
 ad aliquā frigiditatē in aere iductā seqf p̄densatio: z ad ali-
 quā nō: ḡ daf maxia frigiditas i aere iducta ad quā non
 segtur p̄densatio: vel mima ad quā segtur: p3 p̄na: q̄z fit di-
 uisio respectu potētie passiue: s3 nō ē dare mima frigidita-
 tē iductā in aere ad quā segtur p̄densatio: q̄z tuc daretur
 remississima p̄densitas. ḡ datur maxia frigiditas i aere i-
 ducta ad quā nō seqf p̄densatio. sit igit illa vt sex sic q̄ ad
 frigiditatē vt sex nō seqf p̄densatio i aere: nec ad aliquāz
 minozē: s3 ad quālibet maiorē: vt sit vn^o magn^o aer frigi-
 dus vt sex p̄ totū a quo separef vnū minimū cui applicet
 vnū potēs frigidū debēs ipm vlti^o infrigidare: z simus
 in illo instanti in q̄ incipit infridatio. z tuc q̄ro vt pus an
 imēdiate post h iste aer erit: an nō. si sic: p3 q̄ imēdiate p^o
 hoc erit minor q̄z nūc: ex quo ad quālibet maiorē frigidit-
 atē ea quā h3 sequit p̄densatio. ḡ dabit min^o mmo. si nō:
 tuc habet p̄clo q̄ alicuius sbstātie mālīs zē. **Quinto**
 arguit: q̄z tuc segtur q̄ aliqd̄ agēs ager in aliqd̄ passū ip3
 successiue z p̄ntue corrūpēdo donec totalr erit corruptū
 z tamē nō poterit p̄ntue vniformiter corrūpē: q̄z agat
 p̄ntue ab equali p̄portioe. p̄clo ē impolis: q̄z tuc ab eqli
 p̄portioe semp d3 puenire eque veloz actio: z pbat p̄na.
 et pono q̄ a. sit vn^o ignis q̄tuo: minor. b. vō sit aq̄ duo z
 minor: z agat a. in b. corrūpēdo ipm b. p̄ pte post pte do
 nec erit cōplete corrūptū p̄ntue a p̄portione dupla. qd̄ ē
 posse ponēdo q̄ vnū diuidēs remoueat ptes ab a. sic corrū-
 punt in b. p̄portionalr sic q̄ cū medietas. b. erit corrupta
 medietas a. erit remota. z sic vltra ita q̄ sp oibus alijs pi-
 bus qd̄ remanet ex a. sit duplū ad illud qd̄ remanet ex b. z
 tunc patet totū p̄ter q̄z q̄. a nō continue vniformiter cor-
 rūperet de b. sed h sic p̄batur: z ponaf grā exempli q̄. a. i
 q̄ta pte hore corrūpat q̄rtā vni^o mimi. b. z tuc seqf q̄ in
 tribus quartis hore. a. corrūpet tres quartas vnus mini-
 mi. b. sed in q̄ta q̄ta hore. a. plus corrūpet de. b. q̄z quar-
 tā pte vni^o mimi. z p̄ p̄ns plus corrūpet q̄z i p̄ma q̄ta ho-
 re: ergo difformiter corrūpet. **CS** aut in quarta q̄ta ho-
 re plus. a. corrūpet q̄z quartā pte vni^o minimi. b. p̄batur.
 q̄z si p̄cise corrūperet vnā quartam tuc in fine remaneret
 vnū minimū. b. aut ḡ post finē hore remanebit illud mini-
 mū aut imēdiate post finē erit corrūptū fm pte vel fm to-
 tum: nō potest dici q̄ remanebit: q̄z tuc nō cōtinuaret cor-
 ruptio eius: cui^o oppositū ponitur in casu nec corrūpetur
 fm pte tantū: q̄z remaneret min^o mmo: nec fm totū: quia

tunc substantie materialis corrūpēde daref vltimū instās
 sui esse z cuiuslibet sue pus: qd̄ est fallū: regrif ergo q̄ i vl-
 timo instanti hore nihil erit de b. z sic in vltima q̄ta ho-
 re corrūpentur vnū minimū b. z vna quarta. z p̄ p̄ns pl^o
 q̄z in p̄ma quarta hore. **CS** Sexio arguit sic. **De** posituu3
 qd̄ formalr repugnat alicui indiuiduo vnus sp̄ei repu-
 gnat formalr cuiuslibet indiuiduo eiusdez sp̄ei: cū repugnā-
 tia formalis sit ex parte forme z nature que est eadē in oi-
 bus indiuiduis eiusdē sp̄ei: s3 p se existē ē qd̄dā posituu3
 quod nō repugnat toti homogeneo: ergo nec repugna-
 bit alicui sue parti quātitatiue: cui3 quelibet sit eiusdē sp̄ei
 cum eo: z p̄ p̄ns in homogeneis nō datur minimū potēs
 per se existere. ḡ nec in etherogeneis: igitur zē.

In oppositū est Arist. in tex. dum dicit. Sed ta-
 men nō excellit magnitudo i par-
 uitate. Et parum post. Carnis autē determinata est q̄ntitas
 in magnitudine z puitate. Et. 2°. de aia. dum dicit. Diuz
 natura cōstantiū determinata est rō magnitudinis et au-
 gmenti. **CS** Idem etiā vult cōmentator cōmento. 37. dicēs
 q̄ caro habet in puitate magnitudinē terminatā quā nō
 pertransit: z cōmēto. 38. dicit q̄ manifestū est p se q̄ quāti-
 tas carnis est terminata magnitudine z puitate: z. 6. phy.
 sicozum cōmento trigesimosecundo ait. q̄ minimū de oi
 generato est determinate quātitatis. s. minima ps que po-
 test esse ignis in actu. Et. 7. phy. cōmento secūdo dicit pri-
 mum motū in igne est minima pars que pōt esse ignis in
 actu: z pluries alibi. Et multe istarū auctoritatū volūt q̄
 nō solū def minimū p se existens: s3 etiā maximū z tam in
 etherogeneis q̄z in homogeneis si bene cōsiderentur.

Pro dubio Primo est premittēdū q̄ dari mi-
 nimū ignē vel aliud tale duplr pōt
 intelligi. **Uno** modo absolute siue sit p se existēs siue alte-
 ri inexistis vt pars: hoc modo nō daf minimū corpus in ali-
 qua specte: q̄z quocunq; dato illud esset diuisibile in par-
 tes eo minozes: z ille in altis eis minozes: z sic in infinitū.
Secundo modo pōt intelligi q̄ sit dandus minimū ignis
 aut aliud tale potēs p se existere: sic q̄ minor eo nō potest
 per se existere. z sub hoc sensu questio mouet. **CS** Cōdo p̄-
 mittēdū est q̄ dato q̄ detur minimū ignis: aut aliud ta-
 le potēs p se existere hoc pōt esse: aut ex cā intrinseca:
 sic q̄ forme sbstanciali illius repugnēt esse z opari i mā
 totali illa minoz. Aut ex cā extrinseca: ita v3 q̄ minus il-
 lo nō potest resistere cōtinētū sibi cōtrario p ips q̄ statim
 corrūpatur q̄zuis illi^o forma bene possit in tanta materia
 cōseruari z ipm possit p̄ntētū sibi s̄rio p̄ps resistere ne
 corrūpat. **CS** Tertio p̄mittēdū est q̄ dari maximū aut mi-
 nimū ignē p se existēte duplr potest intelligi. **Uno** mo-
 do inclusiue: ita q̄ dādus sit aliqs ignis sub tanta q̄ntita-
 te s3 quāta iueniri possit: z nō sub maiorē: z aliqs s3 tā mo-
 dica sub qua iueniri possit p se. z nō sub minorē. **Alio** mo-
 do exclusiue: sic q̄ tota latitudo quātitatis sub qua potest
 ignis p se existere ex vtroq; termino terminet exclusiue vt
 q̄ sit aliqua quāntitas sub qua ignis nō pōt esse. p̄pter ma-
 gnitudinē: nec sub aliqua maiorē: sed quacūq; minorē da-
 ta sub maiorē pōt esse. z s̄līr sit aliq̄ q̄ntitas sub qua nō pōt
 ignis p se existere p̄pter paruitatē nec sub aliqua minorē
 sed quacūq; maiorē data sub minorē potest p se existere.
 vnde si tota latitudo quātitatis sub q̄ pōt ignis p se existe-
 re terminaret in extremo inferiori ad q̄ntitatē centum
 pedū grā exēpli z in extremo remissioni ad q̄ntitatē vni^o
 pedis: tunc dicerem^o ignē centū pedū hoc modo esse ma-
 ximū ignē exclusiue. z s̄līr ignem vnus pedis dicerem^o
 esse minimū ignē exclusiue potentem p se existere. Et h
 est idem ac si diceremus q̄ ignis centū pedum est mini-
 mus: qui nō potest iueniri p se: supra tamē ignem vnus
 pedis: z q̄ ignis vnus pedis est maximus qui p se in ue-
 niri nō potest: infra tamē ignē centū pedum.

Quibus premisis de mā p̄posita diuer-
 se iueniunt p̄ditōes

Prima ponit qd in nulla spē corporū generabiliū z corruptibiliū est dare maximū vel minimū corpus potens p se existere seorsū: sed quocūq; dato in infinitū minus pōt dari seorsū ex nō: s̄ s̄ in infinitū mai⁹ q̄tū est ex nā illius corpis: licet repugnet ex defectu mae z ex ordine vntuer, si limitātis q̄ntitates corporū naturalīū ne vnū nimis alia excedat z corrupat: z etiā qz oportet ea cōtineri in celi cō, cautate q̄ ē finita: iō nō pōt quātūcūq; augmētari. **Di-**cut vltorius hec positio p auctoritatibus glosandis q̄ ē eā esse vidēt qz est dare minimū corp⁹ p se sensibile de tali spē: sic qz minus eo de spē illa p se ex nō sentiri nō pōt p se: z minimū hoc mō dari voluit. Arist. arguēdo q̄ Anaxago rā. **Sed** q̄ hoc vltimū dictū arguit sic. In infinitū modicū p se ex nō sentiri pōt p se: ergo nō ē dare minimū per se sensibile. p̄ p̄na. z a nō arguit. qz in infinitū modicū p se ex nō pōt tactus percipi: igit. p̄bat aīsumptū. Omne aīal potēs sentire p tactū q̄dcunq; graue est maioris potentie depressiue q̄ ipm sit supportatiue: sed in infinitū modicū graue est aliquo aīali maioris potētie depressiue q̄ ipm sit supportatiue. q̄ in infinitū modicū graue pōt aliqd̄ animal sentire. p̄bat minor: in infinitū modice potentie cōtingit esse aliud aīal. q̄ in infinitū modicū graue pōt se habere p̄portione maioris in equalitatis ad aliquod animal: p̄ p̄na. qz ex opposito p̄ntis sequit̄ oppositū aītis. z a nō p̄batur. In infinitū modice quātūtatē p̄tingit esse aliqd̄ animal. q̄ in infinitū modice potētie cōtingit esse aliqd̄ aīal patet p̄na: z a nō sequit̄ ex positioe. **Item** quocūq; per se visibili dato minus eo pōt p se videri: q̄ nō datur minimū p se visibile. p̄ p̄na. z assumptum arguit: qz quocūq; per se visibili dato stat ptes distantiores q̄ nō vident̄ aut intrinsecas corūpi sup̄ficie visui obiecta cōtinue pmanēte z visum equaliter imutātē sicut p̄us. q̄ quocūq; p se visibili dato minus eo pōt p se videri. S̄ s̄ quocūq; p se visibili dato stat aliud eo melius colorari medium: z visus melius disponi z obiectū p circūstantias extrinsecas melius applicari: ergo quocūq; tali dato stat aliud minus eo per se videri. **Sed** a opinio ponit qz in qualibet spē corporis generabilis z corruptibilis dat maximū z minimū potens p se existere exclusiue mō exposito in tertio p̄misso. **Et** licet hec opinio possit glosare Arist. z oīder e rationes eius pcedere q̄ Anaxagorā: tñ ipa est expresse p̄tra cōmentatorē dicentē: qz minimū de oī generato ē determinate quātūtatē: z minima ps ignis est determinate q̄ntis. s̄. mima pars q̄ potēs esse ignis i actu. **Tertio** opinio tenet qz i qualibet specie corporis naturalis dat maximū et minimū potens p se existere inclusiue.

Et quia hec opinio Ari. z cōmentatori p̄formior apparet: iō p̄ ei⁹ declaratiōe s̄m ip̄⁹ fundamēta infrascripte cōclusiōis ponunt. **Prima** q̄. Non est dare minimū corpus potēs seorsū existere de aliqua spē generabiliū z corruptibiliū ex causa extrinseca siue ex p̄trarietate p̄ntis: ad hūc sensū qz illud corp⁹ pōt sit p̄ntē cōtrario resistere: z nullū minus. p̄bat. qz si aliqd̄ corpus pōt alicui medio sibi p̄rio p se resistere p̄ aliqd̄ tps: medietas illi⁹ corpus poterit p̄ idē tps p se resistere medio i duplo v̄l q̄druplo min⁹ p̄trario. **Itē.** Dato illo minimo corpe p aduersariū qd̄ sita. corrupet i die gra exēpli a. cōtinēte sibi cōtrario: z certū ē qz a in medio instātū illi⁹ diei erit debili⁹ q̄ nūc sit in certa p̄portioe: s̄ in nulla p̄portioe a. ē potēs q̄ aliq̄ ei⁹ pars: q̄ aliq̄ ei⁹ ps. a. ē tate resistētie quāte tūc erit. a. fit illa b. z tūc sequit̄ qz b. ē ita potens ad resistendū p mediā diē illi medio ne corrupat ip̄z b. ab eo. sic tūc erit a. s̄ b. ē min⁹ a. q̄ a nō est minimū potēs resistere hoc mō. q̄re zc. **Sed** a p̄clo. In q̄libz spē corporis naturalis siue ex p̄te forme que sub maiori mā aliqua certa signata cōseruari nō pōt p se: s̄ bene sub tāta. **Ita** q̄ p̄batur sic. **De** corpus qd̄ ē determinatū s̄m v̄tutes nāles est determinatū s̄m quātūtatē: s̄ oē corpus nāle ē determi-

natum s̄m v̄tutes nāles. q̄ oē corpus naturale ē determinatū s̄m quātūtatē: z p̄ p̄ntis ē determinatū tā s̄m magnitudinē q̄ s̄m p̄tate: igit. p̄ p̄na z maior. qz v̄tus sequit̄ magnitudinē alijs p̄b⁹: iō in maiori q̄nto ē maior virt⁹ q̄ in minori. plus ei sufficit cōbūtere ignis maior q̄ ignis minor: s̄ minor p̄bat: qz oē corp⁹ nāle habet opationē determinatā: sed determinata operatio nō est nisi a determinata virtute: igit zc. **Tertio** p̄clo. In q̄libet spē corporis nālis est dare maximū potēs p se existere de tali spē ex causa intrinseca intelligendo vt supra. **Hec** cōclusio p̄bat per medium quo probatur immediate pcedens.

Sed contra hanc cōclusiōē arguit: qz tūc s̄m eam posset dari maxim⁹ ignis possibilis p natura: sic qz eo maior esse non potest. p̄ntis tñ v̄ esse falsū z cōtra Arist. 2. de aīa dicentē qz ignis augmētaretur in infinitū si apponere cōbustibile. **Itē** si daretur maxim⁹ ignis possibilis per nām sit ille. a. z applicet ei vnū pup cōbustibile: z tūc quero an ipm cōburet: an nō. nō pōt dici qz nō: qz puus ignis ip̄z cōburet: ergo a fortiori maximus ignis: vt ponit esse a. si dicit qz ipm cōburet cōuertendo in sui natura: tunc seq̄ qz ex eo augebit. a. z p̄ p̄ntis a. nō fuit maxim⁹ ignis possib. **Itē** tūc daret hō maximus possib: quo dato sequeret qz ipē non posset pingue fieri: aut tumesceri ex percussione: z ita de alijs que inconuenientia apparent.

Ad ista respondeo Ad p̄mū qz Arist. ibi arguit q̄ ponēs augmētationē in corpibus aīatis fieri ab igne dices qz si ita esset vt illi asserēbāt cū in corpib⁹ aīatis nō deficiet nutrimentū qz ignis augmētaret illa in infinitū. i. p̄ maximum excessū supra q̄ntitatē eis cōuenientē z ad quā ea p̄cipim⁹ augeri: sicut etiā seipm p̄ positionē cōbustibiliū talē augmētāt: ex quo nō sequit̄ qz nō sit dare maximū ignis possibile p natura. **Ad** 2m dicit quidā qz a. nō cōbureret illud cōbustibile eo qz sibi resisteret tota v̄tis nā: que tamē nō resisteret igni minori. **Sed** meli⁹ r̄nderur cōcedendo qz itē maximus ignis quēteret illud cōbustibile i sui nām: ex qz nō sequit̄ qz maiorē p̄terea: qz ex alia p̄tē tñ vel plus corrupet de illo ab istis fluxib⁹ celestibus: aut cōtrarijs sibi applicatis p̄pter finē a natura intentū z debitum ordinē vniuersi qz requirit qz vnū elementū nō adeo superet alia qz ea corrupat: vel forte p̄desabif ille ignis p̄ p̄portionalē qz ex tali additiōe fieret maior. **Ad** tertiu⁹ p̄cedūt qdā p̄clōne dicēdo qz tal hō nō possit maiorari qz plus corruperet. Alij autē dicūt qz q̄uis in ethereogenēis def̄ maxima quātūtatē ad quā deuenire p̄nt p nāle augmētū i q̄ nō solū ptes molles. s̄ ē dure vt ossa z chartilages augēt. **Et** s̄ s̄ mima ad quā deuenire p̄nt p nālez dimi-nutionē: nō tñ ē dare maximā quātūtatē ad quā violētē z p̄ternālr̄ p̄nt deducit: z s̄ s̄ minimā vt argumētū v̄ oīdē.

Ad argumenta p̄ncipalia. **Ad** p̄mū cōcedūt qdā p̄ntis dicēdo qz in totali mā illius minimi ignis inducet forma substantialis aque cuius tamē media pars aliqua est sub summa caliditate nec incōuenit p̄tem materie in qua introductor forma de nouo habere: dispōes illi forme discōueniētes vbi i residuo talis materie sint dispōes ad ip̄z p̄parātes. **Ali-**ter potest dici qz sicut in oīmi generatiōe substantiali ē dare p̄mum generatum: ita in oīmi alteratiōe est dare p̄mū alteratū qd̄ s̄m se totū incipit alterari: z hoc ē minimū ex quo fieri debet generatio: q̄re sequit̄ qz minimū ignis incipiet s̄m se totū frige fieri ab aqua z non p̄ partē ante p̄tē vt casus ponebat. z sic nō admisso casu cōclō nō verificat. **Ad** scdm̄ pōt cōcedi qz corruptio impropria substantiē est p̄ diuisionē aut generatio impropria que est per vniōnem p̄ius diuersozum non est terminus alteratiōis. **Aristo.** autem in p̄mo de generatiōe loquitur de generatiōe z corruptiōe p̄prie sumptis. **Ad** tertium respondet qz pedale terre cōuertitur in ignē: z aliud semipedale resol-

neret in medio cōtinēs ipm. **C**Alij vero dicūt q̄ illud etiā
am cōuertet in ignē nō p se: sed p accidens z p viā seque-
le. Et q̄n dicit Auerro. q̄ in omni generatiōe primū ge-
neratum est minimū. verū est p se tm: sed vbi sit generatū
parum per se z partim p accidens nō incōuenit maius q̄
minimū simul generari. Ad alia in eodem argumēto ad-
ducta patet ex dictis. **C**Ad quartū negat cōsequētia et ad
principale argumētū ibi ponit solutio q̄ nō ad quālibet
infrigidatiōē sequit condensatio. Sed ad replicatiōē
admitto q̄ frigiditas vt sex sit maxima siue intēssima ad
quā in aere deductā nō sequit cōdensatiō: z q̄ def vn⁹ ma-
ximus aer vniformiter frigidus vt sex. Sed cum postea
dicit q̄ ab illo separetur vnus minimus aer zc. Dico q̄ si
minim⁹ aer purus p se existens fuerit digitalis: verbi grā
q̄ ab illo aere sic frigidus vt sex nō potest separari ps di-
gitalis p se existens: sed oportet q̄ sit maior. z causa est: q̄
equalis gradus frigiditatis in minori materia aeris exi-
stens plus sibi repugnat q̄ in materia maiori: quare cum
aliqua frigiditate potest forma aeris cōseruari cum q̄ nō
potest in minori materia totali. separata autez pte maiori
dato q̄ infrigidetur z cōdenset nō sequitur dare min⁹ mi-
nimo. p̄pterea q̄ illud nō fuit minimū. **C**Sed cōtra hanc
responhōē arguit sic. Talis repugnētia vel est ex pte for-
me aeris: vel ex parte materie: vel ex pte frigiditatis. **N**ō
autē ex pte forme aeris: q̄ similis illi in spē inuenit in ma-
teria minori: vt patet de illa que inuenitur in minimo ae-
re puro. **N**ec ex parte materie. p̄ idem. **N**ec etiā ex parte
frigiditatis ex quo cum tanta frigiditate forma aeris i ali
qua materia cōseruat. **R**espondet q̄ illa repugnātia
nō ex pte alicui⁹ illorū totali z diuisim: sed omniū vsimul.
Cum autē corpus min⁹ ceteris parib⁹ sit debili⁹ ei⁹ forma
in materia nō poterit cōseruari cū dispōnibus ita discon-
uenientibus sicut cōseruat in coepe maiori qd est virtu-
tis z potentie maioris. **C**Ad quintū dicit. q̄ loquēdo de
corruptiōe substantie ipa nō est cōtinua: sed pmo fit subi-
to corruptio vni⁹ minimi: deinde stat: postea fit corruptio
alicuius minimi subito: z itez stat: z sic vltra. quare nō se-
quitur conclusio: q̄ supponit eius probatio corruptiōnem
substantie cōtinuari. **N**el possumus dicere q̄ in posito ex
pluribus minimis pmo corrūpitur subito vnū minimū
deinde residuū successiue corrūpitur donec deueniam⁹
ad vltimū minimū: qd etiā corrūpitur cito. z cōformit di-
cendū est de generatiōe illius quod generat sicut dictus
est de corruptiōe: z fm hoc cōcedi possit conclusio: licet
non in casu posito: sed vbi ponamus tam agens q̄ passus
ex pluribus minimis esse cōpositum. z agēs ex in duplo
pluribus q̄ passum: quod facile potest patere intelligēti.
Si autē nos ponerem⁹ totalē generatiōē. z similiter to-
talē corruptiōē fieri p parte ante partē in infinitū nō so-
lum in accūtib⁹: sed etiā in substantiis vt pleriq̄ senserūt
tunc haberemus negare minima nātia: vt constat. **C**Ad
sextum potest dici negando maiore. quoniam velocissime
moueri est quoddā positiuū: qd nō repugnat primo mo-
bili: z tamē repugnat alicui sue parti: videlicet illi que est
prope poli: q̄uis sit eiusdem spē cū illo. **N**el dici possit
q̄ nulli parti quātitate minimi homogenei repugnet p
se existere formali siue ex parte forme: qm pnt ei⁹ partes
ab intrinseco rare fieri z deduci ad quātitate minimi. z ita
p se existere: ex quo nō sequit q̄ def minimum potēs p se
existere ad sensū superius expressum. vñ licet dato mini-
mo naturali aliud sit min⁹ illo: qd potest p se existere: non
tamē est possibile p naturā q̄ minus illo de sua specie per
se existat. z ad hunc sensum reducēda sunt oīa que h̄ dicū-
tur de minimo naturali. **C**Et si arguat q̄ est aliqua pars
ita modica q̄ p rarefactionē nō potest deduci ad quātita-
tem minimi quin prius corrūpat cū nullū corpus natura-
le in infinitum sit subtiliabile. **R**espondet hoc cōcedēdo
verūtamē in potētia illa nō est ex pte forme: sed ppter de-
fectum materie. vt patet. quare zc.

COmnes igitur contraria principia faci-
unt. **T**extū cōmentī. xli. **Q**o. xvj.

Abitatur **A**trum prima pncipia re-
rū naturalū sint cōtraria?
Arguitur q̄ nō. nulla pma pncipia sūt ex
alijs: sed oīa p̄ria sūt ex alijs: q̄ nulla p̄traria sūt
prima pncipia: z p p̄ns nulla pncipia rerum
naturalū de q̄bus hic loquitur sūt cōtraria. patet p̄na. z ma-
ior colligit ab Arist. in littera ponēte tres esse p̄diōēs p̄-
morū pncipiorū. s. nō fieri ex alijs: nec ex alterutris: z oīa q̄
sunt fieri ex eis. minor arguit. q̄ oīa p̄traria gen⁹ habet
ex quo tanq̄ ex principio sūt: vt patet p diffinitionē p̄tra-
riorū: in qua dicitur: p̄traria sub eodē genere posita sūt.
CSecūdo. pma pncipia rerū naturalū sūt pma pncipia
substantie: cum substantia sit verius ens q̄ accidēs. sed nul-
la pncipia substantie sūt p̄traria: igit zc. p̄batur minor.
nulle substantie sūt p̄trarie: sed omnia pncipia substan-
tie sūt substantie: ergo nulla pncipia substantie sūt cōtra-
ria: patet p̄na. z maior colligit ab Arist. in p̄dicamētis di-
cente q̄ substantie nihil est cōtrariū. minor ē p̄z: q̄ substā-
tia nō sit ex substātijs. **C**Tertio. in celo sūt effect⁹ natura-
les z pncipia maxime prima: z illa nō sūt p̄traria: igitur
zc. patet p̄na cum maiori: z minor apparet: q̄ in celo nul-
la est cōtrarietas. **C**Quarto. si aliqua pma pncipia eēt
cōtraria: maxime essent forma z puatio. vt patet. **S**z ar-
guitur q̄ nō. q̄ illud qd nō est ens nō cōtrariā alicui en-
ti: sed puatio nō ē ens p̄ Ari. z forma ē ens. igit zc. **C**Qui-
to arguit. **P**rima pncipia opposita sūt puatiue oppo-
sita: ergo nō sūt p̄traria. patet p̄na. q̄ oppositio cōtraria
et oppositio puatiua sūt distincta genera oppositiōis. vt
habetur in Arist. in postpredicamētis: z antecēdēs decla-
ratur: q̄ pma pncipia opposita sūt illa inter que est pri-
mo morus seu trāsmutatio: talia autē sūt opposita puati-
ue: vt patet p cōmentatorem cōmento. 44. dicentē q̄ eo-
rum in que fit corruptio aliud est primum: aliud secūdu
et est illud in quo fit corruptio mediante primo. z aliud p
accūs differt p accidens a secundarijs: qm secūdarium q̄
quomodo est terminatū: z illud qd est per accidens non
est terminatū. **N**ult igitur cōmētator q̄ si albū corrūpit:
corrūpit per se z primo in suū p̄tradiōem: nō quidē ab-
solute acceptum: sed cōtractus p puatiōē. s. in non albū
qd est in album: z hoc est vnū tantū. **C**orrūpitur p se secū-
do in cōtrarium vel mediū vt nigrus vel rubeū zc. z hec
sunt plura sed finita. p accūs vero nō infinita pōt corrūpi
vt in musicū currēs: z idē intelligendū est de generatiōe.
CSexto oīa pma pncipia alicui⁹ pncipiati sūt simul in
eo: ex quo oportet prima pncipia semp manere: vt p̄ Ari-
sto. dicit. sed nulla p̄traria possunt simul in aliq̄ manere. q̄
nulla pma pncipia sūt cōtraria. **E**t cōfirmat: q̄ si pma p̄n-
cipia essent p̄traria: tūc nō possent simul esse in eodem: z
tūc opteret q̄ vnū eoz vel ambo eēt extra materiā. p̄ns
est impolē: q̄ tūc nō possūt ei⁹ trāsmutatiōē terminare.
CSeptimo ad omnē trāsmutatiōē sufficit agēs z passū:
sed forma est agēs z materia ē patiens: q̄ ad omnē trāsmuta-
tiōē sufficiūt forma z mā. **S**z ista nō sūt p̄traria: cuz for-
ma sit p̄fectio mae. z nullū p̄trariū ē p̄fectio alteri⁹. ergo ad
nullā trāsmutatiōē requirūt pncipia p̄traria: s. oīa p̄n-
cipia p̄ria rerū nāliū sūt ad omnē trāsmutatiōē nālē req̄-
sita: ergo nulla pma pncipia rez naturalū sūt p̄traria.
In oppositum **I**n oppositum est Arist. in lra pbās pma p̄n-
cipia rez nāliū esse p̄traria n̄
solum auctoritate antiquoz: s. etiā p rōnē talē. **D**ia q̄ nō
sūt ex alijs nec ex alterutris. s. quecūq̄ sūt: sūt ex eis sūt
pma pncipia. **N**ec sūt enī cōditōes primoz pncipiorū.
s. pma p̄ria nō sūt ex alijs. nec ex alterutris: s. quecūq̄ sūt
sūt ex eis. ergo p̄ria p̄ria sūt pma pncipia: ex q̄ seq̄ q̄ pri-
ma pncipia sūt p̄ria. p̄z p̄na. z d̄clarat̄ mior: qm p̄ria cō-
traria ex hoc q̄ sūt pma: nō sūt ex alijs: cū id ex q̄ aliqd sit

fit eo plus: ex h autē q sūt p̄traria nō sūt ex alterutris: cuz vnū cōtrariū nō trāsmutet in aliud: vt dicit hic cōmentā. Q̄ aut oia q̄ sūt: sūt ex p̄mis p̄trarijs. declarat per longū p̄cessū ostēdo q̄ oē qd̄ generat ex p̄rio vel medio generat: z oē qd̄ corrūpit in p̄riū vel mediū corrūpit. z cuz media sūt ex extrēmis: z in ea corrūpant. z sūt p̄ria posteriora sūt ex p̄ribus: z i ea corrūpant vt colores medij sūt ex extrēmis. extrēmi autē ex quatuor q̄litatib⁹ p̄mis vel saltē ex primis contrarijs de genere qualitatū. sequit q̄ oia que sūt: sūt ex primis cōtrarijs.

Pro dubio p̄mittendū p̄mo q̄ p̄ncipia rerū nālū sūt duplicia. s. extrinseca sic efficiēs z finis: z intrinseca sicut mā z forma. Cognitio at̄ p̄ncipioz intrinsecoz plus facit ad cognitionē causati q̄ cognitio p̄ncipioz extrinsecoz: id̄ solū de p̄ncipijs intrinsecis rerū nālū Aris. hic facit mētionē. Q̄ autē cognitio p̄ncipioz intrinsecoz plus faciat ad cognitionē causati q̄ cognitio p̄ncipioz extrinsecoz tripl̄r pōt ostēdi. C̄ p̄rio: q̄ illud qd̄ plus facit ad esse rei: plus facit ad eius cognitionē: s̄ p̄ncipia intrinseca plus faciūt ad eē causati q̄ extrinseca: vt cōstat: igit̄ zc. C̄ sc̄do: q̄ p̄ncipia magis appropriata p̄ncipiato: magis faciūt ad eī distinctā cognitionē: s̄ p̄ncipia intrinseca sunt magis appropriata p̄ncipiato q̄ extrinseca: igit̄ zc. p̄bat̄ minor: qm̄ causa efficiēs eā p̄ e causatiua multozū effectū. z sūt cā finalis qd̄ de mā z forma nō cōgit. C̄ tertio q̄ cognoscēdo partē rei quodā mō res ipa cognoscit: p̄ncipia autē intrinseca sūt p̄tes cōpositi z nō extrinseca. q̄re zc. C̄ p̄remittendū sc̄do: q̄ p̄ncipioz intrinsecoz rez naturaliū qd̄az sūt intrinseca: z p̄ncipia p̄ se rez naturaliū qd̄ ad suū fieri: z quedā nō solū quo ad suū fieri: s̄ etiā qd̄ suū factū eē. P̄ncipia intrinseca qd̄ ad fieri sūt tria. s. mā. forma z p̄uatio: et ista dicūt intrinseca. z p̄ se p̄ncipia fieri z transmutationis rei nālū: q̄ nullus pōt intelligere qd̄ dicitur transmutationē nālē nisi intellect⁹ trib⁹ p̄ncipijs qd̄ p̄ ex diffinitōe trāsmutatiois cōter sūpte: q̄ e p̄gressus alicui⁹ de aliquo in aliqd̄: in q̄ ly alicui⁹ ipozat mām. ly aliq̄ terminū a q̄. z ly aliqd̄ terminū ad quē: quoz alter e p̄uatio: aliter forma. C̄ p̄ncipia aut intrinseca z p̄ se rez nālū: quo factū eē sūt duo tm̄. s. mā z forma. qm̄ ex illis adēq̄te z essentialr̄ p̄stitūt cōposita nālū: z eoz cognitio requiritur z sufficit ad cognoscendū qd̄ dicitur cōposita nālū. C̄ ex quibus sequit̄ p̄ q̄ ly p̄uatio fit p̄ se p̄ncipiū trāsmutatiois ē tm̄ p̄ accn̄s p̄ncipiū cōpositi q̄ p̄ trāsmutationē p̄ducit cū nō fit p̄ se ei⁹ z nō cognitio p̄uatiois possit cōpositū qd̄ dicitur cognosci. C̄ sc̄do sequit̄. q̄ ly mā z forma sūt p̄ncipia intrinseca cōpositū nālū: q̄ intrinsece cōponūt ipm̄ nō tm̄ d̄n̄ p̄ncipia intrinseca trāsmutationis: q̄ intrinsece ipaz cōponāt: sed q̄ ei⁹ diffinitōne ingrediūt vt supra declaratū est. C̄ tertio est p̄mittēdū q̄ p̄ncipioz intrinsecoz rez nālū quedā sūt p̄ma z qd̄a posteriora. C̄ p̄ria sūt illa q̄bus cōpetūt p̄d̄tioēs tres poste in s̄ra: q̄ sūt non fieri ex alijs tanq̄ ex p̄tib⁹ essentialib⁹: aut p̄ncipijs i eodē genere p̄ncipiandi: nec fieri ex alterutris. eodē mō z oia qd̄ sūt fieri in his: aut tanq̄ ex p̄te essentiali: aut termino a quo. aut subiecto: vnde cōpositū fit ex mā z forma tā. quā ex p̄tib⁹ essentialib⁹. z fit ex p̄uatioe tanq̄ ex termino a quo. C̄ p̄ncipia autē posteriora sunt illa quib⁹ deficit aliq̄ illaz cōditionū: sicut forma igit̄ est p̄ncipiū sibi intrinsecū: sed nō est p̄ncipiū primū: q̄ habet p̄ncipiū prius in eodem genere p̄ncipali: sicut est forma s̄bitualis vlr̄ sumpta. s̄r caro ē p̄ncipiū māle intrinsecū aialt sed nō est p̄ncipiū primū: q̄ fit ex alijs tanq̄ ex p̄tib⁹ eēntialibus. s. ex materia z forma carnis: z materia est p̄ncipiū ea prius in eodē genere p̄ncipiandi. z eodē mō dicitur de p̄uatioe forme substantialis aq̄ dum ex igne fit aq̄ et ita de alijs. C̄ ex his sequit̄ p̄mo: q̄ ly tā forma q̄ p̄uatio sūt ex materia tanq̄ ex subiecto: tm̄ nō sunt p̄ma p̄ncipia. C̄ sequit̄ sc̄do. q̄ ly forma fiat ex p̄uatioe tan

q̄ ex termino a quo vlcōuerso: tm̄ sūt p̄ma p̄ncipia. C̄ sequit̄ tertio q̄ ly mā z forma terminatiue fiat subiectiue z cōpositū cōpletive: nihil tm̄ p̄p̄e fit nisi cōpositū vt vult Aris. 7° meta. C̄ sequit̄ q̄rto. q̄ ly cōpositū fiat ex mā z forma et p̄uatioe. hoc tm̄ est differētē: qm̄ fit ex mā tanq̄ ex obiecto z p̄te essentiali: ex forma solū tanq̄ ex p̄te eēntiali: z ex p̄uatioe tanq̄ ex termino a quo. C̄ quarto est p̄mittēdū q̄ p̄ncipia intrinseca rerū nālū p̄nt dici dupl̄r p̄ma. aut p̄mitate causalitatis: aut p̄mitate cōitatis. P̄ma p̄ncipia p̄mitate causalitatis sūt illa que sūt cause omnū alioz: aut in se: aut in suis cōpositis z nō habēt alia eis p̄iora in eodē genere p̄ncipiadi: z h̄ sunt forma substantialis vlr̄ sumpta: p̄uatio sibi opposita: materia: nā sicut substantia ē prior accidētē z cā ei⁹: ita p̄ncipia substantie sūt p̄iora p̄p̄ijs p̄ncipijs accidētū z cause ipsoz. P̄ma p̄ncipia p̄mitate cōitatis dicūt illa que sūt cōia omnibus p̄ncipijs p̄ticularib⁹ oim̄ trāsmutationū: et cōpositoz nālū in quocūq̄ sint genere: cuiusmodi sūt forma cōter sūpta: tā ad formam substantialē q̄ accidentalē: z p̄uatio sibi opposita: z mā extēdendo nomē māe ad oē qd̄ subijctur alicui forme siue s̄bituali. siue accidentalī. C̄ qui p̄mittēdū q̄ p̄ncipia p̄ma esse p̄ria pōt intelligi dupliciter. Uno mō p̄rietate p̄p̄ie dicta q̄ inuenit solū inter formas p̄positiuas. Alio mō p̄rietate cōter dicta q̄ se extendit nō solum ad p̄ria p̄positiua: s̄ etiā ad opposita s̄ h̄tm̄ z p̄uatioe: z h̄ mō loq̄t̄ h̄ Aris. de p̄rietate d̄ dicit. p̄ncipia rerū nālū eē p̄ria: vt p̄z p̄ cōmē. cōmē. 4. s. dum dicit. q̄ Ari. intēdit hic p̄ p̄trariū illud qd̄ est cōe contrariis z p̄uatiois z habitū.

Quibus premissis ad dubium ponunt due p̄cones. C̄ p̄ma p̄cto. Aliq̄ p̄ma p̄ncipia rerū nālū sūt cōtraria. probatur p̄cto sic. forma z p̄uatio sūt p̄ria: sed forma z p̄uatio sūt aliqua p̄ma p̄ncipia rerū nālū: igit̄ zc. patet p̄na et maior ex quito p̄missis: z minor arguit: q̄ illa sūt p̄ma p̄ncipia rerū naturaliū que nō sūt ex alijs: nec ex alterutris: s̄ oia que sūt: sūt ex eis vt declaratū est in tertio p̄missis: sed forma z p̄uatio sūt h̄mōi: igit̄ zc. C̄ sc̄da q̄ Non omnia p̄ma p̄ncipia rez naturaliū sūt p̄traria. p̄. batur. q̄ mā z forma nō sūt p̄traria cū sūt siml̄ i cōposito s̄ materia z forma sūt aliq̄ p̄ma p̄ncipia rez naturaliū: q̄ aliq̄ p̄ma p̄ncipia rez naturaliū nō sūt p̄ria. z per p̄ns nō oia p̄ia p̄ncipia rerū nālū sūt p̄ria. p̄z itez p̄na. et minor p̄bat vt supra argutū ē de forma z p̄uatioe. z s̄ h̄ modo possit p̄bati p̄cto de materia z p̄uatioe.

Sed hic aliquē dubitatioēs occurrūt. P̄ria determinet Aris. j. p̄h̄. an de primis p̄mitate cālitatis: an de primis p̄mitate cōitatis. C̄ Et arguit q̄ Aris. loquit̄ de primis p̄ncipijs p̄mitate cōitatis. C̄ p̄mo sic: q̄ h̄ debēt in q̄ri p̄ma p̄ncipia vniuersalissima rerū naturaliū: vt dicit Ari. z cōmē. C̄ sc̄do q̄ Ari. nō solū facit mētionē de p̄rijs de genere substantie: s̄ et de ḡne accidētis. cuz dicit alib⁹ generari ex nigro vel medio: z generari muscū ex imusico. C̄ deinde appet q̄ Aris. loquat̄ de primis p̄ncipijs p̄mitate cālitatis: q̄ in caplo sequētī vbi ostēdit q̄ nō oia p̄ria sūt p̄ria p̄ncipia: s̄ solū p̄ria p̄ria: nō loq̄ nisi de p̄rijs p̄mis de ḡne substantie. z idē facit cōmētator. C̄ sc̄da dubitatio ē: in q̄ ḡne cause p̄ma p̄ria de ḡne substantie sūt cāe alioz p̄rioꝝ de ḡne substantie: siue alioz p̄di cāmetoz. C̄ tertia dubitatio: q̄ nō v̄ q̄ forma z p̄uatio sūt p̄ria siue opposita: qm̄ illa qd̄ sūt s̄l in eodē subiecto nō sūt p̄ria: s̄ p̄uatio z forma sūt s̄l in mā: q̄ semp̄ cuz vna forma ex̄te in materia ē p̄uatio alteri⁹ forme. quare zc. C̄ quarta dubitatio ē: q̄ nō appet q̄ semp̄ dū vnū p̄riū generat: ipm̄ generet ex suo p̄rio vel medio. nā dū mixtum albus imediate generat ex elemētis: patet q̄ vnū p̄trariū ḡnat̄ tm̄ nō dū ḡnat̄ ex suo p̄rio vlcōuerso. s̄ rubeo vel nigro cū in elementis nō sūt q̄litates substantie mixtionēz

consequentes: sicut sunt colores et saporos.

Ad ista dubia rñdet. Ad p̄mum dicēdo. q̄ Ar. in hoc p̄mo vtroq; mō de p̄mis p̄ncipijs determinat. Et primo q̄ determinat de p̄mis p̄ncipijs p̄mitate cālitatis. patet p̄ eū in illo ca. Cōsequēs at̄ vtiq; z p̄ cōmēta. cōmē. so. z p̄ Albertū in illo ca. Cōueniēs at̄. Q̄ d̄ etiā determinat de p̄mis p̄ncipijs p̄mitate cōtatis. p̄z exēplis q̄ Ari. ponit: z ex p̄cessu: z per rōnes adductas. C̄ad sc̄dm dicendū est q̄ prima p̄ria de ḡne s̄be sūt cause alioz p̄riorū illi ḡnis in ḡne cāe forma. lio: z p̄riorū de p̄dicamētis accētū i ḡne cause finalis aut efficiētis aut materialis. C̄ad tertū dicēdū q̄ pp̄rie loquēdo forma z p̄uatio nō sūt cōtraria siue opposita: s̄z sūt genera p̄trariozū: sicut virū z vitiū. Unde h̄z liberalitas z auaritia nō possint eē s̄c. tñ vti z vitiū p̄nt eē s̄c: vt virū et vitiū: q̄ nō opponūtur ad iucē. Et s̄c licet forma ignis et p̄uatio sibi opposita nō possint eē s̄c: tñ forma ignis z p̄uatio forme terre q̄ nō opponunt bene possunt eē s̄c. C̄ad quartū dubiū dñt qdā q̄ dū Ari. dicit semp̄ vnū cōtrariū generari ex altero suo p̄trario vel medio: hic debere intelligi manēte cōtinue eodē subiecto ente in actu: si fuerit trāsmutatio accidētalis: qd̄ nō fit in p̄posito. C̄Alij volūt q̄ Ari. intelligit de ḡnātōe p̄trarij p̄ se. in casu aut̄ argumēti ḡnāt̄ albedo subito z p̄accis. p̄ cōsecutionem ad generationē substantiāle. C̄Alij vero volūt q̄ illd̄ albū generet̄ ex nigro vel medio. z q̄ q̄uis elemēta in sua naturalī dispōne existētia nō sint colorata: ipsa tñ alterata et versus corruptionē deducta colores z p̄es alias qualitates sc̄das p̄nt habere: vt patet de ags p̄ mineras metallo. rum discurretib⁹ que nouū odorē z saporē recipiūt.

Ad argumēta p̄ncipalia: C̄ad p̄mū patet ex dictis: qm̄ p̄ncipia p̄ma p̄ria nō sūt cōtraria p̄sitiue: s̄z p̄uatiue: z talia siue sint p̄ma cālitate siue cōtate nō sūt ex alijs tanq̄ ex p̄tib⁹ essentialibus: z si sint p̄ma cōtate nō sūt ex alijs in eodē genere p̄ncipiandi. z h̄z sufficit vt sint p̄ma p̄ncipia. C̄ad 2^m p̄z s̄c. q̄ h̄z in ḡne substantiāe nō sint p̄trarietas p̄p̄rie s̄c. p̄te: ibi tñ ē p̄trarietas large accepta: vt se extēdit ad oppōnē inter h̄itū z p̄uatiōe. C̄ad 3^m patet p̄ idē: qm̄ h̄z in celo nō sūt p̄trarietas: ibi tñ sūt h̄it⁹ z p̄uatiōes sibi oppositē sicut lumē z eius p̄uatiō. vbi z ei⁹ p̄uatiō. z ita de alijs. C̄ad quartū videbit̄ infra vbi oñdet̄ quō p̄uatiō est non ens. C̄ad quitiū p̄z rñsio p̄ quartū p̄missū. q̄rēz. C̄ad sextū dictū est q̄ forma z p̄uatiō q̄ sūt prima p̄ncipia nō sūt p̄p̄rie p̄traria. sed magis genera p̄trariozū: ideo possunt simul existere: qualr̄ at̄ p̄ria p̄ncipia semp̄ remaneāt videbit̄ p̄: z p̄ idē p̄z ad p̄rmatōnē. C̄ad 7^m negat̄ q̄ ad trāsmutationē sufficiat qd̄ agit z qd̄ patit: qz nisi qd̄ patit esset p̄uatiū forma aliq̄ quā recipet p̄ trāsmutationē nūq̄ trāsmutaret̄: z iō ad trāsmutationē p̄ter agēs z materia q̄ patit: requirit̄ in materia ipsa p̄uatiō forme quā recipere debet: vt infra latius ostendef. quare zc.

C̄Asq; qdē igitur ad hoc fere secuti sūt et alioz pluri quēadmodū dixim⁹ p̄ri⁹. Q̄es ei elemēta et ab ipsis vocata p̄ncipia et vera sine rōe ponētes tñ p̄traria dñt tā q̄z ab veritate coacti. Tex. cōmēti. xlvij

Armenides z d̄ellissus posuerūt calidū z frigidū p̄ncipia rerū naturalū. Democritus autē rarū et densū. Empedocles litē z amicitia. Pythagoras par z ipar.

Conueniunt in tribus Primo qz oēs posuerunt aliq̄ p̄ncipia p̄ria qz aliq̄ sūt p̄ria z p̄nētia: z aliq̄ posteriora et cōtēta. C̄z. q̄ illozū p̄ncipioz vnū ē meli⁹ z alterū est peius. Unde calidū ē meli⁹: z frigidū ē pei⁹: rarū ē meli⁹

z densū pei⁹. Añcicia ē melior. z inimicitia peior: par est meli⁹ z ipar pei⁹: qm̄ par z locū p̄fecti z ipar ip̄fecti. C̄ñ ex numeris iparib⁹ nūq̄z resultat nisi numer⁹ q̄drat⁹: qz solū diuersitate numerali z nō specifica quēadmodū i numero pari iuenif. Mā vn⁹ z tres faciūt q̄tuor: z ē numer⁹ q̄dratus. qz bis duo s̄c. r. 3. 5. faciūt q̄tuor: z ē numer⁹ quadratus. qz ter tria. vn⁹ numer⁹ q̄drat⁹ ē q̄ resultat ex ducta alicui⁹ numeri in seip̄u sel̄ tñ. In numero autē pari siue nūtiur numeri distinctaz sp̄ez. s. numer⁹ p̄fect⁹: numer⁹ abundās: z numer⁹ deficiēs. Numer⁹ p̄fect⁹ ē ille q̄ ex oibus ei⁹ p̄tib⁹ aliq̄tis adeq̄te p̄stituit vt sex. Mā adeq̄te cōstituit ex. 1. 2. 3. que sūt oēs p̄tes ei⁹ aliq̄rote. Numer⁹ abūdans est ille ex cui⁹ oibus p̄tib⁹ aliq̄otis s̄c s̄c p̄tis confurgit maior numer⁹ vt. 12. nē p̄tes ei⁹ aliq̄te sūt. 1. 2. 3. 4. 6. ex quib⁹ resultat. 16. Numer⁹ vō deficiēs ē ille ex cui⁹ oibus p̄tib⁹ aliq̄tis resultat numer⁹ minor. vt. 10. cui⁹ p̄tes aliq̄ote sūt. 1. 2. 5. ex quibus solū resultat numer⁹ octonarius. C̄terno cōueniūt qz dicūt illud p̄ncipiū qd̄ ē meli⁹ eē notū alfo qd̄ ē pei⁹ v̄l p̄ncipia p̄ria notiora eē posteriorib⁹.

Differunt autem in duob⁹. p̄ qz qdā ponūt p̄riorū: p̄ria vt calidū et frigidū: z qdā posteriora: sicut rarū z densū: s̄c qz qdā ponūt p̄ria notiora apud intellim: sicut magnū z parū: z qdā ponūt cōtraria notiora apud sensū s̄c rarū z densū zc.

C̄Cōsequēs at̄ vtiq; erit dicere vtz duo aut tria aut plura sint. Tex. cō. l. Q̄. xvij

Habitatur vtrū tñ tria sint p̄ria p̄ncipia rerū nālū. C̄Dūmo arguit q̄ nō. Si tñ essent tria s̄z p̄ncipia rerū naturalū: aut tñ essent tria s̄z numerū tñ: aut s̄z sp̄m: aut s̄z gen⁹: aut s̄m analogiam. p̄ sufficiētē diuisionē: nō sūt tñ tria s̄m numerū vt notū est: qz tūc nō esset nisi vna res naturalī cōposita s̄m numerū vt notū ē. h̄ autē est falsū: z p̄ idē nō sūt tñ tria s̄m sp̄m: aut s̄m genus. C̄z. autē etiā nō sūt tñ tria s̄m analogiā p̄batur: qz quicūq; aliqua entia sūt plura aliqua p̄saliitate qd̄libet eozū debet eē vnū vnitate opposita illi pluralitati: s̄z si prima p̄ncipia rerū naturalū essent tñ tria s̄z analogiam. tunc qd̄libet eoz esset vnū s̄m analogiā: p̄ns ē falsum. qz mā p̄ma ē vnū de p̄mis p̄ncipijs nālibus. z tñ ipsa nō est vnū s̄m analogiā in oibus cōpositis naturalibus: imo ipsa est vna numero in oibus naturalib⁹: vt vult Aristot. sc̄do de generatōe. z cōmē. 12. meta. tota deductio est manifesta: z assumptū p̄z. nā qz Socrates z plato sūt plures numero: tō quilibet eoz est vnū numero. z s̄c qz homo et asinus sūt plures specie: ideo q̄libet eozū est vnus specie: z ita de alijs. C̄sc̄do arguit sic. Si tñ tria essent p̄ma p̄ncipia naturalia maxime essent materia forma z p̄uatiō. Sed arguit q̄ ipsa nō sūt p̄ma p̄ncipia naturalia qm̄ p̄ma p̄ncipia naturalia debēt inueniri in oib⁹ rebus naturalib⁹: vt notū ē: sed materia forma z p̄uatiō nō iue nuntur in oibus reb⁹ nālīb⁹: qm̄ in celo nō inuenif materia: vt vult cōmētator in h̄ p̄mo z. 8. hui⁹ z. 8. metaphy. z de substantia orbis: quare zc. C̄tertio arguit sic. Tot s̄c p̄ma p̄ncipia rerū naturalū quot sūt ḡna causarū. cū oīs causa sit p̄ncipiū vt habet. 5. meta. s̄z quattuor sūt ḡna causarū: vt declarabit. 2. hui⁹ ḡ zc. Quarto arguit sic. Potentia materie z dimētio nō minus sūt p̄ncipia qz p̄uatiō ergo plura qz tria p̄ncipia rerū naturalū. p̄z p̄ria z assumptum declarat: qz nō minus est necessaria potētia mae et dimētio ad motus z trāsmutatōes naturales qz p̄uatiō: qz si p̄pter illud p̄uatiō ponit̄ p̄mū p̄ncipiū naturale: seq̄ etiā qz potētia mae z dimētio ponētur p̄ma p̄ncipia nālīa. p̄z p̄ria z assumptū s̄c: qm̄ nisi mā haberet potētiā ad formā: z esset dimētionata nō posset ad ipam trāsmutari: z p̄ p̄ns nec cōpositū generari. C̄Quinto arguit sic. Cōtraria posteriora sūt ita p̄ria p̄ncipia rerū naturalū sicut p̄ncipia prima: ergo plura qz tria sūt p̄ma p̄ncipia

rerū naturalium. p. 3. p. 2. et assumptum arguit: quia si tria posteriora non essent prima principia maxime esset propter rationem quā Ari. facit in textu dū arguit sic: prima principia non sunt ex alterutris. sed contraria posteriora sunt ex alterutris ergo tria posteriora non sunt prima principia: et maiore probat per hoc quod oportet principia. scilicet principia semper manere. C. 3. quod ratio ista non valet argui: quia querit quod ly. et sumit in primo. sic: si sumat ut dicit circumstantia prior essentialis tunc minor erit falsa: si vlt intelligat ut debet. quoniam albedo et nigredo sunt tria posteriora: et non sunt ex alterutris tanquam ex partibus essentialibus. Si autem dicit circumstantia principii in eodem genere principia diuino erit falsa eodem modo. Sexto arguit sic. Ali cuius transmutationis naturalis quattuor sunt prima principia intrinseca: igitur et. p. 3. assumptum: quoniam secundum Ari. s. physicorum in hoc differt motus propter dicitur a mutatione quae est generatio vel corruptio: quia motus propter dicitur est pro de affirmato in affirmatum. id est de positivo in posituum. scilicet mutatio est pro de negativo in affirmatum: vel e converso. id est de priuatio in posituum vel e contra. Ex quo sequitur cum dealbatio sit motus propter dicitur est primo de contrario posituum in triu posituum. id est de nigredine in albedine. et per consequens nigredo et albedo sunt prima principia dealbationis: sed cum haec etiam materia et priuatio sunt prima eius principia intrinseca: ergo illius dealbationis quattuor sunt prima principia extrinseca.

In oppositum est Ari. infra ut p. 3. C. 2. duobus promittendum pro cum quod utrum tria sunt prima principia rerū naturalium: non quod de omnibus primis principijs earum: sed solum de intrinsecis quo ad fieri earum vel factum esse: ut in precedenti questione dicebat. Premittendum scdo quod hic non queritur de numero principiorum secundum numerum: aut secundum speciem: aut secundum genus predicamentum: quia sic essent multo plura prima principia rerū naturalium quam quae ab autoribus ponuntur: sed hic queritur de numero principiorum quantum ad genus principia diuini.

Et iuxta hoc infra scripte ponuntur conclusiones. Prima conclusio. Necessarium est rerū naturalium tria tantum esse prima principia illis intrinseca sed genus principia diuini distincta. scilicet materia forma et priuatio. Nec conclusio plura includit. scilicet quod materia forma et priuatio sunt principia necessaria rerū naturalium: et quod sunt prima et quod sunt intrinseca illis: et quod sunt distincta secundum genus principia diuini. Quorum sic declaratur. Illa sunt principia necessaria quo ad esse vel fieri rerū naturalium sine quibus res naturales esse vel fieri non possunt: sed forma materia et priuatio sunt huiusmodi: ergo. Quia materia et forma requirunt ad esse rerū naturalium satis constat: cum ex illis essentialiter componantur. Et quod eadem cum priuatione requirunt ad suum fieri declaratur: quoniam ad omnem transmutationem naturalium requiruntur duo principia contraria ipsam terminantia: cum omnis transmutatio sit de contrario in contrarium: hoc autem sunt forma et priuatio sibi opposita sed propter principia contraria requiritur subiectum seu materia quibus subiacet et deserat transmutationem de vno contrario in alterum contrarium: Alio oportet et vnum contrarium ad alterum transmutari: et ipsum in se recipere: quod est impossibile: quare et. C. 3. scdo v. quod illa tria sunt prima principia rerū naturalium probari potest ex dictis in precedenti questione: quia non sunt ex alijs: nec ex alterutris: et quicquid si unum sunt ex eis. quare. Tertium autem quod sunt principia intrinseca rebus naturalibus. patet de materia et forma. Sed de priuatione arguitur quod sit intrinseca composito naturali: saltem quod ad suum fieri: quia nisi priuatio precederet in materia ex qua compositum debet generari non fieret eius generatio: quia tunc materia aut omnem formam potentialem haberet: aut nulla de nouo reciperet cum nulla forma possit materia de nouo recipere: nisi sit priuatio: ea priuata: ut per se quid nois priuationis. nam priuatio est negatio in subiecto apto nato: quia igitur requiritur priuatio in materia generantis si ex ea compositum debet generari: patet ipsam priuationem intrinsecam esse et vni tam generandi ipsius: imo dicunt aliqui quod etiam est intrinseca composito naturali in facto esse existenti: quia semper in materia cum forma vnius compositi coniungitur priuatio forme oppositae: et necessarium modo illud quod necessarium coniungitur principio prin-

cipali: et per se alicuius compositi: videlicet aliquo modo esse principium intrinsecum illius. Quartum vero videlicet quod principia differant secundum genus principia diuini: patet ex eorum descriptionibus. nam materia diffinitur in hoc primo ab Ari. quod est subiectum primum ex quo in existente fit aliquid. Forma vero diffinitur quod est actus per quem materia est in actu habet. Priuatio vero diffinitur quod est negatio forme. ut statim dicebat. Ex his autem satis patet diuersos esse modos principia diuini illorum principiorum. scilicet materia namque est principium subiectuum et potentiale. Forma autem dicitur esse actus et distinctus et specificus. Et priuatio est principium ex quo est motus et transmutatio naturalis tanquam ex opposito forme que fit. quia si materia non prederet non fieret transmutatio: cum necessario omnis transmutatio sit de contrario in triu: ut in precedenti capitulo fuit ostensum. Secunda conclusio. Non plura quam tria sunt prima principia intrinseca rerū naturalium: probatur: quia tot et non plura sunt prima principia intrinseca rerū naturalium quorum sufficit ad generationem et corruptionem: et ad alias naturales transmutationes: sed tria superius enumerata ad hec omnia sufficiunt. scilicet materia forma et priuatio: ergo non plura quam tria sunt prima principia rerū naturalium intrinseca: per consequens et materia et minor declaratur. Nam licet causa agens sit principium quertens ad generationem et transmutationem rerū naturalium tamen non est principium intrinsecum illis quod generatur cum nihil seipsum efficiat. Finis autem licet ad predicta concurrat ut causa: non tamen occurrit ut principium intrinsecum rei quod ordinat in ipsum: quia finis vltimus est operatio rei naturalis: aut est alia res ea nobilior: cui per suam operationem appetit assimilari: ut per scdo de anima et. 2. metaphy. Nullum autem horum est principium intrinsecum rei naturali: et poterit dicat de omnibus alijs. Ex quibus per consequens tria esse principalia prima intrinseca rerū naturalium: quorum sufficientia dupliciter sumi potest. Uno modo per comparationem ad ipsorum compositum naturale hoc modo. De principium et intrinsecum rei naturalis: aut est principium eius solum: quo ad fieri: et ex hoc per fundat in aliquid per se principium illius tanquam aliquid necessarium requisitum: ut ex eo fiat ipius compositi generatio: sic quod requiritur ad compositi generationem et non constitutionem. Aut est principium compositum non solum quo ad fieri: sed etiam quod ad esse et ad eius constitutionem concurrere. Si primo modo sic est priuatio. Si scdo modo hoc est dicitur: quoniam tale principium requisitum ad constitutionem compositi: aut constituit per modum potentie receptive et sic est materia: aut per modum actus perfectientis: et sic est forma. Unde composito ratione materiae uenit recipere: cum materia de se sit imperfecta: et ratione forme sibi conuenit agere. quia forma compositum habet esse perfectius in actu. Alio modo sumit principiorum illorum sufficientiam per comparationem ad generationem et sic omne principium intrinsecum requisitum ad generationem naturalem aut requiritur ut terminus eius: aut ut subiectum. Si requiritur ut subiectum sic est materia. cum materia secundum Ari. sit subiectum primum vnicuique ex quo fit aliquid cum infit. Si vero requiritur ut terminus vltimus requiritur ut terminus a quo: et sic est priuatio: quia per se priuatione forme que debet generari incipit generatio. aut requiritur ut terminus ad quem: et sic est forma: et quia non plura a tria principia intrinseca ad transmutationem concurrunt: sequitur igitur tantum tria esse prima principia intrinseca rebus et transmutationibus naturalibus modo supius ostenso. Ex quibus omnibus epilogando concludere habemus. Prima quod tantum duo sunt prima principia per se intrinseca rerū naturalium quantum ad esse. scilicet materia et forma. Scdo quod tantum sunt tria principalia prima per se et intrinseca rerū naturalium quantum ad fieri earum. scilicet materia et forma et priuatio. Tertio quod tantum quattuor sunt prima principia intrinseca vel extrinseca: et per se rerū naturalium quantum ad esse. scilicet materia forma efficiens et finis. Quarto quod tantum sunt quatuor prima principia extrinseca vel intrinseca per se vel per accidens rerū naturalium quo ad esse ipsarum. scilicet materia forma priuatio efficiens et finis. Quae autem priuatio sit principium per se vel per accidens postea ostendetur.

Et circa dicta aliquid dubitationes decurrunt. Circa dicta est: quia dictum est quod forma et priuatio

sunt tria principia: et quod terminat transmutationem per quam alterius principio generatur. scilicet forma: alterius vero corruptio sicut privatio. huius autem oppositum vult Aristoteles in his capitulis ubi dicit quod omnia principia. vix prima semper permanere et idem dicit commentator comens. dicit inquit. Principia. n. scilicet prima debent esse permanentia non transmutabilia: nec generabilia ex his. Secunda dubitatio est. quod videtur quod materia potest aliquam formam de nouo recipere. licet non sit ea privata: cuius oppositum dicitur est in questione. Nam capitulum vnum videtur cuius anima sit in diuisibilis: ut plurimum tenet nedum de anima humana. sed de quibuslibet anima: ut saluetur in vero argumentatione auctum remanere continue idem secundum numerum et augmentacionem versus fieri secundum partem: et secundum formam: et non secundum materiam: quod modo alibi declaratum relinquo: et ab illo videtur remoueat aliquam partem que postea per actum nutritiue virtutis vna aut pluribus transmutationibus tandem in substantiam illius viuens conuertatur: et tunc patet quod materia illius partis iterum recipiet de nouo illam animam quam prius informabat. et per prius que non est priuata cum in aduentu illius anime prius in illa materia fuerit corrupta privatio illi anime opposita in eadem materia persistens.

Ad primum dubium respondet dicens quod in physica transmutatione forma secundum numerum aut secundum speciem generatur. et sicut priuatio sibi opposita corruptio potest: sed ista non sunt prima principia propria: sed prima principia propria sunt forma cetera sumpta et privatio cetera sumpta: et ista semper sunt in materia. quod semper in materia cum aliquo forma permiscet privatio forme alterius ad quem est in potentia: et e converso. Et cum dicit Aristoteles. prima principia manere semper dicunt aliqui quod sic dicitur intelligi quod prima principia semper manent ex eo quod non sunt ex alijs principijs prioribus in eodem genere principia: nec in eadem corruptuntur: quod non contingit de proprijs posterioribus. Sed contra. quod forma canis cetera sumpta et privatio sibi opposita sunt propria posteriora: et tamen semper manent in materia: nec generantur nec corruptuntur: ergo prius dicitur est falsum. Respondet quod aliter semper manent prima propria: et aliter propria posteriora secundum speciem sumpta. Nam prima propria semper repiuntur in quolibet suo susceptibili: tamen qualibet portione materie sic quod non sunt repibilia in aliqua materia: neque simul: neque diuisim nisi in qua prius continue fuerunt: sed sic non est de proprijs posterioribus. Nam licet semper sit forma canis: et sicut sua privatio. non tamen semper sunt in eadem materia vel in eiusdem materieb. imo aliqua est materia in qua non est forma canis que postea producit in eam: et aliqua est que habet formam canis quam postea non habebit: tamen de privatione dicitur est propter quod non sunt prima principia: cum alicubi fiat de nouo et alicubi corruptio. quod de primis principijs non contingit: et hec videtur tutior ratio quam dicere quod prima principia propria dicuntur semper manere. non quod semper existant in rerum natura sicut facit principium materiale. quod est ingenerabile et incorruptibile: sed quod semper sunt termini seu manent in vnaquaque transmutatione: cum nulla sit transmutatio cuius non sit vnum terminus forma et alter privatio quod non contingit de contrarijs posterioribus: ut satis notum est. Et hec autem expositio licet sit colorata: non tamen videtur ad mentem Aristotelis: nec etiam commentatoris Averrois si bene consideres. quia velle videtur prima principia propria non esse quolibet transmutationem terminare. vix etiam ingenerabilia: atque incorruptibilia permanere si in sua ceteritate sumantur. licet particulariter sumpta generabilia sint atque corruptibilia: aut simpliciter: aut in hac materia vel in illa. ut fuit ostensum. Et secundum dubium respondet permittendo hanc distinctionem quod in materia duplex reperitur privatio. Una est que priuat actum tamen non potentiam respectu ad formam ut ipse de potentia materie educat. et hec in materia preedit forme generatione: et in eius aduentu corruptitur sicut potentia respectiva. Alia est privatio que priuat actum et potentiam respectu ad formam: ut ipsa de potentia materie educatur et hec inuenitur in materia post forme generationem alia ab illa que forme subijcit forma existet forma corrupta reperiuntur in tota materia: nulla tamen est privatio que priuat ma-

teriam aptitudinem ad formam ut sibi subijciatur: et cum talis aptitudo ad omnes formas sit coeterna materie. Et tunc ad argumentum dico quod in materia illius partis diuise est privatio illius anime scilicet modo dicta que sufficit ut ad eam possit transmutari modo posito in casu. sed in ea non est privatio primo modo dicta. Et tamen vltimum quod nulla materia possit de nouo aliquam formam recipere per nouam illius forme generationem: nisi in illa materia esset privatio primo modo dicta: que in aduentu forme corruptio: et hoc est quod prius intendebat: nec contra hoc procedit argumentum adductum: cum illa anima non generet de nouo.

Ad argumenta autem principalia. Et primum dicitur quod prima principia naturalia de quibus determinatum est sunt tamen tria secundum genus principia. Alij tamen dicunt quod sunt tamen tria secundum analogiam. concedentes vltimum quod quilibet eorum est vnum secundum analogiam. Unde materia cetera sumpta dicitur analogice: sive secundum prius et posterius de materia prima que est in potentia ad formam subalem: et de subiecto ente in actu quod solum est in potentia ad formam accidentalem. Similiter forma cetera sumpta analogice dicitur secundum prius et posterius de forma subali: et de forma essentiali: privatio autem vniuersaliter sumpta dicitur analogice de privatione forme substantialis: et de privatione forme accidentalis: quod per prius de prima que de secula. Et cum postea arguitur quod materia non est vnum secundum analogiam. quod est vna numero in omnibus generalibus et corruptibilibus. Respondet quod argumentum solum probat quod materia prima que est in potentia ad formam subalem non est vnum secundum analogiam. et hoc concedit. verumtamen materia cetera sumpta que est ex tedit ad omne quod alicui forme subijcit est bene vnum secundum analogiam amvlt prius dicebat. Et secundum dicitur quod licet in celo non inueniatur materia que est potentia ad esse. in eo tamen inuenitur materia que est in potentia ad vbi. et ex parte materia cetera sumpta. Et tertium patet solutio. quod quod non querit nisi de principijs intrinsicis rerum naturalium. Efficies autem et finis sunt principia extrinseca. que res. Et ad quartum quod potentia materie et dimensio comprehenduntur sub principio materiali. sunt enim dispositiones eius preparates ipsam ad hoc ut transmutet et forme subijciatur. nisi enim materia esset potes recipere: et dimensio nata non posset ad formam transmutari. Et si arguitur quod privatio debeat sub principio materiali comprehendere: quod nisi materia haberet privationem forme non possit ad eam transmutari. Respondet negando prius: quoniam privatio habet alium modum principia dicitur que habeat materiam aut formam. Privatio enim est principium ipsius fieri tanquam terminus a quo. forma vero tanquam terminus ad quem. Materia autem tanquam subiectum. sed potentia materie et dimensio non habent alium modum principia dicitur ipsi fieri a modo que habet materia: cum sint principium subiectiuum saltem dispositiuum: non comprehendit debet sub principio materiali. Et ad quintum primo est aduertendum quod magna diuisio est quo ad translationem inter translationem antiquam et nouam. Nam antiqua translatio dicitur: et etiam que contrarioribus quibus sunt propria alij proprijs: et quibus contraria que generatur ex alijs proprijs: ut dulce et amarum et album et nigrum. Principia vero necesse est ut sint permanentia et eterna. Et commentator comens. exponendo hanc partem dicit. Etiam non habet aliquis dicere quod omnia propria sint principia nedum ut sint infinita. Contra. riorum. n. quibus sunt propria quibus dicitur: et quibus generantur ex quibus dicitur: ut sapores. scilicet medij ex amaro et dulci. et colores. scilicet medij ex albo et nigro. Principia autem sunt illa propria que non generantur ex alijs: nec transmutant vltra. Principia enim dicitur esse per manentia non transmutabilia nec corruptibilia ex alijs. Nolunt ergo Aristoteles et commentator probare quod non sunt infinita principia per hoc quod non omnia propria sunt principia: vixuta illa que sunt ex alijs. Et sic voluit probare: quod nulla propria posteriora sunt principia prima: ut argumentum secundum supponit. Et translatio autem noua sic facit. Amplius sunt alia alij propria propria: et sunt altera ex alterutris: ut dulce et amarum et album et nigrum. Et Albertus non facit per diuisionem inter fieri ex alijs: et fieri ex alterutris insequendo expositionem commentatoris sic dicit. Licet multa sint propria secundum diuersa genera: tamen inter genera quibus dicitur sunt propria: et quibus sunt posteriora. Illa enim que sunt ex alijs

ficut ex suis causis: ficut dulce z amarū: albu z nigrū fuit ex quatuor quantitatibus primis: sunt posteriora: z illa ex quibus fuit sunt prima. Quibus prima sunt que non fuit ex alijs: s; alia ex ipso: ut dicuntur: z illa sunt pauca. Constat ergo quod prima principia non sunt infinita s; pauca numero. Cuius arguitur in libro Alber. sic. Arist. Prima principia non fuit ex alijs modo superius posito: s; tria posteriora fuit ex alijs: quod fuit ex prioribus: ergo tria posteriora non sunt prima principia. Ex quo sequitur quod non infinita: sed pauca numero sunt prima principia: z s; magis tamen eundem ad vim verborum Arist. sine iudicio dici possent quod littera Arist. sic intelligitur quod quod alia tria sunt alijs priora: z sunt altera, ficut dulce z amarū: aut ficut albu z nigrū quod sunt tria posteriora ex alterutris prioribus: ficut ex causis. s; tamen ex calido: quod est frigidum: tamen ex humido quod est siccum: z per consequens non omnia contraria sunt prima principia sic illa que fuit ex alijs. Et fortiori non sunt infinita prima principia. Ex his per se solo ad quantum argumentum. Ad 6^m quod dicitur quod alicuius transmutationis quatuor sunt prima principia intrinseca puta dealbationis: z dicitur quod Arist. dicit hic quod tria sunt prima principia: loquitur de principijs coibus oibus transmutationibus: ita quod vult quod tria sunt prima principia oibus transmutationibus coia. vñ licet aliquid sit transmutatio: cuius quatuor sunt prima principia: tamen aliquid est cuius tria sunt prima principia. z nulla est transmutatio: cuius illa tria non sunt prima principia. Cuius rōdē distinguitur de de privatione quod dicitur dupliciter sumit privatio. Uno modo large: z sic se extendit tamen ad privationem que dicitur solā negationem habitus: quod ad privationem que dicitur negationem cum habitudine ad habitum. Alio modo sumit privatio stricte solū per negationem ad habitum: z tunc ad argumentum dicitur quod illius dealbationis sunt tria principia intrinseca. s; duo contraria et subiectum. Et cum dicitur quod etiam privatio dicitur quod est large accipiēdo privationem ut sumit in hoc primo. z hoc modo unus contrarius est privatio alterius. vñ contrarius quod est terminus a quo: z privatio hoc modo sumpta sunt unū principium z non distincta: ut in ratione accipiebatur. Si autem sumeret privatio stricte: ut fit quinto philosopho: sic negat quod privatio fit primo principium illius dealbationis. Ex quo concluditur quod diversimode sumit privatio in hoc primo z in quinto huius ut patet ex dictis. Ego autem ad hoc argumentum consuevi aliter respondere de se primo quod dupliciter capi potest. Uno modo ut privatio dicatur quod est oī alio prius siue coius. Alio modo ut privatio sit idē quod imediati. dico ergo quod motus proprie dicitur est primo. i. immediate de contrario in contrarium z non de privatione in habitum vel e contra sic est generatio vel corruptio subalis: z hoc vult Arist. in quantum huius. Dis tamen motus proprie dicitur est a privatione tanquam a principio primo via coitatus: quoniam oīs oppositio contraria presupponit oppositōem privationis tanquam ea coiorē z privationem z non e contra. Et idē vult hic Arist. dū dicit quod materia forma z privatio sunt prima principia omnium naturalium transmutationum. Ex his elige responsonem que tibi gratior fuerit. quare etc.

Et hoc si numero est unū: s; specie non unū est. specie. n. dico et rōne idem. Non enim est idē hōi et in musico esse. Text. comment. lx. Questio xvij.

Abitatur ut privatio sit principium reze naturalius a materia reall distinctū: Cuius arguitur quod non. Illud non est principium reze naturalis: quod non est causa eaz in aliquo genere cause. s; privatio est huiusmodi. igitur etc. probat minor: quod non est causa formalis: quod forma dat esse rei naturalis: privatio autem non: nec est causa materialis: quod materia recipit formam que generat: sed privatio non recipit illam cum sibi contrarietate: nec est causa efficiens: quod semper estimatur spiritus aliquid movens in tertio huius: nec est causa finalis: quod finis rei naturalis est eius bonus. privatio semper imaginatur ad maleficiū: per Arist. in littera. Secundo arguitur sic. Si privatio

esset principium reze naturalis: aut ergo per se aut per accidens. Non per se: cum sit per se non ens. per Arist. infra in littera. Nec per accidens: quod quod est per accidens: potest non esse: sed privatio non potest non esse principium: cum sit necessarium ad omnem transmutationem ut supra ostensum est. Et confirmabitur. Nullum per se non ens est principium entis: cum causa sit dignior causato: sed privatio est per se non ens: igitur etc. Deinde arguitur quod privatio non distinguitur realiter a materia: quia illa que sunt unū numero non distinguuntur realiter. sed privatio z materia sunt unū numero: per Arist. in littera dicentem quod sunt unum numero z duo specie siue ratione.

In oppositū arguitur. Cuius privatio sit principium reze naturalis dicitur esse contraria: sed non alia contrarietate quam opponere quod est iter habitum z privationem. ut supra ostensum est. Postea arguitur quod privatio reall distinguitur a materia. Cuius quod illa distinguitur reall a materia: quod unū remanet altero corrupto: s; materia remanet pars compositi naturalis corrupta privatione opposita siue forme. quare etc. Secundo quod illa reall distinguitur: quod unū tria alicui cui alter non contraria: sed privatio tria forme ut notum est: cui tamen materia non contraria. quare etc. Cuius dubio quod privatio sit principium in omni transmutatione ostensum est supra: z quod est principium per se: z quod per accidens: licet illud tale per accidens sit necessarium: ut dicitur commentario.

Sed restat videre quod est per se non ens z quod est unū numero cum materia ut dicit Arist. Et quantum ad primum dicitur Walterus burlesus quod privatio nihil est quod denotet subiectum siue materiam. ac si eēt forma in ea existēs: nec in comuent quod non ens sit principium per accidens entis. Cuius dicitur quod privatio non est ens positivum: sed tamen est ens privativum. Et cum dicit Arist. quod privatio non numeratur inter entia: z quod est per se non ens: loquitur semper de ente positivo. Cuius autem dicit quod privatio in eo quod privatio: z quantum ad solā negationem forme a qua sumit nomen privationis nihil est. z est per se non ens. mā autem dicitur per accidens non ens rōne privationis: quod sibi accidit. S; tamen privatio non est per se nihil. quod dereligit in subiecto aptitudinē ad formam: sed virtutalis aptitudo teneat se ex parte privationis: vel ex parte subiecto: na est in se. Et ex dictis superioribus in vna quod potest patere.

Quātū vero ad secundum dicitur Dehaniste quod privatio z materia sunt idē reall: sed differunt rōne: z hoc dicit Arist. voluisse: dū dicit materiam z privationem esse unū numero z duo specie id est rōne. Cuius dicitur quod privatio z materia sunt unus numero improprie s; quod illa dicitur unū numero: quod materia est vna. ita quod unū est in alio: sicut in subiecto: vel ambo sunt in eodē subiecto. privatio ergo non est unū numero cum materia: quod sit sit reall idē cum ea: sed quod est in ea ut in subiecto. Albertus autem dicit quod privatio z materia essentialiter distinguuntur. s; tamen dicunt unū numero. quod sunt unū principium transmutationis: na privatio semper est mixta materia: z est ei rōne siue causa: ut subiecta transmutationi. Cuius si a materia separatur privatio illa non transmutaretur: nec esset principium transmutationis. mā ergo z privatio sunt unū numero quantum ad unū genus principij: z sunt duo specie z diffōne distincta. Et idē dicit Arist. quod prima principia sunt duo quod dicitur: z quod dicitur tria. Sūt. n. duo s; unū genus principij. ex quo privatio non dicitur per se aliud a materia: sed sunt tria essentialiter distincta.

Sed contra quod videtur opinio Arist. in hoc respōdētis Platonē: quod dicit materiam z privationem eē idē. Cuius arguitur primo quod illo dato sequeretur quod semel corruptū posset reverti idē in numero per Arist. in secundo de generatione. z probat tria dupliciter. Cuius primo modo. quod iducta aliquid forma in materia corrupti eius privatio: quod post illius forme corruptionem iterum revertit eadē in numero si positio est vna. cum adhuc sit ista materia eadē forma privata: quia privatio z semper eadē formam numero respicit eadē privatio numero etc. Secundo quod corrupta aliquid forma ad huc materia huiusmodi privationem: z ex potentia est in potentia ad illam: z

p^ons iterato pot illa recipere: qd no esset nisi eade forma in numero posset reuerti: na ee puatu aliq no est nisi no hre illud. z ee in potetia ad illd habedu. CScdo pncipalr ar. guif. qz dato illo seqref qz puuatois esset puuatio: p3. qz corrupta puuatoe. tuc ma ee ea puata: z hret ei^o puuatoem z p idē ist^o alteri^o puuatois posset ee alia puu^o. z sic i ist^o.

Ad hec respōdet tenēdo puuatoez reall di stingua mā. CAd p^omū dicit qdā qz no incoenit aliqd puuatiū reuerti idē in numero: s3 bñ pole est aliqd positiū postqz corruptū est re. gen erari fm materia: z hoc voluit Ari. in loco pallegato CAlij dicit qz no est eade puuatio pcedēs forme genera tionē: z sequēs ei^o corruptionē. qz puuatio pcedēs forme gñationē puuat solū formā: s3 puuatio sequēs eius corru ptionē puuat tā formā qz potētia respectiua ad eā: vt ip sa de potētia māe educat. Ex quo p3 qz lz corrupta forma fit hoc mō mā ea puata: nō tñ est in potētia respectiua ad ipsam. CAd qd ē sciēdū qz in mā est duplex potētia. Una absoluta inseparabilis ab ea: z hec ē nālis potētia de scda spē q̄lītatis. Alia ē potētia respectiua: q̄ materialiter ē alia z alia respectu alteri^o forme: z hec in aduētū forme corru pt: q̄ corrupta nō est ampli^o mā in potētia respectiua ad formā illā: z p pns nec ampli^o pot illa forma de potētia māe educi siue gñari. CAd scdm negef qz puuatiois fit puuatio. qz nō ex corruptōe cuiuslibet qd ē in materia cā tur in ea puuatio. s3 solū ex corruptōe positiū. nō g puua tur mā puuatioē dū corruptif sic puuat forma corrupta.

Ad argumēta pncipalia. CAd primuz dicit aliq qz puuatio reducif ad ge nus cāe materialis: lz. n. nō fit materia siue subiectū. est tñ dispositio mbe in ea necessario reqsita vt trāsmutacioni subiecta: qz vbi materia nō hiet formā generādā. z eēt in potētia ad eā nō posset ad eā trāsmutari. est ergo puuatio cā materialis nō pncipalis. sed dispositiua sine qua non. CEx quo sequif qd lz puuatio nō fit in alio genere cau se qz materia: h3 tñ aliu modū pncipiādū: cū sit pncipiū trāsmutatiois vt termin^o a quo: z materia vt subm: id po nunt diuersa p^o. CAd scdm dictū est qud puuatio est p se pncipiū trāsmutatiois: z p accūs cōpositi: z qz licz sit per se nō ens q̄tum ad negationē forme: nō tñ est purum nihil: qz includit aptitudinē subti ad formā ideo pot esse per se pncipiū entis. CEt cum vltierius arguif qz nō est pncipiū cōpositi p accūs: qz tūc posset nō ee pncipiū: ne gef pna: nec oē p accūs pot nō esse: imo aliqd est p accidēs semp z necessariū: cuiusmodi est puuatio cōter sumpta: z per hoc patet ad cōfirmationem. CAd tertium pnci pale patet ex dictis in questione. quare zc.

CAnū qdē igi^o pncipiū est nō sicut vnū exis neqz sic vnū sicut hoc aliqd: vnū aut scdm qz est rō. Tex. cōmē. lxx. Qd. xix.

Abitur CItz eadē portio materie fit i potētia ad oēs formas gñandas: CAdmo arguif qz nō: qz si sic: aut ergo seipsa: aut p potētia illi supadditā. Non seipsa: qz materia nō ē potētia cū mā sit suba. z potētia fit ad aliqd. Nec p potētia supadditā sibi. qz tūc quot eēt forme generāde tot eēt potēte in materia ga multiplicato termino relatōis multiplicat relatio: sed in finite forme sunt generāde vt cōstat ergo infinite potēte essent in materia. pns ipole: qz tūc daref multitudine ifini ta rerū nō faciētū vnū. CItē seqref qz esset aliqd eternū a parte aū: qd tñ corruptef aliq: cōtra Ari. in primo de celo: z pbaf pna de tali potētia ad formā generādā hanc vel illā que ab eterno fuit in materia: z tñ aliqñ corruptif cū in aduētū forme potētia corruptaf: vt dicit Cōmētator. CItē sequerēf qz in potētia materie esset pcessus in infi nū: qd est impossibile: pbaf cōsequētia: qz omne subie ctum est in potentia ad quodlibet suum accidēte: si ergo

potētia materie esset accidēs ei^o ab ea distinctū: tūc mate ria esset in potētia ad suā potētia: aut ergo seipsa: aut p ali am potētia. nō seipsa vt prius. g p aliā potētia: et sic mate ria eēt in potētia ad vnā potētia p aliā potētia: z p idē ad illā aliā per aliā: z sic in infinituz. CScdo pncipalr ad idē arguif. Si ea portio materie esset in potentia ad oīs formas generādas: tūc seqref qz due forme subales: vlti mate pnt siml iduci in eadē totali materia: pns falsū: z p. bas pna: qz si vna portio materie est in potētia ad oēs for mas generādas: eadē rōne z qlibet alia cū nō sit maior rō deyna qz de alia. Sint ergo. a. z. b. due materie oino p filr dispositie p receptōe forme ignis. z inter illas panaf vn^o ignis p filr eas alterās p ducitōe alioz igniū ex illis ma terieb^o. Et tūc si in illis diuerse forme pducunt ponaf qz c. forma pducāf in. a. z. d. forma in. b. z arguif qz. c. pduce tur etiā in. b. qz agēs est idē z vtraqz illaz materie z est po tētia ad illā formā z cū hoc dīspō. b. materie ita prepara t ad. c. formam sicut dīspō. a. cum sint omnino consimiles.

In oppositū arguif: qz in tota materia ē nega tio cuiuslibet forme generāde: et aptitudo ad q̄libet formā gñandā. igit z in qualibet eius portōe. qz pna: qz materia est ens homogeneū eiusdē rō nis per totū: z antecedens pbatur: qz tota materia est pu uata a qualibet forma generanda. quare zc.

Pro hac questioe qz dicit comētator qz subm qd est in potētia ē vnū oim generabilitū z corruptibilitū. CAdmo viden dū est an omnū substantiaz tam corporaliū qz incorpora lium sit materia vna: z nō solū substantiarum generabili um: z postea videbitur de pncipali questio.

Quantū ad primū vt refert Alb. fuit opinio Auice bron in quodā suo libello quē fontē vite appellauit qz oim subaz tā corporaliū qz incorporaliū sit materia vna cui^o pncipales rōnes sūt q̄tuor. CAdia rō. Dia q̄ reducūf ad idē gen^o reducūf ad p^o ill^o gñis: sed oēs sube corpales z incorpales q̄ cadūt sub gñe reducūf ad gen^o sube. ḡ reducūf ad p^o gñis sube: s3 gen^o sube ē cōpositū ex mā z forma: vt h3 oñdi in p^o pbia. ḡ oēs sube corporee z incorporee q̄ cadūt in gñe hnt vnā mām pma: z dī: q̄ cadūt in gñe vt excludaf de^o q̄ nullā h3 cōponē: sed ē in vltimo simplicitatis. CScda rō: Substare conuenit multis fm vnā rōnē. s. māe pme: sube pme: sube scdo. ḡ p mo puenit vni eoz qd ē cā substādū alijs: s3 nō sube scde: qz substare ei puenit p primā. Nec pme: cū substare ei cō uenit merito cōponētū z nō merito forme: cū forma non substet: sed aliud ei substet. ḡ cōpetit ei rōne materie. et p pns oē qd substat forme substat ei rōne materie. cuz ergo ois suba pdicamētalis substet alicui forme: seqf in qlibet tali eē māz. ḡ oim ipsaz ē vna materia pma. CTerua rō ē De formatū z distinctū h3 aū se in forme z idistinctū: sed ois suba corporea z incorporea ē formata z distincta i eē p dīntias. ḡ h3 ante se fm naturaz in forme z indistinctū: z tale est materia. ergo ante oēs substātas corporeas z in corporeas formatas z distinctas in esse est in forme qd est materia. z p pns vna ē materia pma oim subaz corporea rū z incorporeaz. CQuarta rō. Materia h3 in se formas potestatiue sicut genus h3 dīntias: sed gen^o substātie h3 i se potestatiue corporeū z incorporeū: vt asserit Porphy rius in pdicabilib^o. ergo illi generi corruptiue vna materia ad quā reducūf forme corporeoz z incorporeoz z ta lis ē materia. ergo zc. CIt vt clari^o hec positiō itelligaf opinat^o est Auicebrō qz formaz quedā pcedūt genus: vt entitas. z hec nō distinguit mān nec coartat potētia eius z iō materia ens tñ ambit tā subalitate qz accñalitate m z tā corporea qz incorporea. CQuedā vō formaz est in genere: vt subalitas: z hec ponit materiā in genus forma rū distinguēs z coartās potētia eius: qua subalitate mate ria est perfecta ipsa susceptibilis est accñnū q̄ sunt nouez predicamētoz. CQuedā est forma q̄ cōsequif genus vt

accidentalibus que sequuntur generi subiecti. et hec coartat materiam iam perfectam forma subiecti: diuersimode tamen secundum diuersitatem noue generis accidentalium. Sic ergo voluit Auicenna quod materia vult esse ens tamen sit vna in omnibus corporalibus et incorporealibus. et ex parte voluit intelligere ex materia et forma compositas esse. Sed quodammodo peripateticis hoc dictum non processerunt. Nam dixerunt quod solum in illo est compositio ex materia et forma quod exiit de potentia ad actum: sed nulla intelligentiarum exiit de potentia ad actum: cum nihil recipiat a corpore quod mouet: sed ipsi influit motus per quem in materias naturales formas producit quare et cetera. Corpora vero celestia: quod exiit de potentia ad actum et nouas circulationes recipiunt. Id ex materia et forma dicitur componi: et a fortiori corpora generalia et corruptibilia. quibus Averro. in libello de substantia orbis: et pluries alibi negat in celo reperiri materiam que sit potentia ad esse siue ad formam substantialem: quod tunc esset corruptibile. dicit tamen in ipso materia esse que est in potentia ad vbi cum successiue in se recipiat diuersa vbi: aut in partibus suis. Quibus autem Albertus in hac difficultate vult hac distinctione quod dupliciter materia potest. Vno modo per substantiam quadam in composito essentiali compositioe per quam tale compositum substantiat: sed tamen per eam non fit. Alio modo per substantiam que est in potentia per quam compositum subijcit motui et mutationi. si primo modo sumatur materia: tunc dicere oportet quod ipsa est vna in omnibus substantiis ordinatis in genere substantie siue sint corporee siue incorporee: et sic vna est materia generis vniuoce dicta omnium ordinatarum in genere subiecti: quod in se genus sit forma vltima: intentio tamen materiae in rebus intentionibus generis considerat: et vnitatis vnitatis: si tamen subiecti corporee non sint ordinate in genere subiecti: sed sint forme simplices: tunc non oportet quod substantiarum corporearum et incorporearum est materia vna: sed solum corporearum. Si vero secundo modo accipiat materia: sic non considerat nisi in corpore moto. quod materia sic sumpta erit solus vna in omnibus corporibus motis. Et hec materia diuidit secundum primam potentie diuisionem: que est in potentia ad vbi tamen: et in potentia ad vbi ad formam: et quod in his in quibus est potentia ad vbi tamen: sicut corpora supercelestia est tota eorum materia que est susceptibilis forme talium corporum. In his autem in quibus est in potentia ad vbi: et ad formam non est tota materia susceptibilis sue forme. sicut sunt corpora generalia et corruptibilia. ideo materia secundo modo sumpta prioribus et posterioribus corruptioibus eoque attribuit: propter quod inuenitur est quibus Aristoteles dicere in celo non esse materiam: et aliquid quod materia eoque dicitur de materia superiorum corporum: et de materia inferiorum corporum. Vnde tamen corporum generabilius et corruptibilius est materia vna secundum potentiam ad formam est materia vna: et multiplicat per dispositiones eam approximatas ad hanc formam vel illam. De quattuor opinionibus hic positis que fuerit gratior eligat. Prima posuit in intelligentiis: in celestibus corporibus generalibus et corruptibilibus esse materiam. Secunda negavit in intelligentiis esse materiam: sed eam posuit in celo et alijs corporibus naturalibus. Tertia negavit materiam esse in intelligentiis in celo: et eam posuit in istis inferioribus. Quarta posuit in omnibus que nominata sunt aliquo modo materiam esse: sed aliter quam fecerit prima.

Si quis autem opinionem Averro. defendere vellet ad rationes Auicenna facite respondere possit. Ad primam concedo quod omnia que reducuntur ad genus substantie: reducuntur ad principia illius generis: sed negaret ulterius quod substantia generalissima componatur ex materia et forma: sed solum componitur ex actu et potentia. Ad secundam diceret quod substantiare non conuenit primo materie. ita quod materia sit causa substantiandi omnibus alijs que substantiat cum multa substantiet que non habet materiam vt corpora supercelestia: sed potentia que est principium substantie est illud cui primo conuenit substantiare. Ad tertiam responderet quod omnia suba corporea vel incorporea formata et distincta habet ante se informem et indistinctum: sed illud non est materia: sed generis generalissimum predicamenti subiecti. Ad quartam diceret quod illa natura ad quam reducuntur forme corporee,

omnium et incorporearum non est materia prima: sed potentia subiecti ex qua et actu subiecti componitur generis substantie: quoniam ens per actum et potentiam descendit in decem predicamenta.

Sed ulterius restat videre de quodam dicto compositoris quod dicit quod materia prima est medium iter non esse simpliciter et est in actu. iter purum nihil est ens in actu: per ens in actu intelligendo formam vel includens formas. Et arguit quod hoc non sit verum: quod tunc materia prima esset quicquid accente imperfectior. prout est falsum: quod est per subiectum subiecti perfecte et principium subiecti. et per se prout dicitur: quod omne medium inter aliquid quorum vnum est perfectius alio: est minus perfectum extremo perfectiori: quod aliter non est medium iter illa: sed materia prima ponitur medium iter ens actu et non ens: et ens in actu est extremum perfectius. sed materia prima non est perfectior quam aliquid ens actu: sed omnino accens est ens actu: cum sit forma et actus. ergo sequitur quod materia prima est omnino accedente imperfectior.

Ad hanc difficultatem dicitur quodammodo in tota latitudine entium materia prima tenet non gradum perfectionis: et deo gradum sumum: et quod post deum sequitur intelligentie et corpora celestia: deinde homines: et post mixta aiata et inaiata: vltimo estia: postea accens: et vltimo materia prima. Et per his facit argumentum adductum. Cuius tenetur quod materia prima est quocumque accente perfectior. et isti dicitur quod materia prima non est medium secundum perfectionem inter non ens et ens in actu: sed solum per abnegationem vtriusque extremorum. Cuius dicitur aliquid accens esse perfectius materia prima: vt felicitas aut speculatio circa deum et aliquid accens esse imperfectius vt relatio. Sed in quibuslibet est dare magis et minus est dare eque cum non sit transitus de extremo in extremum nisi per medium ergo si est dare accens perfectius materia prima et accens imperfectius: sequitur quod est dare aliquid accens eque perfectum cum materia prima. et prout dicitur eiusdem spiritus specialissime. prout ipse. Responderi potest quod maior non est vera vltimo: sed habet moderari.

Ad dubitationem autem principaliter tenentes quod dispositiones totales diuerse numero ponunt ad eadem formam subiectam numero preparare: dicerent quod eadem portio materie non est in potentia ad omnes formas generalitatis secundum numerum: sed solum secundum spiritum: et hoc voluit sufficere per mente Aristoteles. et cometatoris. Tenentes autem quod eadem forma subiectam numero non ponit diuerse dispositiones totales preparare: factus est responderet dicendo eadem portiones materie esse in potentia ad omnes formas generalitatis secundum numerum. Et ulterius ad argumentum negando prout. scilicet quod due forme subiectales vltimate sunt in eadem materia totali inducerentur: et admissio casu diceret quod forma induceret in a. et non in b. quod dispositio preparat per c. induceret in a. et non in b. Et si fieret quod dicitur dispositio: quod illa quod inducit in a. magis inducit in a. quam quod inducit in b. magis inducit in b. quam quod inducit in a. diceret quod hoc est quod agens ager in illas materias secundum partes distinctas et per quod diuerse dispositiones numero ponit apte carere.

Et tunc ad argumenta principalia. Ad primum patet ex dictis in vna alia questione quod in materia est vna potentia absoluta de se habet spiritus quantitati sibi coeterna: et infinite respectiue ad infinitas formas generalitatis: quod quibuslibet corruptibile in aduentu forme que respicit: nec inuenit dari multitudinem infinitam rebus non facientium vnum. dum non per se existat sic in linea infinita sunt puncta suarum partium continuata. Et vltimius concedit aliquid eternum a parte ante dici aliquid corrumpi. Itud. non inuenit in accensibus. sed de substantiis non concedit ab Aristoteles. nec sequitur quod in potentijs materie esset processus in infinitum: quoniam materia non est in potentia ad formam quam habet: sed solum ad illam quam non habet. Postquam sic sunt aliquid forme que preexistunt alias in materia: et aliquid non. sic in proposito forma que non est potentia presupponit potentiam. ipsa autem potentia respectiua presupponit potentiam absolutam: sed potentia absoluta materie non presupponit nisi eius essentiam quam immediate consequitur. Ad secundum principale argumentum patuit supra et cetera.

Exiit. n. quodammodo et optio et appetibili alio quodammodo prout dicitur esse ipsi dicimus. alio

aut natu aptu ee appetē et dōsiderare ipz scōz iph naturā. Tex. cō. lxxxj. Q. d. xx.

Abitatur. Ciru puo^o sit ca appetit^o maē ad formā? Cō. d. i. m. arguit qd nō. sic Si puatio eēt ca appetit^o maē tūc qn cūq; mā eēt puata aliq forma appetet et eā. pns vř eē ptra Cōmētatorē q vult q mā so. lum appetat formā dū mouet ad eaz. Dicit. n. qd appetit^o maē ad formā ē illd qd mā hz de motu ad formā. Cō. d. i. m. arguit sic. Appetit^o maē ad formā nō est nisi nālis i clina. tio iph^o materie ad formā: sicut pfectibilis ad suā pfectio. nē: s; puatio nō ē ca talis i clinatōis ad formā: qa adueniē. te forma corrupit puatio. si ergo puatio est ca talis incli. natōis ipsa esset ca i clinatōis ad suā corruptionē: pns est incōueniēs cū nihil appetat suā corrupcionē. Cō. d. i. m. arguit. qd puatio pñat forme: z vnū pñū nō ē principiu ap. petēdi reliquū. qre zc. Cō. d. i. m. arguit sic. Si puatio eēt ca appetit^o materie: aut ergo mālis: z hoc nō. qd illa est mā: aut formalis: z hoc nō: qd forme nō est forma: aut efficiēs: z hoc nō: qd omē efficiēs: aut est forma: aut icludēs formā aut finalis: z hoc nō: qd finis est quid bonum: cum oppo. natur diuino optimo z appetibili. ergo zc.

In oppositū appetit sui iph^o spēs ppter nō eē idigēs: nō idigētia ergo est ca nō appetēdi. ergo p opposi. tū idigētia ipsa z puatio est ca appetēdi. q: si negatio ē ca negatōis affirmatio est ca affirmatōis. primo posteriorū. Et idē vult cōmētator dū dicit qd puatio exis i materia est causa desiderij natur alis qd habet materia ad formā.

Ad istaz dubitationē rñdef tenēdo pte affirmatiuā qd ipsa puatio est ca appetit^o materie ad formā: z est ca materialis nō principalis: qd illa est mate. ria: sed dispositiua: z est ca sine q nō. Mā nisi puatio eēt in mā ipsa nunq; appetet formā cū mā nunq; appetat formā nisi qua caret z pñci pōt: z ex pñti qua est puata.

Et tūc ad rōnes pncipales. Cō. d. i. m. arguit qd materia appetit formā anq; moueat ad eā. Et ad dictū cōmētatoris dicit: qd sic dicitur itelli. gi qd appetitū maē ad formā est illud qd hz mā de motu ad formā. i. de i clinatōe ad motū ad formā. Cō. d. i. m. arguit qd puatio ē materialis ca dispositiua i clinationis materie ad formā. Et cū postea arguit qd cū adueniente forma puatio corrupit: puatio eēt ca i clinatōis ad suaz corrupcionē: pcedo. nō in p se: s; p acciēs p qto accidit qd adueniēte forma corrupit puatio: vt ad ei^o appetitū dis. ponit: qz quo vlteri^o nō seqt qd puatio appetat suā cor. ruptionem. Cō. d. i. m. arguit qd confirmacionem dicitur qd non incō. uenit in puatiue oppositis vnū pñariū esse principium appetēdi reliquū: s; nullū eoz appetat reliquū: qd vni illd nō repiat in pñarijs positis. Cō. d. i. m. arguit qd terna pars ex dictis.

Sed adhuc dubitat: qd hñ p incōueniēti qd ali. qd appetat suā corrupcionē qd in frequenter accidere arguit. Cō. d. i. m. arguit qd calor nālis vi. uētis appetit pñariū hūidi resolutōez ad quā sequit iphūs carnis corruptio. Cō. d. i. m. arguit qd de fenice qd cōgregat ligna ad radios solis vt cōburat: qd nō faceret nisi suā corrupcionē appeteret. Cō. d. i. m. arguit qd de hoib^o volūtariē se suspēdētib^o aut aliter se iterficiētib^o. Cō. d. i. m. arguit qd si lignū eētursū ex op. positio vni^o magni ignis qui esset deorsum moueret deor. sum lignū nāliter ad locū ignis. qd non faceret nisi qd ap. petit illic esse. cum aut ad ipsum illic esse sequat sua corru. ptio. videtur lignum suam corrupcionem appetere.

Respondetur qd i volūtarijs nō incōuenit ali. qd suā corrupcionē appetere: s; in agētib^o naturāl^o nō pñgit aliqd p se suā corrupcionē appetere. s; aliqñ illud pñgat p acciēs. Et ex his pñz re. spōsio ad argumēta. Cō. d. i. m. arguit qd calor nālis p se ap. petit sui hūidi resolutōez. s; p acciēs appetit suā corrupcionē p qto sui hūidi pseqt resolutōē. Cō. d. i. m. arguit qd fenix

nō per se appetit sui corrupcionē: sed ex instinctu nature postq; nō pōt plus sibi indiuiduū pmanere: vt saltim sibi spēm pseruet pgregat ligna ad radios solis vt cōburat z ex cinerib^o fenix alia generet. Cō. d. i. m. arguit qd ad quartū rñdef sicut ad primū qd lignū p se appetit eē deorsum z per acciēs sui corrupcionē ad illud sequentem. qre zc.

Subiecta qdē materia cū forma cā est eozū qd fiūt sicut mī. Textu cōmēti. lxxx. Et cōmētator et hec dicitur prima mate. ria et primum hyle. cōmēto. lxxij.

Ateria multiplicia hz noia: quoz qdā sūt ppria z qdā trāsumptiua. Noia ppria sunt hyle sub m massa: mā: origo: elemētū: Et dicit hyle sibi qd ē in potētia ad recipiēdū formā.

Subiectū aut dicitur p quāto actu subijcti forme. Massa autē nominat: qd de se est indiuisa z indistincta. z p diuisionēz formaz est in substātijs ppositis diuersificata. sicut massa lutū: dū ex ea vasa cōstituunt varijs artificialibus formis diuersificat. Dicitur aut mā ex eo qd oia materialia tan. dem in ipsaz resoluunt tanq; in altero cōponētū. Cō. d. i. m. arguit qd origo in qstū ab ea eē motus p quē res in se pducit. sibi tñ qd puatiōi dicitur imixta. vñ si in ea nō eēt puatio possit esse pars rei: sed nō motus aut trāsmutatiois principiu. Dicit vero elemētū: qd est principiu in cōpositiōe z vlti. mū in resolute: qm ad ipsaz stat resolo: nec ē resolutibilis i aliqd aliud. cū sit simplr pars cōpositi. Cō. d. i. m. arguit qd pñtia sūt mater: silua: femina: z fraus in tenebris latens. Mater aut dicitur qd sicut in vtero mris filius in esse pducit. sic de potētia materie forma de potētia ad actū educitur per agēs nāle ipsaz pdisponēs. Sed dicitur silua sibi plato. nicos: qd sicut in silua sūt ligna nō pparata: sed dolabilia vt trāseat in oē edificiu. sic mā de se est indistincta p di. spositōes z apta diuersimode disponi vt trāseat in cōpositio. nē diuersoz cōpositoz. Vocat aut femina: qd sicut femia ē imperfecta respectu viri: nec pōt in plerū nisi masculo cō. currēte z mouēte formaliter z effectiue. sic mā imperfecta est respectu forme agētis nec ex ea pōt forma ad actū de. duci nisi per agēs alterē z disponat z forma de eius po. tētia educat. Dicit etiam apud platonicos fraus in tene. bris latēs. Fraus qdē: qd nos decipit. credimus. n. cū reci. pit formā qd debeat sub se gescere: cū tñ frequēter de vna in aliā trāsmutet: z ob hoc etiā dicta est varietatū mī. La. tes in tenebris dicitur: qd sicut latēs i tenebris nō cognoscit nisi cuz difficultate: sic z mā prima. pp qd est vltima in co. gnitōe. Mā primo a nobis acciēs cognoscunt: deinde for. ma subalis: z suba composita. Vltimo vero materia. Cū operatio facit nos scire formā substātialem: z substātialem compositam. trāsmutatio aut materiam. quare zc.

Exite. n. quodaz diuino et optimo et appetibili aliqd quidē cōtrariū iphi esse dicimus. Textu cōmēti. lxxxj.

Prima multipliciter noiaf scōz enim qd est finis mor^o dicitur qd diuiduū optimū z appetibile. Scdm vō qd dat esse rei nomia alia hz. Mā dicitur forma ex eo qd i format separat z distinguit. Dicitur aut spēs ex eo qd dat esse rei z cogni. tionē. Ratio aut dicitur p quāto ab ea sumitur vera diffō rei. Sed dicitur vdea vel paradigma siue imago: sibi qd ipsa pce. dit a suo exemplari qd hz in cā prima sibi qd voluit theo. logi: z sibi multos hoc modo etiam voluit plato zc.

Cū Auicēna peccauit maxie cū dixit qd pñ^o phūs demit pñū pncipiū eē et post et pei^o ē qd dicit qd ista scia accepit a

pmo pho corpa coponi ex materia et forma. Comētator comēto vltio hui' pmi.

Arta finē pmi phisicoz Auerro. du pliciter reprehēdit Auic.

Primo q dicit q metaphisic' p'iderat subas sepatas a mā eē hoc. n. flm ē. dicit Auerroys pp duo. **Primo**. qz substātie separate sūt subz metaphisice. z nulla scia pbat suū subm esse. sedo qz nullus pōt pbare substātiā sepatas eē nisi p eternitatē motus. z hoc ē soli' naturalis z nō metaphisic': vt p. 8. phisicoz. **Sedo** eū reprehēdit. ppter hoc qd dicit q metaphisicus pbat corpa coponi ex mā z forma. z primā materiā eē: z q hoc accipit naturalis ab eo. h' aut dicit Auerro. falluz eē. qz hec nō pnt pbari nisi p motū z trāsmutationē; pbatō aut p motū ad naturalē pntet z nō ad metaphisicuz. **Itō** magis ecōuerso debem' dicere. v'z ista iuestigari a naturali: z metaphisicū ea supponere tāqz iuestigata a nālī

Albertus autē optim' defesator Auicē. dicit hac rephēsiōne nō carere re

prehēsiōe. **Et** vltius dicit r'ndendo ad rōnes Auerroys subas sepatas a materia esse iuestigatū in scia diuina z nō suppositū: nec sube sepate sunt subiectū in ea: sed ens cui' diuisiones z passioēs q in pma phia tractant sūt p se. per accis potētia z act' vnu z multa sepātū z nō sepātū. **Sum** ergo sepātū sit d'ria seu passio entis nō pōt in pma phia eē subm. **Un** cū d'z q prima phia est de separatō. nō intelligit q sit de sepatis: eo mō quo itelligētie separate esse i. zelligunt: sed intelligit q est de separatō a materia z motu tā s'm eē qz s'm diffōne cuiusmodi sūt simplices quidditates de qb' in ea tractat. **Sz** vlti' albertus nō r'ndet ad id qd addit: cū d'z subas sepatas esse nō inueniri: nisi p mot' eternitatē. **Cui** tñ d'z q subas sepatas eē iuestigari pōt duplr. **Uno** a posteriori p eternitatē mot'. z hoc est ppriū nālī. **Alto** a priori: z h' p'inet ad metaphisicū. **Un** poterit sic arguere. **Dis** act' purus ē suba sepata a mā: sz qlibz itelligētia est h'z zc. **Ad** aliū aut dicit Albtus q p'icipia copōnētia ipm cōpositum pnt duplr cōsiderari. **Uno** modo inquatū s'm essentias suas sūt p'incipia substātie cōposite: z ipsaz itegrāt z cōstituit: z hec p'ideratio p'inet ad metaphisicū z eā capit ab eo naturalis. **Alto** mō pnt p'iderari vt veniūt ad cōpositionē. z sūt p'incipia cōpositū fieri z g'nari: z hoc nō pōt h'z nisi p motū: z p'iet ad naturalē: nec accipit eā a metaphisico. **Scias** tñ q p diuersa media demonstrat phisicus primā materiā esse z metaphisicus: phisicus. n. hoc demonstrat per trāsmutationem substantialem: z metaphisicus per hoc q in genere cause materialis non proceditur in infinitum: ideo est deuenire ad materiam primam.

Et qz corp' celeste caret potētia ad aliq' d'is pōnē nisi potentia g'nata. iō istud subz caret potētis. **Comēta. comē. lxxij** et comēto. lxxix. d'z. et ex hoc declarab' q corpa celestia nō hnt māz oīno: qm tūc eēnt g'nabilia et corruptibilia. **Qd** xxj.

Alia sepe dicit comētator in p' h' celo nō esse māz. **Itō** dubitatur vtrū celū cōponat ex mā z forma: **Primo** arguit q sic. **Et** primo suppono q oīs linee sint eiusdē spēi spāsiūtime: z s'f'r oīs superficies. **Sedo** suppono vt ē snia Ari. in 7° phis. illo caplo. **Du** bitabit vniqz aliq' v'z oīs mor' zc. q oīs forma eiusdem rōnis cū alia hz subm ppriū eiusdē rōnis cū subo proprio alteri'. dicit. n. sic. **Ampli'**. n. susceptiū nō p'ingens est: sz vnu vni' est pmi'. **Si** q nō solū opz cōpabilia nō equo ca eē. etiā nō h'z d'iaz neqz qd neqz in q zc. **Cui** d'z itātū

arguit sic. qntitas q est i celo: z qntitas istoz iferiorū sunt eiusdē rōnis. p pmi' suppositū. q hnt subiecta eiusdē rōnis. p sedm suppositū: sz subiectū qntitatis hoz inferiorū est mā pma. p comētatorē in hoc pmo. q vult q dimēsiōnes immediate fundant i materia z nō in suba cōposita: ergo etiā subm qntitatis celi erit mā eiusdē rōnis cū materia pma hoz inferiorū: qz sequit q celū erit cōposituz ex tali mā z aliq' forma subalt. cū sine ea stare nō possit p cōmētatorē loco allegato. **Sedo** vbi cūqz sunt plura indiuidua sub eadē spē ibi est materia: cū multiplicatio indiuiduoz sub eadē spē sit rōne materie: sed in celo sūt plura i diuidua sub eadē spē: vt plures orbes totales sicut orbis Jouis orbis Saturni zc. **Fonte** diceret q orbes illi differat spē: qz eis appropriant itelligētie spē distincte. **Sz** ad huc stat rō de orbibus mūdo ecentricis s'm eozū cōcauz vel cōuēxū ad motū eiusdē planete deseruiētibus. illi. n. sunt modi distincti z p se exntes: cū inter eos mediet' deferēs planeta h'ns motū ppriū distinctū a motibus illozū. z tñ differūt specie: qz eis nō appropriant diuersē itelligētie in eisdē pprios motus cāntes. **Qd** etiā ex alio p'stā def: qz minus differūt adinuicē tales orbes qz pars stella tā z nō stellata eiusdē orbis: sed pars stellata z pars nō itellata eiusdē orbis sunt eiusdē specie: qz aliter nō cōtinuarent adinuicē: nec facerēt p se vnu. sicut est de virga cui' vna pars siue medietas est viridis z alia sicca. quare zc. **Tertio** arguit sic. **Dis** suba aut ē mā: aut forma: aut cōpositū. vt vult Arist. 8. z 12. metaphis. z sedo de aia. **Sed** corp' celeste seclusa itelligētia est suba. ergo ē mā vel forma aut cōpositū: sed nō ē materia: qz materia p se nō mouet localr. p Ari. 6° phis. nec est forma: qz forma non hz potētia ad vbi: vt colligit ex inētūōe Auerroys. 8. z 9. metaphis. q celū est cōpositū. **Quarto** arguit sic. **De** ens actu aut est act': aut actū includēs: sed celū seclusa itelligētia est ens actu. ergo est act' vel h'ns actū: sz nō est act': qz tūc esset forma actu itellecta q nō esset p sensum cōpre, h'esa: qd est falsuz. **T're** nullius potētie est actus. ergo se g'ur q ē cōpositū ex actu z pot' illi actui subiecta q ē materia. ergo zc. **Primo** hac pte vt esse itēto Auerro. 12. metaphisice. z comē. 4. 1. vbi loqns de motu celi sic dicit. **Et** iste mot' cōponit vt ē declaratū ex duob' motoribus quorū vnus est finite motōis: z est aia exns in eo: z alter ē infinite motōis. z est potētia q nō est in mā. qre zc. **Ad** hoc etiā pōt adduci qd dicit Arist. in primo celi z mūdū: cum donū q celū est vnus tātum: qz cōstat ex tota sua materia.

In oppositū arguit pmo. **De** h'ns māz est corruptibile: cū mā sit p quā pōt res esse z nō esse sz Ari. 7°. metaphis. sz celū nō est corruptibile. p Arist. pmo celi zc. **Sedo** eadē sunt p'incipia essendi z opandi. ergo si celū h'et māz z formā ex qb' esset cōpositū illa essent p'incipia sui mor'. z p p'ns nō idigeret itelligētia mouēte. p'ns est falsū. **T'erno** arguit sic. **Sicut** se hz motus celi ad motū hoz inferiorū ita se hz celū ad hec iferiora: sed motus celi est simplicior motibus istozū iferiorū. ergo celū est simplicius his iferiorib'. z p p'ns caret cōpōne ex mā z forma q hec inferiora d'nt esse cōposita. **Quarto** arguit sic. **Si** celū eēt cōpositū tūc nullus eēt effect' immediate pduct' a pmo motore. p'ns ē incōueniēs vt p'z: z pbat p'ntia: qz nec p'imus motus cū ille immediate pduceret a forma celi suā materiā informāte: nec etiam suba celi siue itelligētia aliq'. **Mā** cū sint eterna nō hnt nisi cām formālē vel finalē. efficientē aut siue materialem nō habēt. quare zc. **Primo** hac parte est expresse intentio Auerroys in suo libello de substātia orbis. z. 8. phisicozū comēto. 79. qd cōiter nō habet: z alibi pluries. **Et** hoc etiā videt sentire. Arist. 12. metaphisice primo capitulo **Ad** ouet aut appetibile. vbi per numerū corpozū super celestū arguit numerū ipsozū motorū: qz sequitur qz p'eter itelligētia mouentem orbē in eo non debet poni alia forma: quia si poneret ipsa esset mouēs sicut cetera

forme males: z sic vni orbi plures attribuerent motores
cuius oppositu ibi vult Az. C. Itē ibi vult Az. q prima
suba mouet simplicē latōne vniuersi: sed nihil videt esse
pma suba nisi deus: q deus pducit latōne primā.

Pro introductione huius qōnis pmitte-
dum pmo q celuz
pōt accipi duplr. Cno mō p aggregato ex orbe z intelli-
gētia sibi appropata. Alio p orbe tm. hoc satis pz. C. Itē
mittēdū scdo q materia capif duplr. Cno p potētia ad
esse vel nō esse siue ad formā vel puationē: z sic pprie su-
mitur mā apud mentē Az. 7. metaph. dicēt q materia
est qua res pōt esse z nō esse. Et in pmo celi z mūdi dicit:
q potētia materie ē potētia p dictionis. s. ad esse z ad nō eē.
Scdo mō capif mā p potētia ad vbi tm: nō aut ad esse: et
materia taliter sumpta nō pprie dicitur: sed improprie:
appellādo materiā qd motui locali subijct. C. Itē mittē-
dum tertio q forma ē triplex. Quedā enī ē cū materia et
cū cōditionibus materie: qz cū quātitate vt forma subalis
equi vel bouis. Quedā ē enī sine materia: sed tm ē cū p dī-
nōibus materie siue cū quātitate vt spēs sensibilis in me-
dio fm quosdā siue in sensu. Quedā vō ē forma oīo sine
materia z p ditionib⁹ māe: vt intelligētia abstracta.

Quibus stantibus de qōne sūt tres mo-
di dicēdi cōter vsta
u. C. Itē dicitur Egidij ponētus celi seclusa intelligentia
esse cōpositū ex forma subali z materia eiusdē rōnis cum
materia hoz inferiorū: nec ppter hoc ē corruptibile: cuz
illi uaterie nō sit annexa puatio: ex q ei⁹ forma ē nobilissi-
ma oēs alias virtual⁹ cōtinēs: qz cōplet ei⁹ appetitus z sa-
tia forma quā hz: nō remanet potētia ad aliā for-
mā cui⁹ cōtrariū cōtingit in materia hoz inferiorū. C. Itē
q hec opinio nō valeat arguit. Qm si deus p suā potētia
absolutā remoueret puationē a materia hoz inferiorū
alijs existētib⁹ in ea pseruaret adhuc ipa ē in po⁹ ad formā
sicut pus: qz hē et eādē potētia absolutā z respectiua quā
pnus habuit: z tm nō appeteret aliā formā: cū appetitus
forme sit rōe puatiois: vt vult Cōmētā. p phys. q illa rō nō
valer: v3 qz materia celi nō sit in po⁹ ad formā: qz nō appe-
tēat. C. Itē argi q saltē materia orbis lune deberet ap-
petere autā formā z esse in potētia ad eā. Mā ex q forma il-
la nō est pfectissima: qz pfectior esset forma orbis stellati:
aut Jouis data ista opinione: sequit materiā illius orbis
nō esse saturatā forma illa. z p pns puationē forme habere
nobilitatis: qre zc. C. Itē valet si dicat q materia orbis
lune nō pōt aliā formā recipere: qz forma sua nō hz ptiū fm
se: aut fm oēs dispōs ei⁹: qz tūc seqret q silis forma pos-
set subito recipi in materia ista inferiori: pns ē in cōtinēs.
C. Scds modus ē fci Thome: ponētis in celo materiā: sed
alteri⁹ rōnis a materia istoz inferiorū: q pō etiā stare non
pōt. Mā cū mā q ē subm forme sit pura potētia receptiua
respectu forme: siue sit in celestib⁹: siue in his inferiorib⁹:
sequit oēm materiā eiusdē rōnis cū alia esse. C. Tertius
modus ē cōmētatoris posit⁹ in libello de suba orbis: qui
vult corpus celeste seclusa intelligētia esse subam corpo-
ream simplicē carētē cōpōne ex materia z forma: sic q n
vult qz ibidē repiat materiā q forme subijctaf: lz ipum sit
subm mot⁹ localis. Inqt. n. sic. Et vlr: qz declaratū ē actio
nē isti⁹ corpis esse eternā declarabit formā ei⁹ nō existerē
p suū subm. z subm suū esse simplex nō cōpositū ex mā z
forma: qm si ita esset: esset gñabile z corruptibile.

Hanc autē positionē insequēdo ponā ad qōem
has qnes. C. Prima q. Celi vt in se
cōprehēdit intelligētia cōponit ex duabus naturis quaz
vna est agēs motū: reliqua vō patiēs. C. Itē pmo ē satis
manifesta: cū intelligētia moueat z corpus celeste moue-
atur motu locali circulari: vt patet ad sensum. C. 2. cōclā.
In celo nō dat materiā ex qua cū forma ipam pficiēte ce-
lū vere cōponi dicat. hec pmo sic pdat: qz si celū seclusa
intelligētia haberet materiā q esset subm forme ex quib⁹

ipm cōponeret: tūc seqret q aliquid esset ociosum in na-
tura. pns est falsum: z q Az. in pmo celi z mundi ca⁹. Q.
aut nō est circulatiois cōtraria. vbi ait dicēs: Deus z natu-
ra nihil faciūt frustra: z pbaf pna. qm ppria opatio potē-
te materie q subijctaf forme est trāsmutari de forma in fo-
mā: sicut ppria opatio acuminis gladij ē fessio. M ergo in
celo esset materia talis cū sit in corruptibile: sua potētia
cui⁹ ppria opatio ē ad formā trāsmutari nunqz trāsmuta-
retur: z p pns in pperuū frustraret. C. 3. pmo. Celi fm se
sumptū est suba simplex media inter purā materiā z pu-
rum actū: cui intelligētia vt motū sui forma appropria-
ta est attributa. C. Itē q arguit sic. Illud qd est ligamen-
tū inter pncipia eterna sepata z ipa gñabilia z corruptibi-
lia ē necessē q sit intrāsmutabile fm subam: z fm locum
trāsmutabile. nisi enī maneret sp fm subam: z mutaret
fm locū nō ptinuaret mutatiōes in istis inferioribus: ce-
lum aut ē hmōr: cū pncipia eterna mediāte ipō ista iserto-
ra trāsmutēt: ergo celū est intrāsmutabile fm subam: z p
pns nō ē pura potētia passiua sicut materia. Et etiā intrā-
mutabile fm locū: z p pns nō est purus actus: cū act⁹ pu-
rus p se nō subijctaf motui locali. Ernt ergo suba simplex
media inter purū actū z purā potētia: z inter pncipia se-
pata z gñabilia cōicans cū pumo: p hoc qd ē suba sim-
plex p se subsistēs nō hns potētia ad esse: cū secūdus vō p
hoc qd ē subm accētib⁹ z potētia hns ad vbi ab itelligē-
tia ipm mouētē. Nec obstat q in eo sint accētia sensibilia
ex hoc enī nō sequit ipm hē materiā. Cū aut nō sint eius-
dem rōnis cū accētibus mālibus: aut saltem nō sint aliq
talia q arguāt materiā sicut faciūt qualitates pme actiue
et passiue: aut alie illoz mixtionē sequentes. C. Et si dica-
tur q in sepatis a materia nō est idē qd intelligit z qd sen-
titur: vt vult Az. 3. de aia. Si ergo celū nō hz materiā:
erit intelligibile z nō sensibile. Rndēt q illud dictū solū
debet intelligi de sepatis a materia: sic qd nō habet mate-
riā nec p ditionē māe: sicut ē qntitas cuiusmōi sūt intelli-
gentie: tale aut nō est celū: vt pz: cū habeat quātitatem.

His habitis ad rōnes an oppositu adductas
rōdet: C. Ad primū nō admittit
quidā suppositū primū: vldēt q accētia q sunt in celo
differāt specte ab accētib⁹ illis silibus q in his inferiori-
bus repiuntur. C. Alij aut admittūt supposita z dicunt q
primū receptiuū quātitatis est potētia ad vbi nō ad esse:
et q illa est eiusdē rōnis in supioribus z inferiorib⁹. C. Et
aliq nō admittūt fm suppositū vlr: z dicūt illud solū tene-
ri de accētibus repus in istis inferioribus: sicut descriptio-
nes rari z densi q dant p materiā. Licz qzū ad hoc possi-
mus dicere q illa pars celi est rara i qua sub magna qn-
titate est modicū de materia. i. de celesti suba: z illa ē den-
sa: in qua sub modica quātitate est multuz de materia. i.
de celesti suba. C. Itē in celo sint dimēnsiones terminatē: il-
le tm nō sequunt formā celi materialē: nec dimēnsiones iter-
minate in celo talē formā pcedūt: qz illud hz solū vntates
de dimēnsionibus q trāsmutant successiue ad terminos di-
uersos: z q sunt in potētia ad diuersa esse q recipiunt a di-
uersis formis subalibus successiue ad eādē materiā isoz
mātibus: quatr nō est de dimēnsionib⁹ celi. C. Ad 2. m dicē-
dum q diuersi orbes sicut sunt orbis Jouis: orbis Satur-
ni differūt spē sicut intelligentie q eis appropant: sed de
orbibus ecētriciis eiusdē planete argumētū est difficilius
Dicūt tm q si qs poneret orbes illos hē motus ppios a
diuersis intelligentijs eis appropriatos: tūc pnter haberet
dicere illos fm spēm differre. Sed si ponam⁹ illos nō ha-
bere motū ppiū: sed solū moueri motu diurno ad motū
supioris sphere: sicut astrologi velle vidētur de oib⁹ ecē-
triciis pter qz lune z mercurij: tūc dicere possumus illos
eiusdē spē cū deferente illis in diguo in q intelligētia
motū ppiū inducit. C. Et cū dicat q plitas in diuiduorū
in eadē spē sit rōne materie. vey est vbi quodlibet eozuz
habet ppriā opationē: sic q vni nō ordinet ad opatiōem

alterius vel ambo ad opationes eiusdem tertij: quare non est in proposito: cum motus eccentricorum et deferentis ordinem ad motum et ad operationem ipsius planete. Et cum dicitur ulterius quod per stellata et non stellata eiusdem orbis non differunt specie, hoc est negandum: et tamen ex eis fit unum per se saltem de octava sphaera. Unum substantiam illarum partium specie differant: tamen continentur secundum formam: quia eadem est intelligentia appropriata est: et etiam secundum quantitatem. Nam quibus omnes quantitates horum inferiorum immediate fundentur in susceptivo eiusdem orbis: puta prima materia: non tamen est sic de quantitatibus supercelestium. Ille enim in sublimi specie differens inveniuntur quae adinvicem continentur: non in convenienter: sicut de quantitatibus medietatum virgine: cuius una medietas est viridis et alia sicca apud ponetes subam composita esse immediate sub in quantitatibus. Possent etiam dici omnes huiusmodi orbis totales siue motos proprios habere siue non specificiter differre: nec contra hoc esset demonstratio. Possent etiam teneri quod per stellata et non stellata eiusdem orbis sunt eiusdem speciei essentialiter. Negandum ulterius quod orbis totales minus adinvicem differant essentialiter partibus illis: sed abinvicem minus differant quantum ad luminis participationem. Ad tertium dicitur: quod omnis suba est materia vel forma vel compositum: vel medium inter materiam et formam. Unum Aristoteles per extremam dedit intelligere medium: tale autem est celum. Vel possumus dicere quod celum est quodammodo materia: quibus improprie per quodam subiectum accipitur: et quodammodo est forma per quodam est suba simplex actu extrinsecus. Ad quartum dicitur: quod non omne ens actu est actus vel huiusmodi actus: sed oportet addere tertium medium. scilicet vel medium inter purum actum et puram potentiam: et sub hoc comprehenditur celum. Ad auctoritates, ad primam dicitur: quod motor finite motus est intelligentia appropriata, et motor infinite motus est deus: quoniam an sit causa ut agens et finis: an ut finis tamen: postea discutietur. Ad aliam dicitur Aristoteles accipit ibi materiam improprie per substantiam ex qua celum consistere dicitur.

Finis primi physicorum.

Que quidem natura sunt omnia visum habitia in seipsis principium motus et statum. Textus corollarij.

De burleus septem notabilia dicitur in cometeoris positum in quorum declaratione dicit aliqua iudicentia correctione.

Et primo in declaratione tertij notabilia: ubi dicitur quod aer condensatus ultra dispositionem et convenientem rarefacit se per accensum acquirendo sibi raritatem naturalem: sed movet seipsum localiter per se ut accrat locum maiorem sibi naturalem cum locus ille minor in quo est non sit naturalis: et movendo se per se ad maiorem locum rarefacit se per accensum. Contra hoc arguitur quod talis aer rarefacit se per se: quoniam talis aer quod sit se reducere ad dispositionem sibi convenientem et per naturalem abijcere. Dispositio autem sibi convenientis est raritas quae per rarefactionem accipitur: et dispositio sibi disconveniens est densitas quae habet et quae abijcit per rarefactionem: nec ille locus minor est sibi violentus: dum fuerit in sphaera propria: sed naturalis: quoniam idem est locus naturalis totius homogenei et sue partis per Aristoteles 4° physici. sed alicuius sue parti ille locus est naturalis: ergo et per igitur quod aer est eius naturalis condensatus seipsum rarefacit per se: quod hoc non potest fieri sine motu locali: ideo movet seipsum per accensum quasi: et secundario motu locali querendo locum maiorem per accensum. per se autem querit raritatem tanquam dispositionem sibi convenientem.

Secundum dictum Burleus corrigendum est positum ab eo in declaratione septimi notabilis ubi quasi concludendo ex dicto infertur quod quod corpus naturale habet in se principium passivum omnium suorum motuum naturalium: vel ipsum est tale principium passivum: sed non omne corpus naturale habet in se principium activum cuiuslibet sui motus naturalis: non motus magis dicitur naturalis ratione principij passivi quam ratione principij activi. Contra illud arguitur: quod motus magis dicitur naturalis ratione principij quod est magis naturalis: per 3° sed forma quod est principium activum

motus magis naturalis quam quod est principium passivum: ut patet quod et c. Si quis tamen velle dicere posset quod motus dicitur magis naturalis intentione ratione principij activi: sed ratione principij passivi dicitur magis naturalis extrinsece ipsi mobili: et tu considera.

Tertio corrigendum est Burleus in 3° dicitur quod motus dicitur naturalis quod principium passivum propinquum in illi inclinatur: per principium propinquum intelligendo materiam cum gravitate aut alia dispositione accidentali. Contra quod omne principium passivum propinquum motus per se movetur: per 3°: sed nihil per se movetur nisi corpus existens per se. ut habet 6° physici. Et ergo materia cum aliqua dispositione accidentali non sit corpus per se existens: et ex parte non movetur per se. sequitur ergo quod ipsa non est principium passivum propinquum ipsi motus: sed tale est ipsum compositum aut corpus per se existens. Et dato illo sequitur quod calefactio esset motus naturalis a quo est falsum: quod per illum tendit a quo in corruptio. et probatur per 2°: quod materia quod est principium passivum propinquum in illa inclinatur cum ordinatur in generationem et subalterationem. Nec potest dici quod materia cum frigiditate sit principium passivum propinquum in calefactione. quod frigiditas non disponit materiam per talis motus: sed magis resistit. Dicitur est ergo quod ipsum compositum seu corpus per se existens quod movetur per se est principium propinquum ipsi motus. et quod dum ipsum inclinatur ad talem motum ille est naturalis sibi. dum autem illi inclinatur est sibi violentus: ideo calefactio est aque violenta: sed sit naturalis materiam.

De reductione vero a quo calefactio ad frigiditatem sibi naturalis calefaciente re motu plures inveniuntur modi dicitur. Quidam dicunt quod forma a quo agit in propria materia produciendo frigiditatem sibi naturalis sine in se. Alii dicunt quod agit cum frigiditate virtuali. Alii dicunt cum frigiditate remissa: quod regulatur a forma potest supra caliditate ea multo meliorem in a quo secum coexistens: quae caliditate forma a quo non regulatur: quod est sibi disconveniens et per naturalem. Burleus autem ponit quod talis infrigidatio aque fit a continere: et procedit aliquid agere ultra proprium gradum propter appetitum et inclinationem passivam ad gradum maiorem. Contra que potest argui: quod tunc a propter minoris in equalitatis perveniret actio. et non est impossibile per 3° per 2°. quod secundum illam rationem aliquis aer minus fridus infridaret aquam magis frigidam: modo minus fridum in infrigidando habet proportionem minoris in equalitatis ad magis fridum: quare et c. Et tamen fortius potest argui ponendo quod dum aqua est sibi aeri in friditate quod sibi immediate coniungat alia portio a quo sibi frida longe potentior in infridando quam sit ille aer: Et tunc quod virtus ista aqua addita alterabit aliam aquam prioris ad friditatem: an non? Si sicut sequitur quod simplex uniformis habet principium activum intrinsecum siue alteratio: cuius oppositum dicitur in declaratione cometeoris: si aqua addita non alterabit aquam prioris: ergo a fortiori nec aer: ex quo est minus potens in infrigidando quam aqua illa. ut casus supponit. Propter quod potest aliter responderi: quod an aqua illa sit uniformiter calida: aut difformiter? Si uniformiter tunc frigescit a continere ad gradum friditatis equalis gradui friditatis ipsius continens. Si vero fuerit difformiter calida: ut si forte coniungit: tunc partes multum fride calidas comixte agunt in illas ipsas infrigidando ad eam equalitatem: per quod tota a quo reddet frigidior quam prius: et etiam quod ipsum continens ubi partes a quo fride sunt continens frigidiores. Nec obstat quod partes a quo calide sunt maiores frigidie: per quod potest videatur eas partes fridas debere calefacere: sicut etiam ad agendum in aliquid extrinsecum: aut potentiores ut sensus ostendit: quoniam ad agendum adinvicem et disparitas ex parte forme subalis aque: que partes fridas regulat et adiuvat ad agendum in calidas et non est: sed magis ipsas partes calidas resistit ne agant in fridas. occurrit etiam medium ut fiat caliditas infridatio: et non friditas calefactio.

Lectul autem et idumetum et si aliquid huiusmodi generis est secundum quod quod sortitum est per declarationem vnaqueque et in quantum est ab arte neque unum habet ipetum mutationis inatum. sicut autem quod

stigit ipsis lapideis aut terreis eē aut mi-
rtis ex his hnt hoc tm. **Tex. cō. ij. Q. d. j.**

Olethic dubitari: An res artificiales
reali a nālib⁹ distinguant p
formas artificiales eis supadditas; Et iz Bur.
q sic dicēs: q forma domus ē forma absoluta
vel saltē sic esse sequit ad ei⁹ dicta: q̄uis illud

ponat in dubio. Est enī qualitas de quarta spē qualitat.

Sed circa hoc adhuc esset dubiū: An alicui⁹ for-
me artificialis ps aliqua a nā fuerit p.
ducta? Et videt q sic vbi ad eius cōstitutionem cōcurrat
lapis ex vno latere fm naturā debite figurat⁹: z ex alio fz
ariē. C̄tē esset dubiū an duaz figuraz eiusdē spēi spālīs
sime vna sit a nā pducta z alia fm artē. Et v⁹ q sic: qm vi
sus est lapis p̄ciosus h̄nō nāliter humanā figurā: z consi-
milē figurā habet alius ex arte vel potest habere.

Chaniste autē tenēt oppositū v⁹ q artificia-
lia nō distinguunt reali a nāli
bus p nouas formas artificiales supadditas: sed solū fm
rationē p h̄ q res diuersimode se hz fm pus z hz posteri⁹

Et si quis h̄ac viā defendere vellet: q̄uis non
sit vera: ad argumenta Bur. ad
eius oppositū facta sic posset r̄ndere. C̄Ad primū z secu-
dum simul cōcedēdo istā: Es in q̄tū es hz in se principitū
motus z quietis. z negādo istā: statua in q̄tū statua zc. da-
to q fiat reduplicatio eiusdē forme: sic cōcedim⁹ q hō i-
q̄tū homo est risibilis. z tñ negamus q hō in q̄tū anial
est risibilis: dato q fiat reduplicatio eiusdē forme. C̄Ad
tertiū dicit q artifex nihil facit. nec dicit ars habit⁹ facti-
uus: qz artifex ea mediāte aliqd faciat pter opationez: qd
prius nō erat: sed ex eo q faciat aliquid aliter se habere
q̄ prius: vñ artifex nec facit nouuz nec antiquū: sed facit
antiquū esse nouū: z sic se h̄re q vbi prius dicebatur anti-
quum: nūc dicit nouū. C̄Ad quartū dicit q dū artifex fa-
cit statua stat q nō facit aliquā rem extra antiam: nec tale
cōplexū: es est statua. facit tñ q si formaret hec ppositio:
es est statua: sic significās q esset vera: vbi forte pus non
erat: z causa est: qz facit q illud es hz aliter se q̄ pus: pro-
pter qd aliquid p̄dicatū accitiale de eo vere affirmatur
qd de eodē prius nō vere affirmabatur: z ex his patet re-
sponō ad omnia alia zc.

**Est igitur nā pncipiū alicui⁹ et cā mo-
uedi et q̄scēdi i eo i quo ē p̄mū et p se et
nō fm accns. **Tex. cōmē. ij. Et cōmēta-
tor et ista diffinitio materie ē manifesta
hic commento .iij. Q̄estio secunda.****

Intelligendum Burleū dice-
re d̄ intēione
Cōmentatoris q diffinitio data ab Ar. de na-
tura nō est demonstrabilis a priori cum sit p
se nota: q̄uis possit declarari a posteriori per
syllogismum p̄p̄theticum.

Linconiensis autē vult q ipa sit mālis: z q
ipsa possit dem̄fari a priori p
diffinitionē quā dicit formalē: q̄ est illud quo nālia in q̄tū
huius differūt ab artificialib⁹ in q̄tū huius. Ista enī diffi-
nitio ē formalis: qz dat per differētā q̄ sumit a forma. dif-
finitio autē Ari. est materialis: qz iz def p finē puta p morū
seu quietē: ibi tamē exprimit subiectū sub ratione subie-
cti cum dicitur eius in quo est: qz dicit debet materialis.

Si autem quis vellet cōcordare Linconiē.
sem cum cōmentatore: licet
forte opposita sēserit: dicere posset q cōmētator voluit
q diffinitio Ari. nō sit dem̄fabilis a priori tāq̄ aliqd igno-
uicū quo tñ stat q absolute sit a priori demōstrabilis.

Aduerte tamē vlti⁹ q fm expositionez Burlei
diffinitio nature sic habet intelligi: Na-
tura est nō fm accidēs: z p hoc differt ab artificialib⁹ que
agūt in ppria suba: sed p accns vtars medicine cū qe me-
dicus exiēs sanat seipm primū pncipiū. i. pncipale p̄nci-
piū aciuū: et p vel: causa. s. passiuā: z p hoc differt a graui-
tate z alijs h̄mōi accitib⁹ q̄ sunt in s̄tra immediate cōcur-
rentia ad motū vel quietē: sed nō cōcurrunt pncipalr: qz
nō sunt nature sed entia fm naturā motus. et p vel: q̄tis
eius in quo est p se: z p hoc differt naturale ab artificiali:
qz artificialē nō habet in q̄tū artificiale in se pncipiū sui
motus vel sue q̄tis sicut naturale. Et nota q primū dz su-
mi p pncipali: z nō p imediato: vt Aucēna z Linconien-
sis sumperūt: qm vbi sumeret p imediato statim argue-
ret q ars saltādī esset natura: p̄bat: qz ipa nō est fm acci-
dens pncipiū primū siue imediātū vel cā motus vel qe-
tis zc. C̄tē forma subalis ē natura. z s̄tr mā: z tñ nō sunt
pncipia p̄p̄nqua seu cause mot⁹ vel q̄tis: sed p̄currunt
mediātib⁹ dispōnib⁹ z in s̄tris q̄ nō s̄tr nature: sunt tñ p̄n-
cipia pncipalis sue cāe: z ex p̄nti nature vidētū est.

Alii autem exponūt hanc diffinitōnē sumendo
ly et copulatiu. z dicit q natura ce-
li est pncipiū et causa motus ipius fm formā: z q̄tis fm
subm. z s̄tr natura terre est p̄m⁹ z cā motus eius in apti-
tudine cū sit apta nata moueri ex q̄ alia terra eiusdē spēi
cū ea mouet: z est pncipiū z cā q̄tis eius in actu. Sz q
ista diffō nō possit saluari capiēdo ly et copulatiu arguit
qz pncipiū z cā aut sumunt p eodē p̄cte: aut principitū su-
mit p p̄n⁹ actiuo: z cā p pncipio passiuo. si p̄ nō: tūc diffō
esset nugatoria. si scūdo mo: tūc illa diffō de illa diceret
nā: qz nulla nā est p̄m⁹ actiuū z passiuū motus zc. sic nul-
la natura ē mā z forma. Itē dū natura ē p̄m⁹ seu cā motus
nō est pncipiū seu cā q̄tis: q̄re zc. C̄Scias tñ q Burle⁹
dicit q qes q̄ ponit in diffō nāe ē qes in termino ad quē
q̄ nō cōtrariat motui. C̄Sz hoc arguit. q̄cūqz p̄nt iesse
eidē subō successiue z nō s̄tr illa s̄tr p̄ria: vt p̄z ex diffōe p̄-
rior: sed mot⁹ z qes in termino ad quē sunt h̄mōi: igit zc.
C̄Dōi ergo alr r̄nderi ad argumētū Burlei: dicēdo p̄ria
esse duplicia. Quedā sunt quoz nullū ordinat in alterū:
vt caliditas z frigiditas zc. z de talibus solū debet intelli-
gi autētas Ari. 4° meta. dū dicit: q nullū agēs est p se pro-
ductiuū duoz p̄rior. Alia autē s̄tr p̄ria: quoz vnū in alte-
rū ordinat: sicut sunt motus z qes in termino ad quem: z
agēs p se pductiuū vnū illoz: est etiā alteri⁹ p se illoz p-
ductiuū. qd enim est p se causa ordinati per se in aliq̄ez
finē: est etiā per se causa illius finis.

Intellige vltorius fm cōmētatorē q ens
pncipalr diuiditur i
iubstātiā z accns: nō tanq̄ in differētias essentielles: quia
tales nō hz: sed tanq̄ in ptes subiectiuas: z diuidit in po-
tentiā z actū tanq̄ in differētias modales z nō essentielles:
qz tūc in p̄dicamēto in quo respiret vnū eoz nō respiret al-
terū: vt de rōnali z irrōnali cōtingit respectu aialis: cū tñ
in quolibet p̄dicamēto act⁹ z potētia respiciātur. C̄D̄hs er-
go nālis hz supponere z cōcedere q tā forma qz mā ē s̄ba
et q mā est suba in potētia: z forma ē suba p quā cōposi-
tū est in actu: nec hz ista p̄bare cū tales p̄p̄nes sint me-
taphysice: nec p̄siderat p̄hs de suba in v̄ti: sed p cōp̄tōez
ad trāsmutationē. C̄Ally tñ volūt q ille p̄p̄es tā a natu-
rali qz a metaphico p̄nt dem̄fari: licz p media diuersa: sic
eclypsim in esse lune dem̄fat a p̄ho p̄ dyametralē interpo-
sitionē terre inter solē z lunā tanq̄ p mediū. C̄Ab astro-
logo aut p solē esse in capite vel in cauda draconis: sic in
p̄posito dicit. C̄tñ p̄hs nālis dem̄fat mān esse subam in
potētia ad oēs formas gnandas. Metaphysicus vō p h̄q
est ens positiuū: qd nec ē actus nec intrinsece actū inclu-
dit. S̄tr dem̄fat naturalis: q forma ē illud p qd cōposi-
tū est in actu: p h̄ q est termin⁹ ad quē trāsmutatiois. Metaphysicus vō p h̄ q oē qd ē p̄fectio alicui⁹ ē act⁹ illi⁹: sed

forma est perfectio cōpositi: quare zc.

Sed tūc est dubiū: vtrū forma sit pfectior cōpositi
to vt dicit Cōmēta. z in h inueniunt
diuerse vie. Cōmēta. vj velle vt dictū ē qz forma ē pfecti
oz cōposito: sicut ēi multi imaginant de latitudine vnifoz
mter diffozm: qz pō ei⁹ intēsiōz ē intēsiōz tota latitudine:
volētes itēsiōnē salis latitudis cōrēdere gradui medio.
Cāly tū ē eō vt innuit Bur. vj qz cōpositū est pfectū for
ma: imaginātes qz ex pfectiōe māc fil cū pfectiōe forme re
sultat vna totalis pfectio ipi⁹ cōpositū q est aliq eaz: sic ēt
cōiter ponit qz intēsiō q̄lratū sit p additiōnē ḡd⁹ ad ḡdū
circa idē subm vtroqz remanēte. Cāly aut volunt qz for
ma z cōpositū sūt eq̄lis pfectiōis: vñ dicūt qz lz in cōposito
pfectiōi forme addat pfectio māe: nō tñ ex illis resultat p
fectio maior: qz pfectio materie includit in pfectiōe forme
nec segtur: quācūqz pfectiōnē hz forma: hz cōpositū: z cū
hoc cōpositū hz aliā pfectiōnē: ḡ cōpositū ē maioris pfe
ctiōis. sicut nō segtur: quēcūqz gradū albedis hz. a. latitu
do hz. b. latitudo: z cū hoc aliu hz b latitudo: ḡ. b. latitudo
est intēsiōz. a. latitudine. pōsito enī qz. b. sit latitudo albe
dinis. a. nō gradu actu: z. a. sit medietas eius intensiōz: est
antecedēs verum z p̄is falsum: quare zc.

Demōstrat at et q magis physica qz
mathematica vt perspectiua et armonia
ca et astrologia. Cōtrario. n. quodā mō
se hnt cū geometria. Geometria qdē. n.
phiscā itēdit lineā: sed nō inq̄ntū pby si
cā: lz perspectiua qdē mathematicā line
am: lz nō inq̄ntū mathematica lz inq̄ntū
est physica. Tex. cōmē. xx. Questio. iij

Abitari ^{tolet hic: Cū scie medie i}
ter mathe^{as} z nāles cuius
modi sūt p̄pectiua astrologia z musica sint ma
gis nāles qz mathe^{as}: Et argi qz nō. qz si scie
medie essent magis nāles qz mathe^{as}: aut h el
set rōne pncipioz q̄ numerēt a nālib⁹ z nō a mathe^{as}: aut
hoc esset rōne suoz suboz sili mō: sed neutrū hoz p̄tigit
igif. p̄z p̄na. z maior ex sufficiētū diuisiōe. mior aut decla
raf: z p qz nō rōne p̄ncip: qm̄ scie medie sumūt sua p̄na a
mathematicis vj. geometria z arismetica: vt cōstat. C²
qz nō rōne suboz: qm̄ linea visualis q̄ est subm in p̄pectu
ua: z magnitudo celestis q̄ est subm in astrologia: z nūe
rus sonorus q̄ est subm i musica subijciunt p̄nuo z nūe
ro: q̄ sūt suba in geometria z arismetica: quare zc.

In oppositū est Arist. in lra: in illa pte. Demō
strant aut z q magis physica.

Pro qōne intelligēdū qz sciarū qdā est mathe
matica pura z hec incipit a nō abstra
cto z terminat in abstractū: vt geometria z arismetica.
Quedā ē nālis: z hec incipit a nō abstracto: z teriat i nō
abstractū. quedā ē mathe^{as} nō pura: z h^{ic} incipit ab abstra
cto z teriat in nō abstractū: cuiusmodi sūt sciētie medie.
C² qz p̄z qz lz p̄sideratio nālis ordine nature z apud itel
lectū sit media: qm̄ pus nāliter est linea q̄ sit termin⁹ cor
poris nālis: z pus ē nāliter termin⁹ corporis nālis q̄ sit vi
sualis: tñ quo ad esse abstractū vñ nō: p̄sideratio mathe^{as}
nō pure ē media iter p̄siderationē pure mathe^{as} z p̄side
rationē nāle. Mā p̄side^o pure mathe^{as} est simplr abstra
cta: p̄side^o nālis nō ē abstracta: p̄sideratio aut mathematica
tice nō pure ē abstracta: sed nō ita sic mathematica pure.

Hoc premissis ad qōem dōm qz scie medie
sunt magis nāles qz mathe^{as}
Hec z pōi qd̄n p̄r p̄bari vel declarari. rōne certitudis:
rōne finis: rōne denoiatiōis z rōne inceptiōis z definitio
nis in sua p̄sideratiōe. C² sint magis nāles qz mathe^{as}

rōne certitudis p̄z: qz eoz certitudo nō ē tāta sicut mathe
matica pure: sed peise sicut scie nālis. est. n. cōposita ex cer
titudine mathe^{as} pure z nālis scie: q̄rū scda ē minor: tō illi
equat: sic si fuerit vna copulatiua cui⁹ vna ps sit alta cer
tior nō erit tota copulatiua certior p̄te certitudis mioris:
sed tāte p̄use. Et qz certitudo sciaz mediaz talr cōponat
p̄z: qz eaz subra q̄ in eis maioris existūt certitudis cōpo
nunt ex teris: quoz aliq sūt scie mathe^{as}: z aliq scie nāles
C² scie medie sint magis nāles rōne finis ondit ex hoc
qz incipiūt suā cōsideratiōez a mathematica z termināt i
nāle: a fine aut tāqz ab optio ē sumēda rei denoiatio: cū fi
nis sit cā cāz. C² rōne denoiatiōis idē ondit: qm̄ denoi
tio pon⁹ sumi d̄z a deterioratiōe q̄ ponit in subo tāqz forma
le q̄z a deterabiilit qd̄ illic ponit veluti māe. In subo aut
sciaz mediaz termin⁹ mathematic^{as} ē deteriorabile: z teri⁹
nālis ē deterioratio et: vt p̄z de linea visuali: z nūero sono
rū: z reliqz h̄z. C² rōne aut inceptiōis z definitiōis i sua cō
sideratiōe et p̄z: cū scie medie incipiūt z desinat in sua p̄
deratiōe p̄use mō opposito mathe^{as} pure: vt ponit Ar. i
lra: z declaratiū ē sup̄ra: sed nō sic se hnt ad sciam nāle: z
eaz oim p̄siderātes in nō abstractū terient: q̄re zc. Ex
his solui poterit ad rōnes in p̄na factas. C² z. Licz ita sit
vt ponit p̄cedēs: tñ scie medie magis appellant mathe
matica qz naturales: aut qz inde incipiūt: aut qz illis subal
ternant: aut qz simul cū eis consueuerūt adisci.

Sed adhuc ^{ouit dubiū: qz cū scie medie nō di}
stinguant a nāle ex pte rez p̄sidera
tarū p eas: qz de eisdē reb⁹ p̄siderāt: vñ qz distinguātur
rōne modi p̄siderādū: hoc aut ē sim de astrologia q̄ p̄side
rat de figur⁹ z motib⁹ planetarū eo mō q̄ nālis. C² Rūndē
qz alio⁹ p̄siderat scia nālis mot⁹ planetaz z alio⁹ astro
logia: qm̄ scia nālis p̄siderat motus planetaz in eo qz sunt
motus corporū p̄physicū. Astrologia vō eisdē motus cō
siderat: nō inq̄ntū motus: nec inq̄ntū sūt p̄physicū corporū:
sed vt p eos hz eoz velocitatē z tarditatē repit maior aut
minor distātia planetarū adinuicē. p̄siderāt ḡ mot⁹ tales
a nāle vt physici sūt. Ab astrologo vō magi vt sūt q̄tuer p
respectū ad p̄pinq̄tatē aut distātia plāetarū. C² Silt p̄bs
nālis p̄bat sphericitatē de sole aut luna s̄m qz talis figura
uest eis s̄m nām: z hoc aut corpi nobilissimo nobilior cō
petit figura: aut ex pte motus circularis: vt p̄z ex libro ce
li z mūdi. C² Astrolog⁹ aut p̄siderat figurā abstracte: z p̄
bat sphericitatē de luna nō curādo an sciam nālit aut
accidētāl: z hoc p effectū aut p cām felicitatis. p effectū
qdē: vt qz p̄ducit effectū sphericū eclipsando p̄te spheri
cā solis. p cām vō vt p diffōez: qz oēs ei⁹ linee recte ducte
de cētro ad circūferētiā sunt equales zc.

Auicēna aut dixit q nālis si loq̄tur ni
si de materia p̄pinq̄vnicuibz enti. de pri
ma aut nō p̄siderat nisi p̄m⁹ philosoph⁹
ei peccauit. Cōmētator cōmento. xxij.

Sc intelligēdū ^{Auerroym Auicē}
ne aduersari i h qz
dicit qz nālis nō p̄siderat de mā p̄ma sed solū p̄
mus p̄bs: cui⁹ motiū fuit: qz null⁹ artifex p̄bat
cās sui subctū: cū ois talis p̄batio fit p̄pora q̄ nō p̄tinet ad
sciam illā: sed ad sciam sup̄iorē. C² Auicēna dicit Auē. qz
lz null⁹ artifex p̄bat cās sui suba priori: nō tñ incōuenit
eas p̄bare a posteriori qm̄ latuerint p̄signa p̄uenibilia p̄
pria illi art: sicut facit Ari. in demofatiōe materie p̄me p̄ h
qz ē ingnabilis z incor⁹: vt patuit p̄bur. C² Et hz Auē.
motiū qz nālis p̄sideret mām cōem oib⁹ corporū natura
libus: qm̄ sicut si daret aliqz ars cōis oib⁹ artificijs illa cō
sideraret materiā cōem oib⁹ illis: ita qz daf scia naturalis
cōis oib⁹ naturalib⁹ reb⁹: vt illa q̄ hic h̄r: segt naturalem
sciam materiā cōem oibus p̄physicis corporibus conside
rare: z hec est materia prima.

Albertus vo Auicēne optm^o de fefator diē studi
um Auerrorū fuisse in p̄dicēdo p̄ib^o
fuis. Et ponit vnā diffictionē p̄ quā Auicēna faluat: dicēs
q̄ duplex ē mā p̄ma. s. p̄ p̄ma siue simplr p̄ma: z ē mā acce
pta fm q̄ ē ps entis diuidēs ens simplr: z de tali nō itro
mittit se p̄ p̄fic: nec a p̄ori nec a poste^r: q̄ signū cōuerti
bile cū tali mā trāscēdu p̄siderationē nālē. z h̄ vult Auic.
Alia aut ē mā p̄ma in gnē solū. s. p̄ p̄ficorū: z est mā vt ē
principiū corpis trāsmutabilis: z de tali itro mittit se p̄ p̄
ficus: vt p̄bat Auerr. z hoc nō negauit Auicēna.

Intelligēdū vltēr^o q̄ p̄sideratio nālīs de qd
ditate formarū teriat ad aiam hu
manā tanq̄ ad formā nobiliozē inter formas: de q̄rū qd
ditatib^o p̄siderat. Cōsideratio t̄m natural^{is} q̄zū ad esse for
marū nō teriat ad ipam: cū p̄bet fcia natural^{is} p̄ eternitatez
mot^o subāz abstraciā esse: vt p̄z ex doctrina. s. p̄ p̄ficorū.

Sed cōtra Quia p̄ qd dicitur forme: aut intelligit^r
forma vt p̄cipif p̄ diffōez er^o pure qd
ditatiū: aut vt p̄ cōcipif p̄ aliqua er^o diffōem: nō p̄ximū:
q̄ nālīs nullā formā cōsiderat diffōe pure qd dicitur: s̄z
metaphic^o illud facit. Si aut dicitur scdm̄: tūc arguit q̄ p̄
deratio nālīs nō terminat ad aiam hūanā in p̄siderando
qd dicitur: cū in scia nālī possit haberi notitia de p̄mo mo
toze p̄ diffinitionē fm q̄ est p̄imus motor vt sciēdo q̄ ē
motor om̄ino immobilis: aut aliquod tale.

Respōderi pōt q̄ p̄ qd dicitur intelligit res vt cō
cipif p̄ diffōem suā acceptā ab er^o p̄
ma opatiōe. Et nālīs bñ diffinit aiam hūanā p̄ intelligere
qd est p̄ma eius opatio: sed nullā supiozē formā sic diffi
nit: imo si aliqua talē formā diffinit: erit eius diffinitio ac
cepta a secūda seu a posteriori opatione: z non sibi p̄pria:
vt est mouere: aut aliud huiusmodi: quare zc.

Cāno qdem igitur mō cā d̄r ex quo fit
aliqud cū iust sicut es statue et argētū p̄bia
la et hoz gnā. Alio aut mō vt spēs et exē
plū. Ampli^o vñ p̄ncipiū mutatiōis p̄mū
aut getis ē vt p̄siliās cā et p̄f: filij et oīo fa
ciēs facti et cōmutās cōitati. Adhuc aut
quēadmodū finis. Tex. cōmē. xxviij.

Intellige fm Burf. q̄ q̄duplex est cā
efficiēs. Quēdā d̄r p̄siliās: et
hec repit in agētib^o a p̄posito: vt qm̄ m̄gr dat for
mā z modū discipulis suis quō dom^o fieri debe
at. Alia d̄r p̄z: z hec ē p̄parās z disponēs mām p̄ forma in
troducēda. Alia d̄r faciēs facti: z hec ē coadiuuās: z q̄ ad
finē alienū opatur: vt si fortes traheret nauē ad seruitiū
platonis. Alia d̄r cōmutās cōmutati: z hec ē cā p̄ficiēs z i
ducēs formā in mā. Cēgidi^o aut velle v̄z q̄ p̄m^o p̄mum
vñ est mor^o debebat intelligi cā efficiēs p̄ncipalis: z p̄ cōfi
liās instralis seu secūdaria. z q̄ p̄z denotat cām effectiuā
seu p̄ncipalē z faciēs z cōmutās denotēt cās effectiuas
vles. vñ faciēs in pl^o se h̄z q̄z p̄z. z mouēs in plus se h̄z q̄z
agēs. Cēz alij ponūt talē sufficiētā cāz efficiētū. Dis
cā efficiēs vel ē vles vel p̄ncipalis. Si ē p̄ncipalis: vel ē cā
p̄se: z hec d̄r p̄f. vel ē cā p̄ accūs: z hec d̄r p̄siliās. Si vles:
vel ē i mā q̄ trāsmutat vt iustitū celest^{is}: z hec d̄r faciēs facti
vñ ē i mā vt de^r z intelligē: z h̄ d̄r trāsmutat: trāsmutati.

Ordo aut q̄tuoz genēz cāz in p̄ortate z poste^r
q̄dupl^r sumi pōt. Cēp fm ipaz cārum
ppingtatē ad ipm̄ causatū: z sic p̄ mā ex q̄ p̄ motū ipz cāf
post seqtur forma ipm̄ cōplēs i actu: postea ē p̄m^o mouēs
a quo p̄sūt mot^o: z vltio subseqt finis q̄ est termin^o er^o: z
hōc ordinē tenuit Ar. in enūeratione cāz. Cē^o sumit or
do fm ipaz cārum intētiōē: z h̄ mō p̄oz ē finis q̄ ē cā cāru:
et q̄z finis mouet efficiēs ipm̄ efficiēs ē secūda: z q̄z effici
ens mouet ipam formā in mām introducēdo: iō tertia est

forma: z vltia ē mā. Cē^o sumit ordo cāz fm iparū eē: z sic
p̄ma ē efficiēs: z mā q̄ ab ipō mouet. z ē forma q̄ ab effici
ente p̄ducit in mā: z q̄ta ē finis ab efficiēte p̄ suā opatio
nē intē^r. Cē^o sumit ordo cāz fm rōem mouēdi: z h̄ mō
forma ē p̄ma. z efficiēs. z finis. vltia mā. z h̄ signū Alber.
Cē^o de demōstratiōe at circulari an sit polis: z quō: vide a me
sup p̄mo de aia. nec h̄c illud pono ne idē pluries repetat

Materia est triplex. s. in qua: ex qua z circa quā. et
uerū q̄libet istarū est triplex. Mā mā ex
qua: aut ē alteratiōis t̄m: vt panis ē mā sanguis. aut cōpo
sitiōis t̄m: vt lapis ē materia dom^o: aut alteratiōis z cōpo
sitiōis: sicut sūt elnta q̄ d̄r materia mixti. Cē^o sūt materia
in qua ē triplex. p̄ mō q̄libet qd alteri subijct^o ē materia
ill^o. z mō min^o p̄fectū d̄r materia respectu magis p̄fecti:
q̄z magis p̄fectū ē in illo p̄cipitūe. z mō infer^o d̄r mate
ria respectu sui supioris. Cē^o sūt materia circa quā est tri
plex. p̄ mō ē materia obiectua respectu alicui^o potēte cog
nitūe: z sic verū siue qd dicitur d̄r materia intell^o: vt co
lor visus. z mō ē materia circa quā occurrens in opatiōe
artis seu virtutis: z sic diuinit d̄r materia liberal^{is}. z mō
d̄r materia circa quā illud qd versat p̄sideratio alicuius
scie p̄ncipal^r. q̄r sub m̄ alie^o scie dicitur esse er^o materia.

Forma m̄mpl^r d̄r. qm̄ aut est ex rē: z sic magis p̄fe
ctū d̄r forma respectu min^o p̄fecti: aut ē itra
rem: z hoc mō dupl^r. vel declarās getē: z sic p̄se supius ē
forma p̄ se inferioris vel p̄ficiēs materiā. z h̄ dupl^r: vñ vni
us spēt t̄m: z hec d̄r spēs: vt forma ligni vel lapidis: vel di
uersarū spērū: z hoc iterū dupl^r: vt vel ille materie h̄nt
vnitate ordīs t̄m ita q̄ ex illis p̄stituat totū p̄ solā ordina
tionē: vel p̄ solū p̄actū nō p̄currēte alteratiōe: z talis for
ma d̄r totū: vt aceruus: vel exercit^o: aut ciuitas p̄ respectū
ad ptes suas dicit totū a forma. Aut ille materie diuersaz
spērū h̄nt vnitate nō solū ordīs: sed alteratiōis etiā siue
ex alteratiōe p̄uia vt in oximelle: cōponit em̄ ex aceto et
melle: nō solū cōtactu seu ordine cōponētū: sed etiā alte
ratiōe eozū p̄currēte: sic q̄ forma p̄ficiēs materiā aut ē al
teratiōis t̄m: z talis est spēs. aut cōpositiōis t̄m: z talis est
totū: aut ē alteratiōis z cōpositiōis: z hec d̄r cōpositio. Bñ
ma d̄r alteratiōis t̄m: q̄z inducit p̄ alteratiōem nō facta cō
positiōe materierū spē diuersaz adinuitē. Scda d̄r cōpo
sitiōis t̄m: q̄z fit ex pluriū cōpositiōe nō p̄uia alteratione.
Tertia d̄r cōpositio vtrōq̄z modo: q̄z fit pluriū diuersozū specie
compositio: z cū hoc etiam alteratio p̄cedit.

Efficiēs multipl^r d̄r. aliqui em̄ h̄z mathe^o finis d̄r
efficiēs: qm̄ q̄ sūt: pp̄ finē sūt. finis enī ne
cessitat agēs: z agēs necessitat formā: z forma materiā. s̄z
efficiēs pp̄rie aut ē illud qd statuit finē: aut ea q̄ sūt ad finē
et h̄ efficiēs d̄r p̄siliās qd repit i agētib^o a p̄posito. Cē^o alio
mō d̄r efficiēs in opando: z hoc aut applicādo actua pas
siue: z h̄ efficiēs ē cā p̄ accūs. z vocat ab Ari. vt medicus.
Cē^o alio^o d̄r efficiēs qd dispōit m̄az: vt semē aut p̄f. Cē^o alio^o
est efficiēs qd formā inducit: vt faciēs aut trāsmutans: et
sub his duob^o modis cōprehēdi d̄z agēs adiuuans.

Finis aut est duplex: quidā euēt^o vt q̄ euenit p̄ter in
tentiōem agētis: z qdā intētus vt q̄ intendit ab
agēte. p̄mus indifferēt pōt esse bon^o vel mal^o: z pōt esse
nec bon^o: nec apparēs bon^o: sed scda ē: aut bon^o vt in agē
tib^o nālīb^o. aut si nō ē bon^o saltē appet bon^o: vt in agētib^o
volūtarijs. Cē^o finis intē^r ē duplex: qdā gnātois vt forma
et qdā rei genite. z hic iterū ē duplex: q̄z qdā p̄maria intē
tiōe: z qdā secūdaria intētiōe. vbi grā. finis hoīs p̄maria in
tētiōe est esse perpetuū fm̄ specie: aut esse similit^o p̄mo.
Sed finis hoīs secūdaria intētiōe est: vt cape vxorē: aut si
bi silem gnāre: qm̄ hec p̄pter p̄riora intēdunt. Et q̄libet
horū est duplex. s. quo z grā cuius: finis vltim^o ē grā cui^o
et alij fines sūt quo. Cē^o assilari p̄mo ē finis p̄maria inten
tione grā cui^o. esse aut p̄petuū fm̄ specie est finis p̄maria
intētiōe quo: q̄z est p̄pter aliū. Silt^o gnāre sibi sile est fi
nis secūdaria intētiōe grā cuius. Lape aut vxorē est finis

secundaria intentione quo. **C**Adverte insup nō inconueniri idem respectu eiusdē esse materiā & formā: diuersimode tamē acceptū. vñ littere vt ptes syllabe sūt eius materia: sed vt diffiniūt sūt eius forma: sicut aīal vt totū ad hoīem est forma: sed vt p̄ hīc p̄ differētiā z est ps eius dī ip̄i mā.

CSi q̄rat que causari ad effectum magis p̄currit an oēs p̄currat equalit̄? Dicit̄ qd̄ q̄ cāe intrinsece magis cōcur runt: z alij q̄ oēs equalit̄ loquēdo solū de causis p̄ se zc.

Coportet aut̄ sp̄ cām vniuscuiusq̄ summā q̄rere: sicut et i alijs. **Tex. cō. xxxviij.**

Intellige

q̄ istā l̄r am aliter exponit cōmētator z aliter Albertus. nā cōmētator p̄ causam summā siue vltimā in q̄ōne vt dicit alia trāslatio intelligit cām p̄p̄inuas: q̄ habita cessat questio. Albertus vō p̄ cām summā itelligit causam remotissimā: q̄ hita cā p̄ima effectui contingit dubitare de cā illius: z vltius: de cā illi⁹ cause: nec cessat bit q̄ donec habuerimus cām remotissimā q̄ in scia est p̄ se nota. z illa est cā p̄ma a qua incipit scia p̄ se: z vtriq̄ ad aptat exēplū Ari. ad suū p̄positū. **Uñ fm̄ cōmētatorē ars edificadi est cā p̄ima edificatiōis. z fm̄ Albert. est causa remota: Sed quicquid sit de exēplo: dictū cōmētatoris verū est in processu cōpositiuo: vt dictum Alberti in processu resolutionis: quare zc.**

CQuidā enim et si sint an nō dubitatur. **N**ihil enī fieri a fortuna dignū: sed oīs cā aliā cām determinatā. **Textu cōmēti. xl.**

De casu

et fortuna apud antiquos varie exiterunt opinionones. **C**Quidā enim vidētes oīa a causis fieri determinatos: casum et fortunā nihil esse dixerūt. **C**Alij aut̄ vidētes planetas interdū directe z interdū retrograde moueri celū et stellas ac motus eoz a casu z fortuna fieri dixerūt. **C**Et d̄ siderates aut̄ in his inferioribus ex determinatis causis determinatos effectus p̄ducit: vt ex semine oliue oliua: z nō aliud viuēs: z ita de alijs: hī nihil casuale z fortunatum esse voluerūt. **N**ōnulli aut̄ casum z fortunā cās accidētā: les: z vt in pauciorib⁹ agētes esse p̄spiciētes: z in finitis modis varijs p̄tingētes cū illud qd̄ infinitis modis cōtingit sit humano intellectui imāifestū. **I**deo casum z fortunā causas hūano intellectui incognitas nūciauerūt: z q̄o minis felicitatē ad infelicitatē in potestate fortune esse putabant: ideo fortunā diuinū nūmen esse dixerūt. **C**ui temp lum constituerūt: ac idolū quod in rota positū erat propter fortune varietatē: z cecum propter improvidentiam fortunatorū: z dimidiū albū z dimidiū nigrū: propter eufortunium z infortunium: que sunt partes fortune.

Harū autem opinioni nulla vera esse putat. **P**rima quidē: q̄ multa a casu z fortuna fieri cōspiciunt. **S**ecunda quidē: quia cōtrariū dic eius quod poni debeat. **I**n sup̄celestib⁹. n. oīa in euitabiliter fieri debem⁹: z per p̄is non a casu nec a fortuna. **I**n his vō inferiorib⁹ multa causalia ac fortuita cōperiuntur. **T**ertia vō peccat: quia nlla est causa que sit nāliter ab homine ignorata: quare zc. **C**Uidef̄ tñ ex quibusdā casus z fortunā i celo repit: qm̄ nos multos dicimus fortunatos vel infortunatos esse: nō nisi p̄pter ea que sibi accidūt ex influxibus astroz sup̄celestiū. **U**nde dicimus hominem fortunatū natū fuisse in bona cōstellatione: z oppositum de infortunato. **C**Uic p̄t̄ r̄ideri q̄ casus siue fortuna dupliciter accipit. **U**no mō p̄ dispositionib⁹ sup̄celestib⁹ aut influxibus respiciētib⁹ talē vel talē effectū: vt natiuitatem hui⁹ vel illius: z hīc nō proprie dicit̄ casus siue fortuna: sed fatū. **Z** de hoc nō loquit̄ **A**risto. hīc: quia nō per tinet ad hanc sciētiā sed ad astrologiā. **I**psū aut̄ fatū dicunt astrologi nō necessitare operationes que a nostra

voluntate dependet: sed ad eas nos inclinare: quare dicitur q̄ sapiens dominabit̄ astris: q̄uis aliqui poete op̄positū sentiant: de quoz numero fuit **S**eneca dicens q̄ fata volentē ducūt: z nolentē trahunt. **C**Uo p̄ter ea ponunt tres deas fatales: quarū p̄ma nomine **L**otho stami na super colo disponit. **S**ecunda nomine **L**achets stami na sic de posita in filiz reduct. **T**ertia noīe **A**mirzopos filiū ordinat ac rūpit. vñ versus. **L**otho colū bātilat. nec **L**achets **A**thzopos occat. **C**Et d̄ n̄r humane vite cursum significare. nam cū stamina disponunt: tūc infans ex vtero nascit̄. **C**ū filiū sit ex stamimb⁹: tūc natus p̄ eius etates currit. **C**ū rumpit filiū: natus redit ad mortē. **S**ed hec velut fabulosa ab hac sciētia sunt abijciēda. **C**Alio aut̄ mō capi tur casus siue fortuna p̄ cā de p̄ accidēs extra semp z frequenter: vt post apparebit. **E**t de tali hīc inquit̄ **A**risto. et huiusmodi casus siue fortuna nō repitur.

Sed contra

dicta arguit̄ p̄bandō in celo repit̄ casum siue fortunā hoc vltimo modo qm̄ eclip̄sis lune fit extra semp z frequētē: z p̄ter intētionē agētis: ergo ē a casu siue a fortuna: p̄na p̄z. z inferius declarabit̄. z anō p̄bat: q̄ eclip̄sis lune nō intēdit a motore orbis lune: nā motor orbis lune nō intēdit ei⁹ p̄fectionē: vt puta lumis p̄uationēz. **N**ūc d̄ q̄ eclip̄sis lune nō ē a casu siue a fortuna: q̄ effectus casualis siue fortuitus sit p̄ter intētionē agētis: qd̄ neq̄ intēdit: neq̄ p̄cogno scit talē effectū. **S**ed nō est sic de motore orbis lune: quia eclip̄sim futurā p̄cogno scit: lz ip̄am nō intēdat. **C**Uel dī ci p̄t̄ q̄ casus siue fortuna est cā p̄ accidēs: qm̄ ei⁹ effect⁹ ab alia cā fieri p̄t̄ ip̄a nō cōcurrēt: sed motor lune nō est causa p̄ accidēs eclip̄sis: q̄uis ab eo fiat extra semp z frequēter: imo est ei⁹ cā p̄ se: cū nō possit fieri eo nō concurrētē. **C**Uel saltē dicit̄ potest q̄ effectus casualis siue fortuitus p̄t̄ fieri ab alijs causis fm̄ specīē ab illis a quibus sit: sed nō eclip̄sis: imo necessario dum fit: sit ab eisdē zc.

CPrimū qd̄ igitur qm̄ vidim⁹ alia qd̄ sp̄ similiter fieri alia aut̄ sicut frequētē. **Q**uedā sunt extra hoc. **Tex. cō. xlvij.**

Rimū

dubiū qd̄ mouet̄ in materia de p̄n genib⁹ equalit̄ est. **A**n in potētis actu p̄ uis p̄tingētia cōlis inueniat̄? **C**Et d̄ a **B**ur. q̄ voluntas est equaliter contingens respectu effectuum oppositorū: vt nolle z velle tanq̄ totalis per se causa particularis nō indigēs in hoc ab alio determinari. **N**ō mo etiā est equalit̄ cōtingens respectu oppositorū effectuum: sed nō tanq̄ causa totalis: z p̄ se sufficiens particularis: sed oportet vt in hoc ab alio determinet̄. s. a volūtate vel appetitu: vt magis vnū effectū p̄ducatur q̄ eius oppositū. **E**t filr̄ ē de potētia motiua fm̄ locū z alijs h̄mōi. **C**Sz de causis actiuis mer e nālibus manifestū ē cās vles esse equaliter in differētes ad effect⁹ oppositos: nō tñ sūt p̄ se sufficientes ad eoz p̄ductionē: sed oīs etiā p̄currere agentia particularia eas deteriantia magi ad vni⁹ p̄ductiōz q̄ alteri⁹.

Tota ergo

dubitatio est de causis mere nālibus particularibus: an aliq̄ sit q̄ tanq̄ totalis z p̄ se cā particularis sit equaliter oppositorū effectuum productiua. **E**t ad hoc dicit̄ **B**ur. q̄ si capiat̄ talis cā cū sufficienti eius applicatiōe ad passum tunc est ita determinata ad agēdū q̄ nō ad nō agēdū. **V**bi aut̄ nō sit applicata stat q̄ sit respectu oppositorū effectuum equalit̄ contingens vt. a. ignis nō approximatus. b. cōbustibili est equalit̄ p̄rigens ad ip̄m cōburendū z nō cōburendū. **C**Et vlteri⁹ dicit̄ volēdo saluare **A**uicēnā q̄ cū ip̄e dicit̄ q̄ in cōtingētib⁹ equalit̄ repitur casus siue fortuna. nō voluit q̄ causa cōtingens equalit̄ sit casus siue fortuna respectu effectus ab ea equalit̄ p̄ueniēris: nec voluit talē effectū respectu illius cause esse casualē siue fortuitū: sed solū voluit q̄ aliq̄ ē effect⁹ qd̄ de nā sua est cōtingēs equalit̄ siue equalit̄ na

us est euenire z nō euenire: qm̄ puenit ab aliq̄ causa q̄ respectu ipsius dī casus siue fortuna z ipse respectu illi cause dī casualis siue fortuitus: vt dato q̄ q̄s intreret domū amici nō intendēs secū comedere: z iueniat ipm̄ comedē rem ppter qd̄ accidat ipm̄ secū comedere. p̄ q̄ talis comestio sit effect⁹ equalr̄ p̄tingēs: z tñ in ordine ad itrouū est effectus casualis siue fortuit⁹: qz ab eo puenit raro z p̄ter intentionē: z itrouū respectu ei⁹ dī casus aut fortuna. In soluēdo tñ tertium arg⁹ illius dubij cū dī. qz q̄ a causa p̄tingente equalr̄ neutz p̄iorz est dignius euenire q̄ reliquū: iō neutrum euenit aut vtrūqz. C̄ Arguit illd̄ falsum esse: qz eo dato a fortiori seq̄ret q̄ a cā p̄tingēte vt in pauciorib⁹ nō pueniret effect⁹ ab ea minus nat⁹ puenire q̄ non puenire: z p̄ p̄ns nihil esset cōtingēs vt in pauciorib⁹: nec a casu: nec a fortuna. C̄ Huic r̄ndet Burleus dices q̄ a cā cōtingente vt i pauciorib⁹ nūquā pueniret effect⁹ min⁹ natus puenire nisi impediat a pducendo effectum magis natū puenire. C̄ n̄ pole ē ppter impedimentū extrinsecū q̄ illud qd̄ p̄us erat min⁹ dignuz puenire a tali cā efficiat magis dignum vt pueniat.

Sed cōtra hāc solutio n̄ arguit: qz tūc sequitur q̄ a cā nāli equalr̄ cōtingēte pueniat effect⁹ respectu ei⁹ equalr̄ p̄tingēs tāquā a cā totali p̄ncipali: z per se sufficere: qd̄ est cōtra p̄us dicta cum neutrū p̄iorz sit dignius euenire a tali cā q̄ reliquū z p̄bat cōsequētia: qz talē causam stat impediti a productione vnus p̄riorz: z tūc pducet aliud p̄iorz sicut de causa cōtingente in minori pte statim dicebatur. C̄ Ad hoc dici pōt q̄ eo dato illa causa pducet alterū p̄iū nō tñ remanēte p̄tingētia eq̄li illi⁹ cause ad illū effectum. im̄mo respectu ipsi⁹ ppter impedimentū extrinsecū efficitur cā necia: vel vt in plurib⁹ cōtingēs. C̄ Illud aut̄ qm̄ sup̄ dicebatur itelligi debet remanēte causa equaliter continēte.

Sed adhuc remanet locus dubitationis. qz p̄ idē sequitur q̄ a causa cōtingente vt in paucioribus nunq̄ pueniret effectus ipsa remanente p̄tingēte: vt i pauciorib⁹ respectu ei⁹. z sic qlibet effect⁹ erit semp: vel vtrūqz eueniēs a causa: qd̄ est p̄tra Ari. hic z pluries alibi. Et tu sup̄ isto cōsidera si vis Burleū de fendere. C̄ Alterius dubitat circa dicta Lōmentatoris i digressionē cōmenti. 48. qm̄ videt q̄ sicut in potentijis passiuis repitur p̄tingētia equalis. vt ipse ibidē fatef de mā p̄ma z de aia p̄cupiscibili: sic etiāz repiat in potentijis actiuis: qd̄ sic arguit. C̄ Primo: qz aut capitur potentia passiuā in determinata: aut determinata. si determinata eo dē mō potētia actiuā in determinata est p̄tingēs eq̄lit: vt p̄ de potētia motiua respectu deambulationis z sui op. positi. si vō capiat potētia passiuā determinata: p̄ q̄ illa nō est p̄tingens eq̄lter: sic nec potētia actiuā determinata cōtingens eq̄lter: qz quātū ad p̄tingētia eq̄lez: nulla videt eē dīa iter potētia passiuā z potētia actiuā: cuius p̄iū dicit Lōmētator. C̄ 2º arguit: qz cū Lōmētator facit diuisionē causarū efficientiū: z excludit p̄tingentes eq̄lter: aut loquit vlr̄ de causis efficientibus: aut solum de sufficientib⁹ ad p̄ductionē effectus. Si vlr̄ p̄ q̄ diuisiō deficit. cū dēnt cause efficientes p̄tingētes eq̄lter: vt patuit in dubio p̄missio. Si de sufficientibus solum. p̄ q̄ sic causa p̄tingēs eq̄lter nō ē p̄ se sufficiens ad p̄ductionē effectus: s̄z regrit̄ determināo qd̄ a fortiori sic erit de causa p̄tingente vt paucioribus. qz non magis accipi debuit i diuisione q̄ causa p̄tingens equaliter.

Ad hec respondetur tenēdo Lōmentatorē. C̄ Ad primū dī q̄ dat causa passiuā imēdiate z eq̄lter p̄iorz receptiuā: s̄z n̄ actiuā loquēdo de nālib⁹. C̄ Ad scdm̄ dī: q̄ diuisiō Ari. z Lōmētatoris de causis dat de causis agētib⁹ nālib⁹ a q̄bus effectus imēdiate pueniūt: s̄z non dat actiuā nāli eq̄lter p̄tingēs q̄ sit h̄. sic dat causa p̄tingens i mino-

ri parte. iō causa p̄tingens eq̄lter excludit ab illa diuisione. z tu oium illoz exēpla p̄ te ingre. C̄ Aduer tendū vltorius Burleū dicere eē possibile aliquē esse effectū casuale respectu vtriusqz duarū causarū diuisim̄ sumptaruz: aut tñ respectu aggregati ex eis est effectus per se.

Sed cōtra hoc arguit sic. Dīo cā p̄ se intendit suū effectū p̄ se: siue fuerit agēs nāle. siue a p̄posito: s̄z aggregati ex illis duabus causis dicit nō intendit illū effectū: q̄ nulla earū intendit. z c. C̄ Ad h̄ tñ dici possit q̄ licz ois causa p̄ se vere vna intēdat suū effectū p̄ se. si tñ fuerit vna p̄ aggregationē illud nō o. vt est i p̄posito. z sufficit q̄ talis causa dicat causa p̄ se q̄ ab illa vt in pluribus effectus ille p̄oueniat.

Signuz aut̄ est q̄ vanum est: qm̄ dicitur cū nō fiat qd̄ propter aliud illius causa: vt ambulare dispositionis causa est. Textu commenti. lxxij.

Scunt quidam q̄ vanū ē illud qd̄ opat ppter finem quē non p̄iegt: vt si irē ad forū pp̄ emere panē: z nō iuenire illa opatio eēt vana. z ego eēm vanū. dicit̄ q̄ aliqui vanū z casus sunt idem. z aliqui aliqd̄ est vanū qd̄ nō ē casus. z aliqui aliqd̄ ē casus qd̄ non est vanū. z aliqui aliqd̄ est qd̄ non est casus nec vanū. Exēplū p̄mi. vt si irē ad plateam ppter emere panē: z uon causa iueniēdi debitozē: z nō emerē panē: s̄z iuenire debitozē. tūc esset vanū respectu emptionis panis: z casus respectu iueniēdis debitoz. Exēplū scdm̄ in eodē casu posito q̄ nō iuenire debitozē nec aliud. Exēplū tertij in p̄ casu posito q̄ non irē ppter emere panē vlr̄ q̄ emerē. Exēplū q̄rti. posito q̄ irē solū ppter emere panem z emerē. C̄ Et ponūt vlti⁹ vna distinctōez de casu q̄ capis triplr̄. s̄. cōiter: p̄ se: z magis p̄ se. C̄ Cōmuniter capis casus: vt est sup̄ ad fortunā: qm̄ ibi fortuna solum reperit in agētib⁹ s̄m̄ p̄posito. casus etiā in agentibus nālib⁹ iuenit. C̄ Prope sumit casus vt distinguitur z fortunā: z vt h̄z fieri solū in agētibus nō s̄z p̄posito. C̄ Magis p̄prie sumit casus. vt p̄iungit vano. z cū eo p̄uenit. z hoc mō capiēdo casum p̄ se est idē cū vano qd̄ in plus se h̄z q̄ fortuna. qm̄ reperit tā in agētib⁹ s̄m̄ p̄positum q̄ non s̄m̄ p̄positum. qz casus sic sumptus etiā in plus se habet q̄ fortuna z distinguitur ab ea vt patet.

Aduertendum q̄ h̄ dīc̄ Alber. q̄ h̄z qd̄az p̄ h̄z eodē capiāt frustra vānū z ociosū. tñ s̄m̄ latinā linguā h̄c h̄nt dīam. qm̄ dicit frustra qd̄ sit intētiōe finis obrūnēdi ad quē de se ordinatū est: s̄z tñ illū nō p̄iegt. C̄ Aliud aut̄ p̄ se ē qd̄ nō ē aptū natū de se vt sit cā alicui⁹ vtilitatis vel nocuenti: sicut motus digiti p̄ter indigētia z itentionē. C̄ Ociosuz vō dicit opus demōstrāo vacuitatē opantis: z iō iportat vitiū qd̄ dā in opante. leues enī faciūt ociosa. z iō ociosum z vanū sunt idē subo: s̄z d̄nt s̄m̄ rōnem. C̄ S̄z frustra p̄ se loquēdo ab vtrōqz ipsoz nō solū s̄m̄ rōnē: s̄z etiā s̄m̄ subam distert. C̄ Dicit Burle⁹ q̄ capiēdo casum vt distinguit p̄tra fortunā id qd̄ est a casu ipossibile est esse ab aliqua causa per se. non autem capiēdo casum large.

Sed cōtra si lapis moueret deozsum: vt frāgēt ollā: notū ē q̄ fractio olle eēt a casu: qz nō itēderet z c. z tñ possit eē a cā p̄ se: vt si lapis p̄ycere ē ab aliq̄ intēdēte illā fractionē. C̄ Iō dicit̄ aliq̄ q̄ d̄z dicit i sensu cōposito sic. videlicz ipossibile est q̄ illud quod est a casu sit ab aliq̄ cā p̄ se. C̄ Sed etiā p̄tra hoc arguit: quia ponat q̄ lapis p̄yciat̄ deozsum directe a forte intēdēte illā fractionē: tūc illa fractio est a casu respectu lapidis. z tñ est a for. tanq̄ a sua causa p̄ se. C̄ Videt̄ ē esse dicenduz alr̄ si volum⁹ saluare Burleū. s̄. ipm̄ velle q̄ illud qd̄ est p̄prie a casu ab aliq̄ cā nō pōt esse ab eadē tanq̄ a sua cā

per se: qd non ptingit de illo qd est a fortuna. **C**itez dicit Burleus qd capiēdo casuz ppue nō repit vbi effect^o intentus puenit: z eo modo quo intēdit: sed bñ capiēdo casum cōiter. **C**ōtra hoc intaf: qz si recederet equus ab hostib^z z veniret ad stabulū pūetū cā comedēdi z comederet, salus ei⁹ esset casualis pprie: z tñ eueniret finis ab equo intētus. **C**Silt^r si lapis moueret deorsum z frange ret caput platonis: tūc fractio illa esset casualis: z tñ eueniret effect^o intē^r a lapide. v3. descēsus. qre zc. **C**Post dicit vt supra intellectū Burlei fuisse qd effectus proprie casualis a cā casuali intēdi nō pñt. s3 bñ effectus fortuit⁹. **C**erūm iste vltime solones non sunt fm dicta Burlei: sed magis ea violentant: quare melius est dicere ipsum sic dixisse debuisse qz ipsum sic voluisse.

Sed modoz carū in qb⁹ est: vnde picipiū motus: vtrūqz ipsorum: aut enī eorū que sunt a natura causa aliqua est: aut eorū que sunt sub intellectu causa semper est: sed eorum multitudo ideterminata est. **Textu commenti. lxxv.**

Quertendum aliquos dicere cōtra Burleū eē cōcedendū. qd intellect⁹ z nā sunt casus z fortuna

sicut conceditur qd homo est pater. dato qd homo sit i predicamento substantie: z pater in predicamento relationis: qm̄ pcretum accitale non significat accis: s3 significat subiectum accis pnotando. vñ casus z fortuna sunt in pdicamento relatiōis: z nō significant talē habitudinē seu respectum ad effectū casualē seu fortuitū pductū: nec p eo supponūt: sed ipm̄ cōnotāt: z supponunt pro subiecto talis respectus qd est. intellectus: aut natura.

Dicūt igitur cōcedēdo qd intellectus z natura sunt casus z fortuna: z qd intellect⁹ z natura sunt cause p se z pōres casu z fortuna: z qd per se est pōr causa p accidēs. Et cū dicitur intellect⁹ z natura sūt cause pōres casu z fortuna: sed casus z fortuna sunt intellectus z nā: q intellect⁹ z nā sunt cause pōres intellectu z nā. negat pñā. qm̄ pūz z poster⁹ faciūt pdicatiōes p se. iō nō segt q ex pmissis: s3 ad iferēdū illā qñe d3 sumi. minor qd casus z fortuna sūt p se: z fm̄ qd h3 intellect⁹ z nā: qd flm̄ ē.

CSilt^r rñ dēdē si sic arguat. **C**ausa p se ē pōr causa p accis: s3 causa p accis ē causa p se. q causa p se ē causa p se. nō valet pñā sic nō segt: Sor. ē pōr Sorte albo. s3 for. ē for. alb⁹ ergo sortes est pōr sorte: sed oportet addere in minor: ly per se vt illa conclusio sequeretur.

Veniūt aut tres i vnā multotiēs. Qd qdē enī qd ē et qd cui⁹ cā vna ē. Qd vero vñ motus pncipiū spē eadē est his. **I**do mo enī hoīem generat. **Tex. cōmē. lxx.**

Scit aristo. q forma z finis coincidūt i idē nūero: s3 efficiēs coincidūt cū illis nō i idē nūero: s3 i idē spē multotiens. **C**ōtra h arguit pbādo qd i aliqua transmutatiōe efficiēs z forma z finis coincidunt in idē nūero: vt i nutritiōe eadē aīa nūero q ē forma aīa. et efficiē nutritiōne: z ē finis illi⁹: vt colligit ex. 2°. de aīa z h maxie verū est si teneam⁹ oēm aīam eē indiuisibile vt vult Alber. z etiā Burleus i p de gñatiōe. Et hoc forte n̄ in cōuenit i trāsmutatiōe ptis z nō toti⁹ i actu tanqz primi trāsmutati. Et tenet pphy⁹ zc. dicit Ari. q mouētia n̄ mota nō sūt pphy⁹ce pñderatiōis: qd intelligēdū ē q ad qd dicitur eoz. **C**S3 q. qz cū intellect⁹ pñderat fit mouēs nō motū s3 Auer. tūc seqret qd nālis nō pñderat de intellectu qstuz ad qd. z p ei⁹ dñōne: qd tñ ē falsum: vt appet ex. 2. de aīa.

Sicut commētator⁹ cōmē. 75. qd de⁹ h3 sollicitudinē circa ista q sūt h. Ex q segt qd de⁹ intelligit ista iferioza. **C**huc tñ adūsari vī aliud ei⁹ dēm. 12. metaphy. vbi ponit qd deus nō intelligit hec iferioza. qz tūc vilesceret z argueret h in eo imsectionez. **C**Ad h dīcēdum qd de⁹ intelligit hec iferioza vt vult h cōmētator. z cū dīc. 12. meta. qd deus nō intelligit h iferioza. nō d3 intelligi absolute. s3 cū hac dēterminatiōe. s. eo mō q nos intelligim⁹: z p receptionē spērū ab istis iferiozib⁹. tūc enī vilescēt z eēt ipsect⁹ p quāto respectu hōrū iferioz eēt i potētia ad recipiēdū ab eis aliqua pfectiōne. **C**Intelligit qd de⁹ se z oīa alia a se p ppaz eētūa: cum oīa alia ab eo i eius eētūa reluceāt: z ea oīa virtualit^r seu eminētē pnteat. z d3 ea representare sic spēs intelligibilis suū repñtat obm̄. **I**ntelligētia aut alie intelligūt supiozes intelligētia p eētūa ipsius supiozis intelligētie. qz supioz intelligētia efficiē sic spēs intelligibilū respectu intelligētie iferiozis. z seipsas intelligūt p ppas eētūas. **I**ferioza autē oīa intelligūt fm̄ Proculuz i libro de causis p spēs inatas vī p creatas. **S**3 fm̄ Auer. qd pōt nullū eē accis i aliq̄ itelligētia alit eēt dīcēdū. z tu illud regre ab eo i alijs locis.

CRñ dēdē fm̄ Auer. qd itells sue aīa itellecua licz nō fit mouēs motū motu ppe dīcto. tñ ē mouēs motū motu lar ge accepto. qz mouet ad nouā itellecōne saltē: vt huc vel illi appropaf: z h suffic^r vīde ei⁹ qd ditate pñderet nālis. sic aut nō ptingit de aliq̄ itelligētia supcelesti. iō pñde ratio de qd dicitur ipaz nō ē nālis: s3 magi pmi pñi.

Si diuinus nō concesserit q natura ē de causis que agūt propter aliud nō poterit probare q de⁹ habeat sollicitudinē circa ea que sunt hic. **Cō. com. lxxv.**

Sicut commētator⁹ cōmē. 75. qd de⁹ h3 sollicitudinē circa ista q sūt h. Ex q segt qd de⁹ intelligit ista iferioza. **C**huc tñ adūsari vī aliud ei⁹ dēm. 12. metaphy. vbi ponit qd deus nō intelligit hec iferioza. qz tūc vilesceret z argueret h in eo imsectionez. **C**Ad h dīcēdum qd de⁹ intelligit hec iferioza vt vult h cōmētator. z cū dīc. 12. meta. qd deus nō intelligit h iferioza. nō d3 intelligi absolute. s3 cū hac dēterminatiōe. s. eo mō q nos intelligim⁹: z p receptionē spērū ab istis iferiozib⁹. tūc enī vilescēt z eēt ipsect⁹ p quāto respectu hōrū iferioz eēt i potētia ad recipiēdū ab eis aliqua pfectiōne. **C**Intelligit qd de⁹ se z oīa alia a se p ppaz eētūa: cum oīa alia ab eo i eius eētūa reluceāt: z ea oīa virtualit^r seu eminētē pnteat. z d3 ea representare sic spēs intelligibilis suū repñtat obm̄. **I**ntelligētia aut alie intelligūt supiozes intelligētia p eētūa ipsius supiozis intelligētie. qz supioz intelligētia efficiē sic spēs intelligibilū respectu intelligētie iferiozis. z seipsas intelligūt p ppas eētūas. **I**ferioza autē oīa intelligūt fm̄ Proculuz i libro de causis p spēs inatas vī p creatas. **S**3 fm̄ Auer. qd pōt nullū eē accis i aliq̄ itelligētia alit eēt dīcēdū. z tu illud regre ab eo i alijs locis.

Et mōstrasūt peccata illi⁹ qd propter aliqd est. **Textu commenti. lxxvj.**

Abitari hic confuevit virum monstra fiant a casu.

Et albertus tractatu. 3°. caplo. 3°. de hac mā sic loquēs dicit. **C**hec aut. s. q dixim⁹ de cāis z diuer sita tibus mōstrōz h3 ad sciaz de aīalib⁹ pntēāt h interposulmus: vt sciat nō casu vt dīc Empe. taliū aīaliū gñatiōez fieri vī ptingē. **D**ia enī h mōstra pñā nāe sūt intēdētis. nē aliqūe que attingē n̄ valet ppter corruptionē alicui⁹ pñcipij nālis. vīde illud caplm̄: qz i eo plima dīc de mōstris.

Burleus aut⁹ oppositū videt tenere. q vult q capiēdo mōstrū ppe. s. p aggregato ex subo dispōnis mōstruose: z ex tali dispositiōe qd ipm̄ fiat a casu. qz raro z ppter intētiōne agentis: quonia mōstrū sic sumptū ē pctm̄ illius q agit ppter aliqd. sed peccatū z defectus fit pter itentiōne agentis. q zc. **C**Et si arguat q nā intēdat mōstrū: qz si nō intēderet ipm̄ nō contīnuaret actionē donec pfecte pduceret. **C**Rñ dēdē q nā intēdit mōstrū simplr: qz qd sic intēdit frequenter: z vt i plibus pducit: s3 itēdit ipm̄ fm̄ qd z diminute: qz h3 vīdētē ipm̄ pductūa: z ipm̄ raro z vt in paucioribus pducit: z qd sic intēdit bñ pōt fieri a casu. **C**Illōnulli vō sophy⁹stice loquētes volentes illud vbi intēdit appellare z respectu termini sequētis z nō pcedentis pcedūt qd mōstrū itēdit nā: s3 negāt q nā itēdat mōstrū. **C**Et aliqd dicit q nā intēdit mōstrū pmaria itentiōe. s3 effectū indebite dīspōsitū: itēdit tñ ipm̄ secundaria itentiōe: casz melius fit effectum monstruose producere corrupto aliquo pncipio eius productiōe qz nihil producere zc.

Est aut⁹ i doctrinis necessariū et i his q h3 nās fiūt quodāmō silf. **Tex. cō. lxxxix**

Abitatur qz vñ q Arist. sibi dicitur qm̄ p̄us dic̄ sile eē i doctri nis z i his q̄ sūt s̄m̄ nās; z postea dic̄ q̄ se h̄nt ecōtrario. **Dicēdū** q̄ in his est aliq̄ mō sile z aliq̄ mō ecōtrario. **Et** p̄pterea non dixit **Ari.** simp̄r q̄ i his sit nec̄ariū s̄l̄r; s̄z dic̄ nec̄ariū eē i his q̄dā mō s̄l̄r. **Un̄** finis i nāl̄ib⁹ dupl̄r p̄t̄ p̄siderari. **Uno** mō quātū ad op̄is executionē; z sic ē vltimū; z se h̄z vt cō clusio; z qz finis semp̄ ip̄onit necessitatē in his q̄ sunt ad finē; nō vt sic est ecōtrario in doctrinis z i nāl̄ib⁹. qz in do ctinis p̄ncipia imponūt necessitatē p̄ctoni z n̄ ecōuerso s̄z in nāl̄ib⁹ finis q̄ se h̄z vt vltimū; z cōclusio ip̄onit ne cessitatē p̄cedētib⁹ ip̄m z nō ecōuerso. **Alio** p̄t̄ p̄sidera ri finis quātū ad rōcūm̄ qd̄ opus p̄cedit; z sic finis ē p̄m̄ū z se h̄z vt p̄ncipiū. est. n. p̄m̄ū in intēsiōe seu cognitione; z vltimūz in executione; z vt sic s̄l̄e est in doctrinis z nāl̄ lib⁹; qz sicut in doctrinis p̄ncipia imponūt necessitatē p̄ctoni z nō ecōtra; sic in nāl̄ib⁹ finis qui est p̄mus in itē tiōne seu cognōiōe imponet necessitatē his que ad ip̄m ordinant z que post ip̄m cognoscūt; z nō ecōtra.

Alterius dubitat de alia d̄dictōe q̄ in dictis **Ari.** eē vñ. nā p̄us dic̄ loq̄ndo de nec̄ario qd̄ p̄ncipalr̄ iuenit i nāl̄ib⁹. **Et** sup̄pōne igit̄ q̄ nec̄ariū ē. i. necessariū qd̄ p̄ncipalr̄ iuenit in nāl̄ib⁹ est necessariūz ex sup̄pōne siue ex pte finis; z **H** dicit d̄dicendo antiq̄s po nētib⁹ in nāl̄ib⁹ nō inueniri nec̄itatē nisi ex pte materie. **Posteri** vō q̄n̄ p̄cludēdo dicit. **Manifestū** igit̄ q̄ ē ne cessariū i p̄hysicis qd̄ sic mā d̄r; z mor⁹ q̄ ip̄s. **H** aut̄ dicto p̄iori aduersari videt̄. **Dicēdū** h̄ d̄m̄ vltimū nō p̄ria ri p̄ si recte itelligat̄. nā sic d̄z exponit. **Manifestū** igit̄ q̄ in p̄hysicis illud est necessariū. i. illud cui ip̄onit nec̄itas qd̄ dicit̄ sic mā z mor⁹ q̄ ip̄s. **Mā** materia z motus ip̄s sumit necessitatē ex fine. z nō ecōtra. ideo post subdit lo quēs de causa finali. **Causā** enī hec. f. finalis materie est; sed nō hec. f. materia est causa finis. q̄re zc̄.

Explicet secūdus liber p̄hysicorum. **Incipit** tertius.

Non est autem motus p̄ter res. **Te**rtu commentii. iij. **Questio** .j.

Abitatur hic **Utrum** motus ee, aliter distinguat a mobili z a forma q̄ mobili acq̄ritur: **Arguitur** q̄ non. **Et** p̄mo de motu locali; qm̄ si motus localis esset distinctus realiter a mobili z a for ma que sibi acq̄ritur; tunc esset dare termi num sibi p̄prium z intrinsecum. q̄ sic se haberet q̄ mobi li stante sub eodē termino nō moueretur localiter; z ip̄so localiter moto esset p̄tinue i alio termino; vt ponit̄ sic di centes. **Sed** nullus est talis terminus intrinsecus motus localis. q̄ zc̄. **p̄batur** minor; qm̄ talis termin⁹; aut est sup̄fi ctes locās; aut respectus causat⁹ i mobili ex ei⁹ circūscri ptione; aut vbi causatū i mobili ex tāta distātia ad cētrūz z polos mūdi ex sufficiētī diuisione. **Nō** p̄t̄ dici q̄ sup̄fi ctes locās sit talis termin⁹; qz stat corp⁹ moueri localiter ip̄so p̄tinue ex̄ite in eadē superficie; vt si corpus locās mo ueat secū eā velociter vsus eandē d̄ziāz positiois. **Stat** enī am ecōtra corp⁹ gescere z cōtinue mutare superficie vt ven to flante p̄tingit. **Et** p̄ idē p̄z q̄ respect⁹ causat⁹ a superficie circūscribēte nō est talis termin⁹ intrinsec⁹ localis mor⁹. **Et** etiā vbi causatū ex tāta distātia ad cētrūz non sit talis terminus p̄z; qz dato q̄. a. lapis gesceret z deus moueret vniuersum motu recto sic q̄ cētrū mūdi fieret p̄tinue sibi p̄pinquit; tūc talis lapis p̄tinue h̄ret aliud vbi z tñ quiet̄. **vt** q̄ p̄ motus localis nō sit nisi corpus localit̄ motū z p̄tinue aliē se h̄ns q̄z p̄us respectu aliquid veri vel imaginarij. **Et** p̄baf̄ idē de motu alteratiōis; qm̄ si mo tus alteratiōis eēt distinct⁹ zc̄. tūc seq̄ret̄ h̄z ip̄olis. f. q̄ ali q̄ alteratio erit infinite velocitatis; z tñ quicūq̄ erit ip̄a erit solū finite velocitatis. **p̄baf̄** z pono q̄. a. sit vñū sūme cali

dū po⁹. vt. s. z. b. sit vñū frigidū potētie vt q̄mor; z appo ximetur sic q̄. a. agat i. b. ip̄m sibi assimilādo i hora adēq̄. te vniformit̄ intēdēdo alterationē i. b. ip̄o. a. nō repasso. z tūc seq̄t̄ cū illa alteratio vniformit̄ itēdēt̄ p̄ horā a nō ḡdū q̄ in medio istātū hore erit gradus medi⁹ eius q̄ finite di stabit a nō gradu. z p̄ p̄ns i fine hore terminabit ad ḡduz duplū; qz in duplo plus distabit a nō gradu. q̄re seq̄tur q̄ p̄tinue illa alteratio erit finite velocitatis. **Sz** q̄ eadē erit infinite velocitatis. **p̄baf̄.** qz sic augebit̄ p̄portio maioris inēq̄litas. a. ad. b. sic intēdēt̄ illa alteratio; s̄z in infinitūz augebit̄ illa p̄portio; vt p̄z ex casu cū stāte actiuitate agen tis diminuet̄ resistentia passi vsq̄; ad nō ḡdū. ḡ. **Cz** idem arguit̄ de motu ad quātitatē; qz si mor⁹ ad quātitatē disti gueret; aut acgreret̄ p̄tinue p̄ ip̄m quātitas cū mā; aut si ne mā. **Si** cū mā; tūc nulla augmētatio possēt̄ eē p̄tinua; qz tūc augmētabile quātūmēq̄z modico tpe duraret au gmētatio fieret i infmitū cū in qlibet̄ istātū ip̄is mēsurātis eā acgreret̄ ad min⁹ vñū mimū. **Si** aut̄ acgreret̄ quātitas sine mā aut p̄ori quātitate remanētē; aut eadē corrupta. n̄ corrupta; qz nihil ē ibi ip̄am corrupēs; nec etiā ip̄a rema nētē; qz tunc due quātitates corporee se penetrarēt. p̄z igit̄ tur q̄ alteratio non est aliud q̄z qualitas q̄ ip̄a alterabilis acq̄ritur; z augmētatio est ip̄m augmētabile aut quan titas que sibi aduenit. **quare** zc̄.

In oppositum arguit̄ p̄bando q̄ motus sit distinctus a mobili z a forma que ei acq̄ritur; z h̄z p̄ diminutiones q̄ dant̄ de ip̄so; q̄rū p̄ri ma est q̄ est actus enus in po⁹ s̄m̄ q̄ in po⁹. 2⁹ q̄ est ex̄it⁹ de po⁹ ad actū. 3⁹ q̄ est act⁹ mobilis in quātū mobile. 4⁹ q̄ est actus mobilis z motoris. **Pro** hac pte vñ eē mēs **Ari.** z **Lōmētatoris** cōmē. 4. z cōmē. 6. tertij p̄hys. z com mē. 9. quinti p̄hys. qui ponit̄ q̄ licz mor⁹ mālier sumpt⁹ sit in pl̄ibus vno p̄dicamēto; iuxta illud **Ari.** in p̄n̄ tertij p̄hysicor̄. **Nō** est aut̄ motus p̄ter res; tamē motus forma liter sumptus ē predicamētū per se. i. est tñ in vno predi camēto vt in predicamēto passionis. **Un̄** ex his p̄t̄ sic argui. **Mō** otus formalit̄ sumpt⁹ est in ḡnē passiois; s̄z nec mobile nec termin⁹ motus est in ḡnē passiois. q̄ zc̄.

Pro determinatione q̄nis p̄mittit̄ p̄ q̄ de quidditate mor⁹ due famosiores iuētē sūt positioēs. **Mā** qdā dixerūt motū eē realit̄ idē cū mobili; aut for⁹ q̄ et acgrif. **Un̄** mo tū ad subaz vel qlitatē dixerūt eē idē realit̄ cū forma suba li; aut qlitate q̄ mobili aduenit; nec ab ea differre. nisi rō ne. **Notū** vō locale augmētū vñ decemētū dixerūt eē ip̄m mobile aliter se h̄ns q̄z p̄us respectu loci; aut s̄m̄ extēsiō ne modis alibi declarādis. **Alij** aut̄ realit̄ loquētēs po fuerūt motū tā a mobili q̄z a termino mor⁹ s̄m̄ rē fore di stinctū qd̄ qlit̄ p̄tigat; ex nūc dicēdis patefiet. **Cz** p̄mittit̄ q̄ de motu due ponūtur distinctioēs. q̄rū p̄ma ē q̄ mor⁹ ca pit̄ duplicit̄; cōiter; z p̄pē. **Cōiter** capiēdo motū sic se extē dit̄ tā ad mutationē subitā q̄z ad motū successiū; z sic ad cuiuscūq̄z p̄dicamētū rē p̄t̄ esse mor⁹ p̄ se vñ p̄ accūs; qz in vnoquoq̄z p̄dicamēto p̄t̄ fieri trāsmutatio de potētia ad actū. **Prope** sumit̄ mor⁹ p̄ trāsmutationē successiue tpe mēsurata; z sic solū ad tria p̄dicamēta ē p̄ se mor⁹. v3. ad q̄ litatē z quātitatē; z vbi; lz ad subaz sit mutatio per se; z ad alia sex p̄dicamēta sit mutatio; aut mor⁹ solū p̄ accūs s̄m̄ q̄. s. et. 7. p̄hysicor̄ plene h̄z videt̄. **Cz** distinctio est q̄ mor⁹ duplicit̄ sumit̄. **Uno** mālit̄; z sic est forma fluēs sub q̄ mobile nō gescit; sicut eēt albedo remissa sub q̄ est mo bile dū actu trāsmutat̄ ad albedinē inēsiōrē. **Et** mor⁹ sic sumpt⁹ diffinit̄ a **Lōmētatore** cōmēto. 4. tertij p̄hys. **q̄** ḡnatio p̄ns post aliā illi p̄fectiois ad quaz tēdit mor⁹ donec p̄ficiat̄ z sit i actu. **Alio** sumit̄ mor⁹ formalit̄ p̄ flu xū qdā seu via i terminū acgrēdū; sic ē flux⁹ illi⁹ qd̄ trāns fert̄ de loco ad locū; z tūc describit̄ a **Lynconiese** q̄ ē exi tus de potētia ad actū. mor⁹ p̄ mō sumpt⁹ ē de ḡnē termi ni ad quē. s̄z motus 2⁹ mō sūp̄us ē de ḡnē passiois. **Datē**

hec oia ex Averrois allegatis locis. C³o. p^mittitur q^d mot⁹ formalis sumpt⁹ duplices h³ ptes. scilicet males. vt sunt ille in q^o diuidit ad diuisionem mobilis. z formales q^o sunt ille in quas diuidit ad ipis diuisionem. p^me sunt sicut partes ipsius mobilis. scilicet de aut no: q^o sibi inuicem succedunt sic ptes ipis. C²o. hoc segtur. N^omo q^d aliq^o est p^m motus formalis in vt illa qua totum mobile mouet in pte. ipis totum motu mesuratus. Et aliq^o est p^m motus in materialis vt illa qua p^mse medietas mobilis p totu tps mesurans motum mouetur. Aliq^o vo est p^m formalis z males: vt illa qua p^mse medietas mobilis mouet solu p ptem ipis motum totu mesuratis. C³o. Secundo segtur q^d quelibet p^m motus formalis est diuisibilis i ptes males: z quelibet male in ptes formales: p³: q^o quelibet pars mot⁹ diuisa ad diuisionem ipis est diuisibilis in ptes ad diuisionem mobilis: z e^ouerso. C⁴o. V^o aut mot⁹ formalis sumpt⁹ de quo est hic sermo habeat etiam ptes intensiuas in eodem subiecto sicut ad adequate existentes: sicut habet albedo: aut nigredo: bona inuestigatio est. C⁵o. Quidam n^o d^ont: q^d non: h³ i motu difformi quo ad tps: aut q^d ad subm iueniant ptes diuerso⁹ gradu⁹ z quaz alique intensiores sunt: z alique remissiones. C⁶o. Alij vo d^ont motu et diuersitate graduum includere quatu ad eade pte simul z adequate sic. q^d vbi est motus intensus vt q^otuor: ibi est adequate z simul motus vt tria z mot⁹: z sic de alijs tanqua partes eius intensiue. Sed de hoc alibi amplius perquirendum.

His stantibus p^mquiri ad q^ontem istaz q^ones ponere. P²ia q^o. Nullus motus p^mie sumptus subito mobili acgrit s^m se totu: aut depdit. P³o. Probaf sic. nulla res successiua subito s^m fetotiam alicui subiecto acgrit aut depdit: sed qlibet motus p^mie sumptus est res successiua. q^o zc. p^ontia nota cum in nozi ex p^mo supposito. z maior: p³ p^ontiam iter re successiuam z p^manente que est q^o res successiue repugnat oes ptes simul h³e qualiter non est de re p^manente. C²o. p^olo. Motus ptes males ac etiaz formales no coicantes sunt sicut adequate. Nec q^o arguit posito q^d simus in medio i^o stati alicui⁹ h³e mesurans totali motu alicuius mobilis: z capio media tertiam motus totius mobilis s^m t^oponis diuisionem: qua diuido in duas medietates ad diuisionem mobilis: z patet q^d ille due ptes motus no sunt coicantes z simul adequate cu mensurent illa tertia h³e precise: z sicut ptes motus materiales ex q^o diuiduntur ad mobilis diuisionem: z etiam formales cu diuidantur ad diuisionem t^oponis. C³o. Tertia p^olo. Nullus mot⁹ partes formales no coicantes p^mse ad diuisionem ipis diuise sunt simul. h³ p³ ex dictis. Illaz cu motus sit res successiua sibi repugnat partes ei⁹ p^mse formales no coicantes simul esse. q^o zc. C⁴o. Quarta p^olo. Quilibet mot⁹ s^m forma est transmutatio successiua ad genus passionis reducibilis p qua formaliter acquiritur mobili terminus eius. C⁵o. Ista p^olo quo ad p^mam partem patet ex dictis in p^mo supposito de q^odditate mot⁹. Sed quo ad secundaz declaraf sic. Mot⁹ formalis sumpt⁹ non est in aliquo p^odicamento p^mse. cum eni sit ad res diuerso⁹ p^odicamento⁹ in nullo p^odicamento reponi poterit in quo est terminus eius: z h³ est per se. p^opter q^o Ari. ponit motum coiter sumptu post p^odicamentu. Nec etiam est p^m se in genere actionis aut passionis: ex q^o est earum subiectu z fundamentu: vt post patefiet. Relingtur q^o reducit ad alteru illo⁹ duoz p^odicamento⁹: sed cu passio se habeat tan q^o finis z terminus respectu actiois cu sit ea naturaliter p^osterior: magis dignu est motu reduci debere ad passionem q^o ad actionem ex quo fini z vltimo d^oz fieri attributio z ab ea sumi d^oz denoiatio. Et ex his sequitur hoc correlarium ad questionem r^osiuu. v³. q^o mot⁹ formaliter sumptus no est mobile: aut terminus p ipm acgritus vel acgrendus: q^o q^o p³ ex dictis no aliter declaratur.

Sed contra hanc determinationem plurime diuinationes insurgunt.

Prima dubitatio est de q^o motu def diff^o Ari. q^o d^o q^o mot⁹ e act⁹ entis in pot^ontia zc. No eni videt q^d def de motu pfluxit: q^o pauloante dic Ari. q^o mot⁹ est in p^ontibus vno p^odicamento: q^o non pot verificari nisi de motu p forma diminuta. C²o. It^o dic L^ometator com^o. 4. q^o mot⁹ p fluxu seu via est famosior: z q^o de illo determinat in logica. z Mor⁹ aut p forma diminuta e uerior. z de illo determinat in hac scia nali q^o est scia real. C³o. Silr arguit q^d no de motu p forma diminuta siue fluete. Q^o m^o dicit L^ometator com^o. 2. loque do de motu: q^o illo⁹ q^o sequitur motu q^o sunt p^opinq^o sube ei⁹ est p^onuu. Et L^ometator com^o. 6. dicit. Et manifestu est q^d illa diff^o mot⁹ e cois motui nouo z eterno. Et sicut apparet ex hac diff^one p^onuatio motus: s³ in acgritione aut depditi^one forme subalis: aut vbi nulla e p^onuatio cu ista subuo acgrant aut depdant. q^o zc. C⁴o. It^o nulla e forma subalis ex^o in aliq^o tr^osmutabili sub q^o no q^oscat p t^opus. q^o nulla talis e mot⁹. p³ p^ontia. z assumptu p^obat: quia si forma subalis in formam mam imediate desineret ipsam informare: tuc alicuius sube s^m se z qualibet ei⁹ pte quatu ad aref vltimu istas sui e: q^o Ari. 8. p^ophys. z vlt^ori⁹ e ex h³ dubitatio circa dictu L^ometatoris q^o vult q^d diuisionem sua data de motu s^m vtruzq^o membru adaptari pot ad q^otuor p^odicamenta ad que est p^m se motus. v³. ad quantitatem substantiam: qualitatem: z vbi. q^o m^o no videtur h³ veru e^o quia cu forma substantialis s^m eu subito acgratur ad eam no est motus q^o est fluxus cu ille mesuret t^oporis. C²o. It^o si dicat q^d forma subalis p^m mutatione acgrat subita q^o est mot⁹ coiter sumptus. C³o. Arguitur q^d no: quia motus est actus: il^o q^o est in pot^ontia ad terminu eius: vt p³ per eius diffinitionem: sed du mutatio subita ad aliquam formam est in subiecto aliq^o: tuc in eode est forma terminas mutatione illaz cu tali forme def p^ontiu istas sui e. q^o subm tuc no e in pot^ontia ad illa. Et iuxta h³ posset moueri difficultas: quo viti cat dcm Ari. z L^ome. in. s. meta. vbi dicit q^d mot⁹ est per se quantitas: cu h³ no sit vlt^o veru de motu p forma diminuta: nec etia de motu p fluxu. C⁴o. It^o posset dnbitari an motus q^o est flux⁹ sit de g^one passionis: vt dicit L^ometator. Et v³ q^o no. p³ Ari. in. s. q^o vult q^d actio z passio no s^m mot⁹: s³ fundamentu in motu vt in subiecto. z loquit ibi de motu p fluxu seu via in terminu acgrendu. dic eni sic. Neq^o actio cu passioe ide p^mie est: sed cui insunt hec motus.

Secunda dubitatio p^mcipalis est. An diffinitio p^oca data de motu ab Ari. sit formalis aut materialis. Et primo videt q^d sit formalis cum detur per p^oriora z comuniora: cum dicitur actus entis in pot^ontia. C²o. Deinde arguit q^d sit males: q^o in ea exp^omit subm d^ontem entis in pot^ontia.

Tertia dubitatio est: q^o no v³ q^o mot⁹ p^o fluxu sit formalis: z p³ forma fluete males: q^o tuc fluxus esset in forma diminuta vt i subo: z sic forma diminuta e^o e^o p^oz nali z via g^ontio nis: q^o s^m s^m: q^o flux⁹ e via q^o acgrit forma diminuta: z p^o est q^o ipsa ex q^o terminat ad ea: q^o ipsa e nali ter p^oz.

Quarta dubitatio est: q^o no v³ q^o motus formalis sumpt⁹ heat ptes intensiuas formales z males vt dictu est: q^o m^o illo dato se quunt aliq^o p^oclones impossibiles. C²o. Segtur eni p³ q^o ois mot⁹ finite intensus e infinite remissus. C³o. Segtur scdo. q^o omne q^o intendit motu suu in infinitu velociter intendit eundem. C⁴o. Segtur tertio q^o ps quantitas alicui⁹ est eqlis suo toti ext^osiue. C⁵o. Segtur q^oto q^o infinite sunt intensioes eius de speciei eqlis: z in eode subiecto adequate: ex quibus no resultat maior intensio q^o sit aliq^o illaru. P³o. Probaf. z p³ p^oma supponaf q^d intensio z remissio sint dispo^ones sup^o addite forme intense vel remisse: z q^o latitudo intensiois e remissionis sint simul coextese sic q^d vbi est infinit⁹ gradus intensiois ibi no est gradus remissionis: z e^ouerso: sic de calitate z frigiditate ynisformiter disformibus. C⁶o. It^o

stantib⁹ capio vnu motu vt quuoz qui vt pz est finite inte-
sus. Sed q^o idē sit infinite remissus arguitur sic qz h mo-
tus p infinitā latitudinē distat ab infinito gradu intensio-
nis mor⁹: sed cū infinito gradu intensiois est nō gradus re-
missionis: s̄ hic mor⁹ per infinitā latitudinē distat a non
gradu remissionis: z per pns est infinite remissus: tenet
pna. qz sic itēio hz itēdi penes distatā a non gradu itē-
tiois: z qd per infinitā latitudinē distat a non gradu itē-
tiois est infinite intensum: sic remissio hz attēdi penes distan-
tiā a non gradu remissionis: z qd a tali per infinitā latitu-
dinē distat est infinite remissus: z sic arguitur de quolibet
alio motu finite intēio. **C**hro secunda conclusionē sup-
ponat vt habet videri in tractatu de tribus predicamen-
tis q^o velocitas mor⁹ localis quo ad effectus habet atten-
di penes spaciū ptransitū in tāto tēpore vel in tāto: sed
velocitas intensiois motus localis habet attendi penes
latitudinē mor⁹ acq⁹ sita in tāto vel in tāto tpe. Deinde po-
nat q^o vnum mobile debeat in hora adēqte vniiformiter
intēdere motū suū localē a non gradu ad quuoz: z h^o in
medio istāti hore in q^o moueat vt duo z capio latitudines
gradualē motus quo mouet. videlz a non gradu ad duo
z arguo sic. Si h mobile acgreret hāc latitudinem in ho-
ra adēqte aliquāvultū velociter intēderet motū suū: z si i
medietate in duplo veloci⁹: z sic in infinitū. s̄ si in istāti
in infinitū velocius: sed h mobile in istāti z subito acq-
ru hāc totā latitudinē. s̄ zē. pz pntia z maior. minor decla-
ratur: qz si idē gradus motus numerū remaneret vt tēp⁹
sic q^o gradus pns acq⁹ situs remaneret cū postorius acqui-
rēdo tūc mor⁹ eēt res permanēs z non successiva: cur⁹ op-
positū omnes tenēt. Et filiter argueret de quolibet alio
intēdente motū suū. **P**er simile fundamētum posset etiā
argui q^o omue vniiformiter motū in infinitum velociter
moueat. Nam capiat vnu mobile qd moueat vt. s. vniiformiter
cuius motus sit. a. z tunc sic. Si hoc mobile acquireret. a. motū
adeqte i hora aliq⁹liter velociter moueret: z si in medietate
hore in duplo veloci⁹: z sic in infinitū: s̄ h mobile acgrit. a. motū
subito instāti: vt pbatū est. s̄ zē. **C**ertia q^o pbat: z capio
mediā tertiatū vni⁹ motus horat diuisi ad diuisionē tpsis: z pz
q^o illa est i toto mobili adēqte extensa sicut totus motus. z pns
ē cqlis illi extēsiue: z in est ps eius quātitatiua. qre zē. **C**uarta q^o
etiā pbat diuidēdo vnu motū vniiformez horalē in ptes ipares
ad tps diuisionē vt in tertijs gntas z septimas zē. z simus i
medio instāti tpsis mēsurantis motū illum. z tūc pz q^o in
toto illo mobili adēqte sūt extēse media tertia: media gn-
ta: septima: z sic vltra. qre in illo mobili adēquate sunt in
finite intensioes illarū partū q^o oēs sunt equales z eius-
dē speciei cū qlibet illaz partū sit tāte intensiois sic to-
tus motus ex quo mor⁹ ille est vniiformis: z tū ex illis nō
resultat maior intensio qz sit aliq⁹ illarū z de per se: vt satis
constat intuenti: qz si totus motus sit intēsus vt quatuor.
similiter erit quelibet illarū partū intensiois vt qua-
tuor: nec ibi maior intensio reperietur.

Ad primam hax dubitationū dicit Alb. q^o illa
diffō mot⁹ dat de forma puatiōi
imixta z fluēte ad pfectionē purā. z sic videt velle q^o def
admissa diuisione. **L**ōmenta. de motu qē forma diminu-
ta. Et tenēdo hoc vlti⁹ dē q^o in motu ad substantiā est cō-
tinuatio: qz forma fluēs p̄tinue fluit z absqz interruptioe
de vno esse ad aliud eē toto tpe q^o p̄tinuat alteratio termi-
nata ad esse purū forme q^o gnari: aut ad eē purū forme
qd^o corūpti. Et h^o istud o³ p̄supponere inchoationem
forme p̄cessisse eternaliter in mā vt saltem vsqz ad instāns
sue creatiois: de q^o dēm fuit p̄mo hui⁹ z p̄portionalit⁹ di-
cat de religiois mor⁹. **N**ec ex h^o segtur q^o def vltimū istās
rei pmanētis: qz forma nō dē fluēs: qz statim h^o essentiaz
incipiat aut de finat eē: sed qz transit de vno esse ad aliud:
vt de esse impuro z imperfecto z puatiōi seu potentie ad
mixto ad eē pfectū z purū seu cōpletū in actu vel ecōuer

so. **U**n in p̄mo instāti eē forme sub eē cōpleto ipsa nō est
motus nec gnatio: sed imediate ante illud istās dū eadē
forma fm eēntiaz p̄xns fluebat de eē in esse ipsa erat motus
z gnatio: z p̄cedēs forma q^o de eē pfecto ad esse imper-
fectū trāsibat. **I**st⁹ erat motus siue corūptio. **U**bi autem
nō tenuerimus formaz inchoationē a mā insepabilē dif-
ficili⁹ esset r̄ndere: sed in possumus dicere q^o in gnatioe z
corūptioe forme subalis ē p̄tinuatio. capiēdo gnationez
z corūptionē nō p̄cise p forma subali q^o generat: aut cor-
rūpti: sed p aggregato ex hie z alteratioe p̄ua: qzuis for-
ma subalis subito gnēf z subito corūpti: z i cēptioe sit
dare p̄mū instās sui eē. in decisioe vō p̄mū instās sui non
eē: vt alibi diffūsi⁹ hz videri. **C**Alij aut dicit q^o quō illa
dat de motu p fluxu: z q^o talis mor⁹ nō est p se i aliq⁹ gnē:
s̄ ē p reductionē in gnē terminat ad quē tanqz illi⁹ p̄ncipi-
um sicut vnitatis z p̄ctus ponitur in gnē quātitatis: z sic
q̄litas ad gen⁹ q̄litas. z sic de alijs. **M**otus vō q^o forma
diminuta dicit eē p se de gnē termini ad quē: z in h^o vltio
p̄ueniūt cū **C**ōmētatoze: sed discrepāt in p̄mo vt pz. **D**e p̄-
dicamēto aut in q^o est mor⁹ recitat Alb. varias positioēs.
Nā qdā dixerūt ipm facere p̄dicamētū p se vltra illa de-
cē: qd tū stare nō pōt: qz nulli analog dcm fm p̄ns z po-
stieri⁹ est gen⁹ p se: s̄ mor⁹ ē h^o p Ari. s. hui⁹: q^o vult q^o mo-
tus p p̄ns dicat de motu locali: z p posteri⁹ de alijs moti-
bus. **E**t idēz vult **C**ōmētatoz: dices q^o diffinitio motus est
ambigua sicut z motus: z q^o talibus diffinitioibus vtun-
tur quādo qz sciētie speculative. **A**lij posuerunt eū de ge-
nere actionis cōsiderātes ipm vt p̄uenit ab agente tanqz
eius effect⁹. **E**t ad hoc facere videtur qd dicit **S**ilbertus
porrethanus in sex p̄ncipijs: vbi asserit q^o omnis motus
in actione: z omnis actio in motu firmabitur. **A**lij autem
cōsiderantes motū vt in mobili recipitur ei passionē in
ferendo aliqd ab eo abijciēdo: z aliqd introducēdo re-
ponunt ipm in genere passionis. **g**bus Ari. in predicamē-
tis z **A**uerroys hic assentire videntur loquendo de motu
formaliter sumpto. **C**ōmōnulli vō cōsiderantes motus
in comparatione ad terminū eius ad quēz dixerunt ipm
esse in eodem genere cum suo termino ad quem. **S**z hi
bipartiti sunt. quia quidā dixerūt motū nō esse p se de ge-
nere termini ad quem: sed solū per reductionē sicut p̄nci-
piū rerū que sunt per se de illo gnē vt supius tactum fuit:
z huic opinioni assentire videt **A**uercena in sufficiētia sua
Alij aut voluerūt motū esse p se de gnē termini ad quem:
qd hic videt tenere **A**ri. z **C**ōmēta. cū asserunt ad qua-
tuor p̄dicamēta p se esse motū: z h^o loquēdo de motu māli-
ter sumpto. **D**emū **A**lbert⁹ nō oīno p̄dictis assentiēs qd i
mā p̄posita sentiat sic exp̄mū dicens: q^o motus si accipiat
fm eē qd habet in mobili z fm eius verā essentiam: sic est
forma i pfecta p admixtionē puatiōis illius forme ad quā
tendit: z sic ē de gnē termini ad quem nō ab eo differens
fm eēntiā: sed solū fm eē: z h^o modo capiēdo motū est ve-
rū qd dicit hic **A**ri. s. q^o in tot p̄dicamētis est motus in q^o
est forma q^o per motū pōt acgrī. **S**i aut capiat fm cōpara-
tionē quā hz ad uouēs a q^o causat: sic motus ē effectus a-
ctionis agētis z nō actio eius: qz actio fm eū est in agēte:
z mor⁹ ē in patiēte: z sic mor⁹ est in actioe sicut effectus in
causa z actio ē in motu sic causa i suo effectū. **S**i vō p̄side-
ret motus fm q^o ē affectio in mobili causata i eo a forma
fluēte de eē in esse: sic ē de gnē passiois. **E**t ex hie vlti⁹
rei pcludit adherēdo dictis **A**uerroys q^o qz mor⁹ fm esse
qd hz i mobili: aut est forma fluēs: aut affectio mobilis: vt
statim oñsum est. iō int opintioēs de gnē mor⁹ iste due sāt
celebriores. s. q^o sit de gnē termini ad quē: z q^o sit de gnē
passiois. **E**t cū postea i eadē dubitatioe allegabātur
Ari. z **C**ōmēta. s. meta. dices q^o mor⁹ ē p se quātitas: dicit
pōt q^o illud ē intelligēdū in p̄dicatioe māli. v³. q^o mor⁹ est
in p se quāto vt i subito: vel meli⁹ qd **A**ri. dicit q^o motus est
p se quā⁹: qz ē in subito qd ē quātū z diuisibile in partem
extra p̄tē sic ei⁹ passio a q^o capit cōtinuitatē z diuisibilitatē.

tem Un lra. Ari. loco allegato ca. de qsto vsus sine sic ta, cet. Nec aut vt motus et tps. eteni huius qsta qdaz dnr et pu- nua eo q illa diuisibilia sunt quoz sunt he passioes Di- co at non qd mouet: s; qd motu est. na p ee qtu illz et mo- tus e quat: tps vo p ipm. s. motu. Et hie at n seqt q mo- tus sit p se ingne qstutatio: nec q sit dare motu 3o mo su- pium: vt s; h; r; t; Burle. Et vlti cu arguit q mor for- ma sumptus. s. p fluxu non sit de gne passiois. ad hoc pz rñsio ex determinatioe questionis: vbi dictu e q mor q e fluxus non est per se de genere passionis vt aliqui volu- erunt sed solum p reductionez taq; pncipiū et fudamētū in quo ipa passio immediate radicat. Causaz vero quare fluxus magis ad predicamentum passionis reducitur q; actionis: q;uis etiā actio in eo fundetur supius ingre.

Ad secundam dubitationez pncipalē dicūt q dā q diffō mori data cōmē- ratore. s. q est gnatio vt post aliā illi pfectōis rē. est sim- pliciter materialis cū def solū p effectuz: aut posteriora. iō in- demonstratioe facia a pozi est solū pclo. Cōffinitio autē data a Lynconiēse: q mori exitus de potētia ad actū cum def solū p ppria nō expmendo effectū nec subm ē simplr formalis. pp qd in demōstrāōe scā a pozi est soluz pncipiū CS; diffō mori posita ab Ari. q ē actus entis in potētia rē. est partim formalis. p qsto datur p poza et cōiora. et est partim mālis p qsto in ea exprimit subm cū dōr entis in po- tentia. qre p diffōnem Lynconiēsis poterit demrari a po- ri. et p ipsam poterit demrari diffō cōmētoris. Sūn cō- paref ad aliam mori diffōnez quaz postea Ari. ponit. v; q mori est actus mobilis rē. Sic dicenda est formalis re- spectu illius: ex q in illa ponit subz magis expse vt pstat C; et h; s; m Burleū in pdicta diffōne ly entis i potētia capiat p aggregato ex subiecto mori et ex motu diffiniē- do abstractu p pteritū: h; tñ dicunt q capif pāse pzo sub- iecto ipi mori: et pcedūt q mori de qditate ipi subī est nō qdē in pmo mō dicēdi p se: s; i scdo cū sit passio ipius.

Ad tertiam dubitationē credūt quidā Burleū voluisse motū q est fluxus eē subie- ctive in forma fluēte. ppter h; qz dicit q illi respectus qui sunt actio et passio fundant in motu q est forma imperfecta tendēs ad vltiorē pfectionē. et h non pōt esse nisi fluxus sit subiective in forma fluente: cū talis fluxus sit passio fm eū. vt pz. De h tñ Burleū indistincte loquitur varias adducē- do rñsiones: nec clare apparet qd velit. CS; quamcūq; opintionez tenuerit h puto q rñsio est dicere q mori q est fluxus ē subiective in mobili. sicut et forma fluēs: et non in forma fluente. Dicit tñ fluxus forme mori formal: qz per ipm trāsmutat formalē mobile in terminū mori. Forma autē fluēs dicit motus mālis: qz est dispō subm pcomitās dū in ipso est fluxus. Oportet enī dū mobile fluit ipm ha- bere formā ex qua ad aliā fluat: et illa stat esse ipsa nō ex- stente mota vt si sub ea quiesceret mobile. fluxum autē nō stat esse quin semp dum est sit motus.

Ad quartam dubitationē neget pma q ibidez illata. Et ad ei pbatōnez cū ar- guit. hic motus vt quoz p infinitā latitudinē distat ab infi- nito gradu intensiois. et cū infinito gradu intensiois ē nō gradus remissiois. q; hic motus p infinitā latitudinem di- stat a nō gradu remissionis. neget pntia: qz licz tota lati- tudo remissiois sit coextensa toti latitudinimētionis. et il- larū yraq; sit infinita. nihilominus cū pte infinita intensio- nis que est a quoz vsq; ad gradū infinituz intensiois coex- tenditur ps finita latitudinis remissiois. s. a quoz gra exē- pli ad nō gradu remissionis. et ecōtra cū parte finita inte- tionis. s. a quoz gra exēpli a nō gradu remissionis. et ecō- tra cū parte finita intensiois coextendit ps infinita latitu- dinis remissiois. s. a quatuoz ad infinitū graduz remissio- nis. quare nō valet illa pntia. Cū de patet q ille gradus vt quatuoz ex q tñ p infinitā latitudinē distat a nō gradu remissionis et in finite remissionis sicut ē finite intensus. ex

hoc q solū p finita latitudinē distat a nō gradu intensiois. Cū secūda qnez rñdetur sicut eā negādo. nam aut te- nemus gradum motus idē esse cū motu aut volumus ipm esse accūs indiuisibile illi supadditum. Si teneamus pri- mū. sic dico q iste gradus motus vt duo siue ista latitudo gradualis motus vt duo prius fuit. et qñcunq; iste motus fuit: ex q est iste motus. licz ipsa prius nunq; fuerit gra- dus vt duo. Et sic motus nō est subito acquisitus. sic nec gradus vt duo. Si autē tenemus scdm tūc dicit q latitudo gradualis motus est duplex. qdā enī est latitudo graduū mori s; exntū in subiecto: q nec sūt mori nec ptes ei: et ta- lis latitudo subito acquiritur: et subito depditur. Cū sic licet p horā sit pntue idē tps horale. ē tñ pntue aliud et aliud instās. sic licz p horam sit pntue idē mori horāl: est tñ pnt- nue aliud et aliud mutatu esse. et silt aliud et ali gradus. et penes talē latitudinē gradualē mori nō attēditur in mo- tu velocitas. Alia vō est latitudo gradualis motus q ē la- titudo pntū gradualis mori sibi i vicē succedentū et conti- nuataz pmutata eē. et hoc nō pōt subito acqri siue depdi: et penes hāc attendit in motu velocitas. Et nō q fictio- tus mori ē diuisibilis i ptes māles et formales. sic ptes eius gradualis s; adēqte in mobili exntes sunt totalr diuisibi- les vt mori vt vnū q est ps gradualis motus vt duo. De mutatu vō esse tenēdū est q lz duret solū p istans: nec sit diuisibile in ptes formales. ē tñ extēsi p totū mobile: et ex pñ- ti diuisibile i ptes māles sic est motus. Cū terniam qnem Negat q ps quātūtatua eodē mō q est ps quātūtatua sit eqliis suo toti extēsiue. Et of vltierius q media tertia totius motus horalis diuisa ad diuisionem in temporis non est ei ps quātūtatua quātūtatua quā capita a mobili: et vt sic illi adēquate: sed bene est pars ei ps quātūtatua quā- titate quan capita a tpe. et iō est toto motu minoris duratio- nis. Ceterū pōt cōcedi absolute q pars quātūtatua ē eqli- lis suo toti extēsiue: q;uis nō fm q est ps eius quātūtatua Cū quāram cōclusionem. Respōden dum est ipaz cō- cedendo: quia non inconuenit in h; accidētibus successi- uis habentibus gradus sicut est motus: licz esset forte in- conueniēs in accidētibus permanentibus.

Ad argumenta pncipalia. Cū primū dici- tur q vbi causatum in mo- bili ex tāta distātia ad centrum et polos mūdi est terminus intrinsecus motus localis: qz non potest corpus acquire re nouū vbi amittēdo aliud stātibz pncipijs naturalib; qñ moueat localiter et ecōuerso. Cum quo tamē stat vt ar- guebatur qz p supnaturalē potentiam possit oppositū cō- tingere. sed illud nō arguit q ad vbi non sit per se mori. sed solum arguit q illa nō est pseitās pmi modi: sicut ad caliditatem est p se mori: et tñ posset supnaturaliter alicui subiecto sine motu acqri: vt si deus eā subito alicui subie- cto impmeret. Quid aut sit localiter moueri bona inue- stigatio est: et habet difficultates: cōter tñ dicitur q ē mo- bile aliter se hie fm puz et posterius: formalit et intrinse- ce respectu alicuius fixi veri vel imaginarij. Cū secun- dū negat q illa pclusio sequatur: et admissio casu dicit q; a- cobus forl iuēsis in suo tractatu de intētionē q nulla alte- ratio qua. b. alterabit erit infinite intensiois seu infinite ve- locitatis. qz nulla erit tota seu maxima alteratio qua ipsa b. alterabit in casu illo. Cū de tñ responso mihi videtur ambigua. qz. b. alterabitur cōtinue p horam adēquate vt ponit casus: q; aliq; erit alteratio pntua ipi. b. que mēsu- rabif illa hora adēqte: et illa alterabit. b. et nō maior: q; il- la erit tota et maxima alteratio ipi. b. Cū deo ergo ali- ter dicēdo casum nō esse possibilē nisi remoueatut illa p- ticula vniformit: et ea remota totū residuū est ad mēdū: et tūc dicitur q illa alteratio erit infinite velocitatis: et h in tota hora et in qlibet eius parte ad finem terminata. qz versus vltimū instās hore terminabit ad gradum infini- tū velocitāt mori. cū g alteratio q. b. alterabit in pma me- dietate hore terminabit ad gradum finitū velocitatis et

illa qua alterabitur in scda medietate termiabit ad gra- dum in infinitu: segtur q b. infinitu maiore latitudine mo- tus alteratiois acgret i scda medietate hoze qz in pria: id no vniformiter unedif alteratio in ipo b. sz difformiter z ex pnti i medio instati hoze no erit b. sub gdu medio illi latitudis alteratiois: nec termiabit in fine ad gradu pci- seduplum ad illu. Na ex q tota illa latitudo erit infinite i tensiois no habebit gradu mediu: cu nulluz finitu sit pn cipale subduplu ad infinitu: nec ad ipm fm aliqua finita pportione compabile. Ad tertiu argumetu pz q si loq mur de augmetatioe pprie dicta q no e possi bile ipaz ee motu cotinuu p talem augmetatione intelligedo subitam acgfitioe pus ex nutrimeto: qzuis in tali pie seqtur post ei puerfioe extensio cotinua: q etia pot augmetu appel- lari: z differut a rarefactioe: qz rarefactio: vt sic no segtur acgfitioe noui quati ipsi toti. aut substatialie trasmutatio nem sicut facit extensio iam dicta: de htn infero tangef. CAbi vero p augmetatione rarefactioe motu intelligere mus adhuc esset difficultas. Et in hdiuersi varia opinat. Quidam dicut pntue durante rarefactioe in quolibet in stanti que titate noua totafr acgru subito ei qd rarefit: z p- existentie corrupti silt. queadmodu opinat Burl. in motu ad qualitate de ipa qualitate. Alij aut volut pntue ea- dem quantitate manere fm essentia: sed variari fm termi- nos z fieri extensionis maioris. Sed de his in locis alijs perquiratur diffusius. quare zc.

Et potentia exntis cu endelechia ens agat aut ipsu aut aliud inquatu mouetur mot est. Textu com. ix. Et cometator com. xi. et hec diffinitio e maifesta psona.

Querte quod comen. dicit q hec diffio motus: q est actus entis in potentia zc. est p se manifesta: h debet intelligi pri ad sensu z pum ad intellim: qzuis naqz ee sit p se notu ad sensu. Et licet hz diffio sit p se manifesta dz tn iueniri aut p via coponis z di uisionis: vt diuidedo gna p diaz z addedo eas gnib. pri mia quousqz inueniat diffio: aut faciedo i illis pportiona- lia vt facit Ari. i pcedeti ca. iducedo illa diffinitione in oi bus generib. motu: aut dz h fieri p via cocepta a pno vt facit Ari. versus fine eiusde capli cu arguebat q motus e actus entis in potentia q sil e in actu z i potentia. z p pns est actus entis aut fm q e in actu: aut fm q e i po. sz non est actus entis fm q e i actu. g e actus entis fm q e in po. Et fm quosda h vltimu facit Ari. in caplo reprobando falsas opinionas antiquozu de motu sic arguendo. Ador aut e alteritas: aut in equalitas: aut no ens aut actus entis in po. zc. sed no est alteritas nec inqalitas nec no ens. g e actus entis in potentia zc. Et h vlr copetit diffionibus cu ipe cuz suis diffinitis fuerint naturaliter note. Sed si diffinitio z diffinitu fuerint nalter ignota vtruzqz illoz inuestigatur esse p fillim hypoteticu pstitutu ex pditione alio: vt si fenix fuerit ignota z ei diffinitio: tuc posito q a. sit vna ei pro prietas nalter sibi silt couertibilr copetes: arguemus sic si fenix est a. g a. est. z sic cocludem diffinitione ee vl etia diffinitu: sic arguedo. Si a e fenix e: sz a. e: g fenix e. Si at diffinitum fuit nalter notu z diffinitio ignota tuc inuesti gatur diffinitio ignota de diffinito p illa diffinitione nota vt si diffinitio hois data p fine fuerit ignota tuc arguem. sic. omne animal ronale e ordinatu in felicitate sed ois ho e animal ratiabile. ergo zc.

Mouetur at et moues oe. Tex. co. xvj

Ircu materia de reactioe quidaz dicit eam no ee pos sibilem fm duas qlitates inuice corarias: vt v3 q no est pole q. a. per caliditate agat in b. z q tuc. b. p frigiditate reagat in a. fm ide ade

quate. Ad qd adducit plura motiua: sz pcpnu e: qz eo da- to sequeret q idem calefieret z frigereret: z ex psequenti moueret motib. corarijs: qd est impole. z pntiam pbant ponedo q a. sit vnu sume calm potentius. b. sume frigido et q a. agat in b. p caliditate. z ecotra b. p frigiditate tunc. reagat in aliqua pte ipsius. a. si posito e vera. z sit ps. a. re passa c. z sit d. pars no repassa q sit potetior qz b. passum principale. z tunc segtur q c. frigeat. a. b. C Sed et argui tur q calefit a. d. qz potetior e d ps in calefaciedo qz. b. in infrigidado. z cu hoc d. pars habet prietate ad c. z melio rem applicatione qz b. ergo si b. sufficit agere in c. sequit q a fortiori d. i ipm sufficeret age: z no nisi calefaciedo g zc. Alij vero tenet reactione fm duas qlitates inuicem contrarias esse possibiles qui vltorius diuersificari sunt. Nam entisber voluit qualibet qlitate alteratiua tate esse acuitatis qz te resistentie. z ecotra. Et vltorio vt saluaret q a pportioe minoris inequalitatis no puenit actio dixit no semp fieri actione a pportioe totius ad totu: sz aliqua do a pportioe totu ad pte vt q si a. agat in b. ex pportioe totius ad totu. z b. tuc reagat in a. reagat ex pportioe totius b. ad pte a. supra qua hz pportione maioris inequalita- tis. C Quidam alij dixerut qualitates actiuas vt calidita- te z frigiditate esse maioris acuitatis qz sint qlitates pas sive. s. humiditas z siccitas: z econtra qlitates passiuas ee maioris resistentie qz sint actiue: z pariter voluerut de ca liditate respectu frigiditatis z de siccitate respectu humi ditatis. Et vltorio tenuerut qualibet haru qlitatu esse ma ioris acuitatis qz ipamet sit resistentie: vt sibi gra. sit calidi- tas actiuas vt. g. z resistentie vtraria: frigiditas erit actiui- tatis vt. s. z resistentie vt. qtuor: z pportioe dicitur i alijs.

Et tenendo hac vltima via p solone argumenti in oppositu adducti supponat pri mo qd maiore speru reflexioe sequit maior actio. hoc pz qm p reflexione radioz sol facta a speculo cocauo ge- nerat ignis. z no p facta a speculo plano. qd no contigit ex alia causa: nisi qz illa reflexio e maior. Silt in estate sit maior congelatio vaporu in media regione aeris qz in hye- me: cu in estate fiant grandines qz sunt maioris pgelatiois qz nives qz sunt in hyeme: z hoc no est nisi ppter maiore an- tipistatim z maiore reflexione speru frigiditatis medie regionis in estate ex maiori caliditate inferioris regiois aeris qz in hyeme. C Secdo supponat qz vbi e maior con- trarietas ibi est maior reflexio. hoc pz ex dictis: quia ex eo in estate sit maior reflexio speru frigiditatis medie regio- nis aeris: qz e maior pparietas hu inferioris regiois ae ris ad illa in estate qz in hyeme: cu tuc sit valde calidior.

His premissis respodet ad argumetu p opi niode aduersa adductu qua i sequit Calculatoz z dicit q b. agit in c. p frigiditate: sz ne gaf q d. agat in c. p caliditate. cui e ca e: qz hz d. sit absolute potetius qz b. tn b. hz poten. instrumentu applicatu ad c. qz habeat d. id cu eis circustantis maiore pportione habet ad agendu in c. ipm b. qz ipm b. d. Causa vo ppter qua hz b. poten. instrumentu e: qm ipm hz maiore pparietatem ad c. qz ad d. id sit maior reflexio speru frigiditatis b. qz caliditatis d. z p pns potetius instrumentu hz b. z id frige- fit c. pars repassa: z no calefit: qz actio vni. pparij in eode subiecto pmo ipedit actione alteri. d. tn interz resistit ne c. Ita cito frigeat sicut frigeret si d. esset remotuz: z hoc fit donec b. erit ita remissu q ampl. no poterit reagere: z postea d. reagat in c. ipm z educedo ad caliditate summa.

Jacobus aut fortuitis soluit ad hoc argumet. tum p applicatione instrumenti volens q b agit in c. z no d. qz ad ipm meli. applicat in- strumentu suu. v3 spes per quas agit: z ex hoc b. meli. ap- plicat suum instrumentu ad c. qz faciat d. qz maioris appeti- tum agendi in ipm: qz maior appetit. confegtur maior z contrarietatem. Elige igitur zc.

Et hz at defectu ronale. Necessse e ei for

tassis quēdā actū eē actiui et passiui. Hic qdē ei actio: illic at passio: opus ei et finis hui⁹ qdē actio: illi⁹ at passio: scōm igitur aliquo sūt mot⁹. si qdē alteri aliquo sūt. Aut ei vtraq; in patiēte et moto sūt: aut agente sūt vtraq;. Aut actio qdē i agēte: passio at i patiēte. **Tex. cōm. xvij. Q. d. ij.**

Abitatur. Cū actio et passio sint idē mot⁹: et vtrūq; abē sint i agēte aut i patiēte: Et p arguit q actio et passio non sint idē mot⁹: sed actiōes diuerse qm ille actio nes sunt diuerse ex qbus pueniūt fines diuer- si: s; ex actōe et passiōe pueniūt fines diuersi. q̄ zc. C De in de arguit q actio nō est i agēte et passio i patiēte: q; si actio eēt in agēte p se tūc mot⁹ esset in mouēte per se: q; eadem ē ratio de agēte et patiēte: et de mouēte et moto: etiā oē agēs est mouēs. et nō e contra: sed cōsequēs est falsū. igit i ante cedens. q; psequēs sit falsū. s. q; motus sit in mouēte p se pbatur: q; eo dato sequit q oīe mouēs mouet: vel q; habens motū nō mouet: quoz vtrūq; est impoē. et pbaf cōsequētia: q; si mot⁹ est in mouēte p se: tūc in omni mouē te est motus. vel q; oē mouēs mouet vel nō: si sic. habetur p̄ma pars diuiciue q̄ inueferebat. si nō: nūc habet sedā. De inde arguit q actio et passio nō sunt in patiēte: q; aut es- sent duo motus in patiēte existētes aut vnus: semp suppo sito q actio et passio sint motus: nō sūt duo mot⁹ existētes in patiēte: q; tunc actus vniuscuiusq; nō erit in vnoquo- q;. Nam actio est actus agētis: si ergo esset in patiēte tunc haberet ppositum: et si diceret q esset in agēte tūc seque- retur q vnus et idē actus: esset simul in diuersis. s. agente et patiēte: qd nō videt verū. C Scdo idē arguit: q; si actio et passio essent duo mot⁹ in patiēte tūc seqret q idē mobi le simul moueret diuersis motib⁹ ad vnu et eundē termi- nū: qd est impoē. C Silt arguit q actio et passio nō sunt motus vnus in patiēte: q; tūc diuersorū s̄m spēm. s. agen- tis et patiētis esset vnus actus. C Seqret etiā q doctio et doctrina essent idem: qd est impoē: q; tūc qlibet adiscēs doceret illud quod adisceret: et quilibet adisceret illd qd doceret et quod nō est verum.

Ad istā questionē duplr videt respondere Arist. in illa pte: aut neq; alterius actū. **Textu cōmē. 20.** volēs q actio et passio sint vnus motus materialiter siue s; subiectū q est in patiēte. Et tamē differūt ab inuicē formalr et s̄m rationē: qd patet per hoc q soluit rōnes oppositum arguentes. Et primo quādo arguebat q actio et passio nō sunt in patiēte: quia tunc actus vniuscuiusq; nō erit in vnoq; Respondet q nō est incōueniēs q actus alicui⁹ vt agentis sit in aliq; vt i subiecto: sicut doctio est actus docētis: et tñ est in adiscēte. C Scdo qn arguebat q actio et passio nō sūt vnus mot⁹ i pa- tiēte: quia tunc diuersorū s̄m spēm esset vnus actus. Re- spondet q nō est incōueniēs q diuersorū s̄m spēm sit vnus actus s̄m rem: dummodo alia sit ratio ei⁹ vt est vni- us: et alia vt est alterius. C Tertio qn arguebat q actio et passio nō sunt vn⁹ motus in patiēte: quia tunc doctio et doctrina essent idē: qd est impoē. Respondet q do- ctio et doctrina sunt idem: ex hoc non sequitur q docēs adiscat vel q adiscens doceat: quia licet doctio et doctrina sint idem s̄m rem: differūt tamē s̄m rationē. C Ex quo vl- terius patet q non sequitur doctio et doctrina sunt idem: ergo docere et adiscere sunt idem: sicut non sequit duozū ab inuicē distantū idem est spaciū. ergo distare hinc et illuc illinc hunc sunt idem.

Quia tñ Arist. in hoc caplo videt magis inq̄situe q̄ determinatiue pcedere. ideo nō miruz h in pposita difficultate reperiant diuersi modi dicendi.

quidā nāq; inueniūt dixisse q actio et passio: et motus sunt idē realr: sed differūt ratioē: et dicūt motus in ordine ad terminū adque: actio autē put est effectiue ab agente passio vero put i passio subiectiue recipit. C Et p ista po- sitione videt hic esse Ari. dum dicit q actio et passio sunt idem. s. s̄m subiectū vt supplet cōmētator: s; differūt rōne Dicit eni sic Arist. Neq; est docētē necesse adiscere: neq; si pati agere idem est: nō tamē tanq; rōne esse vnā qd qd erat esse dicentē zc. Egidius vero tenuit q in motu qui ē fluxus sunt duo accidentia respectiua. vnū vt ē ab agente et illud p se in genere actiōis: et illud vt recipitur in pas- sio et illud est p se in genere passionis: et sic actio et passio nō sunt idem realiter inter se: nec cū motu. dicūtur tamen esse idem motus materialr et subiectiue vt dictum est. Et hanc sententiā videtur expresse voluisse Ari. parum post dum dicit. Minimo autē dicere est neq; doctio cum do- ctina: neq; passio cum passione idē pprie esse: sed cui in- sunt hęc motus. C Unde cū dicit supra Ari. q agere et pati si- ue actio et passio sūt idem s̄m subiectū nō esse intellēz q; sint idem realr: q; hic dicit oppositū: s; q; sint in eodēz subiecto. s. motu. Burleus vero videt voluisse q actio et passio sūt res distincte fundate in motu q est forma dimi- nuta: et q; s̄m eū mot⁹ q est fluxus est passio: iō erit in for- ma diminuta vt in subiecto. C Sed hoc mihi nō apparet veruz. C Primo: q; vt supra in alia qōne tangebaf motus p fluxu est via in formā diminutā: ergo forma diminuta ē eo postertior. et p cōsequēs nō ē ei⁹ subiectū: cū subiectum via origis sit prius illo qd in eo fundat. C Scdo quia sic passum successiue patit: sic agēs successiue agit. ergo sicut passio est fluxus successiuis et mot⁹: ita actio erit flux⁹ suc- cessiuis et motus: et ex cōsequēti sic repiet mot⁹ p fluxu in genere actiōis sicut in genere passionis: qd tñ ipe negat. C Unde ergo q meli⁹ est dicere q actio et passio imediate fundantur in motu q est fluxus: et mediāte ipso fundat in mobili tanq; in pncipali subiecto: et q fluxus nō est per se de genere passionis: sed solum p re ductionē. vt in pceden- ti questione sunt ostentum: et hoc ipsemet Burleus tenet sup sex libros pncipiorū vbi de hac materia meli⁹ et distin- ctius loquitur q; hic: quare zc.

Cōueniēs vtiq; erit de natura negotiā- tem cōsiderare de infinito si ē: aut nō est: et si ē quid ē. **Tex. cōmēti. xxiiij.**

Abitatur. quia Arist. in pmo p̄p̄si- corū. **Tex. cōmē. 15.** dicit q infinitū s̄m q infinitū ē ignotū. et in hoc tertio dicit q ad naturalē p̄tinet cōsiderare de infini- to si est et qd est: et p cōsequēs s̄m q infinitum. quare videtur esse contradictio.

Pro solutione huius dubij p̄mittendū pmo q multiplex est infinitus: qd- dam eni infinitū s̄m extensioem: et quoddā s̄m duratio- nē: qd dam s̄m multitudinē: et quoddam s̄m diuisionem. C P̄mittendo scdo q res pōt duplr cognosci. vno mo- do conceptu p̄prio et distincte. Alio modo cōceptu consu- so et alieno. Sicut priuatiū cognoscit conceptu sui posi- tui negatiue tamen: quoniam vt dicit Arist. rectum est iudex sui obliqui.

His habitis dicit ad dubium q infinitū s̄m q infinitū est ignotū cōceptu p̄prio et distincto. et h̄ voluit supius Arist. cū q̄m stat q infinitū s; q infinitū cognitū ē cōfuse et cōceptu aliq; vt sui positi- ui et negatiue: et hoc mō voluit Arist. in hoc tertio esse de- terminādū de infinito ostēdendo nodari corpus sensibili- le actu infinitū. Pro his tñ si vis veriorē declaracionē: recurre ad vnā qōnē factā sup pmo huius zc.

Esse aut aliqd infinitus fides ex qnq; cōtingit maxime in euidentib⁹ ex tēpore

hoc ei infinitū. Textu cōmenti. xxxj.

Ic cōmētator facit duas rōnes p bātes infinitatem, ipis ex vtroq; termino. Quaz pma ē: qz omne qd generat: aut corūpif: generat aut corūripur in instanti: sed oē istans exigit ips pteritum z futurū. g ante oēm generationē fuit tps. z post oēm corūpionē erit tps: z p cōsequēs ante oē tps qd generabatur fuit tēpus: z post qdlibet tps qd corūripet erit temp^o ergo tēpus ē infinitū. Scda rō est ista: omne generatuz et omne corūpitiū est illud cui^o extrema excedūtur a tpe: ergo si tēpus ponat generari: aut corūrip: sequit qz ipsuz sit clausū a tpe excedente ipm in duobus extremis: z per cōsequēs ante oē tps gnātū fuit tps: z post qdlibet tempus qd corūripetur erit temp^o. quare zc.

Ad quas rationes tenēdo fidē nostrā de mūdi ac tps creatiōe seu inceptiōe rīdes: CAd primā negat mior: qz dū inceptū tps fuit iustās inchoans tps an qd instās nō fuit tps: z sifr dabit istās terminās totale tps futurū: post qd instās nō erit tps. CAd scdam negatur maior: qz totale tps fuit genitū: z corūripet: z tū ei^o extrema nō excedunt a tempore. quare zc.

Contingere ab esse in perpetuis nihil differt. Textu cōmenti. xxxij.

rhac littera Aris. cōter accipit illa auctoritas qz in ppetuo is nō differt esse a posse. quā Burleus dic in telligi debere de substātijs z nō de accitib^o h mō. v3. qz si aliq substātia pōt esse eterna. illa ē

eterna. C Sed pira. qz aia antyxi pōt esse eterna: z tū nō ē eterna. C Rīdes fm opinionē Ari. z cōmētator qz aia que erit antyxi ē eterna: qz vnica est ania itellecuaa oiuz hominū in generabil: z icorūpibil: qm i eternis nō pōnūtur plura in diuidua sub eadē spē: cū vnū sufficiat ad illius pseruatiōē. ppter qd nulle due intelligentie sunt in eadē spē specialissima. C Sed adhuc ad idē arguitur sic: antyxi pōt ee etern^o: z tū nō ē etern^o: g zc. Probatur maior: qz iste binari^o est etern^o demonstrando mām et aiam que erit ptes antyxi: z iste binari^o pōt esse antyxi ergo zc. C Forte dicit qz nō bene cōcludit: s3 dz 2 inferr: ergo antyxi pōt esse binari^o eternus. C Sed cōtra itez sic. hoc est aliqd eternū demonstrato illo binario: z hoc pōt esse antyxi. igit zc. C Dūc respōdet fm priorē positiōez de aia itellecuaa: negādo qz ille binari^o pōt ee antyxi: s3 supaddi o3 aiam cogitatiuā. C Et pōt rīderi negādo assūptum p vtraz pte: qz totū nō est sue ptes fil sumpte. Et tenēdo adhuc qz totū sit sue ptes fil sumpte ante ee antyxi illa est falsa: h ē aliqd eternū demonstrato illo binario: euz tūc ex illa mā z illa aia nō fiat vnū zc. C Dubitat vlteri^o. qz dicit Aris. infinito eni esse z infinitū idē ē. Et sic v3 velle qz in mathematicis seu nālīb^o indiuiduū sit idē cū sua qd ditate. hui^o aut oppositū vult. 3. de ania dū dicit. qz aliud ē magnitudo: z magnitudis esse. C Rīdes qz Aris. ibi per magnitudinē intelligit indiuiduū in mathematicis cōiunctum accitibus sensibilib^o: z p magnitudinis esse intelligit eius qd ditate. Et pariter dicendū ē de carne: z carnis esse in nālīb^o: z notū ē qz in talib^o indiuiduū est aliud ab ei^o qd ditate: qm supra dicit qd ditate accitibus sensibilib^o: h at nō accidit infinitū sicut nos accipim^o: s3 fm modū loquēdi antiquoz: cōtra quos arguit qd dicebāt infinitū esse idē cum substantia re z rōne: z esse separatū qd z principū omnium aliorum zc.

Cōpositū qd ē igitur nō erit ifinitū cor pus si finita eleiēta sūt multitudie. neces se ei plura eēt eqri p traria sp et nō esse vnū ipsoz infinitū. Textu cōmenti. xliij.

Aduerte qz hec rō qd sit ad pbandum qz nō oia eleiēta cōponētia mixtū sunt ifinita: qz tūc nō oē totū esset maius sua pte: z plura corpa essent fil. nō ē de monstratiua: qm loquēdo de pte ifinita tali nō est suum totū maius: sifr loquēdo de corpibus in potētia et que cōcant in mā sicut faciūt eleiēta in mixto nō incōuenit talia esse simul: vt p3: qzuis hoc nō sit posse nāliter de corpibus in actu: z p se solū existētib^o: vt in quarto huius patebit. C Attendendū vlteri^o qz vult Burleus contra cōmen. qz admissō corpe ifinito fm extensionē esset posse aliqd corpus ee ifinitū sōlū fm longitudinem.

Sed cōtra quia illo dato sequit qz ex corpe ifinito fm qd posset fieri corpus ifinituz simplr deducta rarefactione: qd videt impossibile: z pbat cōsequētia: z capiat corpus ifinitū fm longitudinez pedast latum z pedast pfunduz: deinde exinde sumatur vna portio ex qua rarefactiōe deducta p solum partium illius transpositionē in pma pte pportionabili hore futu re fiat vnum corpus spericū pedalis pfunditatis: deinde in scda pte pportionabili sifr circūponat sperice ex illo p orti corpe huius sperico pars pedalis pfunditatis: ita qz efficiat in duplo maioris pfunditatis: z sic in ifinituz: z sic patet qz in fine hore corpus resultat ex oibus addit onibus erit simplr ifinitū: qz in ifinitum ptensum fm oēm dimēsiōē: vt patet intelligenti: z tamē erit factū ex ifinito fm qd rarefactiōe deducta: quare zc. Et videtur qz in eodē casu pbari possit qz aliqd corpus in finitū simpliciter est figuratū: qd claudit opposita. Et pbat conclusio: quia illud corpus crescēs in quolibet instāti ante finē hore erit ifinitum: z ex cōsequēti spericū vt patet ex casu: sed in fine nihil sibi addet nec fiet aliqua alia variatio sicut supponit in casu: g in fine hore adhuc erit illud corpus spericum: z pro tunc erit ifinitum simpliciter visuperius argutum est: ergo zc.

Ad ista quidam concedūt cōclonē p mām. C Ad scdā rēspōdet eaz negādo nec sequit in qlibet instāti an finē hore illud corpu erit spericum nec in fine fiet additio zc. ergo in fine erit spericū: sicut nec sequit in qlibet instāti ante finē hore aliqua vnitas huius numeri erit numerāda: z in fine nō la numerabitur: ergo p tunc aliqua erit numerāda: z casum pro isto require in illo sophismate Mentisberi: ifinita sūt finita zc. C Ampli^o oē corpu sensibile i loco ē: loci autē spēs z differētie sursū z deorsuz: ante z retro: dextroz sum z sinistrorsum.

Cōmētator sup hac lra Ari. mouet dubitationē qd p illa sex intelligat Aris. Aut sex species loci: aut sex ptes integrales eiusdē loci diuersificatas fm diuersitate partū corpis locati: z adductis argumētis p vtraz pte tadē declinat v3 ad hoc qz p illa sex intelligit Ari. sex ptes integrales eiusdē loci cū nō sint nisi due spēs loci corpoz mobilū motu recto. s. sursum: qz vnus Ari. in sequēti lra videat p illa sex intelligere ptes subiectiuas loci sicut bicubitum z tricubitum sunt partes subiectiue ipsius quanti.

Albertus vero ca^o. 9. hui^o tractat^o ad tollendam hāc diuersitate vtrif distinctionē qdā sic dicit. Possūm^o eni loquēduplr de loci differētijs. C No mō dixim^o qz loca nālta sūt ad qd est mot^o nālīe: z tūc loca naturalia duo sūt. s. sursū z deorsū: ad qd mouētur corpa nālta sensibilia motu recto: qz nōde numero italiū corpozū naturalū dicebat esse corpu ifinitum. Alio mō dicimus dīas loci nālīs. s. dīas sūt fm qd ē qciq; mot^o: z h cōtingit duplr. sūt eni distincta fm sūtu solū: z sic sūt in mundo sex dīe loci. Sūt enī fm positiōē ptiū corpis qd est in loco: z h duplr. aut enī sūt fm relationē ad res: aut fm positiōē nālē ptiū corpis z figurā: aut virtutē sine figura: et hoc ppter celū. z fm cōparationē quo ad nos sūt iste dīe

In corpib⁹ nō aiatis: s; aut positionē ptiū z figurā sūt i cor-
porib⁹ aiatis. Et si p illa ubi difficultate n̄ sufficiat ista
recurrū hēas ad ea q̄ in pncipio qrti libri infra dicent^r zc.
Quod qdē igitur actu non sit corpus
infinitū manifestū est ex his. Textu com-
menti. lvi. **Questio. iij**

Veritur hic ^{virū sit possibile esse in}
^{infinitū. Et arguit q̄ sic}
primo in cōtinuis: deinde in discretis. Et in
continuis arguit. pmo q̄ def infinitū s̄m qd
postea q̄ sit possibile eē infinitū simplr. Quod
datur infinitū cōtinuū s̄m qd arguit. Quia datur linea gy-
ratoria infinita s̄m longitudinē: nā capiat corpus colum-
nare pedalis quātūm: cui⁹ p̄mā pte pportionalē giret
linea pedalis in p̄mā pte pportionali vnus hore future:
que linea pedalis in scda pte pportionali hore rarefiat ac
grendo vnu pedale de nouo qd gyret scdaz pte pportio-
nālē eūsdē corpis colūnaris. z in tertia pte pportiona-
li hoc rarefiat eadē linea acgrēdo sibi tertiū pedale: qd gy-
ret tertiā pte pportionalē pdicti corporis: z sic in infinitū
s̄m oēs partes pportionalē illi⁹ corpis z illius hore vsq;
ad finē eius. Et tūc patet q̄ in fine hore illa linea est infi-
nita s̄m longitudinē salte s̄m extremū versus qd pcedūt
partes pportionales minores illi⁹ corpis cuz sit cōposita
ex infinitis pedilib⁹ nō cōicantibus: vt patet in casu. Et p
idem fundamētū possit argui q̄ aliq̄ sup̄ficies est infinita
s; lōgitudinē. Et s̄m aliq̄ corp⁹ capiēdo sup̄ficiē clausaz
iter tales duas lyncas giratorias z pte giratiuā illi⁹ corpis
ad illā sup̄ficiē terminatā: vt pmo hui⁹ argutū fuit: licet ad
aliud ppositū. Scdō arguit. Est pole s̄m potētia sup-
naturalē q̄ sit corpus infinitū simplr: qz possibile ē q̄ de
us de potētia sua absoluta in p̄mā pte pportionali hore
future faciat hūc mūdū in duplo maiorē q̄ nūc sit: z i scda
in triplo: z in tertia in qdruplo: z sic in infinitū cōseruādo
cōtinue ip̄z sic augmētātū vsq; ad finē hore: ex quo arguo
hoc esse possibile: cum sic esse nō implicet cōtradictionē
vt deus possit facere q̄qd nō implicat cōtradictionē: po-
natur ergo in esse z sequitur q̄ in fine hore iste mūdus erit
infinitus simplr: qz i infinitū maior q̄ nūc sit: vt p̄z: z aūc ē
possibile de potētia sup̄nālī: vt iā argutū ē. g. z p̄ns: qre zc.

¶ Mures alie rōes ad hoc pbandū cōsueuerūt adduci: s;
sufficiat hec ad p̄ns. Inde arguit q̄ ē pole esse numerū
infinitū quātoz p se seorsū existentū in pluribus casib⁹.

¶ Primus casus est: qz ponat q̄ sit vn⁹ ignis spheric⁹ in
cētro mūdi: sic q̄ mediū erit mediū mundi. z remoueat
oē impedietū sui ascensū. z patet qd ascēdet: z cū nō sit ma-
ior ratio q̄ ascendat ad vnā partē celi q̄ ad aliā sequitur q̄
ad quālibet pte cōcauā celi ascēdet aliq̄ pars illi⁹ ignis: qd
eē nō pōt esse nisi s̄m qdlibet p̄cūū fiat ip̄i⁹ diuisio: z p cō-
sequēs in infinitas ptes erit diuisus qd ē ppositū. Scdō
casus est. ponēdo q̄ sit vnū vas vitreū cōcauū vniforme
protū plēnū aq̄ calida z valde rara: z sit forā mē bene ob-
structū: sic q̄ nihil ingredi possit: z ponat in loco adeo fri-
gido: q̄ aqua illa cōgelet. z tūc sequit q̄ illa aqua cōden-
sabitur: z occupabit minorē locū q̄ p̄us. aut ergo. aut illd
frangeget: aut nō. si dicat q̄ nō: tūc dabit vacuū: qd impole-
est: si dicat q̄ sic: cū nō sit maior rō q̄ frāget in vna pte q̄
in alia sequitur q̄ frangeget in oēm pte possibile frangi: z per
cōsequēs in infinitas: quare zc. Scdō casus est ponēdo
q̄ sit vnū silū vniformis resistētie p totū: cui in extrema-
tibus applicent due potētie equalr oino trahētes ad ptes
oppositas: vt silum frāgat: z patet q̄ frāget: z cuz non sit
maior ratio q̄ frangeget in vno puncto q̄ in alio: in quoli-
bet puncto fiet fractio: quare sequit q̄ in infinitas partes
diuidetur: z sic habetur intentum.

In oppositum est hic Aris. volēs q̄ lz detur
infinitū in potētia: impole tū
est q̄ in actu infinitū p̄f: vt qd sit corpus tangibile actu

infinitū: aut multitudo corporū p se seorsū existentū actu in-
finita. z generalius in libro celi z mūdi pbat q̄ ē impole
q̄ sit aliq̄ corpus actu infinitū. Et p infinitū in potētia in-
telligit illd infinitū qd nō pōt esse s̄m se totū sit in actu vt
motus infinitus aut tps infinitū est infinitū s̄m diuisionē
aut appositionē: semp enī de tali infinito aliqd est in potē-
tia qd adhuc nō est: iō ei⁹ potētia ē ad actū impurū sem-
mixtum cū potētia: sic q̄ si potētia nō esset: nō esset actus.
Ver infinitū vero in actu intelligit illud infinitū: qd si eē
esset s̄m se totū sit in actu: vt corp⁹ vndiq; p̄nsum sine si-
ne: sicut plures antiq̄ opinati fuerūt: z tale infinitū adhuc
imaginat duplex: cōtinuū z discretū. z cōtinuū iterum du-
plex. s̄m simplr z s̄m qd. S̄m d̄r infinitū qd s̄m oēs diuisionē
ē infinitū. S; d̄r infinitū s̄m qd qd solū s̄m aliquā: z nō s; z
oēm diuisionē ē infinitū: vel qd solū ad vnā pte est infini-
tū aut solū versus oriens: aut solū versus occidens.

Probacōne ^{p̄mittēdū pmo q̄ multiplicr de}
^{infinitū. s̄m p̄fectionē: s; d̄r}
rationē: s̄m intentionē: s̄m multitudinē. z s̄m diuisionē
vt appositionē: hic tū nō est sermo nisi de infinito in actu
s̄m extensionē pmanētē: aut s̄m multitudinē quē totūz p
se existentū q̄ sola est numer⁹ p̄prie acceptus: multitudo
aut intelligētariū aut p̄ctoz aut partiū cōtinuū nō est nu-
mer⁹ p̄dicamētalis: sed transcendēs: cū numer⁹ p̄dicamē-
talis causet solū ex diuisione cōtinuū. Manifestūz nā qz ē
q̄ dat infinitū s; p̄fectionē z durationē vt de⁹: z q̄ dat infini-
tū s̄m intentionē. in infinitū nāq; pōt mot⁹ intēdi s̄m q̄ in
infinitū potest crescere p̄portio maioris iequalitatis agē-
tis supra passū. Et iā s̄m Ari. s. hui⁹ dat infinitū s; succel-
cessionē: vt mot⁹ circularis celi z t̄p̄z: s̄m eundē h̄ datur
infinitū s̄m diuisionē z s̄m appositionē. nā cōtinuū i infi-
nitū est diuisibile in ptes eiusdē p̄portiois. s̄m p̄portioē du-
dupla. vbi tamē p̄mā ps pportional sit medietas totū vel
minor medietate. Itā tūc in tali p̄portione pcedit in infi-
nitū: nec vnq; est status qn semp restet aliqua diuisio fiēn-
da. Et si h̄ ptes pportionalē: sicut ab vno cōtinuo diuidū-
tur. sic alteri adderēt: tūc sicut in diuisioē a pmo p̄tinuo p-
cedit in infinitū: sic in appositioē fiēnda scdo p̄tinuo p̄-
cedit in infinitū: nec vnq; cōplebit appositio sicut nec di-
uisio eā p̄cedēs. Tota ergo difficultas ē an def quātū p̄mā
nens infinitūz s̄m extrema: aut multitudo infinita talium
quātoz p se existentū que sola s̄m Ari. dicūtur infinita i
actu. z quātū ad h̄ diceret Ari. qd nō ē pole eē corp⁹ actu i-
finitū siue p̄tensuz vndiq; sine fine: S̄m non ē pole q̄ sit
multitudo infinita corporū p se existentū: quoz p̄batōes
collige ab eo tractatu ex libro celi z mūdi: z plures catho-
lici tenent has conclusiones nedum de potētia naturali
sed etiam de potētia diuina.

Ad ratiōes ergo factas an oppositū qōnis r̄nde
tur. Ad p̄mā cōcedūt qdē dari lineā
giratiuā infinitā: vt argumētū v̄ ondere dicēs: q̄ illa li-
nea est infinita s̄m illud extremū ei⁹ qd girat ptes ppor-
tionales minores illius corpis: qz s̄m illud extremū non
terminat intrinsece ad aliquē punctū q̄ sit illi⁹ linee cum
nō sit dare vltimū punctū illi⁹ linee s̄m illud extremū: qz
uis extrinsece terminet ad vltimā sup̄ficiē illi⁹ corpis vel
aeris illud corpus tangētis. Cū nonnulli autē dicūt q̄ illa
linea est finita cū sit terminata intrinsece ex vno extremo z
extrinsece ex alio: licet tū cōcedāt q̄ infinite lōgitudis ē illa
linea vt argumētū videt p̄bare. Alij vero inueniūtur di-
xisse q̄ infinita ē aliq̄ linea ingratiua illi⁹ corpis: s; tūc n̄
la linea giratiua illi⁹ corpis est infinita cū nulla sit q̄ giret
oēs ptes pportionalē ip̄i⁹: qz nulle sunt oēs quotq̄t assū-
gnent: qz nec due nec tres zc. z pportionalimō dicūt de
sup̄ficie z pte corpis giratiua. Et quecūq; h̄az r̄n̄siōnū te-
neatur nō sequitur contra Aris. hic q̄ detur actu infinitū
s̄m p se existens: z occupās locū infinitum.

¶ cōtra ^{responsionē p̄mā concedit dare lineā}
^{ratiuā infinitā arguit: qz ea data seq̄ q̄}

aliqua linea infinita ē terminata duob⁹ pūctis intrinsecis qđ claudit dictionē: z pbat p̄na capiēdo vnū corp⁹ colūnare pedāl qđtitat: z signef linea mēfurās ei⁹ lōgitudinē que fit terminata. a. b. punctis in suis extremis: z capiat tunc pars ei⁹ que ē in p̄ma pte pportionali illi⁹ corpis et ponaf qđ in p̄ma pte pportionali vnū⁹ hore future rare, fiat sic qđ efficit pedāl girās p̄mā pte pportionalē: z i secunda pte pportionali illi⁹ hore pars illi⁹ lineę que est in scđa pte pportionali illius corpis fit efficit pedāl is girando scđam pte pportionalē: sic in infinitū. Et tunc patet qđ in fine hore illa linea erit infinita: qđ habebit infinitas ptes pedales nō cōcantes: z tñ erit terminata intrinsece a. b. punctis sicut in p̄ncipio. C̄tē cōtra eandē rē rēspōsiō nē. qđ cōior ē arguit qđ aliq̄ due lineę sint equales: z tamē vna ē finita z alia ē infinita: qđ ponaf qđ in vno alio corpe colūnari pedali fit vna linea p̄ oia fit disposita: sicut in p̄ncipio tūc qđ ille sūt equales: ponaf tūc qđ scđa rectificatur ad imaginatiōē pūctis extremalib⁹ corruptis oia rarefactō ē cōdensatiōe deducta: z statī seqtur qđ illa ē infinita: vt p̄z. z p̄ma ē infinita: qđ terminata ex vtroq; extremo intrinseco: z tñ sūt equales qđ in p̄ncipio erāt equales: z nē la earū est maiorata vel minorata. qđ rē zc. C̄tē admissio ī finito vt pleriq; ad imaginatiōē ipm admittūt vt videāt qđ reqrit: arguit qđ aliq̄ duo corpa sūt equalia: qđ vnū est finitū. z aliud infinitū: qđ ē oino ipole. Et ponamus qđ a. b. sint duo corpa qđdrata equalia z remanēte. a. in uariato diuidaf. b. in ptes pportionales pportioē dupla: sic qđ in p̄ma pte pportionali hore scđa ps pportional. b. continet p̄mo fm longitudinē deducta rarefactioē z p̄densatiōe: z in secūda pte pportionali hore tertia ps pportionalis. b. cōtinuet scđe: fm lōgitudinē scđe: z sic in infinitū: z notū ē qđ. b. in fine hore est infinitū fm qđ: qđ fm latitudinē ad vnū extremū. z tñ ē equalē. a. qđ ē infinitū. C̄tē qđ fit equalē a. p̄baf. qđ in p̄ncipio a. z. b. erāt equalia. z non sūt p̄cise tāta sicut tūc. qđ zc. Ad inoz p̄z. p. a. s. p. b. probatur qđ in b. nō est facta nisi partiū transpositio: vt ponit casus sed p̄ solū partiū transpositionē res nō efficit maior aut minor qđ prius. qđ rē zc. C̄tē arguit cōtra vnū dictū in de terminatiōe qđnis p̄bado qđ in diuisiōe p̄tinui in ptes pportionales pportioē dupla: dato qđ p̄ma fit medietao totius: aliqñ est status: cui⁹ oppositū etiā se nitur Burle⁹. Et capiat vna magnitudo pedalis in cuius vno extremo sit vnū mobile qđ debeat in hōzā ipsaz ad equate z vni formiter p̄rāfire: sic qđ dū in p̄ma pte pportionali hore p̄ma ps pportionalis magnitudis p̄rāfir ipa diuidet: z in scđa pte pportionali hore sic fiat de scđa pte pportionali magnitudinis: z sic in infinitū. z tūc seqtur statī qđ in fine hore totalis diuisio erit cōpleta z magnitudo p̄ eā totalr consumpta: quare zc. C̄tē p̄ sile argumentū pōt p̄bari qđ in opposita appōne alteri p̄tinuo siēda aliqñ ē stat⁹. C̄tē ad tria p̄ma argumēta rñdeat qđ illā p̄mā rñsonē vult sustinere. C̄tē ad hoc vltimū argumētū dicat qđ casus bñ ē imaginabilis: sed nō est nāliter possibilis: vt p̄z. C̄tē scđm autēz p̄ncipale argumētū dñt cōiter qđ libet pars casus p̄ antecedente assumpti ē possibilis de p̄ se: s̄ nō ocs sūt inuicem cōpassibiles propter ipole qđ seqf. iō negādo qđ totū assūptū sit posse: nō p̄cedit vlteri⁹ argumētū: vñ dñt qđ infinitū i actu eē iplicitat dictionē z tu illā dictionēz ex dicit Ari. z eozū declaratiōib⁹ reqre. p̄p̄t eni diuēitate illā omittit. C̄tē ad tertiū argumētū vbi ponūtur casus arguētēs qđ dari possit numer⁹ proprie dicit⁹ actu infinit⁹. rñ def illud negando. Et ad p̄mū casū diceret Burle⁹. qđ ille ignis nō diuidet: sed rarefiet fm longū z latum sperice z dilatabitur minorabilis vero fm profūditatē: z cōcauabit donec sup̄ficies eius cōueya vndiq; contāget sup̄ficies cōcauā celi. nec alr fm eū est ignis p̄ se existēs nālr locat⁹ nisi dū ei⁹ sup̄ficies conuēya vndiq; immediat sup̄ficies concaue orbis lune. C̄tē hec rñsio nō nimis tuta vñ: qđ fm eā statī seqv⁹: qđ in tali ignis dilatatiōe: aut dabit penetratiō corporum: aut relinquet vacuū in medio illi⁹ ignis: qđ vtrū.

qđm Ari. ē ipole. C̄tē dicit qđ ille ignis tot⁹ mouēbit ad illā pte celi vbi potētiō influētia ipi⁹ cōferuatiua: z i hoc determinabit ab illa fluētia. z dico qđ illa fluētia esset equal⁹ in oī pte celi: qđ tñ nūq; ptingit: dñt tūc qđ ille ignis quiesceret in medio mūdi p̄p̄t ipm h̄re eglē inclinatio. nē ad oēs pte p̄cauā celi: z cetera esse paria. Et dāt exēplū de cane famelico egdistate posito inter cibaria equaliter appetibilia que dñt ad nullū eoz moueri si cetera oia fuerint paria. C̄tē scđm casū dñ: qđ qđ ptes sup̄iores vasis cōprimūt medias vel inferiores: aut etiā corpus in vase cōtentū: iō ibi fiet fractiō vbi maior erit h̄mōi exp̄sio. C̄tē ad tertiū casū dicit qđ silū frangef in medio vbi erit maior cōcursus ambarū potentiarum trahentiū zc.

Causa autē est: qđ vnū ē indiuisibile qđ cui⁹ vnū sit: vt homo vn⁹ homo et n̄ multi. Textu cōmenti. lxxij.

Evnitate autē quō fit indiuisibilis: m̄ li diuersa sentiūt. Dicit egi. dius qđ vnitas sic est indiuisibil⁹ qđ p̄ ei⁹ diuisio nē n̄ diminiuit numer⁹: s̄ pot⁹ auget. C̄tē Burleus aut vult qđ vnitas ē indiuisibil⁹ in diuisiōe

opposita multitudinē: nō autē cōpositiōi: ita qđ vnus homo sic est vnus z indiuisibilis qđ nō est multi homines. C̄tē autē dicit qđ vnitas est qđā respectus indiuisibilis fundat⁹ in re vna sicut figura in re figurata. hi autē arguunt sic: qđ si vnitas esset res vna: tūc esset quātitas continua: z sic p̄teret quātitas: z quātitas cōtinua. C̄tē tūc vnitas esset p̄ se diuisibilis: z sic esset quātitas z nō p̄ncipiū quātitatis que oino sūt falsa: C̄tē dñt vlteri⁹ p̄nter qđ numer⁹ ē quēdā forma simplex fundata in vnitatibus suis. qđ si esset res numerata: nō esset res p̄dicamētalis. Nec valet dicere qđ tūc appositio in numero esset ad formā: qđ ad numerū qđ ponit qđā forma: qđ tñ negat Lōmētator: qđ p̄ formā in proposito itelligim⁹ ip̄z totū vel ipsaz totalitatē: z p̄ materiā ptes qđtitatiuas: mō talis appositio nō ē ad totū: s̄ ad mltā ex qb⁹ n̄ fit vnū totū: iō zc. C̄tē dicit qđ numer⁹ ē p̄ta vno: intelligit in p̄dicatiōe celi. s. qđ numer⁹ est ex plūbus vno. Et cū etiā dicit. qđ numerus est coaceruus vnitatū: ex hoc nō seqf qđ sit ille vnitates: s̄ potius sit aggregatiō illarū vnitatū ex his in eis tāq; forma:

Atendendū qđ dicit cōmē. qđ magnitudines esse diuisibiles in semp diuisibilia est p̄ se notū: z tñ ei⁹ cā. s. qđ magnitudo nō cōponit ex indiuisibilib⁹ indiget demonstratiōe. C̄tē dñ: qđ cū qđlibz h̄ns cām possit p̄ eā demonstrari: tūc sequeret qđ aliqđ p̄ se posset demonstrari p̄ illud qđ nō est p̄ se notū: z p̄ frequens magis notū posset demonstrari p̄ min⁹ notūz. C̄tē dñ: qđ duplex ē p̄ se notū. vñ. simplr: z s̄z qđ. Per se notū simplr est illud qđ ē notū ad sensū vel exp̄tiā: qđ notū esse: aut p̄ discursū iceptibile vt qđ oē totū est maius in sua pte: aut cui intellect⁹ notis termis statī assentit: vt de qlibet eē vt nō esse zc. z tale p̄ se notū nō habet cām demonstrabilem. Per se notū fm qđ est illud qđ in vna scia p̄supponit z i alia demonstrat: vt cōtinuū eē diuisibile in semp diuisibilia et tale p̄ se notū pōt h̄re cām demonstrabilem cū ipm etiā sit demonstrabile: semp tñ fiet demonstratiō ex nouori zc.

Neq; eivt gnatio n̄ deficiat necessariū ē infinitū eē actu sensibile corpus. Cōtinuit ei alteri⁹ corruptionē: alteri⁹ generationem esse. Textu cōmenti. lxxij.

Considerandum qđ nō ois gnatio vnū ē cor. ruptio alteri⁹: qđ aliq̄ est gnatio qđ nō ē corruptio vt productio lumis in medio: z aliq̄ ē corruptio qđ nō ē gnatio: vt productio lumis in medio: z aliq̄ ē gnatio qđ ē corruptio: s̄ respectu diuersaz for.

maru: quaz vna gñaf: altera vo corrupit. Et pot teneri q̄
 burlu q̄ qñcūq; aliq̄ forma sub stātal gñaf d nouo i mā
 alia i eadē corrupit z e2. **Dicēdo vltēri** q̄ dato q̄ i ho
 mine sint tres aie distincte: ille tñ s̄tipe inducitur. z pro
 tunc p̄xistēs forma corrupit. vñ dato q̄ pus tpe i mā ho
 mis iduceret aia vegetatiua q̄ sensitua: z sensiuua q̄ in
 tellectiua tñc pōt argui q̄ aliqd esset i gñe: qd nō eēt i al
 qua spē illi gñis: z q̄ planta z brutū essent ptes hois: z q̄
 oporteret apud hois generationē plātā z brutū gñari q̄
 hoiem: z sic de mltis talib⁹ q̄ ex te potes videre. **Intelligē**
 tie at credere zc. **Dicit Ari.** intellectū deficere i intelligēdo
 et aliquādo opinari aliquā rē esse: que tñ nō est.

Et cōtra q̄ ois notitia itellectiua sit ex p̄xistenti
 cognitioe sensitua: sensus aut nō sentit
 obiectū nisi in presentia: q̄ cū intellect⁹ intelligat infinitū
 seq̄ q̄ sensus sentit infinitū. z p̄ns q̄ infinitū ē p̄ns. q̄ in
 re dat actu infinitū. **Et confirmat idē p ea q̄ dicit Ari.** i. z.
 de aia: q̄ nihil ē i intellectu qd pus nō fuerit in sensu: z q̄
 nec ē quecūq; itelligētē fantasma aliqd speculari. **Ex his**
 seq̄ q̄ nihil itelligit itells qd sens⁹ pus n̄ sentiat: q̄re zc.

Respondetur pro his oib⁹ qd nihil ē i itelle
 ctu qd n̄ pus fuerit i sensu
 aut ipm: aut aliud ad qd h3 p se habitudinē: ex cur⁹ alteri⁹
 cognitioe et intellectio ē causata. vñ i intellectu causat no
 titia p̄uati ex notitia positum sibi oppositi z pus sensati: q̄
 vis p̄uatiū illud nō habeat in re esse: s̄t notitia chyme
 re q̄ esse nō p̄t catur ex notitijs p̄tiū aialiu⁹ sensorū ex q̄
 bus cōponi imaginat. **Utrū at tal cōcept⁹** fieri sit simplex
 aut cōpositus ē difficultas. z qdā dicit q̄ ē cōposit⁹ vt q̄
 conceptus vacui cōponit ex cōceptu loci z corpis zc. **Et**
 aliq̄ dicit q̄ ē simplex cōcept⁹ ex alijs plib⁹ cōceptib⁹ sim
 plicibus elicitus aut deductus elige. igitur zc.

Et sic est finis tertij libri. Incipit quartus.

Fertur ei vñ qd q; i sui locū nō p̄hibi
 tū hoc qdē sursū. illud aut deorsū. he au
 tem sūt loci ptes et spēs sursū et deorsū z
 et reliqua sex distantiaz. **Tex. cōmē. iij**

Uper hac lra Ari. videlicet. he autē
 sūt loci ptes z spēs: sursū
 z deorsū z reliq; sex distātiarū dicē cōmentator
 cōmē. 4. q̄ inferi⁹ z supi⁹ sūt ptes loci: in quas
 diuidit h̄m q̄ gen⁹ diuidit in suas dīas speci
 ficas: z q̄ si dicat sūt ptes loci q̄ sūt spēs illi⁹: z addit hoc ne
 aliquis intelligat p partes: ptes h̄m quātitatē: nō h̄m for
 mā: z itelligit p sex ptes sursū z deorsū z alia. **Ex qb⁹ v̄**
 cōmēta. Ari. velle sursū deorsū: añ retro. dextrosū z fini
 strosū esse ptes loci h̄m formā. z ex p̄nti spēs loci disti
 ctas: z sic ipm exponit **Burle⁹**: cuius tñ oppositū vñ velle
 cōmētator cōmē. 2. dū dicit. q̄ ptes existētes in eis extra i
 tellectū h̄m q̄ sunt mathematica sicut est dispositio in cor
 pibus nālib⁹. s̄. qm̄ i eis inueniuntur ptes sex distincte p na
 turā z h̄ in aiato. In inaiato vō h̄ nō inuenit: s̄ sūt res que
 extimāf i eis extimatiōe tñ: ita q̄ ex aiaz nō sūt h̄c in aia.

Et est intelligēdū hoc q̄ dicit i eis q̄ sūt p̄
 distincta naturalr. qd intēdebat p hoc h̄m q̄ sunt ptes: nō
 h̄m q̄ sunt vbi: qm̄ nō est ita de supioriz inferioriz: inuenit
 eni in eis aliqd distinctū h̄m q̄ ē vbi z h̄m q̄ est ps zc. **Ex**
 quibus v̄bis innuit cōmētator. q̄ añ: retro: dextrū z fini
 strum solū distinguūt vt ptes: z nō vt vbi totalia: sed sur
 sum z deorsū distinguunt vt ptes. z vt vbi totalia: cum er
 go spēs loci dicāt vbi totalia: seq̄tur q̄ solū sursū z deorsū
 sunt distincte spēs loci: z nō ante z retro dextrū z sinistrū
 zc. **Uosset dicit** q̄ si locus capiat solū p vltima supicte
 corpis ambiente locatū: sic nō habet sub se spēs: sed si ac
 cipiatur vt naturalr: z vt includit virtutē cōseruatiuā loca
 tis: sic p̄mo diuiditur in duas ptes vt dicit h̄ cōmēta. s̄. sursū
 et deorsum. Si vero distinguat locus nālis siue sit totalis

siue partialis s̄m diuersitate virtutis cōseruatiue in eo in
 cluse: sic etiā diuidit in ante z retro zc. vt superius diceba
 tur z adhuc particularius diuidi posset: vt consideranti
 potest patere.

Albertus tamen dicit q̄ sursū z deorsū sūt
 spēs loci diuersē q̄ ad mo
 tū localē corpoz simpliciu distinguunt. s̄. q̄ tuoz eliorum.
 An vō z retro dextrū z sinistrū sūt alie q̄ tuoz diuersē spēs
 loci: q̄ q̄ ad motū localē corpoz aiatoz tñ discerniunt q̄
 niā sola aiata corpa sūt ex se mobilia ad oēz dīam pōtis.

Dicit burleus q̄ si tot⁹ mūd⁹ esset p̄nuū: de⁹
 eū nō posset mouere motu re
 cto nisi crearet nouū locū ad quē moueret. **Nec etiā cir**
 culariter: qz ois motus localis indiget loco: mūdus autē
 tūc nō esset in loco nec h̄m totū: nec h̄m p̄tē: nisi dicerem⁹
 motū circularē esse situale z nō locale. **Et ponit vltēri**
 us q̄ xpiani gñantes mūdū habēt cōcedere vacuū extra
 celū: qz deus potuisset extra istū mūdū vñū aliū generare
 vbi q̄ sic fecisset: tūc q̄rif an istū mūdū distaret vel tāgerent
 se: si distaret: tūc inter eos eēt vacuū. s̄. spaciū diuisibile cor
 pons receptiuū i q̄ nullū esset corp⁹. **Si at tāgerent** z nō
 p̄ aliqd diuisibile adeq̄te ex q̄ p̄xuitates eoz ponūf p̄e
 cte spicitatis: ergo solū p̄ diuisibile: z p̄ p̄ns q̄libet diuisi
 bilia iparū dīariū caderet spaciū vacuū vt supra: quare.

Bed nullū istoz necessariū ē dicerē: vñ in p̄ casu
 possūm⁹ cōcedere deū posse mouere
 mūdū motu recto nullū locū creādo. z q̄ tal motus rec⁹
 nō eēt sursū: nec eēt deorsū: s̄ alteri⁹ spēi z a fortiori pos
 set ipm mouere circularitē: nec ē verū q̄ motus circulari
 sit situalis z nō localis vt post arguet cōmētator q̄ **Aucē**.
Nec oportet ad hoc q̄ aliqd moueat localr q̄ mutet lo
 cum h̄m se: aut h̄m ptes: sed sufficit q̄ mutet sitū vt esset in
 p̄posito: esset ei mūdus p̄nuue in alto sitū: p̄z. nec oz xp̄ia
 nos cōcedere vacuū extra celū. **Et admissio scdo casu dicit**
 posset q̄ stat illos mūdus adiuuicē distare nō qdē mālīte
 cū nullū esset corpus inter mediū: neq; p vacuū: cū vacu
 um sit locus p̄uar⁹ corpe: z ibi nullus eēt locus: nec vacuus
 nec plent⁹: s̄z formalr solū z p̄ respect⁹ i eis cātos: stat etiāz
 q̄ se tangēt zc. q̄ iuis i eo casu cōcedat aliq̄ fore posse aliqua
 duo corpa eē totalr extra se inuicē: z tñ neq; tāgere se nec
 distare quā vificāt de ill duobus mūdīs: vbi se cōtangāt.

At vero qd impossibile sit quodlibet
 hoz esse locū nō difficile videre. **Spēs**
 qdē ei et materia nō separant a re. locuz
 aut cōtingit. **Textu cōmēti. xvij.**

Ri. in illa parte At vō q̄ ipose
 zc. Ad p̄baduz
 q̄ nec loc⁹ sit mā nec forma sic arguit. nec mā:
 nec forma sic ē sepabilis a locato: s̄z locus ē se
 parabil a locato: q̄ locus nec ē mā nec forma.

Circa quā rōem p̄ dubitatur q̄ maiorē: qm̄ vñ q̄
 ab aliq̄ locato sua mā sit sepabil: sicut
 p̄z de locato viuere in q̄ fere p̄nuue noue ptes māe ex ali
 mēns adueniūt: z ptes p̄xistētis māe p̄ resoluōne factā a ca
 lore naturali recedūt: ita q̄ post tps lapsū tota materia
 in ipō erit reuocata. **Et ex h̄ ipzobari videtur qdā di**
 ctū **Cōmētatoris cōmēto. 17. dū dicit:** q̄ forma nō sepa
 se. s̄. nō mutat de mā i mā h̄m q̄ corpa mutat de loco ad
 locū. **Istud ei argutū ē esse falsū de forma viuētis.**

Secūdo dubitatur q̄ minorē vbi d̄z q̄ lo
 cus ē sepabil a locato
 sic q̄ in eodē loco diuersa corpa sibi inuicē succedere p̄nt
 Mā illud vult cōmentator ēe falsū in cōmēto. 18. dū dicit.
Et pot aliq; q̄rere: qm̄ loc⁹ nō p̄t dici separi nisi h̄m opio
 nes dicētū vacuū eē: h̄m at opione Ari. nō sepa a locato
 sed corrupit p̄ corruptionē ei⁹. vltimū ei aeris in q̄ eaq̄ q̄
 aqua transfert ab eo: z intrat ipm aliud corpus: corrupit
 illud vltimū et sit aliud: et cum ita sit ista est propositio

famosa non vera. s. locus est separabilis.

Ad istud dicit Burleus qd maior eua solu de locatis iaiatis. z dcmi cometato ris solu itelligi dz de forma q. no e aia: mior vo aut e famo sa z no va. Si p locu ee sepabile itelligam eud e locu nue ro hz se totu remanere post sepatodez vnus locati ab eoz: z subigressu alteri. Aut dz sic itelligi qd loc e sepabil a lo. cato. i. corruptio loci no e corruptio locati. z h suffic ad p. badi qd loc no e forma. qz corruptio forme e corruptio locati. CS hz hec sint dicta pmetatoris salt p pte: tuti ni vt ee ddm qd ro Ari. sic itelligi dz: nec ma total nec for. ma e sepabil a locato p vnica sepatodez ipis remanentibus. Sz loc e sepabil a locato p vnica sepatodez ipis remanentibus. Ma in q loco fuit pus aq. postea erit aer zc. CE Et cu dz qd du corp exit a suo loco locus corrupif. Respodet qd hz fit rez p plib salt de locatis in aere vlt aq. no tn e sp vt si loc fit cõcauū corporis solidi: aut cozpoz solidoz vt ouaz paradid inuicē superpositaz vel aliter vt frequen ter cõtingit. C Post hoc aut accipiendus est zc. Hic queri tur de modis estendi in. qui sunt plures: vide per te.

Quid aut forte sit loc sic fiet vtiq; ma nifestu. Accipiam at d ipso qcuq; videt vere fm ipz ipsi iesse. Dignu e igi locu ee pmu qd ptinet illd cui e loc et nihil ei e. Ampli pmu neq; maiorē neq; mi norē ee. Adhuc aut neq; deficere vniciu qz: et separabile ee. Textu cometi. xxx.

Scit Egidius qd ma fm eentiaz e ingnabilis z in cor ruptibilis: z io hoc mo separabilis est a loca to: sed fm esse gnatur z corrupif. ideo fm esse no est separabilis a locato: z per hoc differt a loco qui fm esse est a locato separabilis.

Sed cõtra ipz arguit Burle duplr. C Dico qz eentia: z corruperef fm eentia se qref qz ne suo ee. pns e ipose. qz omē qd manet hz ee. Dicere g qd ma manet fm eentia: z no am ee est dze qd eentia mae no fit nisi ipa ma qd no manet sine suo ee. C Secdo ee mae aut e ipsa ma vlt aliqd aliud. si e ma. z ipsa manet: ex qd ei eentia manet. g ee mae manet z no corrupif. Si e aliqd a ma: vel e suba vel accis. no accis: qz nec qlitas nec qstas zc. Nec suba. qz nec ppositu vt pz: nec forma. qz tñ sola for. ma ee iseparabilis a re locata. cui sruu dicit Aris. in lfa.

Adhuc si quis vellet egidiu defendere possz rndere pmittedo pmo ipz p es sentia mae itelligere ipaz mē hz vel illis accitub idiu duata. CE Ex quo pz in corruptioe cõpositi mām remane re fm essentia. qz eadē materia hz se accepta remanet sed no remanet fm esse. i. fm eadēz indiuiduationez cū alijs accidētibz in alio cõposito indiuiduetur.

Et tuc ad rones. C Ad pma qd iserf qd ma remae ret sine suo ee. vey e qd habuit pusoz no afr. verūm acgrit aliud ee cū qd remset. C Ad scdaz cū qrit de illo ee mae. dz qd e ipa ma hz qd e talr aut talr indiuidua ta: z qz no remset mā totalr indiuiduata sic p: sz afr. io dz corrupi hz ee qd habuit pus: z gnari fm aliud ee. qre zc.

Intelligedū qd celu fm se totu mutat locu fm formā: z no hz subm. sz fm partes mutat locu fm formā z hz subm. Ma mutare locu hz subz e mutare situ. mō hz ptes celi mutet situ. ipz tn fm se totuz sp e i eodē situ. Mutare at fm formā e qd eadē pucta fixa in circūferētia terre no maneat p ipsa superposita eisēdē pū. ctis in celo: sz alijs z alijs succēssive supponāf: qd pz vey ee no solu respō ptiū celi. sz et respō cū ipi tot: ex q terra gescēte i mūdi medio celu circulariter ptinue mouet zc.

Quare continentis immobilis primū hic est locus. Tex. cometi. xli. Dō. j.

Abitatur vtz loc fit vltia supfcies corporis ptinetis imobil pmu: C Dico arguit qd no. sic: Si locus esset supfcies cū supfcies sit spēs spālissima. tūc lo cus esset spēs spālissima. pns flm: cū sex ponāf spēs loci ab Ari. f. suruz deozū aū retro dextrū z sinistz CS cōdo diuersa corpora sibi inuicē succedere i eodē lo. co fm numerū per Ari. in lfa: sz diuersa corpora sibi inuicē no pnt succedere in eodē vltio corporis ptinetis p comē. tatorē comē. r. s. nā cū aliqd corp exit ex aliq vltio alicui partis aeris pcurrūt partes illi aeris: z corrupif illd vlti mū: z si illd corp igrediat gnaf aliud vltimū. qd zc. CE Ter tio illo dato se qref qd eet pole qd aliqd moueret motu lo cali recto. z tn ptinue eet in eodē loco pprio. pns flm: qz il lud qd e ptinue in eodē loco pprio gescit fm locū. g si ali. qd tale moueret motu locali recto: tūc idē sil mouetur fm locū qd gesceret fm locū: qd e ipose. Et pbat pna de aq cõtēta in dolio cū ipo sil descēdēte qd cōmune eet in pca uo dolij sic in suo loco ppo. Quarto si pars qōnis affir matua eet vā tūc loc no eet eqils locato. p Ari. in lfa. et pz pna: qz illd qd caret pfunditate no e eqle ei qd hz pfun ditatē. sed superficies locas no hz pfunditatē: z corp lo. catū hz pfunditatē: qre zc. C Quito oē accis pmanēs exi stēs i subto mobili est mobile ad motū sui sub: vt pz: sed si locus eet superficies tūc eet accis permanēs exis in subo mobili. f. in corpore locate. g eet mobilis: z per pns impli cat qd locus sit vltia superficies corporis cōmētis. z qd sit imobilis. CSexto ly pmu: aut determinat illā dictionē ptinetis: aut illā dictionē imobilis. si pmo mō: tūc se qref qd loc cōis no eet locus p Ari. in lfa diuidētē locū in locū ppriu z locū cōez. z pz pna: qz locus cōis no est vltima su perfcies corporis pmo ptinetis. Cū cōcauū celi est locus cōis respectu tui z pluriū alioz. z tn celi no pmo cōtinet r. sed aer vel aliqd corp imēdiate te circūeēt z ptāgens. CSi dicat scdo mō: argf qd n: qz illi no cōpetit pmo imo bilitas qd e aliquo mō mobile. sz si loc e superficies e ali. quo mō mobilis: g no e imobilis pmo. pz pna: z minor ex dictis: z maior argf. qm per pus cōpetit imobilitas illi qd nullomō est mobile qz illi qd e mobile aliquo mō. qre zc.

In oppositū est Ari. i littera dū ex dictis pclu dēdo diffōnē loci dī. Quare ter mino ptinetis imobilis pmu h e loc. CE Et pfirmat p di uisionē sic. loc vlt e mās forma: vel spatū sepatū: vel cor pus locas: vel vltimū corpus locatis: sz no e mā: nec forma nec spatū sepatū vt pbat Aris. i littera: nec est corpus lo. cans: qz corp locas e p se mobile z no e eqle locato: sz ma ius. loc aut dz e aliq mō imobilis: dz esse eqils locato. cū iste sint de ppuerantibz loci. g relinquit vltimū. f. qd lo. cus est vltima superficies corporis cōmētis. qre zc.

Pro ista dubitatōe itelligedū pmo qd locus multū pliciter capi cōsuevit. pmo p corpore locatē. secudo p vltia superficie corporis locatis. tertio p vbi seu respectu cāto in locato ex circūscriptōe loci q est supfcies: z h locus est indiuisibilis: nec ad ipm p se est mo: cū possit aduenire alicui sine mutatōe facta in illo cut adue. ni: sicut est loc q est superficies. quarto sumif loc p vir. tute pseruatiua locati reptā i corpore locate fm qd e in ta. li vel in tāta distātia a celo. qnto sumif p loco simpliciq e cētū mūdi. rōne cui oia corpa dnr ee vel no esse i suo lo co nāli. Mā oia corpa dnr esse vel no ee nālr locata fm qd sūt in tali vel tāta distātia a cētro i qli vel qta ad ipa istuit a celo vrr ipoz pseruatiua: aut vnus pna: z h locus e ori go z institutio oim locoz cõposito. Sexto sumif p illo cõ pposito: z hic est situs q stuit a cētro mūdi z cātur in corpo re locato: ex hoc qd est in tāta distātia ad ipm centz z talis locus e de pdicamēto vbi: z ad ipsum est per se motus. est

enī accūs diuisibile z extēū i mobili: qđ sī totalr depdit: aut acgrif in motu locali rēō. 7°. capif loc^o p illo circa qđ alicui^o opatio maxie fieri hz. 7° qm̄ quē modū celū dī locus dei. C^ontelligēdū scđo qđ illa dīffō loci apđ diuersos diuersimode exponi cōsueuit. Nā cōmētator cōm. 4. 1. ipāz sic itelligitvz qđ loc^o ē vltimū corpis cōmētis imobile eēn nālī. i. qđ nō sp mouet ad motū locatū. Nā vltimū corpis locātis nō sp mouet ad motū locatū: s; si mouet h̄ ē raroz accūtālī: vt qñ corp^o locās solū cū locato mouet: z p hāc dīāz dīc cōmētator. dīc tīms extranea a fine nālī. i. vltimū corpis locātis qđ ē extrīnsecū a corpe locato: z qđ ē locus ei^o ab vltimo corpis locati qđ ē illi intrīnsecū sīle z nālī: et qđ ē ei^o supīcties cōuexa qđ eēntālī h̄ ē sp ad ei^o motū mouet. C^odem ponit in dīffōne alia dīā. s. p̄mū: z per p̄mū itelligit sup posītū ip̄i corpis locato. i. illi eāle suppositūz enī vt h̄ sumit idē est qđ equalr. posītū alicui: qđ nō ē excedēs ip̄z: nec ē ab eo excessūz. z per h̄ dīc cōmētator. dīc p̄mū nēs eāle a p̄mū itē q̄lī. i. loc^o p̄pus a loco cōi. p̄ p̄mā ḡ dīfferenā dīc loc^o a supīctie extrīnsecū locati qđ nō ē loc^o h̄z p̄tīneat locatū: qz nō ē p̄mū diuisūz a locato que ad motū o3 locū eē. N^o scđaz vō dīc loc^o p̄pus a cōtē: ex q̄ seqf h̄z cōmētatoris expōnē hāc dīffōne loci dari solū de loco p̄po. C^o Alij vō ipāz exponūt sic eā itelligētes qđ loc^o ē vltīa supīcties corpis p̄mū imobile p̄mū. i. nō mobil per se: i qua dīffōne lē vltīa supīcties corpis p̄mū siue termin^o ponit p̄ ḡnē. p qđ dīc a mā forma spatio separato et lē imobiles p̄mū ponit p̄ dīā per quā dīc a vase seu corpore p̄tīnēte cū qđ loc^o maxie p̄uenit. qm̄ corp^o cōtīnēs est mobile p̄ se. loc^o aut cū sit accūs ex nīs in corpe locatē nō ē mobilis per se: s; solū per accūs ad motū sui subī: z dīffinitio sic intellecta est cōis loco p̄po z loco cōi. Et ē loc^o p̄pus qđ p̄tinet ad equate ip̄z locatū. ita qđ nō plus: vt p̄cauū doli respectu aq̄ replētis ip̄z. Loc^o at cōis ē qđ vltīa ip̄z locatū p̄tinet p̄s siue aliū corp^o: vt p̄cauū ignis respectu tui

Ex his respōdet ad argumēta p̄ncipalia. C^o Ad p̄m^o z 2° p̄z ex dīc in capis p̄cedētib^o. C^o Ad 3° p̄cedēda ē p̄elo. et de illo qđ mouet per se. vñ aqua descēdēs cū dolo mouet per se. qz nālī mouet: z h̄m p̄p̄tā ei^o inclinationē: qđ declarat et in alijs casib^o. C^o Et p̄m^o ē dñi Alberti in p̄mo methauroz dīcētis: qđ si testa oui i pleaf roze: z obturēf foramē: z p̄af in radijs solis ros postq̄z erit calefactus rarefactus z leue factus ascēdet: z secū testā oui portabit. tūc. n. ros mouebitur surū per se: z erit p̄tīnue in eodē loco p̄po. s. p̄cauū te ste oui vt p̄z. C^o Scđs casus ē de vesica plena igne qđ ascēdet per se vesicā secū portādo. qđ zē. C^o Et tūc ad argumētū negat qđ illd corpus q̄scat h̄m locū: qz nō dī corpus q̄scere h̄m locū ex eo qđ ē cōtīnue in eodē loco p̄po: capien. do locū p̄ superficie cōtīnēte: s; ex eo qđ est cōtīnue in eodē siu seu vbi fluēte a centro mūdi qđ est terminus per se et intrīnsecus motus localis. z non motus qui est superficialis: modo constat tale corpus continue esse in alio.

Sed forte h̄c r̄n̄sionē arguit p̄bādo qđ ad vbi fluēs a cētro nō sit p̄ se mor^o tāq̄z ad terminū p̄p̄tū z intrīnsecū mor^o localis: qm̄ ad illud qđ p̄t aduenire alicui sine mutatiōe facta in eo nō ē per se mor^o per Ari. 7° p̄p̄tū. S; vbi fluēs a cētro p̄t aduenire alicui sine mutatiōe ei^o: vt si aliq̄ corpore q̄scēte mouet vñ. versū motu recto p̄pter qđ cētrū mūdi efficeret sibi p̄p̄tū quius: aut ab eo remouit: qđ tūc variatē vbi: z tñ corpus q̄sceret. q̄re zē. C^o Ad hoc dī: qđ casus nō est possibilis nālīter: z dīcā de mēte Ari. itelligi debēt stāte cursu nāe. C^o N̄ simīlīr possēt argui qđ ad caliditatē nō est per se mor^o dato qđ de^o eā subito p̄duceret in subo. C^o Ex hoc ḡ argumēto solū seqf qđ illa perfectas nō est p̄mū modi: a qđ res p̄nullā potēt ā p̄tī separari. est tñ perfectas scđi modi a qđ res h̄z nō nālīter: supernaturalīter tñ p̄tī separari sicut ab hōie r̄sibilītas. C^o Et ex hoc vltērius p̄z qđ descriptio ei^o qđ ē moueri localī motu recto cōtēter posita nō valet. vbi

dī qđ moueri localī motu recto est res alī se h̄re qđ p̄tīus in ordīne ad aliqđ q̄scens: qz vbi totū vñuersum mouetur motu recto de eo verificatēf descriptū z nō descriptū. C^o Simīlīr nō bene describit dīcēdo qđ talīter moueri est rem alīter se h̄re qđ p̄tīus respectu alicuius fixi veri vel imaginarij. quia dato qđ graue vt quattuor descendat donec superponatur humeris fortis: qui etiā sit potentie vt q̄tuor. p̄z qđ in instātū cōtactus illud graue q̄scit. qz a p̄p̄tōe equalitatis nō puenit actio: z tñ alīter se h̄z qđ p̄tīus zē. C^o Dicendū est igit qđ moueri localīter motu recto: est rez alīter se habere intrīnsece formalīter qđ p̄tīus respectu alicuius fixi veri vel imaginarij. C^o Ad quartūz dī qđ locū esse equalē locato. est cōditio locū p̄p̄tū sic eam itelligēdo v3 qđ loc^o p̄pus ē equalis locato h̄m dīmēsiōes q̄s h̄z loc^o. s. lōgitudīnē z latitudīnē tñ. C^o Ad dī qđ loc^o p̄pus ē eālis locato h̄m dīmēsiōes q̄s h̄z loc^o. s. lōgitudīnē z latitudīnē tñ. Vel dī qđ loc^o p̄pus est eālis locato nō h̄z cōmēsuratiōe: vt arg^o p̄bat: s; h̄m p̄tīnētā tñ: qz tñ p̄tī se cōtinet locus p̄pus q̄tū occupat locatū z e conuerso.

Sed cōtra hoc arguit p̄bādo nō semp locū p̄pus ē equalē suo locato. N̄ dīo. qz si sic tūc qualis esset p̄portio locoꝝ p̄p̄tōꝝ adīnuicē: talis eēt p̄portio suoꝝ locatoꝝ adīnuicēz. p̄ns s̄m. Nā capiant duo locata s̄perica. a. b. z sit diameter. a. dupla ad diametrū. b. deinde supponat ex euclīde. Primo qz qualis est p̄portio diametroꝝ talis ē p̄portio circuloꝝ duplicata. z scđo qđ qualis est p̄portio diametroꝝ talē est p̄portio s̄perarū triplicata. N̄ dīo stātibus p̄z qđ locus. a. est quadruplus ad locū. b. z tñ corpus. a. est octuplū ad corpus. b. per scđam sup̄pōnēz. ergo nō qualis est p̄portio locoꝝ p̄poꝝ adīnuicē. talis est locatoꝝ adīnuicē. quare zē. C^o Scđo arguit qđ tūc s̄pera ignis nō habet locū p̄p̄tū. z s̄līr aeris: aut aque: p̄ns vt incōueniēs. z p̄z p̄nā: qz cōcauū celi plus cōtinet qđ ignēz. z cōcauū ignis plus qđ aerēz cōtinet: z cōcauum aeris plus cōtinet qđ aquā. quare. C^o Tertio arguit z ponat qđ aliqđ corpus locet in loco s̄perico. deinde efficiatur illud quadratū: deducta rarefactio z cōdensatiōe. z tūc patet qđ illud corpus est tñ p̄tīneat sicut erat ante. z tamen locatur loco p̄p̄tō maiorī cuz superficies quadrata non tñ contineat sicut s̄perica.

Ad primū r̄ndēf qđ in p̄ma sup̄pōne nō itelligit Euclīdes per circulū s̄pericē superficiē circularē vt est illa qđ est locus s̄pericē corpis: vt arg^o sup̄ponit. sed p̄ circulū itelligit supīctie planā terminatā p̄ lineā circularē. C^o Ad 2° qđ p̄cedūt s̄p̄erā ignis nō h̄re locū p̄p̄tū z s̄līr aeris: aut aq̄ dicentes p̄cauū celi esse locū p̄p̄tū totū s̄p̄erē ḡnīabilīz corruptibilīz. z esse locū cōez cuiuslibet elementoz. Nōnulli vō dīcūt locū p̄p̄tū s̄p̄erē ignis esse aggregatū ex cōcauo celi z cōuexo aeris: z s̄līr dīcūt in alijs. C^o Sed p̄tra hos arguit. qz tūc staret locatū aliqđ maiorari: z locū eius p̄p̄tūz minorari: vt ibi s̄pera ignis rarefieret versus terrā. tūc. n. locatū maioraref. vt p̄z. z tñ locus ei^o p̄pus minoraref: qz vna eius parte nō variata. s. cōcauo celi reliqua minoraref. vidēz cōuexū aeris. S̄līr staret locatū minorari: z eius locum p̄p̄tūz maiorari. vt vbi s̄pera ignis cōdensaref versus celū: sicut patet ex eodem fundamento. z sic locus p̄pus z suū locatū nō semp essent equalia. cuius oppositū vult Ari. C^o Ad hęc r̄ndēf ad p̄mū dīcendū qđ locus ille nō minorat. vt locus z vt cōtīnēs: s; potius maiorat. q̄zuis pars eius vt superficies minorat. C^o Ad scđz s̄līr dī qđ locus ille vt p̄tīnēs minorat. pars tñ eius vt superficies maiorat. p̄tī tñ r̄n̄sio tutior appet cū de rōne loci sit q̄libet eius p̄tī p̄tīnere locatū partīalr z nō p̄tīneri ab eo. C^o Ad tertīū dī qđ h̄z illud locatū factūz q̄dratū nō sit maius q̄ntitatie qđ pus. est tñ mal^o occupatiue: qz plus occupat. iō locabīf loco maiorī: z ecōtra est si ex q̄drato fieret s̄pericū cū figura s̄perica sit figuraz cōpaciūssima. C^o Ad ḡntū z sextū patet ex dīctis in questione.

Est igit motū et q̄scēs i suo loco p̄ acci

des. s. ppter cētrū qđ ē i loco essentialf. oē. n. qđ inēitur i aliquo p accūs iuēitur i eo pp aliqđ hñs illō p se. Cōm. cō. xliij

Scit cōmētator qđ qlibz spa pte accūs i loco p se: qz ei accidit qđ p rineaf: nec min^o mouerēt circulariter dato qđ nō cōtine. ref: qlibet tñ eaz est p se in loco p accūs: qz qli bet ex natura sua determinat sibi aliqđ fixum in eius me. dio: circa qđ moueaf: z hoc dicit locus spere per accidēs z est centrum naturale mundi: quod est terra.

Sed contra ānihilata terra adhuc orbes celestes mouerent circularit. ergo nō vř tale fixū requiri ad motū circularē sperarū celestium.

Aristoteles cōmētator nō admitterēt casuz di cete Ari. in lib. celi qđ si celū mouetur nec ē terrā gescere. Alij tñ dicūt qđ celū est in loco p accūs nō solū p cētrū: sed ē p polos mūdī: qz respēū illoz triū punctoz imobilīū ē celū p tinue in eodē situ. iō dicūt qđ ānihilato cētro adhuc eēt celū in loco p accūs p polos mūdī qđ cōseruaret in eodē situ in qđ pñt fuit. An nō pōt celū moueri qn moueaf circa aliqđ fixū. Si āt poli ānihilarent nō amplius mouerēt: sed hec rñsio nō est nālis.

De virtute cōseruatiua terre ān itēfior istuaf in pte celo p pingor: qđ distātor: varij i ueniūt modi dicēdi. C. Burle^o in pma rñsioe sua dicit qđ nō. z qđ itēfior multiplicaf ad pte qđ ē magis remota a p riantib^o ipñi terre: z illa ē ppe cētrū mūdī. C. In 2° vō rñsione sua dicit. qđ lz virt^o a celo influxa sit absolute itēfior et potēfior ppe celū qđ distātor a celo: ipsa tñ sic itēfior nō est potēfior ad terrā pseruādā: cū nō sit sibi pueniēs z p portōdata: lz remissioz exñs qñs ppe cētrū inuenit ē terre p portōdabilior: z ipñi magis cōseruatiua. Et fm h^o eēt ima ginādū hāc vtutē multiplicari a celo p latitudinē vnifoz miter difformē: cui^o extremū itēfio incipit a celo: z remif. fi^o termiat ad cētrū mūdī: z ps itēfior pportōaf igni. alia seqns paz remissioz aeris: z sic descēdēt fm loca elloruz vsqz ad cētrū. C. S. 3° positio inuenit qđ ponit qñuoz influe niaz latitudies multiplicari. pma a celo vsqz: ad p uerū aeris. z hec ē ignis pseruatiua. scda a celo vsqz: ad p uerū aq z hec ē cōseruatiua aeris. 3^a a celo vsqz: ad cōnerū terre: z hec ē pseruatiua aeris. 4^a a celo vsqz: ad cētrū: z hec ē ter. re cōseruatiua. Licz ergo hec virt^o terre pseruatiua sit po tēfior z itēfior vbi ē ignis qđ vbi ē terra: qz tñ i igne ē pñ. eta vtutib^o terre p rīs: nō aut in cētro. iō in pte vbi ē ignis nō tādiu cōseruaret terra. nec ita nālī locaret. sicut nālī locaf in cētro: z pportōdālī dīaf de alijs. C. Positio qđ ter ra sit pforata. z iferi^o moueaf vna gleba terre quouisqz cē trū eius sit cētrū mūdī: cui^o pma medietas sit. a. z scda. b. tūc argī qđ aliqñ. a. ascēdet. z b. descēdet. cū ergo ex motu a. z ex motu. b. fiat vnus mot^o: seqf qđ ex duobus motibus diuersaz spēz sit vnus mot^o cōtinuus: qz motus ascēsus z motus descēsus sunt diuersaz speciez. C. Rñdēf qđ cō. tinuitas motus ex p tinitate subiecti ē p tinitas fm māz sed cōtinuitas motus fm tps est fm formā. modo nō est in cōueniēs qđ ex diuersis motib^o fm spēm fiat vnus motus cōtinuus fm mām: vt in pposito. sicut de virga: cui^o me. dietas est viridis: z medietas sicca: sed qđ motus diuersi spē cōtinentur fm cōtinuatōem tēporis sic qđ ex illis fiat vnus motus cōtinuus fm tempus est impossiblle.

Sed contra pōaf qđ illa terra qđ nūc ē totalit ex vna pte cētri p tinue moueaf: vel ab ipetu: vel a manu cōtinue ipellente donec sit totalit ex alia pte cētri: vbi p qđ tot^o ille motus ē p tino^o hz formā. si ue fm tps. z tñ vna medietas illi^o fm tps diuisa ē mor^o de orsz: vt illa qđ mouebif donec mediu ei^o sit mediu mūdī: z alia erit mor^o surfū: vt illa qđ mediu eius recedet a cētro mūdī. z p se qns erūt motus diuersaz spēruz. quare zc.

Potest dici qđ mor^o illi discōtinuabunt p getē i uātāneā. qm mobile illd gescet i in. stātū i qđ mediu ei^o erit mediu. qz tūc nec mouebif sursum nec deorsū: nec circūf. lz imediate ān illud istās mouebz deorsū: z imediate post illd istās mouebif surfū. C. Lōtra qz i illo istātū vř man^o ipellēns hz pportōez maioris iē q litatis supra resistētā mobilis: vt arg^o sup pōt. z ē dēter. miata applicatio zc. z imediate ān illa man^o mouebat illā terrā z imediate post mouebit. qđ z tūc mouet. p z pñā: qz nī hil altō vř regri. C. Forte dīcef qđ lz vř man^o ipellēt hēat pportōez maioris iē q litat supra resistētā illi^o terre. nō tñ supra totā resistētā qđ tūc sibi resistit. qm p illo istātū sibi ēt resistit totavls nā: ne illd ipole seqf. s. diuersa spē formālī p tnuari: sic tenēdo qđ duo corpa dura nō pñt imediate se iāgere dato qđ magn^o molaris descēdat supra lapidē po tū i terra: dī qđ nō veniet ad p tūctū hz planas supfcies: et qđ mediabit iter eos aer subtilis. qđ cū sit minoris resistētē qđ molaris actiuitatis nō solū ille aer resistet: ne molarē vterius descēdat. lz cū eo etiā resistet vls nā: ne si postea fieret illius molaris ab illo lapidē supleuato accideret ipole. puta vacuū iter illos: aut istātan eos mor^o aeris cir cūstātis ad subito replēdū spaciū intermediū. Alij tñ di. cūt illos motus p tnuari. z super hoc diligētē aduerte.

Et ppter hoc oia i celo sūt: celū qdem enī fortassis est oē: est aut locus nō celū: sed celi qđ dāvltimū et tāgēs mobile cor poris ē termin^o gescēs: et ppter hoc qđ ē terra in aqua. hec in aere. Tex. cō. xlvj.

Alia dicit Ari. qđ terra ē in aqua: za qđ in aere zc. Dubitat quidaz vtrū aliqua pars supfciet cōuexa terre. ita qđ aliqua aqua sit supra omnem terram.

Ad hoc qđ dixerūt qđ nō. imagināf. n. qđ cētz ma. gnitudis terre nō ē cētz mūdī. vñ p actioez solis z altroz sit pars sibi supposita valde sicca z leuis: z alia pp frigus z habūdātiā aqz hūida z grauis: z cū cen. trū grauitatis terre sit cētrū mūdī: seqtur qđ pars terre sic ca ē valde altior: alia parte in qua sit tāta aqua p gñatio: et per psequēs aliqua est pars terre que est supra oēs aquā.

Sed cōtra. qđ lz dato seqret qđ maria septētrīōa nō fluert ad maria meridīōalia.

Posset tñ dici qđ ppter maximā aquaz generatōez in septētrīōe accidit qđ aliqua ē pars terre in meridie. lz nō ois: qđ aut ppter discōtinuatōez factā per sic citatē: aut pp ibi eē pcauitatē ē depñioz cētro ppingor qđ supma pars aq septētrīōalis. pp qđ p tigit aqua septētrīōa lē fluere ad illā partē terre i meridie. In experētia nāqz videm^o qđ pp aq exuberātiā p tigit multonies eā a loco foueē depñioz ad locum magis altum ascendere.

Lāpanus autē dīc qđ aq ē ecētrica terre: z qđ ipa ē altior qđ sit terra: z qđ ille ē locus eius nālis. C. Ex qvterius seqf qđ si aqua descēderet nō moue ret vltimate ad cētrū mūdī ipedimēto deducto: lz ad cen trū pprie spere qđ est ex illud. C. Segf ē qđ si aliqua aqua esset in centro mūdī: z nō detineret ascēderet nālter do. nec esset in ppria spere: z plura filia possent inferri.

Comētator aut voluit aquā esse altiorē terra: et de uneri ab istuētīs ei^o pseruatiuis i loco septētrīōali: ne mltū fluat ad meridie: qđ ēt factū ē ppē fines. i. ppē salutē aialū super terrā vinentū: z qđ in aqz saluari nō possent. C. Ex hac opione seqf cum aqua septemtrionales continue fluāt ad meridiez recedendo a suo loco naturali qđ aliqđ violentū est perpetuum.

Et eodē aut mō accipiendū p hysice cōfi

derare de vacuo et si e aut no et quo e et qd e: sicut et de loco. Textu comenti. l.

Arleus enumerat quatuor questio- nes simplices.

Prima an nome significat aliqd ens accipiedo ens in sua ma- xima coitate: vt conuertitur cum intelligibili.

Secunda cuiusmodi ens nome significat accipien- do ens eodē mo: z hec est qd qd nominis.

Tertia est vtru illud de quo e qd sit ens pote siue cui no est ee phibitū: z hec est qd si est.

Quarta est qd sit illud ens pole z hec est qd qd e qrens qd rei seu diffone declaratem.

Sed aristo. qditate eius de quo est questio. i pmo scdi posterioz no enumerat

nūi duas qōnes simplices nō ponētes i nūezvz si ēz qd ē qz pūna qru vtz res sit: aut nō z 2ª qrit si est: qd ipsa sit. Enuerat et duas qōnes cōpositas v3 qz est: q qrit de inhe- rētia paffōis ad subm: vt vtz hō sit risibil: an nō. z pp qd est: q qrit de cā h3 inherētie: vt pp qd hō ē risibil. z hec duc qōnes dūr et ponētes i nūez. z h est rectū. vñ ille duo qō nes p^o Burlet q ptinet ad nois significatōez. in vō nō sūt qōnes: s3 p̄cognitōes. qm in oi doctria qd nois terminōzū ē p̄supponēdu qd nois. g est p̄cognitio: s3 qd rei est qd zē.

Ad quale aut se heat opz accipe qd si gnificetur p nomen. Tex. comenti. lvij.

Scd dubitari cōsuevit an sit pole va- cūū eē: argi q sic phib^o

b p̄mēto. C^o p̄mū ē. qz capiant duo corpa dura fm sup̄ficies planas imediate se tāgētia quoz vniū ab altero incipiat eq̄l̄r sup̄leuari. z tūc seq̄t q̄ imediate post h corpa illa abiucez distabūt fm pūcta media sup̄ficies h3 q̄s se tāgūt. aut ḡ imediate post h aer extērioz inter illa pūcta mediatibit: aut nō. si sic: dabit mor^o iūbitus nō mēsurat^o tpe qd ē h nām motus vt in 5° h^o patebit. si nō: tūc iter illa corpa erit vacuū. z hoc ē p̄positū. C^o m^o exp̄mētū. capiat clepsedra q̄ apertis fora- nib^o ponat in aq̄ donec tota ipleat: postea solo foramine sup̄ion clauso ex aq̄ ex̄hat: z tūc q̄rit vtrū aq̄ descēdet per foramina sferiora: aut nō. Vñ p̄o dicit q̄ nō: qz tūc graue eēt ex suū locū nālē nō detētū z nō descēderet nec incipe- rēt descēdere ad ipz: qd ē h nām grauis. Si aut aq̄ descen- det cū p̄ foramē sup̄i n̄hū ingredi possit: seq̄t q̄ in pte su- p̄ion clepsedre dabit vacuū. C^o Tertū exp̄mētū. ipleatur vniū vas aqua calidissima z rarissima: z obstruat bñ fora- mē. z ponat in loco frigidissimo i q̄ aq̄ illa i tātū fr̄gēfiat q̄ ipsūlet z p̄gelet: z tūc seq̄t q̄ occupabit locū m̄iozē q̄z pus. z p̄ p̄is cū in vase illo n̄hū ingredi possit: aliq̄ ei^o ps remanebit vacua. C^o 4^m exp̄mētū. sumat follis bñ clau- sus excepto foramine iui onficiū qd ponat in foramine vni- us vasis p̄cauitā stricte q̄ n̄hū ingredi possit: dein dila- tent parietes follis. z q̄rit vtz aer q̄ est in vase intrabit in follē: aut non. si sic: fiet vacuū in folle. quare.

In oppositū ē intēto Ari. i lra vbi pbat p ma- gnū p̄cessūz q̄ ē ipole eēvacuuz:

Ad primū r̄ndetur ad arg^o an oppositū facta. nō admittit qdā duo corpa dura h3 su- p̄ficies planas imediate se tāgere i aere vel i aq̄ vt v^o vel

le Ari. 2° de aia. z si ponat vniū illoz eē dūz z aliō molle dicit q̄ dūz nō sūt separaf a molli fm oēs partes fm q̄s ipm tāgit: qm molle iseq̄ dūz: z fit eoz adinuicē separa- tio p̄ parte post p̄tez. Alij vō p̄mū casū admittūt z p̄cedūt q̄ aer extērioz imediate post hoc pūctū mediū tāget. nul- lus tū aer imediate post hoc fm qdlibet sui pūctū mediū attinget: z q̄ infinita velocitate mouebit ille aer ad pūctū mediū. nec dabit p̄mū instāo in quo tāget. s3 vltimū in q̄

nō: eo q̄ in q̄libz tpe incipiete ab instāti p̄ntū tāget: nec ex his seq̄t q̄ def mot^o instātiāne: aut nō mēsurat^o tpe: imo ille aer z q̄libz ei^o pars q̄ mouebit: successiue mouebit: et in q̄tū pars aeris erit in illis corpb^o p̄pingoz tāto velo- ci^o mouebit: iō in infinitū intēdef mot^o ill^o aeris fm ill^o extēmiū. C^o Ad 2^m d^o q̄ aq̄ nō descēdet: z phibet ei^o de- scēsus ab obstruēte foramē superi^o: vel a parte superiori vasis phibēte aliqd ingredi. C^o Ad tertū d^o q̄ stātib^o posi- tis in casu a nulla v̄tute poterit aq̄ illa p̄dēfari v̄f cōgelari q̄tūcūq̄ infrigidet: z phibebit nāv̄lis seu ordo debit^o vni- uerfi q̄ ē vt nullibi reperat vacuū. vñ dñt nāles q̄ nā ita abhorret vacuū q̄ si loc^o quē deserit aliqd corp^o nō possz per aliū q̄z per celū repleri: faceret celū cadere ad ipz re- plēdū z vacuū euitādūz. C^o Ad 4^m r̄ndet q̄ latera follis nō poterūt tū adinuicē super eleuari q̄tū potuissēt anq̄ oriñciū foll^o i foramē vasis p̄oeret. z aliqd aeris p̄tētū in va- se ingrediet follē: s3 residuū rarefiet z ei^o locū iplebit zē.

Ad igitur i quo ē. a. mouebitur p b. qd at i quo. c. tps. per ipz at. d. cū sit sbtili^o in quo e. tēp^o si eq̄lis lōgītudo ē ipsi^o b. q̄ ē ip̄sus fm analogiaz impediētis corpo- ris. Textu comenti. lxxj. Questio. ij.

Vbiū incidit vtz dato vacuo gra- ue vel leue maiatū

in eo positū moueretur successiue: aut subito mutaret. Et argi pmo q̄ qdlibet tale positū in vacuo successiue moueret: qz oia potētia fi- nita h3 actōez finitā: s3 oē graue vel leue est infinite poten- tie. ḡ cuiuslibz talis actio ē infinita vel limitata. cū ḡ mot^o a tali p̄uentēs sit ei^o actio: seq̄t q̄ ois talis ē finit^o z deter- minate velocitatis: ita q̄ vltra illā ab intrinseco intēdi nō poterit q̄tūcūq̄: mediū resistētia remoueat: posito ḡ corpe simplici graui vel leui in vacuo ipz successiue mouebitur p̄p̄t finitātē z limitatōez sue potētie tā ad mouere q̄z ad moueri determinata velocitate. p̄pter qd d^o moueri a p̄- portōe potētie ad resistētia mobilis. f. ne veloci^o moueat imaginabit ḡ q̄ forma talis corporis ē ipsi^o motiua nāl̄r z ex te tāta velocitate z nō maiori q̄cūq̄ mediū resistētia deducta. h3 aut corpe posito in medio resistēte remittet mor^o ab illa velocitate magis: aut min^o fm maiorē aut mi- norē resistētia mediū: z hic appellatur tarditas accidens motui naturali. vbi aut tili corpe applicaretur agēs ipel- lēs ipm veloci^o q̄z ex se moueretur: tūc diceret velocitas accēs motui naturali. z hec v^o eē opio Auēpace. C^o Scdo argi supponēdu vt plurimi tenēt q̄ de^o effectiue moueat p̄mū mobile q̄ nō ois mot^o est successiū^o ex resistētia mo- bilis aut mediū aut vtriusq̄z vt dicit cōmentator. z per p̄is graue vel leue simplex positū in vacuo poterit successiue moueri: s3 ibi nulla sit resistētia. assumptū p̄ncipale argi: qm mot^o p̄mi mobilis ē successiū^o: z tñ nō ē resistētia me- diū: vt p3. nec mobilis: qz deo n̄hū resistit nec p̄o resistere C^o Tertio si corpe simplex positū in vacuo nō moueretur successiue: s3 solū in medio pleno: tūc seq̄retur q̄ q̄lis eēt p̄portio mediū ad mediū in raritate z dēstiatē: talis eēt p̄- portio mor^o ad motū in velocitate z tarditate. z tēpor ad ips in lōgītudine z breuitate. hac p̄portōe vtrū Ari. ad pbādū nō dāri vacuū: q̄ intelligēda est de motib^o eiusdē corporis simplicis aut oino cōsimiliū quoz vn^o fit factus in medio rariori z ali^o in medio dēfiori. Sed q̄ de illis ip- sa sit falsa arguitur. z primo suppono vt est cōmūnis phi- losophātū snia q̄ p̄portio velocitātū in motib^o habeat attēdi penes p̄portioez p̄portionū potētiaz motiuarū ad suas resistētia: deinde sint. a. z. b. due terre simplices oino equales: quaz q̄libz sint potētie motiue deozum vt octo: z ponat. a. in aere dēfo vt vniū. z. b. in aq̄ dēfa vt duo tūc p3 q̄ mediū. b. ē in duplo dēfius medio ip̄sus. a. z. co- dē in duplo minus raruz. z tñ motus. a. nō est in velocioz

motu. b. q. p. p. p. a qua mouet. a. n. n. e. d. dupla ad illa a q. mouet. b. s. s. minor. n. a. mouet a p. p. o. t. o. e. octo ad vnu q. e. octupla. z. b. mouet a p. p. o. t. o. e. octo ad duo q. e. quadrupla. m. o. p. p. o. t. i. o. octupla n. e. d. dupla quadrupla. s. s. m. i. o. r. z. c. u. p. o. n. a. t. e. p. p. o. t. i. o. e. quadrupla. t. a. q. s. ex p. t. e. maiori z. dupla. t. a. q. s. ex p. t. e. minori. z. q. n. c. u. q. s. aliq. p. p. o. t. i. o. c. o. p. o. n. i. t. a. d. e. q. u. a. t. e. ex duab. p. p. o. t. i. o. i. b. i. e. q. u. a. l. i. b. a. d. m. a. i. o. r. e. e. s. t. m. i. n. o. r. q. s. d. u. p. l. a. z. a. d. m. i. n. o. r. e. z. m. a. i. o. r. q. s. d. u. p. l. a. v. t. r. e. g. u. l. a. c. o. i. s. s. a. t. e. f. e. l. i. c. i. t. a. t. e. f. e. l. i. c. i. t. a. t. e. f. e. l. i. c. i. t. a. t. e. f. e. l. i. c. i. t. a. t. e.

Ad oppositu. i. q. graue vel leue simplex i vacuo positu no moueret successiue. sed subito mutaret est expste Ari. in hoc ca. vbi ex pte velocitatis z tarditatis i motu pbat no dari vacuu p hoc q qualis e pportio zc. Et ibidē dēducit ad hoc incōueniēs q data vacuo graue vel leue simplex in eodē positu moueret in non tpe. z idē vult cōmentator in digressio. ne quā facit contra Auempace cōmento. 71.

Et probac que pmutat prio q. corpa localit mobilia sunt duplicia v3 aiata z inaiata. Aiata dnr corpa aias habētia: vt vegetabilia z aialia. In aiata vō dnr corpa nō habētia aias. z h^o itez sūt duplicia qdā simplicia z qdā mixta. Mixta appellantur corpa ex elemētis cōposita: vt lapis aut lignuz. Simplicia vō aut sūt mobilia circulariter tm̄ z hęc sūt corpa celestia: aut sunt mobilia motu recto: z hęc sunt quattuor elia. p3 hęc distinctio ex libro celi z mūdi. In pposito aut erit sermo solū de corpi^b inaiatis mobilib^z motu locali recto. z nō de qlibz motu ipsoz locali: qz nō de violēto: s3 solū de nāli. Cōmēntat fēdo q cā successiōis in motu ē resistētia z hoc tripl^r accidit: vt vult cōmētator 4°. p. p. h. cōmento 71. Aliqñ. n. est resistētia ex pte mobilis tm̄: vt i motu corpoz celestiu: cū ibi nō sit resistētia extrinseca ex pte mediū. vñ corpus celeste d3 resistere suo motorio nō p grauitatez vel leuitate vel aliā h^z qualitate: s3 ex eo solū appetit nō moueri veloci^o: nec ē tardius ex nāli ei^o inclinātie z aptitudine ad motū tāte velocitatis p. c. i. s. e. Aliqñ ē resistētia ex pte mediū tm̄: vt in motib^z nālib^z eltoz: cū nō habeat resistētia intrinseca. Aliqñ vō est resistētia ex pte vtriusq; v3 tā mobilis qz mediū vt in motu mixtu p mediū plenu in q est resistēs intrinseco ab ipō medio qd resistit nō diuidat z ad corruptioēz tēdat. z intrinseca ex parte grauitatis aut leuitatis. nō cū mixtu ex graui z leui sit cōpositū. si moueatur sursum: resistet grauitas. z h^o deorsuz: leuitas resistet. Cōmēntat tertio q qdlibet eltoz dū ē in suo loco nāli resistit ipm trahēti ab illo. z dū est extra illū nitit z nāliuter inclināf ad ipm accedere: z idē est intelligēdū de mixtis inaiatis: hoc patet ad fenfuz. Cōmēntat qro q licet nō sit posse fm nām vacuu eē. tm̄ frēqñter admittimus ipm esse vt videremus qd seqret in motib^z grauituz leuiū illo dato supponēdo cū hoc q corpa cōseruēt in illo in tāta distātia vel tāta a celo vel a cētro mūdi sicut nūc cōseruantur.

His premissis ad qōnes sit hęc pma q. Supposito vacuo graue vel leue simplex i eo posituz nature sue dimissū: subito mutaret d extremo i extremū trāseūdo p mediū. Cōmēntat pbat. z p q tale simplex in vacuo positū subito mutaret. p3. qz ibi nō eē resistētia extrinseca. Nec etiā intrinseca nō successiō i motu sit solū ex resistētia. Qz ē fieri tal mutatio p mediū. p3. qz nō ē imaginabile fieri motū aut mutationez de extremo ad extremū gn ē fiat p mediū. Cōmēntat b istat p. bādo q talis mutatio nō fiet p mediū: qz si mobile mutabit ad mediū z ad extremū: aut ergo successiue: aut simul. Nō successiue: qz tūc tpaliter moueret de extremo ad extremū. z p cōsequēs nō mutabit subito: cū o^o oppositu dicitū ē. Si aut dicat q simul. sic q mobile simul erit in medio z extremo: tūc sequit q mobile simul occupabit totuz spaciū iter mediū z extremū z ex pñti q illis adēquat: c^o pñti nūc supponimus. Cōmēntat q mobile mutat ad mediū z extremū sicut nō simulatē istātanē: s3 tpali vñ daio q mobile nūc sit i termino a q z incipiat mutari: tūc pcedēdūz

ē q imēdiatē post h istō mobile erit i medio z q imēdiatē post hoc ipm erit in termino ad quē. i illo tm̄ istāti erit i medio nec dabit pñtū istās in quo erit i termino ad quē: s3 in qlibet tpe incipiēte ab istāti pñti erit in medio z in termino ad quē. nullū tm̄ erit tps in quo erit adēqte i medio qzuis aliqd erit tps in quo erit adēquate i termino ad quē. Cōmēntat p. s. Mixtu pfectū inaiatū i vacuo positū successiue moueret. H3 hęc p. s. qz tale mixtu siue tēderet sursum siue deorsuz h3 et resistētia intrinseca: iō moueret successiue: z d3 mixtu pfectū: qz de ipfecto nō o3 vbiēq; in vacuo poneret ipm successiue moueri: sicut si esset mixtu ex terra aqua z aere tm̄. z poneret in vacuo ignis subito mutaret ad cōuexum aeris: qz in illo vacuo nullam resistētiā h3 et ex q oia elemēta ex qbus ponit cōponi in illo vacuo traheret deorsuz. Cōmēntat p. s. Tertia p. s. s. o. Stat mixtu inaiatū p. c. i. s. e. ex illius p. p. a. nā tardius z tard^o ascēdere ipso nō variato intrinsece nec resistētia mediū maiorata. Nec cōcludit pbat z supponatur q aer intātū rarefiat z ignis cōdē setur q eqlr resistāt mobili in ipsis moto. grā argumētū vt vñ: deinde capiatur vñ mixtu in quo sint vñ^o gradus grauitatis terre: vñ^o grauitatis aque: vñ^o leuitatis aeris: z sex leuitatis ignis: tūc p3 q si hoc ponat in aere ascēdet a p. p. o. t. o. e. dupla v3 sex graduz leuitatis ignis trahētuz sursum ad duos gradus terre: z aq trahētū deorsuz. et vnuz graduz resistētie mediū ex q leuitas aeris in propria spha nō pmouet ad motū: neq; resistit. Dū vō medietas ei^o puenit ad sperā ignis: tūc maiorabitur resistētia intrinseca ex parte leuitatis aeris: q tūc resistet vbi pñs nō resistebat: nō maiorata potētia sursum motua: s3 ipa ex nte eadē: aut minori. g tūc ascēdet a minori proportioē: z per pñs tardius nō variata resistētia mediū p casuz nec ipō intrinsece pmutato. Cōmēntat p. s. hęc p. s. o. n. e. segit correlative q posse est mixtu inaiatū in dato vacuo qz i certo pleno per se tardius moueri. p3. Nā capiam^o mixtu ex duob^z gradibus grauitatis terre. z duobus aq z duobus gradibus leuitatis aeris: z octo ignis: tūc si ponatur i spha aq resistēte vt vñ mouebit a proportioē decē ad tria q ē maior qz tripla v3 tripla sexgertia: qz octo gradus leuitatis ignis z duo aeris trahēt sursum: z resistētia intrinseca ex grauitate terre erit vt duo: cū grauitas aq ibi nihil faciat z mediū resistit vt vñ: vt ponit casuz. Si tm̄ hoc mobile poneret in vacuo aeris: moueret tardius: cū tūc po^o motua eēt soluz vt octo z resistētia vt quattuor: ex q ibi mediū nō resistit z aer intrinsecus nihil facit vt calculatū pōt pater e. Cōmēntat p. s. Impole est tā mixtu inaiatuz qz simplex nature dimissuz eq velocius moueri i pleno sic moueret i vacuo illi cōrūdēte. Nec p. s. o. p3: qz in pleno z vacuo sibi cōrūdēte nō ē maior nec minor resistētia intrinseca: nec ē po^o motua: z cuz h in pleno ē resistētia extrinseca q nō est i vacuo. g semp i pleno sit mor^o a miori proportioē qz i vacuo cōrūdēte sibi. qre motus tardior. z per pñs nō eq veloc. Cōmēntat p. s. hęc p. s. o. n. e. argi probādo q idē mixtu eq velocius moueat i pleno sic moueretur i vacuo sibi cōrūdēte z capiatur mixtu qd in duplo veloci^o moueatur i vacuo qz in aere. deinde vnuz simplex qd eadē velocitate moueat in aere sic illd mixtu z in vacuo. sit mixtu. a. z simplex. b. et tūc argi sic. Et inuenire vnuz eqlr mixtu z cū. a. qd mouetur tard^o in aere qz. b. z aliqd qd moueatur velocius. g ē inuenire vnuz qd eq velocius moueretur. z pñs: qz vbi cūq; ē dare magis z min^o ē dare equale. sit g illd mixtu. c. tūc sic. c. eq velocius mouetur in aere sic. b. z. b. eq velocius mouetur in aere sic. a. in vacuo. g ipm. c. eq velocius moueretur in vacuo sic. a. ex q ē pñt mixtu. g. c. pñt mouetur in vacuo sic moueret in aere: qd erit pbatū. Cōmēntat p. s. r. r. idetur negādo q detur aliqd tale mixtu sic ē. a. qd in aere eq velocius mouetur sic. b. simplex: aut etiā velocius vñ h3 p minoratōez alicuius taliter mixti sit reperibile aliqd tardius motuz in aere qz. b. nunqz tm̄ per maioratōez qz tūc cūq; factā reperietur aliqd pñt mixtu cuz. a. qd

in aere velocius moueatur q̄. b. simplex in eodē moueatur aut ēq̄ velocius. et hoc posito vt dicebat in casu q̄. b. simplex eque velocius moueatur in aere sicut. a. mixtū mouetur in vacuo aeris: quod totū patet calculanti.

Quibus visis ad rōnes factas in p̄no r̄ndef. **Ad** p̄mā negāda ē imago t̄io **Quē** pace: imo corp⁹ graue vel leue dū est ex suū locū nālez appetit q̄cū potat illū moueri: nec ex ei⁹ nā h̄z limitatōez ad certū gradū velocitatis mor⁹: s̄z q̄ moueatur tāta vel tāta velocitate ē: q̄ tāta p̄portōez maioris in eqli tatis h̄z potētia motiua supra resistētiā suā: ex cui⁹ varietate diuersificatur in motu velocitatis: vt alibi diffuse h̄z tractari. **Ad** sc̄dam multi negāt deū esse cām i ḡie cāe efficiētis. z dicit eū cām esse solū in ḡie cāe finalis. iō moto. rē p̄mi mobil' dicit eē intelligētā ifra p̄mā q̄ finite existit po⁹ z p̄fectiōis. z ex p̄ntū finitā h̄z p̄portōez supra aptitudinē p̄mi mobil': quā h̄z ad moueri localiter. q̄re p̄uit motus in p̄mo mobili finite veloz z successiu⁹ tpe mēsurat⁹. **Et** alij dicit deū eē vigoris finiti itēsiue. q̄re mouet finite velocius. **Catholici** autē dicerēt deū esse agēs libez: z mouere q̄z velocius vult. z nō q̄z uicūq̄z velocius pot. z hoc ē magis tenēdū. **Ad** tertiā d̄ q̄ p̄pō illa Ari. q̄lis ē p̄portio mediū ad mediū zc. indiget limitatōe. **Et** qdā dicit q̄ p̄portio illa solū d̄z intelligi de motib⁹ localib⁹ re c̄tis corp⁹z simplicitū grauiū z leuiū violētia z nō nālib⁹ de qb⁹ arguebat. z hoc semp̄ supposita paritate ex parte motoris z mobilis: nec sit diuersitas nisi ex parte mediū in spissitudine z subtilitate. **Et** istud cōforme videt̄ dicitis cōmētatoris in hoc q̄rto i digressiōe quā facit p̄tra **Quē** pace cōmē. 71. dū dicit. **Et** vlt̄ manifestū est q̄ cā diuersitatis z eqli tatis motū est diuersitas z eqli tatis p̄portiois motoris ad rē motā. cū. n. fuerint duo motores z duo mota: z p̄portio alteri⁹ motoris ad alterū motū fuerit si. cut p̄portio reliq̄ motoris ad reliquū motū: tūc duo mot⁹ erūt eqli s i velocitate: z cū p̄portio diuersificabit: diuersificabit mor⁹ s̄m illā p̄portōez. z hoc idē est in motibus nālib⁹ z violētis. **Sz** in violētis cū duo motores fuerint eqli s in potētia diuersitas erit p̄pter impedies. **In** nālib⁹ autē diuersitas aut eqli tatis est p̄pter diuersitatē aut ineqli tate p̄portiois motoris ad rē motā. z nō seq̄ vt in eis sit eqli tatis apud eqli tate motū in potētia: q̄n p̄portio diuersificatur: sicut nō seq̄ hoc in violētis q̄n impedies diuersificatur: q̄n p̄ diuersitatē impediētū diuersificatur p̄portio. **Nulligis** cōmētator q̄ sicut vnū mediū est p̄portioaliter alio rari⁹: sic eodē veloci⁹ moueatur inchoato motu ab ipel lēte: z q̄ mobile motu violēto mouetur ad motū mediū deferētis s̄m suā positōez: seq̄tur q̄ motū in medio rari⁹ in eo p̄portione velocius mouetur moto in medio densi⁹ in qua p̄portione suū mediū est rari⁹.

Albertus autē in caplo sexto hui⁹ tractat⁹ dicit illā p̄pōnē esse verā in oib⁹ motib⁹ cū qdā t̄n limitatōe dicit. n. sic. **Seq̄** ergo si aliq̄s lapis mouetur p̄ aerē. z idē p̄ aquā mouetur si aer i duplo tenuior est q̄ aqua q̄ tps quo mouetur p̄ aquā i duplo lōgi⁹ est q̄ tēpus quo mouetur p̄ aerē. **Et** hoc idē vez est in oi motu iaz violēto q̄ nāli. tali positōe reterā q̄ nihil sit cā inequalitatis mor⁹ in vno vel in duob⁹ motis nisi ineqli tatis mediū p̄ qd est motus. **Quis** in ca. imediate seq̄nti declarādo dca cōmētatoris sup̄i posita sic dicat. ōz scire q̄ mot⁹ violētū velocitatis z tarditatis: supposita equalitate motiue virtutis nō causat nisi a dispone mediū p̄ qd mouetur: z si cōparatur mot⁹ ad motū si vterq̄z ē violēt⁹: z h̄nt motores equalēs: z mobilia eqli a: cābit p̄portio motus ad motū ex p̄portōe mediū ad mediū. mor⁹ autē nālis nō h̄z p̄portioem p̄mo ex medio: sed pot⁹ ex potētia motiue relata ad mediū sicut inferius patebit. iō mediū nā in illo est signū p̄portiois h̄tudois mor⁹ ad motū. cā autē p̄portiois ē habitudo motoris ad mobile zc. **Alij** autē dicit q̄ illa p̄portio intelligi d̄z de motib⁹ naturalib⁹ elemētōz. z adhuc de illis

nō est vā vlt̄ nisi in p̄portioe dupla. s. mediōz adinuicē z ē potētie motiue ad alterū mediōz: qd nō est in p̄posito. **Sz** nulla istaz r̄nōsiō v̄ itēto Ari. satisfacere. vñ q̄ p̄ma deficiat appet. qz violētē motū aut nō mouere i vacuo p̄pter defectū mediū deferētis: aut mouere in tpe p̄pter intrinsecā resistētā q̄ resistit violētū ipm: nec verū est mor⁹ violētōs diuersificari in velocitate z tarditate solū ex diuersitate mediōz in spissitudine z subtilitate: sed diuersificatur ēt ex diuersitate intrinsecā resistētiarū ipso rū mobiliū q̄tūcūq̄: ipsoz mouētū figuraz z magnitudinū ipsoz mobiliū obseruet equalitas. **Quē** etiā sc̄da nō valeat appet: qz tūc Ari. ex illa p̄portioe nō approbaret p̄positū. s. motū in vacuo fieri in nō tpe. q̄m ex quo vacui ad pleni⁹ nō est p̄portio dupla in raritate: nō ōz talē p̄portioe esse mor⁹ facti in vacuo ad motū factū in pleno. **Ad** idē itaq̄ ad illud argumētū alr esse r̄ndēdū v̄z dicit. do illā maiorē p̄portioe dem̄stratiōis Ari. intelligēda esse vlt̄ de oib⁹ motib⁹ naturalib⁹ corp⁹z simplicitū grauiū z leuiū: a q̄cūq̄ p̄uenierint p̄portioe zc. cū hac t̄n modifcationē ipfaz intelligēdo: qualis ē p̄portio mediū ad mediū in subtilitate z spissitudine zc. i. qualis ē p̄portio p̄portiois potētie vni⁹ mobilis simplicis ad mediū rari⁹ ad p̄portioe eiusdē: aut potētie alteri⁹ mobilis simplicis sibi cōsitis ad mediū densi⁹: talis est p̄portio motus facti p̄ vnū istoz mediōz ad motū factū p̄ alterz in velocitate z tarditate z tps ad tps ad lōgitudine z breuitate: z sic est in casu argumētū pus adducti. q̄m. a. terra h̄z p̄portioe octupla ad suū mediū. z b. terra ad suū mediū h̄z p̄portioe quadrupla: z p̄portio octupla est sexgaltera ad quadrupla: qz eā excedit p̄ vnā duplā q̄ ē medietas quadruple. vñ p̄portio octo ad vnū cōpōit ex p̄portioe octo ad q̄tuor: z q̄tuor ad vnū. z ita mor⁹. a. ē in sexgaltera veloci⁹ q̄z mor⁹ b. cū ergo p̄portio potētie talis motoris ad mediū vacui ad p̄portioe eiusdē vel alterius cōsimilis ad mediū pleni⁹ sit infinita: ex quo in vacuo nulla est resistētia: seq̄tur q̄ motus fact⁹ in vacuo est in infinitū veloci⁹ motu fact⁹ in pleno: qd esse nō pot̄ nisi fiat in nō tpe: z hoc est incōueniēs: ad qd Ari. asserētēs vacui esse deducere intēdebat. z tu ista cōsidera si h̄es intellectū sufficiētē aduertentē: qz difficilia sunt z a paucis sine errore intellecta zc.

Sed Ari. nō itēdebat nisi: qz nos nō sentimus tēpus q̄ non sentimus motū **Commentator** commento. xcviij.

Via dicit cōmētator q̄ nos nō sentimus tps q̄n nō sentim⁹ motū. posset q̄s dubitare vtrū tps possit p̄sensu cōprehēdi: q̄zuis cōmētator capiat sentire lar. ge p̄ cognoscere: z dicit **Bur.** q̄ tēpus potest cognosci per sensum interiorē: non autem exteriorē. **Et alij tenēt** q̄ etiā p̄sensu exteriorē possit cōprehēdi sicut z mor⁹. **Et** cū vlt̄er⁹ q̄. r̄: an esset sensibile p̄p̄riū: aut cōe: aut p̄ acciōs: dicit q̄ ē sensibile p̄ acciōs. z cū arguit: qz tūc nō haberet aliq̄d acciōs p̄ se sensibile rōne cui⁹ sentiret. negāt p̄ntā: q̄m aliq̄d est sensibile p̄ aliud qd est acciōs z forma eius: vt sensibilia cōia: cuiusmodi sūt magnitudo motus zc. z aliq̄d est sensibile p̄ aliud qd est ei⁹ mā z subm. z hoc mō sensibilia sūt sensibilia p̄p̄ria: q̄m nunq̄z p̄cipet color nisi mediāte magnitudine. z ita sentit tps p̄ acciōs rōne alteri⁹: nō q̄ sit ei⁹ acciōs z forma: s̄z subm: z hoc ē mor⁹. **Di**nter t̄n sensibilia p̄p̄ria z sensibilia p̄ acciōs sentim⁹ mediāte subiecto. **Mā** h̄z sensibile p̄p̄riū nō sentiat nisi mediāte cōi vel suba tan q̄z subiecto: p̄ pus t̄n sensibile p̄p̄riū q̄z aliq̄d alioz. **Sed** sensibile p̄ acciōs posteri⁹ cognoscit q̄z suū subiectū si cognoscit mediāte subiecto qd addit p̄pter subam que est sensibile p̄ acciōs z nō cognoscit p̄ subm: qz vō tps est sensibile p̄ acciōs mediāte suo subiecto qd est mor⁹. iō per pus cognoscit mor⁹ q̄z tps. opinio t̄n **Bur.** in hoc ē meli⁹.

In dubitatiōe qua querit vtrū tps sit motus dicit Bur. qd motus pōt cōcipi sine pōri z posteriori s̄m duratiōe z absq̄ successiōe.

Sed contra qz cōmētator in tertio p̄p̄si. expo- nēdo diffōem motus formale dicit qd pillā puculā s̄m qd in potētia apparet successiō z conti- nuatiō in motu: cū ergo res nō possit cōcipi sine illo qd i- cludit in eius diffōne: sequit̄ p̄positū. C̄tē dicit qd nihil est magis p̄p̄inquū nature motus q̄z p̄tinuum. C̄tē ipse met Bur. in hoc quarto declarādo diffōnem ip̄is de ipso vtrū hoc arguētō qd sumit ex intētiōe Ari. tps est nume- rus motus s̄m illud quo cognōxi in motu cognoscit̄ mor⁹ et quo nō cognōxi nō cognoscit̄ motus: sed cognōxi p̄ori et posteriori in motu cognoscit̄ motus z nō cognōxi p̄ori et posteriori in motu nō cognoscit̄ motus: igit̄ zc. Idz q̄ ex minorē huius rōnis qd non cognoscit̄ motus nisi cog- scatur h̄re p̄us: z ex p̄nti successiōe. C̄tē mor⁹ ē p̄ori na- tura q̄z tps: z prius h̄z prius z posteri⁹ a spatio q̄z a tēpe: vt ipemet p̄cedit: simus ergo in illo p̄iori. z tūc sequit̄ qd p̄ illo p̄iori motus h̄z prius z posteri⁹: z nō a tpe: z p̄ cō- sequēs habet successiōe ex se z nō solū a tpe: quare non poterit concipi sine successiōe.

In hac difficultate sunt due positiones Una Burlei tenētis qd motus pōt accipi sine p̄ori z posteriori vt dictū est. Et p̄ hac pte videt̄ esse Alber. 4. p̄p̄si. tractatu de tpe ca. 6. sic dices. Et si velis tu cōsiderare diligētē motū in eo qd motus: nō est cōtinu⁹: qz si in eo qd motus esset cōtinuus: sic ois motus esset in p̄dicamento quāntitatis: qd improba- rū est in 3. libro. quāntitas aut̄ que est in motu nō semp̄ ē a spacio: qz ois motus ē motus localis: sed quāntitas mot⁹ in eo qd motus est quāntitas cōtinui exiūs s̄m gnātiōem par- tis entis fluētis post ens siue forme post formā: sicut ostē- dimus in tertio libro: z hec quāntitas numerās est tps: z idē tps p̄ se ē cōtinuū: motus aut̄ p̄ acciēs. z hec quāntitas p̄ ha- bet p̄ se prius z posteri⁹: qd simplr̄ z absolute p̄us z poste- rius vocat̄. ois aut̄ alia res z motus ip̄e nō habet prius z posteri⁹: nisi s̄m qd numerat̄ illa quāntitate: z hec est snia Avicēne. C̄tē si q̄reret̄ tūc dicit̄ inter motū z mutatiōem subitā. R̄ndet̄ aliq̄ illā positionē tenētis declarādo disse- rentiā illā p̄ quoddā s̄le. vbi ḡra. sepe quāntitas corporea a suba: adhuc inter talē subam z p̄ctū est dicit̄ qd ad publi- litatē: qm̄ p̄ctus ē simplr̄ indiuisibilis sic qd nec h̄z ptem extra p̄tē. nō aut̄ sic ē de illa suba: qz h̄z nō h̄eat p̄tē ex p̄tē. habet tñ p̄tē intra p̄tē. z est apta extēdi z h̄re p̄tē extra p̄tē. Sic in p̄posito mutatio subita est simplr̄ indiuisibilis: sic qd nec h̄z p̄tē ex p̄tē: nec ē nata h̄re. Ad motus aut̄ vbi cōcipi- atur sine p̄ori z posteriori: q̄uis vt sic nō habeat p̄tē ex p̄- tem s̄m duratiōe: h̄z tñ p̄tes illas intra se multiplicatas: merito cur⁹ nat⁹ ē h̄re p̄tē ex p̄tē s̄m successiōe.

Alia aut̄ positio tenet qd motus p̄p̄riē dicit̄ nō pōt cōcipi sine p̄iori et posteriori. Cōtra quā pōem sicut p̄cedentē etiā instatur. C̄tē qz cōmētator posuit vnā d̄ctam inter motū z tēp⁹ q̄ est qd motus pōt accipi totus s̄l: sed nō tps. C̄tē mor⁹ z p̄iori tpe: sed p̄us pōt cōcipi sine posteriori: ergo motus pōt cōcipi sine tpe: z p̄ p̄ns sine successiōe: cū non possit cōcipi successiōe qd cōcipiat̄ tps. Licet ergo tps nō possit cō- cipi sine motu: tñ motus sine tpe cōcipi poterit: quare zc. C̄tē ista dubitatio ambigua est: z p̄ vtraq̄ sui pte p̄tes h̄z au- crotates: verū tñ defendēdo pōnē sedam ad argumenta vltimo contra eā adducta potest responderi.

Ad primū dicit̄ qd cōmētator capit ibi motū lar- ge vt extēdit se ad subitā mutatiōem C̄tē ad 2. r̄ndet̄ qd nō ip̄ p̄us pōt cōcipi seu p̄ intellectū ab- solui a quocūq̄ suo posteriori: z hoc verū h̄z qm̄ illud po- steri⁹ respectu illi⁹ p̄ioris se h̄z vt forma: z includit̄ in ei⁹ diffōne formāl̄ aut virtual̄: vt in p̄posito. dico qd mor⁹ nō pōt cōcipi qn̄ accipiat̄ tps q̄ntū ad suū māle qd ē dura-

tio successiua: h̄z nō oporteat p̄ tūc cōcipi suū formale qd est aīe nūeratio: vt satis p̄stat. C̄tē Doni Burle 3. modū capiēdi motū v̄z. p̄ duratiōe fluxus illi intrinseca sed non oportet dicere talē duratiōe esse motū. Ad negādo illud dicit̄ p̄ ad Ari. z Cōmētatorē. s̄ metaph. qd cū dicit̄ mo- tus ē p̄ se quāntitas. p̄p̄o illa d̄z intelligi in p̄dicatiōe causa- li siue māli hoc mō v̄z: mor⁹ ē p̄ se in q̄nto tanq̄m in subo. z ibi ponit̄ abstractū p̄ p̄creto. vñ nihil est p̄ se mobile nisi q̄ntū. Et vlteri⁹ dū dicit̄ cōmētator qd mor⁹ diuisus p̄ duo instātia ē tps: intellr̄ s̄l̄ illa p̄p̄o in p̄dicatiōe māli v̄z. qd tps ē i motu teriato p̄ duo mutata eē mēsurata duob⁹ istā-

Circa secūdā dubitationē qua q̄. (tibus zc. rif Ariū tps sit p̄ns motum: Ad uerte qd ē triplex duratio. s̄. eternitas. eūū z tps. Eternitas est duratio dei: q̄ sic describit̄: qd ē duratio imutabilis tota s̄l̄. Eūū est duratio angeloꝝ: z describit̄ qd ē duratio mu- tabilis tota s̄l̄. Sed tps ē duratio gnābilū z corruptibili- um: z describit̄ qd ē duratio mutabilis nō tota s̄l̄: sed h̄ns prius z posteri⁹. Et s̄m qd dicit̄ Bur. p̄mū tps ē duratio successiua p̄mi motus p̄sequēs ip̄m: z eo mēsuram⁹ oēs motus: nec est nisi vnū p̄mū tps qd nō sit pars alteri⁹ tē- poris: h̄z sint plura tempa secūdaria.

Sed arguitur cōtra p̄bādo qd p̄sa sint prima- tpa totalr̄ ex inuicē. Nā ex q̄ p̄- mū tps p̄sequit̄ p̄mū motū erit acciēs diuisibile s̄m diui- sionē p̄mi mor⁹. cū ergo p̄m⁹ motus diuidat̄ in p̄tē oriēta- lē z in p̄tē occidētālē: sequit̄ p̄mū tps p̄s̄l̄ diuidi. sicut er- go toti motui p̄ cor̄ndet̄ p̄pria duratio q̄ est p̄mū tps: ita medietati oriētali cor̄ndet̄ p̄pria duratio distincta a pro- pria duratiōe cor̄ndēte medietati occidētali: z toto tēpe p̄mū: z illaz q̄libet erit tps p̄mū: qz p̄ quālibet illaz po- terim⁹ oēs p̄ticulares mor⁹ mēsurare: quare zc.

Respondetur qd p̄mū tps nō est acciēs extē- sum sicut p̄mū motus: sed est acciēs multiplicatū p̄ totū p̄mū motū: ita qd nō est alia du- ratio vni⁹ p̄us p̄mi motus: z alteri⁹ p̄tis loquēdo de pub⁹ māli b̄: imo eadē duratio nūero ē duratio totū p̄mi mor⁹ et oim̄ suaz p̄tū māliū. Nō ē ergo diuisibile p̄mū tps in p̄tes māles: sed solū in p̄tes fibinnuicē succedētes: q̄re zc. Johānes aut̄ eucliph̄ imaginat̄ qd absolute nō ē nisi vnū tps qd est duratio totū mūdū: s̄t̄s tñ ab ipso mediāte mo- tu: sic qd si nō esset mor⁹ nō esset tps: z quocūq̄ motu exi- stētē ē tps: z est acciēs multiplicatū p̄ totū mūdū: z idē nu- mero. in q̄libet ei⁹ pte quāntitatu. z dato qd crearet̄ alt̄ mū- dus h̄z tps qd nūc ē ad ip̄m multiplicaret̄ ē esset solū vnū tps in hoc mūdō: z in illo: qd saluari nō posset ponendo tps esse p̄mū motū aut ip̄m essentialr̄ cōseq. z s̄m hoc p̄tē quō tps mēsurat̄ p̄mū motū mēsurādo quāntitatē acciētē si- bi: qz p̄pria ei⁹ duratiōe q̄ nō est tps cū solū duratio totū us mūdū sit tēpus q̄ ē alia a duratiōe p̄mi motus. C̄tē si argueret̄ qz s̄m hoc accidēs migrat̄ de subo in subum. qz dato qd vnū corpus de nouo p̄diceret̄ i illo recipet̄ tē- pus qd prius fuit in alio subiecto. C̄tē R̄ndet̄ negādo cōse- quētā: qm̄ migrare de subo in subm: est vnū subiectū re- linquere illo remanētē z in aliud trāsire: quod nō contin- git de tēpore nec de aliquo alio accidente.

In tertia dubitatione qua querit vtrū tps sit nūer⁹ zc. ponit̄ vnū dictū cōmētatoris dicit̄ qd tēpus mēsurat̄ mo- tū p̄ quāntitatē acciētē motui. C̄tē Sed qz tūc se q̄rer̄ qd tps nō mēsuraret̄ p̄mū motū: qz nō tps secūdariū cū sit poste- rius z ignou⁹ p̄mo motu: nec tps p̄mū: qz si tps p̄mū men- suraret̄ p̄mū motū p̄ ei⁹ quāntitatē ipsā mēsurādo: cū ipsū met sit quāntitas p̄mi motus s̄m cōem opinionē: tūc seq̄re- tur qd p̄mū tps mēsuraret̄ seipsū: qd tñ est falsū. C̄tē h̄ie r̄ndet̄ cōmētator qd tps mēsurat̄ alios mor⁹ a p̄mo p̄cise sicut nūer⁹ z mēsurā extrinseca. Primū aut̄ motū mēsu- rat sicut forma in re. Hui⁹ declaratiōem vide a Burleo. C̄tē tñ dicit̄ qd vtrū p̄ma mēsurā ē p̄mū mēsuratū s̄m vni-

genea: z qd p̄mū tēpus mēsurat p̄mū motū mēsurando p̄ mo quātūtatē eius: nec ex hoc sequit̄ qd aliqd p̄ mēsurat se. Cū imaginari debem⁹ qd p̄ aliquā p̄tē p̄mī tēpis mihi notā ego mēsurō aliqd p̄mū ip̄s mihi ignotū: vt p̄ horam mēsurādo mēsem: z talr mēsurādo etiā mēsurō ex p̄nti motū p̄mū vni⁹ mēsis: qui est ad equatū subm̄ illi⁹ t̄pis: et sic venio in notitiā sue duratiōis. C Et si argueret̄ qd tēpus nō est in motu subiectiue: qz tēpus ē accidēs absolu- tum nobili⁹ z p̄fectius q̄ sit motus q̄ est fluxus et accidēs respectiui. mō nullū accidēs p̄fecti⁹ est subiectiue i accidēs eo imp̄fectioni. C R̄ndet̄ Bur. qd duplex est subm̄ accidēs: principale z dispositiui. Principale est suba: z illud sēp est nobili⁹ accidēs in eo fundato: z p̄mūz mobile est h̄mōi respectu t̄pis. Subm̄ aut̄ dispositiui pōt esse ignobili⁹ ac- cidēs fundato in ip̄so: vt in p̄posito est motus q̄ est flux⁹ respectu t̄pis. C Dicit̄ Bur. qd motus quo ad quātūtatē quā capit a spacio est maior q̄ tēpus s̄m p̄p̄riā quātūtatē q̄ est duratio successiua. lz eō tēpus s̄m p̄p̄riā eius quanti- tatem sit nobis notus q̄z motus s̄m quātūtatē quā habet a tempore. vñ motus habet quātūtatē z prius z posteri- us a magnitudine māliter: z a tempore formaliter.

Sed contra. qz quātūtas quā h̄z motus a spaco aut est quātūtas s̄m extēsiōem p̄mū s̄mūl ex p̄nti: aut s̄m duratiōem partiū s̄binuicē succedē- tiū. Nō p̄mo mō: qz talē habet motus a mobili z nō a spa- cio. Si scdo mō: cum motus prius salum s̄m nām habeat quātūtatē a spacio q̄z a t̄pe: sequit̄ qd in illo priori mot⁹ est successiui sine t̄pe: z per p̄ns erit per se quātūtas cōtinua: cuius oppositu vult cōmētator dicēs eū esse de ḡnē passi- onis. C Aliter posset argui querēdo de quātūtatē quā ca- pit motus a spatio: vtrū sit permanens: aut successiua: et

Respondetur procedit vt prius. qd motus q̄ est fluxus capit quātūtatē s̄m duratiōem a spacio sup quo sit māliter: z s̄m hoc p̄tes eius priores z posteriores cōtinuant̄ p̄ mutata eē eti- am māliter: formalr aut̄ cōtinuat̄: z esse successiuius p̄ ip̄m tēpus: seu p̄ duratiōem successiua s̄mūl intrinsecā: z s̄m hoc imaginari poterim⁹ qd talis duratio q̄ est māle in tempo- re sit formale in motu q̄ est flux⁹: z per p̄ns qd p̄ illo priori p̄ quo motus capit quātūtatē a spacio z nō a t̄pe nō ē mot⁹ nisi māliter. q̄re nō sequit̄ qd motus nō sit p̄ se quātūtas. Cō- sidera super isto: quia indiget speculatione zē.

Cū aut̄ pri⁹ et posteri⁹ ē tūc dicim⁹ t̄ps hoc. n. est t̄ps numer⁹ motus secunduz pri⁹ et posteri⁹. Tex. cō. ci. Questio. ij.

Abitatur hic vtrū t̄ps sit nūer⁹ mo- tus s̄m prius z posterior: Et arguit̄ qd nō. C Primo. qz si tēpus esset nu- merus: hoc maxime esset p̄ actualē nūeratōez ipsius aie: dū anima mediāte duratiōe succes- siua p̄mū motus mēsurat motus p̄ticulares: sic qd in ip̄so p̄ t̄pe aie nūeratio se haberet velut formale: z duratio suc- cessiua p̄mū motus tanq̄ māle. C Sed arguit̄ qd nō. qd dato illo seq̄ret̄ qd essent plura prima t̄pa s̄m nō cōicantia p̄ta Ari. in l̄ra. g. ponit̄ qd idē t̄ps est in celo: in mari z i ter- ra: nec est aliud apud oriētales: z aliud apud occidentales. Et qd istud sequat̄ p̄bas: qz multiplicato formali z māli alicui⁹ illud multiplicat̄: sed tā formale q̄z māle in primo t̄pe multiplicat̄: igit zē. minor p̄bas: z ponat̄ qd mediante eadē duratiōe successiua p̄mū motus diuersi hoies mē- surent diuersos motus p̄ticulares: z tūc p̄z qd ibi sunt p̄tes aie nūeratōes: z ex p̄nti p̄ta formalia p̄mū t̄pis. qd etiāz ibi sint p̄tes duratiōes successiue s̄m nō cōicātes p̄bas: qm̄ duratio successiua p̄mū motus est accidēs secū coextēsum et per p̄ns diuisibile in p̄tes s̄m exītes nō cōicātes ad diui- sionē p̄mū mobilis sicut p̄mū motus v̄z. in partē oriēta- lē z in partē occidentālē. q̄re sequit̄ qd sicut tota duratio p̄- mū motus pōt esse māle in p̄ t̄pe: sic z duratiōes cor̄ndē-

tes mālibus p̄mū motus: quare zē. C Forte h̄c diceret̄ vt tactū fuit supra: qd lz formale in p̄ t̄pe multiplicet̄: non tñ māle: qm̄ nulli parti māli p̄mū motus cor̄ndet̄ p̄p̄riā duratio: sed solū toti motu primo: id nō sunt p̄ta p̄ta t̄pa nō cōicātia s̄m totalr distinctia: z h̄ voluit̄ A. loco sup̄ a. l. legato. C Sed h̄ arguit̄ p̄bādo qd cuiuslibet parti māli p̄- mū motus cor̄ndet̄ p̄p̄riā duratio distinctia a duratiōibus aliāz partiū z totū p̄mū motus: qm̄ ex eo p̄mū mot⁹ h̄z p̄p̄riā duratiōē: qz h̄z partē priorē z partē posteriorē q̄ si binuicē succedūt: z nō sunt s̄m: sed s̄m q̄ h̄bet p̄s mālis p̄- mū motus h̄z p̄tes priorē z posteriorē: in q̄ diuidit̄ ad di- uisionē t̄pis vt in motū est: ergo sequit̄ qd q̄libet p̄s mālis p̄- mū motus h̄eat p̄p̄riā duratiōēz. Nā ex q̄ duratio p̄p̄riā mo- tus successiui insequit̄ p̄tes eius s̄binuicē succedētes: seq- tur qd ad alias z alias tales partes insequit̄ alia z alia du- ratio. Cū ergo p̄tes māles p̄mū mot⁹ alias h̄eant partes formales s̄binuicē succedētes a primo motu: d̄ illas ise- quitur alia duratio ab illa q̄ insequit̄ motū p̄mū: seu p̄- tes formales alteri⁹ partis mālis: z p̄ p̄ns p̄p̄riā h̄eāt du- ratiōem distinctia a cuiuslibet alterius p̄ns duratiōē: z eti- am totū motus p̄mū: qz h̄ p̄positū. C Scdo p̄ncipalr ar- guitur sic. Si ips eēt nūerus motus nō qd dēi est. s̄. p̄ nūe- rationē aie: z mediāte duratiōe successiua p̄mū mot⁹: tūc se q̄retur qd t̄ps saltē q̄ ad suū māle p̄se q̄retur motū: sicut passio p̄se q̄retur suū subm̄. S; arḡ qd nō. qz dato illo: tunc stat et qd esset motus p̄p̄rie dictus: z tñ nō esset ip̄s: qd sic arguitur. C De p̄nti stat esse sine suo posteriori: sicut stat esse hoiem nō exīte risibilitate: sed mot⁹ p̄p̄rie dicit̄ ē p̄or t̄pe q̄re zē. C tñ h̄ sit falsum: p̄barur: qz si motus p̄p̄rie dicit̄ est: tūc h̄z pri⁹ z posteri⁹ s̄binuicē succedētia: sed talia nō p̄nt esse sine duratiōe successiua motus q̄ est tēpus saltē in potētia. z cōiter loquēdo de t̄pe: q̄re zē. C 3. si ip̄s eēt nūe- rus zē. per nūeratōez aie q̄ eēt ei⁹ formale: cū a sua forma res ponat̄ in ḡnē: se q̄retur qd t̄ps eēt de ḡnē actiōis: cū nu- meratio aie sit actio eius. p̄ns falsum z p̄tra A. in predi- camentis ponentē tempus esse sp̄m quātūtatē continue.

In oppositum est Aristo. in littera.

Pro qōne premittendū qd lz de t̄pe varie inueni- ant distinctiones: duo tñ ex eis h̄ic p̄- positō sūt maxie deferentes. C Vna ē qd t̄ps ē duplex: p̄mūz z scdūz. T̄ps p̄mūz acceptū ē duratio suc- cessiua motus p̄mū mobilis: cui p̄ncipalr cōpetūt p̄ditio- nes mēsure successiuz: q̄rū p̄ria ē: qd sit notoz qd a d nos alijs motib⁹ saltē i mēsurādo. 2. est qd sit alioz motū cā- sed 3. qd sit maxie regularis z vni⁹formis. T̄ps scdūz s̄m p̄- tū de q̄cūqz duratiōe d̄f motus successiui in q̄cūqz gene- re fuerit: z p̄pterea q̄ncūqz percipim⁹ motū successiui p̄- cipim⁹ tēpus: saltē per itēnsiōez motus: z eō: vt vult A. in l̄ra. C 2. distinctio ē qd tēpus ē duplex v̄z in po⁹ z in actu. Tēpus in po⁹ est quātūtas successiua ip̄s motus per quāz aia pōt motū mēsurare: z h̄ apud p̄tes d̄f māle ipsius tem- poris. Tēpus aut̄ i actu h̄ic successiue quātūtatē actualē super addit aie nūeratōez: qz aia ip̄m motū mēsurat: ita qd talis aie nūeratio pōitur in tēpore velut eius formale. z h̄ aper- te vult L. d̄m̄ta. Auer. cōmēto. 109. dū dicit̄: qd suba tēport q̄ ē i eo q̄si forma ē nūeratus: z qd est i eo q̄si mā ē mot⁹ cōti- nuus. p̄tinuatio ḡ accidit et ḡra māe: z discretio. s̄. nūerus ḡra forme: z est cōpositū ex duab⁹ quātūtatib⁹. s̄. discreta et p̄tinua. C Premittēdū 2. qd nūer⁹ sumis multipl̄. vno p̄ nūero nūeratē: z talis ē aia nūerās. 2. p̄ nūero nūera- to: z talis ē res nūerate: vt decē hoies: aut decē eq. 3. p̄ nūero q̄ nūeram⁹. z h̄ est duplex. qdā. n. ē nūerus q̄ nūe- ram⁹ simplr dictus: vt nūerus mathematicus: sic bina- rius ternarius. z qdā est nūerus q̄ nūeram⁹ dictus s̄m qd: ex eo qd est determinatus ad mēsurādū certū gen⁹ en- tis: z talis nūer⁹ pōt etiā nūerari cuiusmodi est tempus qm̄ nō solū ad tēpus possum⁹ mēsurare totū: s; etiā eō. vt docet A. ca. 4. p̄ huius tractatus de tempore dū dicit̄

no autem solum motu tpe metum: sed motu tps: pp diffiniri adinuicē tps. quoddam em determinat motu cu sit nuerus ipius. motus aut tps: z dicim paucū z multū esse tps motū mēsurātes zc. C. Premittēdū tertio. qd prius z posteri⁹ sm duratiōem que non sunt simul: aliqñ sumunt p pūb⁹ tps: aliqñ p partibus motus: z aliqñ p instātib⁹ pūoz et posteri⁹: hoc satis patet.

His premiffis sit ad pōem hec pma 2. Tps i potētia est duratio motus successiua ex te hns prius z posteri⁹. Nec 2 qstū ad inclusuz in ea v3 qd tps sit duratio motus successiua: p3 ex secunda distinctiōe pmissa. S3 qd talis ex se hēat pūz z posteri⁹ arguit sic. Dis quātitas pūna habet ex se pte ex pte: vt p3: sed talis successiua duratio est quātitas pūna motus qd fluxus: ergo h3 ex se pte extra pte: sed nō h3 ex se pte extra partē qd sil existāt tm modo: qz tūc esset res pmanēs: qd est falsum. g h3 p se pte extra pte qd sibi inuicē succēdūt. z qru vna est pūoz z alia posteri⁹: z p pns h3 ex se pūz z posteri⁹. Ex hac qōne sequit correlarie qd tps nō est motus: sed est accns pns motū. 2 aut in aia. Ista 2 est biptuta cui⁹ prima pars sic pūadef. Tps in actu sup addit duratiōem successiue motus qd est tps in potētia illd p qd ipsa est actu mensura: cū de rōne tps sit nuerare motū: vt p3 ex ei⁹ descriptiōne: Sed duratio motus ē actu mēsurā p aie nueratiōez: vt p3: ergo tps in actu ē ens copulātū ex duratiōe successiua z aie nueratiōe: qru pma est ex aiam: 2 aut in aia. Ista 2 est biptuta cui⁹ prima pars sic pūadef. Tps in actu sup addit duratiōem successiue motus qd est tps in potētia illd p qd ipsa est actu mensura: cū de rōne tps sit nuerare motū: vt p3 ex ei⁹ descriptiōne: Sed duratio motus ē actu mēsurā p aie nueratiōez: vt p3: ergo tps in actu ē ens copulātū ex duratiōe successiua z aie nueratiōe. 2 aut ps ē manifesta. Motū ē em duratiōne motus eē in motu: z ex pnti ex aiam: nueratiōez vō esse aie actiōem in ipsa manētē: qre zc. C3 z vltia 2 rnsa lis ad qstū pmi tps in actu ē nuer⁹ motus sm pūz z posteri⁹ repta in p motu: 2 hec sic arguit. Maz pmi tps in actu ē nuerus motus: vt ex dictis ē manifestū. aut ergo est nuerus motus sm ptes ei⁹ sil exntes: aut sm ei⁹ ptes sibi iuicē succēdētes. non pmi: cū tales ptes nō hēant tps: ex qd ē res pure successiua loquēdo de pūb⁹ nō cōcātib⁹. g daf secūdū. Ex qd vlteri⁹ argi sic: Dimū tps in actu ē nuerus motus sm ptes ei⁹ sibi inuicē succēdētes: sed tales sūt pars pōz z ps posteri⁹ tps inuēte in p motu: cū pmi tps sit duratio successiua sequēs pmi motū: ergo pmi tps i actu est nuerus motus sm pūz z posteri⁹ repta in pmo motu.

Ex his vlteri⁹ ad ar^{ta} facta in pⁿ. rñdē: Eld p^m cōcedēdo pmi tps multiplicari posse qd ad suū formale: sed nō qd ad suū māle: nisi ptes essent mūdū: aut esse possent: z sic nō sunt pfa pma tps sil nō cōcāntia totali dūctā. Et ad pbatiōne dī: qd pūb^m mālib⁹ pmi mot⁹ non corrñdet: duratio alia ab illa qd pmo motū corrñdet: sed p esse eadē. vñ eadē duratiōe nūero ptes formales pmi motus sibi inuicē succēdūt: z ptes formales suaz pūū māliū: qz talis successiua duratio nō est accns extēsum sicut pmi motus: sed ē accidēs multiplicatū ad quālibet pte ei⁹ mālem: sic v3. qd eadē duratio nūero est oim illarū pūū: sicut cōter ponit qd eadē aia intellectua nūero ē in quibet pte corpis humani qd informat: q̄uis sit indiuisibilis. C Ad 2^m cōcedit qd duratio successiua pmi motus ipm psequit tāqz passio suū subm. sed negat qd ex illo sequat qd stet eē motū ppre dictū sine tpe saltē in potētia: z negat vlteri⁹ qd oē pūz stet esse sine repugnātia absqz suo posteri⁹: lz vltim illud ptingat: z hoc vbi tā pōzi qz posteri⁹ ē idez cōe vtriusqz essentialē: vt ē in pposito de motu z tpe: qbus prius z posteri⁹ sibi inuicē succēdēt sūt essentialia. C Ad vltimū p3 qd lz tps in potētia sit spēs quātūatis pūne: tñ tps in actu nō est p se in aliquo genere: cū sit aggregatuz ex reb⁹ diuersoz pdicamētoz. poterit aut reduci ad gen⁹ actiōis rōe sui formalē z ad gen⁹ quātūatis ex pte sui mālis.

Sequitur. n. sicut dictū ē magnitudines mot⁹: hūc aut tps sicut dixim⁹. Et silf iaz pūctū qd fert quo motū cognoscim⁹ et p us i ipso et posteri⁹. hoc at qdez qd cūqz ens ē idez est: aut. n. pūctū: aut lapis: aut aliqd aliō hmōi ē. Rōne at altez ē sicut sophiste accipiūt altez corricū i teatro eē et altez corricū in foro. Tex. cō. ciij.

Enclisio sic declarāda est: qd instans manet idē in toto tpe sm subiectū: sed ē pūne altez sm esse: qd sic pbat. Sicut mobile se h3 ad motū sic instās se h3 ad tps: lz mobile manet idez sm subiectū in toto motu: z est diuersum sm esse: ergo instās manet idē sm subm in toto tpe: et est diuersum sm esse: probatur maior pūuendo pmo ex declaratiōe supra qd mot⁹ sequit magnitudinē sicut suā pūam mānē: z tps sequit motū: tūc sic. Sicut pūctus fluēs se habet ad linēā sic mobile se h3 ad motū z instās ad tps: lz pūctus fluēs p suū motū facit linēā sm imaginatiōem mathematicoz: ergo mobile facit motū z instās facit tps: z p pns sicut mobile se h3 ad motū sic instās se h3 ad tps. m. n. qz qd cūqz ens fuerit mobile: aut pūctus aut lapis zc. manet idē in toto motu sm subm: hoc ē sm rē: sed ē alterū z altez sm esse siue sm rōem: sm qd ē alibi z alibi: sicut corricū dī esse altez in foro: z alterū in teatro. Ido stea itez pbat eadem maior arguēdo sic. Sicut tps se h3 ad motū sic instās se h3 ad mobile: ergo pūuatiū sic mobile se h3 ad motū: sic instās se h3 ad tps. pbat assumptū: qz sicut motus sequit magnitudinē: z tps sequit motū: sicut mānē suā: vt sup⁹ assumptū est: sic instās sequit mobile. Nā pmi mobile seu extremitas ei⁹ p suū fluxū causat instās: vnde instās est in tpe sicut termin⁹ aut passio ei⁹: lz ē i mobili vt ē accns i subo p ipz multiplicatū vt tps zc.

Corruptiōis. n. causa p se est tēp⁹ nuerus: ctem motus ē. Motus aut distare facit quod ē. Textu commenti. cxvij:

De huius dicti declaratiōem cōmetator cōmēto. 117. Et hoies attribuunt ei. i. tpe corruptiōem z nō gnatiōem: qm cū tps attribuit p se opationi dign⁹ est: vt attribuat opationi qd inuenit eēntialr in re quā sequit tps. i. in motu: et motus nāliter h3 vt p ipm auferat res a sua suba: z ista ablatio p se inducit corruptiōem rei: lz inducat gnatiōem i re bus gnatis p accns ex motu: g inuenit gnatio p accns: et corruptiō p se: ex tpe inuenit vtrūqz per accns: sed gnatio per accns accntis. tps aut accidit ei cui accidit gnatio ex motu: z sequit ex illo in q inuenit corruptiō per se. corruptiō g attribuit ei quasi scdo: z gnatio quasi p accns puz.

Sed dubiū est: qz cōmetator vt Ari. aduersari: qm Ari. dic qd tps ē p se cā corruptiōnis: cōmetator aut vult qd tam generatiōis qz corruptiōnis sit causa per accidens. **Respōdet** Burle⁹ qd tps ē cā corruptiōis p se: cā piēdo per se vt oppōit ei qd ē p: z hec nō repugnāt. p^m voluit Ari. z 2^m cōmē. Cū vñ velle comē. qd mot⁹ ē cā corruptiōis p se p^o: z gnatiōis p se nō p^o. ips aut ē cā corruptiōis per se z nō p^o: z gnatiōis pure per accns. S3 de b^o lat⁹ infra dicit. C Alib⁹ vō in pposito dicit hec vba. Tps em ē cā corruptiōis per se: lz ē p illud cui p se puenit tps. i. per motū: sed gnatiōis nō ē cā nisi per illd qd cōuenit ei per accns. z hui⁹ cā ē: qz tps ē nuer⁹ motus: motus aut distare facit illud qd mouet sm subam a pncipijs cōponētib⁹ ipm. z hui⁹ rō inferi dicit. C Burl. autē ponit qd mot⁹ siue tps ē p se cā corruptiōis. i. cā necessaria

sive inevitabilis; nō aut gñatio: sed p accidēs: qm̄ om̄e corruptibile actu existēs de necessitate corrupet: sed non oē gñabile de necessitate gñabit: cū ei⁹ gñatio possit ipe- diri. Et ponit distinctionē de gñabili in potentia p̄pinq: et in potentia remota. z s̄l̄r de corruptibili.

Et cōtra ipm̄ arguit p̄: qz aut loquit v̄l̄r de corru- ptione tā corruptibili in potētia remota q̄z corruptibili in potētia p̄pinq: aut solū loquit de cor- ruptibili in potētia p̄pinq: nō p̄mo mō: qz nō oē tale cor- ruptibile de necessitate corrupet: vt ipsemet dicit. Si aut solū loquat de corruptibili in potētia p̄pinq: tūc p̄t qz sicut oē tale de necessitate corrupet: ita oē gñabile in po- tētia p̄pinq: de necessitate gñabit: z p̄ p̄ns vniformiter loquēdo sicut motus sive tps est p se cā corruptiōis: ita z gñatio: cui⁹ in oppositū ipe fatet. Cō arguit qz nō om̄e corruptibile actu existēs de necessitate corrupet: qz lumē a sole pductū in pte orbis sibi p̄pinq est corruptibile cū sit eiusdē sp̄ei sp̄alissime cū lūe ab eo pducto in luna qd est corruptibile: z tamē illud lumen nunqz corrupetur: quia semper erit ei presens cōseruans ipm̄ zc.

Si vero neqz tps ē qd nō sit tūc oē erit tepus finitum. aut ergo deficiet aut non

Textu. commēti. cxxiij.

Et facit cōmēta. vnā rōem pbātē tps esse infinitū z p̄petuū: q̄ talis ē. Oē qd dicit in tpe deficiet: si ergo tps deficeret i tpe alio deficeret: z sic eo ipso qd aliquid destruit tps ponit tē

Huic dicitur q̄ totalē tps (pus. quare zc. deficiet nō in tpe alio sed in euo aut eternitate: quare zc. Et vltim⁹ ad rōem quā tangit Az: ibi: An aut ipm̄ nūc d̄r qz in istas i tpe nō se h̄z ad tps sicut p̄ctus in linea circulari se h̄z ad lineā circūlārē: s̄z magis sicut p̄ctus in linea recta se h̄z ad lineā rectā: z iō sicut in linea recta daf vltimus p̄ctus q sic ē finis qz non principiu: sic in toto tpe datur vltimū in istas terminans z nō copulās. z qd sic erit finis ipis qz nō principiu zc.

Mutatio at ois a nā remota ē. In tpe aut oia fiūt et corrupunt. vñ et alij qdē sa- pientissimū dicebāt. Pythagoricus aut paronpenti⁹ idisciplinabile: qz oia obli- uiscūt: i hoc dicēs recti⁹. Manifestū igit ē qz corruptiōis magis erit p se cā qz gene- ratōis: sicut dictū ē pri⁹. Destructiuū. n. mutatio p se ē generatiōis at et ipi⁹ eē s̄z accidēs est. Textu cōmēti. cxxviij.

Abiū est quō motus quē tps psequit sit p se cā corruptiōis z gñatiois p accūs cū magis videat cā gñatiois qz corruptionis: ex eo qz natura magis intendit gñatiōem qz corruptiōem: imo nō intēdit cor- ruptiōem: nisi tāqz aliqd ordinatū z necessario requisitum ad gñatiōem tanqz ad finē. Ad d̄m̄ vñū qd: magis ē cā finis p̄ncipalr̄ intēti qz ordinatū ad finē. Cōt̄z dubitat. qz supi⁹ dicit Ari. qz tps ē per se cā corruptiōis. hic aut vult qz tps nō est cā corruptiōis nisi p accūs. Dicit em̄ sic. Et hāc ma- gime solem⁹ dicere sub tpe corruptionē. s. ad quā nō cur- rit agēs extrinsecū p̄nculare. At vō. sed neqz hāc facit tps sc̄z per se: sed accidit in tpe fieri z hāc mutatiōem.

Ad istud dubiū r̄nderi pōt adducēdo v̄ba cōmēti. postea cōmēto. 128. q̄ huic p̄posito deser- uire vident. Dicit em̄ sic. Et corruptionē attribui tpi ē di- gnus qz gñatiōem attribui et: qz sequit trāsmutatiōem. s. tps: z trāsmutatio per se auferit nām entis: qm̄ trāsmuta-

tio alicui⁹ extrahit illud ab illo in q̄ ē: z trāsmutatio non ē cā esse z gñatiōis nisi p accūs. esse em̄ nō ē essentialr̄ i alē: quo ente nisi ex cā gñante z agētē: q̄ est aut a nā: aut antia: aut intellect⁹: esse aut forme rei gñate ex trāsmutatiōe rei p̄cedēte q̄ d̄r gñatio ē per accūs: qm̄ illa trāsmutatio i rei veritate auferi formā trāsmutatā q̄ est v̄na forme gñabili eēntialr̄. est ergo cā forme gñabilis p accūs z corruptibil p se. Et post subdit di. S̄z illud qd agit corruptiōem rei nō ē ips̄ s̄z tps sequit agētē z corruptiōis rei eēntialr̄: z est trāsmutatio: qm̄ necesse ē vt trāsmutatio sit in tempore.

Albertus ca. 14. in mā ista sic dicit. Mutatio em̄ per se: hoc est gr̄a sui ē destructiua: ga mutatio passio quedam est: aut non sine passione: sicut in tertio libro supius dixim⁹. que nō trāsmutat et nisi esset magis facta vel factiua q̄ resistere possit id qd patit: z iō absqz dubio abijcit a suba patiētis. mutatio aut nō ē gñatiōis cā z ipi⁹ esse nisi p accūs: hoc ē p formā z actū gñan- tis: q̄ forma z actus nō sunt in patiēte fm̄ qz est patiēs: sed potius extra ipm̄ a gñante fm̄ qz illud ē gñans: lz forma silis illi sit in patiēte in potētia: sicut demonstratū est in p̄ li. scie hui⁹. Et post subdit loquendo de tpe. At vō nec hāc corruptionē pp̄tue tps facit: sed accidit in tpe fieri hāc corruptionē pp̄ mutationē quā numerat tps: sed tū acci- dit p h̄ cui per se p̄iugit tps. gñatio aut accidit per h̄ qz accūs se h̄z ad tps h̄ ē per actū gñantis. Et pp̄ h̄ et supra dixim⁹ qz oia q̄ sūt in tpe aliqd patiunt a tpe: qz eē eo p̄ mē suraf p̄ periodo qz excellit a tpe: z h̄ ē qd p̄sueuimus dicere aliq̄ h̄re cētū ānos qz h̄z defectū relictiū a cētū ānis. z iō etiā p accūs ē cā disciplinē: nō em̄ per mutationē quā nu- merat ē cā disciplinē: sed p exp̄imētū qd accepisse cōuenit in multo tpe z nō ex ipso subo tps qd ē cōplexio q̄ p tps ē variata. Cōt̄z velle vt qz mot⁹ ē p se cā corruptiōis. i. p sui nām: cū p̄iugat cū passiōe in ipso passo auferēdo a suba patiētis si fuerit magi mō fact⁹: sed ē cā gñatiōis per accūs qz per formā gñantis q̄ nō p̄iugit secū in passo: sed pot⁹ ē in ipso gñante. Tps et ē magis cā corruptiōis qz gñatiōis qz ē cā corruptiōis rōne motus quē ē eēntialr̄ cōsequi: et cui per se totū p̄iugitur: sed gñatiōis est cā per illud qd accū- taliter se h̄z ad ipm̄ tempus. s. per formā generantis.

Egidius ad h̄ r̄ndēdo dicit de motu: qz p̄portio/ liter v̄dm̄ ē de tpe: cū ista nō attribuatur tpi nisi in q̄ntū p̄sequit motū: qz mot⁹ p̄t̄ duplr̄ p̄siderari: vno⁹ vt mot⁹: alio⁹ vt in ista forme ab ea directū. si p̄ mō sic mot⁹ ē magis cā corruptiōis qz gñatiōis: qz mot⁹ vt mo- tus abijcit a suba: z ē corruptiu⁹. Si vō sc̄do mō: sic est ma- gis cā gñatiōis qz corruptiōis: vt p̄us rō facta arguebat.

Burleus vō dicit in p̄posito qz successio i motu ē ex resistētia: z in gñatiōe sive corrupiōe rei nō est successio nisi ex resistētia forme q̄ corrupit. vñ si forma corrupēda nō resistet: subito illa forma gñaret. Est ḡ mot⁹ de gñe passiōis per se cā effectiua in ista cor- ruptiōis: qz talis forma corrupēda per se resistit agētē: rō- ne cui⁹ peruenit successio in illo motu. Nec possit forma illa corrupi sine tali motu successiua. Est aut cā gñatiōis per accūs. qz accidit forme gñande qz generet per motū successiuū cū h̄ nō sit nisi p̄pter resistētiā forme q̄ corru- pit: vñ nō est cā forme gñande: nisi p̄ tāto remouet formā corrupēda ei p̄tinuā. Cōt̄z tpe aut dicit superi⁹ qz est cā p accūs gñatiōis: qz nō necessaria sive inenitabilis. Et iā ē cā qz moza z p̄tinuatio applicatiōis agētis p̄iugit ad passūz. Sed corruptiōis d̄r cā per se: qz necessaria z inenitabilis loq̄ndo de corruptibili p̄pinq: lz tū v̄riusqz sit cā p accūs vt opponit ei qd ē per se. q̄ d̄r dicta aliquatlr̄ argutū fuit.

Alii vero moderniores volētēs in hac mā clarus log r̄ndēt p̄mittēdo qz p se z per accūs sumit mutapl̄r. Vno⁹ sumit per se vt opponit ei qd nō ē p̄mo. Alio mō vt opponitur ei qd nō est per accidens. Tertio mō vt opponit ei qd est cōtingens. S̄l̄r per acci- dens vno mō sumitur vt opponit p̄mo. sc̄do mō vt oppo-

nitur per se. tertio nō vt opponitur necessario. **C**Dicunt ergo rñdēdo ad dubiū de motu q̄ mor^o est per se cā gnatiōnis et ad cōtingens: cōpēdo p se: vt opponit ad per accidēs et ad cōtingens: et loquēdo tā de gnabili q̄ de corruptibili p̄p̄inquo p̄ncipalitus: est tñ cā gnatiōnis cū magis intē datur: vt arguit rō sup̄ius adducta. **C**Sed tñ Ari. dicit q̄ motus est p se cā corruptiōnis: et p accidēs gnatiōnis: capiēdo per se p̄ pmo: et p accidēs p nō pmo: qm̄ p̄ri^o ē cā corruptiōnis: et p̄terit^o gnatiōnis. nā motus facit distare et pus facit nō esse sub termino a quo: q̄ esse sub termino ad quē. **C**Dicit igit q̄ motus ē p se cā corruptiōnis. i. pmo: et per accidēs gnatiōnis. i. nō pmo: cū quo tñ stat q̄ vtriusq̄ est cā per se: put per se opponit et qd̄ est per accidēs: et et qd̄ est cōtingens. Et ex hoc vltier^o rñdēt ad illud qd̄ tangēbatur de tpe: dicēdo s̄m intentionē cōmētatoris q̄ tps ē per accidēs causa gnatiōnis et corruptiōnis tanq̄ mota zc. vt p accidēs opponit ad per se. Quia tñ hec sibi attribuuntur rōne motus quē cōsequit: et cui illa per se cōpetūt digni^o est vt illud tpi magis attribuatur qd̄ attribuit motui per se: pmo: q̄ illud qd̄ sibi attribuit per se et nō pmo siue p accidēs: sed motus ponit causa corruptiōnis p se et gnatiōnis per accidēs: vt dictū est. ergo tps magis est cā corruptiōnis q̄ gnatiōnis. **C**Dicit ergo causa corruptiōnis per se. i. p̄: et gnatiōnis p accidēs. i. non pmo: q̄uis vtriusq̄ sit causa p accidēs: vt per accidēs opponit ad p se zc.

CUtrū at cū nō sit aia: erit tūc tps: aut n̄ dubitabit vtiq̄ aliq̄s. Impossibile. n. cū sit numeratē eē aliq̄e: impossibile ē numerabile aliq̄d eē: q̄re ē manifestū q̄ nō numer^o ē. Numer^o. n. est: aut quo numerat aut numerabile. Si aut nihil aliō aptuz natū q̄ aia nūerare vel aie intellect^o: iposibile ē tps eē cū nō sit aia. **T. cō. cxxxj.**

Cemouet Ari. dubitatōem Cū tps rēpus depēdeat ab aia: sic q̄ nō sit possibile esse tps nisi sit aia: aut nō: imo possibile sit esse tēpus et nō sit aia: **C**Ad quā rñdēdo dicit cōmētator comento. 131. Manifestū est q̄ si aia nō fuerit nō erit numerus: et cū numerus nō fuerit: nō erit tempus et q̄re esse numeri in aia nō est oibus modis esse: qm̄ si ita esse: esset fictū et falsum: vt chymera et hyrocereus. sed esse er^o extra mentē est in potētia p̄pter subiectū p̄p̄rium et esse eius in aia est in actu. f. qm̄ aia egerit illā actionē in subiecto p̄parato ad recipiendū illā que dicit numerus. **C**Et paulo post subdit. Et cū nō fuerit anima nō erit tempus nisi aliq̄s dicat q̄ erit: et si aia nō fuerit ex illo: qd̄ cuz fuerit in actu tēpus erit in potētia: et hoc est suū subiectū p̄p̄rium. f. motus aut motū. **C**Et vltier^o subdit. Et motus erit et aia nō erit: et si s̄m q̄ prius et p̄terit^o sunt in eo numerata in potētia: est tēpus in potentia: et s̄m q̄ sunt nūerata in actu: est tēpus in actu. tēpus igit in actu nō erit nisi aia sit: in potētia vō erit: s̄ aia nō sit zc. **C**Uult igit cōmētator q̄ impossibile est q̄ sit tēpus in actu nisi sit anima. Sed tamē possibile est tēpus in potētia esse: et si anima nō sit: nam tēpus in actu importat idē q̄ ista oratio duratio successiua per quā aia numerat motū. In quo signato duratio successiua est materiale. et dicit tēpus in potentia et numeratio anime: per quā tēpus est in actu est eius formale. **C**Constat aut q̄ numeratio anime que est actio in eo manens nō est nisi sit anima: sed duratio motus successiua bene pot̄ esse absq̄ aia sicut et motus. Ex quo sequitur s̄m cōmētatorē q̄ tempus in potētia est totaliter extra animā. Sed tēpus in actu q̄tum ad suū materiale ē extra animā: sed q̄tum ad suū formale est in anima. **C**Al berb^o autē caplo. 16. huius tractatus dicit hāc Auerrois expo

sitionē imperfectā esse. cuius ratio est sequit ipse. Quoniā anima numerat aliquid nisi sit in ipsa p̄ncipiū numerat: quod accipit a rebus ipis: res autē illa nō est materia numerabilis. quod patet ex eo q̄ anima quādo numerat vno denario numero canes et boues: sunt canes et boues nūerata. et aliquid qd̄ est numeri species ponit anima circa canes et boues: quod nō est anima. Ergo ad numerare tria exigunt. f. materia numerata et numerus formalis: et anima efficiēt et nō formaliter numerās. ergo si non sit anima adhuc numerus est s̄m esse formale et s̄m materiā numeratā. Ergo quo numerat est duplex. f. quo numeratur efficiēt: et quo numerat formaliter. Non ergo s̄m potētiā est numerus nō existēte anima: sed etiā s̄m habitualē formā discretionis rerū numeratarū. Et h̄ modo penitus est etiā extra animā tēpus: et cū ad esse rei in se nō exigatur nisi forma et materia: nō existit anima ad esse tēporis in seipso: sed aia actione numeratū ponit et causat tps dephensionē: et quo ad hunc actū nō est tempus extra animā. Et sic vult Albertus alemanus de Sueuiar: de quodaz castello noie Loingen circa Ulmā orundus s̄ Auerrois tps h̄re esse formale actu absq̄ aia zc.

CEx medio autē mutatur: vtitur. n. ipso sicut quod ē cōtrariū ad vtrūq̄. Est enī quodāmodo mediuz vltia: vñ et hoc ad illa: et illa ad hoc quodāmodo dicuntur contraria: vt vox media ḡuis ad vltimā: subtilis ad extremā. **Textu cōmenti. vj.**

Aper hac ^{litera ouis dubita.} ^{io. Ut forma me.} dia inter extrema cōtraria sit composita ex cōtrarijs extremis: sub gradibus tamē remissis: Et videtur q̄ sic: per cōmētatorē cōmēto sexto. et alibi pluries. Sed quia iserius h̄c materia discutitur: ideo p̄nūc super fedeat: et vsq̄ ad locū illū eius declaratio relinquatur zc.

CEx nō subo qdā igit mutatio i subm s̄m contradictione generatio ē. Alia q̄dez simpliciter simplex. Alia vero qdā cuius dā: vt ex nō albo in albū gnatio q̄dez huius est. Que vero ex nō esse simpliciter i subam est: gnatio simpliciter est: s̄m quā fieri et nō fieri simpliciter dicim^o. Que vero ex subo in nō subz corruptio ē. Si simpliciter q̄dem q̄ est ex suba in nō esse est. Quedā aut est q̄ est in oppositā negationē: sicut dictū in gnatione. **Textu com mēti .vj.**

Quertendum ^{q̄ dicit Burle^o q̄ h̄} ^{motus qui est a sub-} tecto in subiectū: sit etiā a nō subiecto in subiectū: vel a subiecto in nō subiectū: sicut generatio aut corruptio: tñ h̄c spēs mutationis distinguunt penes suos terminos p̄mos: qm̄ generatio est per se et p̄mo a nō subiecto in subiectū: et corruptio est per se et p̄mo a subiecto in nō subiectū: sed motus est per se et p̄mo a subiecto in subiectū. Si aut gnatio et corruptio sit de subiecto i subiectū: hoc est per accidēs et nō p̄mo. Et similiter si motus fuerit de nō subiecto in subiectū: vel econuerso: hoc non erit

primo sed secundo.

Contra tamen istud videtur esse Commentator primo physicorum. comē. 4.4.º vbi vult qd omnis transmutatio est per se: primo de p̄dicio rio in contradictorio siue de p̄uatione in habitu: aut ecō tra: cum forma et p̄uatio sint cuiuslibet transmutatiōis p̄ ma p̄ncipia: et hoc est vñū tm̄. Est autē p̄ se et non primo de cōtrario in cōtrariū: et hec possunt esse plura. sunt tamē finita. De per accidēs vō infinitis potest terminari. vñ ca lesfactio est per se et p̄mo a nō calido: includēte tamē p̄ua tiōne calidi in calidū: per se autē et nō p̄ est a frido in calidū s̄ p̄ acciēs p̄ōt eē a musico aut dulcizē. ad albū seu currēs.

Et tenēdo istud dicitur vltierus hāc esse differē tiam inter motū pprie dictū: et gnatio nem et corruptionē: quā s̄ omnis transmutatio p̄ se fit et pri mo de nō subiecto in subiectū: vel ecōuerso: capiēdo pri mum p̄ p̄iori et cōmuniōi vt dicit cōmentator loco alle gato. tñ generatio et corruptio sunt per se: et p̄mo de non subiecto in subiectū: vel ecōtra: capiēdo primū p̄ imedia to: motus autē pprie dictus eodē modo capiēdo primū est per se et primo de subiecto in subiectū: siue de cōtrario in cōtrariū: et sic distinguunt spēs mutationis penes suos terminos p̄mos. i. immediatos: quia termini immediati gnationis et corruptionis sunt forma et p̄uatio: sed termi ni immediati motus sunt duo cōtraria positiua: quōuis cuiuslibet transmutatiōis termini p̄iores et communiores sint forma et p̄uatio. Et hoc intendit Arist. hic. nā opposi tio cōtraria p̄supponit oppositiōem priuatiuā tanq̄ ea p̄ orem et cōmuniōrē: vt p̄mo huius fuit ostēsūm. Et cōse quēter dicit posset si placeret qd Arist. in distinctiōe hāruim triū specierū mutatiōis capiēdo large mutatiōē vt di citur de motu tam successiuo q̄ de mutatiōe subita. Per generatiōē intelligit solū generatiōē substātie: et simi liter per corruptiōē solū intelligit corruptiōē substan tie. Et cū postea diuidit generatiōē et corruptiōē in ta lem simplr et fm̄ quid: nō diuidit mēbra p̄oris distinctio nis: vt opinat burleus: sed illud facit vt tollat equocatio nem. Ex quo vltierus patet qd tenere possum⁹ genera tiōē aut corruptiōē accidēs posse esse motū successi uum et nō subitā mutatiōē: quē admodū vult Burleus.

Considerandū qd si quis vellet posset cōtra Burleū tenere vt est cōmu nis opinio qd in q̄litate gradualib⁹ termin⁹ ad quē ipi⁹ motus p̄tinue p̄bilit acquiri durate motu. CAd p̄mū de sūme calido transmutandō ad frigiditātē cū arḡ qd ali cuius rei p̄manētis nō daret p̄mū instās sui esse ex quo nō dabit p̄mū instās frigiditatis inducēde in illo calido. CRe spōdet qd s̄ nō def p̄mū instās frigiditatis inducēde in il lo calido: in cuiuslibet frigiditatis inducēde in ipso dabit primū. et hoc sufficit p̄ auctoritate Arist. allegata: sicut fm̄ eū cuiuslibet hoīs p̄teriti dabit primū: sed nō dabit p̄mū hoīs p̄teriti. CAd 2.º cum dicit qd tūc h̄ria essent silade q̄ te in eodem: conceditur de cōtrarijs in potentia: cuius modi sunt caliditas et frigiditas sub gradib⁹ qui sil sum pti nō trāseūt gradū summū: quōuis hoc esset impoē d ca liditate et frigiditate sub gradib⁹ q̄ simul sumpti transirent gradū summū: quia tales sūt actu h̄rie. vñ caliditas vt sex secū cōpatit frigiditatez vt duo: posito qd gradus vt octo sit gradus summus: sed nō cōpatit secū frigiditate vt q̄tu or: hoc autē h̄z alibi diffusus in q̄ri. CAd tertū cū arguit qd inter h̄ria esset subita mutatiō et nō motus. respondetur qd s̄ summe calidū dato qd nō incipiat alterari ad fridita tē: immediate post hoc h̄bit de friditate: tñ quacūq̄ frigi ditate data quā h̄bit eā nō immediate post hoc h̄bit: im mo p̄ ip̄s trāsmutabit vt eā recipiat: nec dabit p̄ma frigi ditas quā acgret: sicut nec dabit p̄mū instās futurū: et hoc sufficit qd inter caliditātē et frigiditātē sit mor⁹. CAd q̄r tū qd sit de vbi: cedit qd vbi nō acgrif p̄bilitate aut dep̄ dit: sed subito cū nō sit forma gradualis. vñ i q̄libet instāti

in quo mobile mouet motu recto h̄z aliud vbi totalr: nec manet in eodē vbi totalr vel p̄ialr nisi p̄ instās: sufficit tñ ad hoc qd iter vbi diuersa sit mor⁹ qd mobile successiue et absq̄z interruptiōe p̄ acgrat vñ vbi: et postea aliud donec pueniat ad vltimū vbi: in q̄ cū fuerit terminabit mor⁹ zc.

Si igitur predicamēta diuisa sūt s̄ba et q̄litate et vbi et q̄n et ad aliqd et q̄ntitate et facere et pati: necesse ē tres eē motus q̄ntitatis et q̄litate et s̄z locū. T. cō. ix.

Capiendo motū pprie vt distinguit con tra subitā mutatiōē q̄ ē gnatio aut corruptio. sic solū est in trib⁹ predicamētis p se mor⁹: vt dicit Arist. hic v̄z. q̄ntitate q̄litate: et vbi. Cñ ad motū pprie dictū regrunt q̄ntuo: p̄diōdes. Cñ ma est qd p̄ ip̄m fiat variatio in r̄nsiōe ad q̄stū illi⁹ p̄stiti i q̄ sit mor⁹: vt vbi grā. Si fiat motus alicui⁹ fm̄ q̄litate: et pu us fuerit v̄z dicere de illo qd ē albū qd postea v̄z fit di cere interrogatū: q̄le est illud qd ip̄m est nigrū aut aliud ta le. Et in hac cōditiōe cōuenit motus pprie dict⁹ cū muta tiōe p̄ se: et cū mutatiōe p̄ acciēs. vñ in suba repit mutatio p̄ se: i. oib⁹ at alijs p̄dicamētis iuenit mutatio solū p̄ acciēs CEt p̄pterea Arist. in 3.º hui⁹ capiēdo motū cōter vt se ex iēdit etiā ad subitā mutatiōē dixit in q̄ntuo: p̄dicamētis esse motū p̄ se. s. suba: q̄ntitate: q̄litate et vbi. et p̄ loquit p̄ forma diminuta fm̄ cōmētatozē. C2.º cōditiō ē. qd ille mo tus sit p̄ncipalr ad rē illi⁹ p̄dicamētis in quo d̄r esse et non alteri⁹: vt augmētatio d̄r p̄ncipalr esse ad q̄ntitatez: de p acciēs vō ad qualitate: iō i q̄ntitate ē mor⁹ p̄ se: et in relatio ne est motus aut mutatio solū p̄ acciēs. Et in hac cōditiōe puenit mor⁹ pprie dictus cū mutatiōe p̄ se: et differt a mu tatiōe p̄ acciēs. C3.º cōditiō ē. qd talis mor⁹ sit p̄ inf formas positiuas mō sup̄ declarato. C4.º p̄ditio ē. qd sit ad rem partibilr et successiue acq̄sibilē saltē denomiatiue: et i his duab⁹ vltimis cōditiōib⁹ d̄r mor⁹ pprie dictus et successi uis a subita mutatiōe: siue sit mutatio p̄ se siue per acciēs. CEx q̄b⁹ p̄z qd cū Arist. in p̄cedēti ca.º diuidit mutatiōē in tres spēs. s. h̄ri: gnationē et corruptiōē: capit mutatiōē gnali ter vt p̄uertit cū motu cōter sumptio: et motū pprie pro motu successiuo mensurato tempore. Generatiōē vō et corruptiōē p̄ subitis mutatiōib⁹ mēsuratis instanti.

Opinatur burle⁹ qd cū dicitur cōmētā. qd q̄ potētia et act⁹ sūt in eodē ḡne: et mor⁹ ē mediū inter potētia et actū qd a fortiori mor⁹ erit de ḡne actionis ad quē. qd cōmētā. loquas de potētia receptiua mor⁹: et nō de potētia respectiua: et qd p̄ potētia receptiua ielligit nō mām p̄mā absolute: sed subm̄ formale p̄fectibile p̄ motū s̄z subm̄ vt includit respectū ad motū: sicut calefactibile in calefactiōe. CEt vltier⁹ dicit qd mor⁹ ē mediū iter māz et formā: nō in p̄ficiēdo: qd accētia p̄ficiūt mām mediante forma: sed in disponēdo: qd accētia disponūt mām p̄ rece ptione forme. CAd h̄c dicta arguit aliq̄ dicēdo ea ve ra nō esse. D̄rio: qd calefactibile mobile zc. nō sunt in ḡne actus qd actus ē in ḡne q̄litate: aut alteri⁹ p̄dicamētū abso luti: et calefactibile alterabile zc. sunt in ḡne relationis. CItē implicat cōtradictiōez qd accētia sint mediū i dispo nēdo et nō in p̄ficiēdo: qd q̄libet qd disponit p̄ficiūt. vñ cō cedēdū videt qd inter potētia et actū est aliqd mediū vt in ter mām et formā: qd quidē mediū nō ē eiusdē rōnis cum actu siue potētia. et qd tale disponit mām ad actū: et etiā p̄fi cit licz nō p̄plete: qd inter mām et formā non est mediū eiusdē rōnis. Nec p̄ potētia ad actū intellexit ista cōmēn tator: vt post patebit. CItē nō ē v̄z qd alteratio q̄ est me diū inter mām et formā subalē sit reductiue in ḡne actus: qd alteratō ē reductiue i ḡne termi sui ad quē p̄p̄y qd ē q̄l itas. Dicunt ergo qd cōmētator per potētiā intelligit terminū a quo: siue sit naturalis potētia que facit ad illō motum vt albedo remissa ad albefactionem siue sit in na

curalis potētia q̄ motui resistit vt nigredo: z pactū intelli-
git terminū ad quē motus cuiuscūq; gnis sit. Et notum
est q̄ qlibet talis potētia est in gnie actus. z q̄ hoc fit vez
p̄. qm̄ inspectū dī potentia respectu ipsecū: z illud sub
quo mobile nō n̄ gescit respectu illi ad qd̄ mouet. Insu
per dicūt isti q̄ non sunt vera que dicit Burleus ad de-
clarandū quare ad quādo habitum z situm nō est per se
motus: de q̄bus Arist. in littera nihil dicit.

Ponit enim Burleus q̄ ad qm̄ nō ē p se mor^o
ex eo q̄ p̄sequitur tempus z motus
sicut actio z passio. iō sicut ad actionē z passionē; non est
p se motus: sic nec ad quādo. Sed hāc cām dicūt non
esse verā. qm̄ multa cōsequūtur motū: ad que tñ ē per se
motus: vt calor: frigus zc. Similr dicūt non ē vez q̄
habitus dicat respectū cū sit p̄dicamētū a relatiōe distin-
ctum: quāuis cōnotet adiacētiām ad rē cui adiacet. Et
pariter dicūt de situ q̄ nō dicit relationē: sed distantiam
aut p̄pinqtatē partū. Volūt q̄ ad hec non sit p se mor^o
qz p̄nt alicui aduenire sine mutatiōe scā in eo: sic Arist.
dic̄ de relatiōe dicēs p̄ illud ē de istis silē debere intelligi.

Post hoc autem dicamus etē.

Que in hoc caplo dicuntur satis patent zc.

**Aut determinatū ē id i quo ē si alterū
ē spē qm̄ alter mot^o est. circulare aut a re
cto alterū spē ē. Venere qdē et spē mot^o
sic ē vn^o. Lex. com. xxxij. Q. d. .i.**

Sc dubitatur vtrū oēs illi mor^o
differāt spē q̄ sūt
p̄ media dīa spē. Et arḡ q̄ nō: qz si sic: tūc
sequerē q̄ aliq̄ due d̄albatōes differerent spe-
cie: vt dato q̄ vna fieret p̄ rubeū tanquā p̄ me-

diū: reliqua vō p̄ pallidū. p̄ns aut̄ est falsum: z Arist.
z cōmentatorē qui velle videntur q̄ omnes dealbatio-
nes sunt eiusdem speciei specialissime.

In oppositum est hic Ari. i solone cuiusdaz
dubitatiōis per eum motē sic
dicēs. Aut determinatū est id in q̄ est. a. mediūz per quod
est motus si alterū est spē. qm̄ alter mot^o ē. i. spē. Et cōmē-
tator cōmento. 33. vbi dicit q̄ illud in q̄ nō est motus cum
fuerit aliud in specie motus erit alius in specie.

Pro questione intelligenda p̄mo triplex ē
mor^o in gnie vt patuit ex Ari.
i. ad quātatē: ad q̄litate: ad vbr: q̄uis Aluicēna ponat ad
sitū motū eē p se: cui obuiāt cōmentator z Albitus: z vtri-
usq; p̄tis rōnes vide ab Albio ca. 7. tractat^o p̄mi huius
q̄m̄ fm̄ eti. Causa vō q̄re i his trib^o p̄dicamētis est mo-
tus p se fm̄ cōmentatorē est: qz in illis inueniūtur h̄ia et
media. Cū in motu ad quātatē mediū dicit eē quātitas
media inf quātatē maiorē z quātatē q̄ terminat motus
In motu aut̄ ad q̄litate mediū est q̄litas quaz p̄us acq̄rit
alterabile q̄z pueniat ad terminū toti^o alterationis: z hoc
est duplex: q̄ddā differēs spē ab vtroq; extremozum alte-
rationis: z q̄ddā ab altero extremoz alterationis differēs
solū fm̄ magis z minus. Exēplū p̄mi. vt rubeo vel pal-
ledo. Exēplū secūdi: vt albedo remissa i alteratione q̄ fit
de nigredine ad albedinē intēfaz. In motu vō ad vbi me-
diū nfo p̄posito deseruiēs dī esse linea recta vel curva
quā mobile p̄trā sit dī de vno vbi transit ad aliud vbi. licz
etiā vbi p̄ qd̄ trāsīt dicat eē mediū inter vbi z extrema ter-
mināta motū. C̄ntelligendū scdo q̄ mediū in motu al-
terationis ē duplex. v3. eēntialiter ordinatū in terminuz
ad quē ip̄sius mor^o: z accidētalit̄ ordinatū. Mediū essenti-
aliter ordinatū est forma diminuta q̄ necessario regit̄ aū
terminū mor^o eiusdē spē cū eo: vt ē albedo vt q̄tuor in al-
befactione que est a sūma nigredine seu albedine vt duo
ad sūmā nigredinē seu albedinē vt sex: qm̄ nō p̄t sum-
me nigrū fieri sūme albū qn̄ trāsfeat p̄ albedines medias.

Vel etiā dici p̄t q̄ tale mediū est tota latitudo qualitatis
que successiue acquiritur a non gradu: seu ab illo gradu
a quo incipit motus vsq; ad gradum ad quem termina-
tur motus. Mediū vō accidētaliter ordinatū est forma
que aū terminū motus acq̄ritur de p̄ accēs: ita q̄ potest p̄
motū nō acquiri. acq̄redo tñ terminū motus: vt est palle-
do: aut rubeo in albefactione. nā accidit illi qd̄ sit albū
q̄ p̄us efficiat pallidū: aut rubeū cū possit non fieri palli-
dum: aut rubeū: dato tñ q̄ efficiatur album.

Quibus premisis r̄ndet ad dubitatio-
nē dicēdo cū Ari. q̄
ad h̄ q̄ aliq̄ duo mor^o sint eiusdē spē sp̄alissime regunt
duo: qz p̄mū ē q̄ sint ad terminos ad quos eiusdēz speci-
ei sp̄alissime. Scdm̄ est q̄ media essentialr̄ ordinata in
terminos ad quos illoz motū sint eiusdem spē sp̄alissi-
me. de medijs aut̄ accidētalr̄ ordinatis hoc nō o3. Ex quo
vltorius seq̄t q̄ oēs motus q̄ sūt p̄ media eēntialr̄ ordina-
ta dīa spē differūt spē cū quo stat q̄ facti p̄ media accē-
talr̄ ordinata dīa spē sint eiusdē spē. Et tūc r̄ndet ad ar-
gumētū factū in p̄n^o. q̄m̄ negādo q̄ sequat q̄ dīe al-
batōes differāt spē: qm̄ h̄ media p̄ q̄ sūt. s. palledo: z ru-
bedo differāt spē. ipsa tñ nō sunt media eēntialr̄ ordina-
ta: s3 solū accidētalr̄: q̄re nō arguūt illas albatōes differre
spē: vt p3 ex dictis. Et qz cōiter tenet q̄ cum ab aliquo
subo expellit̄ aliq̄s gradus q̄litas h̄ntis h̄ius: p̄ tūc in
eodez subo tantus gradus q̄litas iducit illi h̄io. iō r̄n-
detur argumētis Burlei in hac pte oppositū asserentis.

Ad primum v3 dicit q̄ sequeret q̄ oīs altera
tio eēt iter formas eiusdē spē hoc
negat: qm̄ h̄ alteratio q̄ est a nigredine vt sex ad albedi-
nē sūmā sit h̄: cū ē fit ab albedine vt duo: alteratio tñ
que est a nigredine sūma ad albedinē sūmaz nō est talis.
nā ly inf̄ denotat terminū a quo: z terminū ad quem. mō
licz alterabile imediate post h̄ habebit aliquā albedinēz
dato q̄ nūc icipiat h̄ alteratio: nūctū nō h̄z aliquā albe-
dinē a q̄ incipit moueri tanq̄z a termino a q̄. C̄ad secūdū
cū arguit q̄ seq̄ret q̄ mor^o ab albo i nigrū p̄ fuscū: palli-
dū: rubeū zc. eēt vn^o mor^o p̄tinu^o. p̄cedit̄ illud. Et cū ar-
guit q̄ nō: qz cōponeret ex motib^o diuersaz speciez: qd̄
est ip̄ossible: z p3 p̄na. qz mor^o ad fuscēdinē ē defuscatio:
z motus ad palledinēz est ip̄allidatio: z mor^o ad rube-
dinē est inrubeo factio. isti autē mor^o d̄nt spē. C̄tūic potest
r̄nderi duplr̄. Ano^o q̄ ptes illi^o mor^o denigrationis sūt
ad fuscēdinē palledinēz zc. tanq̄z ad suos terminos de p̄
accēs: rōne quoz nō distinguuntur eēntialr̄: s3 accidētalr̄
tñ. sūt aut̄ ad nigredinē tāquā ad suū terminū p se. iō oēs
sunt eiusdē spē eēntialit̄: z p̄stiuūt vnū motū cōtinuum.
Alio mō p̄t r̄nderi dicēdo q̄ sibi sunt q̄tuor motus tota-
les: quoz vn^o ē de albedine i ingredinē: q̄ gra exēplū mē-
ratur p̄ horā. Ali^o est ab albedine in fuscēdinē: z h̄ mensu-
ratur p̄ p̄mā q̄rtā eiusdē hore. nec ē ps mor^o p̄oris motus
Teru^o motus ē de fuscēdine in palledinē: z mensuratur p̄
secūdā q̄rtā illi^o hore. z q̄rtus est de palledine in rube-
dinē. z mēsuratur p̄ tertiā q̄rtā illi^o hore. z sic cōceditur q̄ illi
mor^o differūt spē. s3 ex istis nō fit vnū: vt p3 ex dicit. C̄ad
tertiū argumētū p̄ p̄t r̄nderi vt supra q̄ ille dealbatōes
nō differūt spē: licz vna fiat p̄ fuscēdinē: z alia per palledi-
nēz tanq̄z p̄ media dīa spē: qz nō sunt media essentialiter
ordinata. C̄aliter p̄t dicit q̄ in vtroq; illoz mobilū sūt
plures motus totales. s. albefactio z defuscatio in vno: al-
befactio z impallidatio in alio. quare.

Sed adhuc illā determinationē p̄t istari. qz
ip̄sa data seq̄tur q̄ mot^o augmēta
tionis z motus diminutiōis sunt eiusdē spē sp̄alissime
qz termini ad quos vadūt: z media p̄ q̄ sūt sunt eiusdem
speciei sp̄alissime. vt quātitas p̄dalis tripedalis zc.

Ad hoc respōdent alig p̄cedēdo. possz tñ
illud negari: qm̄ alit
vdm̄ v i h̄is i q̄b^o reguit̄ p̄pā p̄ua: sic sūt q̄litate. z aliter

in illis in qb^o non inveniunt ppe pna: vt sunt quantitate
 Un in motu ad qltatem ad iditatez specificā motuum
 sufficit idētas specifica ter minoz ad quos: z mediatorum
 eēdz alr ordinao: vt dcm est. Sz in motu ad quātitatez
 eozēz mō vt eē ddm: sic de gnātioē z corruptioē. sunt. n.
 gnātio z corruptio mutatioes pnae: qz sunt de terminis
 oppositis ad terminos oppositos. nā gnātio est de non esse
 ad eē: z corruptio de eē ad nō eē: qre sunt diuersaz spēz
 S: si mō est augmētatio opposita diminutiōi: z ē alterius
 spēi: qz augmētatio est motus de puatioē in habitū: vt de
 puatioē tāte quātitate ad tāta quātitate. z diminutio ē eē
 mot^o de habitu in puatioē: qz de tāta quātitate in ei^o pu
 atioē. vñ qd accidit in quātitate: accideret et in qltati
 bus si nō hērent ppe pnaū positiuū: vt si mā quāta nllō mō
 qlificata moueretur aī gradū seu a puatione albedis ad
 albedinē sūmā: aut si hēret sūmā albedinē: z remitteretur
 vsqz ad nō gradū absqz iductioē alic^o gradus nigredis zc.

Tria enī sunt fm numerū circa q̄ dici
 mus motū vnum: quod: et in quo: et qñ.
 Dico aut qd: qm̄ necesse est eē aliqd qd
 mouet vt hoiez aut aurū. Et i aliquo h^o
 moueri: vt i loco aut i passiōe. Et qñ i tpe
 enī oē mouet. *Tex. cō. xxxiij. Q. o. ij.*

Asurgit

h qd vtz ad vnitatē nūera
 le motus regrat vnitaz nu
 meralis mobilis p se. C Arguitur q nō p de
 motu gutte descēdētis sup tabulaz aridā q est
 cōtinuus z vn^o nūero a pncipio vsqz ad finē:
 z tamen est continue aliud z aliud mobile per se. C Se
 cundo. qz cadāt deorsum due gutte que in medio casus
 vniant tūc qro de motu totius aggregati an pns fuerit:
 an non. si dī q non: tūc seqz q illi^o mor^o daret p mū istās
 sui eē qd nō est pcessum. Si dī q ille mor^o pns fuit: cū nō
 fuerit in illo cōposito: ex quo illud cōpositū nusquā pri^o
 fuit. g seqz q fuit in alio subiecto: z per pns idē motus nu
 mero iucēssiuē inueniret in subiectis p se distinctis nu
 mero: qd est ppositū. C Tertio arguit de motu pgressiuo
 aialis qui est vnus numero q̄uis sit successiue in diuer
 sis pedibus: z psequens in subiectis distinctis numero.
 C Quarto arguit de motu canis de turri descendētis z
 mor. ēns i medio casus: q erit ptinuus z vn^o numero vsqz
 ad finem: z tū mobile enī erit ptinue idem. C Et hoc cō
 firmat de virga viridi descendēte cuius medietas in me
 dio casus exiccef. motus nāqz totius continue erit idem
 numero: z tamē non erit idem cōtinue mobile numero.

In oppositum

est Ari. in lra volēs q ad vni
 tate mot^o simplr z fm substā
 ua. i. fm numeralēz regrat vnitaz numeralis mobilis. z
 vnitaz numeralis termini ad quē: z vnitaz numeralis tē
 pouis. licz adhuc plura regrant. s. vnitaz nūeralis termi
 ni a q z vnitaz nūeralis motoris. vñ p terminū ad quē in
 telligif etiā termin^o a q: z p mobile etiā intelligif motor.
 Dic enī sic. tria enī sūt fm nūerū circa q̄ dicim^o motū vnū
 s. nūero qd. i. mobile z in q. i. termin^o ad quē. z qñ. i. ips.

Et tenedo

hoc rñdēf ad arg^o an opposituz facta.
 C Ad p mū dat Burle^o duas solones
 qru pma ē qz ibi aliqs mor^o ptinuabit a pncipio vsqz ad
 finē. s. ille nō erit mor^o totū gutte. sed alicui^o sue ptis vsqz
 ad finē remanētis. istud lz fit vepz: ipm tñ non euadet diffi
 cultatē. qz fm hāc rñsione admittit qz ptinue sit gutta descē
 dente ab ea aliqd auferat sic qz ptinue sit alia z alia gutta
 total. C Sz p. z pono q fm^o i istāū medio ipis mēsurātis
 illū descēdētis: z arguo sic. ibi ē aliqs mor^o total q non est ps
 alteri^o motus: aut g est in tota illa gutta q nūc est: aut i pte
 eius vt in subto adeq̄to. nō est dicendū qz sit in parte: cuz
 qcūqz data etiā ps alia moueat. si ē in tota gutta que nunc

est: tūc qro an ille mor^o post h^o erit an nō: si dicif q nō: tūc
 seqz q illi^o mor^o daret vltimū instās sui eē: qd est flm. Si
 dicat q sic: z nō erit in tota illa gutta q nūc ē ex q nūqz
 postea erit: g erit in alia. z p pns idēz motus numero erit
 successiue in subiectis adeq̄us numero distinctis: qd tñ p
 dicta rñsio vitare conabit. C Illa g rñsione reiecta detur
 alia q vult qz ab illa gutta nō ptinue fiet p mū depdit: o. sed
 qz pns vna subito totalit^o depdat: deide nihil z postea te
 ru alia subito depdat: deide nihil: z sic successiue: quē ad
 modū accidit in cauatiōe lapidis a guttis sup ipso cadētis
 bus. z fm h^o p qz sicut erūt i illo tpe diuersa mobilia tota
 lia sibi inuicē succēdētia. sic erunt successiue motus diuer
 si ad inuicē nō ptinuati. C Et si poneret qz gleba terre de
 scēderet ptinue p certū tps cui esset applicatus ignis ipaz
 insequens: z p tunc ipam ptinue corrupens p partē ante
 partē in infinitū saltē post p mū numeri corruptionē: tunc
 arguēdo vt supra. C Huc rñde casum nō admittēdo z tu
 cām hui^o assigna. C Ad 2^m dicūt qd ā qz in p instātū vniōis
 illaz duaz guttaz illud cōpositū non mouet: z tñ vtraz
 eius medietas mouet. Ex q argui posset qz ex motibus il
 laz guttaz nō sit vnus mor^o. z tñ ex istis guttis fit vnū z p
 se. C Posset etiā dici qz illud cōpositū mouet: ex quo non
 seqtur qz pns mouebat: qm̄ sufficit qz due ei^o n. medietates
 ipm pstitutes pns mouerent: nec etiā seqtur qz ille mor^o
 pns fuerit i alio subiecto: qm̄ ille mor^o totalis nunc p est.
 nec incōuenit alicui^o motus dari p mū instās sui eē vbi sit
 mor^o aggregat^o ex motib^o pns exiūtib^o: z mobil^o: cuius
 partes pns mouebant ipso mobili nō exiūte: sed illud be
 ne est impossibile de motu mobili cuius nihil pns mo
 uebat. C Ad 3^m dicūt Burleus qz motus pgressiuus non
 est ptinuus z vnus numero. Sz aliqz dicūt qz sic: z qz conti
 nue manet idē mobile p se qd est totū aial. pes autē non ē
 mobile motu pgressiuo nisi p accūs. C Ad quartūz dicit
 Burle^o qz si aliqz forma subalio q̄ fuit in cane remaneat i
 cadauere: tunc remanet mobile idē: z motus est vnus nu
 mero. Si vō nulla forma substātalit^o remaneat i cadaue
 re q̄ p fuit in cane: tūc sicut erūt diuersa mobilia sic erunt
 diuersi motus numero admittēdo nō ptinuati vel erūt ad
 inuicē habitū vel sefesi. C Sz p hoc vltimū arguit. z fm^o
 in pmo instātū eē cadaueris: z arguo sic. sic se hiet pūctus
 ad duas lineas iter q̄s mediat imediate: sic se hz mutatu
 esse pns ad motū imediate pcedentē: z ad motū imediate
 sequētē: p pueniētē similitudinē: s. qlibet pūctus sic se ha
 bēs ptinuat illas lineas. g mutatu esse pbenz ptinuat illos
 motus. C Ad hoc dici posset pmo negando minorē: quia
 due linee pnt imediate se tāgere fm duo vltima puncta
 ipaz: vt p z in lineis sefesis. Sed si minor itelligat solum
 de lineis ptinuatis: tūc negat similitudinē q̄ inuuit in ma
 tori: qm̄ pūctus ptinuans lineas ē vtriqz illaz intrifecus
 sz in pmo instātū eē cadaueris nō est aliqd mutatu eē intrin
 secū scdo motu: ex q tūc nō mouet cadauer: nec datur pri
 mū mutatu esse in motu: sed hz cadauer solū mutatu esse
 intrinsecū pmo motu. ppter qd non ptinuat secundus
 mor^o cū pmo. C Ex q seqtur qz p motus aliqūe pōt accri
 mutatu eē alteri subiecto i eo q̄ fuit mor^o. C Aliter potest
 rñderi ad qrtū argumētū dicēdo qz ille motus est p mū
 vsqz ad finē z vnus numero: qz li: z nō remaneat idē mo
 bile ppinquū. v. z. canis. remanet tñ idē mobile remotum
 s. lementū pdominās in mixto seu corpus mixtum gra
 ue: z hoc sufficit. C Et p idē p rñsio ad confirmatiōem
 Vel dici pōt qz motus partis vuentis ipius virge vsqz
 ad finem ptinuat z remanet vnus numero: sed nō partis
 que exiccabif: sed erunt duo motus sefesi zc.

Qm̄ aut cōtinu^o est omnis motus simi
 liter qdem vnū necesse est continuū esse
 si qdem omnis diuisibilis est et si conti
 nuns vnus. *Tex. com. xxxix. Q. o. ij.*

Quia hic vult Arist. qd omnis motus vn^o numero est cōtinuus & qd ois motus p̄tinuus est vnus numerus: qm̄ que z quot reguntur ad vnitatez numeralē motus reguntur ad eius p̄tinuitatē. z eō. **C**deo specialiter dubitat an motus augmentatōis sit motus p̄tinuus: **C**Et arguit qd non: qz ille motus nō est p̄tinuus q non est vn^o numero. p̄ Ari. hic. S3 augmentatō non est mot^o vnus nūero. ḡ zc. p̄bat minor: qm̄ augmentatō non videt esse nisi alteratio nutrimenti: z cōuersio ei⁹ in subam corporis aiati: z ipsius extēsiō in maiores p̄tes ḡ sint dep̄dite: sed certuz est qd ex his motibus distinctis sp̄e vel genere nō sit vnus motus nūero. qre zc. **C**Confirmat. qz ille non est vnus mot^o nūero q nō h3 sub3 vnū numero. Sed interruptū. p̄ Ari. hic. Sed augmentatō pp̄rie dicta est h3. sit. n. in partibus porose iter quas mediant p̄tes nō porose que nō pp̄rie augmentant. igitur zc. **C**Itē ad p̄tinuitatē motus regit̄ t̄ps vnitas: z vnitas mobilis: z vnitas termini ad quē vt colligit̄ hic ab Arist. ḡ in augmentatōe corporis aiati non est vnū t̄ps p̄tinuuz ip̄saz mēsurās: cū non p̄tinue fiat nutrimentū conuersio in subam corporis aiati qd augmentatōez pp̄rie dictam regit̄. sed aliūde fit ipsius alteratio. aliter corpus auge dum quātūcūq; modico t̄pe augetur: efficeret infinitum qz p̄ quolibet instātū ill^o t̄ps acgreret vnū minimum ex ḡb^o multitudine īfinitis resultaret corp^o īfinitū. Ibi etiā nō est vnitas mobilis: qz ex nutrimento adueniēte p̄tinue alia resultat materia in qua noua introducitur forma: z sic totum viuens variatur tam fm̄ formam ḡ fm̄ mām: ex resolutione etiā que fit a calore nāli pars m̄ae abijct̄ cuz p̄te forme. quare viuēs nō remanet idē. Illic etiā nō referat vnitas termini ad quē: cū alia adueniat quātitas vni poro: z alia alteri ex ḡbus non sit vnū. **C**Sedō p̄ncipaliter arguit. si augmentatō eēt motus p̄tinuus: tūc p̄ aliq̄d tempus p̄tinue esset cōcedendū aliq̄d vere augeri. **C**Sed arguit qd non. **E**t ponat qd in aliquo poro corpis aiati sit facta nutrimentū alteratio z ipsius p̄uersio in substantiam augendi corpis: sed nondū facta sit p̄tis acq̄site extēsiō. sed nūc incipiat fieri: z tūc q̄ro an illa ps porosa sit aucta vel augeat. z patet qd nō: qz nō est maior ḡ p̄tus cum acq̄situz adhuc nō sit maior ḡ fuit p̄tus resolutū: quo stāte arguit tunc sic. hec ps in fine certū ip̄s erit vere aucta z nunc nō augeat: nec p̄tus augebat. vt p̄batum ē. ḡ post hoc augebit sed post hoc nō fiet in ea nisi motus extēsiōis seu rarefactionis. vt patet ex casu. ḡ sequitur qd vera z p̄pa augmentatō nō est nisi rarefactio: z p̄ p̄ns nō differret essentialiter augmentatō pp̄ria que solum aiatis attribuitur. z augmentatō impropria que cōpetit inaiatis: cum vtraq; sit per se ad eundem terminū specie. videlicet ad raritatem seu corporis extēsiōne maiorē. differret ergo solū accidentaliter p̄ hoc qd augmentatōne viuētis p̄cedit nutrimentū alteratio z ip̄s^o subalis p̄uersio. nō autē augmentatōne inaiati: qd tū p̄ incōueniētū cōiter reputat. **C**Tertio si augmentatō zc tunc esset dandū ei⁹ primū z adequatū subiectum. sed arguit qd nō: qz aut eēt ps porosa p̄existēs: aut pars ex nutrimento de nouo ḡnata: aut aggregatū ex vtraq;: non primū: qz subiecti alicui⁹ mot^o quelibet ps quātatiua mouetur. si ergo pars p̄existēs eēt primū subiectū augmentatōis pp̄rie quelibet pars eius quātatiua moueretur augmentatōne pp̄ria: z ex p̄nti pp̄rie augetur: cuz ḡ illuz infīnite sint p̄tes nō porose seq̄ret qd ps nō porosa p̄pe augetur: qd cōiter non est p̄cessum: z p̄ idē pōt. p̄bati qd tale primū subiectū nō est aggregatū ex p̄te p̄x̄nte z de nouo genita: vt p̄z. z s̄st qd nō ē ps de nouo acq̄sita. **C**Quarto si augmentatō esset mot^o p̄tinuus: cū non fiat augmentatō pp̄ria nisi p̄uertat nutrimentū in substantia augendi corpis ex quo quibet alius p̄uersio mēsurat̄ in stātū: cum sit ḡnatio subalis minime carnis: aut minimi ossis p̄ cōmentatōez: z dare secūda p̄uersionē immediate sequētē p̄mā:

z tertis immediate sequētē secūda: z sic vltra: tunc seq̄ret instans esse immediatū instans in t̄pe: qd est īpossibile. z p̄z p̄ntia: qz si continue per certum tempus generat̄ alit. qd minimū carnis aut ossis ex nutrimento: tūc signet̄ primū minimū generatū z 2^m z 3^m: z cū cuiuslibet illoz sit facta generatio in instātū: tūc seq̄ret qd istans mēsurat̄ se cūda generatōez fuit immediatū instātū mēsuratū p̄mam. **E**t s̄st dicat de instātū mēsuratē ternam generatōem respectu instātus mensurantis secundam.

In oppositum est Aristoteles hic vt patuit supra.

Pro hac questioe p̄mittendū p̄mo qd augmentatō e ap̄it in ip̄s. v3 cōitur: īpp̄rie: z p̄pe. **C**ōiter d̄t aliq̄d augeri p̄ plurū iuxta positōez sicut cumulus lapidū augeri d̄t per lapidū additōez: z aq̄ p̄ vnus aq̄ ad altā iuxta positōnem. **C**Impp̄rie d̄t aliq̄d augeri qd maius efficit: non p̄ aduentū alicui⁹ ab extra: s3 p̄ solā rarefactionē: sic augeri d̄t aq̄ bulliens in vase. **C**Impp̄rie auget qd efficit maius p̄pter p̄uersionē nutrimentū iterū assumptū in ei⁹ subam factā ab aīa mediāte calore nāli: z sic sola viuētia augetur. **E**t tot oppositis modis dici pōt aliq̄d diminiū cōmunit̄ p̄ partes ablationē: impp̄rie per condensationem: z p̄ pp̄rie p̄pter resolutionē factā in iuuetute ab anima z calore naturali: vt accidit hominibus in senio.

In proposito solū erit sermo de augmentatōne cōiter dicta nō est difficultas: z manifestū est augmentatōne impropria esse motū p̄tinuū. **C**Utrū autē in rarefactione noua corporeitas acgrat̄ ei qd rarefit: aut soluz extēsiō maioris quātitatis p̄existēs: bona ē difficultas alibi pertractāda. **M**ā fm̄ tenentes dimēsiōnes immediate ī materia p̄ma fundari z ei eēt coeternas vt voluit Lōmētator p̄mo p̄physicōz: z in libello de suba orbis. in rarefactione p̄tinue manet eadē corporeitas: sub maiori tū extēsiōne **C**Sed fm̄ tenētes quātitatē corporeā immediate fundari in composito dicere possumus qd in quolibet instanti ītrinsēce tēporis mēsuratū rarefactōez noua corporeitas totaliter acgrit̄. z p̄existēs totaliter corrumpitur. quēadmodū etiā sentit Sualteri⁹ Burleus ī suo tractatu de intēsiōe qd in ip̄so alterabili dū alterat̄ p̄tinue noua qualitas totaliter acquir̄. z p̄existēs totaliter corrumpit̄. **C**P̄mittendū secūdo qd ad augmentatōez pp̄riam tres reguntur p̄ditōes. **C**Prima qd idem qd augetur maneat idē numero a p̄ncipio augmentatōis vsq; ad finem. **P**z: qm̄ ad vnitatem numeralē motus regitur vnitas numeralis mobilis. **C**Secūda qd illuz qd augetur quelibet pars augeat. z hoc intelligi d̄t vt vult Ari. p̄mo de generatione de partibus fm̄ formā: z fm̄ materiam. que autē sint partes fm̄ formā z qd fm̄ materiaz diuersi vana optinant. **C**ōmunit̄ tū p̄ partes fm̄ formā intelligūt partes porosas in ḡbus recipitur nutrimentū: z p̄ partes fm̄ materiā partes nō porosas. **C**Intelligitur etiā hec secūda cōditio corpore nāliter se h̄ntē: debite cibato: z quocunq; impedimēto deducto. que sic intellecta ad experientiaz est manifesta. dum enī hō auget partes homogenee augent̄ p̄portionaliter fm̄ tres diametros. v3 lōgitudinis: latitudinis: z p̄funditatis: vtputa caro: os: neruus zc. **S**ist̄ z partes etherogenee vt manus: caput: pedes zc. **C**Ande imaginari debemus vt est medicoruz snia singula mēbra p̄ pp̄rias ip̄soz virtutes partes nutrimenti sibi p̄portionalē ad se trahere: vt magnes dicit ferrum attrahere: z mēbrū in quo nutrimentū continet̄ ipsum ad alia mēbra trāsmutare z distribuere fm̄ necessitatē per corpus poros. iō in augmentatōe viuētis deducto impedimento in quibet poro sit augmentatō. **C**Tertia p̄ditio est qd augmentatō fiat adueniente aliq̄ corporeo. p̄z. incorporeū additū corporeo nō facit ip̄m mai⁹: z has p̄ditōes ponit Ari. p̄mo de ḡnatione. **C**P̄mittendū 3°. qd in hac materia d̄t

uerse iueniunt positōes. Nā Burle^o i 3°. p^hysⁱ. ponit q^d augmētatio ppria ipsi^o viuētis capis dupl^r. Uno^o. p conuersione nutrimentū in subam corporis q^d ex eo auget z sic augmētatio est subita subalis gñatio partis viuētis: rōne cuius augeri dⁱ: z sicā capiēdo augmētatio nō ē motus. Alio^o. capis augmentatio ppria p extēsiōe mem^bi sequēte nutrimentū puerfionē. z talit^r sumēdo argumētationē ipsa ē p aliq^d tps motus p^onuus. q^uis non oporteat ipsam p^onuari p totū tps: q^d est tps augmētati ipsius aiati. sed intercipit aliqⁿ quietib^o intermedijs: z ppter h^o dicit Cōmētator ibidēz q^d motus augmētationis cōponit ex pluribus motib^o z pluribus getibus. C^o Joannes autē de Bandauo in qōne magna quō fecit de augmētatiōe opinat q^d postq^u nutrimentū receptū fuerit in poro corporis aiati cedēte corpore subtili p^os ipsum replente z alteratū z subaliter trāsmutatū q^d p^os genita p virtutē vegetatiuā ei^o agit in pte sibi p^onuā p^ontē ipaz extēdēdo. z ecōtra p^os p^ontē p eius virtutē vegetatiuā agit in pte genitaz ipsam extēdēdo ad maiores dimēsiōes q^u habuit p^os resoluta. q^ue totū reddit maus p talē p^onuam extēsiōē. Et postuo hec ē declaratio secundi mēbri pōnis Burlei. C^o Durimi alijs modis inueniūtur dicēdi. qui tū oēs i alterum duoz coincidunt. v^z. q^d augmētatio viuētis: aut ē substatialis agñatio ptis ex q^u cum p^ontē remanētē totuz reddit maus q^u p^os: aut q^d est extēsiō sequens nutrimentū puerfionē: q^uis ēēt aliqualis dⁱa inter tenētes quam. cui^o gñationē subalem siue totalē: siue partiale fieri per pte an pte in infinitū vt p^os voluerūt: z tenētes ipaz fieri s^o minima: vt dixerunt sequaces Auerrois.

Quod tamē nulla h^oz positioū fit sufficiēs arguit. Et p^omo p^o p^oma oñdⁱ q^d augmētatio ppria nō est nutrimentū puerfio in subam illius q^d auget subito facta. q^u tūc augmētatio ppria nō esset verus motus. Ari. h. Nec valet si dicat q^d Ari. loq^utur de augmētatiōe ip^oppria: q^u illa nō est p se ad quātitatē: cū p eā nō acgrat quātitas noua vt vult Auerrois. sed ē per se ad raritatem seu maioritātē quātitatis. Et Ari. dicit q^d augmētatio de qua loq^utur ē p se ad quātitatē. C^o Secundo p^o secūda arguit q^d augmētatio ppria nō fit extēsiō ptis viuētis: q^u tūc nō differet specie ab angmētatione impropria vt supra arguebat: p^ois est falsum. z cōtra Ari. p^omo de gñatiōe. C^o Itē arguit spāliter cōtra sūdamētum Joannis de Bandauo argumētō suo q^d saluo iudicio meliori cōtra ipm pcedit. dicit enī q^d pars viuētis antiq^u extendit partē nouā ex nutrimentū acq^usitam p virtutē ei^o vegetatiuā z ecōtra: z talis ē ppria augmētatio. C^o Ecōtra hec obijcit. quoniā tūc viuens posset pprie augeri absq^u nutrimentū aduētū. cōsequēs est falsum z contra Ari. vt patet ex dictis: z pbat psequētiam: q^u ante aduentum cibi vna pars viuētis p suā virtutē vegetatiuā pōt aliam extendere z ex cōsequētū tōū augeri: sicut post nutrimentū cōuersionēz. C^o Respondet negando q^d ante cibi aduentum vna pars viuētis possit aliā extēdere. ppter ea q^u est debilis: z post nutrimentū puerfionē vigorata z fortificata bñ poterit adueniētē partē extēdere. C^o Sed q^d ista rñsio nō fit efficac^o euidēter sic declarat. Nā virtus vegetatiua q^u est in parte mēbri hoīs nālīter robusti an cibi assumptionēz adhuc est fortior q^u fit illa q^u est i pte mēbri hoīs nālīter debilis ex cibo p^ofortati. sed hec v^ous hoīs debilis p ipm pōt augmētū seu extēsiōē facere. q^u a fortiori z illi^o hoīs fortis: z p^o p^ois adhuc stat inēduētiē adductum. v^z. q^d nullo adueniēte copo reo abēx fiet in aiato ppria augmētatio.

Sequitur igitur tertia postuo vitati cōfor. mior: q^u q^ubus daz p^onb^o de. clarat. Quorum prima est ista. C^o Augmentatio propria est successiua nutrimentū conuersio in maiores partes corporis aiati q^u sint dep^oditē. facta ab aia z calore nālī: vt ipm aiatus debita attigat quātitatē. Nec p^oclusio arg^u sic. Augmentatio ppria vel est subita puerfio nutrimentū

in ptes corporis q^d auget: vel est extēsiō sequens talē conuersionē: vel est successiua trāsmutatio nutrimentū in maiores ptes zc. Non p^omi. q^u tūc augmētatio ppria nō ēēt verus mot^o. p^o Ari. h. c. Nec 2°. q^u tūc nō differet essentialiter ab augmētatiōe maiatoz: q^u est falsuz. q^u relinquitur tertuz ex sufficienti diuisione. C^o Dicif autē nō tamen in maiores ptes zc. q^u m^o ptes de nouo acq^uire essent maiores p^os resolutis non fieret pprie augmētatio. z p^o h^o differt formalt a nutritione: p illud autē q^d dⁱ facta ab aia z calore nālī explicant ei^o cause efficientes pncipales z in strumētales. Nutrimentū vō est ei^o mā trāsiēs z finis est aiatum p ipaz debita quātitatē attigere. C^o Sz p^o restauratū ex nutrimentū nūquā est mai^o p^os resolutio. igit zc. pbat assumptum: q^u illud q^d restaurat ex nutrimento p^ontē in poro cāto ex resōlone pcedēte: z certuz ē q^d talis porus nō p^ontē ampl^o q^u p^os. C^o Itē s^o Auerroym 6° h^o. In oī motu est dare p^omi gñatum. q^u i restauratōe carnis aut ossis daf mima caro q^u subito z totalit^r gñat: z m^o nūmū os: z sic de alijs. q^ue sequitur q^d talis p^ontē gñatio q^u fit i eo q^d auget nō fit successiue. C^o Ad hec duo rñdeo q^d licz in p^o gñatio vel corruptio p^ontē fiat s^o minima q^u forte minora sūt q^u in gñatiōe z corruptione totali i eadez sp^ontē cōtinue post pncipiū fit generatio aut corruptio p partē an partē in infinitū z successiue: vt alteratio: z huic successiue generationi coniungit partē porose. ac eius q^u de nouo acgritur extēsiō z dilatatio. q^ue totuz redditur maus q^u fuerit p^os. C^o Imaginemur q^d in a. parte non porosa agat calor aliquā ei^o partē subtiliādo z resoluendo ac ipam porificādo: tūc dico q^d p^omo corumpet in a. vñū minimuz subito. deinde duo vel tria successiue: p^o stea ex nutrimentū illi poro adueniente vñū minimū subito restaurabit. deinde successiue pcedet gñatio ex nutrimentū vna cū extēsiōe p^os q^u gñat: z p^ontē donec transeat quātitatē p^os resoluti. z cū illud q^d reappōnit incipit trāsiere quātitatē p^os resoluti tūc incipit p^oma augmētatio q^u in parte illa p certū tps p^onuat. C^o Ex q^ubus sequitur p^omo augmētationē ppria fieri s^o partes porosas: nō autē s^o partes nō porosas. C^o Sequitur secūdo q^d vbi causaret porus ex resōlone vnius minimi tantuz q^u repleret ex generatōe alteri^o minimi ex nutrimento q^u illa pars nō pprie auget. q^uis forte imp^oruent efficere maior: propter extēsiōē sequentē illā subitā minimi gñationē. C^o Sequitur tertio q^d subm p^omi augmētationis pprie nō est totuz viuens. p^os. q^u nō auget pprie s^o quālibet eius partem. C^o Sequitur q^uto q^d p^oma augmētatio est mot^o ad substantiam. p^os. q^u p talē nutrimentū puerfionē acgritur in materia nutrimenti noua forma substantialis: aut saltem p^ontē forma in eadez de nouo introducif. C^o Sequit quinto q^d augmētatio ppria est motus ad quātitatē. p^os. q^u per ipam corpus aiatum acquirat quātitatē q^u p^ontē in nutrimentū z plura alia inferri possunt ex h^oz: que omnia subtilit^r speculati patere p^ont. C^o Secūda p^oclusio. Licz augmentatio pprie dicta sit motus ad substantiam z ad quantitates. immediatus tamē est motus ad subam: z pncipalius ad quātitatē in quātum augmētatio. C^o Ista p^oclusio p^oma parte p^os ex dictis: z p^o secūda arguit. Et p^omo q^d immediatus sit ad subam: q^u immediatus est ad formā q^u de nouo p^oducif tanq^u eius terminus immediatus: sed h^o est forma substantialis in materia nutrimenti de nouo p^oducta. q^u re zc. C^o Et q^d pncipalius sit ad quātitatē in quantuz augmentatio est. pbat. q^u pncipalius est ad terminum exp^opressum in parte sue diffinitionis q^u ponif p eius differentia q^u que ponif p genere: cum in genere cū alio conueniat. z in dⁱntia a quo libet alio differat: sed in parte que se h^oz vt gen^o includif forma substantialis cui^o dicif successiua cōuersio nutrimenti. in parte autē que se h^oz vt differentia includif quātitas: cum dⁱ in maiores partes zc. ideo tota p^oclusio reddif vera. Et dⁱ in quātū augmētatio: quia in quātū substantialis generatio pncipalius est ad substantiam

ut satis constat. Sed contra hanc conclusionem arguitur primo: quia ea data sequitur quod omnis augmentatio propria est substantialis generatio: ut patet ex dictis. Sed quod hoc sit falsum probatur: quia omnis generatio substantialis est primo de contradictorio in contradictorio, ut vult Aristoteles in 5. physicoz. et motus ad quantitatem ut est augmentatio propria est primo de contrario in contrarium, ut patet ex dictis supra. Tertio arguitur quod augmentatio propria que fit in homine non est motus ad substantiam: quia ibi nulla forma substantialis producit. Respondetur ad primum quod non est inconueniens eundem motum diuersimode et secundum varias eius rationes acceptum esse primo a diuersis terminis ad diuersos terminos. Ad secundum dicitur quod licet augmentatio hominis proprie dicta non inducatur noua forma in materia que presuit i nutrimento, in ipsa tamen recipitur anima preterita que prius non informatur: et hoc sufficit: ut patet ex dictis. Tertio sicut hominis generatio non est pure naturalis, sic nec eius augmentatio: quia nisi esset dicendum penes ponentes plures animas totales in eodem homine. Tertia conclusio. Augmentatio propria totius viuens non est vnus motus numero, probatur quia ille motus non est vnus numero cuius subiectum ad eundem non est vnus numero: ut patet, sed subiectum ad eundem augmentatio totius viuens non est vnus. Item probatur quia augmentatio propria non est extensa per totum viuens: sed vna eius pars est in vna parte porosa et alia in alia inter quas mediant partes non porose in quibus non est augmentatio proprie dicta. Item probatur. Quarta conclusio. Augmentatio proprie dicta alicuius partis viuens est vnus motus numero per certum tempus continuus, patet de conuersione nutrimenti in vno poro in maiores partes que sunt in ipso deperdit. talis enim est vnus motus mobilis: et per certum tempus continuus. Sed contra: quia in tali augmentatio continue alta et alia pars materie nutrimenti transmutatur: quod cum ipsa sit subiectum illius augmentatio: non erit in tali augmentatio continue mobile idem. Respondetur quod continue erit idem mobile eodem modo ex successione partium poro sicut sibi inuicem succedentium: et hoc sufficit ad vnitatem numeralem proprie augmentatio ut postea patebit. Quinta conclusio. Non est necesse alicuius partis viuens augmentatio, ne propria esse motum continuum per totum suum tempus augmenti, hec conclusio nota est intelligenti motum per quem fit augmentatio proprie dicta, capiat, n. vna pars porosa in viuente in qua nunc fit augmentatio, et certum est quod non per totum tempus augmenti illius viuens pars illa augebitur, sed ante complementum illius replebitur et efficietur non porosa.

Et ex his respondetur ad argumenta ante opposita adducta. Ad primum patet ex dictis, quia in propria augmentatio non fit continue minimi generatio, ut superius fuit ostensum. Augmentabile etiam est continue idem numero eodem modo quod habet varietatem proprie forme: aut materie: tamen sibi inuicem succedunt habet similes dispositiones sicut et organizationes: que admodum dicimus partem eundem fluuium nunc esse cum eo quod fuit ante mille annos elapsos ex simili causa. Alij dicunt augmentabile esse idem numero: quia continue remanet eadem forma non variata: sed diuersificet materiam: et hoc ponit omnem animam esse indubitabilem. Ad secundum dicitur quod supponit falsum, scilicet quod generatio substantialis que fit in augmentatio propria semper habet subiectum et nunquam successive, et quod post eas sequatur membri extensio: quod tamen superius est ostensum esse falsum. Ad tertium patet quod pars de nouo genita est subiectum ad eundem proprie augmentatio: non autem in partibus non porosis preteritis in eo: cum quo prius procedendum est quod in parte non porosa que ex nutrimento accipitur est subiectum vera augmentatio aut saltem in eius materia per quantitatem disposita. Ad quartum patet ex ratione que dicitur respondendum, quare etc.

Si autem omnem vnium contingit regularem esse et non: non erunt quod non secundum speciem habitum sunt ipsi

vnus et continuus. Quomodo enim erit regularis ex alteratione compositus et loci mutatione. Indiget enim conuenire. Textu communi. xlv.

Questio. iij.

Abitatur hic. An motus diuersi spe-
pnt inuicem continuari. CAr-
guis quod sic: quia descendat vna terra colunaris do-
nec centrum eius fiat centrum mundi, et simus in-
stanti in qua vna eius terra ascendat: et residuum
descendat, et capio motum illarum partium, et patet quod illi contrariantur
cum motus totus sit vnus motus continuus: et tamen sunt diuersarum specie-
rum: ex quo vnus illorum est motus sursum: et alius deorsum.

Ad hoc dicunt quodammodo non inconuenit motus di-
uersarum specierum continuari
secundum materiam ex continuitate mobilium vnde in proposito, tamen impossibile est
motus diuersos specie continuari secundum formam ad concomitantem
tempus. Et hoc vult Aristoteles hic. Tamen prima cominuatio est per accidens:
sed secunda, scilicet ratione durationum eis intrinsecarum est per se: et
quia durationes motuum differentium specie sunt differen-
tes specie, ideo non possunt continuari.

Sed contra. quia tunc ex motibus illarum partium ex quo
differunt specie non fieret vnus motus vnus
mero: quod non videtur verum. Ideo possent aliter dici. v. concedendo
illos motus facere vnium motum numero: et quod non omnis mo-
tus sursum a quolibet motu deorsum differt specie: quia illud
solum est verum de motibus totalibus et in actu, et non oportet esse ve-
rum de motibus partialibus et in potentia ut sunt motus illarum
partium. Et sic salua quod vult hic Aristoteles, v. nullo modo diffe-
rentes specie continuari sic quod ex illis fiat vnus motus nume-
ro. Et contra Burleum in quadam ratione concedit quod dicitur pri-
mum mutatum esse in motu ad alium motum immediate sequente:
quod tamen vult esse extrinsecum illi. CArگو quod non, et pono quod sit
instanti in quo mobile gescat et desinat moueri motu prece-
dente: et incipiat moueri motu sequente ab agente nunc pri-
mo sibi approximato per remotionem de prius, et arguo sic.
Si hoc mobile habet aliquid mutatum esse quod nunquam prius habuit:
aliquid est vel fuit agens causans illud in ipso. Sed agens prece-
dens solum cauit in ipso mutata esse motus precedentis ut patet.
et aliud agens nunc primo sibi approximatum non agit adhuc in
ipso, quod sequitur quod istud secundum agens nullum mutatum esse motus
sequens producit in illo mobili. que ratio falsa etc.

Reliquum autem quod est in contraria ei quod est in
contraria ex contrariis, fortassis quod igitur
accidit hoc quod contraria ex contrariis esse se esse
fortassis non idem. Textu communi. xlvij. Q. vj.

Abium incipit Circa ad hoc quod ali-
quod motus sint diuersi
regat et sufficiat quod sint a terminis diuersis ad ter-
minos diuersos. CArگوis per quod non requiratur: quia
alterentur duo rubea: vnium ad albedines: et aliud
ad rubedines: tunc ille due alterationes sunt diuersae: quia vna est
albefactio: et alia est nigrefactio: tamen non sunt a terminis diuersis: ex
quo vtraque est a rubedine. Tertio sunt in medio aeris duo mo-
bilia quorum vnium sit ignis qui ascendat ad concuum celi, et
aliud terra que descendat ad medium mundi: tunc illi motus sunt
diuersi ut patet, et tamen sunt ab eodem termino a quo. Deinde arguitur
quod illud non sufficiat: et capio vnium frigidum quod primo alteretur
a non gradu caliditatis ad gradum medium sub quo aliquantulum
gescat, et postea iterum alteretur a gradu medio ad gradum
sumum caliditatis. Sit primus motus, a. et secundus, b. tunc patet quod
a. et b. non sunt motus diuersi: cum ab eo sint calefactiones, et tamen sunt
a terminis diuersis ad terminos diuersos: quod arguitur sic. Et patet quod sunt
a terminis diuersis: quia motus, a. est de diuerso in diuersum: sed idem est termi-
nus ad quem a. motus et terminus a quo motus, b. est terminus a quo a.
motus est diuersus terminus a quo b. motus. Sicut motus, b. est de diuerso

in huius, et idem est terminus a quo motus, b. et terminus ad quem, a motus, g. terminus ad quem motus, b. et prius terminus ad quem motus, a. Et item capto motu ignis de centro mundi ad partem celi et motu aeris de caelo ad partem caeli aeris, et per quod isti motus non sunt huius et huius ambo sunt motus sursum, et tamen sunt a terminis huius ad terminos huius; quoniam illi termini sunt huius iter quos potest esse motus; cum omnis motus sit de prius in huius; sed inter medium mundi et partem caeli potest esse motus, similiter inter coelum aeris et coelum celi, g. et c.

Ad hoc dubium dicitur quod ad hoc quod aliqui duo motus sint huius non requiritur quod sint a terminis huius; ut per argumenta adducta, sed sufficit quod sint ad terminos huius; non tamen oppositos. Et pro hac opinione videtur esse Aristoteles in hoc capitulo dum concludit quod motus sunt huius dicit, Relinquitur ergo qui est in huius; et qui est in huius ex huius; ubi diuisim loquitur de motibus qui sunt ad huius; et de illis qui sunt ex huius ad huius dicendo eos esse huius. Alii vero volunt opponere et sufficere ad motuum huius rietatem quod sint de terminis huius ad terminos huius. Et in hac sententia ueniunt Averroes, Albertus, et multi alii.

Et tenendo huius videtur ad argumenta facta in oppositum nes sunt a terminis huius; quod rubedo ut est terminus a quo albefactionis se habet tanquam nigredo, et ut est terminus a quo nigrefactionis se habet tanquam albedo, et tenendo quod colores medij componantur ex extremis albefactio est a nigredine que est in rubedine et nigrefactio est ab albedine que est in ea dem; ut asserit Commentator. Ad aliud dicitur sicut quod medium aeris ut est terminus a quo motus ignis se habet ut deorsum et ut est terminus a quo motus terre se habet in sursum; quoniam medium comparatum vni extremo tenet locum alterius extremi ut Aristoteles ponit in libro a. Ad aliud proceditur quod illi motus non sunt huius, et negatur quod sint a terminis huius ad terminos huius contrarios; quibus Burleus hoc concedat insequendo suam positionem de inductione formarum. Et ulterius ad argumentum non dicitur negando quod idem sit terminus ad quem a motus cum termino a quo, b. motus; quoniam terminus ad quem a motus est caliditatis ut quatuor, sed frigiditatis ut quatuor; quoniam caliditatis ut octo non contrariatur caliditas ut quatuor; cum ipsa vel sibi similis sit pars eius; sed bene frigiditas ut quatuor secum coextensa. Ad vltimum dicunt aliqui quod illi motus non sunt motus contrarij quod tamen dicitur repugnare ad hoc quod illi motus essent contrarij. Potest etiam dici quod illi termini ut vnus est a quo; et alter ad quem sunt bene contrarij, sed ut ambo sunt termini a quibus; vel termini ad quos sic non sunt huius, et sic est in proposito, quare et c. Et quia in vna responsione data ad primum argumentum tenetur secundum Commentatorem quod in formis medijs sunt extrema actualiter sub gradibus remissis ex quibus ipsa media componuntur, ut quod viriditas componitur ex tanto gradu albedinis; et rubedo componitur ex albedine et nigredine in alia proportione se habentibus, et ita de alijs.

Ideo respondetur argumentis Burlei volentis huiusmodi omnes formas tam extremas quam medias simplices esse. Ad primum cum ipse infert quod omnis alteratio esset inter formas specie distinctas conceditur, et cum dicitur quod Aristoteles vult quod aliqua alteratio est inter formas eiusdem speciei, hoc conceditur iterum. Unde aliqua est alteratio que solum est inter formas specie distinctas; ut alteratio a summa albedine ad summam nigredinem. Alii vero est alteratio que cum habet quod est inter formas specie distinctas etiam est inter formas eiusdem speciei; ut alteratio que est a remissa nigredine ad nigredinem intensam, verumtamen omnis talis alteratio est per se de contrario in contrarium, et si est a forma eiusdem speciei cum termino ad quem hoc est per accidens. Unde nigrefactio est per se ab albedine. Si autem est a nigredine remissa hoc sibi accidit; cum possit non esse ab ea. Ad secundum proceditur quod omnes motus qui sunt ab albedine sunt eiusdem speciei. Et procedit ulterius quod defuscatio et viridatio que sunt ab albedine sunt eiusdem

speciei; quoniam rubedo et fuscedo non sunt nisi aggregatum ex albedine et nigredine, et nihil in talibus motibus per se accipitur nisi nigredo. Et si quis quare quare non dicuntur isti motus nigrefactionis; cum habet motus debeat denotari a suo per se termino ad quem; Ad hoc dicitur quod si tantum de nigredine accipitur quod in fine subim dicitur nigru bene vocarentur nigrefactiones; quod tamen habet non fit, est vni aggregatum ex albedine et nigredine; quod dicitur rubedo vel pallido a quo subim denotat ruberum vel pallidum, id est motus dicitur rubefactio vel pallifactio. Tamen non est inconueniens quod motus non denotet ab eodem termino ad quem per se; sed denotet a suo termino per accidens; quoniam terminus per se in fine motus non est in actu denotatiuo; sed solum terminus per accidens. Aliter dici potest et melius quod omnes isti motus sunt nigrefactiones essentialiter; quod nihil per eos accipitur essentialiter nisi nigredo; cum habet tamen eis accidit quod dicitur rubefactio aut pallifactio cum accidat mobili quod gescat sub tali proportione albedinis ad nigredinem quod in fine dicitur ruberum vel pallidum, vni non per omnem nigrefactionem fit subim nigru simpliciter; sed bene simpliciter vel secundum gradum, vni remissa albu vel medio colore coloratum dicitur nigru secundum gradum; quod respectu magis albi. Et vltimum cum arguitur quod cum duo motus ad fuscedinem differunt specie; et tamen motus ad fuscedinem et motus ad palliditatem eunt eiusdem specie conceditur conclusio, nec est inconueniens; quoniam fuscatio et pallifactio sunt denotationes illis motibus accidentales, vni colores medij non differunt specie specificae ab extremis; nec inter se cum sint ipsa extrema sub gradibus remissis. Ad tertium cum arguitur quod omne quod alteratur ad huius plus deueniret in huius extreme quam medij; dicitur ut supra quod duplex est medius, scilicet per se et per accidens. In mediu per se per se deuenit id quod alteratur quod in extremum, et hoc voluit Aristoteles supra. Sed de medio per accidens hoc non oportet sic est quod habet color medius respectu colorum extremorum; sed de hoc satis supra dictum fuit. Ad quartum patet per illud quod dictum est, scilicet media non differre specificae ab extremis. Ad quintum cum dicitur quod si forme huius potest esse simul in eodem, sequitur quod similiter motus huius simul in eodem inueniri possent cum motus non dicitur huius nisi ratione suorum terminorum. Respondetur negando primum; et causa diuersitatis est; quoniam forme contrarie sub aliquibus gradibus sunt huius solum in potentia, et tunc aut neutrum denominatur aut solum altera, ideo potest simul esse in eodem; quibus non possunt simul esse in eodem sub gradibus sub quibus sunt huius in actu. Sed non est sic de motibus contrarijs; quod motus contrarij semper sunt contrarij actu et de nominantur, id est si essent simul in eodem idem simul denotaretur motibus contrarijs, et sic idem simul calefieret et frigeret; quod est impossibile. Et per hoc respondetur ad confirmationem; negando quod idem sit simul calidum et frigidum. Nec sequitur, in eodem sunt simul caliditas et frigiditas, g. et c. quia non viraque est in actu potest denotare. Et cum postea arguitur quod si in eodem simul essent caliditas et frigiditas; tunc idem passus sibi appropinquatum simul per caliditatem calefieret et ab eo; et per frigiditatem frigeret, negatur primum, quod aut passus habet similiter de caliditate et frigiditate sic agens; et tunc agens agere per caliditatem ipsum calefaciendos; et e contra; et tunc agere per frigiditatem. Et cum vltimus dicitur quod tactus simul iudicaret de eodem quod esset calidum et frigidum, negatur hoc. Et hic quidam dicunt quod tactus simul imitatur a caliditate et frigiditate; quod tamen hoc est profuse; et motus factus per vnam quantitate impedit iudicium faciendum per motus alterius quantitate, et e contra; hinc est quod tactus non iudicat calidum nec frigidum; sed medium, scilicet tepidum. Si tamen vna quantitas multo plus moueret quam alia; quia maiores motus impediunt minores iudicaret illud esse calidum aut frigidum. Alii dicunt quod si tangibile fuerit consilium dispositum ut organum tactus non sentiret. Si autem plus calidum quam organum mouebit per caliditatem; et iudicabit calidum, et si fuerit plus frigidum; mouebit per frigiditatem et iudicabitur frigidum, vni stat idem diuersim iudicari calidum et frigidum respectu sui, et vterque bene iudicat secundum dispositionem sui organi. Ad dicat quod vnus apprehendit abstracte caliditatem; et alter frigiditatem. Et cum postea infertur quod idem simul per vnus

Indicabit albu & nigrū. negat p̄na: qm̄ albedo & nigredo colorata colore medio simul agūt in visu cōfufe & indistin-
cte. ita q̄ simul & fm̄ eiusdē sūt recipiūt in organo spēs earū quarū vna impedit iudiciū alteri⁹ quare visus neu-
trū extremorū iudicat: sed iudicat mediū: si autē vnum ex-
tremū multo plus moueret q̄ aliud: iudicaret fm̄ illud.
Et cum vltius arguit q̄ oppositio cōtraria p̄supponit
oppositiōne p̄radictoria: ergo si cōtraria essent simul in
eodem: segtur q̄ p̄radictoria essent simul in eodē conce-
ditur: nā sicut in eodē sunt simul albedo & nigredo: sic in
eodem sūt simul albedo & nō albedo. Et cum postea infer-
tur q̄ idem esset simul album & nō album: negat p̄na. qm̄
non conceditur q̄ idem sit album & nigrum: licet in eodē
sint simul albedo & nigredo: vt p̄x sup̄ius dicitur.

Quoniam autem motus nō est solum.
Manifesta sūt q̄ dicitur in isto caplo: ideo relinquatur.

Aut si est q̄ violentia sit extra naturam
tūc et corruptio erit corruptioni p̄traria.

Textu cōmē. lviij. Questio. viij.

Abitatur autē hic a cōmētatore. vtrū
vltiter quod modis d̄r vñū
oppositorū tot modis dicat & aliud. & inducit
cōmētator instantiaz de sanitate & egritudine:
qm̄ sanitas videt esse vna & egritudines sunt
multe. Deinde solui sub dubitatioe dicēs q̄ forte multe
sūt spēs sanitatis oppositē multis spēsbus egritudis: s̄ q̄
earū noia sūt imposta sicut spērū egritudis: ideo latēt.
Burlus autē aliā dat responzionē: & dicit q̄ sanitas est
species specialissima cōsistens in indiuisibili siue in medio
q̄ respectu eiusdē subiecti nō diuersificat spē cum sit ade-
quatio humorū in medio cōsistēs: q̄ est vno mō tantum.
Egritudo autē cōsistit in latitudine que recipit spērū diuer-
sitate: cum sit inadequatio humorū que recedit a medio:
q̄ pluribus modis contingit: quare egritudo sub se ha-
bet plures species. & fm̄ hac nō oportet q̄ si vñū cōtra-
riorum dicat multiplici siue de multis differētib⁹ spē q̄ re-
liquūm cōsimiliter dicatur.

Potest tamē teneri opinio quā innuit Lōmen-
tator dicēdo plēs esse spēs sanita-
tis q̄uis nō sint tot quot sūt spēs egritudis. & hoc pōt de-
clarari p̄ simile in his que dicitur de v̄tute & vitio sup̄ qui-
bus Burlus se fundat. Nā virtus & vitii opponūtur: et
virtus habet spēs: sed nō habet tot quot habet vitii: cuz
vni spēi v̄tutis due vitii spēs opponātur inter q̄ media: si-
cut liberalitati opponūtur p̄digalitas avaritia. hoc tamē
nō obstatē quot modis dicit vitii: tot modis d̄r virtus illis
opposita: qm̄ licet liberalitati tm̄ opponant p̄digalitas et
auaritia: alia tm̄ nō refert liberalitas ad p̄digalitas: & alio
modo ad avaritiam. & sic tot modis dicit liberalitas sic aua-
ritia & p̄digalitas. & s̄lr de alijs spēsbus v̄tutis & vitii. Un̄
p̄digalitas cōsistit i dādo plus q̄ oz & plib⁹ q̄ oz & plēs.
Auaricia vō i tenēdo plus q̄ oz & zc. Sed liberalitas in dā-
do quibus oportet: & q̄: & qualiter zc. C̄tē nō est verū
q̄ sanitas cōsistat in indiuisibili: qm̄ sicut aliq̄ est magis
virtuosus & aliquis min⁹: sic vnus ē altero sanior. C̄tēz
nō videt verū q̄ accedere ad sanitatem tm̄ vno modo et
recedere plibus: qm̄ sanitas imaginat media inter egrit-
tudiēs sicut centrū respectu circuli: & quot sūt vie a cen-
tro ad circūferētiā tot sūt ecōuerfo: cū sint eedē. Q̄d autēz
in ethicis describit q̄ accedere ad mediū est tm̄ mō zc. p̄
tanto d̄r: qm̄ difficilius ē accedere ad mediū q̄ est vñū t̄
tū q̄ ad extrema q̄ sunt multa. C̄ntelligendū vltēr⁹ q̄
duplex est cōtrarietas. s. terminorū & nature: nec ē incōue-
niēs q̄ vni positio sūt p̄la positua cōtraria diuersimo-
de q̄uis esset incōueniēs eodē mō. Unde motui ignis sur-
sum cōtrariatur mot⁹ terre deorsū cōtrarietate terminorū
et motus terre sursum cōtrarietate nature. C̄x quo seq-
tur q̄ aliqui mot⁹ sūt cōtrarij cōtrarietate terminorū tan-

tū vt motus ignis sursum & terre deorsū: & alig sūt contra-
rij p̄trarietate nature tm̄ vt mot⁹ ignis sursum & terre sursum.
et qdam sūt cōtrarij viroq; mō vt motus ignis sursum et
ignis deorsum.

Aduerte p̄o solutione tertie dubitatiois q̄ q̄
es in actu in termino a q̄ p̄trariat
motui in termino ad quē actuali: tō nō sūt p̄nt esse fil: qz cō-
traria in actu se p̄mittūt. Quales tm̄ in termino a q̄ in potē-
tia que est qes sub pie termini a q̄ vel alicui⁹ se habētis p̄
modū p̄tis bene pōt esse fil cū motu: nec et cōtrariat i actu
sed solū in potētia. Ex q̄ inferi Ar. q̄ magis cōtrariat i actu
motus motui q̄ quies: qm̄ motus cōtrarij nunq̄ possunt
esse simul in eodem adēquate: qz tales semp sūt actu con-
trarij: & si essent simul in aliq̄ subiecto: tūc idē fil mouere
tur motibus cōtrarijs q̄ est impossibile: sed qes & mot⁹ con-
trarij bene possunt esse simul: qz nō semp qdlibet eoz est
in actu: nec semp sūt inuicē actu cōtraria. Dicit tm̄ Aristo.
q̄ idem mouet & qescit: eo mō q̄ in eo repit motus & qes:
quia eni in eo repitur mot⁹ in actu: tō actu mouet: sed ge-
scit solū in potētia: sicut in eo repit qes in potētia: ex q̄ ta-
mē segtur q̄ simplr qescat. C̄tē p̄ isto attendendū vltē-
rius q̄ sicut mobile dū mouet est partū in termino a quo
et partū in termino ad quē: ita est p̄tis sub qete termini a q̄ &
partū sub quiete termi ad quē: ita q̄ qes termini a q̄ p̄ibili-
ter corrupit. & quies termini ad quē p̄bilit̄ generat. & iste
quietes sūt p̄trarie in potētia & nō in actu sicut sūt qetes to-
tales termini a q̄ & termini ad quē. Scias etiā q̄ sicut i mo-
tu est duplex oppō. s. terminorū & nature: sic in qete: vnde
quieti naturali in termino a q̄ opponit qes naturalis in
termino ad quē oppositioe terminorū: & qes violenta op-
positiōne nature zc.

Explicit liber quintus. Incipit sextus.

St autē ē p̄tinuum et q̄ tangitur et cō-
sequēter sicut diffinitū est p̄ri⁹: p̄tinuaq̄
dem quoz vltima vñū. Que vero tāgun-
tur quoz simul p̄nter at quoz nihil ē me-
diū p̄ri generis impossibile eē ex indiuisibi-
libus aliqd p̄tinuū. Tex. cōmē. j. Q̄o. j.

Meritur vtrū cōtinuū sit compo-
situm ex indiuisibi-
libus? Arguit q̄ sic. C̄rimo in omni ordine
essentialis dependētie est stat⁹ ad aliqd p̄mūz
simplr in ordine illo q̄ nō ē dependēs ab aliq̄
alio illius ordinis: sed totū cōtinuū dependet essentiali-
a suis medietatibus & ille medietates ab alijs medietati-
bus. & sic vltz: ergo i tali resoluitioe necesse ē stare ad ali-
qd p̄mū simplr idē dependēs. s. ad aliquā pie q̄ nullo mō est
totū: talis autē pō necessario erit indiuisibilis: aliter non
esset simplr p̄ma. ergo zc. maior patet. qz eo v̄tis Ar. 2.
methaphy. vbi p̄bat q̄ in oi genere causarū est stat⁹. vñd
p̄ dependentiā essentialē intelligo illā q̄ posteri⁹ sic depē-
det a suo priori: q̄ implicat p̄dictionē posteri⁹ esse sine
priori. & minor p̄batur: qm̄ cubitus talr dependet a duo-
bus semicubitis: q̄ implicat p̄radictionē esse cubitum &
nō esse duos semicubitos. quare zc. C̄sdo. Si cōtinuūz
cōponeret ex semp indiuisibilib⁹: tūc se q̄retur q̄ in p̄tinuo
essent aliq̄ p̄tes a deo icognite. p̄ns falsū: qz de⁹ nihil igno-
rat: alr esset imp̄fect⁹: p̄bat p̄na: qz oēs p̄tes q̄s de⁹ cogno-
scit in p̄tinuo: aut sunt diuisibiles: vel indiuisibiles. Si in
diuisibiles habet p̄positū. Si diuisibiles: cū oē diuisibile
sit diuisibile in aliqd aliud a se: tūc segtur q̄ vltz oēs p̄tes
quas deus cognoscit in cōtinuo sūt alie p̄tes: sed ille p̄tes
que sūt alie ab oibus p̄tibus que sūt a deo icognite nō sūt
cognite a deo zc. Tertio ois potētia potēs cōponere con-
tinuū ex oibus p̄tibus suis pōt ipsum in oēs suas p̄tes re-
soluere: sed potētia diuina potēs cōponere cōtinuū ex oī-
bus p̄tibus suis: ergo etiā pōt ipsū in oēs suas p̄tes resol-
uere.

ner: maior p̄: qz p̄ easde3 cas p̄ q̄s vniq̄q; cōstituit: p̄t etiā destrui: nec minoris potētie actue ē de^o in diuidēdo cōtinuū q̄z in ip̄s cōponēdo. minor p̄bas: qz in cōtinuo aut est aliqua ps siue vniō q̄ ē a deo: vel nō. Si q̄libet ps est a deo v̄ vniō: habet p̄positū. Si ergo aliq̄ est ps siue vniō in p̄tinuo q̄ nō est a deo. Quero ergo vtrū illa possit esse a deo: vel nō. Si d̄r q̄ nō cū illa sit ab alio agēte ex q̄ nō fuit ab eterno: vt supponit: tūc sequitur q̄ agēs aliud a deo potuit aliqd̄ p̄ducere z vniere qd̄ de^o nō potuit: qd̄ ē i possibi- le. Si autē talis possit esse a deo: sequit̄ p̄us q̄ a deo p̄t de- strui z separi. Et tūc arguit sic. De^o p̄t cōtinuū i oēs suas p̄tes diuidere: ponat̄ q̄ q̄ diuidat: z tūc quero vtrū ē diuisum in p̄tes diuisibiles: vel indiuisibiles. Si indiuisibiles sequitur q̄ fuit ex indiuisibilib⁹ cōpositū. Si diuisibiles sequit̄ q̄ de^o nō diuisit in oēs p̄tes qd̄ est i^o p̄ositū. Quarto. Quis magnitudo in infinitū excedēs aliā magnitudinē est actu infinita: s; si cōtinuū cōponit̄ ex semp̄ indiuisibili- bus ip̄m in infinitū excedit aliā magnitudinē: q̄ est actu in finitū. p̄na patet cū maior: qz cuiuslibet magnitudinis fini- te ad aliā magnitudinē finitā est solū finitus excessus: z mi- nor arguit: qz si p̄tinuū cōponit̄ ex semp̄ indiuisibilibus tūc aliquatū excedit suā medietatē: z in duplo pl⁹ medie- tatē illi⁹ medietatis. z sic in infinitū. q̄re. Quinto. De mē- surabile p̄ replicationē indiuisibilium cōponit̄ ex indiuisi- bilitibus. s; cōtinuū ē h̄: q̄ zc. p̄bas minor qz dato q̄ p̄ctus moueat̄ i a liq̄ spatio erit p̄tinue durāte motu i a liq̄ spa- tio sibi equali. qz oē qd̄ mouet cōtinue dū mouet p̄us per transit̄ equali sibi q̄ maior se. p̄ Ari. 6. phy. q̄ sequitur q̄ spa- tiū illud mēsurabit̄ p̄ replicationē indiuisibilium zc. Sexto. Si res solubile i diuisibilia cōponit̄ ex indiuisibilib⁹ s; cōtinuū est resolubile in indiuisibilia. q̄ zc. p̄bas minor p̄ p̄tes casus p̄positos supra tractatu de infinito ad p̄banduz dari numerū actu infinitū. de igne spherico exiite in me- dio mūdi. de filo vniiformi qd̄ a duob⁹ trahētib⁹ frāgi debe- at: z de vase vniiformi pleno aqua q̄ obstructo forāmie cō- gelari debeat. argutū est ei sibi q̄ h̄ corpa diuiderent in oēm p̄te possem diuidi. z p̄ p̄tes in indiuisibilia: qz decla- ratōdes in illo loco regre si expedit̄ fuerit.

In oppositum

est Ari. in lra p̄ magnū p̄ces- sum qd̄ rōibus pl̄imus p̄t cō- fir mari. Primo sic. cōponētia p̄tinuū tāgūt se tactu p̄- trinitatis: s; indiuisibilia i eodē p̄tinuo exiitā nō se tangūt ergo zc. minor p̄bas. qz si indiuisibilia eiusdē cōtinue se tā- gerēt aut q̄ sibi se tota: aut h̄ p̄te: nō sibi se tota: qz tūc nō fa- cerēt maius q̄ sit indiuisibile: imo ip̄i⁹ quātitatē p̄tinue oēs p̄tes essent simul adequate: nec vna esset extra aliam: qd̄ est manifeste falsū. Nec etiā s; p̄tes: qz indiuisibilia nō habēt p̄tes: hec tñ rō cū pl̄ib⁹ alijs ex textu Ari. colligi p̄t. Secūdo si p̄tinuū poneret̄ ex indiuisibilib⁹: tūc indiuisibi- le diuideret. p̄ns ē ipole. z p̄bas p̄na multipl̄. Tertio. qz capiat̄ vniū spaciū triū indiuisibilium: z moueat̄ sup̄ illo vniū mobile ip̄m p̄trāseundo adequate in tpe triū indiuisibili- um: in cuius initio sibi incipiat sup̄ eodē moueri vniū aliud mobile: qd̄ continue p̄ idē tēpus in duplo tard⁹ moueat̄. et tūc sequitur q̄ in duplo tēpe scdm̄ mobile p̄transibit me- dietatē illi⁹ spaciū: aut q̄ p̄transibit vniū indiuisibile tñ: aut duo aut vniū cū dimidio. Nō vniū tñ: qz id nō est medietas tot⁹ spaciū: sed ē tertia ps eiusdē. Nec duo: quia id p̄tinēt duas tertias totius spaciū. q̄ p̄transibit vniū indiuisibile cū dimidio. z sic indiuisibile diuidet. Secūdo ponat̄ q̄ duo mobilia debeāt moueri sup̄ vno spacio in tpe cōposito ex tribus indiuisibilib⁹: sic tñ q̄ vniū illorū mobiliū cōtinue moueat̄ in duplo veloci⁹ alio: z q̄ illud qd̄ tard⁹ moue- bitur illud spaciū in dato tpe adēq̄te p̄trāsit: z tūc sequit̄ q̄ mobile velocius p̄trāsit illud spaciū i medietate illi⁹ spis: z tūc vt supra de illa medietate: aut ē vniū indiuisibi- le tñ: aut duo. aut vniū cū dimidio zc. tertio ponat̄ q̄ vna rota moueat̄ circularit̄ circa centrū p̄p̄riū: sic q̄ in vno in- diuisibili tpe circulus ei⁹ supior z maior moueat̄ vno in

diuisibili motus. z tūc cū circulo medi⁹ inter centrū z ma- iorē circulū tardius moueat̄: sequitur q̄ ille medi⁹ circulus i vno indiuisibili tpe mouebit̄ motu circulari q̄ sit motus indiuisibilis: qd̄ nō esset indiuisibile diuidere: vel ponat̄ q̄ punctus circuli maioris i vno indiuisibili tpe per- transeat ad punctū: z tūc sequitur q̄ p̄ctus circuli medi⁹ i indiuisibili tpe p̄trāsit̄ min⁹ q̄ punctū zc. Tertio p̄n- cipalr̄ arguit. q̄ eo dato sequitur q̄ nō oīs linea finita esset diuisibilis i suas medietates. p̄ns videt̄ icōueniēs: z arguit̄ p̄na de linea tripunctali. Nā si ponat̄ diuidi i suas medie- tates. puta a. b. q̄ro de a. medietate quot p̄ctoz sit: aut vni- us tñ: aut vni⁹ cū dimidio: aut duorum: z argue vt supra. Quarto si p̄tinuū poneret̄ zc. sequeret̄ q̄ ceteris p̄ibus mob: le veloci⁹ z mobile tard⁹ in eadē vel equali mēsu- ra equalia spacia p̄transirēt: p̄ns falsū vt p̄s: z p̄na arguit̄ et capiant̄ tres linee: quarū due sibi sua extrema tangant̄ tertū in duobus p̄ctis ip̄am terminantib⁹: z incipiant̄ ille due moueri vsus tertis que cōtinue gescat. vna velocius et alia tardius: tūc quero qm̄ p̄mū indiuisibile linee que ve- locius mouebitur p̄transierit̄ p̄tinuum indiuisibile linee quietēscētis: vtrūz p̄tinuum indiuisibile linee que tard⁹ mouebit̄ p̄trāserit̄ solū vniū indiuisibile linee gescētis aut nihil: aut plus: nō ē dicēdū q̄ pl⁹: qz tūc fuisset veloci- us mota: nec nihil: qz tūc nō fuisset mota: quozū vtrūq; re- pugnat̄ casui. ergo relinquit̄ tertū videlicet q̄ p̄trāserit̄ solū vniū indiuisibile. q̄re sequitur q̄ in eadē mēsurā mobi- le velocius: z mobile tard⁹ egle p̄trāsit̄ alijs p̄ibus: qd̄ nō est cōcedendū. Quinto si p̄tinuū zc. maior z minor circulus essent equales. p̄ns ē sibi. q̄ zc. p̄bas p̄na: qz tot essent p̄cta in circulo minor sicut maior. z p̄ p̄ns cō- ponerēt̄ ex p̄ibus multitudine z magnitudine equalib⁹ quare essent egle. Sexto at sic declarat̄: z describit̄ du- os circulos sup̄ idē centrū in egle: quoz minor p̄neat̄ a maior: z vocetur centrū a. z duca a cētro a. vna linea re- cta vsq; ad circūferētiā maioris circuli q̄ terminet̄ in p̄- cto b. Iterū duca vna alia linea ab eodē cētro a. z termi- netur in puncto c. immediato p̄cto b. Ite due linee sic du- cte secabunt̄ circulū minorē: aut ergo in duob⁹ p̄ctis me- diatis vel imediatis: aut vno tñ. vltimū dari non p̄t: qz tunc ab illo p̄cto vsq; ad centrū nō esset nisi vna linea re- cta. etiā angulus minor esset equalis maior: qd̄ sic decla- rat̄: z capiat̄ punctus sectiōis minoris circuli q̄ sit d. sup̄ que erigat̄ vna linea p̄pendicularit̄ cadēs sup̄ lineā a. d. b. tunc illa linea recta cōstituit̄ angulū rectū cum lineā. d. b. z sibi cum lineā d. c. vt p̄s. cū aut̄ sibi geometras oēs angu- li recti sint equales: sequit̄ q̄ angul⁹ minor esset equal⁹ ma- ior: qm̄ angulus p̄stitutus ex illa linea recta: z linea d. b. est p̄tia ad angulū cōstitutū ex eadē linea recta cū lineā. d. c. Nā scds angulus cōtinēt̄ p̄mū z vna lineā vtra: quare sequit̄ q̄ nō p̄t dici q̄ due linee p̄cedentes a cētro a. ad duo p̄cta imediata i circūferētiā maioris circuli secēt̄ circū- ferētiā minoris circuli i eodē p̄cto: nec p̄t dici q̄ secēt̄ circū- lū minorē i duob⁹ p̄ctis mediatis: qz tūc minor circulus eēt maior maiorē. q̄ dicere op̄s q̄ ite due linee secēt̄ circūfe- rentiā circuli minoris in duob⁹ p̄ctis imediatis: quare sequitur q̄ maior z minor circulus sūt equales: qz cuiuslibet p̄- cto maioris circuli corrdēt̄ vniū p̄ctū minoris circuli: z econtra. ideo quot sūt indiuisibilia cōponētia circulū ma- iorē tot sūt cōponētia circulū minorē. z econtra. Sexto si p̄tinuū cōponeret̄ sequit̄ q̄ diameter z costa eiusdē quadrati essent equales. p̄ns ē ipole: q̄ zc. p̄bas p̄na: et accipio aliqd̄ q̄dratū h̄ns diametrū. z a duob⁹ p̄ctis im- mediatis i costa supiori p̄traho duas lineas rectas ad duo p̄cta imediata i costa inferiori sibi corrdētia ex directorē tūc ille due linee secabūt̄ diametrū in duob⁹ punctis me- diatis vel imediatis. si mediatas: tūc sequit̄ q̄ tot sūt pun- cta in costa sicut in diametro: z p̄ns costa z diameter il- li⁹ quadrati sūt equales qd̄ ē p̄positū: si imediatis: tūc ab il- lo p̄cto medio duca vna lineā inter duas lineas p̄ctas

vsq ad costā: z illa necessariō termiabif i costā. ad pūctū alterarum pdictaz linearū termiantē: quare sequitur qd linee parallele concurrerent: qd est impossibile.

Pro solutiōe hui⁹ questionis pmitte dū pmo qd i hac mā varie iueniūtur positiones. Quidā tenuerūt vt lyn contēsis qd p̄tinuū componit ex indiuisibilib⁹ multitudinē infinitis vt qd linea cōponitur ex infinitis punctis: z superficies ex infinitis lineis z corpus ex infinitis superficiēb⁹. addentes vltērius qd vnū infinitū est alio maius in duplo vlt̄ triplo: aut q̄cumq; alia p̄portione volueris. Unde dicit qd multitudo infinita p̄ctorū linee pedalis est dupla ad multitudinē infinita p̄ctorū linee semipedalis: sic de alijs: z cōtra hanc positionē demonstrare ē difficile. Alij voluerūt p̄tinuū cōponi ex indiuisibilib⁹ multitudinē finitis: p̄tra quos rōnes adducte videntur p̄cedere. Aristo. vero tenuit cōtinuum nullo mō ex indiuisibilib⁹ p̄positū esse. sed ex semp diuisibilib⁹: vñ apd eū in corpēitatē nō cōponit nisi ex corpēitatibus. q̄uis ptes ei⁹ terminētur aut copulētur p superficies z s̄fir superficies nō p̄ponitur nisi ex superficieb⁹. sed ptes ei⁹ p̄ lineas copulātur aut terminant: z eodē modo de linea respectu p̄ctorū est dicendum.

Hanc positionē insequendo ad qōnē sint iste p̄clusionēs. Prima conclusio. Nō p̄tingit in eodē p̄tinuo indiuisibilia adinuicē eē p̄tinua siue p̄tigua. Ista p̄clusio arguit sic. Dia cōtinua siue contigua habent vltima. s̄z indiuisibilia nō habēt vltima. q̄ zc. p̄z p̄sequētia cū minor: qd oē hñs vltimū est diuisibile in vltimū z in hñs vltimū. z maior arguitur ex descriptionib⁹ p̄tinui z p̄tigua q̄ ab Ar. in q̄nto huius ponit. vbi dicit qd p̄tinua sunt illa quoz vltima sunt vnū. z qd p̄tigua sunt illa quoz vltima sunt simul. Scda conclusio sequēs ex p̄ori. In eodē p̄tinuo non sunt indiuisibilia adinuicē p̄ria: nec ēt p̄sequēt. Nec p̄clusio p̄ p̄ma pte arguit sic. Dia adinuicē p̄tima siue imēdiatē se tangūt s̄z in eodē p̄tinuo non sunt indiuisibilia q̄ se tangāt. igit̄ zc. p̄bat minor. qd si se tangerēt: aut s̄m se tota: aut s̄m ptes. nō s̄m ptes qd non hñt ptes: nec s̄m se tota: qd tunc eēt siml̄ adēq̄te. z sic in p̄tinuo non eēt vnū indiuisibile eē aliud: qd falsū est. Et d̄z p̄ma ps p̄clusionis sic intelligi qd in eadē linea nō ē p̄ctū imēdiatū p̄ctō: z in eadē superficie nō ē linea imēdiata linee s̄m latitudinē superficie: z in eadem corpēitate nō ē superficie imēdiata superficie s̄m p̄fūditatē corpēitatis. Scda aut ps sic declarat. qd illa sunt p̄nt̄ entia iter q̄ nō cadit mediū eiusdē generis. p̄ Ari. q̄nto hui⁹ s̄z iter oia p̄cta q̄ sunt in eadē linea cadūt p̄cta intermedia: ex q̄ nulla talia sūt adiuicē p̄tima: z s̄fir ē de lineis et superficieb⁹: q̄re zc. Scda q̄. Imposē ē p̄tinuū ex diuisibilib⁹ eē p̄positū: hec q̄ sic p̄bat: qd si p̄tinuū eēt p̄positū ex indiuisibilib⁹: aut tāq; ex p̄tib⁹ essentialib⁹: aut subiectiuis: aut diffinitiuis: aut q̄ntitatiuis. Non eēntialib⁹: qd ille s̄m mā z forma: nec subiectiuis. qd ille sūt linea superficies cor̄p̄: nec diffinitiuis: qd p̄tinuū nō diffinit p̄ indiuisibilia: s̄z magis p̄ diuisibilia: cū d̄z qd p̄tinuū ē diuisibile sp̄ indiuisibilia. s̄re linetur qd si p̄tinuū p̄poneret ex indiuisibilib⁹ p̄poneret ex eis tāq; ex p̄tib⁹ q̄ntitatiuis: de qb⁹ solū loquitur Ari. hic. Sed arguit qd nō. qd ptes q̄ntitatiue p̄tinui se tangūt: z adinuicē imēdiatē z p̄tinuant sic p̄z de mediētatib⁹ tertijs: q̄ntis zc. sed indiuisibilia nō cōtinuant: nec imēdiant in eodem continuo: vt p̄batū est. ergo zc.

Quibus habitis r̄ndef ad rōnes q̄ contra hāc p̄tē vidēt p̄cedere. CAd p̄mā d̄z qd illa maior p̄pōz̄ itelligi q̄n̄ posteri⁹ de p̄dēt a p̄ozib⁹. iter q̄ p̄ora est ēt ordo eēntialis p̄ozis z posterioris. qd p̄z ex v̄bis Ari. dicētis qd vbi ē p̄mū mediū et vltimū amoto p̄mo nō remanet mediū. si mediū depen deat a p̄mo. sic aut nō ē in p̄posito: qd lz ptes q̄ntitatiue habeāt ordinē eēntialē ad totū. nō tñ hñt ordinē eēntialē ad adinuicē: s̄z accēntalē tñ: nec vna ps pus respicit totū q̄ alia:

sed oēs s̄l z eē p̄mo totū p̄ponūt. ptes autē essentialēs bñ respiciūt p̄positū s̄m p̄ z posteri⁹. iō in illis ē stat⁹. vñ mā p̄ pus respicit cōpositū q̄ forma p̄ozitate origis: s̄z forma p̄ prius respicit cōpositū q̄ mā p̄ozitate p̄fectiōis. CAd se cūdā tenēdo qd totū sit sue ptes collectiue sū pte. p̄z qd oēs ptes p̄tinui sūt p̄gnite a deo. qd due mediētates p̄tinui sūt cognite a deo: z ille s̄t oēs ptes ei⁹ q̄re zc. Sed tenēdo qd totū nō sit sue ptes. dñt qdā qd nllē sūt oēs ptes q̄ s̄t in p̄tinuo quozcūq; dñt siue finite siue infinite. z q̄buscūq; accēptus ille s̄t dissimiles i alias ptes q̄ nō s̄t ille: q̄re vltēri⁹ se q̄tur qd nllē sūt oēs ptes in cōtinuo p̄gnite a deo. Ex h̄ ēt nō seq̄t qd i p̄tinuo sūt aliq̄ ptes a deo icognite. vnde cōcedere habem⁹ qd oēs ptes q̄ sūt in continuo sūt indiuisibiles z cognite a deo: tñ de⁹ nō cognoscit oēs ptes q̄ sūt in cōtinuo. CAd 3a d̄z qd de⁹ nō pōt alr̄ diuidere cōtinuū q̄z ipm̄ sit diuisibile. cū cōtinuū nō sit diuisibile s̄m se totū: sic qd aliq̄n possit eē diuisū s̄z se totū: seq̄t qd de⁹ nō pōt ipz in oēs suas ptes diuidere. alr̄ q̄ ē de vnione: z alr̄ separatōes qm̄ pole ē cōtinuū s̄z se totū eē vnitū. nō s̄t ē pole ipz s̄z se totū eē diuisū. CAd q̄rtā d̄z qd si aliq̄d p̄tinuū aliq̄s aliā magnitudinē in infinitū excederet. puta pedalē vlt̄ bipedalē: tūc illd̄ eēt infinitū: s̄z ex h̄ nō seq̄t qd si cōtinuū aliq̄d in infinitū aliq̄s aliā magnitudinē excederet qd sit infinitū: qz in prima lz aliā magnitudinē stat determinatē: z in scda cōfute tñ. CAd quita negat qd cōtinuū mētur eē p̄ replicatiōnē indiuisibilitū: z cū d̄z qd oē qd mouet pus p̄rāsit egle sibi q̄z mai⁹ se. v̄ez ē de eo qd mouet p se. nō aut de eo qd mouet p accēns: sic p̄ct⁹. CAd sexta negat qd cōtinuū sit refo lubile i diuisibilia: z ad casus illos q̄re solonē supra. tractatu d̄ infinito: qdē q̄ q̄rit vtrū sit possibile eē. actu infinitū:

Qui autem tenēt aliā opionēz Ari. oppositā argumēta q̄ sūt h̄ ipaz soluerē conāf. Remittēdo p̄ qd lz simplr̄ indiuisibile q̄ntitatiue vt punct⁹: nō hēat p̄tē q̄ntitatiua: nec p̄ctū sit termi⁹ intrinsec⁹ ei⁹ nihilomin⁹ tñ p̄ctus h̄z d̄ias loci respectiua: cuiusmōdi sūt surfū deorsū aū: retro: dextz: z sinistrz: z s̄fir indiuisibile in tpe aut motu habet d̄ias respectiua: t̄pis s̄m quas idē istās aut mutātū eē d̄i finis p̄teriti z initiū futuri. Et h̄ sufficit vt talia indiuisibilia possint adiuicē cōtinuari. Tñ captis duob⁹ p̄ctis imēdiatis in aliq̄ linea illa adiuicem cōtinuaf. z eoꝝ vltia sūt vnū. qz aū p̄cti sequētis: z retro puncti p̄cedētis q̄ s̄t eoꝝ vltia sūt idē. z ex h̄ p̄z q̄nter punctus aliq̄ mō ē diuisibilis i vltimū z in hñs vltimū. CAd p̄mū q̄ arḡm: cū d̄z qd p̄ponētia cōtinuū se tāgūt: cōcedunt. z cū q̄rit aut s̄m se tota aut s̄m ptes. r̄ndent qd indiuisibilia talia neutro illoꝝ modoꝝ se tāgūt: s̄z solū s̄m d̄ias respectiua loci vlt̄ t̄pis: vt pus p̄missū fuit. CAd 2m negat qd indiuisibile sit diuisibile q̄ntitatiue: s̄z solū p̄ d̄ias loci z t̄pis. Et in p̄mo casu d̄z qd s̄m mobile in illo tpe p̄rāsit vnū indiuisibile spacij cū aū alteri⁹ indiuisibilis. z nō solū vnū indiuisibile: nec ēt duo: nec ēt vnū cū dimidiō. CIn scdo casu d̄z qd mobile velocius p̄rāsit illud spacij i vno m̄stātū cū p̄ori seq̄ntis istātis. CIn tertio at casu d̄z qd nullm̄ indiuisibile motus ē alio maius s̄m duratōnē: s̄z bñ s̄m itēti onē: iō mediātē vno pōt maius spacij p̄rāstr̄ i eadē mēsurā q̄z mediātē alio. CIn q̄rto at casu d̄z qd p̄ctus mediū circuli in indiuisibili t̄pis p̄rāsit totū spacij. qz ē in p̄rāfē. do ipm̄ Et si q̄raf qd adēq̄te p̄rāsit: r̄ndef qd nihil. CIn da to qd p̄ctus circuli maior: eo in duplo velocius moueaf. tunc dicitur qd sicut p̄ctus maioris circuli p̄rāsit in vno indiuisibili t̄pis vnū indiuisibile spacij: sic punctus circuli mediū in duplo motus tardius p̄rāsit vnū indiuisibile spacij in duob⁹ indiuisibilib⁹ t̄pis: z in nullo illoꝝ indiuisibilium aliquid adēquate p̄rāsit. CAd tertium argumētum cōcedit qd nō oīs magnitudo finita est diuisibilis i suas mediētates p̄ actualē separationem: qm̄ facta diuisiōe in puncto medio linee tripunctalis corrumpetur ille: z duo alia remanebunt: verū tñ bene pōt fieri diuisiō linee tripunctalis in suas mediētates p̄ designationē p̄tis extra partē

capiendo p vna medietate vnum punctu cum an alterius puncti: z p scda medietate vltimu punctum cum retro pu ctu medij. Ad quartum patet responsio ex dictis: qm co cedendu est q in p instantu futuro pmum punctum linee tardius mote ptransibit tota linea quiescente: qz erit i per transeundo: dato q deueniret ad fine: dicit tñ q si in illo istati pmu punctu linee v eloci^o mote adeqte ptransibit vnu indiuisibile spaci q p tunc pmu punctu linee tardi^o mote nihil adequatē ptransibit. Et si dicat mobile tardius in eadē mēsurā ptransit min^o qz mobile velocius fm Ari. 7° p^o p^o. verū est si illud qd ptransit mobile veloci^o in eadē mēsurā sit diuisibile: vbi aut nō sit diuisibile nō o^z: vt in p posito: sed sufficit q mobile tardius idē spaciū adequatē ptransiret in mēsurā maiori in eadē pportioē in q mo bile velocius eidē veloci^o mouet. Et ad istū sensū sūt mo derandē ceterē regule quas Ari. in idē ponit. Ad quu tū cū arguit q duo circuli maior z minor essent equales. negat pna: z admissio casu ibidē posito: dicit quidā illius secte q due linee trāseuntē a cētro ad pūctā imediata in circulo maiori nō occupāt de circulo minori nisi quātum vna earū occuparet. v^z punctū: qñ vna transit p an: z alte ra p retro euidē puncti. Et qz hec rñsio instātas pate ref: iō alij imaginant alr. z dicit illas duas líneas secare minorē circulū in eodē puncto: ex hoc q vna alteraz sup equitat. Sunt ergo ibidē tria cōsiderāda. v^z equitatio linearū iuxta pō linearū: z earū remotio. vñ si ptra hātur due linee recte a duob^o pūctis imediatis circuli maioris ex vno latere p centrū ad duo puncta imediata eiusdem circuli in latere opposito: q etiā exeat circūferētiā maiorē circuli ex vtroqz latere: tūc remono linearū erit extra cir cūferētiā maioris circuli. Juxtapositio aut circūferētiā maioris circuli: vbi eū fecerūt in pūctis imediatis. Supe quitatio vero ab vno latere minoris circuli vsqz ad aliud vt in figura potest patere. Et ex hoc vltierus patet q a puncto sectiois minoris circuli vsqz ad centrū nō est tātū vna linea: sed sūt due: nec angulus maior ē eq̄lismior: qz non ambo illi sunt recti: imo si maior est rectus minor est acutus. z si minor est rectus maior est obtusus. Ad sextū cū arguit q diameter z costa eiusdē quadrati essent equales z cōmēsurabiles: Beraldus odonis hoc negat: qzuis alij cōcedant. Ad argumētū admissio casu dicit q ille se cabunt diametrū in duobus punctis mediatis z i duobus pibus imediatis. vñ qzuis quot sūt ptes in diametro tot sint in costa: maiores in sūt ille q sunt in diametro qz sint si bi correspōdentes in costa: linea g sup aliā trāsuertalē ca dēte: plus occupabit de ipa qz si sup eadē caderet directe. Et fm respōsiōē supius tactā dici posset q duab^o line is a supiori costa ad inferiozē puenientib^o cōrri dēre pos sunt tria puncta diametri: aut tribus lineis quiqz puncta: aut aliter fm plus vel minus: qm stat lineā rectā sup aliāz trāsuertalē cadentē ipsam secare in pūcto cū alteri^o pūcti: aut cum retro: aut cū vtroqz. Et ad argumētū vl terius cū arguit q si linee interfecāt diametrū in duobus pūctis mediatis ptra hāt a puncto medio linea recta ali is duabus parallela ad alterā costaz. dicit q ille due linee nō interfecarēt diametrū etiā illo puncto medio: illud be ne esset possibile: sed iā oppositum concessū est in solutio ne: quare id nō est admittendū. Ex quo vltierus sequit qz protractis quattuor lineis rectis a punctis coste supio ris quadrati: quē sit quattuor punctozū ad qttuoz puncta sibi correspōdētē in costa inferiozi. q ille quattuor linee euacuabūt diametrū z totū quadratū. z tñ eis pla puncta correspōdebūt in diametro qz in aliqua costarū. Diffi cultas tñ esset nō parua cōtra hanc solutionē vbi caperē tur due linee bipunctales: z vna alteri iuxta ponere sic q pmus punct^o vni^o cōtinuaret cū pmo puncto alterius et facerēt lineā: z silt scds cū scdo. qz tūc fieret vt videt q dratū quattuor punctozū: cui^o quelibet costa esset duozū punctozū: z diameter eodē modo. Ad qd dicunt alij q nō daf puunū cōpositū ex idisibilib^o iparib^o: nec ex pari

bns paucioribus quattuor: cui^o cam assignat dicētes q de cōtinuū debet esse diuisibile i cōtinua: hoc aut esse nō pōt nisi ad min^o quattuor indiuisibilia ipm cōponāt. Et si hoc alr posset responderi ad argumētū factū de diuisione linee in duas medietates. admissio tñ qz def linea bipuncta lis dicere oportet: aut qz diameter z costa eiusdē quadra ti equantur: qd est incōueniēte: ad qd argumētū deducit: vt qz ex illarū linearū vnione in medio quadrati pūctus ge nerat qui erit diametri: z nō coste illi^o quadrati. Iste re spōsiōnes violētē sunt z fictiōib^o plene: p^o qd tuti^o appa ret positionem p^o maz que est Ari. imitari: z hec de questio ne dicta sufficiant.

Aduertendū qz lz nāl^o nō possit ab aliq linea auferrī punct^o terminās ipa re. manēre quin ali^o gñef: tñ alig dicit illud esse posse de po tentia supnāli. z admittit: q admissio pcedunt istā p^o lōnez q. a. z. b. sūt due linee: quaz vna nō ē altera maior: nec mi nor: nec sibi equal: pbat p^o lōnē. posito q a. fit vna linea pedaf. z b. fuerit etiā pedaf. sed sint ab eo remota duo pū cta ipam terminantia nullo alio corrupto nec genito i ea de nouo: z p^o p^o lō. Scien dū vltier^o q licet inter a. esse et a. nō esse nō sit mediū. qz sūt imediata: nō tñ est pcedē dum q a. instans esse: z aliud instās ab a. esse sūt imediata nec ista cōuertant vt dicit Burle^o. s. a. instās nō ē: z aliud instās ab a. ē. vñ nō seq^o a. instās nō ē. g aliud instās ab a. ē qz posito q a. instās nūc sit imediata post h: anō erit verū et p^ons fallū. Sz iste bñ pueritūtur. a instās nō ē. z instās nō a. ē. de mā. tñ z nō formāt^o zc. Cōsiderādū etiā q nō esse z esse euidē rei mēsurātū diuersis instātib^o: z cū hoc etiāz diuersis t^o pib^o: loquēdo de re durāte p tps finitū: qm istās mēsurat quātū ad ptes sūt existētes: si fuerit res pmanēs ha bēs ptes: tps at q ad ei^o duratiōē. nec ppter h sequit q il la instātia quecūqz signent sint imediata. sufficit at q tps mēsurās nō esse si imediatū instātū mēsur anti esse: z hoc in inceptiōē istius rei. In dēstione vō instās mēsurās nō esse: est imediatū tempozū mēsurātū esse. qre zc.

Quod mutatur aut oē necesse est diuisibile esse. Textu commēti. xxv.

Nota pbat h: qz oē qd transmutat ē diuisibile: z loq^o vlt de omē trāsmutabili p se: vt dicit cōmē. Iō dubitat vl teri^o vtz h Arist. intelligat de oī trāsmutabili p se qualr cūqz trāsmutet: aut trāsmutatiōē tē porali: aut trāsmutatiōē instātanē: aut solū de trāsmuta bili p se trāsmutatiōē t^o pali: Si intelligat 2° tūc demon stratio Ari. nō erit vltis. cū ē trāsmutabile trāsmutatiōē in stantanea sit diuisibile. Si itelligat p mō: oportebit q mior illi^o demōstratiōis p^o silt itelligat q ē: qz oē qd trāsmutat ē pti in termio a q: z pti i termio ad quē: z tūc illa mior erit ffa: z falsificabit p trāsmutabili trāsmutatiōē instātanē: qz illud sp ē aut totalr sub termio a q: aut totalr sub termino

Ad hanc (ad quē vt satis patet) dubitationē adducit cōmētator: ptes rñ sioēs. Ad rñsio sūt Alexandri q dicit dcm Arist. itelligi debere de oī trāsmutabili qz cūqz trāsmutet. cū oīs trāsmutatio fm eū sit t^o pali: qzuis aliq fiat i tpe ita puo: qz lateat sensū eā fieri i tpe: z iudicat fieri i istāti. Sz hec rñsio nō acceptat cū hōdicat magno p^o Ari. q ponit aliquā trans mutationē eē instātanē: vt illuminationē. Sz cōda rñsio sūt. Themi. dicētis Ari. solū loq^o de trāsmutatiōib^o mēsuratiōē tpe cū trāsmutatiōēs instātanē lateat: z Ari. nō loq^o nisi de manifestis. Nec rñsio ipugnat duplr. p qz tūc demō stratio Ari. nō itelligeret de oī trāsmutatiōē t^o pali: cū aliq tal lateat p^o ei^o puitatē: z Ari. nō loquat nisi de trāsmuta tiōib^o manifestis. z sic sua demōstratio nō eēt vniuersal. Tel fm cōmētatorē demōstratio Ari. nō esset vniuersal: qz nō pcluderet de qlibet trāsmutabili quod ē diuisibile: sed so lum de trāsmutabili trāsmutatiōē t^o pali z manifesta: vñ p illā demōstratiōē nō plus sciret qz qz omē qd trāsmuta

taf trāsmutatōe diuisibili: z manifesta est diuisibile. z sic
 posset eē dubiū de trāsmutabili in nō tpe: an effet indiuisi-
 bile. vel diuisibile: qd est incōueniēs: ga postqz eē diuisi-
 bile ē passio cōpetēs oibus trāsmutatōib⁹ de quolibet o3
 cōcludi z nō de aliqb⁹ tñ. CScdo ipugnaf Themiſtius:
 qz fm eū assignaret Ari. aliqd p cā qd nō effet cā. z sic sua
 demōſtratio nō eēt pma z eēntialis. Nā fm ipz Ari. pbat
 de trāsmutabili qz ē diuisibile: qz trāsmutatā trāsmutatōe
 diuisibilis: tpe mēſurata. mō trāsmutari in tpe nō est cā di-
 uiſibilitatis trāsmutabilis: qz accidit trāsmutabili diuisi-
 bili qz trāsmutaf in tpe: cū poſſit trāsmutari in nō tēpoze.
 Tertia rñſio fuit Auepace: qui dicit qz Ari. nō loquitur
 hic de diuisibilitate in partes q̄ſtitutuas: cuz dicit qz omne
 trāsmutabile est diuisibile. ſz loqz de diuisibilitate in acci-
 dētia cōtraria: z de illo qd trāsmutat in tpe. Nā oē qd trāſ-
 mutat in tpe: qz trāsmutat de p̄rario in p̄rariū est diuisi-
 bile in accētia p̄raria. qd aut trāsmutat in nō tpe: qz non
 trāsmutat iter p̄ria nō ē diuisibile in accētia p̄ria: z sic nō
 accidit Auepace qd accidit Themiſtio. ſ. qz demōſtratio
 Ari. nō ſit vñs. C̄ta rñſio reprobat: qz Ari. loqz de diui-
 ſibilitate cōtinui p se: z nō per accēs: p̄tinuū aut p accēs ē
 diuisibile in accētia p̄ria: cū nō oē cōtinuū ſit sic diuisibile
 ſz p se ē diuisibile in partes q̄ſtitutuas: iō loqz Ari. de di-
 uiſibilitate p̄tinui in partes q̄ſtitutuas: z nō in accētia p̄ria
 C̄quarta rñſio ē Lōmētatoris qui p̄mittit qz duplex eēt
 trāsmutatō. ſ. per se vt facta in tpe. z p accēs vt facta in nō
 tēpoze: z tūc rñdēdo ad dubitationē dicit qz Ari. loqz de
 trāsmutatōe p se: z nō p accēs. C̄ult qz omne trāsmuta-
 bile p se trāsmutatōe mēſurata tpe ē diuisibile in partes q̄ſ-
 titutuas: qz oē tale ex hoc qz trāsmutat de p̄rio in p̄riū q
 ſit eadē nō p̄nt hz hz parte sub p̄rio qd est termin⁹ a quo
 trāsmutatōis: z alia parte sub cōtrario qd est termin⁹ ad
 quem: z intelligitur de terminis p̄opinquis trāsmuta-
 tionis: z non remotis vt poſt patebit.

Et tūc ad argumētū p̄ncipale. p3 qz demōſtratio tal
 ē vñs: qz ē de q̄libet trāsmutatōe: z ē de
 quolibet trāsmutabili per se: qz qdlibet trāsmutabile per
 se ſiue trāsmutaf in tpe ſiue in nō tpe est trāsmutabile in
 tēpoze: iō qdlibz tale ē diuisibile: nō aut est de trāsmutatu-
 ombus aut trāsmutabilib⁹ per accēs. qz q̄ ſūt per accēs
 abijcienda ſunt a consideratione ſcientie ſpeculatiue.

**Neceſſe igitur hoc quidez aliquid in
 hoc eſſe: aliud vtro in altero mutantis.
 Non enim in vtrifqz neqz in neutro poſ-
 ſibile eſt eſſe. Tex. cōmen. xxxij. Qo. ij.**

Abitatur vlteri⁹: vtz oē qd p se trāſ-
 mutat trāsmutatōe t̄pali
 ſit partiz i terio a qz: z p̄ti i terio ad quē: vt aſſu-
 mit i demōſtratioe Ari. C̄Arguit qz n̄. p̄mo i mo-
 tu alteratōis: qz dū aliqd alteraf ab albedie in
 nigredinē p palledinē nō ſp dū ſic trāsmutat est partiz sub
 albedie: z p̄ti sub nigredinē: z p̄ti sub palledine. C̄Scdo
 idē arḡ i motu ad q̄ſtitatē. nā dū aliqd auget nō hz p̄tem
 sub q̄ſtitatē aūqz: z p̄te sub q̄ſtitatē noua: qz tūc neutra illa
 rū p̄tū auget: z p̄ p̄tis nec totū ē illis reſultās. v̄ qz
 augmētabile ſz se totū ſit sub q̄ſtitatē aūqz: z recipiat nouā
 alr nō poſſet ſaluari i p3 bz qualibz ei⁹ p̄te auget: vt vult
 Ari. p̄mo d̄ ḡnātōe. C̄Tertio idē oñdix i motu locali. qm̄
 illd qd localr mouet nō hz partē i illo vbi i q̄ ſuit i terio a
 qz cū id cōruptū ſit: nec partē hz i illo vbi i q̄ erit i terio ad
 quē: cū illud adhuc nō ſit ḡnātus. imo duratē motu nō hz
 mobile idē vbi: nec fm se totū: nec fm partē: niſi per iſtās.

forte ad primū arḡ rñdēf qz nō oē qd trāſ-
 mutat trāsmutatōe ſucceſſi-
 ua ē p̄ti i termino a qz: z p̄ti in terio ad quē poſtremo acq̄rē
 do: vt pbat illa rō. ſz bñ oē qd ſic trāsmutat ē p̄ti i termino a
 qz: z partiz i termino ad quē. p̄mo ſeu p̄ximo: z talis p̄m⁹ ter-
 min⁹ fm cōmētatorē est mediū d̄nō ſpē a termino a quo.

Uñ Arist. remouēdo illā cauillatōez dicē ſic. Dico
 at i qd mutat p̄mū fm mutatōez: vt ex
 albo i fuscū n̄ i nigz. n̄. n̄. nece ē qd mutat i qd cūqz eē vlti-
 moz. C̄Et cōmētator vlteri⁹ oñdix qz i q̄libz q̄tuoz genez
 trāsmutatōnū p se iuenit talis p̄m⁹ termin⁹: vt i alteratōe
 de albedine i nigredinē. lz nō def p̄m⁹ termin⁹: d̄nō ſo-
 nūero: vt albedo remiſſioz. daf in p̄m⁹ termin⁹ d̄nō ſpē
 vt vbi grā palledo: z i alteratōe a calido i frigidū tēpies:
 z ita de alijs. S̄l̄r in motu locali. lz nō def p̄m⁹ loc⁹ ſz nu-
 merū qz acgrif. tñ daf loc⁹ p̄m⁹ fm ſpē: vt ſi terra mouea-
 tur loco ignis vſqz ad ſuū locū nālē: p̄pus mouebit ad locū
 aeris. q erit p̄m⁹ loc⁹ d̄nō ſpē a loco ignis ad quē perue-
 nit. De motu vō ad q̄ſtitatē nō faciūt Ari. z cōmētator ex-
 p̄reſſaz ſeu ſpālē declaratiōnē. p̄pterea qz manifeſtuz est
 qz mobile tali motu est diuisibile. p̄m⁹ vō terminus in ge-
 neratione aut corruptione ſpālī est p̄ima pars que gene-
 ratur: aut corrūpitur: vtputa minimū de tali ſpecie.

Sed cōtra hec dca occurrit dubitatōez. C̄Dia
 qz v̄ qz illud qd alteraf ab albedine i
 nigredinē p palledinē p̄ p̄m⁹ trāsmutat i nigredinē q̄ſ palle-
 dinē: vt hz trāſlatio cōmēta. v̄ fuscēdinē vt hz trāſlatio
 alia. C̄tñ opp̄m Ari. p̄dit in l̄ra. Et illd arḡ ſic: qm̄ tale alte-
 rabile ſtatiz cū incipit alterari incipit acgrere nigredinē: q
 ſtatiz cū incipit alterari incipit dep̄dere d̄ albedine z ſl̄ q̄ſtū
 dep̄dit de albedine tñ acgrit de nigredine ſz determina-
 tōez factā ſup̄: ſz nō ſtatiz cū incipit alterari incipit acgrē
 de palledine vel fuſcedine. vt p3. ḡ zc. C̄Scda dubitatio
 ē. qz ſi fiat alteratio a remiſſe albo ad intēſe albū nō p̄uen-
 endo ad aliqū colorē mediū. tūc in tali alteratōe n̄ daf
 p̄m⁹ termin⁹. qz nec ſz nūez: nec ſz ſpēz. z p̄ p̄tis n̄ oē alte-
 rabile ē p̄ti in terio a qz: z p̄ti in terio ad quē p̄mo ſeu p̄xi-
 mo. C̄Et p̄rmaſ. qz ſi aliqd ſit vñiformiter albo: z alte-
 ref vñiformiter ab intrinſeco vel ab extrinſeco ad albedi-
 nē intēſiorē: nō v̄ qz vna ei⁹ p̄s magis ſit sub terio a qz v̄
 ad quē q̄ſalia. qre zc. C̄Et ad iſtud p̄poſitū p̄it ēt addu-
 ciduo argumēta vltima ſcā in p̄m⁹ iſt⁹ dubitatiois de illo
 qd mouet motu locali: qd n̄ necio daf p̄mū vbi d̄nō ſpē a
 p̄ori ad qd deueniet: z de illo qd mouet ad q̄ſtitatē cū oīs
 augmētatio vel diminutio ſit int̄ q̄ſtitates corpeas. q̄ oēs
 ſūt eiudē ſpēi ſpālīſſime. z p̄ p̄tis n̄ daf in eis mediū d̄nō
 ſpē a terio a qz. z h̄ ē difficult. C̄Tertia dubitatio ē. qz n̄ v̄
 qz dca Ari. h̄ intelligit debeār de trāsmutatōe ſcā in ſuba:
 vt dicē cōmētator: qz vt ipſemet vult Ari. loqz ſolū de trāſ-
 mutatōib⁹ per se. i. mēſuratis tpe q̄ nō ſūt ſines aliarū trāſ-
 mutatōnū: ſed trāsmutato in ſuba ſit in nō tēpoze: z est
 ſinis alteri⁹ trāsmutatōis. ſ. alteratōis. igitur zc.

Ad quēſtionē p̄ncipalē rñdēf dicēdo qz oē
 qd trāsmutat in tpe ē partiz in
 terio a quo z partiz in terio ad quē: n̄ q̄buscūqz: ſz p̄ximis
 per terminū ad quē p̄ximū intelligēdo terminū p̄mū d̄n
 tez ſpecie a termino a quo qd ē mediū inter terminos re-
 motos. C̄Uel ſaltē ſic p̄t eſſe vt Bur. ſupplet. z hoc ſuf-
 ficat ad probandum qz omne tale ſit diuisibile.

Et tūc ad argumēta p̄ncipalia rñdēf. C̄Ad p̄mūz
 p3 ex dicitis. C̄Ad ſcdz d̄: qz pars augmē-
 tabilis antiq̄ ē sub q̄ſtitatē quā h̄uit in terio a qz z pars no-
 ua q̄ aduenit ex nutr̄ imēto ē sub q̄ſtitatē q̄ acgrif tāqz ter-
 min⁹ ad quē ſeu mediū. z ſic eſt partiz in termino a qz z partiz
 im̄ in termino ad quē: qualiter aut̄ hz hoc ſaluatur qz q̄
 libet pars aucti auget: alibi ē pergrēdū zc. C̄Ad tertiu
 de motu locali qd ſit dicēdū: ex declaratiōe cōmen. ſuperi⁹
 poſita p3. C̄Teriū Burle⁹ per terminos mot⁹ localis in-
 telligit partes imēdiatas magnitudinis qz pertrāſſit. Lō-
 mentator aut̄ inſequendo ſua ſuperi⁹ dicta in p̄poſito ſic
 dicit. Sed ga loc⁹ ex quo mouet res mota eſt alius a loco
 in quo geſcit neceſſario: z inter q̄libet duo loca eſt corp⁹:
 cū inter quafibz ſuperficies duaz ē corpus. qm̄ ſuperfici-
 es nō ſeq̄ ſuperficiē. ſ. imēdiatē in eodē corpe: neceſſe ē
 vt mot⁹ qdā ſit in loco a quo mouet: z qdā ſit in loco qui ē
 inter locū a quo mouetur: z locū ad quē mouetur. ſ. in cor

poro qd̄ ē in potētia locus inter hec duo loca. s. p̄mū z po-
stremum. z iō inter quelibet duo loca est locus.

Et ulterius ad dubitationes motas cōtra dicta
Ari. z cōmen. respōdet. CAd p̄mā
cū arguit q̄ alterabile ab albedine in nigredinē p̄ palle
dinē vel fulcedinē pus deuenit in nigredinē zc. cōcedit
illud absolute. sed tñ nō prius venit in nigredinē q̄tū ad
denominatiōnē in actu: sic v3 q̄ pus denoiet nigrū q̄z palli
dū vel fuscū: s3 fit ecōtrario. z hoc vult Ari. loco sup̄ alle
gato. Ad sc̄daz dubitatōez de remisse albo zc. p3 q̄ pōt al-
terari p̄ mediū differēs specie. z hoc sufficit. Et dato q̄ nō
trāseat p̄ tale mediū: qz tñ pars pp̄inquo: alterātū veloci-
us alterat ad albedinē. z cui⁹ q̄z remozior. iō in tali trans-
mutatiōe adhuc erit trāsmutabile partiz in terio a quo z
puz in terio ad quē. Et dato q̄ vniformiter s3 se totū alte-
ret vt assumit in cōfirmatiōe: pōt tñ difformiter alterari:
z per partē ante p̄tē. qre. Et s̄s̄r lz id qd̄ mouet ad q̄ntita-
tē nō trāseat p̄ mediū d̄ns sp̄e a termino a quo vt mouet
ad q̄ntitatē. z sic in tali motu nō fit dare primū terium seu
p̄ximū zc: qz tñ nihil pōt moueri ad q̄ntitatē quin p̄cedat
alteratio in qua tale mediū dari pōt. iō om̄e trāsmutabile
ad q̄ntitatē pōt eē paruz sub termino a quo: z partiz sub ter-
mino ad quē p̄mo seu p̄ximo zc. z hec est respōsio Bur.
CAd teriā dubitatōez d̄m q̄ om̄e. vult q̄ def genera-
tio z corruptio sp̄alis tpi mēsurataz q̄ nō est finis alterius
trāsmutatiōis vt alteratio terminata ad subam: dicit enīz
sic. Ergo trāsmutatiōes q̄ sunt p̄ncipalr sūt duob⁹ modis.
aut trāsmutatio cui⁹ finis est de ḡnie illi⁹ trāsmutatiōis vt
alteratio vltimate terminata ad qualitatem. aut trāsmuta-
tio cui⁹ finis est de alio ḡnie vt alteratio vltimate termina-
ta ad subam: vtraq̄ est trāsmutatio in tpe. Et in tali trans-
mutatiōe subst̄tiali daf terminus p̄mus seu mediuz sp̄e
d̄ns a termino a quoyt si ex aliq̄ palea debeat successiue
ḡnari ignis p̄mū minimū ḡnatiū erit h3. vt dicit cōmen. et
tūc mā q̄ trāsmutat erit partiz sub termino a q̄. s. sub forma
subst̄tiali palee. z partim sub termino ad quē p̄ximo. s.
sub forma subali p̄ximi minimi ignis generati.

Aliū tamē afr voluerūt z saluāt q̄ om̄e qd̄ trāsmuta-
tur p̄ se: z in tpe: p̄tī i terio a quo z par-
tiz i terio ad quē p̄mo trāsmutat. CAd remittēs s̄m vnā
r̄nsiōez tactā i s⁹ hui⁹ q̄ duplex ē termin⁹ trāsmutatiōis. s.
nō adēq̄tus: z adēq̄t⁹ trāsmutatiōis. Nō adēq̄tus ē gradus
vbi. vel q̄ntitas a qb⁹ ic̄p̄it trāsmutatio vel i q̄ teriaf. Ade-
q̄tus d̄r eē tota latitudo vel spaciū: vel vbi: q̄ p̄tiblr i toto
motu acgrūf vel depdūf. vbi ḡra. In alteratiōe in q̄ sūme
frigidū efficit sūme calidū. latitudo frigiditatis a gradu sū-
mo vsqz ad nō gradū ē termin⁹ a q̄ adēq̄t⁹: z latitudo cali-
ditatis a nō gradu vsqz ad sūmū ē termin⁹ ad quē adēq̄t⁹
Et p3 q̄ p̄tinue durāte tali alteratiōe illd̄ qd̄ trāsmutat est
p̄tī sub terio a q̄: z p̄tī s̄b terio ad quē adēq̄tus trāsmutatiōi
s. sub parte termi a q̄ siue latitudis frigiditatis: z sub pte ter-
mini ad quē: siue latitudis calitatis: z s3 pres ei⁹ cū pus idu-
cat termin⁹ ad quē: z corrupat termin⁹ a q̄ in vna pte alte-
rabit q̄z i alia. z tales sūt termi p̄mi illi⁹ trāsmutatiōis: vt
p3. CS̄s̄r in motu locali si mobile moueat ab a. in b. spa-
ciū incipiēs ab a. inclusiue z terminatū ad b. exclusiue est
termin⁹ a quo adēq̄t⁹: z ic̄p̄iēs a. b. inclusiue. z termina-
tū ad a. exclusiue: est termin⁹ ad quē adēq̄tus: z p3 q̄ mo-
bile cōtinue in tali motu ē partiz in termino a quo: z partiz
in termino ad quē adēq̄tus motui: vt in alio exēplo osten-
suz fuit. CAd pariformiter in motu ad q̄ntitatē si aliqd̄ mo-
ueat a pedali ad tripedalē: tota latitudo q̄ntitatis a pedali
inclusiue ad tripedalē exclusiue ē termin⁹ a quo: z vocat
depdūto pedāl q̄ntitatis: s3 tota latitudo q̄ntitatis a pedali
exclusiue ad tripedalē iclusiue ē termin⁹ ad quē adēq̄t⁹:
z ē acq̄s̄s̄io tripedal q̄ntitatis. z cōtinue duz aliqd̄ auget a
pedali q̄ntitate ad tripedalē: tale ē p̄tī sub latitudie q̄ ē ter-
min⁹ a q̄: z p̄tī sub illa q̄ ē terius ad quē: vt i alijs d̄m ē. in-
telligūt q̄ d̄cā Ari. de termis adēq̄tus trāsmutatiōis: i qb⁹ ē
sp̄ ē dare p̄m̄ teriuz ad quē: nō at̄ v̄nificat q̄ d̄cā sūt de termi-

nis nō adēq̄tus: z hoc p̄bat rōnes iducte si bñ p̄siderent:
sed illud nō est cōtra Ari. si bñ cōsideret: z vt ipsi dicunt.
Et ex hoc ulterius soluit ad argu. Bur. CAd pri-
mū de alteratiōe facta in eadē sp̄e dicunt
q̄ illa alteratio etiā est inter formas diuersaruz sp̄ez: vt si
calidū vt duo efficiat calm̄ vt sex mouet ad latitudinē ca-
lilitatis a duob⁹ ad sex tanqz terminū ad quē imēdiatuz
sub q̄ s̄m partē cōtinue ē mobile durāte motu: z p̄ tūc mo-
uef a latitudine frigiditatis a sex ad duo tāqz a terio a quo i
mediato: sub qua s̄m partē s̄s̄r cōtinue erit. CAd aliud
de motu locali p3 ex dictis. CAd alia de ḡnatiōe z corru-
ptiōe: z cōgelatiōe subita: nō sūt ad p̄positū: qz ille s̄s̄r in
nō tpe: z sermo Ari. c̄ solū de trāsmutatiōib⁹ tpe mēsuratis
Si aut̄ argueret de motu ad q̄ntitatē q̄ mobile est p̄tinue
in augmētatiōez sub totali terio a quo: vt i augmēto a q̄nti-
tate pedali ad tripedalē mobile h3 cōtinue totā q̄ntitatem
pedalē: z sic nō est solū sub parte termini a quo. CRespō-
det q̄ q̄ntitas pedalis nō ē termin⁹ a quo adēq̄tus. de quo
solū est sermo. sed tal̄ est latitudo a pedali q̄ntitate inclusi-
ue ad tripedalē exclusiue z p̄tinue i tali augmētatiōe au-
gmētabile ē sub parte illi⁹ latitudinis vt notū ē. Itē qz i q̄-
titate nō ē p̄p̄e p̄trarietas illud qd̄ trāsmutat ad q̄ntitatē ē
cōtinue partim sub priuatiōe q̄ntitatis ad quā trāsmutat q̄
p̄uatio est termin⁹ a quo: z p̄trarietas motui seu termino ad
quē: z ē partim sub motu seu sub termino ad quē. quare.
Et hoc est qd̄ ex cōmen. z alijs expozitoribus Ari. de hac
ardua ambiguitate sub breuitate percipere potui zc.

**Et cū omnis trāsmutatio est de aliquo
et in aliqd̄ inter que est trāsmutatio: et in-
ter primā trāsmutatiōez et quietē q̄ est in
eo ex quo non est mediū.** Cō. cōmē. xl.

Scit cōmen. q̄ inter id ex quo est
trāsmutatio: z illd̄ ad
qd̄ est trāsmutatio primo: nō est medium.
Contra. quia in trāsmutatiōe suc-
cessiua nllī termini

assignari p̄nt iter quos nō sit mediū d̄ns a termis illis:
aut nūero: aut sp̄e: vt p3 in motu ad q̄ntitatē: z s̄s̄r in motu
aut q̄ntitatē: z ad vbi: aliter nō essent successiui.

Respōderi pōt q̄ si p̄mū terminū ad quē itel-
ligam⁹ vt supra terminū p̄mū d̄ntē
sp̄e a termino a quo: s̄c̄ iter tales terminos nō ē mediuz
d̄ns sp̄e: s3 inter eos sit bñ mediū d̄ns s̄m nūez: s3 sic nō
loq̄f cōmē. s3 cōsiderat illos terios s̄m sp̄es suas: z nō s̄m
nūez. z p3 q̄ si aliqd̄ ab albedine trāsmutat ad nigredi-
nē solū p̄ palledinē: rubedinē fulcedinē medias q̄ inter
latitudinē albedis ex q̄ trāsmutat. z latitudinē palledinis
ad quē p̄mo trāsmutat nō est mediū: s3 statū cū exit ex illa
latitudine albedis ingrediē latitudinē palledinis: nec va-
tur aliqd̄ intrāsecū tpi mēsuratū illā trāsmutatiōem
in quo trāsmutabile nō sit sub aliq̄ illaz latitudinū: z hic
est intell̄s cōmēta. si sua verba bene cōsiderent. In trans-
mutatiōe aut̄ in suba. qz ibi nullo mō ē mediū dictū cōmē.
nō h3 dubietatē. CAd dubiat hic Bur. qz videt esse p̄tradi-
ctio in dictis cōmē. qz superi⁹ cōmē. 32. dixit trāsmutatiōes
factas in tpe eē trāsmutatiōes p̄ se. factas aut̄ in nō tpe dic̄
eē trāsmutatiōes pacc̄ns. Illic vō cōmē. 41. dicit ḡnatiōez
z corruptionē subē q̄ s̄s̄r in nō tpe dici p̄ncipaliter trans-
mutatiōes: z si sunt p̄ncipaliter trāsmutatiōes sequif cō-
tra prius dicta q̄ nō sunt trāsmutatiōes per acc̄ns. CRe-
spōdet Bur. qz duplr aliqua trāsmutatio pōt dici p̄ncipa-
liter trāsmutatio. Uno mō q̄ntū ad nois significatiōe: vt
qz hoc nomen trāsmutatio p̄ncipaliter sibi cōpetit. z hoc
mō trāsmutatio in suba est p̄ncipalr trāsmutatio vt po-
nit hic cōmē. qz qd̄ trāsmutat s̄m subam s̄m plura trans-
mutat q̄z qd̄ trāsmutat accidentaliter tm̄. ex quo nō pōt esse
trāsmutatio in suba gn̄ et nō sit in acc̄nibus. Alio mō d̄r
aliqua trāsmutatio p̄ncipaliter trāsmutatio entitatie: vt

qz inter trāsmutatioēs plus hz de entitate. z hoc mōvoluit
 sup^r cōmē. trāsmutatioēs in tpe eē per se trāsmutatioēs: et
 pncipalr: z trāsmutatioēs in nō tpe eē sōitū p acciōs z secū.
 dario. Cōtū in dictū ē valde ambigū. qz illa trāsmu-
 tatio hz plus de entitate cui⁹ termin⁹ ē maioris entitatis
 cū a suis terminis specificent trāsmutatioēs: s; termin⁹ trāsmu-
 tatiois subalis ē maioris entitatis q; termin⁹ trāsmuta-
 tiois accūtal cū suba sit maioris entitatis q; acciōs. igitur.
 Cōtū dī qz trāsmutatio capit entitatem a suo subio. mō
 subm trāsmutatiois accūtal qd ē suba cōposita ē perfect⁹
 q; subz trāsmutatiois vltia qd ē mā pma. vivisū ē i pmo h⁹.
 Sz de h⁹ i i⁹ ifra. Cōtū Ari. qd illd i quo aliqd pmo mu-
 ratū ē: ē idiuisibile. h pōt itelligi de mēsurā: z de termino.
 De mēsurā qdē. qz illd ē infās z nō tps. z hoc videt velle
 Ari. De terio aut: qz si ē trāsmutatio in suba illa terminat
 pmo ad minimā formā subalē. q ē idiuisibilis i tē huc vt
 dicit Bur. vel q ē idiuisibilis p separatioēz partis a pte vt
 ali; volūt. qz nō sit idiuisibilis p designatioēz partis ex
 parte. Et hē trāsmutatio in qūitate illa teriat ad lineā vel
 superficē q aliq mō sit idiuisibilis. Si ē trāsmutatio in
 qūitate terminat ad gradū aliq idiuisibilē. Si aut in voi-
 etiā determinat ad aliquā sup^r hē idiuisibilē. Amplius
 loqndo de termino illud in quo aliqd est pmo mutatu. i. in
 actu: qz nō dat illud in quo aliqd sit pmo mutatu in po⁹ ē
 diuisibile. i. in diuisibilr acgrit siue sit forma subalis siue
 grad⁹ siue termin⁹ qūitatis aut loci. N pōt itelligi de mu-
 tato ē in q pmo pfecta ē mutatio: qd est termin⁹ ipst⁹ si-
 cut istās i termin⁹ tps z oz ta e esse idiuisibile zc. vt pz.

**Cōnso aut hoc manifestū ē omē qd mo-
 uet necesse ē motū eē pns. Textu cō. lxx.**

Intelligēdū

qz videt qz an oē mō-
 ueri fuit mutatu esse:
 qm i mutatioē subita nō ē moueri cū mutatio eē
 nec aliqd mutatu eē pcedit. Cōdm qz Ari. lo-
 quif de moueri p se qd ē in tpe: z nō de moue-
 re acciōs qd est in nō tpe: s; s; logf de mutatio esse per se:
 qd terminat moueri per se: z nō de mutatio esse per acciōs
 qd terminat moueri p acciōs. Cōtū dicat qz si loquit vtr vt
 vult Auer. qz an moueri subito pcedit mutatu eē mutatio
 nis succ: effiue: cui⁹ mutatiois succ: effiue mutatio subita ē si-
 nis: z h aut eiusdē mobilis: aut alteri⁹: z s; ec dīa dicat qz
 oē mutatu esse pcedit mutari pportioabilr vt pns: qz oē
 mutatu eē p mutatioēz subitā pcedit mutari mutatioē suc-
 cessiuā. Cōtū vltari⁹ cōtra Burleu: qz nō vt qz mu-
 tatiō eē medietatis spaciū pcedat moueri totū cū pns inci-
 piat moueri totū qz mutatu eē partū. Cōdm qz aliqd eē
 aliquo pns duplr pōt itelligi. aut quo ad inceptioē: aut
 quo ad desinōē. Moueri est pns qz mutatum esse ince-
 pti: sed definitiue prius est mutatu esse qz moueri zc.

**Cōm aut oē qd mouet i tēpore mouet:
 et in pluri maior magnitudo. In infinito
 tpe ipossibile ē moueri magnitudinē fi-
 nitā: nō eādē semper: et nō illi⁹ aliqd qd
 mouet: s; i oī oēm. Qd qdē igit si aliqd
 moueat eē velociter necesse ē finituz i in-
 finito moueri manifestū est. Tex. cō. lxx.**

Abitatur

qz vt qz magnitudo finita
 possit p rāsi i tpe infinito
 z s; qz magnitudo infinito possit p rāsi i tpe
 finito. Cōtū arguit ponēdo qz vnu mobi-
 le moueat sup spacio pedali p rāsi i tpe pma
 partē pportionalē eius in vna hora: z scdm in vna alia
 hora: z sic in infinito: tūc pz qz spaciū est finitū: qz pedale: z
 in p rāsi in tpe infinito. s. aggregato ex infinitis hōis si-
 cut infinite erūt partes pportioabiles spacij. Cōtū pbat
 ponēdo mō oppositū qz vnu mobile moueat per vna hō

rā p rāsi i tpe pma parte pportioabili illius hōre
 vnu pedale: z in scda vnu aliud. z sic in infinitum: z tunc
 patet qz in tēpore finitū: puta i vna hora p rāsi i tpe spacij
 vni infinitū. s. cōpositū ex infinitis pedalibus: sicut infi-
 nite sunt partes pportioabiles illius hōre.

Huic potest

rideri duplr. nāliter z sophisticē
 nālter qdē negādo illos casus eē pos-
 sibilis. vū pmo casus nō ē possib qz ē deuenire ad ita modi-
 cā z parūā partē pportioabilē magnitudis date qz nulluz
 agēs nālter possit apponere in p rāsi i tpe eā tū ipō si-
 cut est hora: imo necessario si p rāsi i tpe in tpe minorū qz ē
 hora p rāsi i tpe. S; scdm casus nō ē possibilis: qz est de-
 uenire ad ita modicā partē pportioabilē illi⁹ hōre qz nul-
 luz agēs naturalr possit in illo ita modico tpe p rāsi i tpe
 vnu pedale. sed necessario si p rāsi i tpe tūc in illo p rāsi i tpe
 firet. Cōtū sophisticē aut possit rēspōderi nō dādo illos ca-
 sus ob aliā cām: videlicet ppter partū ipsoz in cōpossibi-
 litate: nālter sit possibile qz vnu mobile p rāsi i tpe in vna
 hora pma partē pportioabilē vnius pedalis: z s; sit
 possibile qz in alia hora p rāsi i tpe scdm partē pportio-
 nabilē eiusdē pedalis: z sic in infinito. nō tū hēc oia sunt si-
 mul cōpossibilia. Et pariformiter dicat in scdo casu v; qz
 est possibile qz in pma parte pportioabili hōre mobile p-
 rāsi i tpe vnu pedale: z s; sit possibile qz in scda p rāsi i tpe
 at vnu aliud. z sic sine statu. sed tū hēc oia non itā simi-
 lia qz possibile sit qz in pma parte pportioabili hōre per-
 rāsi i tpe vnu pedale: z in scda aliud: z sic in infinito: sicut etiā
 nō sequit qz si possibile ē tē eē: z possibile ē tē nō eē: qz pos-
 sibile est tē eē z nō eē. nec sequit qz si potes currere z non
 potes currere qz possis currere z nō currere. nec sequit
 qz possibile ē qz hm hoc pūctū hoc cōtinuū sit actu diuisūz
 z possibile est qz hm hoc alitū pūctū sit idē cōtinuū actu
 diuisūz. z sic in infinito. ergo possibile est qz hm hoc z hoc
 pūctū: z sic sine statu: vel hm qdlibet pūctū hoc pūctū
 sit actu diuisūz. est etiā ancedēs v; z pns salum: quare.

Sed si nō sit eē velociter differt nihil:

**Sit enī i quo. a. b. spaciū finitū qd motū
 sit i infinito tēpore: et tps i finitū in quo. c. d.
 Si igit necesse ē pns alterz altero motū
 eē. hoc aut manifestū qz tps in pōri et po-
 steriori alterū est motū. Tex. cōmē. lxx.**

Thetic cōtra

Ari. arguit pban-
 do qz est pole mo-
 tum infinito esse in tempore finito. Donatur
 enī qz in vna hora summe calidū assimilēt si-
 bi summe frigidū tūc patet illud motum esse
 infinitum. qz infinite velocitatis. nam postqz veloxitas in-
 sequitur pportioem agētis ad passū: z in infinituz au-
 gebitur pportio agētis supra passū: qz in infinituz dimi-
 nuetur resistētia passi v; v; qz ad nō gradūm stāte poten-
 tia agentis: vt supponitur sequitur qz in infinitum veloci-
 tatur motus: z per cōsequens ille motus erit infinite ve-
 lox seu infinite intensus. z sic sequitur qz erit infinite fa-
 ctus: z tamen in tempore finito. quare zc.

Ad hoc

rūdet qz Ari. loqf de infinitate hm duratio-
 nē: de qua dictū suū ē verum vt constat.
 Non autem loquit de infinitate hm intēsiōe: qd appet: qz
 dicit qz si mot⁹ erit infinit⁹: aut erit ppter infinitatē spaciū.
 aut mobilis: aut vtriusqz qd de infinitate hm velocitate nō
 pōt itelligi. arg^m aut arguit de infinitate hm velocitate.
 quare nō est ad ppositū. Cōtū dicat qz ille motus nō erit in-
 finitus z si ad id pbandum arguat sic. illa intēsiō erit in-
 finita: z illa intēsiō erit ille motus. ergo zc.

Possethic

duplr rāderi. vno⁹ tenēdo passiōē
 nō distigui realr a suo subio. dicēdo
 qz arg^m nō valet sicut capta vna suspiciō qz est latitudo p-
 portioū infinita cū sit dupla ad eī medietatē z qdrupla

ad eius q̄rta: sic in infinitū. nō seq̄: hec latitudo p̄positio
 nū ē infinita: et hec latitudo ē hec superficies. q̄ hec superficies ē
 infinita: q̄r aī ex q̄tuor: teris: s̄z solū seq̄ qd̄ hec superficies
 ē latitudo p̄positio n̄ infinita: vñ p̄cedit q̄z idē erit illa
 velocitas z ille mor̄ q̄ illa velocitas est infinita: z tñ ille
 mor̄ erit solū finit̄. **C**Alio p̄t r̄deri in fēdo passionēz
 suo subito reāl̄ distingui z velocitatē a motu veloci. **D**icē
 do tūc q̄ arḡm̄ illud nō valet. hec velocitas erit infinita et
 hec velocitas erit passio illi motus z nulla passio ē maio
 ris entitatis q̄z sit suū subm̄: q̄ ille mor̄ erit infinitus: q̄z cō
 cedit qd̄ subiectus semper est maioris entitatis q̄z sit sua
 passio: z tñ stat subiectū esse finitū z passionē infinitā vt in
 casu superius posito de superficie finita i qua tāq̄ in sub
 iecto est latitudo p̄positio n̄ infinita. s̄. in finite relationes
 totius ad infinitas partes. z tñ illa superficies est maioris en
 titatis q̄z sint infiniti illi respect̄ in ea fundati. **E**t ex h̄
 possit inferri q̄ male dicit calculator ponēdo q̄ latitudo
 motus sit infinita: vnde licet latitudo p̄porionuz: z simi
 liter velocitatis motus sit infinita: tñ latitudo motus ē so
 lū finita: vt p̄z ex dictis cōsideratū s̄m vtrāq̄z p̄nē vltimo
 recitatā. **E**t vlt̄er̄ aduerte s̄m vltimā p̄nē q̄ mor̄ ad
 qualitatē habz duplicē diuisionē s̄m extēsiōnē quaz vnā
 sumit a tpe: z aliā a mobili sine subo in q̄ est. **H**abet et aliā
 diuisionē s̄m intēsiōnē a qualitate s̄m quā est motus z q̄
 per se alteratione iducit que ex natura sua h̄z partes ma
 gis z minus intēsiōis. sed motus ad q̄tūtatē h̄z duplicēz di
 uisionēz: s̄m extēsiōnēz. s̄. tpe z mobilis. verūtamē
 nec motus ad q̄tūtatē nec motus localis h̄z pp̄rie partes
 s̄m intensionēz: nec aliq̄ ipsoz est pp̄rie intensus: aut re
 missus: sed glibet eoz est aut velox: aut tardus: coz in eis
 forma siue res s̄m quā est mor̄ vt quātitas: aut vbi nō ha
 beat partes intēsiōis siue remissas. **I**n dubie tñ videt q̄ pri
 ma solutio principalis est bona: z vltima bifurcata nō ten
 net in hoc q̄ ponit intensionē motus esse infinitā z motū
 solū finitū. **C**ontrā ipm̄ obijct̄ sic. Sicut se h̄z extēsiō
 ad quātitatē: sic se habet intēsiō seu velocitas ad motū per
 cōuenientē similitudinē: sed extēsiō sic se habet ad quā
 titatē q̄ impossibile est extēsiōne aut velocitatē esse infini
 tā quin mor̄ sit infinitus. **U**nde manifestū est q̄ si accipi
 atur vna superficies pedalter lōga z lata: z diuidat s̄m
 latitudinē in duas medietates: z vna iungat alteri s̄m lō
 gitudinē: z vtrū diuidat cōsimiliter s̄m latitudinē z me
 dietates cōtinent s̄m lōgitudinē vt prius: z sic in infinitū
 q̄ primo erat pedalter lōga z semipedalter lata. z post
 quadrupedalter lōga z per quartā pedis lata. z sic in in
 finitū duplicādo semper lōgitudinē: z subduplicādo lati
 tudinē. vbi ergo hoc fiat in infinitū s̄m partes p̄positio
 nes h̄oz: sequit̄ q̄ in fine h̄oz hec superficies erit extēsi
 a in infinitū sic q̄ extēsiō eius erit infinita s̄m lōgitudinē. z
 s̄m necessario illa superficies p̄ tūc erit infinita s̄m lōgi
 tudinē. **C**ōs̄llr ergo dicēdū est de intēsiōe z motu cuius
 est intēsiō q̄ nescio si intēsiō est infinita motus cuius ē intē
 siō est infinitus s̄m intensionem seu infinite intensus zc.

Coniat oē aut mouet̄ aut gescit qd̄ ap
 ptū natū ē: qñ aptū ē et quo et sic necesse
 oē qd̄ stat cū stat moueri. s̄. n. n̄ mouet̄ ge
 scit: s̄z n̄ p̄tigit gescē gescēs. **Tex. cō. lxxij**

¶ Sset dubitare

q̄ illd̄ qd̄ stat nō gescit cū videat eē idē stat̄ et
 ges: vt p̄z p̄ diffōnē nāe in q̄ d̄z q̄ nā est p̄m̄ z
 cā mor̄ z status zc. vbi sumit status p̄ quiete.

Respōdetur q̄ stat̄ sumit dupl̄. **C**no p̄ gete.
 Alio p̄ tēdētū i getē. p̄mo mō su
 mit in ōffōnē nature. s̄z 2° mō h̄ic est idē q̄ motus rea
 liter: sed differūt s̄m modos: vt per cōmentatores pater.

CIn quo aut̄ tēpe p̄mo qd̄ stat et stat in
 quol̄z h̄mōi necesse ē stari. **Tex. cō. lxx.**

¶ Sset argui q̄ ē dare p̄mū tpe i q̄
 aligd̄ stat: qd̄ tñ **A**ri.
 negat: qm̄ vt dic̄ i principio q̄nti hui⁹ trip̄l̄ p̄i
 git aligd̄ moueri v̄z p̄ acc̄sio: s̄z p̄tē: z s̄m seip̄z
 p̄mū: tñ d̄ mouet̄ s̄m se p̄mo qd̄ mouet̄ s̄z q̄st
 bet ei⁹ parte. ita in p̄posito id̄ stabit i aliquo tpe primo qd̄
 stabit in qualibet parte illius: z hoc satis est possibile.

Ad hoc dicit q̄ duplex ē p̄mū. s̄. adē q̄tōis ter
 miatiois. de p̄ adē q̄tōis locut̄ su
 it **A**ri. sup̄ i. s̄. hui⁹. z de tali nō loq̄t̄ hic. z de isto p̄cludit
 argumētū. de p̄mo aut̄ terminatiois loq̄t̄ h̄ **A**ri. z p̄z qd̄ dic̄.

Coniat oē qd̄ mouet̄ i tpe mouet̄: et ex
 quodā in qd̄dā mutat̄: i quo tpe mouet̄
 s̄m se. et nō quo in illi⁹ aliquo: ipossibile
 ē tūc s̄m aliq̄d̄ eē primū qd̄ mouet̄: quie
 scere. n. q̄ i ipso ē tēp⁹ eē qd̄dā et ipsuz et
 partuz vnā quāq̄z. **Textu cōmēt̄. lxxiiij**

¶ Considerādū

q̄ **A**ri. vult ipossibi
 le eē q̄ illud qd̄ mo
 uet̄ in aliq̄ tpe s̄m se siue p̄mo. s̄. adēquate sit i
 illo tpe: aut aliq̄ partes eius in eadēz dispōnē
 p̄mo: qm̄ tūc p̄st̄ se h̄ret s̄m illā dispōnē: z sic
 gesceret. q̄re simul moueret̄ z gesceret. z hoc p̄z in motu
 ad quātitatē in quo mobile est p̄tinue sub illa dispōnē aut
 s̄m se totū: aut s̄m partē. z hoc aut̄ acgrēdo: aut dependendo
 s̄m in motu alteratiois z in motu locali in quo mobile est
 continue sub alio z alio situ: in alia z in alia parte sp̄atū s̄
 sp̄atū successiue petransēat. **C**ōdē enim est dicere eē sub
 tali dispōnē p̄mo in hoc tpe s̄m se. z esse sub hac dispōnē:
 z q̄libet ei⁹ parte cōtinue z n̄. qualibz parte talis tpe. **E**t
 h̄z ita sit: tñ cōcedit **A**ri. q̄ mobile in quolibet instāū illius
 tpe est sub aliq̄ dispōnē p̄mo. ex quo nō seq̄t̄ q̄ mobile i
 tali instāū moueat̄ z gescat: q̄z mor̄ z ges nō sunt p̄pta na
 ta esse in instāū: sed solū in tpe. **H**oc aut̄ declarat̄ in motu
 alteratiois: qm̄ mobile in quolibet instāū est sub aliq̄ gra
 dytalis qualitatis q̄ acgrit̄ q̄ nūq̄z p̄sum nec aliqd̄ eius
 cū sit indiuisibilis nec aliqd̄ eius acgrit̄. **C**ōs̄llr in motu
 locali est cōtinue mobile sub aliqua superficie subito acgrit̄
 ta: z q̄ subito deperdet̄ s̄m in motu ad quātitatē est cōtinue
 sub alio z alio gradu. z in motu ad quātitatem sub alia et
 alia q̄tūtatē: aut extēsiōe q̄tūtatē. **C**ōs̄llr h̄ic aduerte.
 dū circa h̄z superficies que subito acgrunt̄: aut deperdūt̄
 q̄ mobile dū est i motu nō acgrit̄ superficie i q̄ ē: q̄z tūc p̄mo
 ē acgrita: z acgruit̄: nō gde in alio instāū. s̄z in tpe teriato ad
 istas p̄ns. s̄llr illā superficie nō deperdit̄: s̄z deperdet̄: z nō p̄us
 ea deperdet̄ q̄r erit deperita. **C**ōs̄llr acgrit̄ aliq̄ alia superficie
 z nō p̄us acquir̄ et aliq̄ alia q̄z aliqua alia erit acquir̄ta
 sed quacunq̄z data quam acquir̄t ipsam p̄us acquir̄t q̄z
 erit acquir̄ta. z tamen nec per ip̄s nec per instans p̄ius.

¶ Cōtra tñ hec dicta obijct̄. q̄z vt q̄ aliq̄d̄ mobile mo
 ueat̄ i aliq̄ tpe adēq̄te. z in q̄ sit p̄tinue sub ea
 dē dispōnē p̄mo. **E**t h̄ p̄mo ar̄. de celo q̄ p̄tinue mouet̄ z
 cōtinue ē in eodē situ h̄z se totū. **C**ōs̄llr idē arḡ de eo cu
 ius vna medietas ē alba z reliq̄ nigra: posito q̄ medietas
 alba rarefiet̄: tūc p̄z q̄ h̄ic mouet̄ ad albedinē: q̄z cōtinue
 est albr̄: z albius: z tñ p̄tinue ē sub eadē albedine. **C**ōs̄llr
 tō arḡ. de illo qd̄ rarefac̄ q̄ ip̄s mouet̄ ad q̄tūtatē. q̄z r̄
 refactio ē mor̄ ad q̄tūtatē: z tñ p̄tinue manet̄ sub eadē q̄
 tūtatē: q̄z nō aduenit noua q̄tūtas nisi adueniat noua ma
 tē cū dimēsiō sit cōeterna materie z ab ea inteparabilis.

Ad primū posse r̄deri dupl̄. p̄mo q̄ stelligit̄ d̄
 moto qd̄ p̄ motū acgrit̄ aliq̄ dispōnē
 de nouo: qd̄ nō ē v̄z de celo. 2° q̄ h̄z celū sit i eodē s̄m p̄ti
 nue s̄m subm̄: nō tñ s̄m forma: vt sup̄i s̄m oñsum. **C**ōs̄llr
 2° d̄z. q̄ id̄ qd̄ nō mouet̄ ab albedine h̄z p̄tinue sit albr̄. q̄z il
 lud ē p̄ acc̄sio rōne rarefactiois. **V**erū tñ id̄ mobile moue
 ur ad rarefactēz. s̄ ē cōtinue sub alia raritate. **C**ōs̄llr dico

tur q mouet ad extēfionē maiorē sub q nō manet p̄t aliq̄
ipe: s; p̄tue h; aīā z altā durāte motu. CAd 3^m dī q̄ ra
refactio nō ē mor^o ad q̄ntitatē: s; ad raritatē vel extēfionem
mō mobile nō manet p̄tue sub eadē raritate vel extēfio
ne p̄. i. fm se z qualibet ei^o p̄tē: cū p̄tue aliqd de ea acgraf
mām secūdi argumētū aduerte aliq̄s dicē

S; circa q nō sp̄: si alicui^o corpis vna medietas es
set adequate alba z alia adequate nigra: illd corp^o nec eēt
albū nec nigrū: s; nō albū: qm̄ vt dicūt id solū p̄ungit qm̄
vna medietas ē fm se totā vniformiter alba. sic alia est ni
gra z eē. Si aut vna medietas eēt intēse alba z alia remis
se nigra. vel eē illd corp^o adeq̄te diceref albū z nigrum.

Pro cui^o declaratiōe ē sciēdū q̄ qualitas solū p̄tā
tā sui p̄tē intēsuā subm̄ denoiat p̄ q̄ntam
p̄tē quantitatūā subī extēdit. Cū p̄tō ad imaginatiōz
q̄ esset vnū subm̄ cui^o vna medietas eēt nō qualificata: et
alia alba vt octo illud totū diceref albū vt quattuor. z ita
de alijs p̄portioabilr. Ex q̄b^o segf q̄ p̄tō q̄ esset vnū
subm̄ cui^o vna medietas eēt sūme alba z reliqua nigra vt
sex q̄ illud absolute diceref albū: qd̄ sic oñdīf. nā rōe al
bedinis exītis in p̄te alba id diceref albū vt quattuor: et
rōne albedis exītis in p̄te nigra diceref albū vt vnū: er
go rōne totū aggregati denoiat albū vt qnq; s; q̄ncunq;
aliqua qualitas denoiat aliqd̄ subm̄ vltra gradū mediuz
totū latitudī: id dī simplr tale. q̄ id dicitōz simplr albū: nō
aut dī nigrū simplr siue absolute: qz nigredo nō denoiat
illud subm̄ supra gradū mediū: s; infra cū nigredo vt sex
extēsa p̄ medietate solū denoiat nigrū vt tria: z si p̄berēf
casus: eē. subm̄ eēt nigrū simplr nūcupādū. Nētū ber tū i
illo sophismate. Dis hō q̄ ē alb^o currit. ab hac snia deuait
n̄ paz: ad quē locū hēas recursū si ei^o p̄ōnē desideras scīf
C Et sic est finis sexti libri phyf. Incipit septimus.

Omne aut quod mouet necesse est ab aliquo moueri. Textu comment. j.

Conclusio principalis h^o ca. ē q̄ oē
qd̄ mouet: mouet ab a
lio. z intelligit solū de motis p̄ se z corp̄is.
Qm̄ aut oē qd̄ mouet: ab aliquo mouetur.
C Principalis hui^o capli 2° ē q̄ in qlibet or
dine mouētū z mobilū m̄ loco est deuēire
ad p̄m̄ motū qd̄ mouet a motore extrinsecorē.

Primum aut mouēs nō sicut qd̄ cui^o cā: s; vn̄ ē p̄ncipiū mot^o ē simul cū eo qd̄ mouetur. Silr̄ aut dico: qz nihil ipsorū medium est. Textu comment. ix.

Conclusio principalr hic inēta ē q̄ in oi
motu p̄mū mouēs effectiue
et motū sūt sīl similitate mediatiōis: cuius proba
tionem vide ab Aristotele in textu.

Tractio aut ē. aut ēt cū ad ipsū: vel ad alterū velocior sit mot^o trahētis isepatus ab eo qd̄ trahit. Et nāq; ad ipz ē tractio et ad alterū: et reliq̄ tract^o idē ipē in hos reducūtur: vt inspiratio: expiratō et spu itio: et q̄cūq; corp̄m̄ emissiui: aut recepti ui sūt i speculo et radiatio. Tex. com. x.

Xponitur cōter spatefis. i. ductio spate: vel trahēdo ad se vel expellē do aliud. Cercheffis inductio instr̄i textoz: vt trahēdo ad se: vel expellēdo ad aliū d. C Alb. vō loco istoz ponit specularē q̄ cū fiat int^o suscipiēdo spēm rei specularis ē p̄ modū cuiusdā attractiōis z radiatiōem: q̄ cū fiat lumē emittēdo z p̄ modū cuiusdā extrusiōis.

Trāslatio aut antiqua sic iacet: z p̄cussio z expulsio p̄subtile z p̄subtilitate. i. segregare: h̄ aut p̄gregare. Et cōmēt. in expōe hui^o p̄ns sic dicit: qm̄ p̄cussio aliter duoz istoroz instrumētōz est segregatio: z segregatio est expulsio z cōgregatio est attractio. z videt mihi q̄ intēdat opus textoz. ris cū sua manu z suo pede zc. elige zc.

Qm̄ at q̄ alterat: alterat oia a sēsbilib^o et solū horū alteratio ē q̄cūq; fm se dūr pati ab his ex his p̄siderabi^o. T. 2. xiiij

Arleus et egredius volūt q̄ solū ad qualitates sensibiles de 3° spē qlitatis sit p̄ se alteratio. Alij aut volunt etiā q̄ ad qualitates de 2° spē qualitatū sit p̄ se alteratio: s; nō ad oēs sicut nō ad oēs qualitates de 3° spē ē p̄ se altatio: cuiusmōi sūt timor z v̄ecūdia zc. C Qz si ad aliquas qua^o de scda spē sit p̄ se alteratio arguit: qm̄ ad mollicitē: grauitatē z leuitatē ē p̄ se alteratio: vt p̄z p̄nē: qz sūt qua^o 2° p̄ntes p̄mas: z iste sūt qualitates de 2° spē: cū sūt nāles po^o vl̄ im^o: vt hf in p̄ntis. mō lz ad nāles po^o vel ipo^o q̄ ime^o p̄sequunt formā subalē nō sit p̄ se alteratio: sic sūt potētia visua: po^o auditua zc. tñ ad nāles potētiās vl̄ ipotētiās q̄ imēdiate p̄sequunt mām vel ei^o dispōem: sicut sūt durities: mollices zc. bñ pōt esse alteratio p̄ se vt dicit.

Albertus vō vult q̄ p̄mi voluerūt. s. solū ad qlitates de tertia spē q̄ ē passio z passibil^o qlitas eē verā altatōz z phyfca: qz solū i ill sūt p̄ria z media q̄ ad v̄ez motū sūt req̄sita. Cū manifest^o ē q̄ i talib^o p̄mis z p̄ntib^o ē vera alteratio. z qd̄ dcm̄ ē de tāgibilib^o: intelligēdū ē de visibilib^o: olfactibilib^o: gustabilib^o z audibilib^o. q̄uis d̄ sonis cōmēta. sub dubio relinq̄dit. q̄ vī alteratio de q̄ui i leue i ip̄sis sit nō eguoco cū istis alijs alteratiōib^o sēsbiliū qlitatuū cū nō gnent solū a qlitab^o p̄me: s; p̄nt a p̄cūtiētē z sonāte. C S; alb. declarat q̄ licz q̄ntū ad p̄m̄ soni p̄ductiū ei^o gnāto sit violēta: in ordie tñ ad subm̄ i q̄ p̄ducit qd̄ ē aer nō ē oino inālis. z segf soni gnatio p̄mas qlitates i ip̄so aere exītes qd̄ dāmō: p̄ q̄to aer i q̄ gnaf son^o p̄ ip̄o fractiōez bñ diuisibil^o: p̄ hūiduz spūale qd̄ ē in ip̄o: z cū fuerit hūis calidū cū hūido spūali puro sēt i eo opti soni. z cū erit fridū cū hūido spūali sēt obtusi. Si vō hūerit hūido corpale cito dispēbit soni et paz manifestabūt. p̄z igit hf eū q̄ ad oēs h̄ qlitates p̄ se z p̄ se sēsbiles ē v̄a altatio. Ad nāles āt potētiās vl̄ im^o potētiās q̄ sūt qualitates de scda spē dic̄ nō eē p̄ se altatōez tū qz i eis nō ē p̄ntas: sic nec i figuris: tū ēt qz v̄a altatio n̄ ē nisi qm̄ eodē subo manēte fm oia sēsbilia sua sit variatō i passib^o: s; cū nāles po^o vl̄ im^o ex eēntialib^o subī flu. ant nō erit i ip̄is variatio nisi variatis eēntialib^o subī: s; n̄ variat^o subī eēntialia nisi p̄ gnātōz z corruptōz: q̄ nō sit variatio fm nāles potētiās vl̄ ipotētiās nisi p̄ gnātōz vl̄ corruptōz: q̄uis n̄ imēdiate: s; ex p̄nt ad variatōz imēdiate factā p̄ gnātōz vl̄ corruptōz i subo: aut sibi eēntialib^o: et p̄ p̄ns ad nāles potētiās vel ipotētiās erit gnatio z nō vera alteratio. z qz h̄ ē manifest^o. iō de qualitatibus de scda spē

Et si fiet argumentū de (Aristo. mētionē nō facit mollice z duritie qd̄ ad eas ē p̄ se alteratio cū sint tāgibiles qualitates z tñ sunt nāles potētiās.

Respondet Alb^o dicēdo q̄ durities z mollices p̄nt duplr puenire. v^o ab aliena siccitate vl̄ hūiditate. Et alio^o a p̄pria. h̄ p̄ modo pueniāt tūc ad eas p̄ se ē alteratio: z variari p̄nt nō scīā variatiōe i subalib^o subī: z sic nō sūt nāles po^o vel im^o. Si aut 2° pueniāt tūc variari nō p̄nt nisi scīā variatiōe in subalib^o subī z sic nō sūt nā potētiē vel ipotētiē ad quas ē gnatio: z n̄ p̄ se alteratio: vt dcm̄ ē. z p̄ter de h̄mōi alijs intelligit.

Aliorū. n. maxie si aliq; itelligat i figuris et i formis et hūidib^o et horū remotiōib^o et acceptōib^o: vī. n. eē q̄ alteratiōis

Non est autem neque in his: sed sunt hec cum quodam altera-
rat: defata. n. aut rarefacta: aut cum fiat ca-
lida aut frigida materia: alteratio autem
non est.

Textu commenti. xv.

Sc pbatur p tres rones quo ad q lita-
tes de 4^a spe q sunt forma
aut figura no e p se alteratio. Et vult hic Bur. qz
forma z figura hnt se sicut sup^o z inferi^o: qm for-

ma sumit p forma artificialiu q est accio: sed figura sumit
tur p teriatioe qntitatis: qz figura est q terio vel terminis
claudis: z hec repit ta in naliu qz in artificialib^o. Et h dic
de mete Lometatoris. Alibi tn vult q forma sumit vt su-
pra: z q figura solu repit i naliu. C Alij dicnt qz forma
est ide qd decet aut indecet mebroz orgaizatio: vt turpi-
tudo aut pulchritudo: q vt sic sunt in 4^a spe qlitatio: vt at
snt corpis dispoes sui in pma. Sz figura e q terio vl teris
claudis: vt dcm e pri^o. C Alb. aut ponit qz forma z figura
snt ide realr: sed drnt rone: qm dr forma put suu subm in
format: figura vo pnt recipi teriatioez qntitatis fm q qn-
titas ex supficie^o aut lineis terminat. C Vult Bur. qz 2^a
ro Ari. pbas qz ad qlitates de qtra spe no est p se. mot^o est:
qz no pdicat de suis subis fm concreta vt faciunt qualita-
tes de terna specie: vn no est vey dicere q lignu est lectu-
lus: sicut veru est dicere q lignu est album.

Sed cotra qz sicut vey e dicere: z hec e vera: li-
gnu e albu: ex q ly albu supponit so-
lu p ligno albo pnotado albedine: ita e vera: lignu est le-
ctulus. qz ly lectulus postqz est pcretu sicut ly albu suppo-
nit solu p ligno conotado formam lectuli.

Respodetur qd pcretu e pcretu. f. substatiuati
tuatu supponit p aggregato ex subo z forma. Sz pcretu
no substatiuatu supponit solu p subo pnotado forma. mo
pcreta pria 4^a spe qlitatis snt substatiuata: io supponit
p aggregato ex subo z forma: quare hec e falsa: lignu e le-
ctus: qz significat q lignu e lignu z forma lectuli: qd e fal-
sum. Sed concreta quarte speciei no sunt substatiuata: q
re possunt verificari de suis subiectis: ideo zc.

**Neqz itaqz circa aie virtutes et maliti-
as. virt^o. n. qda pfectio e. Tex. co. xvij.**

Onit ari. q ad virtutes morales no e p
se alteratio. Cp qz snt pfectio-
nes: z qlibet talis e indiuisibilis: mo ad nullu ta-
le e p se alteratio. C 2°. qz acgrunt solu p alterati-
one facta i sensu: z ad altud: io ad eas no e p se alteratio.

Propter qd aliq hic notat volentes variare a bur.
Cp q duplex e pfectio. f. terminas mo-
tu: z adequata motui: vt si aliqd ducet a no gradu albe-
dini s ad gradu vt octo est pfectio terminas motu: qz solu
in fine acgrit: sed latitudo albedis a no gradu ad octo est
pfectio adequata motui: qz adequate in toto motu acgrit:
et ps eius in pte. Dicnt g q ad pma pfectioem no e per se
motus: sed bn ad scdam. C 2° notant. qz quadruplr dr ali-
quid indiuisibile. f. fm qntitate vt puctus: fm forma siue
denoiatone: vt ho g no e diuisibilis in ples hoies sz ma-
gis z min^o: vt forma no hns inieidem aut remissioem et
inductive: vt illud qd subito inducit sicut lumē aut visio.

**Volunt itaqz q cu Ari. dicit q pfectio e indiuisibilis: io ad
ea no e p se mot^o: qd intelligit de pfectioe terminante motu
et no de adequata motui: z qd loquit de diuisibili inducti-
ue: z no fm magis z min^o siue denoiatue aut quantitate
Et qz virtutes morales snt tales: io ad eas no e p se altera-
tio: na snt pfectioes terminates motu: z q subito inducit
qm virtus gnat ex frequantatis actib^o. vn cum facti fuerint
plimi act^o subito gnat aliq tota latitudo vtutis: z iteru ex
alijs actib^o alia virtus subito gnat: ex qua cu poxi resul-**

tat vna virtus intensior: z sic pnter. Si aut postea ptingat
vtute successiue gnari siue ite dū: b erit p accūs z n necrio
siue p se. qz qn seqt q ad morale vtute no e p se alteratio.

Ex hoc fundamēto h Bur. multiplr argui pot. Cp
contra hoc qd dicit q virtus moralis que e
simplr talis e diuisibilis fm magis z min^o. hoc em falsuz
v: qm qlibet talis dato ad huc q oib^o alijs modis eet idi-
uisibilis: ipsa tn hz gradus intensos z remissos: z p pns est
diuisibilis fm magis z min^o. C Itē Arist. pbat vlr q ad
nullā virtutē morālē e p se alteratio: aliter demfano nul-
la esset: g nō solū de virtute morali simplr: cui^o opposituz
seqt ex dictis ei: cū eā solū dicat indiuisibile fm magl et
minus. C Itē ex dictis Bur. seqt qz ad caliditatē sūmā
nō e p se mot^o: qz illa solū em sine mot^o z nō ante. C Nec
valet ei^o rñsio dū dicit q sufficit q aliqd pfuit eiusdē spē:
qz tūc ad formā circuli eet p se mot^o: dato q ples alij ante
fuissent: qd tn Ari. negat. C Itē ex illo fundamēto argui
posset h positioem Burlet de inductioe formaz q dualiū
pbado qz fm ipm ad caliditatē nō eet p se alteratio: quia
ipsa subito z indiuisibilr acgrit. nec an oem caliditatē ali-
qd ill^o spē acgrit: qz fm eū pns corrūpt tota frigiditas
qz inducat aliqua caliditas: g cū friditans sit dare primū
nō eē in desitioe: seqt qz caliditatis erit dare pmi sui eē i
inceputioe: z p pns tūc nihil ei^o pfuit. Et ad h aliq dicit qz
ad caliditatē sit p se motus alteratiois: nō reqrit q aliqd
ei^o pfuerit: sed sufficit q ad eā sit motus q necessario z de
per se sit de pno in pno: sicut snt friditatis z calitatis. Sed
nō sic e de vtute z vitio: qz lz mot^o ad illa aliqn sit iter pna
n tn spū: cū aliqn fiat aliqz vtuos^o g n sunt vitio^o z e^o. qz zc.

Insuper aduertēdū qz ex scda rōe Arist. qua pbat
qz ad virtutes morales nō e p se alieratō
argui ponit q ad raritatē z desitiatē: z q ad albedinem z
rubedinē zc. nō e p se alteratio: qz solū acgrunt p rāsmu-
rationē factā in alijs qualitibus vz qlitab^o pms. g zc.

Ad hoc aliq dicit qz ad virtutes z relatiōes nō est
per se alteratio: qz nō acgrunt nisi p motū
factū in alijs: sed nō sic de raritate z desitiate: qz nō acgrit
solū p calefactioem aut frige factioem: sed etiā acgrunt p
rarefactioem aut pdesatiōem q snt motus alij a pms p se
tendētes ad raritatē vel desitiatē. Silt albedo seu rubedo
nō solū acgrunt p motus factos ad qualitates pmas: sed
etiā p alios vt p albefactioem z rubefactioem. Verū tamē
motus alteratiois e p se: z p ad qlitates pmas. p se aut z nō
pno ad qualitates scūdas: de qb^o nup mētio facta ē: vt su-
peri^o dic Lōmēta. cū motus illaz vt rarefactio: pdesatio:
albefactio: rubefactio psequat calefactioem aut infrige-
factioem q sunt pncipalr ad pmas qualitates.

**Et quecūqz non equiuoca oia compa-
rabilia sunt. Textu commenti. xxiiij.**

Prima cōditio reqsita ad h q aliq
sint adiuicē proprie
cōpabilia est q illud in quo aliqua cōpanē nō cō-
ueniat comparatis equiuoce: sed vniuoce zc.

**Ant quia snt i alio primo susceptiuo:
Textu commenti xxvij.**

Secunda cōditio est q illud in q aliqua
comparantur habeant idē su-
sceptiuum primum comparatorum.

**Sic ergo nō solū oz cōpabilia
nō equuoca eē sz nō hre dñiam neqz i qd
neqz in quo. Textu commenti. xxix.**

Tertia cōditio est. illud in quo aliqua cō-
parantur oz esse eiusdē nature spe-
cifice in vtroqz comparatorū.
Circa secūda pditionē dnbuati pot d sub-

lecto pmo accntu: p cui⁹ dubitatiois solone infrascripte
 teneant nes. **C** **D**ria q. Neq; ma pma: neq; copositum
 subale e pmi subm oim formarū accidētaliū. pbat q. z p
 de ma pma: qm dicit Ari. in textu q canis z equ⁹ st cōpa-
 biles adinuicē in albedie: qz albedo hz pmi susceptiuum
 eiusdē nāe in viroq; z tale nō ē mā pma sed supficiēs: vt
 ponit ibidē. Sillr aqua z vox nō sūt cōpabilia adinuicē in
 magnitudie: qz magnitudonō hz in eis pmi susceptiuū:
 qd tñ verū nō eēt si mā pma nō eēt susceptiuū oim forma-
 rū accidētaliū. **C** **D**einde pbat q de cōposito subali. qm
 dicit Ari. qz forme eiusdē nāe hnt pma susceptiuua eiusdēz
 rōnis z spēi. cū igit in cane z eq sint albedies eiusdē nāe:
 segtur qz si illaz pma susceptiuua eēt cōposita subali qz
 canis z equ⁹ eēt eiusdē spēi. pns ē falsus: vt pz. **C** **E**t sci-
 as qz triplex ē subm. s. in hēsiois: denoiatiois z distinctiois.
Mā pma ē subm in hēsiois ppinquū vel remotū oim ac-
 cidētū nālū. **C** **D**ōpositū subale respectu pluriū accntū ē
 subm denoiatiois. Subm aut distinctiois i diuersis accn-
 tibus ē diuisū. vñ supficiēs ē subm distinctiois ipsoz colorz
 et hūidi sapoz: z ita de alijs. **C** **2** **3**. **M**ā pma respectu q-
 rūdā accntū ē subm in hēsiois ppinquū z pxim suscepti-
 uū ipsoz. respectu vō qūdā alioz: subm in hēsiois pxim
 ē ipm cōpositū: vlt forma aliq exns i eo. **C** **D**ria ps qnis
 pz de qntitate q imediate fūdat in mā pma. z 2^a pz de cali-
 tate: fritate: albedie: nigredie: sensatiois z intellectioe zc.

C **E**t ex hac declaratioe p⁹ pns hnt hui⁹ vna cū scda pdi-
 noe pmissa inferūt qdā: qz i celo ē mā eiusdē rōnis cū mā
 istoz inferiorz: qm qntitas celi z qntitas istoz inferiorz
 sūt eiusdē rōnis: vt corpeitas: supficiēs: aut lineā q sūt spēs
 spālissime: z p pns hnt susceptiuua pma eiusdē rōis: p scdā
 pdioez: sed talia nō pnt poni nisi mā pma celi z hoz infe-
 riorz pdeclaratōz p⁹ pns h⁹ hnt: qz zc. **C** **T**enētes tñ op-
 positū dicūt illas qn⁹ spē differre. Et asr ēt pōt rñderi vt
 in qōe vltia pmi h⁹ patefactū fuit. **C** **3** **2**. **M**aiore ē diuer-
 sitas formaz receptiuaz in subis qz in subis recipiēb⁹.
 pz: qm si fuerit forme eiusdē rōnis nccrio subiecta p⁹ erūt
 eiusdē rōnis: s; nō nccrio si subiecta pma sūt eiusdē rōis
 forme sūt eiusdē rōnis: qz albedo z nigredo dnt spē: z tñ
 sūt in supficiēb⁹ eiusdē spēi. **C** **E**t qb⁹ segt q licz qdlibet
 accns heat deteriatū subm p⁹ sine q nō iuenit: nō tñ qdli-
 bet tale subiectū determinat tale accns. vñ qzuis albedo
 nō possit eē nisi i supficie sit: tñ supficiēs p⁹ eē absqz albe⁹.

Intelligendū est qz hic ex trib⁹ ppetatib⁹ qz
 dicit Ari. optere vñficari vt aliq
 adinuicē ppe cōparent. Dicūt aliq qz leuitas ignis z leui-
 tas aeris sūt eiusdē spēi spālissime. Et sllr dicūt de gūitati-
 bus aq z terre: qm pprie dr qz terra ē gūioz aq: z p pns gū-
 itas ē eiusdē nāe i viroq; cōpatoz. **C** **E**t ite gūitates ille ha-
 bēt susceptiuua p⁹ ita eiusdē spēi. s. corpeitas de gūe qnti-
 tatis. qz zc. **C** **A**duertēdū vltieri⁹ qz s; fm spēm spālissimā
 solū fiat pprie cōpatio. tñ hz gen⁹ lz large cōpatio fieri p⁹.
 vñ qzuis gen⁹ sit aliq mō equocū. s. p qzto suis spēb⁹ cō-
 petit fm diuersas rōnes supias a dntijs diuidētib⁹ ipm:
 et sic fm ipm cōpatio nō fiat: tñ qz gen⁹ ēt ē vniuocuz aliq
 mō. s. p qzto cōpetit oib⁹ suis spēb⁹ fm vnā rōem cōez q ē
 suba aiata sēsiuua respectu aiā: iō merito h⁹ fm gen⁹ sic.
 ri pōt cōpatio: qre albedinē magis visibilē eē dicim⁹ qz ni-
 gredinē: z albū magis coloratū qz nigrū. **C** **E**tia hz trās-
 cēdētes i pprie fieri pōt cōpatio: p qzto i eo iuenit vniuo-
 catio. s. vt cōpetit suis h⁹ fm vnā rōem: qzuis fm p⁹ z po-
 steri⁹. vñ dicim⁹ qz suba est magis ens qz accns. **C** **D**io q
 sciēdū qz equocoz: qdā h⁹ pla q nō hnt in eo aliqua rōez
 cōem. nec vnū est alteri⁹ silitudo vt ly canis. z qdā h⁹ pla
 nō fm eādē rōem cōem: s; vnū ē alteri⁹ silitudo: vt ly hō:
 respectu hois picti. Aliud aut h⁹ pla fm eādē rōem cōem
 et distinctas spāles vt qdlibet gen⁹. **C** **A**lteri⁹ sciēdū qz vni-
 uocū large dr qd cōpetit plib⁹ fm eādē rōez sine dria po-
 ritatis z posse⁹. **M**agis pprie qd cōpetit plib⁹ hz vniuo-
 cā rōnē specificā. **C** **E**z equocū large dr qd cōpetit plib⁹

fm vnā rōez z diuersas. **D**iope qd cōpetit plib⁹ fm vnā
 rōem ineq⁹l⁹. **M**agis ppe qd cōpetit plib⁹ nō fm vnā rōez
 sed ples. **S**ec hec diffusius pmo huius habita sunt zc.

Ite z circa motū. qz **L**ōmē. dic qz linea
 recta nō pōt fieri circularis:
 hoc intelligēdū ē capiēdo lineā rectā vlt circularē
 p aggregatōe ex lineā z figura lineē: z nō p lineā
 tñ: qm accipiēdo lineā rectā z lineā cir⁹ solū p lineis q
 sūt māta in talib⁹ aggregatō: sic pz qz lineā recta p⁹ icur-
 uarū: z ex pmi fieri circularis. z eodē mō loqndo de lineā
 recta vlt circulari p⁹ demfari qz lineā recta z circularis sūt
 adinuicē eqles: qm fm geometras circū⁹ ad suā diamē-
 trū hz pportōez triplā sexqseptimā. **S**it g⁹ circū⁹. a. z dia-
 meter ei⁹ sit. b. z alia lineā recta hnt pportōez eādē ad. b.
 sic hz. a. sit. c. tūc arg⁹ sic. **Q**uēcūq; hnt eādē pportōez ali-
 cui tertio sūt equalia iter se: s; a. et. c. hnt eādē pportōem
 ad. b. qz triplā sexqseptimā: g⁹ sūt eqūa iter se: s; a. est lineā
 circularis: z. c. lineā recta. qz zc. **C** **A**rcus ē maior sua
 chorda: g⁹ ipaz excedit: s; oē qd excedit aliū ē diuis⁹ in ex-
 cessū z illud q excedit: sit g⁹ excessū. a. z illud q excedit. b. z
 chorda sit. c. z tūc segt qz. a. et. c. sūt eqūa: qm. a. b. excedit
 c. solū p. b. s; a ē lineā cir⁹ vlt curua: z. c. lineā rctā: g⁹ zc.

De alteratione aut qm velox altera al-
 teri. si ergo est ipsū sanari alterari. Est at
 hunc qdem velociter aliū tarde sanaturz
 esse: et simul quosdā. quare erit alteratio
 equaliter velox: inequali enī tpe altera-
 tum est. **T**ex. commenti. xxxij.

Considerādū qz tria regunt ad h⁹ qz
 aliq alteratōes sint eq-
 les. s. eqūitas tpe: idēitas specificā qūitātū hz qz
 ē alteratio: z qz vna qūitas nō sit alia intētio: qd
 vltimū aliq sic intelligit. s. qz p vnā alteratōz nō acgrif q-
 litas sufficiēs denoiare subm intēti⁹ qz p aliā. **C** **A**liū vō p
 illud intelligūt qz p vtrāq; alteratōez eqūū acgrif eqūis
 latitudo g⁹ dual qūitatis. vñ isti dicūt qz si vnū subm acgre-
 ret i aliq tpe latitudinē calitatis a nō gradu ad 4° i q tpe
 illō subm acgreret latitudinē calitatis ad qūtuor ad octo:
 qz ille alteratōes erūt eqles: qz latitudo a nō gradu ad q
 tuor ē equal latitudi a 4° ad octo: cū tāta p⁹ cise sit distan-
 tia gradual iter nō gradu z gradu vt 4° qzta ē iter g⁹ duz
 vt quattuor z g⁹ dū vt octo: z tñ nō sufficeret pma illaz la-
 titudinū denoiare suū subm ita intēsi⁹ sic faceret scdā: qz nō
 cotridet g⁹ dū medio ita intēsi⁹: illō at negat sūt pma viā te-
 nētes. **C** **A**d h⁹ vō qz alteratōes sint eq veloces regit eq-
 litas tpe z qūitātū fm qz sūt alteratōes: z h⁹ i ordie ad sba
 pportionabilr cōpata: vt qz si medietas vni⁹ alteref i me-
 diate tpe z qzta ps in qzta: z sic de alijs. **E**t pp h⁹ pcedunt
 aliq qz. a. et. b. alterabunt eqūi velocitate: z tñ. a. veloci⁹ al-
 terabit qz. b. vt si medietas. b. oio in eodē tpe p⁹ sllr alteref
 sicut totū. a. **C** **E**t vltieri⁹ volunt isti qz nō bñ dicit **E**nti⁹ b.
 cū posuit in tractatu de trib⁹ p⁹ dicamētis velocitatem au-
 gmetatiois attēdi penes pportionabile acqūitū zc. qm
 eadē ē rō d motu augmētatiois z d motu locali: pp qd cū se-
 cerit Ari. mētione d motu locali nihil spāliter dicit d mo-
 tu augmētatiois. **S**ed in motu locali attēdif velocitas
 absolute penes spātū p⁹ rāsitū i tāto vel i tāto tpe: g⁹ i mo-
 tu augmētatiois aut diuitiois attēdif absolute velocitas pe-
 nes qūitātē acqūitā vlt depditā i tāto vel i tāto tpe: z nō pe-
 nes pportionabile acqūitū vel depditū quare zc.

Qm aut mouens mouet sp aliqd: et in
 aliquo et vsqz ad aliqd. **T**ex. cō. xxxv.

Ite Aristotiles ponit aliqs regu-
 las circa motū at-
 tendēdas. Et pmo circa motum localem.

In equali ergo tpe equalis potētia ei in quo ē: a medietatē ipsi. b. p duplicati onē ipsi. c. mouebit: p ipsū aut. c. i medi etate ipsius. d. sic enim erit analogia.

Textu commentī. xxxv.

Rima regula. Si aliq po^a moueat aliq mobile in aliq tpe p aliq spatū: eadē po^a mouebit medietatez illi^o mobilis i eodē tpe p duplū spatū.

Regla 13 in mouētib^o hūitib^o pportioez duplā ad suas refi. stētas: qm̄ i talib^o subduplata refi stētia duplā pportio po^a ad refi stētia. z p mouēs bz intelligi totū qd̄ setz ex pte agētis: z p mobile totū qd̄ se t3 ex pte f i stētia: qd̄ dī p me diū: z alia occurrētia po^a motū i pedire aut tardare. vñ n̄ o3 qz for. hūis pportioez duplā ad ali: quē lapidē quē pūcit p alt. bz distātia in aliq tpe ei^o medietate pūciat ad duplā di stātia i eodē tpe: qz forte nō subduplā refi stētia q̄ ē ex pte mediū. **C** Si aut mouēs hūerit ad mobile pportioez maio re qz duplā: mouebit medietate min^o qz i duplo veloci^o: z p pns i eodē tpe p spatū min^o qz duplū. sic p3 de po^a mo torio vt. d. de refi stētia vt vñū. h3. n. po^a vt. d. ad refi stētia: vt vñū pportioez octuplā q̄ ē min^o qz duplā ad qdruplā: et ad refi stētia vt duo. **C** Si vō mouēs hūerit ad mobile pportioez miore qz duplā mouebit medietate plus qz i du plo veloci^o: qz a pportioe magis qz in duplo maior: et p pns i eodē tpe p spatū mai^o qz duplū sic p3 de po^a motorū vt itia z de refi stētia mobil vt duo: z de refi stētia vt vñū. p portio. n. triū ad vñū q̄ ē triplā ē maior qz duplā ad ppor tionē triū vt duo: q̄ ē sexgaltera. mō pportio velocitatū in motū^o fm̄ veriore opinionē insequit pportionē potētia rum mouentiū ad suas refi stēntias.

Et si eadē potētia idē in hoc tpe tātun dem mouet et medietatē in medietatez mouebit. Textu commēti. xxxvj.

Ecūda regula. Si aliq po^a moueat aliq mobile i aliq tpe p aliq spatū ea de potētia mouebit medietate illi^o mobil i medi etate illi^o tps p equalē spatū: glosetur vt prior: alter pateretur instantias.

Et media it^o mediū mouebit eqli p tpe egle vt ipsi. a. potētie fit et medietas q̄ ē ipsū. e. et ipsi. b. z. sit medium. silr̄ igit se h3 et scōz analogiā virt^o ad gne qre egle et ineqle ipse mouebit. Tex cō. xxxvj

Ertia regula. Si aliq po^a moueat aliq mobile i aliq tpe p aliq spatū medie tas po^a mouebit medietate mobil i eodē tpe per spatū.

Et intelligit hec regula tenēdo refi stētia mediū ex pte mobilis: z breuiter ea que faciūt ad motū ex pte motorio: z impediētia ex parte refi stēntie.

Et si. e. ipsū z mouet i ipso. d. scōz. c. n̄ necessariū ē i eqli tpe. e. duplū ipo. z mouere f3 medietatē ipsi. c. Tex. cō. xxxvj

Quarta regula. Nō si aliq potētia moueat a liq mobile i aliq tpe p aliq spatū um eadē mouebit duplū mobile i eodē tpe per medietate spatū. p3. qz potētia vt octo sufficit mouere refi stētia vt sex in hora ppedale. grā exēpli. z tñ eadē nō sufficeret mouere refi stēntiā vt. r. z. qz a pportioe mi noris inequalitatis non prouenit actio.

C Si vero. a. b. mouebit i ipo. d. q̄: ta est ipz. c. medietas ipsi. a. q̄ ē i quo ē. e. ipz. b

nō mouebit i tpe i quo ē. d. neqz i aliquo ipi. d. ipsi. c. f3 q̄ ē analogia ad totū. c. sicut ē. a. ad. e. oio. n. si ptingit non moue bit nihil. Textu com. xxxvj.

Quinta regula. Nō nisi potētia aliq moueat aliq mobile i aliq tpe p aliq spatū. medietas po^a mouebit totū mobile i eodē tpe p medietate spatū. p3 de potētia motua vt octo: et refi stētia vt sex: qz potētia motua vt quattuor: non suffi ceret mouere refi stēntiam vt sex. quare.

C Si vero duo vtrūqz: hoz at vtrumqz mouet tñ i tāto. et pposite potētie ppoit ex gñib^o eqli mouebūt lōgitudie in eqli tpe. Simile nāq: ē fm̄ analogū numerz. Tex. cō. tricesimiseptimi.

Extia regula. Si due po^a moueant duo mobi lia in aliq tpe p aliq spatū: aggregatū ex illis potētijis mouebit aggregatū ex illis mobilib^o in eodē tpe p idē spatū. **C** Hec regula h3 vez vt dicē Lōmē. si abe po^a mouētes moueat p idē tps et p idē spatū siue eqli. aliter at staret aggregatū ex illis potētijis mouētib^o aliq illarū de p se mouere p mai^o spat um aut minus in tpe eodē. z silr̄ in maiori pte: aut miiori p idē spatū. grā exēpli. dato qz potētia vt quatuor moueat refi stēntiā vt vñū p duas leucas i vna hora: z potētia vt duo moueat refi stēntiā vt vñū p vñā leucā i vna hora: tūc potē tia vt sex mouebit refi stēntiā vt duo i vna hora: p minus qz duas leucas: z p pl^o qz p vñā leucā i eadē pportioe i qua pportio triplā excedit duplā. **C** Ex q̄ vltim^o seqf qz potē tia vt sex mouebit refi stēntiā vt duo p vñā leucā i miiori tpe qz sit hora: vt p duas leucas in tpe maiori qz sit hora.

C Sic igit i alteratōe et i augmēto aliq quidem enim est augens: aliquid autēz et quod augetur. Textu cōmēti. xxxix.

Item ponit quattuor regulas circa motū alteratōis z augmētōis que hūit modificari. **C**ū cū dicē Ari. qz si aliq alterās inducit aliqūā q̄ litatē i aliq tpe: inducet duplā i duplo tpe: z qz alterās duplū i eodē tpe inducet duplā q̄ litatē: z qz in medio tpe iducet mediū q̄ litans: z qz media viri^o in eodē tpe inducet mediū q̄ litans. z silr̄ i augmēta tiōe. **C** Primum h3 intelligi in alteratōe vniiformi: ita qz agēs se hēat eqli pportioem ad passū. **C** Scōm h3 verus dūmodo illud agēs duplū p̄tinue se hēat in pportioe du pla ad passū in respectu ad pportioez pōis agētis. **C** Ter tiū t3 in pōi casu. f. qz alteratio sit vniiformis. **C** Quartum verificaf dūmō illud subduplū agēs p̄tinue se hēat in p portioe maioris ineq̄litas ad passū: q̄ pportio p̄tinue sit p se subdupla ad pportioem dupli agētis p̄us assūpti.

C Si aut alterās: aut augens tñ in tāto tpe auget aut alteret nō est necessē medi um in medio et imedio mediū. Sz nihil si ptingit angmētabit aut alterabit sicut et in contrariū. Tex. cōmēti vltimi.

Ubiūgit quintaregulā q̄ ē negatiua v3 qz nō o3 qz si aliq viri^o alteret vel augmētet aliq totū in aliq tpe: qz medietas illi^o virtutis possit alterare vel augmētare idem totū in aliq tpe: que silr̄ probaf sicut prius probata fuit fm̄ milis regula de motu locali zc.

Incipit octauus liber physicozum.

Utrum aut fact' sit aliqu' mot' cu' n' esset pri': et corrumpit' itez sic q' moueri nihil sit: aut neq; fact' sit neq; corrumpit': s; erat sp' et erit hoc imortale. et sine gete existit in his q' s'ut: vt vita q'da' natura subsisten- tibus omnibus. Textu com. j. Qd. j.

Abitat an pbs h' pbet eternitate mo- tus in coi: an pmt motus.

Ad hoc dubiu' dicebat Aut. cena. Alpha

rabi': z Auempace q' Aris. hic probat eter- nitatem motus in coi: quoz rones sunt iste

Prima qd' est q' dem'rautes Ari. pcedit ex coi'bus. q' pbat de motu in coi. p3 pna: qz vt ex pmo posterioru' ha- bet nulla scia spalis pcedit ex coi'bus: alit dem'rautes eent insufficientes. C2^a ro. qz Ari. pbatit inferi' p'imu' mo- tum ee' eternu'. q' hic no' pbat id'ealiter eet supfluous. C3^a ratto. qz inferi' Ari. pbando ppetuitatem pmi motus vti tur h' dem'rautes. z p' p'is seqtur q' hic no' dem'rat qd' ibi dem'strabit. s; ppetuitatez pmi motus: alit assumere qd' deberet pbare. C4^a ro. qm' Ari. inferi' q'rit an aliqua semp moueanf: z aliq' semp gescat qd' no' faceret si proba- ret eternitate p'imi mor' h. qm' p'istaret aliq' semp moueri s; corpora celestia. C5^a ro. Qd' Ari. semp e' pced'e a ma- gis coi' ad minus coia. q' h' pbat eternitate motus i coi. inferius aut pbatit h' de motu p. C6^a ro. Ut haberet ex pmo posterioru' dem'ratio p'icularis no' e' sufficiens nisi p'ugaf vlt: cu' ea' p'supponat: s; cu' Ari. pbatit inferi' de p'imo motu ppetuitate dem'rautez particulari: o3 q' h' p- bet de motu in coi ppetuitate. z h' erit dem'rautioe vni- uersali. aliter eni neutra dem'strationu' esset sufficiens.

Auerroys aut tenet q' Ari. hic pbat eterna- tem p'imi motus. z idem vult

dn's Alber. lz auqliter discrepet ab Auerroy: qm' Auer- roys vult p'imu' motu ee' deo coeternu' z neq; incepisse ee' neq; debere desinere ee': S; dn's Alber. no' vult p'imu' mo- tu sic esse eternu': qm' in eternitate incipit ee' z desinet esse: sed solu' sic. v3. q' nullu' fuit tps in p'eterito in quo no' fuerit p'imu' motus z nullu' erit tps i futuro in q' no' erit p'imus motus. z p' hac pte sunt rones. C1^a dia qz Ari. pbat eter- nitate illi' motus cui p se z e'ntualiter inest eternitas. alr rones eent insufficientes: s; pmo motu inest eternitas e'nt ualiti. alijs aut motib' p'icularibus p accis cu' eternitas i eis sit p' p'inu' susceptioe eoz adinuic'e ex p'nuatione p'imi mor'. q' pbat eternitate p'imi mor'. C2^a ro. No' de illo motu pbat p'bus eternitatem q' est vita his q' subsistunt p'm natura' vt dicit in textu: sed nullus motus est talis nisi p'imu'. igit zc. C3^a ro sumit ex mo' suo arguendi q' de illo motu loqur q' pcedit oem motu nouu' siue factu': s; nullus est talis nisi motus celi. q' C4^a ro sumit ex p'uatione ei': qm' ex h' arguit Ari. motu esse eternu' qd' motus p'suppo- nit mobile: z e' actus mobil' in quatu' mobile. z ex h' p3 q' no' loqur de motu in coi: s; de aliq' vno motu q' est motus celi. igit zc. z iste quoz rones sunt Com'etatoris. C5^a ro. De illo motu pbat p'bus eternitate que' no' esse eternu' ro- nes p'ua'detes adducit z soluit: s; solu' soluit rones p'ban- tes no' esse aliq' vnu' motu eternu' z no' motuz in coi per successioe motu' particulari' adinuic'e. vt p3 in roni' ei'. q' zc. C6^a ro. Si h' dem'rat ee' eternitas motus in coi si- ue motu' p'iculari' sibi adinuic'e succed'ntuz: h' esset vt p' h' dem'rat ee' postea tan q' p' signu' p'imu' motu esse eternu': z sic esset dem'raatio circularis: cu3 in secundo de gene- ratione dem'strent motus p'iculares ee' ppetuos p'm suc- cession'e eoz adinuic'e: ppter h' q' latio celi est perpetua.

Si quis igitur (igit zc. Et hec ro' e' d'ni Albu. via' secunda' defender e' vellet

ratiombus aduersis superius factis sic posset responde- re. CAd p'maz dicitur. q' scienua spalis bene pcedit ex coi'bus: p'ctis tn' p' p'pos terminos illa coia facientes spalia z sic e' hic. z h' multoties dem'stantibus accidit. CAd se- cunda' negaf p'na: qz eade' q' b'ni pot' dem'strari: z multoti- ens dem'straf p' diuersa media vt hic sit. CAd tertia' d'i: q' Ari. no' vult inferi' h'ic dem'stratis loquedo de q'ne p'n- cipalit' p'ba'da: s; alijs vult hic declar' atis tan q' p'missio p' ambu' ad q'ne p'ncipalit' p'ba'da: z h' fit frequenter. CAd q'nta' d'i: q' Ari. no' q'rit illud ibi tan q'z dubiu': s; q' aduersa- riu' arguedo de ducedo in int'itu' seu quocunq' sibi r'ndetur CAd q'nta' r'ndef. q' licz illud sepe faciat Ari. no' tn' semp vel sufficit q' idez pbet: p' media tn' vltiora z coiora. CAd sexta' d'i: q' no' sepe p'mittit dem'raatio vltis: s; veru' est q' dem'raatio p'icularis p'supponit vltim: vt si p'miss'e non fuerit p' se note efficiant certe p' resolu'e eaz ad p'missas dem'raatiois vniuersalis z tade' ad p'ma p'ncipia.

Quia tamen argumenta Auerroys z d'ni Al- berti q' p'ma p'te no' pcludit: io' su- stinedo illa via' iue opposita ad ea r'ndef. CAd p'ma dicitur q' eternitas inest p'mo motu per se: z etiá motu i coi z p' p'ius nallit mouet in coi: io' de eo fit hic dem'raatio. argumetu' aut solu' pbat q' no' loqur de aliq' motu p'icu- lari: z h' est pcededu'. CAd 2ª dicit s'it q' no' solu' p'mus mot' in coi est vita his q' subsistut p'm nain. CAd tertium dicit: q' no' solu' motus celi: s; etiá mot' in coi pcedit oem motu nouu' siue factu': imo p'us nallit mor' in coi qz mor' celi: z no' tpe. io' hic loqur Ari. de motu i coi q' simpliciter oem motu pcedit: z no' de motu p'imo. CAd 4^a d'i: q' magis arguit oppositu'. qm' Ari. no' loqur de aliquo vno mobili: sed de mobili i coi: qd' p3 in rone sua. z sic ex p- petuitate mobilis in coi pbat ppetuitatez motus in coi z no' p'mi mor'. qz tuc loqret de p'mo mobili tm'. CAd 5^a p3 q' neganda est minor: imo p'bs soluit rones p'banes motum in coi eternu' no' esse. CAd vltimu' p3 q' demon- stratio circularis est possibilis in diuersis generibus cau- sarum z in diuersis generibus demonstrationum.

Incipiem' at p'mu' et ex d'finitis a nob' in p'hisicis p'us. Dicim' at motu ee' e' dele- chia. i. actú mobilis s; q' e' mobile. necesse ergo existeres possibiles mouerisim vniqu'eq; motu. Tex. com'eti. iij.

Risto. volens pbare motuz esse eternu' duo p'sup- ponit. s; q' mor' p'supponit mobile: z qd' mor' p' supponit moues. CAbi d'ic' Com'e. com'eto. 4°. q' mobile. s; in pot'etia pcedit tpe ip'm motum in actu. Et h' pot' intelligi duplr. Uno mo' q' mobile in po- tetia sit alterius sp'ei ab eo qd' erit motu in actu sic contin- git in motu gn'atois z corrupciois subalis z in motu loca- li elementoz: vñ du' ex terra gn'af ignis. terra est mobile sursuz in pot'etia: ignis vo' in actu mouebit sursuz. Alio^o pot' intelligi q' mobile in pot'etia e' id'e numero qd' erit cu' eo in actu motu: qd' in vnoquoq; motu mobilis noui ve- rificari pot' de ipsa ma'. Et dicit vlt'ero' Com'etator aliq'li- ter d'isgredi'edo q' pot'etia q' est in igne ad motu superius actu p'ucta cu' forma ignis no' est nallis: s; viol'eta: qz alr p'ria eent in eo d'e in fil' s. mor' sursuz z talis pot'etia dum ignis actualr moueret sursuz. s; pot'etia ignis ad motu superius p'ucta cum forma alteri' ex q' ignis gn'af v'puta terre b'ni est nallis. z ex hoc credut aliq' com'e. voluisse mo- tum ignis sup'ius ee' violentu' z motu terre sup'ius ee' na- tural'e: qd' non est vez. Et aliq' d'icut q' prima pot'etia est viol'eta z non naturalis. qz est pot'etia acc'ntialis ad motu z opationem tantuz. 2^a aut d'i nallis. qz est essentialis. v3. ad forma' substantial'e ex qua seqtur motus.

Burleus aut velle v' q' qm' ignis est actu e' locu' suu' nall'e z gescit q' sic illa ges' e' sibi vno

lata: ita puatio motu fursu est sibi violata. et p pns po ad motu fursu. qz qncuq; puatio alicui rei e alicui violata et po ad illa re e sibi violata. et h e s mo de potetia oppoita ta motu q ipz pcedit. et n de illa q e sil cu eo. p3 igr q tal po ignis ad motu fursu cu e puata forme ignis e sibi violata: qm si eet sibi nalis cu potentia naltrei nuqz deserat eaz: seqref vt dic Lome. q pna sil eent in eode. ita potetia ad motuz: et mot. et sic p3 pma ps dei Lome. C2 de claraf. qm sic potetia ad motu fursu est violata igni i actu: qz mor fursu e sibi nalis. ita talis potetia est nalis terre aut alteri graui: qd di ignis in potetia: cuz ex tali possit ignis gnari. qz mor fursuz est sibi violat. Nel dicat q potetia ad motu fursu conuicta cu forma ignis est sibi violenta sed conuicta cu forma illius ex quo debet ignis generari est sibi naturalis: qm sicut ignis naturaliter generat terra: et naturaliter mouet fursuz. ita naturaliter gnatur ex aliquo qd est nalt in potetia ad motu fursu. Et lz n sit mobile fursuz nalt i potetia qd est tn mobile fursuz nalt i potetia ex q. et sic nate e igni vt illud ex q gnaf sit i potetia ad motu fursu. i. vt ex illo possit aliqd fieri qd nalt moueat fursuz sic nate est igni vt ex illo gnet. qz potetia ad motu fursuz: qd est in illo ex q ignis gnaf est sibi nalis. qre zc.

Terius

qrit. Utru pmus motus sit etern? vt i pmissa qone pre supponit. Et arguit q no: etiā suppositio sūdamētis Ari. C Et pmo sic: cuiuslibet trāsmutatiois pncipia intrinseca sūt tria. i. mā: forma: et puatio: vt ex hoc pmo hui colligit: sed motus celi est trāsmutatio. ergo zc. et sic sic. Ad motu pmi puatio e pncipiu. ergo aliqui fuit puatio motus pmi. et p pns tunc celuz nō mouebat. ergo seqtur q motus primus non est eternus. C Secūdo. differentia e inter mutationem subitā et motu successiuū. Quonia omnia subita mutatio e de cōtrario in cōtrariū: sed ois motus successiuus est de cōtrario in cōtrariū: vt patuit in quinto hui. cum g primus motus sit successiuus erit de cōtrario in cōtrarium. qz terminus clausus: et ex cōsequenti finitus: et non eternus. C Tertio ips e numerus cuiuslibet motus: vt habituz est quarto hui. g est numerus pmi motus. et p pns pmo motus est numeralis. qre finit? et nō eternus: cu infinitū fm q i finitū sit ignotū. C Quarto fm Ari. qnto huius. cuiuslibet motu opponitur ges: siue fuerit nalis. siue violatus: et nō solū ges. imo etiā mot. C An motu pmi mobil ab oriēte i occidentes opponit motus aliaz spheraz ab occidentē i orientes: s3 si vni oppositoz e in reruz nā: reliquū est vel fuit vel erit in reru nā: et p pns erat vel erit ges pmi mobilis. vel g nō eternalit mouebit vel mouebat: et p pns pmo motus nō e etern?. C Et qz tps segur eentialit motu pmoz et si pms mot? e etern?: tps e infinitū. Arguit q nō e dan dū tps infinituz: ex pnti pmi motu nō eē eternū. Et p sic. 4. pby. tps e numerus mot? fm puz et posterū. cu g qd lz tps sit eiusdē spēi spālissime cu alio: seqf q illa diffō cōpe nit cuiuslibet tpi. qz qcgd eentiale competit alicui idiuuiduo alicui spēi cōpetit eentialit cuiuslibet idiuuiduo eiusdem spēi: et p pns segur q totū tps e numerus et mēsurā. qz cōgnoscit. g finit. qz infinitū fm q infinituz e ignotū zc. C 2o apud Ari. 4. hui? sic se h3 puēt? ad lineā: ita istās ad tps s3 in lineā e repire puētū terminātē et nō copulatē: vt in linea recta. g z i tpe e repire istās qd terminat et nō copulat et p pns segf q in toto tpe ptingit repire istās an qd nō fuit tps: vt post qd nō erit tps: qz totū tps e finitū. Nec valet si dicat q Ari. logf de linea circulari in q nō e inuenire puētū terminātē et nō copulatē. qz si teneret illa silitudo. tūc argueret sic. Sic se h3 puēt? ad lineā circularē: ita in istās ad tps: s3 i linea circulari idē puēt? e p m? z finis eiusdem linee. g i tpe idē istās e p m? z finis eiusdē tps: qd tū e fm. C 3o fm Ari. 6. hui. magnitudo mor? et tps seiuicē cōse. quūf q ad finitātē et infinitātē: s3 nulla magnitudo e infinita. g neqz tps. Et qz qntū ad eē eternū: vel nō idē e iudiciū de

p: et de mudo. arguit q mudo nō e etern?. et p pns nec pmi mus mot?. Et p sic. sic e de minorū mudo: ita de maior: s3 aliqū icipit eē minor mudo. v3. hō. g z maior. pbat mior: qz si eternalit fuit hō: cu qlbet hō hēat aiaz diffictaz ab aia alteri. seqf q infiniti hoies pcesserūt: qru aie nunc sūt. et sic seqref q eēt actu multitudo entū separatoz abin. uicē. g infinita: qd e ipossibile. Nec valet si dicat q vnus e intell? oīuz hoīuz: qz aia hūana e forma subalis dās eē cōposito. ergo plurificat. p3 pna: et aīs pbat. qz est actus corporis physici organici zc. qd p3. qz est pmi principū vegetandi sentiendi fm locum mouendi vel intelligēdi. ergo est actus corporis zc. p3 pntia. quia hic demonstrat diffinitio materialis per formalem. C Item apud Arist. secūdo physicoz. mouentia non mota quo ad quid nō sūt physice considerationis: sed si vnic? eēt intellectu? quo ad qd eēt h3: g quo ad qd non eēt physice pconsiderationis. cōtra Ari. scdo de aia ponentē ei? diffinitionē. C Secundo quādōcūq; sunt plura idiuuidua sub vna specie speciali sima illa sunt cōruptibilia: qz nō multiplicant in eternis cu p vni possit spēs pseruari. s3 oia corpora celestia sunt eiusdē spēi specialissime. g sūt cōruptibilia: et p pns etiāz gnabilia. g mud? nō e etern? cu sint pres ei? pncipaliores. Qz aut sint eiusdē spēi specialissime arguit. qz eorū mor? sunt eiusdē spēi spālissime cu sint ad terminos eiusdē spēi spālissime. et p vnam eiusdē rationis. quare zc.

In oppositū

sūt plūne rōnes Ari. z Lome. ad qstenēdo fidē et veritatē de mun di creatioe: vt etiā voluit Ari. de nā de opz: vt h refert dñs Albr: nō e difficile rñdere. C Ad p mā igit rōnē Ari. admittat suppones q mor? p supponit mobile et mouens: et cu dī: q aut mobile: aut moues sūt scā: aut eterna. Rñdet q mouēs e eternū. f. de. s3 motū. v3. celū e creatū seu pdu ctū. nō aut gnātū: qz gnatio e termin? mot? vñ mot? puēt. tus terminās motū dī gnatio: s3 subit? puēt? nō terminās motū dī creatio siue factio: aut pductio. Nā gnatio e inferi? ad mutationē: et mutatio ad pductionē. qre p3 q nō se quit q an p mū motū fuit mor?: s3 solū factio subita q nō e termin? mor?: et quē nihil pcessit nisi de?. C Ad aliud de relatioe p3 q nō ois relatio seqf mutationē q e termin? motus: s3 seqf illā: aut pductionē vel creationē q nō terminat motū: nec e mot?. C Auerrōis tū dicēt fm sūdamēta sua q ois relatio pseqf necessario mutationē scāz i altero cor relatiuo: aut i viroq; aut i alio extrinseco. C Alij at dicūt q nō o3 addē vltimā pncipalē: p q notat q aliq relatio h3 vñū correlariūz tū vt idētitas: et aliq duo vt pinitas q respicit p mē et filiu: et respectu alteri? filij e alia pinitas. ali qua h3 tria: vt appciatio q respicit appreciantē: appreciatum: et preciaz: et visibilitas q respicit videntē visionem et visum. Dicunt ergo q si relatio habuit vnum relatiuum tū: manifestum e q necessario pcedit in eo mutatio. qz nō potest fieri aliquid idē sibi nisi de nouo generetur. Si militer si habuerit duo correlatiua necessario alterū mutabitur: et cōsimiliter si habuerit tria.

Et ad rōnes

scās circa hāc dubitationē. C Ad p mā de appciatioe rñdet q lz appciatio adueniat alicui sine mutatioe scā i p cō ant appciato: nō tū aduenit sine mutatioe scā i appciatē qd e 3 m cor relatiū. C Ad scdm rñdet silr q lz visibilitas adueniat sine mutatioe scā i re vīsa aut i vīdē: nō tū aduēt sine mutatioe scā i vidēte q necessario imutat ab obiecto si i eo v3 fieri vīsa. Nec seqf q ad idētitatē sit p se mot?: qz nō possit aduenire alicui sine mutatioe ipsi?: qz sufficit q ei? oppositū. f. diuersitas possit ei sic aduenire: vñ ad filiatio nō e p se mor?: et tū nō pōt aduenire alicui sine ei? mutatioe. sufficit autē q ei? oppositū. f. pinitas aduenire pos sit. C Ad scdaz pcedit q totū tps p bñt nō eē qz eē: nō tū loquēdo de pōri tps. s3 eternitat: ex q nō seqf q an p mū tps fuerit tps: s3 soluz eternitas. C Auctoritas autē illoz antiquoz nō acceptat. C Ad aliud dī: q tps nō assimilaf

linee circulari: vt forte Ar. opinabaf: fz linee recte e^o e ft dare pucta copulata z terminantia: z pucta terminata ita vt p^mū z vltimū. z ita i toto tpe e dare p^mū in hanc z vltimū. C Si atq̄eret p^o p^o q̄. a. fuerit p^mū itas eſſe mūdi q̄ e cā q̄ deus voluit pducere mūdūz in. a. iſtāti z nō aū nec poſt cū tñ potuerit. Dicit q̄ hui^o nō pōt cā aſſi gnari: qz ſic p^me cāe eēt cā: q̄ e ipole. Sic ſi q̄ q̄eret q̄ r^o q̄z eē vlt nē zc. huius nō pōt aſſignari cā: qz e p^mū p^mū

Et per idem p^o rñſio ad arg^o pbātia motū nū. quam deficere debere. C Ad pri muz igit rñdetur q̄ tā moto: q̄z mobile remanebūt poſt ceſſationē mot^o. z dī q̄ mobile nō deſinet moueri qz ac gret nouā diſpōnez ipedientē ipſam a motu. fz qz mouet ab agēte libero qd nollet ipm apli^o mouere: nec hō pōt cā vltiorē aſſignari. C Et p^o p^o ad aliud. C Aduerte q̄ Ari. dicit in rōne q̄ motus mobilis corruptibil^o p^o de ſicut q̄z mobile. fz hoc nō videt vez: z maxie i ſuo exemplo qm nō p^o ſiſcit pbuſtio q̄z pbuſtibile: dato q̄ ex pbuſti bili genereſ igit: imo ſimul deſinūt vt p^o: q̄ et in mul tis alijs poſſet declarari. Ad hoc dicit Egidi^o q̄ lz mot^o z mobile iterdū ſimul deſiciāt: non tñ hoc ē necariū: ſed ſtat p^o deficere motum: quo poſito rō Ariſt. pceditua q̄ p^m eū Ari. nō vult aliud niſi q̄ p^o tigit motū p^o ipm de ficere q̄z ipm mobile. Burle^o aut dicit q̄ Ariſt. loquitur de motu locali puro q̄ necio p^o deficit q̄z mobile.

Sed contra p^o rñſio nē arguit q̄ ea data: tūc demñſatio Ari. pcederet ex p^o tigitibus: z cū itēdat pbare neciūm eē motū nūquā deficere ſic cōcluderet neciūm ex p^o tigitē: qd eſt manifeſte inconueniēs. C Lōra ſcdaz rñſionez iſtat: qz vt p^o in lra Ariſt. ipſe nō loq̄ ſoluſ de motu locali: fz de motu indifferēter dicit eni q̄ ſi p^o motus incepiſſet eē aut mouēs z mo bile fuiſſet facta: aut fuiſſet eterna. Si facta: tūc aū p^mū motū fuiſſet mutatio q̄ ē termin^o motus. z p^o p^o aū p^mū motū fuiſſet mot^o: z certū eſt q̄ mutatio qua aliq̄ gnatur nō eſt termin^o mot^o locali: fz mot^o alteratiōis. z ſilr arguit pbādo er^o eternitatem a pte poſt. Propter hoc dicit ali^o Ari. voluiſſe motū vltier prius deficē q̄z mobile ſi vtrūq̄ deficere debeat. vnde lz non opo^o neat q̄ prius deficiat motus q̄z hoc mobile vel illud qd mouet illo motu. tñ ne ceſſario p^o deficit mot^o q̄z aliud mobile vel aliud qd ex eo gnābil. z hoc declarat ex itētiōe Ari. p^o hui^o dicitis cuiuſlz trāſmutatiōis pncipia i triſeca eē tria: vz. mām for maz z puatiōem. cū igit ois tranſmutatio aut fiat a forma in puatiōez: aut e^o. q̄z eſt aut acq̄ſitiua aut depditiua. Si acq̄ſitiua tūc erit ad formaz nāe pmanētus q̄ mouebit poſt motū z nō ſine ſubiecto. z p^o p^o poſt motū erit ppo ſituz ex mā z forma. qd eſt mobile. Si depditiua: tunc erit ad puatiōem q̄ erit poſt motuz z nō niſi in ſubiecto: q̄ poſt motū erit ſubiectū puatū z cū puatio ſit negatio forme in ſubo apto nato: ſeq̄ q̄ illud ſubm erit mobile ad formaz qua puatum eſt. z ſic poſt motū erit mobile.

Deinde reſpōdetur ad rōnes Lōmen. poſitas cōmē. 15. q̄ pncipalit videt eē qnqz. C Ad p^mā cū dicit q̄ a volūtate antiq̄ nō pōt pducere nouus effect^o ſine nouo motu: z p^o p^o aū p^mū motū pductū ſm aduerſariū fuiſſet motus: negatur aū. z cū dī: q̄ ſi volūtas antiq̄ agit cū p^o nō agebat g^o erit aliq̄ pportio inter ipaz z effectū. fz cū ois pportio: ſi ue relato pſupponat mutatiōē q̄ nō erit ſine motu: g^o aū p^mū motū zc. C Hic dicit aliq̄ negādo pñtia primā de agēte qd p^o ſuit nō in tpe. C Ali^o aut pñtia pcedit z pñs: et vltier^o dicit q̄ nō ois relato pſupponit mutatiōem in altero cor^o relatiuozū: fz mutatiōē vel factiōē ſue pdu ctiōē q̄ nō eſt termin^o motus: z ſic nō ſeq̄ q̄ aū p^mūz motū fuerit mot^o. C Ad ſecūdā cū dī. q̄ ſi agens p volun tatē aliq̄n egit motū de nouo cū p^o nō agebat. g^o tunc ap prebēdebat diuerſa tpa in quoz vno agebat: z i reliq̄ nō agebat. z p^o p^o aū p^mū motuz fuiſſet tps in quo non age

bat. fz tps nō eſt ſine motu. g^o zc. C Hic dicit Burle^o negā do pñtia. qm aū creationē mūdi non fuit tēpus niſi apud imaginatiōē: ſed poſſum^o pcedere pñtia z pñs. de^o eni aū creationē mūdi apphēdebat oia poſſibilita z creabilita ſed tps erat poſſibile. g^o tūc apphēdebat tps: non qdē tps qd erat tūc: ſed qd poterat eſſe: z erat futurū in quo niſi agebat cūz niſi tūc ageret: nec tūc erat tps: z tunc negat alia pñia cū inferi^o q̄ aū p^mū motū fuit tps in quo nō age bat. qm dī: q̄ apphēdebat tps in q̄ nō agebat: nō quidem qd tūc erat: qz poterat eē. C Ad tertiā negat ſimilitudo ſ. q̄ ſic ſe habeat volūtas antiq̄ ad actionē nouā ſic volū tas noua ad actionē antiq̄. qm volūtas noua non pōt eſſe cā actiōis antiq̄: fz volūtas antiq̄ bñ pōt eē cauſa actiōis noue. C Ad q̄rtā cū dī: q̄ a volūtate antiq̄ niſi nō tū pducit ſine actiōē q̄ non eſt ſine motu zc. quia ſi niſi aliud acq̄reret q̄z ipſa volūtas cū volūtas ſit eterna volū tum eēt eternū: qz poſtus cauſis ſufficientibus zc. C Hic rñdeo negādo p^mū aū. z cū dī: q̄ illo dato q̄ volūtas ſit eterna: volūtū eſſet eternū: qm volūtas libera vt deus pōt oppoſita nec agit alterū eozuz niſi ſeipm determinat ad illud agēdū. vñ volūtas deī q̄z niſi ſit eterna: nō tñ pdu cit mūdū q̄ cito potuit pducere: nec etiā voluit. fz ab eter no determinauit ſe ad creādū ipm in p^mo iſtāti in quo ipm creauit: nec voluit cū: nec poſter^o. Et ſi hui^o q̄rere tur cauſa nō eſt aſſignāda. qz vt ſupra dicebat p^mā cauſa nō hōz cām: alr nō eēt p^mā. z pcederet in infinito. C Ad vltimā cū dī. ſi volūtas antiq̄ pducit aliq̄d nouū qd p^o nō pducebat. g^o defictebat aliq̄d ſibi: qd nunc ſibi non deficit puta tps: fz illud nō acq̄ſiuit ſine motu. g^o C Reſpondetur negādo p^mā pñtia. qm niſi ſibi defictebat: nec agebat tpe: aut aliquo alio ad pducendū mundū. q̄re aut nūc p duxerit qm pducit z nō aū. dicitū eſt q̄ hoc fuit ex determi natione ſua. nec hui^o pōt cauſa alia aſſignari.

Abitatur vltierius. An deus potue rit mūdū ab eterno pdu cere ſic tenuit btūs Tho. C Arguit p^mo q̄ nō qz aut pduxit ipm ſubito: aut ſucceſſiue. Si ſubito: aut g^o in aliq̄ iſtāti. z p^o pñs aū illud in ſtās nō fuit: q̄re ab eterno nō fuit. ſi ſucceſſiue. g^o mndus poſtq̄z fuit ab eterno ſil^o fuit cū ſua pductione ſucceſſiua: z ſic eē de gñe ſucceſſiuoz: qd ſlin ē. C^o aut neceſſario ipm pduxerit: aut nō. nō p^o p^o qd nō neceſſitat ab ex^o. Si p^o tū gēter ipm pduxerit tūc potuiſſet ipm nō pducere. aut g^o aū q̄ pduxerit: aut qm pduxit: aut poſt. nō p^mū: qz tūc nō fuiſſet ab eterno: nō ſecūdū: qz oē qd eſt: dū eſt: ipm neceſ ſe eſt eē: nec tertiū: qz poſtq̄z fuit pduct^o nece ē ipm fuiſſe pductū: qz verū eſt de p^o terto zc. C Lōrmaſ p^mo: quia p^m ſimiliter potuiſſet pduxerit ſocrate ab eterno: cū cōſer ualſe q̄ generalſet alios: q̄ etiā conſeruallſet: z illi alios. z ſic in infinito vſqz ad hoiem pſentem: z tūc ſeq̄ret q̄ in ter extrema finita. puta ſocrate z hoiem pñtem fuiſſent media iſinita. vz. iſniti hoiēs i tēmedy gnāt: quod videt ipole. C Lōrmaſ 2°. qz pduxerit deus ab eterno ſocra tem quez nāe ſue dimiſerit. z tūc ſeq̄ cūz ſocrates fuerit i aliq̄ iſtāti: z ab illo in eternū fuerit iſniti diſtāta: q̄ vi xit iſniti tpe: qd eſt ipole de aliq̄ gnābili z corruptibili ſue nāe dimiſſo. C 3° pncipalit ar. qm cūqz aliq̄ nō pñt ſil alicui iēe hōz duratiōez: pñt ſibi iēe: vñ pcedit reliquū p^m duratiōez: ſz non eē z eſſe ſūt hōz reſpū mūdi. g^o et nō eē pceſſit ſuū eſſe q̄re ſeq̄ q̄ nō fuit ab eterno. C 4°. da to q̄ deus pduxerit mūdū ab eterno: ſeq̄retur q̄ iſniti dies fuiſſet: z q̄ eſſet multitudo ataz actu iſniti: z q̄ eſſet poſe eſſe actu iſniti: vt poſito q̄ deus q̄libz die cre aſſet vnū lapidem pedale: tū ipm conſeruallſet.

Ad hanc qōnem rādēt hōrē de gādauo q̄ de^o non potuit aliq̄d ab eterno pducere ppter argumēta nunc facta. verūnta men. qz argumēta illa nō pūncūt p^o ſanctū Tho^o ideo rñ detur ad ea defendēdo ſuam poſitionem.

Ad primam dicitur deo quod produxit mundum ab eterno: quod produxit eum subito: non tamen in aliquo instanti temporis: sed in instanti eternitatis que duratio dei immutabilis. et tota simul. et tunc non sequitur quod si prius non fuit quod non fuerit ab eterno: sic non sequitur per produxit filium: et spiravit spiritum sanctum in instanti eternitatis: et non ante. sed non ab eterno fuerunt. **Ad secundam** dicitur quod deo potuisset mundum non producere quam ipse produxit. videlicet in instanti eternitatis. quod tunc ipse contingenter produxisset. et auctoritas allegata non est ad propositum si bene consideret. **Ad tertiam** dicitur quod deo potuisset firmare deum quod illa extrema in se esse finita. quod tamen iterum illa fuisset infinita distantia. id quod adducit per icoueniendum non icoueniret. et illud verificaf dicitur in instanti: et de punctis in linea quatuor ibi non fit nisi finita distantia. **Ad quartam** dicitur quod deo potuisset firmare deum quod deo admisso casu dicitur quod socrates non vixit tempore infinito: nec est dicitur istas res in quibus fuit aut desinit esse: sed bene istas eternitatis. Et sic hec ratio satisfaciatur ubi solus socrates ab eterno fuerit productus: ubi tamen simul cum eo ab eterno fuisset mundus productus: et tempus productum: adhuc arum habet ambiguitatem: quod tunc non fuisset prius socrates. quod ipse: et tunc potuisset deo ab eterno mundum produxit: et quod ipse annihilauerit quod quanto potuerit: et tunc queritur an deo annihilauerit mundum in instanti eternitatis: aut ante: aut post. Non in instanti eternitatis: quod tunc simul produxisset: et annihilasset ipsius: quod est impossibile: nec ante: ut per. nec etiam post. quod quantum in instanti dato post: si ante illud non potuisset mundum deus annihilare: tunc deus non fuisset omnipotens: quod omnino est impossibile. Et tunc ad hoc respondeo non admittendo casum: et super bene consideranda. **Ad tertium** argumentum principale respondetur quod illud assumptum est verum loquendo naturaliter de duratione temporalis: non autem supernaturaliter de duratione eternitatis. **Ad quartum** patet quod totum posset concedi quod quis contra ultimam negat et contra similiter casus adducit ad illius probationem etc.

Quinto autem magis huiusmodi in aiatibus esse manifestum est. Neque enim in nobis cum sit motus aliquis sed quiescentes tamen mouentur aliquando: et fit in nobis ex nobis ipsis motus aliquis et si nihil extrinsecum moueat. Hoc enim in aiatibus non videmus similiter: sed semper mouet ipsa aliquid exteriorum alterum. *Tex. commen. xvij.*

Considerandum hic: quod sicut de maiori mundo est deuenire ad motum immobilem: sic de minori. videlicet de aiali perfecto. Tamen sic in maiori mundo est reperire aliquid quod mouetur et non mouet ut terra: et aliquid quod mouetur et mouet: ut aialem elementa mixta: et celum. et aliquid quod mouetur et non mouetur: ut corpus. et aliquid quod mouetur et mouetur: ut aialem seu appetitum. et aliquid quod mouetur et non mouetur. ut appetibile quod dicitur intrinsecum homini: non quod sit in homine essentialiter: sed per quantum reuertitur in fantasmate aut specie intelligibili existente in homine. id hominem dicitur moueri ex se ab extrinsecum motu locali: et idem intelligatur de quolibet alio aiali perfecto. Corpore autem inaiatum: ut Ari. dicitur semper mouetur ab aliquid exteriorum. **Arguitur** tamen quod illud non sit verum. quoniam in motu naturali ignis sursum: motor est intrinsecus. videlicet forma. que etc.

Pro isto aduerte per Ari. per hoc nihil aliud vult nisi quod inaiatum non mouetur ex se. quod non mouetur postquam quod concurrat motor extrinsecus saltem inchoatiue: quod non contingit de aiali perfecto. et sic declaratur. quoniam inaiatum dum mouetur localiter: aut mouetur a motore extrinsecum: aut non. Si primum habet intentum. Si secundum: aut mouetur ad locum in quo prius fuit: aut non. Si primum ergo oportuit ipsum prius moueri ab illo loco: cuius naturaliter mouetur ad illum: quod ab intrinsecum: et hoc non potest esse nisi in agente extrinsecum. quod quod concurrat est agens extrinsecum. Si secundum non fuit impedimentum: sequitur quod est genitum de nouo extra illum locum

et non nisi ab agente extrinsecum. que etc. **Si autem** fuit impedimentum et remotum est impedimentum concurrebat remouens impedimentum prohibens. et per prius extrinsecum motor: que sequitur quod in motu locali semper concurrebat motor extrinsecum saltem inchoatiue. scilicet generans ipsum: aut remouens prohibens. ad non dicitur moueri ex se: quando tamen suum motum naturaliter dicitur moueri per se: quod ab extrinsecum. Sed aiali perfectum non solus per se: sed etiam ex se dicitur moueri: quod potest motum inchoare non concurrere motore extrinsecum. Sed de huius latum in questione.

Principium autem considerationis etc. **Dicitur** quod dicitur in hoc casu. et declaratur in precedentiibus. que etc. **Et maxime autem** dubitabitur reliquum dicitur reultie diuisionis. **Corum. n. quod** mouetur ab alio: alia quod extrinsecum posuimus moueri: alia autem relinquuntur contraponi quod natura. **Neque autem** sunt quod dubitationem afferunt ut a quo mouetur ut leuiet grauium: *Tex. com. xxvij.*

Primum grauium et leuia mouentur ad sua loca propria: **Arguitur** quod non. **Primo** illud non mouetur se quod mouetur a motore extrinsecum. grauium et leuia sunt huiusmodi. igitur per prius cum maioribus. Et minor arguitur dupliciter. **Primo** quod graue et leue dum mouetur ad suum locum proprium naturaliter attrahit ab eo per virtutem eius conservatiuam. quod quod fortior est prope tale locum quam indistantia maioribus: idem motus naturalis velocitatis in fine. potest autem locum esse extrinsecum et quod ad ipsum mouetur. **Secundo**: quod graue et leue mouentur a medio sibi extrinsecum ut colligi potest a commentatore in isto. 8. dicitur. **Quoniam** est enim quoniam nisi medium esset nunquam lapis neque aliquid simplicium corporum moueret neque naturaliter neque secundum violentiam. **Terio** solum illa corpora mouentur a se ideo ex se quod habent vitam. huiusmodi vita le est ut dicitur Ari. in ista. sed grauium et leuia inaiata non habent vitam siue simplicia fuerint siue mixta ut per. igitur. **Quarto** oem mobile ex se potest seipsum mouere ad oem dicitur potest: et ex se quiescere ante terminum motus. cum iste sint preterites et quod mouetur ex se. sed graue: aut leue inaiatum non est huiusmodi ut per. igitur. **Quinto**. in omni motu mobile resistit motori: aliter in eo non esset successio. sed graue: aut leue inaiatum non resistit sibi in suo motu naturali. cum tunc mouetur ad motum in quem naturaliter inclinatur. sed graue: aut leue inaiatum non mouetur per se. **Sexto**. si graue: aut leue moueret seipsum: tunc idem respectu eiusdem esset simul mouens et motum in actu et in potentia. prius est falsum. et contra commentatore in hoc. 8. comen. 3. dicitur quod in omni motu motorum esse distinctum a moto. Dicit enim sic. **Motor** enim dicitur esse distinctus a moto: aut secundum diffinitionem et esse in se. sicut illa quod mouetur ab extrinsecum: aut secundum diffinitionem tamen sicut est dispositio in huiusmodi aias. Anima enim que est motor in eis distinguitur a corpore quod est motum secundum diffinitionem: sed non distinguitur secundum esse. quod impossibile est aiam esse sine corpore nisi equo: et quod corpora simplicia sunt unum secundum diffinitionem: et nullum eorum potest diuidi in motum et motum: necesse est ut non sint mota ex se: nisi esset possibile: ut motor esset ipsum motum. Et idem vult Ari. in primo septimi huius. ubi demonstrat quod oem quod mouetur: mouetur ab alio. **Sexto** arguitur auctoritate Ari. in huius capitulo in quod hanc questionem practans in fine concludit sic dicens. Quod quid igitur nihil horum ipsum mouetur seipsum manifestum est: sed motus habet principium non mouendi: neque faciem dicitur patiendi.

In oppositum per pre affirmatiua arguitur sic de quod mouetur a primo sibi intrinsecum mouetur a se. sed grauium et leuia sunt huiusmodi dum mouentur ad sua loca propria. sed mouentur a se. per prius cum maioribus: et minor per hanc. quoniam grauium et leuia mouentur ad sua loca propria a suis formis subalibus. cum grauitatibus aut leuitatibus ipsorum. hec autem sunt illis intrinsecum. Et affirmatur. quod lapis descendens deorsum aut mouetur a generatore: aut a remouente prohibens: aut a

loco: aut a medio: aut a se p sufficere ditione. Nō a generāte: nec a remouete: phibens: qz stat talia esse corrupta aut multū distantia: z in omni motu pximū mouēs: z motū fuit simul. vt ostēdit. 7. huius. Nec a loco: qz mirabilis esset potētia loci: si loc⁹ p pta terre attraheret glebā tangēte cōcauū celi: h̄ etiā sermo ē de motore pxio effectiue concurrēte ad motū: qui vt statī dicebat s̄ ē cū motor: loc⁹ autem nō ē s̄ cū eo qd ad ipm mouet: nec mouet vt efficiēs: sed solū vt finis. vt oñsū est in. 4. de celo. nec ē a medio. qz medium mouet a lapide descēdente: qz mor⁹ mediū ē poste rior: s̄m naturā qz lapis mor⁹. z p pta nō ē ei⁹ cā: s̄z magis econtra. Relinquit ḡ qz lapis descēdēs mouet a se: z p pncipiū sibi intrinse cū vt supius arguebat. licet ad h̄ conserat mediū: vt posteri⁹ oñdes: z hec vīsa ē snia Arist. in. 4. de celo vbi assignās differentia iter grauiā z leuiā. z que dā alia mobilia: sicut sūt sanabile z augmentabile: dicit qz grauiā z leuiā h̄nt inseipis pncipia suaz transmutationū: h̄ aut. s. sanabile z augmentabile habent ab extra. C̄dem asserit cōmē. 2. h̄ cōmē. p. dū dicit. Sed hoc nomē pncipiūm vītat etiā hic euoce p materia z forma: z h̄ ē ita. qm nō inuenit corpus simplex qd alteret ex se: aut qd gnetur ex se: sicut inuenit corpus simplex qd trāfferet i loco ex se. z cōmē. 3. dū dicit. Et pōt ē rō cinari sup h̄ ex h̄ qz dicit Ar. i. 3. celi z mūdi. qm elemēta h̄nt grauitatē z leuitatē. z h̄ nō est sicut existimauit. s. dicit. pta que cōmētato: arguit. qm nō dubitāt⁹ qz ista mouētur ex se: nō ex motore extrinseco. s. quattuor elemēta: z oia corpa mota ex se vtrū motor i eis sit ali⁹ a moto. p̄scrutat⁹ ē in illo loco. Et i isto. 8. cōmē. 28. vbi sic dicit. Dixit⁹ enī. s. corpib⁹ simplicib⁹ nō apparet alienitas motoris a moto sicut apparet in habētibus animas: immo in eis non est alienitas omnino: z sunt sicut dicit. s. Ari. graue z leue ista ei iuentiūtur moueri ad sua loca naturalia ex se: z ad loca opposita suis locis nālib⁹ ex alijs. ḡra exēpl: qz lapis ad inferi⁹ mouet nāliter per se: z ad supius p violentiā: z ecōtra ignis zc. Et. 4. de celo cōmē. 21. dū dicit. qz motor z motū in lapide: z in igne: et in alijs simplicib⁹ nō distinguūtur sic in aialib⁹: s̄z motor et motū sūt idē i subiecto: s̄z differūt s̄m modū z cōmē. 23. dum dicit. ista aut mota in loco. s. grauiā z leuiā differūt a motis p se. s. aialibus: qz motor in istis nō differūt a moto: nisi in mō. z sit idē i subiecto. z iō putat qz motor z motum in eis sūt idē: qz mouet se. in ill' at motor differūt a moto esse z diffinitione.

Ad hanc qōnē dixerunt qdā qz grauiā z leuiā mouent ad sua loca nālia tanqz attracta ab eis: sicut ferrū attrahit a magnete: z qz hec vīus attractiua fortior ē ppe locū nālem qz in maiori distātia: iō dixerunt motū nālem velocitōrē fieri in fine qz in pncipio alijs pibus existētibus. Nec positio desicit mltipl. C̄prio i h̄ qz dicit motus fieri ad magnetē seu grauiā z leuiā ad sua loca nālia eē motū attractiōis. hoc enī ē falsū: qz motus attractionis ē motus violētus. vt asserit Ari. 7. h̄ hic aut est nālis: etiā attrahēs s̄l mouet cū attracto: qualr n̄ ē de magnete z ferro: z de loco nāli: z de moto corpe ad ipm. Et illud exp̄se asserit cōmē. 7. h̄ cōmē. 10. sic dicēs. Attractio at in qua attrahēs ē gescēs: attractū vō motū nō est attractio in rei vītate: s̄z attractū mouet ex se ad attrahēs: vt p̄ficiat se. vt lapis mouet ad inferi⁹: z ignis supius: z s̄l oz hoc itelligere de motu fieri ad magnetē: z instrumenti ad mēbra. C̄s cōo desicit. qz tūc corp⁹ n̄ mouet ad suū locū nāle: nisi ex pua distātia: qd ē manifeste falsū. z p3 pna: qz ad longinquā distātia nō sufficeret loc⁹ suā virtutē multiplicare. C̄tertio desicit in assignādo cām velocitātiōis mor⁹ nālis in fine. q nō ē vt dicit: sed iō qz i p̄tinuatiōe motus nālis grauis aut leuis ex p̄pria nā acgrif ei grauitas aut leuitas accñtalis supia grauitatē aut leuitatē essentialem p̄existētē motū reddēs velocitōrē: aut qz versus finē motus plus de medio inseqtur corp⁹ motū: qz in pncipio qd ipm p̄pellit: z ipm adiuuat ad motū. Et h̄c vltimam

cām vīnuere cō. 3. de celo. cōmē. 28. vbi dicit qz aer iquātū mouet cū moto nāli z violēter vī adiuuās esse in duobus moueb⁹. Et qz cā qz assignat illa positio nō sit vā: p3 qz tūc sp mobilia p̄ilia cadēta deorsū: z eq̄l s̄l distātia a terra eque velocit mouerēt. qz equalr attraherent a suis locis. qd tñ ad exp̄ientia repitur esse falsū. vbi vnū pus fuerit motū deorsū p magnā distātia p̄tinuādo motū suum reliquū autē de p̄p̄inquo incepit moueri. p̄mum enī maiorē p̄cussionē faceret qz 2^m qd nō esset nisi veloci⁹ mouerēt. C̄Alij aut voluerūt qz graue aut leue p̄se mouet mediū intēdēdo ei⁹ diuisionē: z qz ad motū mediū p accidēs mouet id qd p̄tinet i eo: ideo dixerūt graue aut leue seipz mouere p accñs ad locū ei⁹ nāle: z illi⁹ mot⁹ nullam dixerūt esse cām p se. C̄Adducūt aut p se vba cōmētatoris posita. 3. de celo cōmē. 28. talr inquit. Et querēdū ē vtrū aer adiuuat ipm motū nāle: aut ē necessariū in motu nāli. extimatū est enī vt corp⁹ nāle moueat sine aere. s̄l de moto violento z s̄z h̄ erit aer quasi adiuuās: nō qñ necessariū in his duob⁹ motibus. qui enī vtrū instrumentū in mouēdo aliqd: aut vtrū eo p̄pter meli⁹. a. facili⁹: aut ex necessitate cū nō possit mouere sine instrumento: z iste est locus p̄scrutatōis: qm motus im̄pōse est eē p̄vacuū: nec in corpe qd nō patiat a moto. s. qd nō diuidat ab eo. ḡ necesse est vt diuidat ab eo ḡ necesse est vt sit in corpe habēte dispositio neaque z aeris. Sed si mor⁹ fuerit in aere inquatū qd diuidit: tūc nō est adiuuās ipm: qm diuisio ei⁹ erit p̄ditio in esse motus: z est necesse. Si enī diuisio nō esset: nō eēt motus. inquatū ei mouet cū moto nāli z violentē videt adiuuās esse i duob⁹ motib⁹. s. qz mouet mor⁹ etiā z extimat eē posse vt esset sine isto iuuamēto. s̄z tñ illd iuuamētū ē p̄p̄ meli⁹: z hoc ē manifestū in eo qd violēte mouet: sicut ē et manifestū qz illud in eo qd violēter mouet est necessariū in quatū mouet post getē motoris. C̄Et post in eodē cōmēto dicit. Aer igit s̄m qd est corpus passiū p̄tinet ē nec cessariū in esse istius mor⁹: z s̄m qz ē graue z leue fac motū faciliōrē z p̄fectiōrē: nō qz sit necessariū in suo esse. Aer autē est iuuās motū naturalē ēt sicut dicit Ari. et ē necessariū in suo esse s̄m modū: s̄m qd ē necessariū in esse mor⁹ violenti: z vī ēt ipe esse necessariū in eē motus nālmō p̄prio: z in h̄ est difficultas: declaratū ē ei de elementis qz nō noiant inter ea q mouent p se: cū nō moueant in loco nisi a generāte. C̄Et adhuc post. Lapis ei nō mouet se eēntialitē: z cū ita sit: z oē qd mouet se accñtalr necesse ē vt moueat se: qz essentialr mouet aliud motū a se. vbi qz: qz h̄ nō mouet se accñtalr in naue: nisi qz mouet nauē eēntialr et cū ita sit lapis ḡ nō mouet essentialr nisi aerē in quo ē. et mouet: qz in h̄ qd mouet se seq̄ motū aeris sicut de hōie cū naue. Et hec vltima auctoritas multū facit p illa op̄ione. C̄Et idē velle vī cōmē. 4. de celo cōmē. 21. dum post. qz declarauit corpa simplicia mouere se accñtalr ad sua loca sic dicit. Et dicere qz aliqs moueat se accñtalr. i. qz nō mouet se nisi p̄pter motiōnē suā in mediū qd desert ipm: vt gubernator nauis mouet cū ipe moueat nauē. C̄Zobānes vō gandauus asserit illā op̄ionē nō esse de mēte cōmē. si vba eius nō superficialr: sed medulliter p̄siderēt: z vult grauiā z leuiā s̄m p̄prias naturas: z ab intrinseco moueri ad sua loca naturalia. Idz qz faciūt qdā rōnes supius inducte: z qdā vba cōmētatoris posita ab eo. 3. de celo cōmē. 28. dū dicit. Lapis aut mouet se iquatū ē graci⁹ iactu: et mouet inquatū ē in potētia inferi⁹. Et cā in h̄ qd inuenit vnō modo in actu: z alio modo in potētia est: quia cōponitur ex materia z forma. forma igit ei⁹ mouet inquatū ē forma: z mouet s̄m qz est materia. nō enī est in potētia ad inferius nisi s̄m qz ē mā. C̄Ad idē p̄t adduci vba eiusdē posita. 4. de celo cōmē. 21. dū inqt. Grauitas in lapide est motor s̄m qz ē forma tm̄. z ipa est mota inquatū ē i mā p̄tima. Et cā i h̄ ē: qz p̄ma mā nō ē ens in actu. lapis aut cōponitur ex grauitate z p̄ma mā ecōtra i aialib⁹ qz cōponunt ex corpe z aia. Vult ḡ cō. p̄ h̄c dicta: qz grauiā z leuiā a

principio intrinseco moueantur et non solum per accidens motum medij insequendo.

Et tunc respondet ad rationes aduersas que ex dictis com-
metatoris per opinionem illam adductis eliciuntur.
Ad primam cum dicitur comen. quod graue et leue mouet et diuidit
mediu[m] cum quo mouetur: et nisi esset diuisio medij non esset motus.
Respondet quod in motu naturali grauius et leuius requiritur medius:
ut fiat resistetia motorum: ex qua in motu causatur successio: cum
maior grauis aut leuis non resistat forme mouenti. Nec tamen solum
modo non videtur sufficere: quia licet in motibus naturalibus elementorum que
non habent intrinsecam resistetiam regatur resistetia medij: in motibus
tamen naturalibus mixtorum intrinsecam resistetiam habentiu[m] illud non
expedit. Propterea dici posset quod comen. loquitur solum de
grauius et leuius simplicibus: et quod per lapidem intelligitur ter-
ram: quod patet ex suo modo loquendi in pluribus locis. Vnde comen.
meto superius allegato. s. 21. 4. de celo dicitur quod motor et
motu[m] in lapide et igne et alijs simplicibus non distinguuntur. Et
S. phis. comen. 32. dicitur. Et dicitur declarauit. s. Arist. quod lapis et vltima
corpora naturalia simplicia non mouentur ex se. Ecce quod comen.
conuenerat lapidem inter corpora simplicia. Ad secundam ratio-
nem cum dicitur comen. quod lapis mouendo aerem essentialiter mouet se-
ipsum accidentaliter: sicut de homine cum nauem dicitur comen. taliter esse
intelligendum: quod sicut nauis mouet nauem de potentia essen-
tiali: et mouendo sic ipse mouet se de potentia accidentali. Et tunc
lapis descendens mouet aerem de potentia essentiali: et ipse taliter
mouendo sicut ipse mouet se de potentia accidentali: non quod motus aeris
fit causa motus lapidis: sed magis e contra. sed sicut sunt et se
cocomitantur sicut de motu nauis: et nauis in hoc est accipienda
similitudo. licet in alijs sit dissimilitudo: quia motus nauis est
causa motus nauis: et motus nauis est pure per accidens: quia non est de
motu lapidis per aerem descendens in ordine ad motu[m] aeris.
Sed hoc solutio est mihi non parum ambigua: quia illud mouet aliquid
de potentia essentiali quod tribuit illi formam que est principiu[m] motus
ut inferi ostendit: sed lapis cum descendit per aerem non tribuit si-
bi aliquam formam per quam moueatur: sed ipse postquam incepit ab ex-
trinseco moueri ex propria natura. et a forma sua mouetur. que sequitur
per lapidem non mouet aerem de potentia essentiali. Pro isto
vide comen. 3. de celo comen. 28. sic dicitur. Sed licet motor
gescat: tamen res mota mouebit: quia aer tunc mouebit ipsam: qui
aer: quia principiu[m] motus accipit a motore extrinseco reman-
nebit postquam fuerit separatus a motore: motus per se per prin-
cipiu[m] nature que est in eo. s. grauitate aut leuitate. et si hoc non esset
lapis caderet. s. deorsum: non moueret sursum: sicut motus principij
cum motor sepeitur ab eo: quia lapis non habet in se principiu[m] le-
uitatis. Ad tertiam rationem cum dicitur comen. quod mediu[m] deservit la-
pidem descendente: verum est dicitur ipse eum pellendo: et ipse motu
velocitudo: sed non totaliter mouendo: sit in motu violento
contingit. Que autem ista opinio videtur de mente comen. non fa-
cile est videre: et vtriusque habet defensores.

Sed pro respondens ad principalem opinionem. Primo
sciendum quod corpora naturalia in multiplici dicitur re-
peritur. quedam enim sunt grauius aut leuius inaiata simplicia
aut mixta. Et quedam sunt aia habentia. Nonnulla vero sunt. neque gra-
uia neque leuia: ut celestia corpora de quibus ostenditur cum sint mobilia
sunt loca: videtur enim vtriusque moueantur ex se aut non: quia solum hoc mo-
tu[m] corporum dicitur ex se moueri: ut asserit comen. 8. phis. comen. 20. di-
cens. Et ista dubitatio est propria in motu locali: quia non in-
uenitur aliquid moueri: ex se nisi in motu locali. In ceteris autem
motibus motor est extrinsecus. Secundo sciendum quod de ele-
mentis dupliciter loqui possumus. vno modo de elementis in actu. Alio
modo de elementis in potentia. vbi gratia. Habes actu formam
substantialiter ignis dicitur: ignis in actu. et habes actu formam sub-
stantialiter terre dicitur terra in actu: et ita de relijs. Sed terra ex
quod dicitur fieri ignis. dicitur ignis in potentia: et ignis ex quod dicitur fieri terra
dicitur terra in potentia: habet autem per se. Tertio sciendum quod aliquid mo-
uetur dupliciter potest contingere. v. essentialiter et accidentaliter. Illud mo-
uetur essentialiter quod mouetur de potentia essentiali. Illud autem mo-
uetur accidentaliter quod mouetur de potentia accidentali. Ex quo sequitur quod
duplex est motor. s. quod mouetur de potentia essentiali. et quod mo-

uet de potentia accidentali. Et sicut duplex est potentia. s. acciden-
talis et essentialis. Potentia essentialis est potentia que est ad formam: quod dicitur
esse principiu[m] operationis: quia carum habitu scientifico dicitur esse in
potentia ad considerandum. Sed potentia accidentaliter est potentia habet
tus formam que debet esse principiu[m] operationis: et hinc illa non ope-
rantis: qualiter habet habitu scie[n]tiae et illud non considerandum dicitur esse
in potentia ad actu[m] considerandum. Motor ergo qui mouet tribuendo
eentiam seu formam que dicitur esse principiu[m] operandi est motor de po-
tentia essentiali: et hec potentia a cometatore dicitur potentia natu-
lis: et est in corpore ex quo aliud corpus dicitur generari. Sed motor qui il-
lud quod habet essentialiter seu formam que debet esse principiu[m] operandi de-
ducit ad actualiter operationem dicitur motor de potentia accidentali: et
hanc cometator appellat potentiam violentam: et est in cor-
pore actu habente formam que dicitur esse principiu[m] operandi. Et hec
fit eius intentio appetit. s. hinc comen. 4. vbi dicitur sic. Subiectu[m]
vero motus translationis est in quo est potentia precedentis hunc
motu[m] in tempore est corpus ex quo est generatio elementum. verbi gratia. quod
quod ignis generatur hinc totu[m] statim hinc vbi quod superius est sicut totu[m]:
et cum generatur pars singula illius: statim habet singularem partem il-
lius vbi. Potentia igitur istius motus non est in subiecto quod est
ignis in actu: sed in subiecto ex quo generatur ignis. vbi gratia. ligno
combusto aut oleo inflammato. Et hoc ignorauit Johannes gram-
maticus et extimauit quod quedam potentiarum inuenit cum illo ad
quod est potentia: et decepit alios in hac potentia esse coniunctam
cum forma ignis que est in actu per potentiam que est coniuncta eum ea
quoad violat ab aliquo qui generatur ut moueatur superius: et ista
est alia a naturali: cum sit violenta. Naturalis autem impossibile
est ut sit coniuncta cum forma ignis. s. potentia que est in igne ad mo-
tum superius: et si hoc esset tunc duo contraria essent simul in eo.
dem subiecto: et in eodem tempore. s. potentia motus: et motus in se: quod
est impossibile. Quarto sciendum quod aliquid moueri a se vel ex
se dupliciter capi potest. v. contra et propria. Contra est illud
dicitur moueri ex se vel a se quod mouetur naturaliter: et ab intrinseco: et
sic moueri ex se id est quod moueri per se. Prope illud dicitur
moueri ex se quod diuiditur in partem actu mouentem et in partem
actu motam ut post ostendetur: et sic capiendum moueri ex se est in
ferius ad moueri per se.

His premissis fit hec prima conclusio. Elementa
in potentia mouentur a genera-
te de potentia essentiali ad sua loca propria. vbi gratia. Terra
dum sit ignis essentialiter mouetur sursum a generate. Nec potest
sic probari: quia ab illo mouetur aliquid de potentia essentiali a quo re-
cipit formam que est principiu[m] operationis: hinc terra que est ignis in po-
tentia a generate recipit formam ignis substantialiter tanquam ma-
trix que est principiu[m] motus sursum: igitur patet contra. et assumptum
est notum ex dictis. Secunda conclusio. Elementa in actu mouentur a
se: vel a remouente prohibens ad sua loca propria de potentia ac-
cidentaliter. probatur: quia ab illo mouentur elementa in actu ad sua
locum propria de potentia accidentaliter a quo procedunt ad actualiter
non accipiendo formam que est illius principij. ut patet per dicta superius.
sed hoc est remouens prohibens quantum ad motum inceptum: et ipse
met quantum ad eum inceptum: ac etiam continuationem. s. et. vnde
si terra in actu sit gescens sursum hoc erit violentum per aliquid de
tineas ea: sed si debeat deorsum moueri oportebit illud deti-
nens remoueri: et remouens illud erit mouens terram deorsum
quantum ad motum inchoationem de potentia accidentali: ipsa est
terra continue illo motu durate per formam propriam sicut seipsum
mouebit de potentia accidentali. Has duas conclusiones vult comen.
meta. in h. 8. comen. 32. sic dicitur. Et sicut ignis habet duas pote-
tias. potentiam essentialiter: et est potentia que est in corpore ex quo generatur.
et potentiam accidentaliter. et est potentia que est in igne quantum ipse dicitur:
et ista hinc quod est accidentaliter indiget motore accidentali e contrario pro-
prie potentie. Et cum ita sit. quod igitur dicitur. vtriusque ista corpora sim-
plicia mouentur in loco a motore extrinseco aut ex se: disti-
guendum est in ratione ad illam quoniam motus que est in potentia vana na-
li: et in potentia que est in re ex quo generatur motus simplex in qui inueni-
tur motus necessario: indiget motore essentialiter: et est illud quod est
extrinsecum. s. generans. Si autem ei est illud quod a corpori simpliciter
generato formam suam: et omnia accidentia continguntur forme que sunt in

est motus in loco. Et id cum forma fuerit completa i eo complebitur ubi suu debuit z alia accntia: nisi aliqd ipediat. **Do** tentia vo ad motu q accidit inueniri in corpe simplici qn impedit in tpe sue gnatiois qn moueat ad suu nalez locu ab aliq ipedimeto qn gnat in loco extraneo: aut qn exit a suo nali ab aliq extrahente: no indiget in h q exeat in a ctum motore extrinseco eentualr: cu sit potetia accntialis: et cuz ita sit: z illud qd essentialr mouet: erit illud in quo est potetia va ad motu. s. potetia receptois mor: tuc illud qd mouet i rei vitate h motu e ma ex q generaf corp sim plex. vbi gra. q aer gest in potetia ignis: z sup⁹ erit illud qd mouet in rei vitate: z eentualr ad sup⁹ qn sit ignis. Et paulo post subdit. Et ppriu e potentie eentualr: vt no fiat i actu nisi ppter motore essentialr: z q no venit ad actu: nisi qn pgregant duo. s. recipies z agēs ecotrarario potetie essentiali q no indiget ad h q exeat ad actu motore extrinseco nisi p accns: z e recessus ipedimeti. **Tertia** 2. **Et** du mouent ad sua loca ppria no mouent ex se ppe. **Hec** pclo arguit. qz oē mobile ex se pprie e discotinuū. **fm** Ar. h. i. habes ptes distiles: quaz vna e actu mouēs: z reliqua actu mota: s. nullu elm e h3. qre zc. **Probaf** minor: qz tales no ptes quantitate: cu sint vnigenee. i. eiusde rois: nec esset motor: ro q vna esset mouēs: z altera mota qz eonuerso. Tales etiā no sst ptes qlitative: qz licet forma sit actu mouēs. mā tn no e actu mota: cu no sit ens actu. s. in pura potetia. **Compositu** g erit motu i actu qd no e ps: sed totuz. **Et** h e qd voluit comē. i. h. s. comē. 30. dicēs. Si igit aliqs dixerit no sūt corpa simplicia cōposita ex mā z forma: qru vtrūqz est distinctū fm diffinitionē a reliq. dicem⁹ ad h qz pma mā no e exns in actu: z illud qd mouet ex se o3 diuidi in motore: z motu in actu: qm illud qd e in potetia: neqz mouet: neqz mouet. Si igit lapis. vbi gra. moueret ex se cōtingeret vt esset mouēs z motu eodē mō fm formaz qm no e exns in actu nisi fm formā: qd e ipole. **Et** pnt. mas: qz illud mouet ex se qd si incipiat motu pōt ipm inchoare no cōcurrēte piculari motore extrinseco. sed esta no pnt inchoare motu gn cōcurrat extrinsecus motor: vt gnans aut remouēs. phibēs. g zc. **Et** ppter h dicit comē. d. h. comē. 27. qz Ari. posuit illa esta moueri ex alijs: quia ista no mouētur ex se donec mouēatur ex alijs. vt declarabitur p⁹. **Quarta** pclo. esta dū mouētur ad sua loca p. pria. mouent ex se cōiter seu p se. p3. qz mouent fm nām. et a forma substāiali intrinseca cū grauitate aut leuitate vt istrumeto. igit zc. **Cū** dū auctores dnt qz esta no mouētur ex se: intelligit ppe. **Et** cū aliqz pcedūt ipa ex se moueri: intelligūt cōiter: z q mouēt se p se: qz nāl z ab extrinseco. z ista no repugnāt: cū equocatio p dictionē tollat. **Et** si miles p clones pōi pnt de mixtis inaiatis. **Quinta** cōclio. Anialia mouent ex se pprie. pbaf: qz sūt diuisibila i ptes actū mouentē: z in pte motaz. igit mouētur pprie ex se: p3 pna ex dictis: z assumptū est notū: cū diuidit in aiaz: z corpus z ania e actu mouēs: z corpus e actu motū: cū sit i actu substāiali p formas substāiales elemētoz. **Itē** aial pōt inchoare motū no cōcurrente motore piculari extrinseco et moueri ad oēm differētia pōnis: z getare se anqz attingat terminū mor⁹ vltimate intētū: igit mouet ex se pprie p3 pna. qz iste sūt pprietates eoz: q ppe mouētur ex se: et assumptū clarū est intelligētī. **Sexta** pclo. **Relū** sūptuz p aggr egato ex itelligētia z orbe mouet ex se ppe. pbaf. qz diuidit in itelligētia z orbē: quo z vnu: puta itelligētia est actu mouēs: z reliquū. s. orbis est actu motū cū sit ens in actu: z p se subsistēs: vt patet.

Sed circa hanc determinationē sunt aliq dubia. **Primum** dubiū e. qz videt q mixtu in aiatu vere moueat ex se. qm h3 pte actu mouentē. s. formā substāiale: z pte actu motā puta residuū qd est ens in actu substāiali p formas substāiales elemētoz sic corp⁹ aial. **Secundū** dubiū e: qz no videt q animal possit incipere motū no cōcurrēte motore extrinseco: z ex cōsequētī q mo

ueatur pprie ex se. qm ad ei⁹ motū naturalē localē o3 concurrere appetibile: ipm at appetibile est motor ab extra. **Tertiu** dubiū e. qm no v3 q mouere se ad oēm dīaz pōsitionis: z seipm ex se getate sint pprietates illi⁹ qd mouet pprie ex se: corpa celestia mouent ex se pprie. tn n possūt moueri ad dīaz loci oppositas: neqz ex se gescere.

Adhec dubia rñdef. **Ad** p^mū dī q mixtu in aiatu bñ h3 pte actu motā. sed no h3 pte actu mouētē: qz fm cōmētatore no mouet a sua forma substantia. l. sed a forma substāiali elemēti pdominātie: q no e pars in actu ipi⁹ mixtu. s. solū elemēti pdominātie: vt sic dī esse mouēs: z dato adhuc q mixtu in aiatu mouēt a sua forma substāiali: ipa no esset ps actu mouēs: qz no possit motuz inchoare: nisi cōcurrēte piculari motore extrinseco: nec ex se getare: z ad oēm dīam pōnis mouere qd e opportu nū vt aliq forma q est mae pfectio sit h3. **Ad** scdm dī. q appetibile p quāto relucet in fantasmate intrinseco anial habet tanqz intrinsecus motor. **Mā** apphensio obiecto appetibili p ipensionē quā facit in sensu tanqz pueniētī aut discōueniētī. statū cōsequitur appetit⁹ psecutionis: aut fuge et tūc p appetitū inclinā ania ad musculos mouendū lacertos: z tandē puenit mor⁹. licet g appetibile in pncipio agat in sensū: z moueat: dū tn sit actualr mor⁹ magis concurrīt vt finis. **Ad** tertiu dubiū dī. qz ille no sūt pprietates cōes o3b⁹ q mouent pprie ex se: s. gnabilib⁹ z corrupti bilib⁹ solū: q sūt apta nata ad opposita loca moueri: z qū qz moueri: z qnqz quiescere. ppetas at adeqta ill⁹ z pueri bil⁹ esse diuisibile in pte actu mouētē: z in pte actu motā: qd cōpuit nedū aialib⁹. s. etiā corpihus celestibus.

Ad argumenta pncipalta. **Ad** p^mū p3 ex di ctis qm oñsū est q graua et leuia dū mouent nāliter no moueri a suo loco: neqz a medio saltē pncipalt: sed a forma sua sibi intrinseca. **Ad** scdm dī dicit qz pbaf tertiā conclusionē. **Ad** tertiu rñdef similr. **Ad** quartū negaf qz in oi motu mobile resistit suo motor: z instātia e de motu nālī ipi⁹ elū: qd no h3 intrinsecā resistētia: ppterea regrit resistētia intrinseca ipi⁹ medij. **Ad** xtu aut inaiatu licet inclinet in suū locū nālē rōne elū pdominātie: qz cū h3 intrinsecā resistētia ex pte elū subdominātie: iōn seqz qz si mixtu inaiatu inclinā ad suū locū nālē qz no resistit sibi motū mouet ad ipm. **Ad** qtu3 pcedit qz idē e mouēs z motu in actu: z in potetia: sed diuersimode. vñ vult comē. qz dū terra descēdit ei⁹ forma substāial⁹ est motor: vt forma: z e motu vt e in pma mā. **Pro** qz vide comēta supius allegata: ex. 3. z. 4. de celo. **Ex** hoc no debet putare: qz forma terre sit p^mū z p se motū: cū ipa non moueat nisi p accns: s. terra q dicit talē formā i tali mā e illa que p se z pmo mouet. **Ad** sextū dī qz Arif. ibi vult qz graua z leuia no moueant ex se pprie: sed no negat ea ex se moueri cōiter siue p se. **Et** cū dicit qz no h3 pncipiuz faciēdi motū: sed solū panēdi: itelligēdi e de potetia eentualr: vt pti hñt p^m faciēdi motū de po⁹ accntali: qm a generāte mouētur de po⁹ eentualr. a seiphs vo aut a remouētē phibēs de po⁹ accntali: vt ostēdū est in questione zc.

Hoc at dupliciter: aut ei no per seipsū est mouēs: s. per alterz qd mouet mouēs aut per seipsū: et hoc e aut mouēs ex se p mū post vltimū: aut per plura media: vt baculus mouet lapidē: et mouet a manu mota ab hoie. hicaū no ampli⁹ e quo ab aliquo moueat. **Textu** comē. xxxiij.

Intelligendū qz Ari. dicit qz p^mū mouēs p^m mouere sine vltimo z ecōtra: z comē. dicit qz p^mū mouēs separi p^m ab vltimo z no ecōtra. h at non

videt verū in exēplo Ari. qm̄ sicut hō p̄t separi a baculo: ita eōverso. **C**Dicit q̄ Ari. intellexit p̄ ista mouētia mota que se h̄nt ad inuicē i ordīne essentiali. de q̄bus ē v̄ez qd̄ dicit: z si nō de istis. exēpla enī ponim⁹ zc. Qd̄ aut̄ sint ali qua q̄ sic h̄eant. p̄z qm̄ nālīter p̄ma intelligētia posset mouere nō mouēte sc̄da: z sc̄da nō mouēte tertia. Silt̄ p̄mus orbis posset moueri sc̄cūdo nō moto: s̄z nō cōtigit q̄ sc̄da aut tertia itelligētia moueat: z p̄ma nō moueat. Illec q̄ se cūdus aut tertiū orbis moueat. z p̄mus nō moueat.

seipm̄ p̄: s̄z aial mouet se p̄mo s̄m quālibet ei⁹ p̄te: ergo zc. **Ad partē** negatiuā tertiū dubij arguit. qm̄ illd̄ nō mouet se p̄ se qd̄ mouet ad motū alteri⁹ sed ita est de mīmo nālī puta de mīma p̄te cordis aut musculi q̄ mouet ad motū totū corp̄is: ergo zc.

Ad partem negatiuā q̄rti dubij arguit. qm̄ illud s̄ibile in aliqd̄ seipm̄ mouēs: sed mīmū mouēs seip̄z in mīnitū est diuisibile in aliqd̄ mouēs seipm̄: s̄ nō mouet se p̄. p̄z p̄na. z maior colligit ab Ari. in l̄ra. vbi oīdit q̄ mouēs se p̄mo h̄z solū duas p̄tes in actu: quaz vna ē mouēs z altera est mota. z minor arguit. qz cū mīmū sit p̄tinuū ip̄z ē in infinitū diuisibile. vñ Ari. in sexto hui⁹ p̄bat q̄ nō ē da. re aliqd̄ p̄mū motū ex p̄te mobilis ip̄is z terminū ad quē. et in. 7. hui⁹ p̄bat q̄ nihil mouet se p̄mo.

Ad hec respōdetur premittendo primo duo. p̄mū est destinatio posita sup̄ius de p̄ se quā illic q̄re. sc̄dm̄ ē distinctio de p̄mo que ē q̄ primū sumit q̄drupl̄r. v̄z. p̄ totalitatis p̄mitate: p̄ p̄mitate cālītatis: p̄ p̄mitate subiecti: z p̄ p̄mitate generatōis seu eēndi. Et tūc dicit ad p̄mū dubiū q̄ animal mouet se p̄ se ad intenuōē Ari. siue ex se: qz p̄ōr redire: ex se ad locū in quo incept moueri z ex se q̄scere zc.

Ad primū argumentū cū dī q̄ in ei⁹ motu necessario p̄currat agēs extrinse cū. **C**Ri. deur q̄ v̄ez ē de agēte eēntialr̄ ordiato seu vlt̄: sed nō de agente accītaliter ordinato z p̄ticulari: de quo erat s̄mo: sicut oportet in motibus inaiatoz. vt ostēdū ē supra. **C**Et si argueret q̄ oportet cōcurrere appēnibile qd̄ ē mouens particulare. dī q̄ i ichoauōe mor⁹ nō ōz ip̄m actualr̄ concurrere. s̄z sufficit q̄ sit in intēuōe: sed nō ē sicut inchoatio ne mot⁹ iaiati cū tūc oporteat actualr̄ p̄currere ḡnans vlt̄ remouēs p̄hibēs. **C**Ad sc̄dm̄ dī. q̄ solū p̄cludit q̄ animal nō mouet se per se: z p̄mo: qm̄ corpus mouet p̄ se p̄mo et totū animal p̄ se z nō primo: sicut animal mouet p̄ se z p̄mo: et animal p̄ se z non primo. **C**Ad tertiūz patet ex dictis: qm̄ negandum est antecēdēs.

Ad secundū dubiū rīdet q̄ aial nō mouet se p̄. **C**Et ad argumētū dī q̄ solū p̄bat q̄ aial mouet se primo p̄mitate totalitatis: z nō in p̄mitate cālītatis de qua loq̄tur. Ari. nec mouet se p̄mo p̄mitate subiecti cū moueri: aut mouere in sit sibi p̄ alias causas vt p̄ animā z corp⁹: z p̄ alia subiecta: sicut habere tres inest isocheli p̄ aliud subiectū vt p̄ triangulū. aial ei nō ē p̄mū subiectū mor⁹ neq̄ moueri. Itē nō mouet se p̄mo p̄mitate essēndi: qm̄ mīn⁹ eo p̄t se mouere vt cor aut pars ei⁹.

Ad tertiū dubiū dī q̄ mīmū nālē mouet se p̄ se si nō qd̄ ē in actu i fuerit p̄s alteri⁹: sed i potētia: qm̄ si eēt separatu sic posset seipm̄ mouere. **C**Uel dī q̄ mouet se p̄ se motu p̄prio adēq̄te exīte in eo. mouet s̄t p̄ accidens ad motū totius cōpositi: z hoc p̄bat argumētū sicut nauta mouet p̄ se motu p̄gressiuo: z mouetur p̄ accidens motu nauis.

Ad quartū dubiū dicit. q̄ mīmū naturale mouet se p̄mo p̄mitate generationis seu essēndi: vnde cū dicit Ari. h̄ dari p̄mū motū ex se p̄mūz motum ex se intelligit mīmū naturale: qd̄ p̄t ex se moueri. **C**Et cū arguit q̄ nō: qz tale est diuisibile in infinitū. **C**Respondet concedēdo q̄ est diuisibile in infinitū: nō q̄ dem in actu: sed in potētia: ex q̄ nō seq̄tur q̄ nō moueat se p̄mo cū minus eo nō possit p̄ se moueri. **C**Et ad auctoritatē Ari. in. 6. phy. dicit q̄ Arist. ē locut⁹ ibi de motu s̄m q̄ ipsum est qd̄dam cōtinuum: q̄ vt sic nō est dare p̄mū motum cū hoc mō motū sit diuisibile in infinitū. **H**ic autē loquitur de moto nō vt est qd̄dam continuum: sed vt dēterminatur p̄ formam ad certam quātitatē: ita q̄ mīn⁹ nō p̄t p̄ se moueri: z hoc mō bene dat p̄mū motū. **C**U motū p̄t dupl̄r p̄siderari. **C**Uno mō vt cōtinuū: z sic nō dat p̄mū motū: vt dicit Arist. in. 6. **A**lto mō p̄t cōsiderari vt motus

Nō ei necessariū ē accīns: s̄z p̄tingēs n̄ esse. Si igitur ponam⁹ possibile esse nullum impossibile accidit: falsum autē fortassis. **Textu cōmē. xxxvi.**

Scit Ari. q̄ illud qd̄ ē p̄ accīns p̄t nō deorsū forma mouet seipam p̄ accīns: z similt̄ in motu aialis: z tñ h̄ p̄ accīns nō p̄t nō ēē. n̄ ei ē posse q̄ talis forma moueat z nō moueatur.

Dicendum q̄ illud qd̄ ē p̄ accīns p̄t non esse in suo vlt̄ s̄m aliqd̄ ei⁹ in diuiduū. z h̄ est v̄ez qz ei mouēs mouet p̄ accīns: iō aliqd̄ ē mouēs: qd̄ i mouēdo nullo mō mouet vt de⁹: cū hoc tñ stat q̄ aliqd̄ p̄ accidēs in suo p̄ticulari nō possit esse: imo q̄ sit necessarium vt i p̄posito. vñ hō ē colorat⁹ p̄ accīns: z tñ nō p̄t n̄ esse z p̄uatio est ens p̄ accīns. z tñ nō p̄t nō esse. imo ē necessaria p̄ generatōibus z corrupciōib⁹. vt in p̄mo hui⁹ oī sum ē. **C**Burle tñ dicit q̄ h̄ capiat p̄ accīns: vt necessario opponitur: z nō p̄ se p̄mo: z tūc totū patet.

At vero si nō s̄m accīns: s̄z ex necessitate mouet mouēs. nisi at mouet non vtīqz mouet: necesse ē mouens si mouet aut sic moueri q̄ sit s̄m eādē sp̄m motus: aut s̄z alterā. **Textu cōmēti. xxxviij.**

Querte q̄ alicui posset videri non esse in conueniēs q̄ serēs ferat: z sanās sanet z docēs adiscat: vt vult Ari. in l̄ra. qm̄ animal fert seipm̄: z medic⁹ seipm̄ sanat. z hō p̄ cōsiderationē z discursū docet seipm̄: z aq̄ calefacta p̄prie nature derelicta seipam frige facit. q̄re zc.

Respondetur q̄ ista sūt in cōueniētia s̄m itellectū Arist. accepta. v̄z. q̄ aliqd̄ ferat seipm̄ p̄mo. ita q̄ totū ferat totū. z sic de alijs zc. hoc nō reperit in exēplis adductis: qm̄ aia fert corp⁹ p̄mo: z n̄ animal seipm̄. z sciētia medicīne p̄mo sanat medicū: z medicus se sanat p̄ accīns. z fantasmata seu intellectōēs p̄mo cōcurrūt ad causandū sciētiā que de nouo acq̄rit ex intentione: z ita de alijs. quare zc.

Impossibile igr̄ ē ipsū mouēs seipsuz penit⁹ mouere ipsum seipsū. **Tex. cō. xl.**

Se dubitatur p̄mo vtz aial moueat seip̄z p̄ se. 2. vtz moueat se p̄mo. tertio vtz mīmū nālē moueat se p̄ se. q̄rto vtz moueat se p̄: Et arguit ad p̄tē negatiuā p̄mi dubij. **C**Dico qz illud nō mouet seip̄z p̄ se ad ei⁹ motū necesse p̄currūt motor extrinsecus: s̄z ita est de motu animal: qm̄ ad illū necessario p̄currūt de⁹ z celum. igr̄ zc. **C**Sc̄do illud nō mouet seipm̄ p̄ se qd̄ mouet ad motū alterius. s̄z aial mouet ad motū alteri⁹: vt corp̄is sui: qd̄ est p̄ se per se mota: ergo. **C**Tertio illd̄ nō mouet a se p̄ se: qd̄ mouet ab alio: sed ita ē de motu aialis: qz ip̄z dī mouere se ex eo q̄ aia mouet corpus: z etiā totū: igr̄ zc.

Ad partē affirmatiuā sc̄di dubij arguit: qm̄ illud mouet se p̄mo: qd̄ mouet se s̄m quālibz ei⁹ p̄te: vt p̄z ex distinctōe posita sup̄i de p̄ se z p̄ accīns: z h̄z

naturale: z sic datur p̄mū motū vt volūt hic Ari. z cōmen-
ta. z cū negant q̄ aligd moueat se p̄mo: intelligūt de pri-
mitate causalitatis. quare zc.

Intelligendū s̄m quosdā q̄ aligd alicui p̄ se
cōpetere pōt intelligi tripliciter
vno mō: q̄ illud cōpetit sibi nātr p̄ suaz nām vel dispōne
sue nāe cōuenientē: z sic aq̄ ē p̄ se frigida z grauis. z terra
mouet p̄ se deorsū. 2° aligd cōpetit alicui p̄ se: q̄ sibi cō-
petit solitarie: z sic de^o solus p̄ se agit. cōiter tñ s̄m hūc mō-
dū dicim^o aligd agere p̄ se qd̄ agit sine p̄cursu alteri^o extri
seci p̄cularis agētis: z sic graue mouet seip̄m p̄ se deorsū.
q̄ nō concurrat aliqd̄ p̄ticulare agens extrinsecū. z sic ad
motū p̄tinuandū: s̄ p̄currat gñans aut remouens p̄hibēs
inchoando ip̄m: s̄ nō sic p̄ se mouet q̄ moueat solitarie:
q̄ simul cū eo mouet mediū. Et ex h̄ pōt patere quōd aial
pōt moueri p̄ se a seip̄o s̄m istos. nō at graue vel leue s̄m
plex qm̄ aial diuidit in p̄tē p̄ se mouētē. s̄ aiam: qm̄ nō cō-
currit ex necessitate ali^o motor p̄ticularis extrinsecus: z i
p̄tē p̄ se motā: seu q̄ pōt p̄ se moueri. s̄ corp^o q̄ dato q̄ nllm
esset mediū posset p̄ se moueri. i. solitarie absq̄ indigētia
alicui^o moti extrinseci: qm̄ cū tale corpus resistat anie mo-
uenti. dato q̄ nulla esset resistētia extrinseca adhuc eēt re-
sistētia intrinseca q̄ sufficeret ad successione^o mor^o. s̄ graue
vel leue simplex nō sic diuidit: s̄ eni hēat p̄tē p̄ se mouen-
tē ad intellectū datū: nō tñ h̄z p̄tē p̄ se motā: seu q̄ posset p̄
se moueri: nō cū hēat resistētia intrinsecā si nō esset aliqd̄ mo-
tū extrinsecū resistēs. s̄ mediū nō moueret: s̄ subito muta-
retur. Tertio mō aligd cōpetit p̄ se alicui ex eo q̄ illa p̄di-
catio est p̄ se p̄ quā illud denotat sibi cōpetere s̄m quē mo-
dum dicim^o q̄ hō est p̄ se aial: q̄ hec p̄dicatio est p̄ se in p̄-
mo modo. homo ē aial. z sic graue nō mouet p̄ se: s̄ gra-
ue existens sursum nō p̄hibitu zc. mouet per se.

**Contacta aut vtraq; adinuicē sūt: aut
ab altero alterz. Textu cōmēti. xliij.**

Sciendū q̄ duplex ē cōtact^o. i. quātitatiu^o
q̄ est eoz quoz vltima sūt simul
aut vniū: qualitatiu^o q̄ est eoz quoz vniū opaf in
reliquū. cōtactū quātitatiuū impōtē est tactū nō
tangere illud a q̄ tangit: s̄ contactū quātitatiuū pōt ē tactū
nō tangere tāgēs: vt si a. calidū ageret in b. frigidū: z non
repateref ab eo. tunc a tangeret b. cōtactū qualitatiuū. sed
b. non tangeret a. z tali contactū forma tangit materiam:
et nō tangitur ab eadem.

**Sed dixim^o ista cōtra negātes hoc eē
manifestū p̄ se: sicut Aui. q̄ dicit possibi-
le esse hominē generari a terra: sed cōue-
nienti^o in matrice. et iste sermo ab hoīe q̄
dat se scientie est valde fatuus. Cōmen-
tator cōmento. xlvj.**

Sciendū q̄ cōmē. h̄ dicit q̄ hō nō pōt gñā-
ri ex nō semie hoīs tanq̄ ex mā
alteratiōis tñ p̄p̄inqua. z ex p̄nti q̄ nō pōt ime-
diatē generari ex terra p̄ putrefactōez: qm̄ ex ma-
teriebuz p̄ se distinctis sp̄e generātur forme diffictē sp̄e:
cū ḡ mā q̄ est semē hoīs differat ab illa q̄ nō ē semē hoīs: si
ex nō semie generaret hō ille differret sp̄e ab hoīe geni-
to ex semie homis. z p̄ nō hō nō diceret de eis vniuoce.
C̄tē generatio hoīs p̄ pagationē ē difficilis. ḡ p̄ putrefa-
ctionē ē impossibilis. C̄tē nūq̄ reptū ē i experientia hoīez
per putrefactionē generari. C̄tē cū gñatio p̄ putrefactio-
nē sit facilior: si hō posset p̄ putrefactionē generari semp
vt v̄plimū generaret hō p̄ putrefactionē. C̄tē hō geni-
tus p̄ putrefactionē nō posset generare sibi s̄ se p̄ se p̄-
pagationē: q̄ si sic tolleret rō vniuoctiōis: qm̄ aial genitū
equiuoce generaretur vniuoce. quare. zc.

Oppositū tñ hui^o dicit Aui. q̄ vult hoīez posse ex
terra p̄ putrefactionez generari: z q̄
animal genitū p̄ putrefactionem potest generare sibi si-
mile p̄ semis p̄pagationē. p̄ q̄ adducitur multe experie-
ntie. Prima ē de nauī a murib^o mīda in mari exite in q̄ mures
p̄ putrefactionē gñant: q̄ postea sibi s̄ se p̄ semis p̄-
pagationē. Secda ē de serpētib^o genitū p̄ putrefactionē ca-
pilloz mulieris q̄ alios sibi s̄ se p̄ducit. Tertia ē de scor-
pione genito ex putrefactōe ysopti aut basilicōis q̄ sibi s̄ se
generat. Quarta ē qm̄ visū ē aial marinū biuariū nūcu-
patū in loco a mari multū distantī: qd̄ eē nō potuit nisi il-
lic genitū suisz ex putrefactōez: tñ sibi s̄ se p̄ducit. Quin-
ta ē de q̄busdā v̄mibus faciētib^o fericū quoz maxima co-
pia semel visa fuit sup arborib^o cuiusdā puincie: qd̄ n̄ eue-
nit nisi q̄ ex putrefactōe genitū fuerūt z ip̄is s̄ se gñabāt.
Sexta z vltima experientia fuit de p̄mogenito. s̄ hoīe p^o di-
luuū v̄le: q̄ nō nisi p̄ putrefactionē genitū fuit: z postea ali-
os generauit semie mediāte. quare zc. C̄onciliator aut
inter istos viā mediā tenet. dicit ei q̄ hoīes z alia aialia
valde p̄fecta solū vniuoce z p̄ semis p̄pagationē p̄ducun-
tur. aialia v̄o valde imp̄fecta vt vermes qd̄ solū p̄ putre-
factionē generātur. Aialia v̄o inter p̄dicta p̄portionabilr
mediā v̄toq; mō possunt gñari vt mures z rane. Prima
cā ē q̄ vt hoc vt hō vel aliud aial valde p̄fectū p̄ducit
p̄ter virtutē celestē z mān generatiōis regir agēs p̄ticu-
lare vniuoctū qd̄ disponat materiā. Secda cā ē: q̄ cum illa
aialia sint pauce p̄fectiōis: iō p̄ earū generatiōē sufficit vir-
tus celestis z mā affecta calore q̄ licet respectu forme cor-
rūpēde sit putredinalis: respectu tñ forme gñandē ē di-
sp̄ositiō nālis materiā p̄perās ad ip̄s^o p̄ductionē. Et ex
his tertiā pōt patere elige. zc. C̄aduertendū q̄ Bur-
dicit q̄ est impossibile q̄ alicui^o multitudis infinite aligd
ex̄ns de illa multitudie sit cā oim̄ aliozū illi^o multitudis
q̄ aut ē mediū aut postremū zc. Licet hoc sit verū s̄z opti.
Ari. i exemplo suo de hoībuz ex iuicē gñatis: nō tñ vt ne-
cessariū. qm̄ si gñantur infinite hoīes futuri q̄ descēdere de-
beāt ex sorte q̄ vniū hēbit s̄ s̄. z p̄ q̄ infinite istoz da-
bitur p̄mū qd̄ erit cā oim̄ reliquozū. v̄z s̄ s̄ s̄. C̄tē po-
natur q̄ in p̄ma p̄te p̄portionali hore future de^o numeret
vnā v̄nitatē. z i scda aliāz sic in infinite. z cū nō sit dare vl-
timā p̄tem p̄portionalē si nihil v̄lteri^o poneref nō daref
vltima v̄nitatis: iō s̄ s̄ z cū eo ponat q̄ de^o in vltimo instāti
hore illi^o numeret vnā v̄nitatē z nō ampli^o: z p̄ tūc q̄ ta-
lis multitudis infinite v̄nitatus in illa hore numerataz a
deo dabit p̄mū z vltimū. Et si casus sitis poneref de hoī-
bus se ad inuicē generare debēt^o haberef intertū. z iō cō-
firmat s̄m opinātes latitudinē speciey seu p̄fectionū eēn-
tialiū in infinitū p̄cedere versus deū z terminari ad deū
exclusiue z ad effectū infinitū a deo p̄ductū vel p̄ductibile
inclusiue quia tūc talis effectus infinit^o de illa multitudie
infinite esset causa oim̄ aliozū illius multitudinis. iō zc.

Intelligendū q̄ aial nō mouet seip̄m quocū-
q; motu: qm̄ motu alterationis
mouebit ab extrinseco vt a p̄tēte v̄l alio. s̄ s̄ motu augmē-
tatiōis mouebit cōcurrēte motore extrinseco. v̄z. alimēto
motu aut locali mouet seip̄m: nō tñ simplr: vt celū nullo
mō mouet ab extrinseco: s̄ aial in suo motu locali moue-
tur ab appetibili dū enī animal surgit a somno mouetur
anima ab p̄tibili q̄ postea ip̄m aial locafr mouet. C̄tē
si ex h̄ argueret q̄ nō esset dīa inter aiatū aia sensitiua z
inaiatū p̄pter quā vniū moueret ex se z nō alterū. C̄tē
def q̄ imo est dīa. p̄pter q̄ sciēdū q̄ duplex ē mouēs. s̄. p̄-
prie vt efficiēs motū: z metaphozice vt finis q̄ dē cā excitās
nihil tñ opans in ip̄o moto. Dicit q̄ ḡ in iniatū nō mouet
ex se motu locali: q̄ semp z necessario ad suū motū locale
cōcurrit mouēs extrinsecū p̄prie dictū: s̄ nō sic est de aia
li quāuis ad motū ip̄ius locale cōcurrat mouēs metapho-
rice dictū vt ē ip̄m appetibile. Ex dictis Arist. apparent
due cause quare celū nō cessat a motu suo: z alia mota ex

se vt aialia sic. C. D. 2ia e. qz celū in nullo motu suo mouet ab extrinsecos: sed a motore sp qui e intrinsecus z vniformiter se hñs. aialia aut mouetur ab extrinsecos: z pncipaliter in motu alteratiōis z in motu augmētatiōis. z ab intrinsecos solū p accñs z in motu locali z currit et motor extrinsecus. f. appetibile vt dicitur e. C. S. cōa cā e. qz motor celi nō i format celū neq; sibi inheret: s; idistās e z assistēs ei: et iō nō mutat sitū neq; mouet p accñs ad motū celi: qre semp vniformiter se hz i mouēdo ipm: s; i aialib; motor inheret z informat mām. z mouet p accñs ad motū ipi; corpis scz ipa aia. p p qd diffornit se hz: z qñq; mouet z qñq; ge scu. Cū dicit cōmē. qz motor celi nō cōstituit in esse a celo. iō nō mouet p accñs ad motū celi: sed ecōuerso celū cōstituit i eē a suo motore: cū magis pcedat celū i eē a suo motore qz e; s; motor aial; cōstituit i eē a moto: qm pl; dependet i eē aia a corpe qz e; s; iō mouet p accñs ad motū corpis

cesse ē pns qescere. Textu cōmēti. lxij.

Sc dubitat vtrū iter oēs motus cōtrarios: siue reflexos ges media intercipiat: C. Arguit q non. pmo ponat q vnū passum alteret ad caliditātē: z anteq; cōple te calefiat iterū appropinquet vnū agēs frigidū potēs ipsuz alterare versus frigiditātē: z tūc pz q statim z sine medio incipiet infrigidari. z p pñs inter calefactionē pcedemēz et frigectionē sequentē nulla interponit ges: z isti s; motus contrarij reflexi. quare zc. C. Confirmat: qz pñctat pila fornter deorsū versus terrā. z patet ad expientia q statim siue imediate finito motu deorsū mouebit sursum: ergo zc.

C. S. cōo arguit: qz pñctat sursum lapis magnus z notū ē q finito motu sursum imediate mouebit deorsū: alioqn si in istanti medio quiesceret: tunc esset graue sursum nō impediri: z tamē nō descēderet: qd in cōueniēs appet. C. S. cō. firmatur: qz lapillo sursum pñcto z obueniente molari de. scendente in instanti contactus aut lapillus descēdit: aut quiescit: nā tunc nō potest dici ipm ascēdere: qm tunc impelleret sursum molare: qd est falsū. Si d; qz in instanti contactus lapillus descēdit: z cōtinue an illud instās ascēdebat p casum: sequitur q inter motū ascensus z motus descensus lapilli nulla est quies media: qd ē ppositū. Si aut dicat qz tūc lapillus quiescit: sequitur qz tūc etiā molare gescit: z nō nisi ex resistētia lapilli. vt pz zc. Cū autē lapillus sit longe minoris resistētie qz sit actiuitas molaris: sequitur tūc qz minor potentia impedit totalr opacionē maioris potentie: qd est imposse: quare oportet dicere qmū. f. qz in instanti cōtactus lapillus descēdat: z p pñs qz inter illos motus p rarios reflexos nulla mediat quies.

Impossibile ē augmentum esse alteratione non preexistēte. Textu cōmēti. lv.

Scit Ari. qz alteratio ē pōz motu ad quātitatē. C. Sed arguit q nō: qm ita se hñt motus s; pōzitatē sicut termi ad quos vadūt seu p dīcamēta i qb; sūt: s; p dīcamētū quātitatis ē pns p dīcamētō quātitatis. qz motus ad quātitatē ē pōz motu ad quātitatē. C. S. cōo arguit. qz nō semp mot; ad quātitatē pūpponit motū alteratiōis vt Ari. velle v;: qm i rarefactōe aut p dīfatōe qst mot; ad quātitatē nō sp pcedit alteratio vt pz i rarefactōe aut p dīfatōe q sūt i aere p tēto tñt latera foll; semipleni solo motu locali puio p quē follis latera dilatant vel p stringūt z nulla i ipō aere pcedēte alteratione s; m quātitates pmas aut secūdas.

Ad primū dicit qz pōzitas mot; q ē pprie de contrario positio in p rariū positioū bene attendit penes pōzitatē termi ad quē vt ē in p dīcamēto quātitatis seu i alteratiōe. qz alteratio q ē ad quātitates pmas est pōz alteratione q est ad quātitates scōdas: qm s; mōmē. ad quātitates pmas ē p se z pmo alteratio: sed ad secūdas de scōda z tertia spē quātitatis ē alteratio p se z nō p z ad alias p accñs: s; vbi mot; nō sit inter p raria positioa non sic attendit in eo pōzitas. z qz mot; local; nō ē pprie de cōtrario i p rariū. z s; mōmē ad quātitatē: iō mot; ad quātitatē nō d; pōz alijs motib;. s; sit in pōz p dīcamētō: s; mot; local; d; pōz alijs. qz alijs mot; ipm pūpponūt. z nō ecōtra. z s; mōmē alteratiōis ē pōz motu ad quātitatē: qz ab eo pūpponit. z nō e; s; Et hec a sili declarātur. Nā mutatio in substantia ē pōz ipis motib; saltē local; z alteratiōis pōzitate de q loquitur Ari. z tñ ē ad terminū pōzē cū substantia sit pōz certis p dīcamētis. C. Ad aliud dicit qdā q nō pōt fieri augmētatio aut diminutio mō pōzito in argumento: qn acq ratur raritas aut densitas. z p pñs nisi fiat alteratio: ex q raritas z densitas sūt quātitates q nō nisi p alteratiōem pñt acqri. C. Istud tñ nō vt v;: qm raritas z densitas vt sūt qualitates nō pñt acqri sine alteratiōe pcedēte s; quātitates pmas: vt pz p cōmēta. s; in casu supius pōzito aer rarefit aut cōdensat nō p reuia aliq tali alteratiōe: q in ipō nō acq ratur raritas aut densitas q sit quātitas. C. S. cōo alr rñdēf dicit. do q Ari. loquitur de augmētatiōe z diminutiōe p pē dicta.

Et vltērius dicit q duplex ē rarefactio aut p dīfatō. Nuedā qz acqrit raritas aut dēnsitas q est quātitas scōda pñs caliditātē aut frigiditātē z tal; est alteratio: z nō sit in aere in casu supiori. Alia ē rarefactio aut cōdensatiō q acqrit solū distantia aut p pinqritas partium seu noua pōzito p motū localē earū dē. z hec nō ē alteratio: nec eā pcedere alteratiōē. z h; mō rarefit aut cōdensat aeri casu pmissō. C. Ex q patet q hoc argumētum nō est ad ppositū Ari. cū nō loquat de tali augmētatiōe aut diminutiōe zc.

Cōtinui at sūt q sunt in p raria q aut nō sp mouēt s; m hūc motū exñs pns ne

In oppositū est Ari. in hoc pñt capto: cū vna ratio in v tute talis existit. Omne motū successiue motibus reflexa in puncto reflectionis aderit medio z aberit: z nō in eodē instanti aderit z aberit medio: ergo in diuersis instantib; aderit z aberit: sed inter instans in quo aderit z instans in quo aberit est temp; medium in quo nec aderit nec aberit: sed gescit: ergo zc. C. Et licet ista rō sp aliter arguat in motu locali: plures tamen rationes p hysicas z etiā logicas adducit Arist. ad p robandū ppositum istud. f. nullos motus contrarios siue reflexos posse inuicē cōtinuari: sed semp interponitur quies media. C. Istam autem adduxi solam vt breuior si am z quia in ea est plus dubitationis.

Pro ista dubitatiōe intelligēdū pmo qz duplr ali. qui motus dicūtur ad inuicē p rariū. f. lar ge z proprie: Lar ge illi mot; dicūtur ad inuicē contrariū q sunt ad terminos cōtrarios nec possūt s; fil eide inesse. z h; mō vni motū circulari ē ali; mot; circularis cōtrari;: qm vn; pōt aliū impedire: vt motus circularis ab a. i. b. cōtrariat motū circulari a. b. in. a. Proprie autē dicūtur illi motus cōtrarij q vltra h; nō sūt ad terminos p rios: nec pñt eide s; inesse hñt subiecta p ria: vt motus ignis sursum: z motus aq deorsū: z h; mō motū circulari nullus ē mot; cōtrari;. C. Intelligēdū scdo qz mot; illi dicūt reflexi q sic se hñt qz termin; a q vnus ē termin; ad quē alteri; z e; s; z cū h; sūt p eandē viā: sicut essent mot; quoz vn; esset ab. a. in. b. p. c. z alter e; s; dato q vn; fieret p vnē viā z alter p aliā nō dicerent reflexi quātūcūq; fieret a terminis cōtrarijs ad terminos cōtrarios. sicut motus quozum vnus esset ab. a. in. b. p semicirculum. c. et alter esset a. b. in. a. per semicirculum d. C. Intelligēdum tertio qz ges est duplex. videlicet. istāta nea z tpal; sicut z mot;. z h; cōiter de viroq; loqndo: qm p prie loquēdo de quiete quelibet ē tpalis sic mot; pprie dicitur. ppter qd multi quietē instantaneā nō getē: s; nō moueri appellauerūt. C. Intelligēdū q rto qz aliq mot; pñt ad inuicē cōtinuari duplr. v; p se: z p accñs. illi mot; sunt p se cōtinui: quoz vltima illis intrinseca sūt vnum. z h; mō nulli mot; spē diuersi possunt cōtinuari inuicē. S; illi motus sunt cōtinui per accidens quozum subiecta aduicem

continuant. z hoc mo mot^o diuersi spe^o cotinuari pnt. z de hac vltima p^onitute no^o e^o p^oposito fmo: fz solu de p^oma. **Hic premiffis** fit ad qone^o hec p^oma p^oclufio. No^o est neceffe iter ocs mot^o reflexos eiusde^o mobilis gete^o t^opalē mediare. C^odec cōclo declarat in quodā casu fup^o p^oposito. Si. n. fursuz p^oiciatur lapillus cui obuiet magn^o molaris defcēdes in infātū cō tact^o lapillus gescit: qz tūc nō mouet fursuz: cū nō def in stās vltimū mot^o fursuz nec etiā cū mouet deorsuz: cū non def p^omū infās mot^o deorsuz: fz imediate an illud infās lapillus ille mouebat fursū: qz tūc nullū erat impediens eiusde^o ascēsum: z imediate post illud infās mouebit deorsuz: qz af^o detinet et molarē ne ascēderet. ergo lapillus ille gescit solū p^o infās. z per p^ons sequitur q^o inter motus reflexos p^otrarios illi^o lapilli nō mediabit quies tēporalis.

Sed cōtra hac declaratiōez arg^o p^obādo q^o nec iter eos mediat quies infātanea: im mo q^o in infātū cō tact^o adiuicē cotinuant: qz illa sunt cōtinua quoz vltima sūt vñū p^o Ari. qnto p^ohy. fz illoz motuū reflexoz idē est vltimū. vt p^oz. q^o adiuicē cotinuant. Cū i hoc vt esse sile sicut de motu mobilis cōtinue moti p^o totū tps mēsurās illos duos mot^o: qm̄ sicut in motu cōtinuo in eius medio est vñū mutatu^o eē copulatiuū illaz medietatum adiuicē: sic in p^oposito esse videtur.

Huic respōdetur negādo q^o i infātū p^o tact^o mot^o illi^o lapilli adiuicē p^onuent. C^o Et cū d^o q^o illoz vltia sūt vñū. d^o q^o p^otinua sūt illa quoz vltia sūt vñū: qd^o vtiq^o illoz est intrinsecuz: qm̄ in moto cōtinuo mutatu^o eē mediū ē intrinsecū vtiq^o medietatuū q^oscopulat. per intrinsecū intelligēdo q^o sit ali qd^o illi^o cui d^o esse intrinsecū: fz sic nō est in infātū p^o tactus lapilli cū molarē: qz illud mutatu^o esse ē intrinsecū motui p^ocedēti ex q^o ē illi^o: nō aut^o motus seq^onti cū nihil sit ei^o. C^o Sz p^otra h^o arg^o. qz tūc seq^o q^o illi mor^o reflexi eēnt sefesi. z per p^ons p^o silt se h^ontes: sicut si due linee discōtinue i extremitatib^o se p^oagerēt: fz certū ē q^o vbi sic eēt illaz nō eēt vnicus p^oict^o vbi fieret p^o tactus: fz duo illas lineas in extremitatibus terminātes. q^o p^o idē illoz duoz motuū erūt duo mutata eē ipsoz terminatiua: p^ons tñ est falsuz cū mor^o nō def p^omū mutatu^o eē: fz bñ vltimū. C^o Rñ def ad hec negādo eē oino sile de illis motib^o reflexis z de duab^o lineis: qm̄ sec^o est de p^omanētib^o z successiuis. nā in p^omanētib^o daf p^omus termin^o z vltim^o intrinsecus ad sensuz edū. z p^omus punctus lineē z vltim^o: fz in gbusdā successiuis: q^ouis def vltimus termin^o intrinsec^o vt vltimū mutatu^o eē in motu nō tñ daf p^omus: qm̄ in motu nō daf p^omus mutatu^o esse vt ponit Ari. qnto hui^o. C^o In tpe v^o q^ouis sit successiū bñ daf p^omus termin^o intrinsec^o z vltim^o. si sumat tps finitū: qz fm̄ Ari. nō daf tps finitū qd^o nō p^otinuet alteri a parte an. z silt a pte post vt appuit in p^o hui^o octauū. C^o Scda p^oclo. Inter q^olibz duos mot^o p^orios siue reflexos eidē mobili atri. butos ges mediat t^opal nisi quodā alio occurrēte i p^oediāf C^o Dec p^oclo p^o scda pte p^oz p^ocedēte. Sz p^o p^oma pte p^obas Dato. n. q^o aliqs lapis p^oiciat cui^o resistētia intrinseca sint vt duo: z mediū resistat vt vñū. v^o aut^o sibi i p^oressa ab im pellētē cū leuitate intrinseca mouēs ip^oz fursuz sit vt qnq^o: certū est q^o ille lapis p^otinue mouebit fursuz. donec illa v^o remittef ad tria. cū v^o v^o erit vt tria. tūc lapis gescet: qm̄ nūc resistētia intrinseca z extrinseca erit eq^olis p^o fursuz motu ue: z nō statiz icipiet descēdere: qz tūc v^o vt tria resistet ne fiat mot^o deorsuz: z mediū resistit vt vñū. erit g^o resistētia vt q^otuor: ne fiat motus deorsū. potētia v^o deorsuz erit solū vt duo. cū ig^o nō fiat actio a p^oposito e^o mioris eq^olitas oportebit v^o tute vt tria remittit vsq^o ad vñū vt incipiat ille lapis descēdere: fz latitudo v^o tute a trib^o ad vñū nō p^odit bito dep^odi. g^o relinq^o q^o dep^odit i tpe: z i toto illo tpe lapis ille gescit. g^o iter motū fursuz illi^o lapidis z motū deorsum mediabit ges t^opalis. z sic dicitur ē i motu locali: sic suo mō dicat in motu ad q^ontatē. s. q^o iter: augmētū z decrementū

eiusde^o corporis mediat ges t^opalis v^o mēsurata tpe stat^o. z silt in motu alteratiōis: qm̄ iter alteratiōez alicuius mobil^o de albedine in nigredinē: z alteratiōez eiusde^o de nigredine in albedinē cadit tps mediū. z ita de alijs alteratiōibus reflexis ab eodē alterate factis. A diuersis aut^o alteratiōibus p^ot aliq^o alterabile. p^omo calefieri ab vno: deinde ab alio frigeri abfq^o gete t^opalī iter media vt in casu p^omi argu. mēti ē manifestū. C^o Tertia p^oclo. Inter ocs mot^o p^orios siue reflexos eidē mobili successiue inexistētes ges iter capi tur media istātū vel tpe mēsurata. Ista p^oclo p^obas sic. qz si inter aliquos tales duos mot^o nulla medietet ges illi ad inuicē p^otinuant z facerēt vñū motū nūero. p^ons ē ipose qm̄ illo dato sequerēf q^o aliquid per se cōtinue accederet ad aliq^o terminū a quo p^otinue. p^o tūc recederet: qd^o ē im possibile: z p^obas p^ona. qz dato q^o aliq^o mobile motu reflexo Et cōtinuo mouerēf ab. a. ad b. z a. b. ad. a. tūc sequeretur q^o. a. esset terminus a quo z terminus ad quē eiusde^o motus. sed cōtinuato motu sp^o mouerēf mobile recedēdo a termino a quo z accedēdo ad terminū ad quē. v^o p^oz. ergo tūc mobile recederet ab. a. z accederet ad. a. C^o Ex hac cōclufiōe correlative sequitur q^o est ipose motus p^orios siue reflexos adiuicē cotinuari: vt patet ex dictis.

Cōtra tñ quedā p^omissa instari posse vt. z p^omo p^otra notabile p^omū arg^o. q^o motus circulares qui sūt ad terminos p^otrarios nullo mō sunt adiuicē p^orios: z q^o possunt silt eidē iesse: qm̄ sol silt mouet ab oriēte in occidēs motu diurno. z ab occidēte in oriēs mouet motu proprio. C^o Scdo p^otra notabile quartū arg^o. q^o motus spē diuersi imo p^orios possunt adiuicē p^ose cotinuari: qm̄ ponat q^o vñū graue moueat deorsuz per foramē ad cētz mūdi: z q^o tal^o moueat siue ab intrinseco siue ab agēte extrinseco. cōtinue ipm̄ ipellētē donec per certā distātiā total^o fiat ex alia pte cētri. z tūc p^oz q^o per aliquā partē t^opalis mēsurātis motū illius grauis ipm̄ cōtinue descēdet. z per residuum illius tēporis cōtinue ascendet: nec dabit in stās intrinsecum illi tēpori in quo nec descendet nec ascendet zē.

Ad primū dicit Egid^o q^o illi mot^o nō sūt simpl^o p^orios: fz fm̄ qd^o qz vñū illoz ē simpl^o: vt motus ab oriēte in occidēs ex q^o aliū sup^oat: z ali^o ē solū fm̄ qd^o: vt motus ab oriēte in occidēs. mō cuz d^o q^o motus p^orios sūt q^o sunt ad terminos p^orios z nō possunt silt inesse. v^oz est de motibus p^orios simpl^o. nō aut^o de motibus p^orios fz qd^o Bur. aut^o dicit q^o illi motus nō sunt p^orios: fz sint ad terminos p^orios qz vnus est simpl^o: z alius fm̄ qd^o. mō vt motus: sint p^orios requirit q^o ambo sint ad terminos p^orios simpliciter. Alij ponūt q^o nō incouenit duos motus p^orios inesse siml^o quoz vnus ē per se z alius per accēs: vt p^oz de naua mo. to cōtra motū nauis: fz hoc nō cōtingit de motibus quoz vterq^o est per se de qbus erat sermo superius. C^o D^o et dari q^otra r^onsio v^oz dicēdo q^o illi motus solis nō sunt p^orios: qz nō sunt ad terios p^orios cū nō fiat per eadē viā neq^o super eidē polis. qm̄ motus solis ab oriēte in occidēs fit sup^o polis mūdi describēdo equinoctiale: fz motus eius ab occidēte in oriēs fit super polis gōdiact describēdo gōdiacuz. nec ē idē oriēs z occidēs fm̄ motū diurnū z fm̄ motū propriū solis. C^o Ad scdm̄ rñ def negādo q^o illi motus p^orios cōtinuabunt per se: z q^o ad tps: qm̄ in stās in quo cētrū illius grauis erit cētz mūdi: illud graue nō mouebit ascēdēdo vel descēdēdo z resistet totavlis nā ne motus oppositi cōtinuent fm̄ tps: z ne aliqs sit motus rectus qui nec fit fursuz nec deorsuz: sed i illo infātū illud graue desinet descēdere z incipiet ascendere per remotiōem de presenti.

Hic tamē aduerte q^o Bur. dic vltimā Ari. rōnez q^o p^obat nullos motus locales reflexos inuicē p^otinuari ex eo q^o sp^o ges iter ponit media: nō eē effi cacē: qm̄ per idē argui poss^oz quēlibz motū localē rectū eē discōtinuū. qz in qlibet tali motu mobile aderit medio et aberit: z nō in eodē istātū. g^o in alio. z p^ons in tpe medio gescet q^ore zē. C^o Sz ad hoc dicit qdā negādo q^o i motu cōti

nno mobile aliqui aderit medio, qz mobile non dicitur adesse alicui puncto nisi cum actu sit terrior motus factus antequam mobile sit in illo puncto, et postea abesse dicitur dum ab illo recedit: quod non contingit in motu continuo. Alij dicunt negando sicut quod in motu continuo mobile aderit medio: quod per adesse intelligit Ari. adesse in actu quod est per ipsa, et tunc manifestum est quod mobile gesceret antequam abesset. Sed contra hanc rationem instat, quod illo dato sequitur quod non in quibuslibet motu reflexo mobile aderit medio in actu: quod est contra Ari. in sphaera, et per propria. quod multo minus mobile non adesse medio nisi per accidens: ut patet in casu de lapide plecto contra molarum descendente. Respondet quod semper in motu reflexo mobile adesse puncto reflexionis in actu nisi occurrat impedimentum prohibens ut ponit in casu permissio: quod tamen hoc raro contingit. Item Ari. locus est de eo quod in pluribus reperitur. Quocumque autem sit siue adsit per ipsa: siue per instantia tamen tunc gesceret: et hoc sufficit ne motus ille continuus. Quod autem gescat quoniam adesse solum per instantia declarat: quoniam moueat mobile per vnaque horam ad eam ab. a. in. b. in sphaera hora est reflectat ad eam ab. a. in. a. Et tunc arguitur quod quoniam erit i. b. gescet. quod nec mouebit primo motu quod est ab. a. in. b. cum nullus motus defuit ultimo instantia sui esse. Nec mouebit motu quod est a. b. in. a. quod nullus motus dat primum instantia sui esse. quod est contra. Ad rationes autem in principio quoniam adductas patet solus ex dictis in quoniam contra.

Recto autem circularis: simplex. n. et perfectus magis est. Textu commetati. lxxv.

Intelligendum tria esse ex quibus appareret motum rectum esse imperfectum: et sibi ponere fieri additiones et non motum circulari. Primum est, quod sicut in linea recta sunt puncta in actu, s. terminata et non copulata: non autem in linea circulari: sic motus rectus habet inceptioes et desinatioes vni sibi potest fieri additio: et motus circularis non. Secundum, quoniam sicut linea recta habet se determinatum principium medium et finem, et non linea circularis: sic motus rectus: et non circularis. Tertium, quod motus rectus incipit a gete et terminatur ad gete: quarum vna est naturalis et alia violenta: et non circularis, quare contra.

Quod autem necesse est in partibile esse: nec habere magnitudinem, dicemus primus de partibus ipso determinantes. Textu commetati. lxxviij.

In isto capitulo ponitur plures non biles demstrationes. In quibus prima ostendit quod impossibile est mouere mobile finitum per ipsa infinitum. Quod per se multi intelligunt de finitate motoris secundum durationem.

Pro quo permittitur quod duplex est infinitas, s. vigoris et duratiois. Et infinitas duratiois est duplex scilicet potentialis et actualis. Actualis est quod mouens habet per se in actu oes dispositiones per quas potest mouere per ipsa infinitum. Potentialis est illa quod mouens non per se habet in actu oem dispositionem per quam potest mouere per ipsa infinitum. Item permittitur quod adhuc infinitas est duplex: quedam in mouendo actiue: et quedam in moueri passiue.

His premissis dicunt quod Ari. ad probandum primum motorem esse in partibile: et ab omni magnitudine esse separatum: primum probat quod mouens finitum finitate duratiois in mouendo actiue: non potest mouere per ipsa infinitum. ex quo sequitur cum primum motor moueat per ipsa infinitum quod est infinitum secundum durationem non quod est infinitas potentia: ut sicut corpora superlesta: cum primum motor sit intransmutabile ut conclusus fuit primum in isto octauo: et habet semper sibi in actu oes dispositiones secundum quas potest mouere per ipsa infinitum. Est igitur primum motor infinitus actuali infinitate duratiois, et per se in diuisibilis: et a magnitudine separatus. quod ostenditur ex his in magnitudine est intransmutabile, et per se non infinitum actuali infinitate duratiois. Sed contra hanc conclusionem intelligere videtur de finitate vigoris dicentes quod nullum mouens finitum, s. secundum vigorem ex his in magnitudine et fatigabile potest mouere per ipsa infinitum: quod in minori tempore potest moueri pars mouentis

parte moti quod totum mouens moueat totum motus: et ultra procedunt ut facit Ari. in sphaera. Ex quo ulterius cum alijs personis quas Ari. probat concludi poterit: quod primum motor est separatus a magnitudine: et in diuisibile: cum moueat per ipsa infinitum. Nam si esset in magnitudine: aut esset vigoris finitum aut infinitum. Non finitum concludit hic demratio Ari. Nec finitum, quod tunc moueret in non tempore, vni si moueret in tempore: in equali tempore mouerent potentia finita et potentia infinita equalia mobilia: quod est inconueniens. Et quod dicitur est de primo motore quod est separatus a magnitudine et in diuisibilis: pariter intelligi debet quod quilibet intelligetia superlesta. Possent etiam secundum declarata a Bur. in sequenti quoniam ista conclusio intelligi de finitate secundum duratioes. Nam cum quilibet virtus existens in corpore debeatur contrarij corruptionis: et sit vigoris finitum: aliter moueret in non tempore, sequitur quod est duratiois finitum: quod si esset duratiois infinitum per infinitum tempus resisteret et corrumpetur. quare esset vigoris infinitum. non si est duratiois finitum mouet solus per ipsa finitum: cum igitur primum motor quod quilibet intelligetia moueat per ipsa finitum: sequitur sint infinita duratiois, et per se in diuisibiles nulla habentes magnitudinem. De virtutibus autem inferioribus alligatis corpori: bene sequitur quod si sint infinita duratiois quod sint infinita vigoris propter resistere contrarijs per ipsa finitum. Sed de virtutibus separatis a corpore non sequitur quod si sint infinita duratiois quod sint infinita vigoris: aut quod moueat in instanti: quod tales non habent contraria corruptionis.

Sed contra primum modum Bur. arguitur: quod illo dato non concluderet demratio Ari. item. Nam dum assignat pars motoris et pars moti: aut capit in vtroque pars equalis proportioabilis: aut minor in mouente quod in moto: aut maior. Si in vtroque equalis proportio naturaliter videtur medietas vel quarta pars per se non in minori tempore pars mouebit partem quod totum mouebit totum, s. in equali: quod ab equali proportioe. Quod non est proportio totius ad totum: talis est medietas ad medietatem contra. Si autem capit pars minor in mouente, proportio aliter quod in moto: tunc mouebit minor proportioe: et ex parte tardius et in tempore maiori. Si vero capit pars maior, proportio aliter in moto quod in moto videtur Bur. inuit tunc per secatioes equalium partium citius consumet motor quod mobile et sic non probabit per illa demstrationes: quod totum moueat totum in tempore finito equali illi quod pars motoris primum accepta mouebat partem moti. s. solum concludit quod motor mouebit partem moti maiorem partem equali tempore finito illi quod pars motoris primum mouebat partem moti: et hoc non inconuenit, quod contra.

Respondetur dicendo quod demratio Ari. immediate concludit hoc quod nunc illatum est, sed tamen quod totum mobile est infinitum: et ad oem eius partem aliquotam habet proportioes solus finitum: sequitur quod si totus motor moueat partem aliquotam moti per ipsa finitum: quod moueat totum motum per ipsa solum finitum maius partem, et per se in tempore finitum: et sic duo motores mouerent duo mobilia ab equalibus proportionibus: et tamen vni moueret per ipsa finitum: et alius per tempus infinitum et hoc si motor finitum moueat mobile finitum per ipsa finitum: et hoc erat illud quod Ari. intendebat concludere contra.

Quod autem infinita omnino magnitudine non contingat infinita esse potentia ex his manifestum est. Textu commetati. lxxix.

Seponitur secunda demratio per quam probatur quod impossibile est potentia infinita esse in magnitudine finita. Et potest hec conclusio intelligi in dictione de quocumque infinitate potentie siue vigoris siue durationis.

Intelligendum tamen ad euidentiam dictorum commetatoris in duabus dubitationibus quod hic mouet quod ipse in 12. metaphisicis, cuiuslibet sphaere celesti attribuit vni motorum que dicit esse motorum appropriatum: et quod talis dicit esse finitum vigoris, propter quod motus que facit esse finitum velocitatis successiuus et tempore mensuratur. Preter autem istos motores appropriatos ponit vnum alium ceteris separatim propter que tamen quod propter finem ei assimilentur motores appropriati mouent: et ab isto

motore cōi hz motus celi eternitatē cū semp motores ap-
propriati moueāt vt illi assimilēnt. z hīc motor cōis ē de-
gliosus: de quo duplex insurgit dubitatio. **Prima** vtz
firvigoris finitū aut infinitū: siue vtrum sit pfectōis finite in-
tensue aut infinite. **Secūda** vtruz sit mouens vt finis
tm: vel non solum vt finis: sed etiam vt agens.

Ad primā dubitatōez: **Prima** dicitō qz finitū
vel infinitū multiplē sumi pnt. **Primo**
mō dicit nritū. i. determinatū ad hoc vel ad illud: z finitū
ideterminatū: z sic mō pma dicit infinita: qz nullā formā si-
bi determinat z ptingens: ad vtrūlibz silt. qz ad neutrā pte
pdictōis dēteriat. z sic de^o ē sūme finit^o i eēdo: qz necius
z nullo mō potēs nō esse. **Secūdo** mō sumit finitū z infini-
tū pprie put cōpetūt mēsuris z mēsurabilib^o. z hoc mō il-
lud dicit finitū qd p aliud min^o sui gñis multonēs replicatū
pōt mēsurari. Et huic finito opponit duplex infinitum. s.
negatiue z priuatiue. **Negatiue** dicit illud qd nō pōt mēsu-
rari p aliud sui gñis: aut p partē ei^o: nec aliud sue spēi est
nātū sic mēsurari. z hoc mō de^o est infinit^o. **Priuatīue** vō dicit
illud qd lz nō fit sic mēsurabile: tm aliud sue spēi est sic mē-
surabile: qz ē de gñe mēsurabilū: vt esset magnitudo aut
multitudo infinita q nō sūt mēsurabiles ppter carētā ter-
minoz. z hoc mō de^o nō ē infinit^o. **Tertio** mō. z trāsupō-
itue p respectū ad motū imēdiatē pcedētē dicit aliqd finitum
aut infinitū: qz sibi cōpetūt ppetates cōpetētes finito aut
infinito pprie dicto. **Proprietates** autē finitū sūt qz quocūqz
finito dato pōt dari min^o: z qz qdlibz eo min^o aliquotiens
sumptū ipm attingeret aut excederet. **Proprietates** infini-
ti sūt: qz nihil pōt esse eo mai^o: lz ipm ē quolibz finito mai^o
z qz nullū finitū aliquoties sumptū ipm attingeret vel ex-
cederet. Et hoc mō cōiter dicit qz pfectio dei ē infinita: qz qua-
libz alia maior: z nulla multonēs sūpta posset eā attingere

Et hic aduerte qz idiuuidū de spē media in pfectōe in-
ter alias duas spēs est quodā mō finitū in pfectōe: z quodā
mō infinitū. finitū qdē: qz aliqd eo ē pfect^o. ē autē infinitū re-
spectu idiuuidū spēi inferioris. **Un** vn^o hō est eēntialr pfe-
ctior qz essent infini afini si eēt. z ita nullus afim^o multo-
tēs replicat^o possit i pfectōe idiuuidū humanū attinge-
re. **Quarto** mō aliquid dicit finitū: qz hz finē cuius gratia
agit: z infinitū: qz nō hz finē cur^o grā agat. z sic deus est in-
finitus. **Quinto** mō dicit finitū z infinitū fm duratōem in
eēdo. z sic de^o est infinit^o. **Sexto** mō dicit finitū z finitū
fm duratōez in mouēdo. z sic itē de^o est infinit^o. **Se-
ptimo** mō dicit finitū z infinitū fm vigorē: z sic dicit aliqui
Ari. z cōmē. voluisse deū eē finitū. qz pfectōis intēsiue fini-
te: qzuis maioris qz sit aliq^o aliaz intelligētiaz qd arguit
qm nō appet aliq^o effect^o infinte pfectōis: ex q^o cōcludere
pissim^o infinitatē vigoris ipsius. **Alij** autē posuerūt deū
eē finitū vigorē: z fm^o motor quē vult cōmē. esse vigoris
finitū alr moueret i nō tpe: ē fm^o motor appropria^o pmo
mobiliz: nō iste motor cōis. **Et** dicit vlteri^o qz infinitatē
dei in vigore possum^o arguere ex hoc qz infinte pfectōis
effectū pōt pducere. lz nullū pduxerit infinite pfectionis
Et alij theologizādo dicūt qz de^o pōt pducere effectū
perfectōis infinite: qz si pducat qzuis sit pfectōis infinte: nō
tamē est deus. qz ab alio dependens vidēlz a deo.

Ad secundā dubitatōez vř velle Ari. z cōmē. qz
de^o sit mouēsvt finis tm. qz oē mo-
uens actiue aut mouet ppter aliqz pfectōez de nouo acq-
rēdā: aut ppter pū habitā pseruādā: quoz neutrū pōt di-
ci de deo: cū sit sūme pfectōis nullo exteriori indigēs pro
ipsius pfectōe. **Catholici** autē tenēt qz deus mouet vt fi-
nis z vt agēs: ex quo nō sequit^o qz moueat primū mobile
in nō tpe: qz est agens liberū z nō mouet quātūcūqz velo-
citer potest: sed quātū velociter vult zc.

De his autē qz ferūt bñ se hz dubitare
qdā dubitationē pmū. **Si** n. qd mouet
oē mouet ab aliquo. **Quēcūqz** nō ipa se

ipā mouēt quō mouēt aliq^o p̄tinue nō cō-
tingētē mouētē: vt piecta. **Ter. cō. lxxvij**

Abitur a quo moueat lapis dū vi-
olētē mouet: Si n. dicat
qz ab aere eadē erit qd de illo aere a quo mo-
uet: cū enī sit in sphaera p̄ba nō mouet a se ad
aliquā pōnis d̄ntiaz. sed ab aliquo extrinse-
co mouebitur: z sic redibit prior difficultas.

Ad hāc dubitatōez varij sūt modi dicēdi. **Prim^o**
est Egidiū dicētis lapidē moueri p antiperi-
stasim hē p p̄tra resistētā mediū post piectū. imaginatur
enī qz cū piectū exiuita p̄ciētē mediū post ipm mouet
fortiter vniēdo se post piectū ne def vacuū: z ipsuz pellē-
do. Sed tm cū p̄tinue de hoc aere minus moueat: p̄tinue
tardius mouet piectū z nō sufficit ipm vltierius pellere.
Secūdo tm nō videt sufficiēs cā: qm tūc nūqz cessaret mot^o
piecti nisi repiret obstaculo: qz sp̄ esset p̄tra resistētā me-
diū: nec eēt cā q̄re in principio plus de aere insequēf pie-
ctū cuius partes se colliderēt inuicē pellēdo piectū z eius
locū pellēdo ne vacuū cāretur qz in processu.

Secūdus modus videt Burlē tenētis qz aer in
sphaera sua cū grauib^o est grauior: z cū le-
uib^o ē leuis: lz mō itelligēdo qz post qz ab extrinseco icipit
moueri p̄tinue motū suū ab intrinseco ad eādē pōnis d̄ntiaz
siue fuerit sursum siue deorsuz. i sphaera tm p̄ba: z lz qdā vo-
lūt ei cōpetere ex p̄ba nā z merito forme subalis: vt cōmē-
tatorz Johānes de gandauo eius imitator. **Quidā** autē
volūt sic moueri a qdā virtute sibi ip̄ressa a p̄ciētē: sicut
ferriū p virtutē a magnetē receptā est mobile ad d̄rias di-
uersas pōnis fm qz magnes diuerfimode situatus fuerit.
Et huic vř assētire Burl. **Dicit** igit piectū p̄tinue ab
eodē aere moueri donec cesset motus ipso ab intrinseco
suū motū p̄tinate: sicut hō ad motū nauis mouetur: z de
hoc tactum fuit in questione de motis ex se.

Tertius modus ē Ari. tenētis aerē mouere piectū
p motū ipsius: nō tm p̄tinue eūdē aerē vt
p̄or pō lz lz aliū z aliū successiue. **Un** p̄ciētēs pellēdo pie-
ctū mouet aerē circūstātē cū eo: qz aer p̄mo motus mouet
vltierius piectū in aerē scdm sequētiē: z illū aerē etiā: z scdm
aer mouet piectū i tertiu aerē z tertiu aerē: z sic deincepa
Cū autē aer motus tardius z tardius moueat: tāde est
deuenire ad aerē ita tarde motū qz nō sufficit aliū aerem
mouere seu piectū: z tūc cessat motus piecti. **Et** in hoc
est sille sicut de circulatōibus aque piecto lapide in ea q
seinuicē cānt p̄tinue in logiori distātia a lapide mouēdo
lignū exnis in aq a loco p̄me circulatōis vsqz ad vltimā p
pter hoc tm nō est negādū motū aeris se vniēns post pro-
iectū: z ipm vltierius pellētis ad illud p̄ferre. z silt rarefa-
ctōez aeris p̄tinetis piectū ipulsiōne priorī p̄ternāliter cō-
densat: vt primus modus fateri videbatur.

Quartus modus fuit parisiēsiū dicētū qz a p̄ciē-
ente ip̄rimif qdā virtus ipsi piecto a q
mouet cessante ipso p̄ciētē: qz virt^o a qbusdā noiaf graui-
tas vel leuitas accitālz: lz cōiter appellat ip̄e^o. **Et** hec vir-
tus absente p̄ciētē ppter resistētā mobil^o z p̄tra iclīnatio-
nē successiue corūpfit: z tāde a q̄litate mobil^o localr motū
ua simul cū resistētā extrinseca supat: z cū incipit supari
siue equat tūc cessat ille motus. **Et** si obijciat de sagitta
qz fortius pcutit in medio motus qz in principio. qd nō est
nisi velocius moueret: z ipetus intēderet: z nō remittere
tur vt dicebat. **Dicit** qz sagitta tūc nō fortius penetrat:
qz velocius moueat: imo mouet tardius: sed illud fortius
pcutere seu penetrare i medio mot^o puenit ex meliori ap-
plicatōe: z hoc ppter qdā circuitōem seu circularē mo-
tū circa p̄ziū cētū quē acqrit sagitta dū successiue mo-
uet p mediū difforme in resistētā: z iste modus nūc est in
vsu: z multa vř posse salutare lōge melius qz aliq^o p̄cedē-
tū pōnuz: sicut de cā motus trochi: z mole fabu z nauis

Tabula

trahētibz cessantibz: z de cā motus lapidis magni moti cū fallaraca z de cā motus plume qui est tardior q̄ mor^o lapidis, z per minozē distantiā durat: qui tñ deberet esse velocior: z ad distantiā longiozez si ab aere fieret.

Secundū etiā hāc pōne plura pbleumata solui possunt. Cūmū ē de pila q̄ tardius p̄ecta q̄ lapis veloci^o z altius reflectit a terra vel alio obstaculo. B. n. est qz nō solū ipet^o mouēs deorsuz pilā inueniēs obstaculū mouet eā sursuz: sed cū hoc etiā partes pile ppter velocē motū in seipsas cōpresse statim post ictū redeūt ad suā sp̄citatē ppter suā flexibilitatē: z sic eleuāt se sursuz z acgrūt maiorē ipetū: qz pila veloci^o z alti^o mouetur. Sicut aut nō ptingit in lapide ppter duritiē suā. Cū cūdū ē qz chorda fortiter tēta si fortiter pcutiat diu tremit hoc. n. ē ppter ipetū quē acgrit: q nō pōrta cito corrūpt. Cū tertiū ē qz graue pportioatū fort^o p̄icit z ad maiorē distantiā q̄ pluma. Istud ē qz plus hz de mā. id plus acquirat de ipetū q̄ sufficite veloci^o mouere: z ad distantiā lōgioze sicut qz ferrū plus hz de mā q̄ lignū. id plus pōt de caliditate suscipere: z sic de alijs pportionali modo dicatur. Cū ult Burl. q̄ si aliqd̄ mobile moueat p̄tine ab vno motore p se sufficiente z successe a diuersis in motoribus simul cū illo mouētibz: q̄ ille motus est continuus.

Sed cōtra. qz moueat fortes solus vnu mobile p p̄mā tertiā vni^o hore future: z p̄secū dā tertiā eiūsdē hore sicut cū eo moueat plato idē mobile. et p vltimā tertiā moueat illud mobile solus plato: tūc seḡ iuxta fundamētū p̄missuz q̄ ille mor^o ē p̄tūno p duas p̄mas tertias illi^o hore. z sicut p duas vltimas tertias eiūsdē hore. q̄re seḡ q̄ ē p̄tūno p totā illā horā. p̄ns tñ est falsuz qz nō ē idē mouēs a p̄ncipio. vsqz ad finē mor^o: cū in p̄ncipio mouēs sit fortes: z in finē sit plato. mō ad vnitatē numerale motus z eius cōtinuatē regitur vnitatis motoris v̄ habitum est supra. igitur dictū suū est falsum zc.

Recesse est autem aut in medio aut in circulo esse. Textu comment. lxxxiiij.

De nit arist. q̄ de^o seu p̄mus motor ē in circūferentia p̄mi mobiles qz ibi ē motus velocior: z magis eq̄lis z mobile p̄p̄inquis motorz velocius mouet. Cū theologicātes dicūt q̄ de^o est vbiqz p̄ essentiā: in celo per gloriā: in purgatorio seu hic p̄ grām in inferno p̄ punitioēz. Est ē vbiqz p̄ opatōez. I. s. alicubi magis z alicubi minus. Cū lūit tñ qdā fm Arist. ddm̄ eē q̄ de^o p̄ essentiā est soluz in circūferentiā celū: z nō in q̄libz eius parte: s̄ solū in oriēte. Cū q̄tūcūqz variet illa pars: deus tñ semp̄ est in oriēte: qz ab ista incipet p̄imum mobile moueri si inciperet motuz: z ab illa tendit motus diurnus versus occidens. Cū alie vero intelligentie sunt in occidente: cum moueāt opposito motu zc.

Tabula primi libri physicozum.

Trum corpus mobile sit subiectuz in scia naturali. Q. d. j. car. 2.
Utrū ad habēdū sciaz de aliq̄ cāto oporteat oēs ei^o causas cognoscere. Q. d. iij. car. 2.
Utrū eadē sint nobis magis nota z nature. Q. d. iij. car. 3.
Utrū vniuersa realia sint ponēda. Q. d. iij. car. 4.
Utrum vniuersalia sint nobis magis z prius nota q̄ singularia. Q. d. v. car. 5.
Improbatio Ari. p̄tra Parmēdinē z Mellissum. car. 7.
Utrum philosophuz naturalis possit probare sua p̄ncipia affirmatiue. Q. d. vi. car. 7.
Utrum ens dicatur equiuoce de decem predicamentis. Q. d. viij. car. 8.
Utrū q̄ntitas distinguat realr a mā. Q. d. viij. car. 8.
Utrū lōgītudo latitudo z p̄funditas sint passioēs q̄ntitatis abinuicē distincte realr z a q̄ntitate. Q. d. ix. car. 9.

Utrū q̄ntitas terminet per terminos p̄p̄ij generis ab ea essentialiter differentes. Q. d. x. car. 9.
Utrum totum sit realiter idem cum omnibus suis partibz simul sumptis. Q. d. xij. car. 10.
Utrum sit possibile toto quiescente cōtinuo partem ei^o moueri fm locū. Q. d. xij. car. 10.
De varia opinione antiquozum circa p̄ncipia rerum naturalium. car. 10.
Utrū forma añ q̄z ḡnēt in mā p̄existat. Q. d. xij. car. 10.
Utrū cōpositū ex p̄ncipijs infinitū sit ignotū. Q. d. xij. car. 12.
Utrū in q̄libet sp̄e corpis nālis sit dar e minimū potens de se existere seorsuz de illa specie. Q. d. xv. car. 13.
Utrū p̄ma p̄ncipia rez nāliū sint p̄traria. Q. d. xvj. car. 14.
Utrū tñ tria sint p̄ncipia rerū naturalium. Q. d. xvij. car. 15.
Utrum p̄uatio sit p̄ncipiū rerū naturalium distinctū realiter a materia. Q. d. xvij. car. 17.
Utrum eadem portio materie sit in potentia ad omnes formas generandas. Q. d. xvij. car. 17.
Utrū p̄uatio sit cā appetit^o mae ad formā. Q. d. xx. car. 19.
Qualiter materia multipliciter nominatur. car. 19.
Qualiter forma multipliciter nominatur. car. 19.
De duplici reprehensione Auer. p̄tra Aui. primo in hoc q̄ dixit q̄ metaphysicus cōsiderat substantias separatas a materia esse. secūdo ppter hoc q̄ dixit q̄ metaphysicus probat corpora componi ex materia z forma z primam materiam esse. car. 19.
Utrū celū cōponat ex materia z forma. Q. d. xxj. car. 19.

Tabula secundi libri physicozum.

Utrum aer cōdensatus vltra dispōnem ei pueniētem rarefaciat se per accōis acgrendo sibi raritatem naturalem. car. 20.
An res artificiales realiter a naturalibz distinguat per formas artificiales eis sapaditas. Q. d. j. car. 20.
An diffinitio data ab Arist. de natura sit demonstrabilis a priori. Q. d. ij. car. 21.
An scie medie inter mathematicas z nāles cuiusmodi sūt perspectiva et astrologia et musica sint magis naturales q̄ mathematice. Q. d. iij. car. 21.
De cōdrouersia Auer. p̄tra Auicē. i hoc q̄ dixit q̄ nālis nō cōsiderat de mā p̄marfed solū p̄m^o plus. car. 21.
De multiplici acceptōe cāp z ordine eaz ad iūcē. car. 22.
De varia opinione antiquozum circa casū z fortunā. car. 22.
An in potētis actus cōtingentia equaliter inueniatur sicut in passiuis. Q. d. iij. car. 22.
An casus z vanū sint idem realiter. car. 23.
An forma z finis coincidant in idem numero: z efficiens cum illis coincidat in idem specie. car. 23.
An deus intelligat ista inferiora. car. 23.
An monstra fiant a casu. car. 23.
An Arist. sibi ipsi cōtradicat: ex eo q̄ dixit prius simile esse in doctrinis z in his que sunt fm naturā. z postea dicit q̄ se habent econuerso. car. 23.

Tabula tertij libri physicozum.

An motus realr distinguat a mobili z a forma que mobilat quirit. Q. d. j. car. 24.
Quomodo itelligi debet q̄ diffinitio mot^o q̄ est q̄ ē actus entis in potētia zc. sit per se manifesta. car. 26.
An posse sit reactōez eē hz duas q̄litates iūcē p̄rias. car. 26.
An actio z passio sint idem motus. Q. d. ij. car. 16.
An ad philosophum naturalem spectet cōsiderare de infinitū fm q̄ infinitum. car. 26.
An rōnes cōmentatoris probantes infinitatem temporis ex vtroqz termino sint bone. car. 26.
An cōingere nihil differat ab esse in perpetuis. i. vtrū in perpetuis esse nō differat a posse. car. 27.
Utrū sit possibile esse infinitum. Q. d. iij. car. 17.
Utrū vnitatis sit indiuisibilis z quomodo. car. 28.
Utrū ḡnatio vni^o sit corruptio alteri^o: z econtra. car. 28.
Tabula quarti libri physicozum.

Tabula

An sursum z deorsus sint partes loci. car. 28.
Utrum materia sit separabilis a locato. car. 29.
Utrum locus sit separabilis a locato sic qd diuersa corpora si
 binuicem succedere possunt. car. 29.
Utrum locus sit vltima superficies corporis cōtinētis im-
 mobilis primū. Questio. j. car. 29.
Utrum vltima sphaera sit in loco per se. car. 30.
An sit possibile vacuum esse. car. 30.
Utrum dato vacuo graue vel leue inaiatū in eo positū mo-
 ueretur successiue aut subito mutaretur. Q. d. ij. car. 30.
Utrum tēpus possit per sensum comprehendī. car. 32.
Utrum tps sit numer^o mot^o sūm p^o z poster^o. Q. d. ij. car. 32.
Utrum manet idē instās in toto tpe sūm subiectū. car. 33.
Utrum tempus sit infinitum z perpetuum. car. 33.
Utrum motus quē tempus cōsequitur sit per se causa corru-
 ptionis z generationis per accidens. car. 33.
Utrum tempus depēdeat ab anima sic qd nō sit possibile esse
 tempus nisi sit anima. car. 34.

Tabula quinti libri phisicorum.

Utrum forma media inter extrema cōtraria sit cō-
 posita ex cōtrarijs extremis. car. 34.
Utrum motus qui est a subiecto in subiectū sit etiam a non
 subiecto in subiectū; vel a subiecto in non subiectū sicut
 generatio aut corruptio. car. 34.
Utrum mot^o vt distinguit ptra subitā mutatōez sit p se soluz
 in trib^o predicamētis vs q̄titate qualitate z vbi. car. 34.
Utrum omnes illi motus differāt specie qui fiunt per media
 differentia specie. Questio. j. car. 35.
Utrum ad vnitatem numeralem motus requiratur vnitās
 numeralis mobilis per se. Questio. ij. car. 35.
An motus auzmetatiōis sit motus cōtinu^o. Q. d. ij. car. 36.
An motus diuersi specie possint adinuicem continuari.
 Questio. iij. car. 37.
Utrum ad hoc qd alig mot^o sint cōtrarij regraf z sufficiat qd
 vna termin^o p^otrarijs ad termin^o p^otrarios. Q. d. v. car. 37.
Utrum vniuersaliter quot modis dicitur vnum oppositorū
 tot modis dicatur z reliquum. Questio. vj. car. 38.

Tabula sexti libri phisicorum.

Utrum continuum sit compositum ex indiuisibil-
 bus. Questio. j. car. 38.
Utrum conclusio Ari. in qua dicitur qd omne qd transmuta-
 tur est diuisibile; intelligatur de omni transmutabili p se
 qualitercunq; transmutetur. car. 40.
An omne quod per se transmutatur transmutatione tem-
 porali sit partim in termino a quo z partiz in termino ad
 quem. Questio. ij. car. 40.
An inter illud ex quo est transmutatio; z illud ad quod est
 transmutatio, primo sit medium esse. car. 41.
An ante omne noueri fuit mutatum esse. car. 41.
An magnitudo finita possit p^otrāsi in tpe infinito. car. 41.
An possibile sit motū infinitū esse in tpe finito. car. 41.
An illud quod stat quiescit. car. 42.
An sit dare primū tēpus in quo aliquid stat. car. 42.
An sit impossibile qd illud qd mouet in aliquo tēpoze sūm
 se liue primo id est adequate sit in illo tēpoze; aut aliqua
 parte eius in eadē dispositione primo. car. 42.

Tabula septimi libri phisicorum.

An omne qd mouet ab alio mouet. car. 42.
An solū ad qualitates sensibiles de ter-
 ua p^opecte qualitatū sit per se alteratio. car. 42.
An virtutes morales sit per se alteratio. car. 43.
Utrum neq; mā p^oma neq; cōpositū substantiale sit subie-
 ctū primū omniū formarū accidentalium. car. 43.

Tabula octauī libri phisicorum.

An philosophus p^obet hic eternitatez mo-
 tus in cōmuni; an primi car. 45.

Utrum primus motus sit eternus. car. 44.
An deus potuerit mūdus ab eterno producere. car. 45.
An sicut in maiori mūdo est deuenire ad motozē immobilez
 sic in minori videlicet in animali perfecto. car. 46.
An graua z leuia moueant se ad propria loca. car. 46.
An illud qd est per accidens possit non esse. car. 47.
An animal moueat se ipsum per se. car. 47.
An animal moueat se primo. car. 47.
An minimum naturale moueat se per se. car. 47.
An moueat se primo. car. 47.
Utrum hō possit generari p putrefactōez ex terra. car. 48.
Utrum alteratio sit prior motu ad q̄titatez. car. 48.
An inter omnes motus cōtrarios siue reflexos quies me-
 dia interceptiatur. car. 48.
Utrum motus circularis sit perfectus z motus rectus im-
 perfectus. car. 58.
Utrum impossibile sit mouens finitum mouere mobile fini-
 tum per tempus infinitum. car. 58.
Utrum impossibile sit potentiam infinitam esse in magi-
 tudine finita. car. 58.
Utrum deus sit vigoris finiti; aut infiniti siue vtrū sit finite p-
 sectionis intensiue aut infinite. car. 59.
Utrum deus sit mouens vt finis tantum; vel non soluz vt
 finis; sed etiam vt agens. car. 59.
Utrum lapis post separatōez ei^o a p̄ciciēte moueat ab aere;
 vel a virtute ipressa ipsi lapidi ab ipso p̄ciciēte. car. 59.
Utrum deus per essentiam sit solum in circūferentia p̄-
 mi mobilis; aut sit vbiq; per essentiam. car. 59.

Expliciūt Recollecte Saletani sup octo libros
 phisicorū cum annotationibus textuum;
 Impresse venetijs per Johannem
 hertzog. Anno salutis. 1500.
 Die vero Julij. 28.

BHz

Registrum.

A B C D E F G H I
 Omnes sunt triterni preter S et H qui sunt duerni.

El mto
Ciudad

B. R. J. P. X.

A. A. L.

El mto

El mto enia no dos

gras Coma

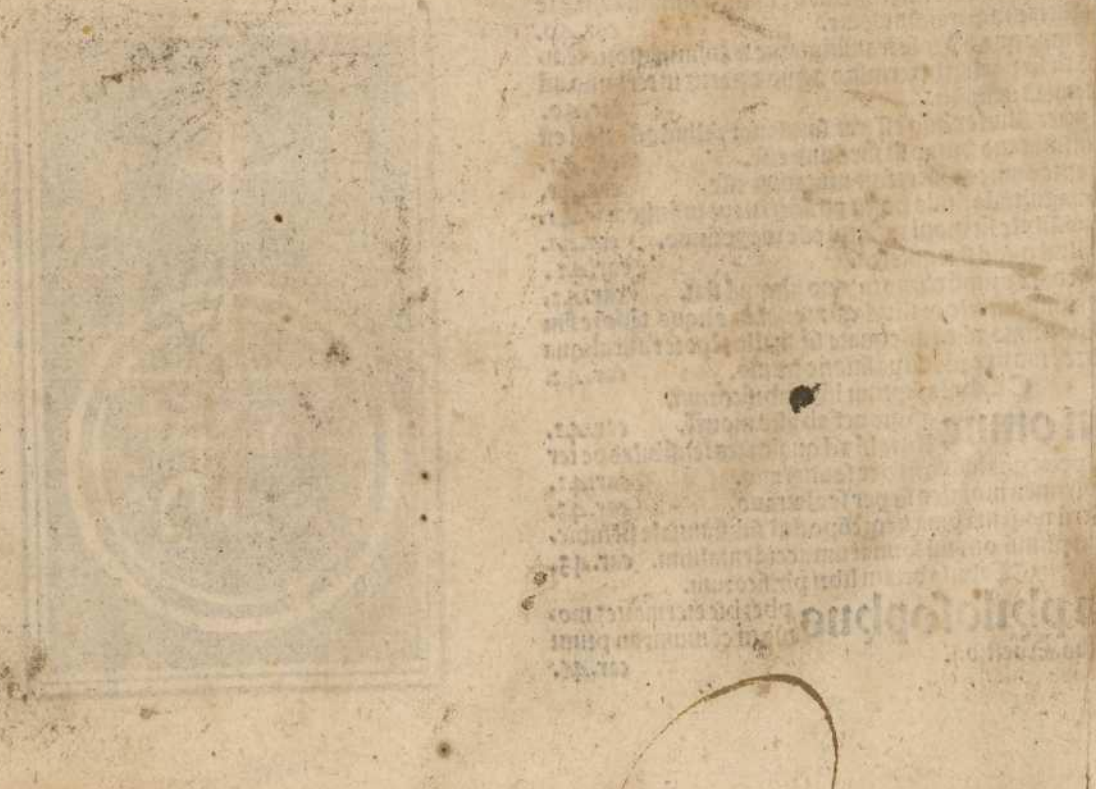
El mto
Ciudad

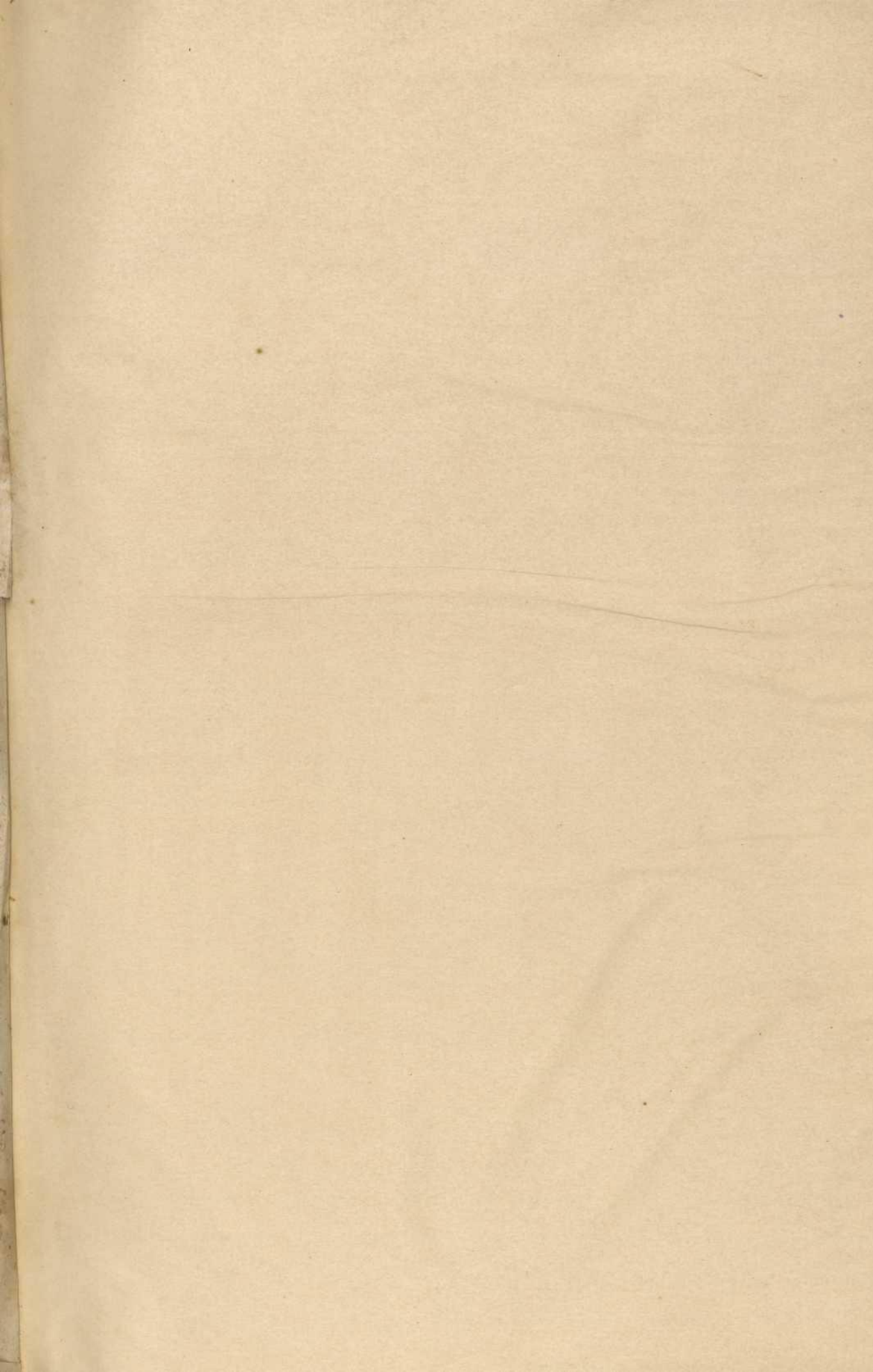
enia B. R.

B. R.

A. B. R.

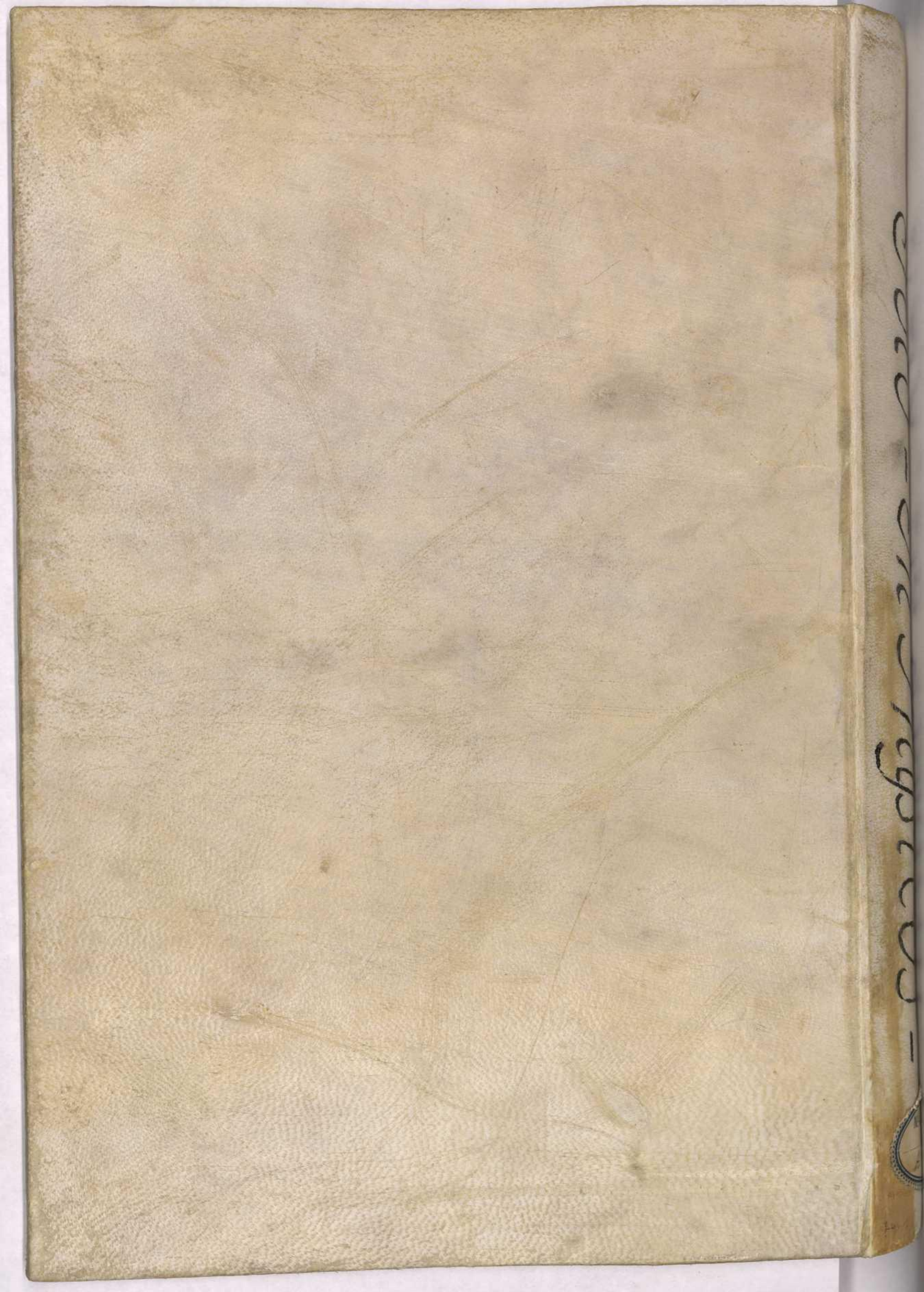
Handwritten scribbles and flourishes on the left side of the page.

1500-1500-1500-1500

No. Caja
A-15